Quidam·tractauit·G·supra de impe- Causa·xxxiij·
dimento matrimonij quod ꝓcedit ex animo·et etiam
de eo qđ procedit tam ex animo ꝙ̄ ex corpe coniunctim·
nunc tractat in causa ista de eo qđ ꝓcedit tantū ex cor
pore·tractat etiam de quibusdā alijs impedimentis vt
de frigiditate et maleficio·vt·c·i·et·iij·et de enormi-
tate delicti·ut·ī·q
·ij·ð hijs·⁊ sequē
tibus·et de tempo
re feriarum·vt·ī·
·q·iiij·p totum
b ¶ Agni·i·xpi·
de quo dicitur·ec
ce agn⁹ dei·de ɔ·
di·iiij·nemo·
e ¶ Confessione·
id est ɔtritōne·
Questio prima
Quod au-
tez·hic de
pingit² ꝑ
ma questio·an sci/
licet impossibili-
tas coeundi sepa/
ret matrimonium
Et nota ꝙ est tri
plex impossibili-
tas·impossibili-
tas coeūdi ex ani/
mo vt in furioso·
·s·ꝓx·q·vij·ne-
q3 furiosus·ex cō
pore·vt in frigido
et in maleficiato·
·ī·e·c·i·ij·et·iij·ex
vtroq3·vt in pue
ro·vt·xxx·q·ij·
vbi·vel sic distin-
guas·alia est na-
turalis impoten-
tia vt frigiditas·
alia accidental' vt
maleficium·⁊ que
cūq3 sit impoten-
tia si matrimoniū
precessit illaz ita
ꝙ effecti sunt vna
caro propter nul-
lam causam supue
mentē pñt separa
ri·vt·s·ꝓx·q·vij
hij qui matrimo-
niū·nisi ꝓpter for/
nicatōnem·vt·s·
ꝓx·q·i·dixit·vbi
vero impedimen-
tuz ꝑcessit matri
moniū r̄fert vtrū
sit ꝑpetuū et tunc
separi pñt·ar·ī·e·
si p sorciarias·si
tpale nequaꝗ̄·et
nota ꝙ licet iura
emanauerint diū-
sa super hoc scilicz
vsq3 ad qđ tēpus
deberent manere
simul ad h' vt ma
leficium videatur
ꝑpetuuz·vt extra
ð frigi·et malefi·
·c·i·et·C·ð repu·
ni causis·tamen p
celestinum tēpus
determinatum est trienniū·vt·e·t·laudabilē·et idem dicit aut·ð nup·
·§·p occasionem·colla·iiij·hoc tñ exaudi cū ante trienniū nō ꝑt ɔstare
de impedimento naturali·vt colligit in ꝑdicta dec·laudabilē·et hoc di
co tam in frigido ꝙ̄ in maleficiato·et hoc triennium currit a tpe quo
temptauerūt coire·vt colligitur in aut·ꝑdicta·vbi aūt dubitabatur
an precesserit maleficiū an secutū sit·ꝑsumendū ē qđ secutum sit post
matrimoniū·ar·C·de edil'·edic·l·iij·et hoc fauore mrimonij·xxxv·q
·vi·videtur·palea est· ɔphistice mouēt gratianus omnia ista quia
c ¶ Et apostolica·so- de consūmato matrimonio intelliguntur·
f ¶ Vel qua·corporali· g ¶ Non legi·tantum·
h ¶ Officio carnis·xxvij·q·ij·§·ecce· i ¶ Officio·i·carnali com
Quod autem·nubere·id ē ꝙ nō pñt sibi reddere de- mixtione·
bitum propter na
turalem frigidita
tem·

Quidam vir maleficijs īpeditus vxōi sue ðbitū reddere nō potuit·ali⁹ īteri clāculo eā cōrupit·a viro suo separata corruptori suo nubit publice·crīmē qđ admiserat corde tātū deo ɔfitet·redditur huic facultas cognoscēdi eā repetit vxorem suā ꝗ̄ recepta vt expeditius oratōni vacaret ⁊ ad carnes agni purus accederet cōtinentiā se seruaturū ꝓmisit·vxor vero ɔsensum nō adhibuit·¶ Hic primū querit·an ꝓpter impossibilitatē coeūdi a viro suo aliꝗ̄ sit separāda·¶ Secūdo·an post sepatōz ei nubē valeat cū quo prius fornicata est·¶ Tercio·si sola ɔfessiōe cordis crimē possit deleri·¶ Quarto·si tempore orationis quis valeat reddere coniugij debitum ¶ Quinto an vir sine ɔsensu vxoris continentiam vouere possit·vel si minis ⁊ terrorib⁹ licentiam vouendi ab ea extorquere valeat·

Q I

Quod autez propter impossibilitatem reddendi debitum mulier a viro suo separari non possit auctoritate euangelica et apostolica probatur·Sic enim cristus ait in euangelio·Nulli licet dimittere vxorem suam nisi causa fornicatōnis·vel qua alter eorū sicut augustinus exponit fornicatus fuerit·vel ad quam alter alterum pertrahere voluerit·Item apostolus·Mulier ꝗ̄nto tempore viuit vir ei⁹ alligata est legi ipsius·non legi sibi reddēdi debitum sed non transferendi se ad alium·Item hijs qui matrimonio iuncti sunt precipio non ego sed dominus vxorem a viro suo non discedere nisi causa fornicationis·euāgelica itaq3 et apostolica auctoritate probibetur mulier a viro suo discedere nisi ob causam illam fornicatōnis cunctis notissimam·qua interueniente si discesserit oportet eā manere innuptam aut reconciliari viro suo·vnde dat' intelligi ꝙ impossibilitas reddendi debitum non facit discidium coniugij·Hijs ita respondetur·coniugium confirmatur officio vt supra ꝓbatum est·Postꝗ̄ vero officio cōfirmatū fuerit nisi causa fornicatōnis nō licet vxorē viro dimittere vel vxori a viro discedē·verū antequā confirmetur·impossibilitas officij soluit vinculū coniugij·¶ Vnde scribit gregorius iohanni rauennati archiepiscopo·

Licet mulieri alteri nubē quā ob frigiditatē vir ɔgnoscere nō potuit

Quod autem interrogasti de hijs qui matrimonio iuncti sunt et nubere non possunt·si ille aliam vel illa alium ducere possit·de quibus scriptum est·vir et mulier si se coniunxerint et dixerit postea mulier de viro ꝙ coire non possit cū ea·si potest ꝓbare qđ verum sit p iustū iudiciū accipiat alium·si autem ille aliam acceperit sepentur·¶ Item ex epistola eiusdem augustino anglorꝫ epō·¶ De eodem·

Requisisti de hijs qui ob causam frigide nature dicūt se nō posse

k ¶ Scriptū·id ē
in primo libro ca-
pitularij caroli sci
licet in lumbarda
l ¶ Probare·ar·
ꝙ q̄nq3 mulieri de
fertur ꝓbatio cū
de mixtōne carnis
cōtrouersia ē ar·
·s·xxvij·q·i·nec a
liqua·sed cōtra·ī·
e·si quis accepit·
sed illđ solutū est·
·xxvij·q·ij·quod
autem·
m ¶ Per iustum·
·s·ij·q·v·cōsulu-
isti·contra·sed h
appellat verū iu-
diciū non canden-
tis ferri vel feruē
tis aque vel hu-
iusmodi sed legit
timoꝝ testium
n ¶ Judiciuz·id ē
p aspectuz corpo
ris si virgo est·q2
aliud ē in corrup
ta·vt·ī·c·ꝓx·et
quid iuris sit no-
taui·s·xxvij·q·ij·
ꝙ autem·melius
enim ꝓpenditur o/
culis aliquid·in-
sti·de grad·ɔgna·
·§·hactenus·que
tñ inspiciūt debēt
esse pite·ff·ð vē·
inspi·l·i·q2 visus
sepe fallit²·xxvij·
·q·i·nec aliqua
Requisisti·p
vxore·consi
lium est·vt extra
·e·accepisti·
p ¶ Innupti·pre
ceptū est quantuz
ad virū quantum
ad illam ɔsilium·
⁊ ita verbū semel
positum tenet² e-
quoce·xxviij·di·
presbiteruz·et ibi
ouidi⁹ de mosoon
ventis et verba ⁊
vela dedisti·
q ¶ Naturalit'·i·
naturali frigidita
te impediente·et
est·ar·ꝙ frigidi/
tas est ꝑpetuum
impedimentum·
ar·ī·e·q·v·qui si-
tit·s·ꝓx·q·v·sic·
licet quidā dicāt
ꝙ nullum impedimentū ē perpetuū null⁹ eni ē ita frigidus vt dicunt
quin ope medicoꝝ ei possit subueniri·qđ non credo·cū frigiditas que
est naturalis ꝓprietas p accidentia no immutetur·ex̄ de cele·mis'·cum
marthe·§·quesiuisti·similiter quidā dicunt ꝙ nullū maleficium est per
petuum quin saltem p ipsum actorem possit sanari·
r ¶ Patet·nota ꝙ p sequētia ꝓbantur ꝑcedentia·ī·xxxiij·q·i·c·i·in

fine·liiij·di·fraternitatem·et·C·de adul·hij·qui·Itẽ hic expost facto·patet retro fuisse matrimoniũ·vt extra de fri·et male· Fraternitatis·et est hic notabile ꝙ eo ipso ꝙ alia vel alius supducit͛ presumitur hoc ex odio fieri·et est p̃sumptio iuris otra quã nõ audit͛ ꝓbatõ· imo statim ius sentenciat·ar·ad hoc ·ij·e·q·ij·seculares·

a ❡ Idcirco·quasi diceret si vir petat diuorcium vt pater fiat nõ audiret·si aũt petat vt exoneret̃ oneribus matrimonij audiretur·sed mulier audiretur vt fiat mat̃ si vult· nõ dico virũ quo ad hoc audiendũ si se frigidum sciret cũ cõtraxit·extra de eo qui duxit in ma·c·i·

b ❡ Septima·hoc intellige cum hec nõ erat virgo·q̃a si esset virgo tunc sufficeret verum iudiciũ p obstetrices·vt·c·p̃cedẽti·cũ sacramento tñ vtriusq; ·ij· xxxv·q·vi·extraordinaria· Et nota ꝙ sufficerent in casibus huius capituli duo si septẽ hr̃e ñ possent· Item eis solis crederetur si d̾ hoc fama esset· ar·xxxv·q·vi·si duo·

c ❡ Fuissent·⁊ ꝙ operam dederunt alias nõ sufficeret vt hic i p̃nci· capli· notatur·

d ❡ Humanũ·ea humanitate qua aplus pmisit secũdas nupcias·xxxi·q·i·hac ratõne·

e ❡ Accepit· pone ꝙ mulier dixit eũ impotentẽ ad reddendũ debitũ nõ ꝓponẽdo causã impotentie coeundi·et hoc ꝓbauit et lata ẽ sentẽtia· nũq̃d si otraxit restituerentur postea priora ɔnubia· nõ· q: totum ius suum videtur i iudicium deduxisse· vñ idẽ esset ac si p frigiditatẽ vl' maleficiũ separet̃·ar· ex·d causa· pos·⁊ ꝓprie·cũ sup electõe·C·de an·ex·l·vl·sec⁹ tñ ẽ i actõe psonali·ff·de ex·rei iudic·et an eadem·§·actões· ibi ẽ vir et vxoꝛ nõ consanguinei testes qui secum

f ❡ Qui iurauerãt· iurauerũt·illi eni nõ iurauerũt sic esse verũ ʒ se credere sic esse verũ sic illi·sc; vir et vxoꝛ dicebãt·ar·xxxv·q·vi·de parentela·et ex̃ de testi·quotiens· in culpa·alias quod in fine dicitur

g ❡ Periurij·et ita vterq; fuit iniquum esset·

h ❡ Prioꝛa·et hoc cũ vterq; ɔtraxit·alias excipetur ɔtra adulterãtẽ de adulterio·ex̃ de diuoꝛ·significasti· vel hoc cũ innocẽs excipe nõ vult·

Si quis·tpe·i·plus q̃ p duos menses· ar·xxviij·q·i·ydolatria· q: eni statim nõ ꝓclamauit virũ esse impotentẽ postea non creditur ei ʒ viro q̃ ɔtrariũ dixit· vt ex̃ de fri·et malefi·c·i·naʒ etiam ex tpe p̃sumit̃ aliquã esse nõ coactã·vt·ex̃ de spon·ad id·i·q·i·cõstat·

inuicem operam carni dantes commisceri·iste vero si non potest ea vti pro vxore habeat eam quasi sororem·quod si retinaculum cõiugale voluerint rescindere maneant vtriq; innupti·Nam si huic non poterit cõcordare naturaliter quomodo alteri conueniet· Si igitur vir aliam vult vxorem accipere manifesta patet ratio· quia suggerente diabolo odij fomite exosam eam habuit·et idcirco eam dimittere mendacij falsitate molitur·quod si mulier causatur et dicit·volo esse mater et filios procreare· vterq; eoꝝ septima manu ꝓpinquoꝝ tactis sacrosanctis reliquijs iureiurando dicat·vt nunquam per commixtionem carnis cõiuncti vna caro effecti fuissent·tunc videtur mulierem secundas nuptias contrahere posse·humanum dico ꝓpter infirmitatem carnis eorum· vir autem qui frigide nature ẽ maneat sine cõiuge·quod et si ille aliam acceperit tunc hij qui iurauerant ꝑiurij crimine rei teneãtur·et penitentia peracta priora cogantur recipe cõnubia·❡ Hoc autem fieri precipitur cum vterq; idem fatet̃·Ceterũ si vir asseuerat se reddidisse debitum vxori et illa diffitetur cui potius fides adhibenda sit merito queritur·❡ De hijs in cõcilio apud cõpendium habito ita statutum est·

In veritate viri cõsistat si mulier negat se cognitam ab eo

SI quis acceperit vxorẽ ⁊ habuerit eam aliquo tempore ⁊ ipsa femĩa dicit ꝙ nunq̃ coisset cũ ea·et ille vir dicit q̃d sic fecit·in veritate viri cõsistat q: vir caput est mulieris·❡ Ecce ꝙ impossibilitas reddendi debitum vinculum soluit·

cõiugij·sed hoc de naturali impossibilitate statutũ est·hec aũt maleficij impedimento non frigiditate naturali debitum coniugale prohibente a viro suo separata est·Vnde queritur si liceat ei etiam in hoc casu a viro suo discedere et alij se copulare·❡ De hijs ita scribit ignarus remensis archiepiscopus· De hijs q̃ maleficijs impediti coire nõ p̃nt·

SI p sorciarias atq; maleficas artes occulto sed nunquã iniusto dei iudicio pmittente et diabolo preparante ɔcubit⁹ nõ sequitur·hortandi sunt quibus ista eueniunt vt corde contrito et spiritu humiliato deo et sacerdoti de omnibus peccatis suis purã confessionẽ faciãt·et pfusis lacrimis et largioꝛib⁹ elimosinis et orationibus atq; ieiunijs domino satisfaciant·⁊ p exorcismos ac cetera ecclesiastice medicine munia ministri ecclesie tales quantum domin⁹ annuerit qui abimalech ac domum eius abrahe orationibus sanauit sanare procurẽt· ꝙ si forte sanare non potuerint separi valebũt· sed postq̃ alias nupcias expetierint illis in carne viuentib⁹ quib⁹ iũcte fuerant prioribus quos reliquerũt etiam si possibilitas cõcumbendi eis reddita fuerit reconciliari nequibunt·❡ Sed in hoc videtur contrarius premisso capitulo gregorij·ibi enim post impossibilitatem redditã iubet separari ab eo cui secũdo nupserat et redire ad primum·hec autẽ viuente eo cui secundo copulata fuerat p̃mo reconciliari non poterit·

Q II

QVod autem ei cum quo prius fornicata fuerat post separationem nubere possit superius

Itẽ vel ideo potius creditur viro q̃ vxori·q: vix aliquis inuenitur impotens ad coeundum·vt·l·di·q: tua· hanc credo esse causã quare viro creditur in hoc casu·ʒ petrus hispanus alias assignauit ratõnes· q: vir stat ꝓ matrimonio q̃d fauorabile ẽ·Itẽ q: fuit sola cum solo credit͛ cognita ab ipo·vt·xxxij·q·i·dixit·xxvij·q·i·nec aliq̃· iuxta illd ouidij a iuuene cupido credatur reddita virgo· et hoc p̃t intelligi de illa que prius fuit corrupta ʒ si fuit virgo qñ iũcta fuit ei potius credetur probatõni fue quam facit per aspectuʒ corpis·vt·s·e·c·i et ex̃·de ꝓba·ꝓposuisti· tñ nisi mulieres essẽt pitissime poti⁹ esset credendum viri sacramento q: res illa occulta ẽ et nõ puia visui et ocul⁹ plerumq; fallitur vt·xxvij·q·i·nec aliqua· et in talibus sepe sacramẽto vni⁹ statur· vt dum questio est d̾ sũptib⁹ factis·vt ·C·de iudi·sancimus·ij·q·i·in primis· vel dum est questio de damno dato sacramento vnius credit͛·C· vnde vi·si qñ· hec aũt que dixi vera sũt qñ vn⁹ fatet͛ et alt̃ negat·sed si vterq; fateretur ꝙ non intercessit ɔmixtio tunc expectabitur p triẽnium·si antea non p̃t constare·vt ex̃ d frigi·et malefi· laudabilem· sed quid si muler sciebat virum esse frigidum ab inicio satis videtur ꝙ tũc non possit petere sepationem· ar·extra de frig· et male·c·i·et·C· de spon·l·vl·vbi dicit͛ ꝙ imputet sibi si scienter coniuncta sit turpi psone vel impotẽti coire·et q: sero accusat mores quos ducendo eã in mrĩmoĩo ɔprobauit· vt·ff·de adulte·si vxoꝛ in fi· de viro autem potius videtur ꝙ ille non possit recedere a muliere si ipa vult cohabitare ei cuʒ

SI pe sciuerit se frigidum·ar· extra de eo qui duxit in ma·c·i·

Si p sorciarias atq; maleficas·s·xxxiij·q·iiij·de tirijs·

l ❡ Abimalech·regẽ geraris·vt·s·xxxij·q·iiij·nemo·

m ❡ Separi·ñ ipa vxoꝛ dicat̃ ꝓcurasse maleficiũ cũ sua culpa ad hoc deuenerit·vt·lv·di·si euãgelica·ff·ꝙ me cã·si mulier·xv·q·i· si q̃s insa

n ❡ Cõcũbendi·cũ alijs nõ cũ p̃oꝛib⁹·tũc eni nõ esset ꝑpetuũ niens· maleficium· o ❡ Neq̃bũt hoc poti⁹ ignarus dicẽd⁹ est q̃ ignarus·naʒ dixit cardinalis ꝙ iste finis non tenet· quia vt dixit

Q nullum maleficium est ꝑpetuum quin saltem p ipm auctorem tolli p̃t· Alij dicũt ɔt̃·vt·s·e·reqsisti·vel itellige post triẽniũ·

Qvod autem·superius·s·xxxi·q·i·in principio·

a ¶ Sed queritur · quia ſecunda queſtio non habebat dubitationem · ideo ponit aliam incidentem queſtionem que ſimiliter queſtionem non habet · quia ſemp eſt reſtituenda niſi in tribus caſibꝰ ſi publice ſit adulterata · vel niſi timeatur de viri ſeuicia ī·e · ſiue · et extra de diuoꝛ · ſignificaſti · vel niſi dicātur ꝯſanguinei in gradu indiſpēſabili et incōtinē ti probetꝰ exceptō · extra de reſti · ſpo · litteras · et tamen in eodē caſu fit reſtitutio quo ad oīa niſi quo ad carnale ꝯmerciuꝫ · vt ibi dicitur in fine · quartus caſus poteſt eſſe quādo vxoꝛ ꝓpria voluntate recedit · a viro · vt · xxvij · q · ij · agathoſa · vel cū vir de licētia vxoris recedit ab ipſa · vt ibidem ·

multo potius vir eſt ei reſtituendus · et ſic facit ad ꝓpoſitum gratiani · Alij ponunt caſum ſic · querebatur an mulieri accuſate de adulterio dāde ſunt inducie · Reſpondetis ꝙ ſic · ſed hoc non videtur poſſe ſtare qꝛ in crimine adulterij nulli datur dilatio · vt · ff · de adul · in crimine ſꝫ poteſt dici ꝙ hoc verum eſt cum agitur criminaliter ·

h ¶ Familiarē · et hoc intelligūt quidā de ꝑparatorijs inducijs · alij de reſtitutorijs ·

S Eculares · probabilit · nota quare dicit probabiliter · hoc enim forte dicit quia ꝓpter fornicatōnis ſuſpitionē probatam eccleſie licebit ei vxorē dimittere · vt · s · xxxij · q · i · c · dixit · Johannes ·

c ¶ Prouinciales · diſtributiue · ſcꝫ ipſe apud ſuum et ille apud ſuuꝫ · nō enim ꝓpter tales cauſas ipſi prouinciales ꝯuocantur · vel melius ſꝫ olim obtinuit ꝙ cauſa matrimonij tractabatur apud epiſcopos prouincie · xxxv · q · vi · multorum · hodie etiā archipreſbiter cauſam huius tractare poteſt · ar · extra d̄ ꝯſang · et affi · c · i · ſed certe et hodie ad epiſcopalē iuriſdictōnē cognitō matrimonialꝰ cauſe ſpectat · vnde nec abbates nec alij poſſūt de matrimonio ꝯgnoſcere niſi ex ꝯceſſione vel alia cauſa legitima id habeāt · vt ex̄ de exceſ · prela · accedētibꝰ · ꝑſcribi pt talꝰ iuriſdictio · vt ex̄ d̄ ꝑſcp · auditis · in fine · Johannes ·

d N Ꝑ qd · in ſubditos · ſcꝫ renunciare epiſcopatui · extra de renuncia · niſi · et ex̄ d̄ regulꝰ · licet vl' ſicut ſubditi non poſſūt deferre prelatum · xi · q · i · molita · vel ſicut prelatus nō poteſt ſine cauſa punire ſubditos · lxxxvi · di · ſi quis ·

e ¶ In ꝯparem · ſcꝫ vt vir dimittat vxoreꝫ ſine cauſa · vel ꝯdēnet preter ordinē iudiciariū ꝯxxvij · q · ij · ſūt · in auten · vt liceat matri ⁊ auie

f ¶ Sed ꝓhibet · s · ꝯ · § · cauſas · lex enim humana admittit diuorciū in alijs caſibus ꝑter fornicatōnem · vt · C · de repudi · conſenſu ·

H Iſtoria · vt primo · exquo ergo mulieri primo reſtituunē res ſue

probatum eſt · mortuus ē enim vir eius ſibi exquo iudicio eccleſie ab eo ſeparata et ab eius lege ſoluta eſt · Vnd̄ iuxta apoſtolum nubat cui vult tantum in domino · Sed queritur ſi ſine eccleſiaſtico iudicio nulla cauſa diſcidij rationabiliter ꝓbata ab ea diſceſſiſſet an eſſet cogendus redire ad eam · ¶ De hoc ita ſtatutum eſt in concilio carthaginenſi cui interfuit aug · caplo · xxx ·

Nō licꝫ alicui vxorē dimittere niſi cauſa diſcidij prius eccīe probetur

S Eculares qui coniugale conſorcium nulla grauiori culpa dimittunt vel etiam dimiſerūt ⁊ nullas cauſas diſcidij ꝓbabiliter ꝓponentes ꝓpterea ſua matrimonia dimittunt vt aut ad illicita accedere aut aliena preſumant · ſi antequam apud epiſcopos ꝯprouinciales diſcidij cauſas dixerint · et ꝑuſquam in iudicio damnentur vxores ſuas abiecerint a communione eccleſie et ſancto populi cetu pro eo ꝙ fidem ⁊ coniugia maculant excludantur

¶ Item ambroſius ſuper lucam

Lex diuina ꝓhibet virū vxorem dimittē niſi certa cauſa fornicatōnis

A N quod nephas eſt in ſubditos in comparem fas eſt · dimittis ergo vxorem quaſi iure ſine crimine · et putas hoc tibi licere qd̄ lex humana non prohibet · ſed prohibet lex diuina qui hominibus obſequeris deum verere · audi legem domini cui obſequuntur etiam qui leges fecerunt · quos deus coniunxit homo non ſeparet · ¶ Item nicolaus papa carolo imperatori ·

Abſqꝫ cauſe ꝯgnitōe a viro ſuo dimiſſa ad omnia reſtituatur ·

H Iſtoria eccleſiaſtica ab euſebio ceſarienſi epiſcopo confecta de muliere quadam que de caſtitate a marito · accuſabatur · ait preceptum eſt ab imperatore lege lata vt primo permitteretur ei rem familiarem libere diutius ordinare · tunc demum reſponderet obiectis ſꝫ omnes leges tam eccleſiaſtice quā vulgares publiceqꝫ precipiunt · ſi autem de mulieribus et ſecularibus viris hec conſtituta ſunt · multo magis eccleſiaſticis hominibus et ſacerdotibus ſunt conceſſa · ¶ Item nicolaus papa · Niſi poſt reſtōnem neqꝫ de coniugij fide neqꝫ de adulterij crimine inter viros et vxores iudicium eſt agitandum ·

S Iue de coniugij federe ſiue de adulterij crimine iudicium agitandum ſit · nulla ratio patitur tebergam cum lothario poſſe inire certamen · niſi prius ad tempus fuerit reddita ſue poteſtati et conſanguineis proprijs libere ſociata · itaqꝫ etiam locus prouidendus eſt in quo nulla vis multitudinis formidetur ne ſit difficile teſtes producere vel ceteras perſonas que tam a ſanctis canonibus ꝙ̄ a venerandis romanis legibus in huiuſmodi controuerſijs requiruntur · ¶ In hoc capitulo quamuis videatur cauſa expoſita eſſe quare ſua auctoritate non licet alicui vxorem dimitere · q̄ ceſſante ipſa quoqꝫ ꝓhibitio ceſſare videtur · tamen quia ipſa ſeparatio pena eſt · et pena nulli eſt inferenda niſi per iudicem · generaliter hoc intelligendum eſt · vt ſiue ob cauſam premiſſam ſiue nulla cauſa exiſtente non liceat alicui ſua auctoritate vxorem dimittere · quod etiaꝫ de pena homicidij vel qualibet alia intelligendum eſt · ¶ Vnde nicolaus ſcribit radulpho bituricenſi archiepiſcopo · Coniugia penitus interdicantur hijs qui occidunt ſuas vxores ·

I Nterfectores ſuarū ꝯiugium ſine iudicio cū

reſtitutorijs ·

i ¶ Hoc · ſcꝫ reſtitutionem fieri ·

k ¶ Oīs leges · d̄ hac materia loquentes ·

S Iue · videtꝰ ꝙ hoc capitulum faciat ꝯ̄ ꝓpoſitū · G · q̄ intēdit probare ꝙ vxoꝛ debeat r̄ſtitui · at ſꝫ nō reſtituitur viro ſꝫ eius poteſtati ſubtrahitur et ꝯ̄ſanguineis ſociatur · Rn̄ · in ſꝫ facit qꝛ iſta ſpoliata erat quadam libertate qꝛ ꝯ̄pulſa fuerat cōtra ſe confiteri · · xxxi · q · ij · lotharius · vel i ſꝫ facit ad ꝓpoſitū · qꝛ ponit quādaꝫ exceptōnem quando nō debet fieri reſtitutio · ſcꝫ cū timetur de ſeuicia viri ·

m ¶ Reddita · ſꝫ habes ꝙ q̄m cito accuſatur matrimonium ꝑt vxoꝛ petere vt detꝰ libertati ſue ne cogatꝰ aliquid ꝯfiteri cōtra ſe · hoc poteſt intelligi cum tanta eſt ſeuicia viri ꝙ nulla ei ꝑt ſufficere cautio · vt extra de reſti · ſpo · l · fas · in ſi · de hoc no · xxxij · q · i · de benedicto ·

n ¶ Et locus · ar · ꝙ iudex etiā tenetur de loco iudicij ꝓuidere ptibꝰ vt in eo loco debeat de cauſa cognoſcere vbi partes libere et ſecure valeant cōuenire · s · · iij · q · ix · hortam · · s · xxiij · q · i · ꝓudēda · ff · de re · du · vbi · s · ij · q · ij · c · vl · quod ſi non fecerit licite appellatur · extra d̄ ap · ex parte · i ·

o ¶ Sit difficile · ſimile · ff · qui ſatiſda · co · ſi fideiuſſor · § · i · quia cū difficile eſt alicui ſatiſdare in vna ciuitate mittitur in aliam · vt ibi · p ¶ Perſonas · id eſt aduocatos ·

q ¶ In hoc capitulo · s · e · ſeculares · r ¶ Expoſita · ibi · nulla grauiori culpa

s ¶ Vel q̄libet · nā leuē vir imponit · vt no · vij · q · i · ſic̄ alteriꝰ ·

I Nterfectores · adulterarū · maxime · qꝛ nec tūc licet vt ī·c · prox ·

u ¶ Huiuſmodi · hoc dixit ideo qꝛ ſꝫm leges ex cauſis pluribus ſeparatur matrimonium · x ¶ Adoleſcentibꝰ ī·e · in adoleſcentia ·

y ¶ Indulgentia · videtꝰ ergo ꝙ indulgentia nō eſt regula · et ꝙ nulla

diſpenſatio ſit ius quod·M·et·h·concedit ·ar·i·q·vij· exigunt ·et·c· ſi quis omnem·et notaui·l·di·de hijs·Alij vero dicunt q̄ omnis indul gentia eſt ius·ſed tale quo ſuperior vti poteſt ⁊ inferior non poteſt pe tere·ergo hoc dicendo retulit ſe ad cauſam conſtitutionis et originē· nam per indulgentiam fuit hoc ſtatutum licet modo ſit ius·

a ℂ Mittere·id eſt confederare cum vicijs homines ·vel mittere pa= cem inter homies et vicia·

b ℂ Sed gladiū· id eſt diſcordiam et ſepatōnē a ma/ lis· id eſt caritatē que ſeparat vicia

f ℂ Agat·ar·quem poſſe compelli ad penitentiam· ſed hoc in publi= cis et enormibus·ar·xxij·q·i·c·vlti·

g ℂ Seniorem·i·epiſcopum vel alium prelatum vel dominum ſuū·ar· ·iij·q·iiij·c·iiij·xxv·q·ij·ita nos

h Admonere·dici·ar·quē priuari nomine ratōne criminis· Iuxta il lud·ſi re priueris nec nomē habere mereris·ar·xiij·q·ij·poſtquam·ij· ·q·vij·§· quibus ergo·ij·q·i·ſcelꝰ· et·C·de fer̄·a nul lo·ar·ōtra·de pe· di·iiij· ſi ex bona· nam filij dei dicun tur qui nō errant in eccleſia·

non addis adulteraꝫ vel aliquid hu iuſmodi quid aliud habendi ſunt q̄ homicide·ac per hoc ad penitentiam redigendi ſunt·quibus penitus con iugium denegatur· exceptis adole= ſcentibus de quibus eſt beati leonis pape·xxv·regula decretalium ·imo indulgentia obſeruanda· ℂ In h̄ capitulo videtur nicolaus permitte re maritis cauſa adulterij vel alte= rius huiuſmodi criminis vxores ſu= as interficere·ſed eccleſiaſtica diſci plina ſpirituali gladio non materi= ali criminoſos feriri iubet·illo vide= licet gladio quo petrꝰ iubetur ma= ctare et manducare· de quo etiam criſtus ait in euangelio· non veni pacem mittere in terram ſed gladi um· ℂ Hinc idem nicolaus ſcribit alumo epiſcopo· Non licet alicui vxorem ſuam adulteram occidere·

Inter hec ſanctitas veſtra ad dere ſtuduit vt ſi cuius vxor adulterium ꝑpetrauerit vtrum ma= rito illius liceat ſecundum munda= nam legem eam interficere· ſed ſan cta dei eccleſia mundanis nunquam conſtringitur legibus·gladium nō habet niſi ſpiritualem quo non oc= cidit ſed viuificat· ℂ Itē pius pa= pa· Penitentia eius qui propriaꝫ vxorem abſq; cauſa peremit·

Quicunq; ꝓpria vxorem abſq; lege et ſine cauſa et certa pro batione interfecerit aliamq; duxe= rit vxorem armis depoſitis publicā agat penitentiam· et ſi contumax fuerit et epiſcopo ſuo inobediens ex titerit anathematizetur quouſq; cō entia t·eadem lex erit illi qui ſenio= rem ſuum interfecerit· ℂ Item ſte phanus·v·aſtulpho· Penitētia a= ſtulphi qui vxorē ſuā interfecerat·

Admonere te cum lacrimis et multo gemitu cordis curamꝰ fili aſtulphe ſed nō filiꝰ debeas dici· qui tam crudeliter homicidium ꝑpe traſti· Nam occidiſti vxorem tuam ꝑteꝫ corpis tui legittimo m̄rimonio tibi ſociatā ſine cauſa mōtis nō tibi reſiſtentem nō inſidianteꝫ quocūq; modo vite tue·nō inueniſti eam cū alio viro nephariaꝫ rem facientem ſed concitatꝰ a diabolo et impio fu rore inflammatus latronū more a= trocius eam gladio tuo crudelior omni beſtia interemiſti· ⁊ nunc poſt mortem eius addis iniquitateꝫ ſup iniquitatem filioꝝ tuoꝝ improbe predo qui matri non pepciſti· filios tuos orphanos feciſti inducere ſup eam vis mortis cauſaꝫ·poſt morteꝫ ꝑ vnū hominē homicidam et repro= bum teſtem incuſare vis mortuaꝫ· qm̄ nec euangelium nec vlla diuina humanaq; lex vnius teſtimonio eti am idoneo quempiam odemnat vel iuſtificat quātomagis ꝑ ipm̄ flagi cioſiſſimum ⁊ ſceleſtū· nec illa viua debuit cōdemnari nec a te poſt eius mortē accuſari·prius eni cauſa cri= minis ſubtiliter erat inueſtiganda· et tūc ſi ita fuiſſet inuēta ſedꝫ legis tramitem debuit accipere vltionis vindictam· nam ſi verū quod abſit fuiſſet ſicut ille adulter mētitus eſt poſt ſeptem annos penitētia pacta dimittere eam ꝑ approbatā cauſaꝫ

c ℂ Inter hec·li= ceat·hoc li= cet ſm lumbardā ſed non ſecunduꝫ romanam· pater tamē eam poteſt occidere in ipſo a= ctu ſed non mari= tus et pater vtrū q; interficiat vno ictu·vt·ff·ad·l·iu li·de adul·l·nec in eo·et·l· ſequenti· ignoſcitur tamen marito ſi vxorem in adulterio dep̄= henſam occiderit quo ad pene miti= gationem·C·ad ·l·iuli·ḋ adulter̄· gracus· Et nota q; licet lex antiq̄ ꝑmittat viro oc= cidere adulterum dep̄henſū cum ad ultera i domo ſua non tamen in do= mo ſoceri·vt ·ff· de adul· marito· nouo iure tamen vbicūq; fere po= teſt occidere eum poſt tres denun= ciationes factas· vt in auten· vt li/ ceat ma ·et auie· ·§·penul· et vlti· colla·viij·nec illḋ enim corrigit² ꝑ auten·que ē coll· ·ix·vt nulli iudi· ·§·ſi quando·quia in alio caſu loqui/ tur·Iteꝫ licet pa tri ſimiliter detur ſecundū legem li centia occidendi· vt·ff·de adul·nec in ea· ſi tamen in= terficiat non excu ſatur a culpa vel a peccato·licet a pena ciuili excuſetur in criminibus enim dico ſpeci= alem conceſſionem canonis neceſſariam quo ad culpe immunitatem· vnde cum dicatur non occides·xxiij·q·v·ſi non licet· nec ſpecialit̄ iſti excipiantur a canone·ergo occidendo peccant·imo viro hoc interdici/ tur·vt·ī·e·ammonere·vnde non excuſatur auctoritate iuris ciuilis ſed et dotem amittit vir quam lucrifaceret·alias enim ſolus iudex excipi= tur a canone vt occidat·xxiij·q·v·cum homo·et·q·iij·ſi homicidium

d ℂ Gladium·quo ad executionem·hoc ideo dico q: imperator habet illud a papa·extra de elec ·venerabilem·

e Quicunq;·armis·ī·de pe·di·v·falſas·

i ℂ Partem·ſi·s· ·xxxi·q·ij· de nep= tis·et ·xxvij·q·ij· agathoſa · et eſt ar· q; qui accepit alimenta ſibi vide tur excipere vxori cū ambo ſint vnū corpus·et etiam fi lijs ⁊ ſeruientibꝫ· ·ar·l·di· ſtudeat· ·ff·ḋ vſu·et hab· ·lij·Johannes·

k ℂ Reſiſtenteꝫ· ſupple maxime·q: ſi etiam reſiſteret vel inſidiaret² nō ideo deberet eam interficere·

l ℂ Non inſidian tem·nō eſt hic ar/ gumentandum a ōtrario ſenſu ꝑpē capitulū·xxxij· q· ·v·quicquid·

m ℂ Predo· non q; eos ꝑuare poſ ſit·licet enim vxō ꝓpter adulteriuꝫ interficiat² dos ta men ad eius filios deuoluitur· ī aut· vt liceat matri et auie·§·ſi de adul= terio · ſed q̄a eos ſolatō et ꝓtectio ne materna ꝑuat· licet alias lucrifa ceret vir doteꝫ ob adulterium vxo= ris·extra de dona inter vi·et vxo·c· plerūq;·hoc autē caſu nō lucrifacit cum eā interficit· etiā ſi pactū fecit de ea lucrāda priꝰ ·ff·ſolu·ma· ſi ab hoſtibus·§·i·

n ℂ Poſt mortē· cum crimina extinguantur morte·xxiij· di· quorundam ·C· ſi reus vel accuſa·l·i·niſi ratione bonorum quis agere velit·C·e·l·vlti·C·ſi pen/ den·ap·mors interue·l·ij·ff·de rei vendi·vtiq;·

o ℂ Vel iuſtificat·vnde non tenet·xi·q·i·quicūq;·creditur tū vni tan quam recitatori vel tanq̄ ſocio·vt·viij·q·iij·talia·lxxxvi·di· tanta

p ℂ Penitentia·ar·q; poſt pactam penitentiam et crimine purgato poteſt quis accuſari de crimine illo·vt·xv·q·v·preſbiter et·xxv·di· ·c·vlti·et extra de ſciſma·fraternitatis·nam ꝓferens memorādi crimi nis·labem ⁊c·di·lxi·in ſacerdotibꝫ·et·i·q·vij·ſi quis omnē·nam ꝑ pe nitentiam nō deſinit quis eſſe nocens·ff·ḋ edil·edic·q̄d ſit fugitiuꝰ·

poteras ſi voluiſſes· occidere tamen
eam nullatenus debuiſti · non enim
vult deus mortem peccatoris ſed vt
conuertatur ad penitentiam et vi=
uat· Idcirco placeat tibi conſilium
noſtrum vt facias hoc quod melius
tibi leuiuſq̧ videri poterit · miſere=
re anime tue vt non ſis tu9 tibimet
ipſi homicida relinque· qua propter
te rogamus hoc malum ſeculum qđ
te traxit ad tam immaniſſimum pec
cati facinus· ingredere monaſteri=
um humiliare ſub manu abbatis et
multorum fratrum precibus adiu=
tus· obſerua cuncta ſimplici animo
que tibi fuerint imperata ſi forte
ignoſcat infinita dei bonitas pecca=
tis tuis et refrigeret animam tuaz
priuſquam crucieris perpetuis flam
mis· hoc leuius et meli9 tibi eſſe cer
tiſſime ſcias· ſin autem publicaz pe=
nitentiam permanens in domo tua
vel in hoc mundo vis agere quod pe=
ius tibi et durius et grauius eſſe nō
dubites ita vt agere debeas exhor=
tamur vt omnibus diebus quibus
penitere debes· vinum et ſiceram nō
bibas· carnem nunquam vllo tem=
pore comedas preterquam in paſca
et in die natalis domini · in pane et
aqua et ſale penitentiam age· in ie=
iunijs in vigilijs et orationibus et
elimoſinis omni tempore pſeuera ·
armis nunquam cingere nec in quo
libet loco litigare preſumas vxorez
nunquam ducere concubinam nun
quā habere nec adulteriū commit=
tere audeas· in balneo nunquam la=
ueris in ꝯuiuijs letantium nunquaz
te miſceas· in eccleſia ſegregat9 ab
alijs xp̄ianis poſt oſtij poſtes humi=
liter te repone· ingredientium et e=
gredientium ſupplicit er orat ōnib9
cōmendare· communione corpis et
ſanguinis domini cunctis diebus vi
te tue indignum te exiſtimes · In
vltimo tamen exitus vite tue die ſi
merueris ꝓ viatico ſi ſit qui tibi tri=
buat tantummodo venialiter vt ac
cipias tibi concedimus· Sunt et a=
lia multa que tibi nimis durius ⁊ ſa
tis acrius erant iuxta magnum pon
dus peccati o infelix adicienda · ſed
ſi hec omnia que tibi miſericorditer
dicta ſunt perfecto corde domino au
xiliante feceris et cuſtodieris · con=
fidimus de immenſa dei clementia
remiſſionem habiturum te tuorum
peccatorum· et ſecundum dictum iu
ſti domiq̧ paſtoris reſoluet te ſan=
cta eccleſia ab h̄ vinculo peccati in
terris vt per ipſius gratiam qui eaz
ſuo ſanguine acquiſiuit ſolutus ſis
in celis· ſi autem aliter feceris ⁊ ſan
cte matris eccleſie tam ſalubrez am
monitōnem deſpexeris· ipſe tibi ſis
iudex et in laqueo diaboli quo irre=
titus teneris permanebis · et ſan=
guis tuus ſuper caput tuum nos a=
lieni a conſortio tuo pro aliorum fi=
delium ſalute deo opitulante omni
ſolicitudine nitimur deſudare et do=
mini miſericordiam attentius quo=
tidie implorare· ¶ Item auguſti=
nus de adulterinis ꝯiugijs libro ·ij·

Potius vxore viuēte quis aliā du=
cat q̄ humanū ſanguīē fūdat

S I quod verius dicitur nō licz

imo etiam poſt baptiſma poteſt de hoc accuſari · vt extra de diuor· gau
demus· in fine· ar· contra· xxiij· q· iiij· ſi illic· et· xxxij· q· i· quod autem·
in ſi· et· c· non erit· et· c· apud· et· l· di· ferrum· et extra de accu· de hijs·
· ff· de edil· edic· quod ita· de hoc dixi· vi· q· i· qui crimen· ⁊· c· illi qui·
ſed nonne preiudicat ſibi maritus tacendo p ſeptenniū cum vltra qui
quennium non audiatur accuſatio adulterij· vt· C· de adul· adulter · ſꝫ
illud obtinet quo
ad penam legalez
non quo ad peten
dum diuorciū · ex
de ꝓcur· tue· nun
quid ḡ in infinitū
poteſt eam accu=
ſare· dicūt quidā
q̄ non vltra · xx ·
ānos· vt· C· đ fal·
querelaz· h· dicit
q̄ vſq̧ ad milleſi
mum· et qn̄cunq̧
claruerint crimi=
na · vt· lxxxi· di· q̄=
cunq̧· et di· viij·
qui contempta· x/
xiij· q· iij· ecce· et
q̄ dicit penitentia
peracta ſed et an/
te latam tamē ſen
tentiam· s· ꝓx· q·
· v· c· xp̄iana ·
a ¶ Monaſteriū ·
ex hoc loco videt᷑
q̄ quantamcunq̧
penitentiam quis
teneatur finire ſi
intret religionez
ad illam non te=
netur · quia reli=
gio ſoluit vincu=
lum iuramenti· vt
extra de iureiur·
peruenit · Itez ſol
uit votum · vt ex=
tra de voto· et vo·
redēp · ſcripture·
Item ſoluit vin=
culū obedientie ·
· xix· q· ij· due· licet
ergo a papa ſit
alicui iniunctum ī
penitentia vt eat
romam vel aliq̄d
huiuſmodi faciat
et intret religio=
nem non dicitur
tranſgreſſor · Ille
enim dicitur trāſ=
gredi qui deſerit
maius pro minori
vt· xx· q· iij· propo
ſitum · et· xvij · q·
· i· qui bona· ar· ad
idem· ꝫ· de pe· di· i·
· ꝯ· hijs auctoritati
bus· et hoc hugo
concedit· alij dicunt q̄ tenetur adimplere quod promiſit et quod in=
iunctū ē ei in penitentia niſi abbas diſpenſet ſecū· xviij· q· ij· c· nullaz·
b ¶ Si forte· non ponitur dubitatiue· imo nota eſt penitus aſſertio=
nis· et ē· ſi· de pe· di· i· quamobrem
c ¶ Et grauius· viſum enim fuit maioris pene conuerſari inter homi=
nes et hominum carere ſuffragijs q̄ procul ab hominibus ſolaciū ho=
minum non ſentire· C· de apoſta· hij qui·
d ¶ Siceram· per ſiceram intellige omnem potum qui inebriat · vt· xx
xv· di· in palea· vinolentum ·
e ¶ Carnem· ſed nunquid oua cum ouum ſit caro liquida vel lac cum
lac non ſit niſi ſanguis colore mutato· dicimus q̄ non· et hoc vult lit=
tera illa que ſequitur· in pane et aqua· ſed tamen poteſt intelligi q̄ h̄
debeat facere in certis diebus· id eſt legittimis ferijs· ſed nunquid de
lardo vtetur· nunquid nomine carnis eſt prohibitum. videtur q̄ non·
ar· lxxxij· di· p̄ſbiter· ibi enim ſagimen pmittitur qn̄ oua pmittuntur·
f ¶ Nunquā cingere· niſi conſilio epiſcopi ꝓ iuſticia defēdenda · et ē
ſimile ꝫ· de pe· di·
· v· falſas·
g ¶ Litigare · h̄
ideo dicit q: apđ
ſeculare tribunal
nō debet ſuā queri
moniam diſceptā
do ꝓponere quiſ=
quam publice pe=
nitens ſed eccleſi/
aſticū iudiciū de=
bet adire· ut· ꝫ· xi·
· q· i· aliud · Sup=
ple ḡ h̄ niſi ī ꝓpa
cauſa et coram ec=
cleſiaſticis·
h ¶ Nunq̄ duce
re· ſi tn̄ duxerit te
net matrimoniū ·
ar · s· e· quicunq̧·
ibi aliam duxerit·
alij dicūt ꝯtra· vt
no· ꝫ· e · ꝯ· de peni/
tentibus ·
i ¶ Nunquā laue
ris· niſi in neceſſi=
tate· đ con· di · iij·
peruenit·
k ¶ Exiſtimes· ḡ
videtur q̄ magis
peccat qui vxorez
interficit q̄ q̄ ma
trem· quia maior
penitentia impo=
nitur h̄ vxoricide
q̄ matricide ꝫ· in
illo capitulo· lato
rem· qđ eſt· ꝫ· e· q·
et ſic maius ē cri/
men· ar· xxiij· q· i·
nō afferamus · qđ
ꝯcedit hug̃ · nam
dic̄ q̄ magis pec/
cat qui ſeipſum in
terficit q̄ alium ·
· xxiij· q· v· ſi non li
cet· vn̄ magis pec
cat q̄ ptē corpis i
terficit q̄ qui ma/
trem· probat hoc
etiam per illaz au
ctoritatem· prop=
ter hoc relinquet
homo patrem et
matrem et adhe=
rebit vxori ſue· ex
tra de biga· debi=
tum Alij dicūt q̄
magis peccat qui matrem interficit q̄ qui vxorem· ſed quia homines
promiores ſūt ad interficiendum vxores· ideo magis ob hoc puniuntur
vt ſic retrahantur a tali facinore · vnde non valet hec argumentatio ·
graui9 puniuntur ḡ grauius peccant· et ē ſimile in fornicatōe notoria·
licz enim multa crimina ſint grauiora tn̄ q: facilius delinquitur ī h̄ cri/
mine q̄ ī alijs ideo durior pena in eo ſtatuit̄· ar· xxxij· di· ꝯ· verum ·
l ¶ Venialiter· ar· q̄ eccleſia poteſt corpus et ſanguinem domini qui
buſdam etiam in fine prohibere· ar· xxvij· q· i· impudicas· ar· di· l· peni=
nitētes· contra· s· xxvi· q · vi· de hijs· contra· s· ij· q· iij· ſi quis epm̄ aut
p̄ſbiterum· s· xiij· q· vl· q̄ſitū ē· ibi· ſm̄ ꝓcepta canonū· ad h̄ dic̄ q̄ qn̄cq̧

illud quod de iure cōmuni competit· dicitur concedi reſpectu miſe- ricordie et pietatis· ar· s· xi· q· iij· quoniam· ff· de vſufru· ſi extraneo· et in certis capitulis hic ſignatis· nam vniuerſe vie domini miſericor- dia et veritas· Johannes·

a ¶ Sanguis· id eſt peccatum· vnde illud· ſanguis ſanguinez tetigit id eſt peccatum· xliij· di· ephesijs· Johannes·

b ¶ Alieni· ar· q̄ non imputatur p̄- lato ſubditorum malicia· ex quo p̄ eum non ſtat quo minus corrigant̄· ar· vij· q· i· §· cum autem· s· di· xliij· ephesijs· s· di· xl- vij· c· vltimo·

Si quod ve- rius· non li- cet· nam dicit lex q̄ vnum delictum propter aliud de- lictum nō minuit penam· vt· ff· de priua· delict· l· ij· et eſt ar· q̄ in deli ctis compenſatio non admittitur· ar· xxiij· di· c· i·

c ¶ Quod non li cet· ſcilicet occide re vxorem ſuam

e ¶ Quod non li cet· ſcilicet aliam ducere ea viuēte·

f ¶ Adulterium· ſic ergo permitti- tur minus malum vt vitetur maius· s· xxvi· q· ij· hij qui· s· xxij· q· i· c· vl· s· di· lxxxij· pre ſbiter· s· ꝑx· q· vij· quid· contra· ſolutō· grauius ē homicidiū q̄ adul terium· ſed ibi ex ponas grauius· id eſt generalius· l· di· quia tua· vel turpius ratōne in quinatōnis· xxxij· q· i· in coniugio· et non eſt conſili- um vel preceptū quod hic dicitur ſed eſt comparati ua permiſſio que non excuſat a pec cato· ſic intellige· xxxi· q· i· hac ra- tione·

homini xp̄iano adulteram cōiugem occidere ſed tantuz dimittere· quis eſt tam demens qui dicat ei fac q̄d non licet vt liceat tibi quod non li- cet cū eni vtrumqz ſecundū legē cri ſti illicitum ſit ſiue adulteram occi- dere ſiue alteram ducere ea viuente ab vtroqz eſt abſtinendum· non illi citum pro illicito faciendum· ſi eni facturus eſt quod non licet iam fa- ciat adulterium et non faciat homi cidium· vt viuente vxore ſua alte- ram ducat non humanum ſangui- nem fundat· quod ſi eſt vtrumqz ne pharium non debet alterum per alte rum ꝑpetrare ſed vtrumqz vitare· ¶ In premiſſis auctoritatib9 qui- qz prohibentur adulteras coniuges ſuas occidere· ſed permittitur poſt ſeptem annorum penitentiam illas eis dimittere· ſin autem illas inter- fecerint iubent̄ ſine ſpe coniugij per- petuo manere· niſi forte ꝓpter lap- ſum iuuenilis incontinentie ad ma- trimonia contrahenda eis miſericor dia impendatur· Clericis autem cō ceditur ſi vxores eorum peccaue- rint ſine mortis acerbitate habere eas in cuſtodia et ad ieiunia eas co gere· non tamen vſqz ad necem af- fligere· ¶ Vnde in toletano ɔcilio legitur· Clerici ſi vxores eoꝝ pec- cauerint eas domi cuſtodiant et ad ſalutaria eas cogant ieiunia·

Placuit vt ſi quorumcunqz cle ricorum vxores peccauerint ne ſorte licentiam peccandi plus ha beant accipiant mariti earum hanc poteſtatem preter necem cuſtodi- endi et ligandi in domo ſua ad ie- iunia ſalutaria non mortifera eas cogentes· ita vt inuicem ſibi cleri- ci pauperes auxilium ferant ſi ſerui cia non habeant· cum vxoribus au- tem ipſis que peccauerant non ci- bos ſumant niſi forte ad timorez dei acta penitentia reuertātur· ¶ Nūc autem queritur quare ſacris cano- nibus ſit inſtitutum vt poſt ſeptem annos penitentes in priſtinum ſta- tum reuocentur· ¶ De hijs ita ſcri bit iſidorus ad maſonem epiſcopum Quare ſit inſtitutum poſt ſeptez an nos i priſtinū ſtatū pnitētes redire·

Hoc ipſum quod canonum cē ſura poſt ſeptem annos peni- tentem remeare in priſtinum ſtatuz precepit ⁊ cetera· vt in tractatu or dinandorum de lapſis· non electione ꝓprij arbitrij ſancti patres ſed po- tius ex ſententia diuini iudicij ſan- xerunt· Nam legitur q̄ maria ſoror aaron propheti ſſa dum detractōnis aduerſus moyſen incurriſſet deli- ctum illico ſtigmate lepre percuſſa eſt· cumqz peteret moyſes vt emun- daretur precepit eam dominus ex- tra caſtra ſeptem diebus egredi· et poſt emundatōnem rurſus eaz in ca ſtra admitti· maria ergo ſoror aa- ron caro itelligitur ſacerdotis· que dum ſuperbie dedita ſordidiſſimis

Item non dico q̄ ipſi met debeant eis penitentiam iniungere ſed com pellere vt accipiant ab alijs· Sed nunquid laicus idem poteſt de vxo- re ſua· dico q̄ non· quia non inuenio expreſſum· caſtigare tamen po- teſt eam· vt notaui· s· vij· q· i· ſicut alterius· Sed quare dicit q̄ paupe res clerici ſeruiant ſibi· dic q̄ reſpondet tacite obiectioni· quaſi dice- ret· et ſi mulieres ligate non poſſunt eis ſeruire pauperes clerici qui non poſſunt alios ſeruientes habere ſeruiant ſibi inui- cem mutuo· Itez ſecundum hugo- nem· non poterūt iſtas reconciliare ſibi niſi nollent ꝓ moueri· ar· xxxiij· di· ſi cui9· Alij au- tem dicunt illum non impediri cu- ius vxor cogno- ſcitur ab alio ſi ip ſe non conſentiat eius adulterio· vñ bene poſſunt eas reconciliare etiaz quo ad carnis cō- mercium· nec eis in aliquo preiudi catur· quod tamē intelligas ſecun- dum q̄ dixi· s· xx- xiij· di· ſi cuius

k ¶ Ita vt inui- cem· ar· xij· q· i· di lectiſſimis· ar· xi· q· i· ſicut enim· ar· di· xc· precipi- mus·

l ¶ Si ſeruicia· id eſt ſeruientes·

m ¶ Non cibos· et eſt hoc propter enormitatem de- licti· tamen ipſam excommunicatam non debet vitare· xi· q· iij· quoniam multos Johānes· quod forte falſuz eſt· barth·

Hoc ipſum· precepit· id eſt permiſit· Johannes·

o ¶ Poſt ſeptez annos· s· di· lxx- xij· preſbiter· con tra· ſed varietas eſt canonum in pe nis infligendis et penitentie ſunt ar bitrarie· vt· xxvi· q· vij· tempora· et in hijs minor penitentia eſt amplectenda· ff· de ar- bi· diem proferre· §· ſi plures· et· l· non diſtinguemus· in princi· et di· l· eos vero·

p s ¶ Impendatur· s· e· interfectores·

Placuit· licentiam· id eſt impunitatem· ſi· xlv· di· qui ſincera·

¶ Poteſtatem· nam ſi eam male etiam verberauerit niſi pro cauſis lege expreſſis punitur in pecunia· quia dabit ei terciam partem dona tionis quam dedit propter nupcias· vt i auten· vt liceat matri et auie· §· ſi quis autem· ſi autem non dedit donatōnes propter nupcias puni tur in quarta parte tocius ſue ſubſtancie ſi eius ſubſtancia non exce- dit trecētos aureos· ſi excedit dabit centum aureos· C· d̄ repud· l· vl·

q ¶ Nam legitur· licet olim peccatum murmuratōnis non mulctare- tur morte· hodie tamen repellit a promotōne vt dicit hug· ar· xc· di· ali enus· quia nec omnia nec ſola ⁊c̄· vt notaui· lvij· di· multos· Hic aſſeri- tur vna ratō quare ſeptennis penitencia imponatur· q2 maria ⁊c̄· the- ologi aliam ratōnem aſſignant· vt ſicut propter peccatum ſeptiformis

ſpiritus ſancti gratiam amiſit· ita per penitentiā ſeptēnē eam recupet
a ¶ Cuius antiquior· ſi· s· i· di· domino ſancto· in h̄· vbi de hoc dixi·
b ¶ Vſurpatum· id eſt vſu habitum·
c ¶ Vt maiorum· s· xxij· q· i· predicandum·
d ¶ Excellentia · vt· s · lxxxij· di· preſbiter· et· xxvij· q· i· deuotam · s· · xxxiij · q· i· ſi quis dederit· tamen omnia iſta ſunt in arbitrio ſacerdo- tis· xxvi· q· vij· tē pora · vnde cano- nes non ponūt mē ſuram penitentie· ſed omnia lʒ arbi- trio ſacerdotis re linquuntur · vt ꝫ· de pe· di· i· menſu- ram ·

e ¶ De penitenti bꝰ· hic mouet ma giſter quandaʒ in cidentem queſtio- nem· an poſt ſolē- nem penitentiam poſſit cōtrahi ma trimoniuʒ· ⁊ tres ſunt opiniones de ſolemniter penitē tibus· quidam di cunt ꝙ nullus ſo- lemniter penitens poteſt contrahere niſi ex diſpenſatio ne ꝫ· e · antiqui · quia intelligitur vouiſſe · et ſic in- telligunt capitu- lum ꝫ· e· de hijs · penitens eniʒ ſem per viuet ſub re- gula eccleſiaſtica· vt de pe· di· v· con trarium· hugo ve ro dicit ꝙ quili- bet penitens po- teſt contrahere ni ſi tantum in tribꝰ caſibus· puta vel vxoricidio vel ni- ſi in iunctum lʒ ſit ei nomine peniten tie· vel pro raptu ſponſe alteriꝰ vel pro iceſtu· adhuc tamen excipit ado leſcētes qui vt di cit de iure com- muni poſſunt con trahere· Ideo au- tem in hijs tribꝰ caſibus prohibe- tur· quia in hijs ꝯ tamminatur ma- trimonium· Alij tantum ponunt quinqʒ caſus in quibus poſt ſolemnē penitentiam non licet contrahere· vnus eſt pro inceſtu· vt· xxxij· q· vij· ſi quis viduam· Item pro vxoricidio· s· e· interfectores· Item pro rap tu ſponſe alterius· xxvij· q· ij· ſtatutū. nec contradicit· xxxvi· q· ij· tria- nam ibi illa non erat ſponſa· Item pro concubitu cum moniali· xxvij· · q· i· vt lex· Item pro homicidio preſbiteri · vt extra de pe · et remiſ· qui preſbiterum· Item pro eo qui doloſe ſuſcepit filium de ſacro fon- te· xxx· q· i· de eo· et dicunt quidam ꝙ ſi iſti contrahant non tenet ma trimonium· ar· s· e· interfectores· ſi tales tamen ſint qui non poſſunt ꝯ-

cogitatōnum maculatur contagijs extra caſtra ſeptem diebus · hoc eſt extra collegium eccleſie ſeptem an- nis proiciatur · vt poſt emundatio- nem vicioꝝ loci vel priſtine digni- tatis recipiat meritum· et poſt pau ca· In fine autem epiſtole hoc adi- ciendum putaui · vt quocienſcunqʒ in geſtis conciliorum diſcors ſentē tia inuenitur· illius ſententia magis teneatur cuiꝰ antiquior et potior ex tat auctoritas· ¶ Hoc autem quā quam de ſacerdotibus videatur ſpe- cialiter dictum· generaliter tamen de omnibus penitentibus oportet in telligi· A d imitationem namqʒ illi- us dominice ſententie dauid de ad- ulterio et homicidio reprehenſus v- nius ebdomade ieiunium in ſatiſfa- ctionem admiſſi ſceleris deo legitur obtuliſſe · Hinc etiam eccleſiaſtica conſuetudine eſt vſurpatum vt ma iorum criminum penitentia ſeptem annorum ſpacio concludatur · niſi vel officij excellentia vel criminum magnitudo vulgarem conſuetudi- nem excedens veluti dum contra na turam humane ſocietatis parenti- bus vel liberis vel alijs eiuſmodi per ſonis impudice adheremus · vel re- licto naturali vſu contra naturam more ſodomitico fornicamur· vel vſ qʒ ad coitum brutorum animalium prolabimur premiſſum ſpaciū trāſ- cendere cogat· ¶ De penitentibus quoqʒ queritur an eis generaliter

poſt penitentiam peractā coniugia concedantur· generaliter enim ca- nonica auctoritate prohibentur pe nitentes ad ſecularem militiam re- dire vel matrimonia contrahere·

¶ Vnde ſiricius papa·

Penitentes matrimonia contrahe- re prohibentur ·

De hijs vero non incongrue dilectio tua ſe dem apoſtolicam credidit conſulen dam qui acta penitentia tanquam canes et ſues ad vomitus priſtinos et volutabra redeuntes · et militie cingulum et ludicras voluptates et noua coniugia et inhibitos denuo appetiuere concubitus quorum ꝓ- fecto improfeſſam continentiam ge nerati poſt abſolutionem filij pro- diderunt· de quibus quia iam ſuffu- gium non habent penitendi· id duxi mus decernendum vt ſola intra ec- cleſiam fidelibus oratione iungan- tur et ſacris miniſteriorum ſolemni tatibus quamuis non mereantur in terſint· A dominice autem menſe cō uiuio ſegregentur vt hac ſaltem di ſtrictione correcti et ipſi in ſe ſua er rata caſtigent ⁊ alijs exemplum tri buant· quatinus ab obſcenis cupi- ditatibus retrahantur quibus ta- men quoniaʒ carnali fragilitate ce ciderunt· viatico munere cum ad do minum ceperint proficiſci per com- munionis gratiam volumus ſubue- niri· quam formam et circa mulie- res que ſe poſt penitentiam talibus

tinere de licentia epiſcopi poſſūt contrahere· et conſenſus epiſcopi fa cit matrimonium talium tenere · vt ꝫ· e· c· vlti· Alij dicunt matrimoni um talium tenere licet prohibeantur contrahi niſi apponatur in con- ſtitutōne ꝙ ſi contraxerint ſeparentur · quod credo verum · ad hoc fa- cit extra de preben· dilecto·

De hijs· hoc capitulum poteſt intelligi de penitente ſolemniter ꝓ aliquo predicto- rum criminum· et tūc dic improfeſſā id eſt ꝯtinentiam male ꝓfeſſaʒ · id eſt non ſeruatam· et ꝙ poſtea dicit non habent ſuffu- gium penitendi · verum eſt iterum quia ſolemnis pe- nitentia non itera tur· l· di· § poteſt · licet gratianus in nuat ꝯtrarium ꝫ· d pe· di· iij· §· ex ꝑ ſona· poteſt etiam hoc capitulum in- telligi de hijs qui votum emiſerunt et poſt contraxe- rūt nec tenuit ma trimonium· et tūc dicit improfeſſaʒ id eſt male profeſ ſam· Et dic ꝙ non habent ſuffugiuʒ penitendi · id eſt contra profeſſio- nem ſuam venien di· omnia alia pla na ſunt ·

g ¶ Et militie· § nūquid ita gene- raliter verum eſt ꝙ ſolemniter pe- nitens non debeat redire ad cingu- lum militie· dicūt quidaʒ hoc eſſe ꝯ ſilij· et ita intelli- gunt de pe· di · v· falſas· hoc alij in- telligunt in eo ca ſu tantum cuʒ eis hoc iniungitur in penitentia· Alij di cunt tantum illd eſſe intelligenduʒ quando egit peni tentiam ſolemneʒ pro crimine in mi litia omiſſo· et lʒ i nuit illd· c· falſas·

h ¶ Prodiderunt· ſimile· lxxxij· di· ꝓpoſuiſti · s· di· xxviij· priuſquam · · C· de epiſcopali· audi· nemo·
i ¶ Iungantur· de pe· di · v· ſi qui vero·
k ¶ Et circa mulieres· ar · ꝙ ſolemnis penitentia ita iniungitur femi- nis ſicut et viris· ar· l· di· penitentes ꝫ· e· q· antiqua· et· q· v· penitentiā · s· xxvij· q· i· virginibus· et· c· ſi quis ſacro ꝫ· e· c· i·
l ¶ Sed quia· retinere · quantum ad hoc vt vtatur matrimonio iam contracto nō eſt permiſſio· licet forte ita intellexit gratianus· Adiuimus· ſi hoc capitulum intelligas de priuata penitentia ·

planum eſt · ſi de publica tunc loquitur de matrimonio iam contracto · In adoleſcentia conſtitutus · hoc capitulum dupliciter poteſt intelligi · primo de eo ſoluto qui egit ſolemnem penitentiam pro aliquo dictorum criminum · poſt contrahit · et ſecundum hoc facit gratianus mentionem de hoc · s · e · interfectores · nec fit mentio de hoc · ſ · e · antiqui · ſed de alia conſtitutione leonis quam non habemus cum illud

b ¶ Penitentiam · id eſt niſi explea|ntur ſeptem anni computato primo ex quo penitens incipit agere penitentiam ·

e ¶ Penitentiam · ar · contra · s · l · di · penitentes · ibi enim dicitur q ſolemnis penitentia non de facili iuuenibus imponenda eſt · non eſt contra · quia illud bene concedo · Johannes ·

f ¶ Non regulam · finis huius capituli facit pro his qui dicūt q nec etiam iuuenis contrahere poteſt · s · e · interfectores · hu · vero et · M · qui dicunt q iuuenis de iure communi poteſt contrahere · exponunt litteram · nō regulam conſtituimus id eſt non dicimus aliquid quia erat ius cōmune ante hoc · imo contra ius cōmune · quia de iure communi nec adoleſcens poterat contrahere ante hoc ·

antiqui · de coniuncto matrimonio intelligatur · qui tale quid cōmiſit propter quod egit ſolemnem penitentiam pro aliquo predictorum criminum · de quo ibi dicitur q debz uti vxore ſua quouſqz poſſit ſeruare continentiam · vel poteſt intelligi de iam coniuncto · et ſecundum hoc fit de hoc mētio · ſ · e · antiqui · ſ de qua fit mentio · s · e · interfectores · neſcimus · ſed hic ſecundus caſus repugnat illi litere · copulam vxoris · elegerit · ſed expone ibi id eſt exegerit carnale debitum · poſſet tamē intelligi illud capitulum · antiqui · et illud · interfectores · q faceret ambo mentionem de hoc capitulo · in adoleſcentia · ita ſcilicet q illud · antiqui · intelligatur de coniungēdo · et ſecundum hoc littera poſita in capitulo · antiqui · ita debet exponi · coniugatus id eſt cōiungendus redeat ad priſtinum coniugium · id eſt cōtrahat coniugiū quod ante contrahere potuiſſet iure ſi nō peccaſſet · ſed nunc ex diſpēſatione ·

In adoleſcentia · ar · q ratione etatis facilius diſpenſatur · l · di · penitentes · xxxv · q · vi · ſi duo ·

c ¶ Mortis · cum nolebat eſſe i bello nō intellige propter infirmitate · ar · xxvi · q · vii · c · i ·

pollutionibus deiunxerunt eſſe ſeruandam cenſemus · ¶ Sed quia timore ſoluendi coniugij nonnulli ad penitentiam accedere differunt · vel propter lapſum adoleſcentie quem formidant penitentie remedium ſuſcipere negligunt · ideo canonica auctoritate premittitur eis vel contracta matrimonia retinere vel alia contrahere · ¶ Unde leo papa · galerio epiſcopo tripolitano ſcribit ·

Ex indulgentia poſt penitentiam legittimam nō negētur matrimonia

Audiuimus a quibuſdam q in veſtris dioceſibus ac finibus xpianorum cetus leui occaſione ſe ſubtrahunt penitentie iugo dicentes · quia ſi penitentiam agimus cōiugij debemus relinquere copulam · in quo errant et a veritatis calle diſcedunt · quia pro omnibus illicitis penitentiam vnuſquiſqz xpi nominis cultor ſuſtinere ac peragere ſummopere debet · dicente domino · penitentiam agite appropinquabit enim regnum celorum · Coniugium vero legitimum nulli ortodoxorum penitentiam ſuſtinenti ſoluere licet · et infra · Sacris enim eos vos expedit alloquijs edocere vt ab erroris eripiantur caligine · et licitis copulationibus iuncti de omnibus illicitis penitentiam agere curent · ¶ Item leo quartus · Propter lapſum iuuenilis incōtinentie non negentur penitentibus legittima coniugia ·

In adoleſcentia conſtitutus ſi vrgēte aut metu mortis aut captiuitatis periculo penitētiā geſſerit · et poſtea timens lapſum incontinentie iuuenilis copulam vxoris elegerit ne crimen fornicationis incurreret rem videtur feciſſe venialem · ſi preter coniugem · nullam omnino cognouerit · in quo tamen non regulā cōſtituimus · ſed quod ſit tolerabilius extimamus · ¶ Itē nicolaus papa radulpho epō ſancte eccleſie argentee retenſis · Hec penitentia eſt imponenda ei qui matrem occidit ·

Latorem preſentiū matricidā eſſe cognouimus cui precipimus vt ſub penitētie iugo permaneat · ita vt per vnum annuz integrum eccleſiam non ingrediatur · ſed ante fores baſilice ſtans orans et deprecans deum perſeueret qualiter tanto eripiatur piaculo · cōpleto vero anni circulo introeundi licentiam in eccleſiam habeat · tantū intē audiētes ſtet ſed nondum cōmunicet · Completis autem trium annorum circulis ſacre cōmunionis ei gratia concedatur · oblatōnes vero non offerat · niſi prius aliorum ſeptem annorum curricula expleantur · His autem omnibus annis atqz temporibus carnem non manducet nec vinum bibere preſumat · exceptis feſtis diebus atqz dominicis · et a paſca vſqz ad pētecoſten · et quocūqz ire voluerit nullo vehiculo deducatur ſed pedibus proficiſcatur · arma nō ſumat niſi contra paganos · Ieiunet autē tribus diebus per ebdomodaz vſqz ad veſperā · a propria ac legittima coniuge nō ſeparetur ne in fornicatōnis voraginem corruat quod ne fiat optamus · Si autem ante annorum trium curſum finis vite illius appropinquauerit corporis et ſanguinis domini noſtri ihesu criſti particeps fiat · Sin autem vt ſupra ſtatuimus efficiatur · tamen ſi illius conuerſionez et lacrimarum fontem in omnibus videritis floridis actionibus et optimis operibus pullulare humanius circa eum ſolicitudo peruigil appareat mitiſqz in omnibus demonſtretur · ¶ Item ·

g ¶ Sed extimamus · conſuetudo ſcilicet quod nō tolerabilius eſt quam contrarium eius conſuetudo tamen ius cōmune

Latorem · oblatōnes · niſi prius · ar · conceſſo maiori inhibetur minus · ar · l · di · placuit · ar · xvij · q · iiij · minor · et ex de tornea · c · i · ar · cōtra · xcv · di · illud · et qui indignus eſt minore et maiori · ff · de ſena · qui indignus · et cui interdicitur pomerium ciuitatis et ipſa ciuitas · ff · de ſeruis expor · cui · Io ·

i ¶ Arma · amittet quod feudum cum dominum iuuare non poſſit et ſibi hoc imputet quia ex culpa ſua hoc damnum incurrit · xv · q · i · ſane · ar · xvij · q · iiij · vxor · ff · de re · iur · ſi quis ex culpa · et hoc ē verū niſi tale ſit feuduz in quo per alium ſeruire poſſit · tunc enim ſeruiat per ſubſtitutū · C · de epiſ · et cler · quiſquis · et xcvij · di · valde ·

k ¶ Ad veſperam · ſ · de conſec · di · i ·

ſolent·Jo· z ❡ Conuerſionem·poteſt ergo epiſcopus cauſa cognita relaxare de penitentia quam papa impoſuit·eadem ratione et clericus de ea quam epiſcopus imponit·ſed dic ꝙ papa licentiam dedit de hoc· Item nunquid iſte cui papa penitentiam impoſuit poteſt ingredi monaſterium·ſic·ar·s·e·ammonere·et de pe·di·v·ſi qui·

S I quis·continentiam·hec eſt opinio quorundam ꝙ quilibet inceſtus niſi in adoleſcente īpedit matrimonium·xxxiiij·q·ij·c·penul·poteſt tamē epiſcopus dare licētiam inceſtuoſo vt contrahat diſpenſatiue·alias contrahēdo nichil agit·verumtamen videat epiſcopus cū quo diſpenſet·quia cū eo tantum debet diſpenſare qui cō tinere non poteſt·ſed qualiter conſtabit hoc epiſcopo·per famam vicinorum·extra qui clerici·vel vo·ſignificauit·

e ❡ Vxorem·s·xxvij·q·ij·qui dormierit·contra·s·prox·q·vij·concubuiſti·contra·ſolu·h ignorans ibi ſciens fuit·vel hic loquitur de illis quarum neutra fuit vxor vel ſponſa·h·Sed hec ſolutio reprobatur per illud ꝗ·xxxv·q·iij·ſi quis cum matre·quia illud de ſimplici fornicatione intelligitur qđ patet·xxxiij·q·ij·§·de ſimpliciter·vel hic de diſpenſatione eccleſie vel lenitate miſericordie·ibi de rigore·

S I quis·percutitur·niſi ammonitus peniteret·xi·q·iij·certum·

e ❡ Similiter·s·xxx·q·i·omnis·ar·l·di·ponderet·

f ❡ Quos enim·gratianus non intelligens capitulum ſequens et deceptus ar·illius·c·xxxiij·q·ij·ſi quis neceſſitate·et·C·de repudi·l·i·ſubuerit ꝯ capitulum·et·§·ſe

Poſt dignam penitētiam adoleſcētibus ꝑmittūtur licita coniugia

S I quis cum duabus ſororib9 fuerit fornicatus aut cū hijs perſonis de quibus ſancta ſcriptura prohibet ſi dignam egerit penitentiam et caſtitatis non valuerit continentiam ſuſtinere liceat ei legitimam in coniugio vxorem accipere·ſimiliter et mulier que tali fuerit ſcelere lapſa vt fornicatōnis nō perducatur ad chaos·ſed hoc de laicis viris ac mulieribus ſolummodo ſtatuimus·❡ Itē

Puniat̄ qui hec crimina committit·non tamen legitimā dimittat vxorē

S I quis cum matre fornicatus fuerit ſpirituali anathematis vt ſcitis percutitur ictibus·ſimiliter autē ⁊ illū percutere promulgamus qui cum ea quam ꝺ ſacro fonte baptiſmatis ſuſceperit·aut cum illa quam ante epiſcopum tenuerit cum ſacro criſmate fuerit vncta fornicatōnis perpetrauerit ſcelus·legitimā tamen ſi habuit nō dimittat vxorē ❡ Quos enim deus cōiunxit iudex ſua auctoritate ſepare non debet quanquam iſidorus hoc aliter intelligat dicēs·

Non homo ſeparet quos pena condemnat·

Q Vos deus coniunxit homo non ſeparet·queris qumodo·ſubaudi violenter ſine lege abſqȝ ratione·quos deus coniunxit homo non ſeparet·non enim homo ſeparat quos pena condemnat·quos reatus accuſat·quos maleficium coartat·❡ Verum hoc ꝑ hijs dictum intelligitur·quos iudices ſeculi pro ſuis ſceleribus legū ſeueritate percellūt·quos vel morte puniunt vel deportari iubent·

❡ Item ex concilio toletano·viij·

❡ De eodem·

A Ntiqui ⁊ ſanctiſſimi leonis pape eſt ſententia vt is qui in etatis adoleſcentia poſitus dum mortis formidat caſum ſi peruenerit ad penitētie remedium ſi coniugatus fuerit forte incontinens ne poſtea adulterij lapſum incurrat redeat ad coniugium priſtinum quouſqȝ poſſit adipiſci temporis maturitate continentie ſtatū·quod nos vt de viris ⁊ ita de feminis equo modo cenſemuȝ·nō ꝙ de hoc generaliter et canonice eſt preceptum ſed conſtat vobis ꝑ humana fragilitate indultum ea dumtaxat ratione vt ſi is qui penitentie non ē legibus deditus antea ab hac vita diſceſſerit ꝙ̄ ex communi ꝯſenſu ad continentiam vnus eorum fuerit regreſſus ſuperſtiti non liceat denuo tranſire ad vxoris amplexus·ſi autem illius vita ſuperſtes extiterit qui non acceperit abſolutōnem penitentis nubat ſi ſe continere non poteſt et alterius conſorcio fruat̄ vxoris·quod in vtroqȝ ſexu pari modo a nobis manifeſtum eſt eſſe decretū ita videlicet vt in hijs omnibus ſacerdotis expectetur ordinatio·vt iuxta quod etatem aptam proſpexerit penitentie abſolutionis tribuat legem·

quentem ac ſi eſſet alia cauſa preter fornicationem propter quaȝ quis ab vxore valeat ſeparari·vt deportatio·

g ❡ Hoc aliter·non eſt verum quod aliter·ſed hoc dicit vt inducat ſequens capitulum·Johannes·

Q Vos deus·abſqȝ ratione·per hoc capitulum ſolue generale illud·xxxi·q·i·quid ſi dormierit·et·ij·q·v·conſuluiſti·

i ❡ Non enim homo ſeparat·ſed lex·ſimile·xxiij·q·v·ſi homicidium·imo et ꝑ maleficium corpus viri efficitur principis·ar·ff·de capi·di·ꝑ totum·

A Johannes Ntiqui·ſi intelligas hoc capitulum de matrimonio contracto·tunc eſt hic ar·ꝓ illis qui dicunt ꝙ ſolemniter penitens intelligitur vouere·ſi intelligas de matrimonio ꝯtrahendo tūc expone redeat ad priſtinum coniugium·id eſt quod contraxit poſt penitentiaȝ a quo ꝑ ſuggeſtionem aliquorum receſſerat·Item habes hic ꝙ quōqȝ diſpēſatur in vno matrimonio nō tamē in ſecundo ſicut diſpenſatur i vno ordine nō tamē in ſecundo·vt·xij·di·nos ꝯſuetudinem

m ❡ Sententia·id eſt conſtitutō·ſed vbi ſit dixi ꝗ·in·c·adoleſcentia·

m ❡ Generaliter·id eſt non qđ ante hoc eſſet ius commune ꝓut dixi in·c·in adoleſcentia·

n ❡ Indultum·a leone·

o ❡ Vnus eorum·penitens ſcilicet·

p ❡ Superſtiti·id eſt penitenti·Johannes·

q ❡ Tranſire ar·ꝙ ſublato impedimēto id debet fieri quod eo impediebatur ne fieret

r ❡ Abſolutionem·id eſt penitentiam per quā habet abſolutionem·id eſt quaſi non peccauerit·

s ❡ Ita videlicet·id eſt in adoleſcentibus·

t ❡ Ordinario·nota ꝙ ordinatio iſta attenditur circa hoc vtrum adoleſcentibus debeatur indici penitentia ſolemnis·non·vtrum debeant cō trahere·quia de iure communi poſſunt·vt·s·e·in adoleſcentia·

D I

Hijs breuiter·aliquantulũ·q: formauit quandam inciden tem q̃ſtionē ⁊ ſoluit In q̃ mencõez fecerat de penitẽcia·ſ·e·q·ij·ãmonẽ·ideo hic tractat de ea·uel ſic·quia mẽ cõnẽ fecerat grãnus de penitẽcia·s·e·q·ij·ãmonere·ideo hic tractat de ea·vel ita·cuz matrimonium ſit principa liter ſacramentum laicorum·xij·q·i·duo·licet in minoribus ordinibus licite cõtrahatur q: tam laicis ſolẽ nis pñia debz im poni·vt·l·di·ofir mãdũ·ideo h̃ trac tatuz inſerit de ea p9 tractatus ma trimonij· cũ et ip ſa ſit ſacramentuz ſſam in veteri te ſtamento incepit penitentia ab a dã·vt·ſ·e·ſerpẽs Vitendum eſt g̃ quid ipa ſit et vñ dicatur·q̃ ſit ſatiſ factio·q̃ attendã tur in ea·q̃ ſint in ea neceſſaria·⁊ de mõ agendi in iſto tractatu·Quid ip ſa ſit habes ſ·di·iij·pñia·Dr autez pñia a penitendo·ſ·e·di·tres ſunt ac9·et ſ·di·iij·in tñ·Que ſit ſatiſ factõ·hẽs ſ·di·iij·ſatiſfcõ·attẽdũt aũt·vij·in ea pſo na ſiue dĩgtas·xl·di·hõ·xli·di·ñ cogãt·cã·xxxiij·q·v·excõicatoz·Itẽ loc9·tps·q̃litas·et quãtitas ſ·di·v·oſideret·Itẽ euentus·vt·xv·q·i·illa·In pñia tria ſũt ncẽria·ſ·cord contricõ·oris ofeſſio·opis ſatiſfactõ ſ·di·iij·pfecta·ſi tamen facultas nõ ſuppetit·ſuſfic cordis otricõ·ar·xlv·di·Due·Mo dus agendi tal' eſt·In pma di·tractat an ſola cordis contricõ deleat pc̃ta·vl' ofeſſio poſt contricõez·baz·dixit q ſola otricõ cordis nõ de leat pc̃m vbi copia ſac̃dotis habetur·ar ſ·e·c·vlti·et in hoc videtur declinare grãnus inducẽdo illud·c·vlti·licz in precedenti·§·dicat hoc eſſe lcõris arbitrio relinquendum·Sz q̃cq̃d dicat·b·dic q nec cordis otricõne nec oris ofeſſiõe pc̃ta dimittũtur q̃ ad culpam·ſed tñ grã dei·de·o·di·iiij·nemo tollit·ſz iſta cordis contricõ ſignũ eſt pc̃ta eſſe di miſſa·ſic exterior ſatiſfactõ eſt ſignũ cordis contricõis·grã eñ pcedit otricõez·ar ſ·e·non pt quis·otricõ remiſſionẽ·vñ remiſſio ẽ attribu enda gracie q̃ eſt cauſa cauſe·Alij dicũt pc̃ta p otricõnez dimitti quo ad culpam non quo ad penã·ut in glo·utiqz ſ·e·ſicut primi·et·c·ſi pc̃m·Tercij dicũt odicõnalẽ fieri remiſſionẽ per cõtricionem cordis·In ſecunda di·tractat·an caritas ſemel habita poſſit amitti·In tercia an penitẽcia reiterari poſſit·In q̃rta an pc̃ta ſemel dimiſſa redeant In q̃nta quis mod9 debeat obſeruari in imponẽda ea ⁊ accipiẽda·In ſex ta cui debeat quis confiteri·In vij·an pñia timore mortis accepta ſit fructuoſa·ideo aũt in·vij·di·hunc tractatũ dimiſit quia ſeptenarius nũs pfcũs ẽ·ar·xxxij·q·i·nuptie·in fi·

Is D III

His breuiter decurſis in quibus ex tra negocij qui dem finem ali quantulum eua gati ſumus ad propoſite cauſe terciam queſti onem pertractandam qua querit· vtrum ſola contricione cordis et ſe creta ſatiſfactiõe abſq oris ofeſſiõe quiſq deo poſſit facẽ ſatis redeam9·

Vnt enim D I

Sunt enim qui dicũt quamlibet criminis veniam ſine confeſſione facta eccleſie ⁊ ſacerdotali iudicõ poſſe pmereri·Iuxta illud ambroſij ſuper lucam·

b Secreta·utiqz ſola cordis otricõne ·v·c·ſaclegij·ſz pena debetur vt·l·di·ſi qs ppoſtera·et h̃ verum eſt ſi ofeſſio nõ otẽnat cũ adhiberi pt alias pmum pc̃m iputatur ſ·e·di·agite·imo otrit9 nõ ẽ ſi cõfiteri otẽnit·vt·xxij·q·i·c·ul·d·o·di·iiij·non dubito· ⁊modis deũ offendim9 ·s·di·vi·ſz pẽſadũ·⁊ ita trib9 mod ei ſatiſfaciendũ ẽ·ſ·di·iij·pfcã·vñ dic tria h̃ ncẽria eſſe·cordis otricõe·oris ofeſſionẽ·⁊ opis ſatiſfactõez·Auc̃tes q̃ dicũt pc̃m dimitti ſola cord otricõe aſſe runt ipas intelligẽdas eſſe cũ articulus neceſſitatis excludit oris con feſſionẽ ſcz cũ aliqs oterit ⁊ morte preuenitur·vel aliquo alio certo impedimẽto h̃ facere impedit·vnde ei nõ ẽ imputandum·Alij dicunt inter quos ẽ·p·manducator odicõnalem fieri remiſſionẽ p cordis con tricõz ſ·di·iij·ſane cauẽdũ·h·dic ſola cordis otricõe peccatum dimitti adulto cuilz ſ·e·magna·Si vero oteritur ⁊ ppõit ab alijs abſtinere·et illud ofiteri et de illo ſatiſfacẽ ſ'm iudiciũ ecc̃ie·et ſi nunq ſequitur oris cõfeſſio vl' opis ſatiſfactio pc̃m tñ iam dimiſſuz nõ redit·ſz pec cat mõtalit' ſi pt iuxta pceptum ecc̃ie ofiteri ⁊ ope ſatiſfacẽ ⁊ non fa ciat·ar·ſ·de o·di·iiij·nõ dubito·Auc̃tes q̃ dicũt ſine ofeſſiõe et opis ſatiſfactiõe pc̃m nõ dimitti·intelligũtur de interiori cõfeſſione que eſt recognicõ pc̃i·uel propoſitũ cõfitendi·uel grã quã ſit hõ diſponitur

vt recognoſcat pc̃m ſuũ·⁊ velit ofiteri ſi locus et tempus affuerint et de interiori ſatiſfactõne q̃ ẽ interior dolor et amaritudo anime·de q̃ habes ſ·di·iij·ſatiſfactõ·⁊ ſ·e·§·hijs auc̃tatib9·h̃ autem agit de exte riori·q: et ipa neceſſaria eſt ſi adhiberi pt·Sz ad quid ſit oris ofeſſio cũ iam pc̃m dimiſſum ſit p otricõz preter ofeſſionem·So·h̃ ſit ad hu militatem ⁊ iuſticiã exercendã ſ·di·iij·pductior·⁊ vt ſatiſfaciat ecc̃ie quã leſit ⁊ vt ipſe et alij reddantur cautiores·ſi autez ſubtiliter intuea mur gratie dei nõ cõtritioni ẽ attri buẽda pc̃orũ re miſſio·vt dixi in pñ·⁊ no ſ·e·c·di·xi·cõfitebor·et·c·hijs ptãtis

t Sũt·n·p ſa pte allegat·g·uſ qz ad·§·alij ecõt

Petr9·quia errauit·naz ideo quia fragili tate nature poti us q peccati libi dine homo facile corruit ſ·di·iij·il le rex·

e Quid dixit·et forte confeſſus ẽ uel cui ofiteret forte non inuenit cum omnes a fide receſſiſſent·ul' for te tũc non erat fcã inſtitucõ cõfeſſio nis q̃ nũc ẽ·Aliaz rõnem aſſignat grãnus ſ·e·§·hijs auc̃tatib9·et fa·ex·de el'c·ſigficaſti·

Petrus doluit et fleuit·q: er rauit vt homo·non inuenio q̃d dixerit·ſcio q fleuit·lacrimas eius lego·ſatiſfactionem non lego

Item iohannes criſoſtimus·

Lacrime lauãt delictũ q̃d pu dor ẽ ofiteri·Item pp̃ha·

Sacrificium deo ſpiritus con tribulatus oc̃·Item

Dixi confitebor aduerſum me iniuſticiam meam dño·et tu remiſiſti impietatem peccati mei·Quod autez auguſti·expones ait·

Magna pietas dñi ut ad ſolam pmiſſionẽ pc̃a dimiſerit non dũ pnũtiat ore ⁊ tñ deus iam audit in corde q: ipm dicẽ q̃ſi q̃dã pnun tiare ẽ·votum eñ p ope reputat

f Satiſfactionẽ·exteriorẽ·alias contra·s·l·di·vt conſtitueretur·

g Non lego·et ita intelligit omiſſum q̃d non inuenit expreſſum·xxiij·q·ij·legat·ff de·v·ob·quicq̃d·ar·de·o·di·iiij·quãdo a ieroſoli mis·Illud fcm q̃d baptizabant apl̃i includebat in ſe illd quod vide batur omiſſum·q: ex quo baptizabant preſumunt baptizati·

h Lacrime·i·interiores·i·in quo habet tantam erubeſcentiam vt ad lacrimas veniat occulte et tantum coram ſacerdote·ſz illud factũ includit ipſum omiſſum·alias ſecus· ⁊quia pars eſt penitentie eru

i Quod·i·quia ſ·e·quem penitet· beſcẽtia vt ibi vl' ad literam·

k Confiteri·in publico cum ſit occultum·vl' q: cũ pudore i verecũ dia ofitet quis q̃d ſemp debet fieri·quia ps ẽ penitẽcie erubeſcencia·ut ſ·e·quem penitet· ⁊tritum·nõ eſt otritũ ſi ofiteri cõtemnit·xxij·

l Sacrificium·con ·q·i·c·ul ſ·de con·di·iiij·non dubito·

m Nõ deſpicies·imo·i·acceptabis ſicut ſacri nõ cẽſẽt canones ·i·prohibent·ij·q·v·conſuluiſti· ⁊ceditur niſi penitenti·xxiij·q·ij·ſi

n Dixi ofitebor·venia eñ nõ cõ gat·ſicut nec iuramentũ remitti tur niſi iurare volenti·ff·de iureiurã·remittit·nec ei imputaretur licz otrarium accid̃erit·ff·d annuis lega·l·in euia·ar·xliij·di·epheſijs·

o Impietatẽ·hoc exponit grã ſ·e·§ ſil'r· ⁊dit cordis otricõnem non

p Magna·pmiſſioz i·volũtatẽ ofitẽdi·h· eñ pt quiſq vere con

q Dimiſerit·remiſſio tñ pc̃orũ pcc teri niſi prius habeat fidem p dilectõnẽ coopantem·dicunt g̃ pc̃ta dimitti p otricõnem hoc eſt p id quod facit cordis otricõnem id ẽ p caritatẽ·Et nota q h̃ oĩa ſimul ſũt tempe·iuſtificacõ otricõ dilectõ remiſſio·ſed quedam tamen ex hijs naturaliter precedũt et pora ſunt natura·neceſſarie eñ habeo intelligere q prius quis habeat grãm q̃ oteratur·precedit g̃ gra tia·ſequitur dilectio qñ qui grãm habet diligit ſ·e·omnis q̃ non·dile ctionem ſequit otricõ·qui eñ diligit oterit·ſequit remiſſio·qui eñ conteritur ei remittitur·

r Ipſum·quod vult confiteri·

s Pronunciare·s·xvij·q·ij·nos nouimus

t Votũ eñ pro opere reputat·ut h̃·et ſ·di·vj·in·pñci·et·i·q·v·q deo·v·ſi·hoc tñ nõ ẽ ſimplicit' verz·nã i q̃buſdam caſib9 etiam in bo no plus eſt ad factum puenire ut in baptiſmo ſ·d·o·di·iiij·ſine pñia·nã illi pl9 valz baptiſmus q̃ cordis otricõ·Itẽ in euchariſtia q: p aſ ſupcõnẽ euchariſtie delent venialia q̃d nõ ſit p voluntatẽ accipien tis·ut ſ·de·o·di·ij·iterat·Item in ofeſſione ipi ſacerdoti facienda cũ ipa erubeſcẽcia in pñtia ſacerdotis ps ſit pñie ſ·e·quem penitẽt·Item in martirio·ar ſ·di·vij·null9·dic ut no ſ·in glo·illa h̃ tantũ q̃ ſtatim ſequit· ⁊ope·vbi deſt tẽpus opãndi ita remuneratur quis pro ſola

u Pro volũtate ſicut pro ope·et idem eſt in cõtricõne cum deeſt temp9 ofitẽdi·et ad hoc ſcz ut ſola voluntas et contricõ ſufficiat ſine

confeſſione oris introducũtur leges in quibꝰ oſtenditur ꝙ ſola volun
tas ſufficit ad dampnacõnem·et eſt ſimile per contrarium·

a ¶ Pro ope reputatur·hoc tantum in bonis·licet ſit·ar·cõtra ĩ·e·
di·ſi cui et vbi facultas deeſt vt ĩ·e·§·ſimiliter·alias plus facit qui
operatur·fallit tñ hec regula in voto ɔfitẽdi·qꝛ nõ ita cito abſoluitꝰ
quantumcunqꝫ doleat ſicut abſolueretur a ſacerdote ĩ·e·quem peni/
tet·in ſi·i voto vir
ginitatis quo ad
aureolã·ar·xxxij·
·q·v·c·finge·ꝛ·c·
ſi paulus·Itẽ in
caũ ſcꝫ in caucõne
iudicõ ſiſti·extra
de eo qui mittitur
in poſ·c·i·Itẽ fal
lit hꝰ in malis·qꝛ
aliud ĩ via aliud
in inuio·i·in bene
ficijs ꝛ maleficijs·
C·de inſti·et ſub
ſti·rephendenda·
ar·ɔtra ĩ·e·ſi cui·
ſed dic ĩ malis vo
lens et non perpe
trãs nichilominꝰ
reus eſt·i·culpã=
bilis·ſed tamen ñ
in tantum·G·ꝛ in
alijs opibus que
voluntatẽ ꝓmo=
uent ꝛ actũ requi
runt vt ſũt marti
riũ et predicacõ·
Itẽ hoc itelligas
in pñtibus nõ in
pteritis·ſi em̃ vo
lo me mala feciſſe
nõ pinde ẽ ac ſi fe
ciſſeꝫ·ar·xxvi·di·
deinde oppomtꝰ·
nec in futuris·naꝫ
ſi ꝓpono poſt an
nũ me iturũ ierlm
non pinde ẽ ac ſi
mõ iremꝰ ĩ·di·vij
·c·ij·Item in hoc
mundo nõ in futu
ro·ar·xiij·q·ij·in
preſenti·d·cõ·di·
·i·hꝰ ergo·ꝛ ẽ·ar·
ꝓ aduocatis·non
enim diminui dꝫ
pmiũ vel ſolariũ
aduocare volenti
nec valenti·ut·ff·
de var·et ex̃ ordi·
cog·l·i·§·i·ar·xl=
vij·di·ꝙ ad nos
·ar·cõtra pdicta·
ex̃ de eo·q̃ mittiẽ
in poſ·cã rei·huã·

¶ Impator iuſtinianꝰ·Codice li=
bro pmo titulo de epis et clericis·

Si quis non dicam rapere ſed
attemptare tantummõ ma=
trimonij iungendi cauſa ſacratiſſi=
mas virgines auſus fuerit capitali
ferietur pena· ¶ Eodem libro titu=
lo d poſtulãdo impator leo antho·
nicoſtrato pfcõ pto· ¶ De eodem·

Nemo vel in foro magnitudi=
nis tue vel in prouinciali iudi
cio·vel apud quemꝗ iudicem acce=
dat ad togatorum conſortium·niſi
ſacroſanctis catholice religionis fu
erit imbutus miſterijs· Sin autem
aliud aliquid quoquo modo vl' qua
dam machinacõne factũ vel attẽp=
tatũ fuerit·officiũ quidem ſublimi=
tatis tue centũ librarũ auri iacturã
p ɔdẽnacõne ſuſtineat· ¶ Idẽ vero

Quicũqꝫ auſus fuerit ɔtra pui
dum nr̃e ſerenitatis decretuꝫ·
officiũ aduocacõis p ſurrepcõnem
eripe·et phibitũ patrociniũ pſtite=
rit aduocationis officio remotus ſti
lum pſcripcõnis atqꝫ ppetui exilij
ſpecialiter ſuſtinebit·Sciturus etiaꝫ
prouinciarum rectoribus ꝙ is ſub
cuiꝰ adminaſtratione aliquid huiuſ
modi fuerit attẽptatuꝫ ptis bono=
rum dimi die pſcripcõnem et penaꝫ
exilij p qnquẽniũ ſuſtinebit· ¶ Itẽ
li·ix·t·ad legẽ iuliam maieſtatis·

Quiſquis cũ militibꝰ cogitaue
rit eadem enim ſeueritate vo=
luntatem ſceleris qua effectum pu=
niri iura voluerunt· ¶ Itẽ ad legẽ

puniitur officialis·quia voluit ei repugnare et reſiſtere·ar·C·de ap·
quoniam·ar·C·de magiſtris ſcrineorum·l·vna in fi·lib·xij·ar·lxxiiij·
di·honoratus· tis·ff·de interdcis et relig·relegatoꝝ·§·ad tps·con=
Quicũqꝫ·p= tra·nam ibi dr q̃ relagãtur non amittũt pte bono/
rũ·ſꝫ hꝰ lex codicis corrigit illã·vel hic ẽ ſpãle· g ¶ Exilij·in ꝑpe
nã exiliũ ꝑpe ꝑpetuũ ẽ·ar·ff·de pu·iud·l·ij·Dicitur tñ exilium triplex·
·ff·de interdict·ꝛ
relig·exilium·
Quiſqs·s·vi·
·q·i §·verũ·
f ¶ Voluerunt·
hoc caſu alias ſe
cꝰ ĩ·e·cogitacõ
nis·vel hoc cum
voluntas ſuis fini
bus nõ ẽ contẽta
ꝓcedẽs ad actuꝫ
exteriorem·hꝰ lex
iulia·punit volun
tatẽ·cornelia etiã
cõſiderat eã·ff·ad
·l·cor·diuus·

Si quis·telũ
gñale nomẽ
ẽ cauſlibꝫ rei que
nocere pt·ar in=
ſti·de publi·iudi·
·§·Itẽ lex cornel'·
i ¶ Ambulauerit·
et ita voluntas ꝓ
facto reputabitꝰ
in delictis·ut·s·
di·li·ſi quis poſt
acceptum·extra d
cleri·pug·in duel
lo·c·i·ꝛ ij·ꝛ·ff·ad
·l·corne·de ſicca·
·l·diuus·
m ¶ Pena·ſ·vl=
timo ſupplicõ·ff·
ad·l·corne·d ſic·
·li·Et dr ſicca q̃i
ſeca a ſecando ꝛ ẽ
cultellus ferreꝰ·
Inde ſicarius qui
cultellũ hmõi por
tat ad interficien
dum·

Si forte fami
liaſ·q̃ inſidias non
pſenſit·et ideo do
minũ piclitantem
non adiuuit·alia
vltimo ſupplicio
dberẽt puniri·C·
ad ſill'·l·vl·vl' ex
audi hoc de ſuis
tũc tpis infirmis·
·ff·ad ſilli·ſi quis
in graui·i princi·
o ¶ Domi·quãdo

corueliam de ſiccarijs·

Si quis cum telo ambulauerit
hominis necandi cauſa ſicut
is qui hominem occiderit·vel cuius
dolo malo factũ fuerit ɔmiſſuꝫ legis
cornelie de ſiccarijs pena cohercea=
tur· ¶ Impator valẽtinianꝰ valeri

Sius et gratianus·
Si quis necandi infantis pia=
culum aggreſſꝰ aggreſſa ue fuerit
ſciat ſe capitali ſupplicio eẽ puniẽd·
¶ Itẽ impator valerius et grãnꝰ·

Si forte mulier marito mortis
paraſſe inſidias vel quolibet
alio gñe volũtatẽ occidẽdi habue=
iſſe inueniatur·vel forte maritus eo
modo inſequitur vxorem in eadem
queſtione ab omni familia nõ ſolum
mariti ſꝫ etiam vxoris q̃ tñ tũc tem
poris domi fuerit querendũ ẽ fine cu
iuſꝗ defenſione· ¶ Iteꝫ dig·t·de in

Siurijs·ſed et queſtionis·
Si quis tã maſculuꝫ ꝗ feminã
ſiue ingenuos ſiue libtinos impudi=
cos facẽ attẽptauerit·iniuriarum
tenebitur·Sꝫ ſi ſui pudicicia attẽ=
ptata ſit iniuria habꝫ locũ·Attem=
ptari pudicicia dicitur cũ id agitur
vt ex pudico impudicus fiat·ſꝫ non
ſolum is iniuriaꝝ tenetur qui fecit
iniuriam·hoc eſt qui pcuſſit·verum
ille quoqꝫ teneẽ qui dolo fecit vel qui
curauit·ut cui mala pugno pcuteẽ·

¶ Itẽ apud labeonem·
Si q̃s pulſatꝰ quidẽ nõ ẽ veꝝ
manꝰ aduſus eũ leuate·et ſepe ter=
ritus quaſi vapulaturus non tamen

·c·i·ff·locaci·ex cõducto·§·ſed et ſi·Itẽ ſi·di·lxxxvi·nõ ſatis·et eſt ſi=
mile huic·quia ſufficit ꝙ ſeruus bona fide rõnes reddat et ſi non ad
plenum·ff·de condi·et demon·l·quamuis· ꝯ ꝓbat a ſimili p con=
Si quis·per hanc legem et ſequentes= trarium peccata ſola vo
luntate contrita deleri et votum pro opere reputari·nam ſi/
cut in bono remuneratur ſola voluntas·ita in malo dampnaẽ quis ꝓ
ſola volũtate vel voto·et ſic inducuntur hee leges·
c ¶ Sed attemptare·attemptacõ aũt nõ ſit ſine actu ĩ·e·ſi quis tam
maſculum·vnde hee leges et ſequentes ſunt argumẽta etiam ꝓ con=
traria parte et oppinione· ꝯmile eſt qd dicit canon·ꝙ ſi quis appel=
Nemo catholice·ſi= lat ad iudicem nõ catholicum debet excomu
nicari·ij·q·vi·catholicus·Sed quare hic infidelibꝰ prohibetur cũ
et iudei pro ſe poſtulare poſſunt·ar·xvij·q·iiij·iudas·et extra de iude
is·iudei·Reſpondeo non ꝓhibetur hic alicui ꝓ ſe poſtulare·ſed dici=
tur ꝙ infideles non poſſunt poſtulare vt gerant hoc officium·quaſi
ex officio publico·ne facultas ledendi criſtianos eis tribuatur·xvij·
·q·iiij·conſtituit·vel quia ſunt infames infamia canonica·ut·vi·q·i·
e ¶ Officiũ·i·officialis·ſed quare ꝓ pcẽo iudicis oĩnes·

hec admiſſa ſũt·nã iſtos veriſile eſt ſcire factum·s·xvi·di·ꝙ dicitis ex
tra de preſump·quanto· ꝯnon enim poterit excipi quia ſit ſeruus
p ¶ Defenſione·i·excepcõe= vel ancilla·vt xij·q·ij·§·in patro=
nos·ſub illo·§·qui manumittitur·Item ꝓpter hanc cauſam licitum ẽ
viro dare libellũ repudij vxori·C·de repudi·l·conſenſu·ſecus ſcdm
cano·xxxij·q·v·ſi vxorẽ· ꝯuerit·punitur quandoqꝫ ſola attemptacõ
Si quis·attempta ut hic·et xxxvi·q·ij·ſi quis·non dicam ſo
lus conatus·vt xiiij·q·iiij·qm̃ multi·ſola voluntas vt·xxvij·q·
·i·nuptiarum·ſola expectatio mercedis·xiiij·q·iij·ſi feneraueris·ſola
cogitatio·vi·q·i·ſi quis·ſola intentio·ut·s·e·ſi quis cuꝫ telo·ſola ag
greſſio·vt·s·e·ſi quis necandi·ſolus auſus·vt de pe·di·i·ſi quis pul
ſatus·ſola ſollicitacõ·vt ĩ·e·ſollicitatores·
¶ Tenebitur·ſed etiã teneẽ ſerui corrupti·ff·de ſuo cor·l·i·§·vlti·
·C·de furt'·ſi quis ſeruo· ꝯexigitur vt volũtas puniatur·alias quã=
s ¶ Agitur·ergo actus= liter ꝓbaretur de voluntate·
t ¶ Curauit·ar·extra de ſententia excommunicationis·c·mulieres·
Si quis pulſatus·iniuriarũ·leuate ſunt manus·hic argui poteſt
inſecutorem clerici in canonem incidere licet non pcuſſerit·ar·

percuſſus iniuriaꝝ actione tenetur· Econtra libro eodem ti· de penis·

Cogitacionis penaꝫ nemo patiat·℄ Ite de extra ordinarijs criminibus·

Sollicitatores alienaꝝ nuptiarum· itemq matrimonioꝝ interpellatores· et ſi effectus ſceleris potiri non poſſint· ꝓpter voluntatem pernicioſe libidinis extra ordinem puniūtur· Qui puero ſtuprum abducto vel corrupto comite perſuaſerit· aut mulierem aut puellam interpellauerit quid ve ipudicicie gratia fecerit domum prebuerit preciuꝫ ve quo is perſuadeat dederit· perfecto flagicio punitur capite· imperfecto in inſulam deportatur· corrupti autem comites ſummo ſupplicio afficiuntur· ℄ Item de furtis·

Vulgaris eſt queſtio an is q ex aceruo frumēti modiuꝫ ſuſtulit totius rei furtū faciat· an vero eius tantummodo quod abſtulit· Offilius totius aceruí furem eſſe putat· Nam et qui aurem alicuius tetigit inquit trebatius totum videtur eū tetigiſſe· Proinde et qui dolium aperuit et exinde parum vini abſtulit totius furtum videtur feciſſe· Sed verum eſt intantum furti eum actione teneri quantum abſtulit· Nam et ſi quis armarium qđ tollere non poterat aperuerit· et omnes res q̄ in eo erant contrectauerit atqꝫ diſceſſerit ita· Deinde reuerſus vnam ex hijs abſtulerit et antequā ſe reciperet quo deſtinauerat depꝛehenſus fuerit· eiſdē rei manifeſtus et nec manifeſtus fur erit· Sꝫ et ſi quis ſegetem ante luceꝫ ſecat et contrectat eiꝰ quod ſecat manifeſtus fur eſt· nec manifeſtus· ℄ Item libro· ij· titulo quo quiſqꝫ iuris lege· i· et· ij·

Hec auteꝫ verba que ſtatuerit qui iuriſdictioni peſt cū effcū accipimus· non verbotenus· Et ideo ſi cuꝫ vellet ſtatuere prohibitus ſit· nec effectum decretum habuerit ceſſat edictum· Nam ſtatuit verbū reꝫ perfectam ſignificat ⁊ conſummatā iniuriam non ceptam·

Pene ſic i digeſtis·t·ð penis· legis interpretatione mollienđe ſunt potiuſ q̄ nimis exaſperande· atqꝫ ideo ꝓprium caſuꝫ nō excedūt· ℄ Sed que de raptu virginum vel aduocatis ſeu de crimine maieſtatis

s·e·quiſquis·ꝯ·e·oīs et ꝯ·e·ſi ꝓptera·et·c·ſi cui·ſed qđ non incidit ·r·ꝯ·e·§·ꝫc aut vba·ar·ꝯtra·ex·de ſen·ex·nup·et·c·cum deſideres· ·s·Iſta cōtraria fuit in odiū laicoꝝ·ut·ij·q·vij·laici·et·c·laicos· Sed quid de eo qui manum inicit in veſtem clerici vel in rem ab eo detentam· videtur ꝙ incidat in canonem·ar·ij·q·vij·§·Itē oꝛponitur de da uid·qui precidit horam clamidis ſaulis· Item de oza qui manum adhibens ad archaꝫ percuſſus eſt· ar· xvij·q·iiij· ſi quis contumax· qꝛ res eccleſie coherens eius gaudet pui legio ꝯ·e·q·quiſ quis·ð·ſitr·et·ff· de iniurijs·ꝫ e qͦ ms·quod verū eſt ex·de ſen·ex nup· ℄ Contra· pre dictis legib oſtē ditur ꝙ quis puniſtur ꝓ ſola volū tate·modo ꝓbat contrarium ſcꝫ ꝙ ſola volūtate non punitē quis· Cogitaciōis · patiatur· ab hoīe ꝫ a dō bn̄·ꝯ·e·oiſ· cogitacoꝫ·n·ſi ad conſenſum puenit mortalem ⁊ puniendaꝫ eſſe oīmo fatendū eſt· ſi enī in corde ꝯſentitur libidini mors īnuenit·ꝯ·di·ij· ſicut tribo·et in palea ·s·di·vj·teſtamē tū·§· ꝫ penſandū· fuit etiā caſus ſpeciales vbi voluntas puniē·nā ſola voluntate incidit quis i hereſim·ar· ex·de hereticis·ad abolendam·circa pri·nā et eo ipſo qđ ꝗs credit hereticis incidit i ex cōmunicacoēꝫ· vt ex de heret·excō municamus·§· credentes·ꝑterea·in·ð·receptatores·⁊ ſic non fuit oſ· ·s·di·xix·nulli·anaſtaſius·alias aūt homo nō punit maleficia niſi cōgnita·vj·q·i·ſi oīa niſi in ſpālia·imo canon ⁊ lex bene punit voluntatis peccatum·vnde et repellit a promocione ponderoſus id eſt q̄ mente peccat·nec ad actum procedit·s·xlix·di·hinc etenī·ð·pōderoſꝰ Sollicitatores extra ordinem·et ita non tantum quantum· ſi effectus eſſet ſecutus·in hoc facit lex iſta· ꝓ·G·quia ſicut pro volūtate aliter punit quā ꝓ ipſo facto·ita et cordis cōtricio aliter de let peccata ꝙ exterioꝛ ſatiſfactio·alias lex iſta eſſet ꝯtra·G· ⁊ male eā moueret· ℄ Domum·ff·de adul·qui domum· ℄ Imperfecto·et ita non ſic punitur affectus vt effectus licet ar·cōtra ſit·ꝯ·e·§·pene·et·l·aut facta· in fine·ſed in remuneracōne ſecus ē· eque enī remuneratur affectus vt effectus·ut·s·e·magna·in fi·et ita a liud eſt in via aliud in muio·s·xxxj·q·vl·c·vl· Vulgaris·totū·ar·iniuriā factam canonico redundare in collegium·ar·cōtra·xij·q·ij·q manumittitur·hoc verū eſt ſi officium collegij exercebat·ij·q·vij·accuſacō·in fine·Item ſi aqua infundatur ſupra caput baptizati baptizatus eſt·ff·de religioſis·ſi ex diuerſis· Iteꝫ ar·ꝙ baptizatus reputatur cui quātulibet ꝑs aque infunditur·ar·de· ð·di·iiij·nec q̄cꝗ·ar·oſ·de cō·di·iiij·ꝑma vbi dic de toto corpore·ar· pro prima parte·quia ſi ingredioꝛ partem fundi vel predij tociꝰ nan ciſcoꝛ poſſeſſionem·ff·de acquiſi·poſ·poſſideri·§·i· ℄ Videtur·ſtricta racōne ſcōm rigorem·de equitate ſecus ·vt· e·l· vulgaris·§·ſed et ſi de naui·vel hoc vbi totū tollere potuit·ſecus ſi to tum auferre nō poſſet ut in predicto·§·ſed ꝯtra hāc ſolucōnem eſt·ff· de fur·l·i·ubi dicitur ꝙ ſola cogitacō furti faciendi non facit furem ꝫ et hic actus interuenit·ꝫ illud ē ꝯtra qđ hic ſequitur ð armario·ſed di ſtingui poteſt quo animo fuit contractio·ut·ꝯ·in glo·animo·

℄ Sed verū eſt licet tocius rei furtum omiſerit tamen verū ē intm teneri inquantum abſtulit·ſepe enī furtū omittitur non tn̄ furti actio naſcitur·ff·re·amo·l·i·ar·ꝯtra·C·de noxal·l·i·ſic ecōuerſo agit furti q̄nqꝫ licꝫ furtū non omittit·ff·de vſuca· ſequit·§·ſi rē pig·C·de fur· ſi quis ſuo ℄ Cōtractauerit·aīo furandi·ſecus ſi animo temptādi quā rem poſſet cicius et leuius ferre·eo enī caſu non fecit furtū n̄ eiꝰ ptis quā abſtulit ·ff·e·vulgaris ·§· ſed et ſi de naui· ℄ Deſtinauerat·i·q dſtinauerit eo die cū furto manere·ff·de fur· quo deſtinauerit· ℄ Manifeſtus· quo ad depꝛehenſionem· et ita nō ſūt hec duo cōtraria· ℄ Nec manifeſtus·ꝫ quo pt eſſe ꝙ ꝑmo competat actio furti nō manifeſti·poſtea manifeſti·cū lex dicat·ꝙ ꝗntūcūqꝫ rē ꝯtractet poſtea nō orit alia actō furti·ff·ð furt· ei qui·in pn̄ ꝫº· ex ꝑma ꝯtractōe agitur tm̄·nec ex deprenſiōe alia actio orit furti·ꝫ ꝑma modificatur·ſicut et per literā perſonaꝫ ꝓcuratorē ·ſ· meū non acquiritur michi actio·ſi tamen ipe prohibet ne aliqs edificet et edificatur datur actō michi ex delicto edificātis et ita modificatur·ar· ff· qđ vi· aut clam·l·iij· ℄ Nec manifeſtus·quo ad ꝑmā ꝯtractōeꝫ·tūc enī de ſtricto iure furtum omiſit nō tn̄ actione furti tunc ouenire pt̄ niſi animo furandi tūc cōtractauerit· ℄ Segetē·ſed nunquid iudex eccīaſticus iniūget ei penam q̄ oliuam meam vel ſegetem ſecuit tempore oportuno·animo tamen furripiendi et diſceſſit videt ꝙ nō·quia odicōne meā meliorē fecit cū michi impenſas dedit vnde locum non habet aquil·ff·ad·l· a quil·ſi ſuus ſeruum·§·ſi oliuā·ego ei tamē penitentiā iniungerē·mala enim voluntas nichilominꝰ ē puniēda licet ex ea bonū ſit ſecutū·xxiij·q·v·relegētes· ℄ Et contractat·et poſtea in luce deprehenditur in factione vel in itinere cum ſegete antequam perueniat ad locum deſtinatum· Hec aūt·que ſtatuerit·ar·ꝙ rubrice ſunt autētice·nam ex verb rubrice argumentatur·et loquitur hec lex in hoc caſu cum iudex decreuerit ius iniquum contra aliquem quo iure poterit ille vti conē illum poſt depoſitam admīniſtracōnem et ꝫ ꝓpter maliciam conſtituentis·nec enī lex equioꝛ vlla eſt ꝙ necis actifices arte perire ſua ⁊c· poteſt etiam poni caſus in lrīs dn̄i pape ·ex de mutu· pet prudentiam ·C·ð iudeis·die ſabbati· ·verba eſſe accipienda·ar·xvij·q·iiij·ſi ℄ Accipimus·ar·cū effectu· quis ſuadente·ar·non obeſſe ali/ cui malum niſi ad finem perducatur·ar ·voluntatem ſiue conatum nō puniri ſine effectu·ꝯ·e·§·cogitatio·s·e·cogitationis· Pene·ſicut·poſita ꝯtrarietate legū de voluntate puniēda vl̄ non puniēda ſubdit duas ſolucōnes·vnam·ꝯ·e ·§·cogitatio·aliaꝫ ꝫ·vel quia regulare eſt pro ſola voluntate quem non debere puniri niſi in caſibus ſpecialib·dic ꝙ pene voluntatem punientes in quib caſib inueniuntur determinate aliqua lege ſunt molliende·i·toleranđe ⁊ nō ad alios caſus extendende·et hoc eſt potius quam nimis exaſperande niſi ex cā ꝓpter multitudinem·ff·de pe·l·aut fcā·§·vl·et ꝓp̄ racoꝫ pſonaꝝ·ut·ff·ð·pe·l·capitaliū·§·vl· ·ſuit ad·legē·iſtā·ex ð ꝓba·ex lrī ℄ Atqꝫ ideo nō excedūt·ſiſia· ·l·di·eos·ff·de re iudi·inter pes·

·§·i·Itē vbi lex mencōnem facit de pena et dubitatur an d maiori an de minori cogitauerit pſumendum ē q minori·ff·de penis ſi preſes·
a ¶ Siccarioꝝ·et ideo pene volūtatis in eis ſtatute ꝓpriū caſum non excedūt· ¶ ꝫarū·quia in crimine iniuriaꝝ non ita aſſignetur certa pe-
b ¶ Iniuri- na ſicut in priuatis criminibꝫ ſupponit·quia ꝓ varie-
tate iniuriaꝝ ē multiplex varietas penaꝝ·ut oſtenditur et ꝓbat̄ in lege ſequenti·

Aut facta·C· in hac lege primo ponit·iiij· gn̄a iniuriarū puniēdaꝝ· ſcdo dic̄ illa·iiij·gn̄a eē ꝯſiderāda·vij·modiſ ad hͦ ut pūiantur·q nq̄ꝫ magis· qn̄qꝫ minꝰ· qn̄qꝫ nullo modo et de oībꝫ exemplificat
b ¶ Aut ꝯuicia· ar·ꝓ ꝯuicō d pōit̄ clicus·s· xi·q·i·ſi quis ſacdotū· qd ſit ꝯuiciū hēs· ff· de iniur·Itē apd labeonē·§·ij·
e ¶ Perfid aduocacōnes·i· ſine fide vt tn̄ aduocatus pūaricatur·s· ·ij·q·iij ·§·notandū·v·pūaricator·
f ¶ Latronū· velut cū qs ſciēſ recipit eos q ita punitur ut ipi latrones·ff· de receptatoribꝫ·peſſimū·
g ¶ Quouſqꝫ·hͦ ſupra punitur·
h ¶ Sꝫ hec·iiij·dicta fcā ſcpta ꝯſilia
i ¶ Impunita s· xxiiij·q·iiij·ea vindicta ff·ad·l·aq̄l· ſed et ſi· in fi·
k ¶ Vel pēte·C· de emēdacōe lib· ·l·vna ·s·xxxiij· q·iiij·duo iſta no
l ¶ Per irā inia vl̄ ludū noxiū·ff· de furt·in furti actione·§·vlti·
m ¶ Eiꝰ ·alit·n· pūitur nobilis q̄ ignobilis·huus q̄ liber·ut·xxiiij·q·i·qui ꝯtra pacem·ff·de penis·l· capitaliū·§·vlti. ꝫtalis inſuitur ſacco de coreo cū gallo gallinatio et
n ¶ Parētē·nā- ſerpente et vipera ꝛc·ff·ad·l·pomp·de parici·l· pena·C·de hijs qui parentes·vel·li·occi·l·vna multo fortius q contra prēm ſpūalem·ar·vi·q·i·infames·xxx·q·iij·pictacium·

vel de ſiccarijs dicta ſunt·Fauore religionis ꝛ fidei atqꝫ principali odio ſiccarioꝝ introducta ſunt· Iniuriarū vero pro earum varietate multipliciter quis reus fieri pt· Varietas itaqꝫ criminū varietatē inducit penarū· Vnde in digeſtis ti·de penis·

Aut facta puniuntur vt furta cedeſqꝫ·aut dicta ut ꝯuicia ꝛ pſide aduocacōnes·aut ſcripta· vt falſa et famoſi libelli·aut ꝯſilia vt ꝯiurationes·et ꝯſcia latronum quoſqꝫ alios ſuadendo monuiſſe ſceleris eſt inſtar Sed hec quatuor genera cōſideranda ſunt ſeptem modis cauſa·perſona·loco·tempoē ·qualitate· quantitate·euentu· Cauſa vt in verberibus·que impunita ſunt a magiſtro illata·vel parente·quoniaꝫ emēdacōnis animo non iniurie gratia videtur adhiberi·puniuntur autem cum quis per iram ab extraneo pulſatur ·Perſona dupliciter ſpectatur eius qui fecit et eius qui paſſus eſt·aliter enim puniuntur ex eiſdem facinoribus ſerui quam liberi·et aliter qui i dominū parētem ue auſus eſt q̄ qui in extraneū·ꝛ in magiſtratum·q̄ qui in priuatum· In huius rei conſideracōne etatiſqꝫ ratio habetur Locus facit vt idem vel furtū vel ſacrilegiū fit·et capite luendum vel miore ſupplicō Tēpꝰ diſcernit·

o ¶ Et magiſtratū·ar·C·de iniur·atrocem·nā in hijs eſt ius publicū ar·s·di·i·ius publicū·et q ꝓpoſito manus intulit capite plectendus ē· ·ff·de re·mili·omne delictū· p ¶ Etatis·xv·q·i·c·illud·
q ¶ Lecuſqꝫ·ī·di·v·c·i· r ¶ Furtum ·ff·ad ·l·iuli·pe·diuus·ꝯt̄·ſꝫ ibi ſubaudit̄ tm̄ ſcꝫ furti· s ¶ Vel ſacrilegiū·ſcꝫ tantū· ibi em̄ dr·ſi res pūati de ſacro loco ſubripiatur·actōeꝫ furti non ſacrilegiū eē· et quot modis dicatur ſacrilegiū habetis·s·xvij·q·iiij·quiſquis·
t ¶ Emanſorē·emanſor eſt ille qui diu euagatus ad caſtra reuertit̄ ut·ff·de re·mili·l·iij·§·i·iſtud tps decnit a furtiuo qui latenter morat̄ in aliquo buſco cā maleficij exercendi et cito reuertit̄ ad caſtra·
u ¶ Et effractorē·effractores dicunt̄ qui fragunt carcerē vel aliud ut euadāt vel ut inde aliquid ſubripiāt·ſꝫ aliter ſunt pūiendi nocturni aliter diurni·ut·ff·de effractoribꝫ et expila·l·i·ꝛ ij·
x ¶ Diurnū·diſtinguitur em̄ fur nocturnus a diurno ·q2 nocturni atrotiores ſunt et acerbius puniūtur ut ex̄ de homicid·ſi quis pfodiēs ·ff·ad·l·aquil·itaqꝫ· y ¶ Diſcerni·xiiij·q·v·penale·
z ¶ Manifeſta·hec pena quadrupli·illa dupli puniri ſolent·
& ¶ Rixa·rixa inter altricantes et ꝓpe inter duos·

a ¶ Et a graſſaturis·q fiūt a latronibꝫ in nemore·ꝛ dicitur a graſſor graſſaris quod eſt ſeuire id ē pimere ·s·xxiij·q·v·relegētes·
b ¶ Expilacōnes· expilare eſt res iacentis hereditatis ſubtrahē·ff·de cri·expila·hered·l·ſi hēditate·nec ē hͦ furtū·q2 nō ꝯtractat res aliq̄s inuito dn̄o·q2 nōdū aliquis dn̄s eſt·ff·de·fur·rei·hereditarie·ff·d effractori·et expila·l·i·et·ij· c ¶ Petulātia·i·laſciuia·aliter eniꝫ punitur qd fit p laſciuiā·et aliter ſi fit p violentiā ex̄ de ſen·ex·ſup eo·
d ¶ Vnum·et ita numerus diſcernit eos·ut·ff·de abigeis·oues·
e ¶ Abigeꝰ·ff· de abige·l·i·
f ¶ Puniat hͦ n̄ ſpectatur euētuſ·
g ¶ Volūtario·i· ꝓprio motu iudicis·ſꝫ ſcdm voluntatē iudicis duraturo·non em̄ erit tempus determinatū in exilio· vel voluntario·i· pro motu et volūtate rei quātū ad locū in quo eſſꝫ i exilio eligendum·
h ¶ Fortuiti ·ar· ꝯt̄ hāc eādē·l·ff· d officō pſi·diuꝰ· ſed hoc apud grecos cū nō erat tātus furor q excuſaret·al̄ ſatis ipo furore puitur·ff· de offi · pſi· diuus et·iij·q·ix·indicaſ

emanſorē a furtiuo·et effractorem vel furem diurnum ac nocturnum· Qualitate factū vel atrotius vel leuius eſt vt furta manifeſta a non manifeſtis diſcerni ſolent· Rixa a graſſaturis·expilacōnes a furtis·petulantia a violantia· qua de re maximus apud grecos orator demoſtenes ſic ait· Quantitas diſcernit furem ab abigeo·nā qui ſuē vnū ſurripuerit vt fur cohercebitur·q gregem vt abigeus· Euētus ſpectatur vt a demētiſſimo quoqꝫ fcā q̄q̄ lex non minus eū qui occidēdi hominis cauſa cū telo fuerit inuētus q̄ eū q occiderit puniat· Et ideo apud grecos exilio volūtario fōtuiti caſꝰ luebantur·ut apd pcipuū poetaꝝ ſcriptum eſt grecum·

Cogitacō non meret̄ penā lege ciuili·cū ſuis terminis cōtenta eſt·
¶ Diſcernūtur tn̄ a maleficijs ea que de iure effectū deſiderant·in hijs em̄ non niſi animi iudiciū cōſiderat̄·
¶ Vn̄ in digeſtis·ti·de repudijs·

Diuortiū nō ē veꝝ niſi qd animo ppetuā ꝯſtituēdi diſſēſionem·fit· Itaqꝫ quicquid calore iracūdie fit vel dicitur·non aliter ratū eſt q̄ ſi pſeuerātia apparuerit iudicium animi fuiſſe· Ideoqꝫ per eum calorē miſſo repudio ſi breui vxor reuerſa eſt·nec diuertiſſe videtur·

Cogitacō ·ecce ſupponit aliam ſolucōꝫ meliorē pdicte ꝯtrietatis legū·q ſcilicet volūtas non punitur ab hoīe cū ſuis finibꝫ ē ꝯtenta·et hͦ caū intelligūtur auctēs q dicūt volūtateꝫ nō pūiri·ſ· ab homine·et ſubauditur hic·vel ſic cogitacō· et cetera
k ¶ Nō meret̄· quo ad hominez·alias ſecus·ar·xlix·di·hinc·v·ponderoſus·
l ¶ Decernūtur·hoc reſpicit illud quāq̄ lex·ꝛc·s·proxi·
m ¶ Tamē a maleficijs licet in maleficijs magis attendatur voluntas q̄ animus id eſt pſeuerantia·ſecus eſt in illis que ſortiūtur effcm de iur· in quibꝫ magis animus·i·pſeuerantia attendit̄ q̄ volūtas ſola·et ad hoc inducit oīa vſqꝫ ad·§· Alij ecōtra·nō ſp em̄ in cōtractibus cōſideratur ſola volūtas ſed animi declinatio·i·pſeuerantia·ar·ꝯt̄·C· de fi·inſtru·cōtractus·ſꝫ ibi de ꝯtractu celebrādo in ſcptis agitur·vnde et ſoluitur emptio re integra·et pinde eſt ac ſi non eſſet de cōſenſu vtriuſqꝫ ptis celebrata·p āras hoc fit·C·qn̄ licet ab empcōe diſ·l·i·et licet millies velit ꝯtrahē ſi hͦ nō declararet nō tenebit ꝯtractus· A maleficijs·in maleficijs volūtas expectatur nō exitus ·ff·ad·l·cor de ſiccadiuus·C·de excuſā·tu·ampliſſimi·
n ¶ Deſiderāt·ut ſūt ꝯtractus·ut mr̄imoniū· diuortiū empcō·vēditio·et huiuſmodi q de iure ſortiūtur effectū·ſed maleficia d iure non ſortiūtur effectum·imo tm̄ ex corde procedunt·xv·q vi·c·i·
o ¶ Sed in hijs id ē i contractibꝫ·
p Diuortiū·nō aliter ratū·ar·non dici factū qd non pſeuerauerit ex· de·v·ſig·nam et ego·ff·de·no· opis nūci· ſi opus ·ff·ad·l·cor·de fal·qui falſaꝫ·xxxij·q·i·apud· ar·ꝯt̄·ff·d edil·edic·quid ſit fugitiuꝰ· ·§·celſus qꝫ ſcribit·So·ſemel fcā nō pn̄t nō fieri ut· ff· de cap·l·i bello·§·fcē·ꝯtraria caſualia ſūt·vel nō ē plena mutacō voluntatis·
q ¶ Iudiciū·i·perſeuerantia effectus deliberacō·ſed in maleficijs non

conſideratur perſeuerantia vel iudicium animi. ſ3 ſufficit ſi affuit volū tas. et ſi in cōtinēti peniteat. ff. de furt. ſi ea. xxi. q. v. q̄ purrare. in pri. a ¶ Calorem. excuſat hoc caſu calor feminam lʒ grauiſſime peccet. ita etiam ꝙ ſi minor eſſet non reſtitueretᷣ. ff. de min. ſi ex cauſa. §. ſi mſer. et ita excuſat ira. ar. ij. q. iij. ſi quis iratus. quãq3 reſcindit cōtractum. ff. de publi. licitatio. quãq3 minuit delictum. C. de adulẽ. gratus. ſilr ira ſiue femuſ/culū facit donaci onē perire ñ mui= cē amor ſit recōci liatꝰ ut. ff. de do= na. int̃ virū ⁊ vx= orē. cū hʒ ſtatꝰ §. ſi diuortiū. in fi. §. b ¶ Si q̄s. s. ij. q. iij. ſi quis iratus. c ¶ Ex ↄſilio. q. diceret. nō tm̄ ex voluntate tenetᷣ quis ſed ex ↄſilio conſiliū autē pluſ eſt ꝙ volūtas. qꝛ in eo proceditur ad actum

Fecit quia nō potuit. non credo ꝙ ſit irregularis tanquã d̓ homicidio lʒ ſit volūtarius homicida. qꝛ lex ꝓmodõis potius opus conſiderat quam volūtatem. xv. q. i. ſi q̄s iratus. xxxij. q. ij. ſicuti. liez ſit homicida quo ad deū. ĩ. e. ſi cui. vbi tñ fcm ſeq̄tᷣ q̄uiꝰ ẽ pccm. n Omicidioꝝ. tria gña p̄cipua. nã large homicidiū dr̄ quilibʒ illicitus motus ad nocēdū. ĩ. e. homicidiū. r ¶ Parilē. i. cōſimilem quantum ad deuz alias enim aſpior pñia imponitur i= t̃fectori. ꝯ ¶ Et qui. s. lxxxvi. di. paſce. x ¶ Pariter. non quia eq̄/liter peccent. ſed quia dignus eſt pena eterna vter p ¶ Detra= q3 hit. detractoēs di cuntur homicide q̄a quãtū in eis ẽ p̄uãt vita aĩam. quia melior pars hoīs ẽ vita dum negant v̓tutes q̄/bus anima viuit eſſem in aĩa. Nã d̓ trahere eſt bona q̄ alicui ſunt a deo collata negare ul̓ inuertere. ut ſi q̄s dicat ſapientē ſa= pientiam non ha/bere. vel caſtū ca= ſtitatem. vel ea q̄ bono zelo fiunt in uertendo aſſerat malo zelo. vel ſpi ritu fieri. ſic iudei xp̄m dicebant in belzebub d̓monia eicere. xxi. di. §. i. Et qd̓ ẽ pccm in ſpm̄ ſcm̄. quia qd̓ eſt in ſpm̄. ſ. mali gno ſpiritui attri buūt. vñ in euan= gelio qui dixerat fratri ſuo fatue re us erit gehenne. lv. di. ſi euãgeli ca. xxxij. q. v. qui viderit.

¶ Hinc etiã i canonibus ſi quis iratus crimē alicui obiecerit. ⁊c. ¶ Ex conſilio autem velut ex facto aliquē teneri aug. ita probat dicens=

Non ſolum qui manibus occidunt ſed et quorum conſilio et fraude alij occiduntur homicide probantur.

Periculoſe ſe decipiūt qui exiſtimãt eos tm̄ homicidas eſſe qui manibus hominem occidunt. et non potius eos per quoꝝ conſiliū ⁊ fraudem et exhortacōnem homines extinguntur. Nã iudei nequaquã do minum ꝓprijs manibus interfecerūt. Scriptum eſt enim. Nobis nō licet interficere quenquã. Sed tamē illis dñi mors imputatᷣ. quia ipi eum lin= gua interfecerūt. dicentes. crucifi= ge crucifige eum. Vnde vnus euan= geliſta dicit dñm crucifixū eſſe hora tercia. alius ſexta. quia iudei cruci= fixerūt eū hora tercia lingua. mili= tes hora ſexta manibus. Qui ergo hominē tradiderit. ille interfecit eū dño dicente. Maius peccatū habet qui tradidit me tibi. Vnde pſalmi= ſta filij hoim dentes. e. ar. et ſagitte. et lingua. e. gla. acutus. Subiciant ergo ſe penitentie quorum conſilio ſanguis funditur. ſi veniaz ꝓmereri voluerit. ¶ Itē ex epla clementis.

Interfectoēs fratrū detractores eoſq3 odiētes homicide ꝓbantur.

Homicidiorum tria genera dicebat eſſe beatus petrus. et penam eorum parilez fore dicebat. Sicut enim homicidas interfectores fratꝝ. ita detractores eoꝝ eoſq3 odientes homicidas eſſe mani feſtabat quia et qui occidit. et qui odit frem ſuū. et q̄ ei detrahit homi cide piter eſſe demonſtrãtur. ¶ Itē Jeronimus i yſaia **In maleficijs vo luntas ꝓ opere computatur.**

Omnis iniquitas et oppreſſio ⁊ iniuſticia. iudiciū ſanguinis eſt. et licet gladio non occidat. vo= luntate tñ interficit. ¶ Itez cipri anus. ¶ De eodem Vnquid capn cum dño mu= nus offerret. peremerat fratrem. et tamen fratricidiū mente conceptuz deus prouidus ante damnauit. Vt illi cogitacō mala et pernicōſa con ceptio. deo prouidente proſpecta ē. ita et iudei ſeruis apud quos cogi= tatur. et martirium mente concipitᷣ. animus ad bonum deditus deo iudi ce coronatur. aliud ē martirio ani= muz deeſſe. aliud aĩo defuiſſe marti= riū. qualez te inuenit dñs cū vocat. talem pariter et iudicat. quoniam ipe teſtatur et dicit. et ſciēt omnes eccleſie. quia ego ſcrutator renum ⁊ cordis. ¶ Item auguſtinus

Homicida eſt qui fratri ſuo mala ſuadet.

Noli putare te non eſſe homicidam. quando fratri tuo mala perſuades. Si fratri tuo mala perſuades occidis ⁊ vt ſci as quia occidas. audi pſalmum. Fi= lij hominum dentes. eorum ar. et ſa= gitte et lingue. e. gladius acutus. vel machera acuta. ¶ Idem.

Occidit qui ad nocendum mouet.

Homicidium lege vetitum pu tabatur non aliud eſſe niſi cō poris peremptio. Aperuit ergo

Pericioloſe. ca ſus. qui ↄſi= lium dat ad occi/dendu3. homicida eſt vnde iudei ꝓ/bãtur fuiſſe homi cide xp̄i. qui illum et ſi non manibuſ tamē lingua occi dūt et magis pec cauerūt ꝙ pilatꝰ uel milites qui eū crucifixerant. d ¶ Cōſiliū. ex̃ d̓ homici. ſic dignū. s. di. l. ſi q̄s viduã f ¶ Liez hʒ dicūt ꝓpter diē feſtum. lex eñ p̄cepit ne parcatur malefac toribꝫ. et licebat eis interficē nō tñ in die feſto. xxiij. q. v. quid ergo. i fi. p̄ſertim ſeducē tes ꝓpl̃m et a deo retrahētes qualē iſtū eſſe dicebãt. ſed ꝓpt̓ diem fe= ſtū nō licebat eis tūc interficē quē= quã. g ¶ Vel non licet interficē quē q̄. i. hūc. ꝓpter qd̓ ſcriptū ē. tradetur enim gētibꝫ ad il ludendū ⁊ ↄſpuen dum ⁊ crucifigen dum ⁊c. ſic adim/pletus ē ſermo ihũ quo ſe p̄dixit a gentibꝫ occidendum. ipi tñ contra ſe hoc dicūt. cū eū interfecerūt lingua et ſi non manibꝫ. h ¶ Ipi. s. xxiij. q. iij. c. ul. Et alia racō ibi aſſignatur. i ¶ Tercia. ĩ. de con. di. i. nocte ↄdicētes ſibi in tempore ↄcordãdos. k ¶ hora ſexta. ar. ad teſtes ↄt= ex̃. de teſtibꝫ. cum tu fili. ar. contra iij. q. ix. nichilominus. Sed hic nulla eſt contrarietas. quia ſup diuerſ factis teſtificatur. vnus ſup crucifixione facta liguis hora tercia ali/us ſup crucifixione in cruce facta a militibꝫ hora ſexta l ¶ Maius. s. xxiij. q. iij. qui alioꝝ. m ¶ Vñ pſalmiſta. Miſerere mei deus. n ¶ Filij hoim. pauerūt laqueū pedibꝫ meis. o ¶ Dentes. i. corroſio= nes. i. ↄuicia. p ¶ Et ſagitte. quãtū ad ↄſilia. q ¶ Gladius. quantū ad verbera. r ¶ Acutus. dū clamarent crucifige. etiam voces ille in citatiue fecerunt mortem ut gladius acutus. s ¶ Se pñie. ⁊ irregula res ſūt l. di. ſi quis viduã. et ē. ar. contra clericos qui fures iudicandos potantibꝫ tradūt. xxiij. q. v. vnum ſolum ē. hic vt ex̃ de homici. tua Sed nunquid dices irregularem clericum qui homicidium noluit facē nec

Omnis oppſ ſio. C. qd̓ metus cã. ſi p impſſionē. s ¶ Iudiciū. i. ita punitur. et eſt di= gna puniri vt ho micidiū. q̄a vtrū= q3 ſufficit ad dã= nationem eternã. xxv. di. criminis. Vnq̄d. caſꝰ. dr̄ ꝙ deus in ſpicit volūtatē anteꝙ p̄ducatᷣ ad actū. tã bonã vt eã coronet. ꝙ malã vt eū dãnet. de mala ꝓbat p cain. de bona p eū q̄ vult pati martirium q̄ remuneratur ⁊ ſi martiriū nō ſequatᷣ. c ¶ Cain. s. iij. q. vij. i q̄uibꝫ. hʒ legitur in geneſi. c. iiij. d ¶ Dãnauit. ſi dãnauit q̄ omiſſū fuit. nam deus nulli immeritam ingerit penã. xj. q. iij. illud. Sed expone dam nauit id eſt dãnabile oſtēdit. eius victimã reſpuēdo. vel dãnnabile p̄ ſciuit e ¶ Aio. ut in beato martino q̄ nō defuit martirio ſed martiri um ſibi. ſufficit enim affectus. ar. ĩ. e. importuna ↄꝙ prepoſterum. f ¶ Qualē. s. di. xxv. q̄l. g ¶ Vocat. xiij. q. ij. ↄ h ¶ Teſtatᷣ. ut in apocalipſi. i ¶ Renū. i. d̓lectacōnū. k ¶ Cordis. i. cogitacōnū. vnd̓ aug. ſup illū locū ſcrutans corda. ⁊c. Cordis. i. qd̓ q̄s cogitat. Noli. pſuades. s. di. xlv. l ¶ Renes id ẽ qd̓ quecūq3 delectat ſane. plus ē enim pſuadere ꝙ facere. ar. ff. d̓ ſeruo corrup. l. i. §. pſuadere. q̄ eñ pſuadʒ corrūpit nō q̄ cogit vt ibi m ¶ Machera. id ē gladiꝰ. alia trãſlacōe dr̄ gladius acutus. s. e. periculoſe. Homicidiū. putabatᷣ. male intelligentibꝫ. nã prohibitum erat. ⁊

dominus omnem iniquum motū ad nocendum fratri in homicidij genere deputari. ¶ Item augu.

Furti tenet̄ q̄ ꝓpt̄ timore nō furat̄.

Si propterea nō facis furtū q: times ne videaris. intus in cōde fecisti. furti teneris et nil tulisti. Idem de libro arbitrio.

Non ideo minus deliquit cui sola de est facultas.

Si cui etiam non ɔtingat facultas concumbendi cum coniuge aliena. planum tamen fit aliquo modo eum cupere. et si potestas detur esse facturū non minus reus est q̄ si in ipō facto deprehenderetur. Item. ¶ Sicut auctoritas testatur. voluntas remuneratur non opus. voluntas enim in cordis ɔtritione est. opus vero in oris confessione. luce clarius constat cordis contritione non oris confessione peccata dimitti. ¶ Itē ꝓsper

Porro illi quoꝝ peccata hūanam notitiam latent. non ab ipis ɔfessa. nec ab alijs publicata. si ea confiteri vel emendare noluerint. deum quem habent testem. ipm habituri sunt et vltorem. Ut quid eis prodest humanum iudicium vitare. Cum si in malo suo permanserint ituri sunt in eternum deo retribuente suppliciū. Qd si ipi sui iudices fiant et veluti sue iniquitatis vltores hic in se volūtariā penam seuerissime animaduersionis exerceant. temporalibus penis mutabunt eterna supplitia. et lacrimis ex vera cordis conpūctione fluentibus restringēt eterni ignis incendia Et infra.

Facilius deum sibi placabunt illi qui non humano ɔuicti iudicio sed vltro crimen agnoscunt. qui autē ꝓprijs illud confessionibus ꝓdūt. aut nescientib9 alijs q̄les ipi occulti sunt. ipi in se volūtarie excōmunicacōnis sententiā ferunt et ab altari cui ministrabant non animo sed officio separati vitam suam tanquam mortuam plangūt. certi q̄ reɔciliati sibi efficacis penitentie fructibus a deo non solum amissa recipiant. sed etiam ciues superne ciuitatis effecti ad gaudia sempiterna ꝑueniāt. ¶ Hoc idem probatur auctoritate illa ꝓphetica

In quacūq̄ hora peccator ɔuersus fuerit et igemuerit vita viuet et nō morietur Nō em̄ dicit̄ ore cōfessus fuerit sed tantum conūsus fuerit et ingemuerit. vita viuet et non morietur ¶ Unde etiā idē ꝓpha ait.

Scindite corda vr̄a et nō vestimēta vr̄a. ostēdens contritionem cordis que in eiusdem scissiōe intelligitur nō confessione oris q̄ pars est exterioris satisfactionis quā scissuram vestium nominat aperte totum intelligens peccata dimitti.

¶ Unde etiā per eundem ꝓphetam

Conuertimini ad domin9 ait. et ego conuertar ad vos. Conuersio autem dicitur quasi cordis vndiq̄ versio. Si autem cor vestrum vndiq̄ a malo ad deū vertit̄

---

omne vn̄ malū oritur. ex̄. de ɔsti. nā ɔcupiscentiā. a ¶ Aperuit. in euāgelio vbi dicit qui dixerit fratri suo fatue reus erit mortis. si quis dixerit fratri suo racha reus erit ɔcilio. v. di. si euangelica.

b ¶ Motū. post ꝑmum qui in ptāte nr̄a. nō est. ꝫ. di. ij. inter h̄ sciendū

Si proterea. in corde. s. xxiiij. q. vlti. c. vlti. c ¶ Teneris. quo ad deum nō quo ad hominē cū rem non ɔtractauerit. ff. de acq̄. possessiōi. §. si rem. q̄a solo aio furtū nō omittit. scd̄m leges vt ibi

Si cui. n̄ min9. s. xxxij. q. v. sicut em̄. vi. q. i. §. verū h̄. xv. q. vi. c. i. in fi. viij. q. i. sciendū. xiiij. q. v. si id. xxxij. q. v. qui viderit. ɔtra. ꝫ. di. ij. sic trib9 ɔtra. so. reuera magis re9 est. si opus adhibeat. sed h̄ quo ad sufficientiā eterni interitus accipe. et dic reus. i. n̄lominus reus ē q̄uis ad fcm̄ non ꝑueniat. non quin plus peccet ut dixi si opus seq̄tur. qd̄ patet ex eo q̄ ꝓhibitū ē malā volūtatē in op9 ꝓducē. Sic ergo ɔtra ꝓhibicōnē illā faciens plus peccat. qui ergo adicit op9 voluntati iniquitatem adicit iniquitati.

f ¶ Volūtas non opus. tm̄ vel non facit ut opus sit remuneratorium. h̄ voluntas. sic et alibi dicit. scilicet q̄ sufficit elemosina cordis nō corporis. xl v. di. due. q̄nq̄ tm̄ ec̄ opus minus bonū in bonū ɔuertit̄ diligētib9 deum ꝫ. e. di. nullus eorū. v. talib9. alias ē. v. c. q̄cūq̄ ar. ex̄ d̄ reg. iur̄. estote. Illud autē nota q̄ peccata q̄ sola voluntate cōtrahuntur sola voluntate dimittuntur. scd̄m baz. ar. ff. de pac. ab emptione. Sꝫ contrariū credo si ad consensum voluntas ꝑuenit. ar. s. vi. di. testamentum. §. h̄ pensandū. palea est.

g ¶ Cōtricōne ꝫ. e. ꝓxi. §. non ita illa scꝫ que est virtus non illa que est passio. scilicet afflictio qua punitur quis interius pro peccato. nec illa que est actio qua se punit aliquis. h.

Porro. casus. inuitat prosper quemlibet hominem ad peintētiam. qui em̄ noluerit emendare delictum. eterno supplicio damnabit̄ quia noluit subire temporale suppliciū. melius est ergo q̄ quis confiteatur peccatum occulte vel etiam in iudicō. cū pt̄ inde ɔuinci et penitentiam agere vt sic ɔmutet penam eternam in temporalem.

i ¶ Vltores. quasi sine ɔfessione et in hoc facit ad ꝓpositū. Sed tamē hoc non est verū. quia ɔfiteri tenentur sacerdoti. sed hoc vult dicere q̄ deberet recognoscere peccata sua. et inde se damnare et redarguere se et dicere tali pena sū dign9. et sic sūt sui iudices ꝫ. e. tres vltra mediū k ¶ Tēporalib9. id ē sustinēdo tpales scꝫ penas euadent eternas. s. xiij. q. vlti. c. vlti.

Facilius. s. xi. q. iij. §. euidenter. ibi allegatur h̄ ꝓ capitulo l ¶ Sꝫ vltro. l. di. ꝑsbiterū. ar. ꝓ spōte ɔfesso. m ¶ Nescietib9 ꝫ. e. §. sit r. n ¶ Sententiā. qd̄ fit cū i secreto interius ɔpūguntur et ɔfitent̄ sacerdoti. ut ꝫ. e. di. vide benignum. et. c. iudicet. nō tm̄ sibi penitentiam imponēdo vel se ligando. scd̄m q̄. g̃. inducit. capl̄m. sed sup voto et ꝓposito quo se damnent ad talē penitentiā subeundā iudicō sacerdotis. o ¶ Nō animo. in perpetuum. p ¶ Sꝫ officio. s. ad tēpus vel nō animo tm̄. Sꝫ officio. id est iudicō superioris ab officij execucōe abstineāt. ut ꝫ. e. di. i actōe. h. q ¶ Tanq̄ ꝫ. e. di. in actōne. s. l. di. et purgabit. et. c. de his

r ¶ Amissa. vero id ē ꝑtermissa et dimissa ad tēp9. ꝓpositum quippe hn̄t pacta penitētia. ad pristinum altaris officium vnde sponte recesserant remeare. h. ut. l. di. domino sancto. et. c. purgabit.

s ¶ Recipiant. i. iudicēt̄ digni recipe. h. i. iterū siunt digni sic fuerunt p ꝑora bona. non q̄ ea recipiant que amiserūt p mala.

In quacunq̄ hora. ab isto loco inducit. g̃. auctes euidentiores ad probandū suum ꝓpositū. et suspendit ɔclusiōē suā vsq̄ ad. §. Itē si. et ibi infert conclusiōē. ab eodem. §. suspendit iterū ɔclusiōē vsq̄ ad. §. cuꝫ ergo. et ita ꝑuenit ad. §. alij ɔtra. et hec videb̄ p decē auctoritates q̄s ponit in ipa lr̄ā

Scindite. aperte. oris ɔfessio est pars exterioris satisfactōnis q̄ hic totū dicit̄ et ꝫ. e. quem penitet vel dic superius infinitatum efficitur pars inferioris infinitatis. cū enim hec vera sit ois hō est animal vtroq̄ termino infinitato. recte ɔuertitur. ergo omne nō animal ē nō homo. et sic n̄ scindere corda ē inferi9 ad nō scindere vestimenta. planius dixisset a toto ad ptem. etc.

Conuertimini. Sꝫ nunq̄d standū est huic ordini ut ꝑma sit nr̄a ɔuersio. seq̄ns dei. videtur. ar. xliij. di. sit rector. ex̄. de vi. et ho. cleri. c. vlti. in. fi. ar. ɔtra. ꝫ. di. iiij. dic dn̄s. ff. de solucōnib9 nec em̄. et ꝑterea nemo meretur ꝑmam grām. q̄uo ergo ꝑcipitur alicui cōuertimini. etc. So. tale est istud quale illud. surge qui dormis et exsurge a mortuis et illuminabit te xp̄s. l. di. qd̄ ē. vel respicit hic ordinē iustificationis. quia ɔtritio qua ɔterimur. causaliter ꝑcedit remissionem pene eterne ɔmutate in tpalem ꝫ. e. si pcc̄m. nō reatus qui per grām dei remittitur. et sic ɔtricō que ex libero arbitrio ꝓcedit meretur remissionem q̄ tm̄ grē que omia ꝑcedit erit tribuenda tanq̄ cāe. quidaꝫ tamē ꝑus ponūt remissionē. Vel ɔuertimini. i. ostendite vos ad ɔuersionem humiles. et ego ɔuertar ad vos. i. ꝑmā grām vob̄ infundā. ar. ꝫ. di. v. falsas. vel dic ɔuertimini p omissionē culpe ad quā quilibet tenetur. non p gratiam hn̄dam quā nemo meretur vel demeretur. sic vides in radio solis. si. n. aperio fenestrā intrabit sol si clausero non intrabit. tamen nō possum eum cogere q̄ intret. vnde dictū est de homie q̄ ē spūs

D

vadens et non rediēs p ſe ſi tñ habeat grãm põt mereri vitam eter/
nam· vnde non valet ꝟ ·ar· iſte non põt mereri qð minus eſt ergo nec
qð maius· Item nec hoc· iſte eſt mag malus hodie ꝙ heri· ergo minus
abilis ad ſuſcipi=
endū grãm ꝙ he=
ri· inſtantia eſt in
cepha· i· in petro·
·l· di· fidelior·

a ❡ Cōuerſio ar·
ꝙ non tm̄ valet
verbum ſimplex
quantū cōpoſitū·
ar· contra ·ff· ad l·
aquil· ſi ſeruus· ꝗ·
inq̄r ·ſo· pm̄ dem̄
ē ver loquēdo ꝓ
prie oꝛ̄ia impro
pe· xxxvj· q· i· c· i·

b ❡ Sue conuerſi
onis· ar· cōtra· xj·
·q· iij· ꝗ iubēte· ſed
ꝟ d fructu remiſ/
ſiōis dme ibi hu=
mane · vel verius
ꝟ de fructu reat9
ibi pene exteiorꝭ·

c ❡ Leproſi· ſ· de
cē· de quibꝰ i euā=
gelio luce qui dſi
gnāt peccatoreſ·

d ❡ Sacerdotibꝰ·
pmo ꝗ eſt deo cō
fitendū poſtea ſa=
cerdoti ·ꝫ· e ·ꝗ· ex
hijs omnibus·

e ❡ Etiā lazarꝰ·
peccatoꝛ ꝯſuetudi
ne peccādi depſſꝰ
ar ·ꝫ· di· ij· ſicut tri
bus· Joħes·

f ❡ Lapid· one=
re peccati·

g ❡ In ſepulcro·
in cordis ꝯtricōe

h ❡ Mūdauit· in
euāgelio mathei·

mox ſue conuerſionis fructum mere
tur vt deus ab ira ad miſ̄diam con
uerſus peccati preſtet indulgentiaꝫ
cuius pmo pparabat vindictā· Vñ
datur intelligi ꝙ etiam ore tacente
veniā cōſequi poſſumus· Hinc etiaꝫ
leproſi illi quibus dominus precepit
vt oſtenderēt ſe ſacdotibus in itinē·
anteꝙ̄ ad ſacdotes venirēt munda=
ti ſunt· Ex quo facto nimirum datur
intelligi ꝙ anteꝙ̄ ſacerdotibus ora
nr̄a oſtendamus id eſt peccata con=
fiteamur a lepra pcc̄i emundamur·
Hinc etiam lazarus de monumento
viuus prodijt · non prius de monu=
mento eſt eductus et poſtea a domi=
no ſuſcitatus· ſed lapid remoto quo
monumentum claudebatur in ſepul=
cro reuixit et foras viuus prodijt·
Hinc etiam ut dominus oſtēderet ꝙ
non ſacerdotali iudicio ſed largita=
te diuine gratie peccator emunda=
tur · leproſum tangendo mundauit
et poſtea vt ſacerdoti ſacrificium ex
lege offerret precepit· Leproſus eñ
tangitur cū reſpectu diuine pieta=
tis mens peccatoris illuſtrata com=
pungitur· Vnde poſt trinam nega=
tionem petrus dño eum reſpicien=
te ꝓfudit amaras lacrimas· quibus
culpam ſue negacōis diluit· lepro=
ſus ſemetipm ſacerdoti repreſentat
dum peccatum ſuum ſacerdoti peni=
tens confitetur· Sacrificium offert
ex lege dum ſatiſfactōnem eccleſie
iudicio ſibi impoſitaꝫ factis exequi=
tur· Sed antequam ad ſacerdotes
pueniat emundatur· dum per con=
tricōnem cordis ante ꝯfeſſionē oris
peccati venia indulgetur· Hinc etiā
medici negantur ſuſcitaē aliquē vt
reſuſcitatus ꝯfiteatur dum p ꝓphe=
tam dicitur· Nūquid medici reſuſci
tabunt ⁊ cōfitebuntur tibi· Item a
mortuo vt ait auctoritas velut ab
eo qui non eſt perit confeſſio· Vnde
penitens ille qui timore octaue re=
ſurrectōis territus exclamauit· do=
mine ne in furore tuo arguas me·
Poſtea ſupplicans aiebat· ſaluum

i ❡ Sacrificiū· id
eſt ſatiſfactōneꝫ·

k ❡ Precepit ſ·
xciij· di· dñs· et ita
ex pcepto tenetꝛ
quis ꝯfiteri· ex̄ de
pe· c· omnis vtri=
uſqꝫ· Jo·

l ❡ Medici· i· ſac
dotes ꝗ medicinā
anime pſtant· ſed
et deꝰ dicitur me
dicus· vt ·ꝫ· di· iij·
adhuc inſtāt· xx=
iij· q· iiij· nabucho
donoſor· et· xj· q· iij· quo· m ❡ A mortuo· i· pmanentem in peccatis·

n ❡ Auctoritas· in libro ihesu filij ſirach· ſcꝫ eccleſiaſtico·

o ❡ Velut· qui enim peccat nullus eſt· quia pec̄m ducit ad non eſſe
cum nichil ſit iuxta illud et ſine ipo factum ē nichil · et eſt velut ſimi=

I

litudinariū· ſed ad lr̄am põt hoc intelligi· quia poſt mortem non valet
confiteri vt de illo diuite in euangelio· p ❡ Perit· id ē non eſt quia
non penitet talis· ut ·ꝫ· di· iij· iudas· et ita perit hic quod non eſt· ar·
·ff· de conſti ·pec·
id qð · vel ſic· non
eſt vtilis quo ad
vitā· ar· ꝙ reſcp=
tū ab excōmuica
to impetratū ſit
nullum ipo iure·
ar· cōtra ·ꝫ· de con·
di· ij· et dixit·

q ❡ Qui memō·
quantū ad gratie
ſuſceptionem duꝫ
eſt in peccato·

r ❡ Si ergo· qua
ſi diceret nullus
ad ſui ſalutem·

s ❡ Dānacōe· ex̄
de bap· et eius ef=
fectu · maiores·

t ❡ Pater· ecce
ergo cōcluſio ma
giſtri·

me fac ꝓpter miſ̄diam tuā qm̄ non
eſt in morte qui memoꝛ ſit tui in in=
ferno autē nullus confitebitur tibi·
Si ergo nullus niſi ſuſcitatus con=
fitetur· nemo aūt viuit eterne iehen
ne filius et ppetua damnatione di=
gnus· patet ꝙ anteꝙ̄ quiſqꝫ confite
atur peccatū a reatu ſue preuarica=
cōnis quo eterna ſibi debebant̄ ſup=
plicia p gratiam interne ꝯpunctio=
nis abſoluitur· ❡ Iteꝫ ſi antequaꝫ
quiſqꝫ cōfiteatur a dño reſuſcitatur
vel reſuſcitatus viuit dum confitet̄
vel poſt reſurrectionem iterum mor=
tuus eſt et confitetur· Sed ſicut an
tequā reſuſcitaretur mortuus cōfi=
teri nō poterat· ſic mortuꝰ poſt reſur
rectionem confiteri non valet· Re=
ſtat ergo vt reſuſcitatus viuat duꝫ
peccatum ꝯfitetur· Habet itaqꝫ reſu
ſcitatorē ſuū ſibi preſentē ſeqꝫ inha
bitantem· ❡ Vt enim auguſ· ait in
pſalmo ſexageſimo ſecundo·
Reſuſcitatus corpore viuit ab
ſente ſuſcitatore· nō aūt ſic reſuſcita
tus in anima· Cum enim deus ſit vi=
ta anime· anima vero vita corporis·
et ſicut corpus viuere non poteſt ani
ma abſente· ita non niſi deo preſen=
te anima viuere valet· habet itaqꝫ
anima deum ſibi preſentē p gratiaꝫ
que viuens peccatū ſuū ꝯfitetur eaꝫ
qꝫ vita ꝗ deus eſt inhabitat · quam
inhabitando viuere facit· Si autem
illam inhabitat ergo templum ſan
cti ſpūs eſt facta · ergo illuminata
eſt· ergo a tenebris peccatoꝝ expi=
ata eſt· ergo templum diaboli eſſe
deſijt· que ad luceꝫ venit reſpectꝰ cu
ius tenebras fugat· nulla enī vt ait
apoſtolus conuentio criſti ad belial·
nulla pticipatio lucis ad tenebras
nulla communicatio iuſticie et iniq̄=
tatis · nullus conſenſus templo dei
cum ydolis· ❡ Item vt xp̄us ait·
Omīs qui odit malum in luce agit·
Qui aūt in luce agit cū deo operat̄·
ſicut auguſtinus ait · qui autem in
xp̄o operatur eius filius probatur·
cuius enim opera quiſqꝫ facit eius

u ❡ Itē ſi anꝙ̄·
habito ꝙ ante cō
feſſionem pecca/
toꝛ reſuſcitatur ·
probat ꝙ quan=
do ꝯfitetur nō eſt
in peccato· ſi enim
poſt reſurrectōeꝫ
ſuā anquā ꝯfitea=
tur incipiat mori
·i· peccato obliga
ri ſequeretur ꝙ
mortuus· id eſt in
peccato exiſtens
confiteretꝛ· quod
cum no poſſit eſſe
ante reſurrectōeꝫ
nec pꝰ· a mortuo
enim et cetera· pe
rit confeſſio· ſ· e·
a mortuo· conclu
dit ergo ꝙ viuēs
id eſt reatu pcc̄i
abſolutus ꝯfitet̄·
et ita in ꝯfeſſione
nō dimittit̄ pec̄m
Reſuſcitatꝰ·
aīma· nota
animā alio modo ſuſcitari ꝙ corpus· y ❡ Si autem· verba magiſtri·

z ❡ Apoſtolus· in epl'a ſua ad corinthios· a ❡ belial · apoſtata in=
terꝑtatur·

b ❡ Lucis· i· illuminatoꝝ· et eſt ar· ꝙ contraria ſeſe
non patiuntur· ar· xvj· q· vij· noua ·ꝫ· e· ꝗ cum ergo·

a ¶ Dn̄s ait in euāgelio Io. b ¶ Abrahe. s. xxiij. q. ij. §. Itē o ꝑponit. c ¶ Duobus. exigētibꝰ ↄtraria. duobꝰ diuerſis puta in eo ꝙ ſunt diuerſa. alias ſecus. ff. de ope. lib. duoꝝ. eſt. Q Ui natus ē. ex deo. opante p grāz vl' p baptiſmū. e ¶ Peccat. ↄiunctim intellige dū morat᷑ in ſanctitate pfecta ⁊ regnacōne dei. ꝙ ſic debeat intelligi habet᷑. ꝗ. di. ij. §. Itē ſecūdum ⁊. c. ſi eni̅ inquit.

f ¶ Diaboli. ⁊ ita ex pecō vel ex v̄tute nomē amittimus. ſic et dic̄ lex ꝙ adoptatus a ſenatore in filiū filiꝰ ſenatoris dr̄. ff. de ſenato. ſenatoris. filiꝰ. et nupta clariſſimo ꝙ̄ diu ⁊ nubit alij iferioris ordinis clariſſima dicit᷑. ut. ff. de ſenato. femie. g ¶ Solo. magnū aūt pecc̄m ē nō agere penitētiā ⁊ ſuo ſibi ↄplacē ꝯ licto. ꝗ. e. di. ſup t'. O Mnis. hus. viuit. p grāz. i ¶ Alienꝰ. a caritate. ſ. ad mortē. ꝗ. c. in actōne. ex de regu. et trāſe. ad reli. licet. in fine. k ¶ Teſtāt᷑. ab hoc loco vſqꝫ ad. §. hijs auctoritatibꝰ. ꝑ alia pte allegat ꝙ ſ. adulto pecc̄m nō dimittitur ſine oris ↄfeſſione qđ tn̄ falſum eſt. vn̄ tn̄ dicimꝰ ꝙ licet cordis cōtricōne dimittat᷑ pecc̄m. cōfeſſio tn̄ mūdat ⁊ ſatiſfactio mundat. et ſic mag̊ ac mag̊ mūdat hō. ſic magis ac magis innouatur hō. ꝗ. de cō. di. iiij. non ex quo. Auctoritates hic inducte parū vrgent ſi diligenter exponantur. l ¶ Sine oris ↄfeſſione. i. ea ↄtēpta vt pma opinione defēdas iux̄ vbuꝫ illđ dn̄icū. vade ⁊ aplꝰ noli peccare. ꝗ. di. iij. ſi aplis. m ¶ Prophetaꝫ. dic duplex ē ↄtritio et ↄfeſſio. ſ. interior et exterior de interiori. ſ. ꝗ fit deo dr̄ ꝙ ſine ↄfeſſione nō dimittūtur peccā. vel dic id ē ꝑpoſitū habes dicēdi ore. n ¶ Iuſtificeris. i. a peccato mūderis. et bonis opibꝰ replearis. vel vt ↄſecutiuū eſt. ff. ad. l. acquil'. ſed et ſi quacunqꝫ. §. ſi. vel vt iuſtus alijs videaris exemplo tui proficiſcentibꝰ vel intelligitur de exteriori vt iuſtificeris quo ad alios non quo ad deum apud quē iam iuſtificatus eſt. ar. ꝗ. e. iudicet. N On pt̄. confeſſus. deo. ut. ꝗ. e. ſufficiat. confeſſio oris ſit ſacerdoti. cordis ſit deo. Itē opis ꝑximo. xi. q. iij. eſtimant. p ¶ Ecce vera ē. ꝙ ſufficiens. melius ꝙ̄ ꝓbat auctoritas h̄ pmam oppinionem quā ſedaz. q ¶ plangere. non eſt deſcripcō. quia habuit h̄ iudas ex timore ſeruili. ꝗ. di. iij. iudas. ſed eſt qualiſcunqꝫ aſſignatio.

filius eſſe phibetur. Unde quibuſdā dominꝰ ait. Si filij abrahe eſtis opera abrahe facite. Itez vos ex patre dyabolo eſtis. q̄ opera pr̄is vr̄i vultis facere. Nemo aūt filius dei ⁊ diaboli ſimul eſſe pt̄. Nemo eni̅ vt ipſe ait duobꝰ dn̄is pt̄ ſuire. ¶ Itē iohannes vt ait in epl'a ſua. O Ui natus ē ex deo non peccat ergo nō eſt dyaboli filius. Solo eni̅ peccato dyaboli filij ſumus. ergo de eius regno trāſlati ſumus in regnū claritatis filij. ſumus erepti de poteſtate tenebrarum et facti ſumus filij lucis. Cū ergo ante ↄfeſſionez vt ꝓbatū eſt reſuſcitati ſumus per gratiā et facti filij lucis ſumus. euidentiſſime apparet ꝙ ſola ↄtricōne cordis ſine ↄfeſſione oris pecc̄m remittitur vel repmitur. ¶ Itē iohānes. O Mnis q̄ nō diligit deū manet in morte. Si ergo viuit et diligit. ſi diligit dilectio eſt in eo. dilectio autem in malo nō eſt. Eſt enim fons ꝓprius bonoꝝ in quo non communicat alienus. Ergo bonus eſt iſte factus p grām ante confeſſionē peccati. nō itaqꝫ malus eſt. bonꝰ eni̅ et malus aliquis ſimul eſſe non pt̄. Qđ ſi malus nō eſt menbrum dyaboli non eſſe probatur. Nec ergo ē dignus iehenna que dyabolo et menbris eius ſolummodo debetur. ſicut eterna beatitudo ſolūmodo menbris xp̄i paratur. Nō ergo in confeſſiōe pecc̄m remittitur qđ remiſſum eē ꝓbatur. Fit itaqꝫ cōfeſſio ad oſtenſionem pn̄ie non ad impetracōnem venie. Et ſic circūciſio data eſt abrahe in ſignū iuſticie nō cauſa iuſtificacōnis. ſic confeſſio offertur ſacerdoti in ſignū venie accepte nō in cauſam remiſſionis accipiende. Alij econtra teſtantur dicētes. ſine ↄfeſſione

oris et ſatiſfactōne opis neminem a pecō poſſe mūdari ſi tempus ſatiſfaciendi habuerit. Vn̄ dn̄s p ꝓphaꝫ ait Dic tu iniquitates tuas ut iuſti. ¶ Itē ambroſius in libro de paradiſo. N On poteſt a pecō iuſtificari quiſquaꝫ niſi pecc̄m fuerit an̄ confeſſus. ¶ Idē in ſmōe. E Cce nūc tp̄s q̄dragesime. acceptabile adeſt in quo confeſſio a morte animā liberat. ↄfeſſio aperit paradiſum. ↄfeſſio ſpem ſaluandi tribuit. Unde ſcriptura dicit dic tu iniquitates tuas vt iuſtificeris. Hijs verbis oſtēditur quia non meretur iuſtificari qui ī vita ſua peccata noluerit cōfiteri. Illa confeſſio nos liberat que fit cū penitētia. penitentia vera eſt dolor cordis et amaritudo anime per mala que quiſque vel omiſit vel ↄſenſit. Pn̄ia eſt mala pterita plāgere et plangēda iteruꝫ nō omittere. ¶ Item iohannes os aureū. P Erfecta pn̄ia cogit peccatorē oīa libēter ſufferre. in corde eius cōtritio. in ore confeſſio. in ope tota humilitas. hec eſt fructifera penitentia. ¶ Idem. N On pt̄ quis grām dei celeſtis accipe niſi purgatus fuerit ab om̄i ſorde pecc̄i. p penitētie ↄfeſſionez p donū baptiſmi ſalutaris. ¶ Itez auguſtinus. N Ullus debite grauioris pene accipit veniaꝫ niſi qualemcūqꝫ. et ſi lōge minorem ꝙ̄ debeat ſoluerit penam. Ita enim impartitur a deo largitas miſericordie vt non relinquatur iuſticia diſciplme. ¶ Idem vincentio. N Emminez putes ab errore ad veritatē et a quocūqꝫ ſeu magno ſeu paruo pecō ad correptionē ſine penitentia tranſire poſſe. ¶ Item de penitentia.

P Erfecta. hoc capitulū habes. ꝗ. di. iij. circa pn̄. r ¶ Cogit. h̄ intellige quātū ad ſenſualitatem que ſemp repugnat racōni. vn̄ aplus. caro ↄcupiſcit aduerſus ſpm̄. et econuerſo. s ¶ Tota. i. omnis eius gradus. t ¶ Humilitas. ne ſupbia efferatur. ut phariſeus videt approbare eoꝝ ſententiā. qui dicūt ꝙ remiſſio ꝑponēda eſt iuſtificationi. Sed contra dicta ſūt de gratia iuſtificāte. vel grāz. i. grē augmētū ut non intelligas h̄ ꝯ grā iuſtificāte. vel non pt̄ inoteſcere gratie acceptio. naꝫ res tūc fieri dr̄ qn̄ innoteſcit. vel hec dictio purgatus ponit᷑ in vim nominis non participij. oīa eni̅ hec ſimul ſūt tp̄e non natura vel cauſa. x ¶ Fructifera. nota ꝙ i pecō mōtali. tria attendūtur impudentia. delectatio. et perpetratio. contra h̄ tria triplici remedio opus eſt. ↄtra impudentiā cōfeſſio in qua eſt verecūdia. ꝗ. e. quē penitet. delectacōi opponitur amaritudo ↄtricōnis. perpetracōni opponitur operis ſatiſfactio. ꝗ. di. ij. c. ij. Sꝫ nūquid de venialibꝰ tenetur quis ↄfiteri. videt᷑ ꝙ nō quia res pene cōtra naturā eſt ⁊c. ut. xxv. di. res pene. §. criminis. dico ꝙ de venialibus maioribus tenet᷑ quis ↄfiteri. de quibꝰ dicit auctoritas. vitaſtis grandia caue ne obruaris in arena. ꝗ. e. tres ſūt. ſed ē gn̄alis cōfeſſio et ſpecialis. ſpeciali indigēt mōtalia. vn̄ pſal. lauabo p ſingl'as noctes lectū meū id ē cōſciētiā meā emundabo diſcurrēs p ſingulas noctes. i. p ſingula mortalia. de ſingulis. ſ. cōterendo et ſatiſfaciendo ſigillatim non ↄfuſe. In gn̄ali vero ſufficit cōfiteri venialia ut fit in miſſa cum dicit ſacerdos. ↄfiteor deo ⁊c. Illđ non credo exiſtenti in mortali pecō dimitti venialia. ꝗ. di. iij. cotidianis. N On pt̄ q̄s. ꝗ. de cō. di. iiij. nō pt̄. b ¶ Purgatꝰ. ſorde. ꝗ. de cō. di. iij. §. hijs auctoritatibꝰ. et. c. ſunt plures. a ¶ Confeſſionem. interiorē. i. cordis dolorē ⁊ amaritudinē quo ad adultos. b ¶ Baptiſmi. quo ad infantes. vel p baptiſmum pmo. ſecundo p penitentiā que eſt ſecunda tabula. ꝗ. e. ꝙ̄obrem. et. c. ij. N Ullus. veniam. quātū ad ecclīam. b ¶ Penam. non videt᷑ hoc eſſe verum nec de interiori penitētia nec exteriori. nam ſi de interiori ꝗ peccata delet ergo caritas affuit. quia aliter non delent᷑ peccata niſi p caritatē. tanta ergo ē hec pena ex quo caritas adeſt quāta eſſet

maior que excogitari posset· et h' dicit qualecunqȝ h' nec d' exteriori·
quia q̄nqȝ sine omni pena exteriori dimittitur pcc̄m·iuxta illud vade
et amplius noli peccare·ẜ·di·iij·si apl's·sed tn̄ exaudi h' de interiori·q̄
ergo dicit et si longe minor ē·dic q̄ ad acerbitatem scȝ pene·nam pe
na interior ⁊ si tāta sit nō tn̄ ita acerbe affligit·⁊ ita nō ē ōt·ẜ·di·iiij·
pductior·qr illd' de exteriori·vl' illd' de pcc̄o origenali vt ibi dicā·Itē
cōtra·s·di·xlvij·
oīnis·vbi est ver-
bū apl'i·sic exhi/
buistis mēbra ve
stra ⁊c·h' autē d'r
q̄ non sic·h' suffi-
cit qualitercūqȝ·
go·nō attēditur
ibi paritas scd̄m
radices motuū·h'
scd̄m modū peni-
tēdi·quasi diceret
si manib' peccaui
mus extendamus
eas ad opa bona·
Si lingua loqua-
mur bonuȝ·et ita
de alijs menbris·
ut in quib' plus
deum offendim⁹
plus in illis peni-
teamus·vnde le-
git̄ q̄ rane intra-
uerūt alias intere
merūt reliquias
pharaonis h' est
vaniloquia·non
aūt possȝ attendi
scd̄m radices mo
tuum·
a ¶ Lāgitas·qr
in infinitum ma-
gis extēditur bo-
nitas q̄ iniq̄tas·
Cum eīn caritas
crescit non habet
obicē·sȝ in infini/
tū crescere pt·nā
ratio naturalis est
illi cōsona que est
ōtraria iniq̄tati·
vnde iustorum se
mita q̄si lux splen
dens crescit vsqȝ
in pfc̄m dieȝ·ẜ·di·
·ij·non reuertebā
tur·sed iniquitas
habet obiceȝ vel
supiorē ptem ra-
cōnis que semper
remurmurat ma-
le agēti ⁊ etiā of

Agite penitentiā qualis agi
in eccīa ut oret p vobis eccīa
nemo dicat sibi occulte ago apud
deū ago·nouit deus q̄ michi igno-
scit que in corde ago·ergo sine cau-
sa dictū est·que solueritis i terra so-
luta erunt ⁊ in celo·Ergo sine cau-
sa claues date sunt eccīe dei·Fru-
stramus euāgeliuȝ dei·Frustramus
verbū xp̄i si pmittim⁹ verbis q̄d ille
negat·Nonne nos decipimus·Job
dicit·Si erubui in conspectu populi
pcc̄a mea ōfiteri atqȝ ideo si non po-
tuistis habere·vel noluistis pudici-
ciā ōiugalē seu ōtinentiā·et deuia-
stis a pposito vel vinculo coniugali
vel duocōne continentie·fit in vobis
dolor et humilitas penitētie·A per-
tius dico nemo dicat nō intellexi·qr
post vxores vr̄as illicito concubitu
vos maculastis·Si pter vr̄as vxo-
ores cum aliqua cōcubuistis agite
penitentiam ⁊c· ¶ Itē iero·sup
Et venit inquit exodum·
aaron et omnes presbiteri de
israhel māducare panē cum socero
moysi in cōspectu dn̄i·Omnia ergo
que faciūt sancti in ōspectu dn̄i fa-
ciunt·peccator aūt a ōspectu dei fu-
git·Denique scriptū ē·qr adam post
q̄ peccauit fugit a ōspectu dei·et in-
terrogatus est·rn̄dit·audiui inqt
vocem tuam et abscondi me qr eraȝ
nud⁹·Sȝ ⁊ caim de fratricidio con-

fensio creatoris·s·di·vi·§·sed pensanduȝ· =iust⁹ qr nullum pcc̄m
b ¶ Relinquatur·ita est misericors q̄ et= preterit impunituȝ·
q̄si diceret·licet ita sit misericors non tn̄ ita est d' eius misedia confidē
dum vt euanescamus p spem·imo misediaȝ et iudicium cātabo tibi do
mine·territi ergo iusticia ōfidamus de misedia·cōfisi de misericordia
timeamus de iusticia·misericors est quia quēlibet punit citra demeri-
tum·et remunerat vltra meritū·Justus qr nullū pcc̄m pterit impuni-
tum·xxij·q·ul·quotiēs· =d' venialib' h' intelligas ponit' p̄nia p pe
Nemmeȝ·magno·si= nitudine·ar·ẜ·de ō·di·ij·iterat·ar·ẜ·e·tres
d ¶ Trāsire·vt magis iustificemini·ẜ·de cō·di·iiij·omnes qui
iam·s·xxiij·q·iiij·quid faciet·⁊·q·vij·quemadmodum
Agite·alloquitur ōtēnentes vel negligentes cōfiteri et satisfacē
scd̄m pceptum eccīe vt intelligatur de penitentia exteriori refe
rēda·est h' auctas et quedā sequētes·vel h' auctas intelligitur de inte
riori p̄nia et satisfactōne sicut magister dicit·ẜ·e §·hijs auctibus·
f ¶ In corde·supple·et ideo non indiget sacerdotali iudicō·et sic de
g ¶ Ergo sine causa·si extra·de·sen·ex a nobis·ij· ne sequitur·
h ¶ Claues·si eīn sine arbitrio sacerdotis p̄nia ageretur frustra sa-
cerdotib' claues essent ōmisse· =euāgelij agite penitētiā·et salomō
i ¶ Euangeliū ē ergo pceptū= qui abscondit pecā sua non vide
bit lumen ineternum·et iacobus ōfitemini alterutrum ⁊c·
k ¶ Verbis·id est inutiliter·ff·si cer·pe·certi·§·quoniam igitur·
l ¶ In conspectu pecā·apposiapasis·id est defectus orationis pro in

dignatione vel alio simili· =fuit stat⁹ saluādoꝝ·ōiugatoꝝ ōtinē
m ¶ Preter vxores·tres eīn tn̄= tiū ⁊ virginū·s·xiij·q·iij·in p̄nti
·xiij·di·nerui· =illd' tangit quod legitur in exodo·scilicet q̄ cū ietro
Et venit·= socer moysi venissȝ ad eū in desertū·venerūt aaron
et seniores oēs israhel vt ōmederēt panē cū eo coram deo·Jetro
pr̄ fuit ethiopisse vxoris moysi·ij·q·vij·§·Item opponit' ethiopissa·
n ¶ In conspcū·
quia statim puni
ent cum forte ma
lum faciunt·
o ¶ fugiunt·qr
penitere contem/
nūt·et vt dicit·ẜ·
p ¶ Et abscōdi·
frustra h' qr si a-
scēdero i celū tu il
lic es·vnde super
illo versu posuit
magister anshel·
hos versus·Quo
fugis enchalade
quacūqȝ accesse/
ris hora·Sub io-
ue semp eris·ẜ·di·
ij·§·vltimo·
q ¶ Nud⁹·nō so
lū amictu corpo/
ris sed etiam me/
ritis·quia etiam
plus nudus erat
veste·ẜ·di·ij·c·vē
ōgnouerūt·sed e-
rat nud⁹ hijs vir
tutib'·ẜ·di·ij·§·ro
manos·in fi·nec
tamē erubescebat
adā·imo sic et pu
eri q̄ diu nō pec-
cāt nō erubescunt
ire nudi·sed post
q̄ pruritum sense
rint in membris
naturaliter statim
erubescunt ire nu
di·Johannes·
r ¶ Ampli⁹·mo
dus loquendi est
istius ier·ut·viij·
·q·i·licet·et ē·ar·
pro veritate ex-
aminādā·ut·xxx/
v·q·ix·graue·
s ¶ Pleniorē·se
sus ē·peccat corā
deo qui tanq̄ dei
p̄sentiam erubes-
cens cōtinuo peni
tet·non enim dis

demnatus a deo·Exijt ergo a facie
dei inquit et habitauit in terra na-
im·Exijt ergo a facie dei qui indig-
nus est eius conspectu·Sancti au-
tem manducāt et bibūt in cōspectu
dei·et om̄ia que agūt i conspectu dei
agunt·Ego āplius adhuc locū pre
sentē discutiens video q̄ qui pleni-
orē dei scientiaȝ accipiūt et plenius
diuinis imbuti sunt disciplinis·isti e
tiā si malū faciūt coraȝ dn̄o faciunt
et in ōspectu eius faciunt·Sicut ille
qui dixit·tibi soli peccaui et maluȝ
corā te feci·cōtinuo penitet et dicit
peccaui·qui aūt discedit a cōspectu
dei nescit cōuerti et pcc̄m penitendo
purgari·Hoc ergo inter est malum
coram dn̄o facere ⁊ a cōspectu eius
discessisse peccantem· ¶ Iteȝ aug·
Sed et cōtinuo qui dixerat sic
adamā faciam te·et sic seboi
que due vrbes ex vicinia sodomo-
rum parilis excidij traxerūt ōsortiū·
ouersum ē inquit cor meū in memet
ipso·ōturbata est aīa mea·nō faci-
am secundū iracundiā furoris mei·
Nonne ergo apparet q̄ ideo nobis
peccātibus indignatur domin⁹ ihe-
sus vt indignationis sue nos terro-
re conuertat·Indignatio eius er-
go nō vlcōnis executio sed magis
absolucōis opatio ē· ¶ Itē amb·
Serpēs· in libro de padiso
decepit me et manducaui·

uertit qui in breui reuertitur·et a conspectu dei discedit qui penitere
contemnit·ar·s·e·diuortium· t ¶ In ōspcū·s·xvij·q·i·q̄ bona·
u ¶ Soli·regum delicta solum deum habēt vltorem·nam alium non
timent·ẜ·di·iij·totam·hic tamen alia videtur expositio·
x ¶ Plus habet·q̄ ille qui a conspectu dei fugit et malum agit nō
coram deo· =id ē contemnit·ar·xxv·q·i·hac cōsona·redibit tamen
y ¶ Nescit= si predstinatus est·ẜ·di·ij··§·hec quippe itaqȝ ⁊·c·fir
Sed cōtinuo·seboym·sex= mum·d'·fi·et·e·quicunqȝ· =fuerūt ciuitates quas destruxit do
minus iuxta iordanen sodoma gomor/
ra·adosma·seboym segor·eleate que est bale·vnde effectus est locus
asfalia qui dicitur mare mortuum·aqua illa nec est natabilis nec po/
tabilis·ibi ferrum natat et pluma mergitur·ibi est spuma pulcerrima
exterius·interius autem plena fauilla et cinere·hijs verbis describit'
luxuria·xxxv·di·luxuriosa· =sepe·§·vl·ar·ex vicinitate ōtrahi vici
a ¶ Ex vicinia·ff·de ōtr̄ h'·ēp·q̄= um·xliiij·di·§·cū aūt·ar·cō
tra·quia lupanaria non infamant castitatem·xxxij·q·v·tolerabili⁹ est·
et est ar·ad questi nem de duob' fratribus domum communem habē
tibus·vnus habet partem inferiorem alius superiorem·an vno pec-
cante tota sit dirimenda·hoc autem capitulum non multum facit ad
propositum·quia nec d' interiori nec d' exteriori penitentia tractat·b·
Serpens·casus·qui non vult in futuro puniri p pcc̄o agat hic
p̄niam et cōfiteatur·quod quia fecit eua salutem obtinuit·Caim
enim quia noluit reseruatū est eius peccatum eternaliter puniendum

a ¶ Venialis·ſed quõ eſt venialis culpa cũ qua totus mũdus ligatur·di·v·ad eius·dic quo ad vitam eternã non tpalem·veniale eſt ḡ peccatum quod ſequitur ↄfeſſio vt hic·veniale etiam dicitur quod in veteri lege morte non puniebat᷑ ſed p ceremonias purgabatur nec aliam penam eis lex imponebat·vt ꝭ·di·vi·§·i·v̓·nam venialia·Item dicitur veniale cauſam venie habẽs annexam·ut quod fit per ignorantiam vel impotentiã qđ ē peccare in patrem ⁊ filium·vnde aplus·veniam merui qꝛ ignorans feci ·s·viij·di·ↄſuetudo·ſed ei qui peccat in ſpm̃ ſcm̃·ſ·qđ fit p maliciã non remittitur·xxv·di·qualis ↄſuetudo ꝭ·e·poteſt·

b ¶ Non deſperata·non enĩ debemus dſperaē imo debem⁹ moli inter duas molas ſcilicet ſpei et timoris·vnde dictum eſt noli pignorare ſupiorem molam nec inferiorem·Ille ſupiorẽ pignorat qui nõ timet·ille inferiorem qui ita timet ꝙ in deſperacõnẽ cadit ſic caim·xc·di·neq̃·

c ¶ Mulier·Fuit ergo eua cõfeſſa et etiam adam ſimiliter ꝭ·e·di·ſic primi·et ↄfeſſa ē cũ dixit manducaui·dicitur tamen in hyſtorijs petri manducatoris in illo·c·tũc fecerũt·ꝙ eua non penituit imo pecc̃m retorſit in ſerpentẽ et ſerpentis auctorem·alias actõez·ꝫ ideo dic̃ petrus mãducatoꝛ eã nõ fuiſſe ↄfeſſam·qꝛ non pure cõfeſſa ē·dixit enim ſerpens decepit me·ↄfeſſa ē tñ cũ dixit manducaui·

d ¶ Medicinalis·ſcꝫ confeſſio·

venialis culpa quã ſequitur ↄfeſſio delictoꝝ·Ideo non deſperata muliẽ que non reticuit deo ſꝫ magis confeſſa pecc̃m eſt quã medicabilis ſententia ſecuta eſt·Bonũ eſt ↄdemnari peccato et flagellari in delicto·vt cum hominib⁹ flagellemur·Deniq̃ caim qui voluit crimen negare indignus iudicatus eſt qui puniretur in peccato ſed remiſſus eſt ſine preſcripcõne pene·Fortaſſe non tam maiori crimine parricidij·illud enĩ commiſſum in fratrem ꝙ̃ ſacrilegij qui domino credidit mentiendũ dicens·Neſcio·nunquid ego cuſtos fratris ſui·Et ideo accuſatori dyabolo eius accuſacõ reſeruata eſt ut cũ eo ⁊ ei⁹ angelis flagelletur qui cũ hominibus noluit flagellari·Nam paſtor ille euãgelicus ouem lapſam vexiſſe legitur non abieciſſe·Et ſalomõ ait noli eſſe nimis iuſtus·debet enĩ iuſticiam temperare moderatio·Nã quẽadmodũ curãdus tibi ꝓbeatur quẽ faſtidio habeas qui cõtẽptui ſe nõ ↄpaſſioni medico ſuo putet futuruꝫ

Libenter ignoſco· ¶ Idem·

Prompte indulgeo·miſcđiam malo quã ſacrificiũ·Quia ꝑꝑt ſacrificiũ iuſtus ↄmendatur·p miſcđiam peccoꝛ redimitur·nõ veni vocare iuſtos ſed peccores ad pñiam In lege ſacrificiũ·in euangelio miſericordia ē·Lex p moyſen data eſt·grã p me

Item leo epus theodoro pforolumienſi epiſcopo·

Multiplex miſericordia dei ita

c ¶ Secuta·cũ ei dixit deus·multiplicabo erumnas tuas et ↄceptus tuos paries in dolore ⁊c̃ ↄvilitatez ſuam·ſicut de ea que miniſtrat in

f ¶ Indignus·ꝓpter· caupona dicit lex ꝙ nõ poteſt accuſari de adulterio propter ſui vilitatem·C·đ adul·q̃ adulteriũ·et ē ſenſus hui⁹ littere·licet hic punitus fuerit tamẽ ei⁹ pena tpalis nõ fuit ꝫ eterna que hic incipit·ar·ꝭ·di·iij·§·auctoritas in fi·

g ¶ Puniretur·tẽporaliter certa pena que imponitur ꝓ fratricidio·

h ¶ Preſcriptione·i·ſine certa pena ſibi p̄ſcripta vel prefixa·

i ¶ Qđ deo·ar·ꝙ ſacrilegiũ committit qui pape mentitur·ipe enĩ obtinet vicẽ dei in terris ꝭ·di·iij·inter hꝰ hircũ·augeretur hoc ſacrilegium ex pſona i quam cõmittitur·s·e·aut facta·circa prin·

k ¶ Paſtoꝛ·bene dico ꝙ noluit flagellari·ſed qui cum hominibꝫ flagellari vult recipiendus eſt et non abiciendus·nam ⁊c̃·

l ¶ Iuſtus·⁊ alibi q̃ multũ emũgit elicit ſangñẽ·vt·s·di·iiij·deniq̃·

m ¶ Libenter·in perſona xp̃i loquit᷑· ↄdabilis redditur·nõ autem p

n ¶ Commendatur·i·commẽ ſacrificiũ iuſtus fit aliquis·

o ¶ Iuſtos·i·qui ſe putant iuſtos et confiteri nolunt·

p ¶ Sed peccatores id eſt peccata ſua recognoſcentes·

q ¶ In lege·s·xij·q·ij·glia epi· r ¶ Per moyſen·tanq̃ miniſtꝛꝫ·

Multiplex·i·multipliciter ſubueniẽs·alias natura ſimplex ē·caſus·dicitur in hoc capitulo ꝙ duo ſunt remedia que deus adhibet peccatori·baptiſmus·et penitẽtia quã quis debet accipe ab eccleſia hanc enĩ poteſtatem deus dedit p̄latis eccĩe vt ↄfitentibꝫ ↄgruam ſatiſfactionem iniungãt·Si vero aliquis ſine baptiſmo vel penitentia deceſſerit remiſſionem quã in hac vita non habuerit in alia·non conſequetur·in fine autem vite reconciliationem petentibus et penitentibus neutrum eſt denegandum·duꝫ tamen ſi heretici ſunt recipiantur cum ſcriptura et iuramento·

t ¶ Per baptiſmi grãm·pueris·nã ꝙ baptiſmus dicitur prima tabula ad pueros refertur qui penitere non poſſunt·adultis enim niſi peniteãt baptiſmus tabula non ē ꝭ·e·ſecunda·

u ¶ Proprio·nõ ꝙ ipimet ſibiipis iniũgant penitentiam·qꝛ ſi ita intelligatur pro nichilo date eſſent claues eccĩe ſacerdotibꝫ·ut·s·e·di·§·alij econtra·et·c·agite·Sed ꝙ ꝓprio motu confiteãtur ſacerdoti·vt·s·e·c·non pt·et·c·ecce nunc·et·c·porro·et·c·facilius·

x ¶ Supplicacõibus·ſi contẽnat᷑ ↄfeſſio oris·alias ſecus ꝭ·de con·di·iiij·baptiſmi vicem·vel niſi admiſtratiõe inuiſibili dei ꝭ·e·c·in fine·

y ¶ Eoꝝ·i·impenitẽtiũ·ꝓ oibꝫ enim viuis orat eccleſia neſciẽs q̃s ad numerũ p̄deſtinatoꝝ ꝑtineat·vt·s·xxiij·q·iij·corripiat᷑·xiij·q·ij·nõ eſtimemus·

lapſibus humanis ſubuenit vt non ſolum per baptiſmi grãm ſed etiam penitẽtie medicinã ſpes vite reparetur eterne·vt qui regenerationis dona violaſſent proprio ſe iudicio cõdemnantes ad remiſſionem criminũ puenirẽt·Sic diuine volũtatis ordinatis preſidijs vt indulgentiam dei nõ niſi ſupplicacõne ſacdotũ neq̃ant obtineri·Mediatoꝛ enĩ dei et hominum hõ dñs ihũs xp̄s hanc p̄poſitis eccĩe tradidit poteſtatẽ vt cõfitentibus penitentie ſatiſfactionẽ darẽt et eadẽ ſalubri ſatiſfactõne purgatos ad ↄmunionẽ ſacramẽtoꝝ p ianuam reconciliacõnis admitterent·Et poſt pauca·Si aũt aliquis eoꝝ ꝓ quib⁹ dño ſupplicamus quocũq̃ interceptus obſtaculo a munere indulgentie p̄ſentis exceſſerit prius ꝙ̃ ad conſtituta perueniat remedia tẽporalem vitam humana cõdicõne finierit ꝙ manẽs in corpore nõ recepit ↄſequi exutus carne non poterit Et poſt aliqua·Hijs autez qui tẽpe neceſſitatis et piculi vrgẽtis inſtantia p̄ſidium pñie et mox recõciliationis implorãt·nec ſatiſfactio interdicenda eſt nec reconciliatio deneganda·qꝛ miſcđie dei nec menſuras poſſumus ponere nec tpa diffinire apud quẽ nullas patitur conuerſio venie moras·Et itez·Ita ergo neceſſitati auxiliandũ ē·vt nec actõ illis pñie nec ↄmunionis grã denegetur·ſi eã etiaꝫ amiſſo vocis officio p indicia integri ſenſus querere ↄprobẽt·

a ¶ Non poterit·s·xxv·di·qualis·contra·ſolu·hic de mortali ibi đ veniali ñ ſigna pñie ⁊c̃·ex̃ de ſen·ex·a nobis·qđ dic ut no·xxvi·q·vi·ſi aliquis·

a ¶ Hijs aũt·s·xxvi·q·vi·hijs·

b ¶ Deneganda·ita ꝙ nec appellatio valeat·ex̃ đ ap·qua fronte·

c ¶ Venie·ſcriptum eſt enim ſpũs ſancti gratia tarda neſcit habere molimina·ar·xxvi·q·vi·cognouim⁹·

d ¶ Per indicia·ar·ff·de lega·iij·nutu·ff·de nouac̃·delegare·

e ¶ Teſtimonia·s·xxvi·q·vi·qui recedũt ꝭ·de·ↄ·di·iiij·egrotãtes·

f ¶ Fideliũ·maxime quia etiam infidelis teſtimonium ꝓ catholico dare poteſt·s·ij·q·vij·ſi hereticus·

g ¶ Regula·ex̃ de here·ſicut·i·s·i·q·vij·quotiens et·c·conuenientibus·et·c·ſaluberrimum·

Nemo·adhuc probat᷑ ꝙ oris ↄfeſſio ⁊ operis ſatiſfactio neceſſaria eſt cum ſolis ſacerdotibꝫ ſit tradita poteſtas ligandi et ſoluendi·oſtendit etiam ꝙ omni petenti datur venia·

i ¶ Indulgentiam·que obtineri nõ poteſt niſi ſupplicacõibus ſacerdotum·ut·s·c·ꝓximo

k ¶ Si negant·quidam heretici vt nouatiani ꝭ·di·iij·§·Item qđ·c·adhuc inſtant·xxiiij·q·iij·quidam·v̓·nouatiani

a ¶ Per p̄uaricationē· apoſtaſie vel poſt primam penitentiam·
b ¶ Excipit· cū dixit in q̄cūq3 hora ↄuerſus p̄ccōr fuerit· ꝛc̄· xix· di· ſi romanoꝝ· ↄtra ꝭ·e·§· ꝙ autem· ſed ibi ſoluitur ꝙ non ita defacili
c ¶ Pecc̄a· ar·ↄ remittitur peccatum in ſpiritum ſanctum·
d Verbum id eſt filius dei· qui dr̄ verbū· quia ſic p verbum manifeſtatur voluntas alicuius ita per filium voluntas patris· ar· xxij· q· ij· is autem· vel verbū· i· p̄dicacō· q̄ q̄nq3 eſt cā ↄtritionis· ꝛ ita p cōſequētiā remiſſionis· Et no ꝙ licet dicat v̄bū non tn̄ ꝓpter hoc excluditur ſp̄us ſcȝ per quē ꝛ dicūtur peccata dimitti· i· q· i· remiſſiōeȝ· nec pater· q2 inſepebilia ſūt opa trinitatis de cō· di· iiij· oēs· xxviij· q· i· ſic eni· q̄nq3 etiā eccleſie caritas dicitur pec̄a dimittē ut d̄ ↄ· di· iiij· eccie caritas·

Si enim tradidero corpus meū ita vt ardeam· ꝛc̄· i· q· i· vide· vel loquitur hic de eo qui poſtea penitet· ar ꝭ· di· iij· ſepties et ita eſt ar· hic ꝙ deus renunerat opera mortificata per peccatum ꝭ· di· ij·· §· h̄ itaq3· ꝛ· c· non eſt tam iniuſtus· ↄ ille rex· v̄· cū ſancti· et· c· eiuſdem·
f ¶ Vulgus ꝭ· di· iij· ↄ
s ¶ Patietur quaſi diceret n̄ ſi poſtea penituerit· vel dic ſine venia· id eſt pene alleuiamento ꝭ· di· iij· pium· per hoc datur intelligi ꝙ petenti peccata dimittitur·

ꝙ ſi ita aliqua egritudine fuerit aggrauati ut qd̄ paulo ante poſcebant ſub p̄ñti ſignificaē nō valeāt· teſtiomia eis fideliū circūſtantiū ꝓdeſſe debēt· Simul tn̄ et p̄ñie et recōciliacōnis remediū cōſequant̄· ſeruata tn̄ canonū regula paternoꝝ circa eorū pſonas· q̄ in dñica fide diſcedēdo peccauerūt· ¶ Itē Amb·

Nemo pt̄ bene agē penitētiaȝ· niſi qui ſperauerit indulgentiā· Sȝ negant hijs oportere ↄmuiōne reddi qui p̄uaricatione lapſi ſunt· De9 aūt nullius crimē excipit qui peccata omnia donauit· ¶ Itē Ambro·

Verbū dei dimittit pec̄a· ſacerdos eſt iudex ſacerdos exhibet officium· et nullius ptātis iura exercet· Et paulo poſt· Dominus par ius et ſoluendi eſſe voluit et ligandi· qui vtrūq3 pari ↄdicōne permiſit· ergo qui ſoluendi ius non hȝ nec ligandi ꝛ infra· Certū eſt ꝙ eccleſie vtrūq3 licet· hereſis vtrūq3 nō habet· Ius enim hoc ſolis pmiſſum eſt ſacerdotibus· Recte igitur eccia h̄ vēdicat que veros habet ſacerdotes· hereſis vēdicare non pt̄· que ſacerdotes dei non habet· ¶ Item

Poteſt fieri vt aliquis victus ſupplicijs ſermone neget deuȝ et corde adoret· Nunquid eadem eſt cauſa eius qui ſponte negat· et eius quē tormenta inclinauerunt ad ſacrilegiū· Nō· Quā indignū eſt autē cū apud homines valeat certaminis gratia vt apd̄ deum non valere aſſeratur· Nā ſepe in hoc atlethaꝝ ſeculari certamine· etiā victos quorū fuerūt certamina ꝓbata hominū vulgus cuȝ victoribus coronare cōſueuit maxime quos viderit aut dolo forte aut fraude excuſſos victoria· et xp̄us atlethas ſuos quos viderit grauibus pauliſper ceſſiſſe ſupplicijs ſine venia patietur manere· Nunquid nō habebit remunerationē laboris q̄ etiā aliquos ꝓiecit· Et infra dicit petro excuſāti ne eius pedes lauaret· niſi lauero pedes tibi nō habebis ptem mecuȝ· Quid ergo iſti poſſunt conſortiū tecū hr̄e qui claues regni non ſuſcipiunt· negantes qd̄ pec̄a dimittere debeant qd̄ recte quidē de ſe fatētur· non habēt eni petri hēditatē· qui petri ſedeȝ nō habēt· quā impia diuiſione diſcerpūt· et paulo poſt· Egritudo carnis peccatum repellit· luxuria auteȝ carnis culpā adolet· Illuditur ergo diabolus ut ſeipm morſu ſuo vulneret ꝛ ↄtra ſe armet· quē debilitādum eſſe putauit et infra· Qd̄ nocet corpori iuuat ſpm̄· Et paulo poſt· Sicut ſemel immolatus p omnib9 eſt xp̄s· ita quotienſcūq3 pec̄a donātur corporis eius ſacramentū ſumimus· ut per ſāguinem eius remiſſio peccoꝝ detur· ergo euidētiſſime domini p̄dicacōne mandatum eſt etiā grauiſſimi criminis reis ſi ex toto corde ꝛ manifeſta ↄfeſſione pec̄i penitētiā gerunt ſacri celeſtis perfundendam gratiam· ¶ Idem·

Quantuſlibet ergo mortui fetor ſit· aboletur oīs· vbi ſacrum redoleuerit vnguentū et ſurgit defunctus· et ſolui iubentur eius vincula

e ¶ Iudex· i· miniſter· miniſterio enim non auctē hȝ dimittē· d̄ cō· di· iiij· aliud·
f ¶ Officiū· s· xx/ iij· q· v· remittuntur· s· xi· q· iij· quomō· et· c· audi·
g ¶ Officiū· i· oꝛationeȝ· i· q· i· remiſſionem·
h ¶ Exhibȝ· i· moderāda ſatiſfactōne ꝭ· e· menſurā·
i ¶ Poteſtatis· i· nulla ſua potātē·
k ¶ Pari illa· ſ ſi diligis me paſce ꝛc̄· vt ex̄ de elec· ſignificaſti·
l ¶ Nec ligandi ff· d̄ regul· iur· l· nemo· q̄ ↄdēnare non poteſt abſoluere poteſt· xxi· di· inferior· ff· de iudi· q̄ ↄdemnare habes tn̄ quatuor excepcōnes ꝭ· de· ↄ· di· iiij· ſācū· ex̄· de ſen· ex tua· · C· v̄· ſena· quotiens· §· a do· C· de off· ꝓ cōſul· l· ij·

t ¶ Pedes· id ē affectus interioēs ſcȝ venialia·
u ¶ Qd̄ recte· ſ· ꝙ claues n̄ hēant
x ¶ Petri heredi tatē· i· inocētiā· s· di· xl· nō nos vel petri hereditatem id eſt ptātem dimittendi peccata
y ¶ Sedē· i· ecciaȝ a qua ſūt aliem p ſciſma·
z ¶ Impia· xciij· di· qui cathedraȝ·
a ¶ Debilitā duȝ· i· deuicēdū p debilitatē vel īfirmitatē vel aliud incomodū· ſepe eni dyabol9 intiē vt hō patiatur egritudinē vel afflictionē ut ſic iraſcat9 ꝛ deū offendat· ſȝ ſepe p talia recognoſcit pec̄m ſuū et conpungitur ꝛ armat9 contra diabolum ut i ob· et ſic dyabolus illuditur· fortior enim reſurgit poſt lapſuȝ· ut· l· di· ferrū· et· c· fidelior·
b ¶ Pro oīb9· quo ad ſufficientiā· nō quo ad efficatiā· q2 nō niſi ꝓ ſaluādis ꝭ· de cō· di· ij· ſemel· et· c· iteratur·
c ¶ Corpis· h· ↄuertit· hanc lrām ſic· i· quotiēs ſumimus ſacrum corpus eius· pec̄a dimittūtur· ſȝ tu dic vt ꝭ· ꝓx· ſequenti glo· quātūcunq3 eni interius ↄteri mur ore· cord̄ corpus xp̄i ſumimus ꝭ· d̄· ↄ· di· ij· qd̄ ſit ſanguis· in p̄ñ· ſȝ pec̄a adulto ſine ↄtricōne nō dimittūtur ꝭ· e· di· tres· vnd̄ cū dimittuntur corpus xp̄i ſumitur·

Poteſt fieri· caſus· p̄mo dr· ꝙ licȝ aliquis bonus inter ſupplitia neget deū nō minus coroñatur a deo et hoc probat quadam ſimilitudine· Secundo dicit ꝙ q̄ recedit ab vnitate eccleſie· dicens claues eccleſie non habere ius ligandi vel ſoluendi· ip̄e veniam de ſuis peccatis non conſequetur· Tercio dicitur ꝙ q̄nq3 ptās datur dyabolo ut iuſtum affligat· et in eo plus ip̄e dyabolus affligitur· Quarto dicitur ꝙ licet ſemel xp̄s paſſus ſit pro nobis· quotidie tn̄ imolatur in eccia· cū corpus et ſanguinem eius ſumimus· Quinto dicitur ꝙ omni petenti et penitentiam agenti· dimittitur peccatum·
n ¶ Neget· et ita peccat mortaliter qui nulla cōdicōne debet ad hoc adduci· ut xxij· q· ij· primum et xi· q· iij· nolite· xxxij· q· ij· ita· vnde et in epiſtola ad roma· peccatum fuit petro ore negare cū corde adoraret· · l· di· fidelior· ↄ eſt credat et diligat vt prius licet non habeat caritatem· reputat tamen eum dominum ſuum·
o ¶ Adoret· id·
p ¶ Indignū· s· di· l· preſbiteros· argumentum·
q ¶ Valere· non tn̄ valet quo ad vitā eternam niſi fiat cum caritate

d ¶ Et manifeſta· in hoc fa ↄcit· c· ad ꝓpoſitum
e ¶ Sacri· i· ecciaſtice vnitatis· ut· xx/ xij· q· iiij· nemo ſibi blādicatur· in ſi· de qua quilibet vere penitēs efficitur vt ꝭ· di· vi· c· qui vult· v̄· laborat· Vel ſacri· i· corporis et ſanguinis xp̄i· quia ex quo quis vere penitet digne poteſt ſuſcipere corp9 xp̄i ꝛ ſanguinem xp̄i· et ſecundum hoc eſt rectus ordo in ſupiori lrā· ꝛ ē ſenſus ſumimus digne id ē poſſumus ſumere digne

Quātuſlibȝ· caſus· inuehitur· amb· cōtra predcōs hereticos dicēs ꝙ illi qui dicūt aliquē iteꝝ penitere nō poſſe volūt eos qui p ↄtricōnem ſuſcitati ſūt iteꝝ interficere· ſicut iudei voluerunt interficere lazarū a dño ſuſcitatū· ↄgit de lazaro et de ſorore martha q̄ dño p̄cipienti ſibi· tolle lapidē· dixit dñe iam fetet·
g ¶ Mortui· tan ↄ
h ¶ Redoleuerit vnguentuȝ· i· v̄tutes vel bona opa· vel xp̄i miraculum vel grā· Illud eſt vnguentū de quo dicit euaugelium quo fracto

alabaſtro. i. xp̄o lanceato et clauis pforato. repleuit totam domū. id eſt vniuerſalem ecc̄iam. de quo vnguento dr̄. ſicut vnguentum ī capite. ⁊c̄. in barbā. ⁊c̄. ꝓxima barba in quam deſcendit fuerūt apl̄i. et ab eis deſcendit in barbam aaron. i. ep̄os et alios p̄latos. Vel vnguentuꝫ. i. penitentia fructifera. Iſtud vnguentum cōficit̄ tribꝰ modis cōtritione cordis. et cōfeſſione oris. et ſatiſfactione operis.

t ❡ Omne peccatum. id ē magnū peccatū. vel ideo hō dicit quia qui ī hō vno deliquit factus eſt omnium reus. ī. di. v. fratres.

u ❡ Quid mirꝫ. ut xlviij. di. § neceſſe. et ibi. cōueniet nulli qui ſecum diſſidet ipſe. ar. ff. de edil'. edic. cum aūt. § excipitur. et alibi. qui ſibi n̄ parcit michi vel tibi quomodo parcet. Alia lr̄ā habet noſtram id eſt a nobis accipere. xxiij. q. v. ſi non licet.

a ❡ In pec̄cō. i. in pena pec̄ci ſcilicet ſatiſfactione. nō enī lazarus ſuſcitatꝰ fuit ī pec̄cō dic ergo in pec̄cō eſt quo ad ecc̄iā. licet de eo iam cōtritꝰ ſit quo ad deum.

b ❡ Velamē. qd̄ impediebat eum ne videri poſſet. vnde yſaias. oppoſuiſti nubem ne tranſeat oratio.

c ❡ Erubeſcant. ar. p penitentiā ꝟ leri infamiā. ar. cō̄. ij. q. iij. § hic et colligimus quod pec̄cā ſanctoꝝ nō reuelabūtur ī die iudicij. ar. ī. e. § n̄ itaqꝫ.

d ❡ Cui pec̄cm qd̄ cōfitetur tribꝰ modis oris cōfeſſione cordis cōtritione opis ſatiſfactione.

e ❡ Lazarū. iſte fuit p̄mꝰ pditor inferni. et ideo diabolus ſuggerebat iudeis ut ipꝫ interficerent.

f ❡ Volebāt. ſtulta voluntas quaſi non poſſet ſuſcitare occiſum qui ſuſcitauit defunctum.

g ❡ Eorum. id ē impiorū. ſ. iudeorū

h ❡ Succeſſoēs. i. imitatores. vt. i. q. i. cito turpē.

i ❡ Itaqꝫ. de. cō. di. iiij. queris.

k ❡ Nō reuocat. s. xxij. q. ij. § quāqꝫ. s. xvi. q. ij. viſis

l ❡ Amplificat. quia dimittit pec̄cm ⁊ poſt ſeipſum confert. ut. l. di. penitentes. de con. di. iiij. nemo

qui adhuc in pec̄cō eſt tollitur velamen a facie eius qui veritatem gratie quam acceperat obumbrauit. Sꝫ quia venie donatus ē reuelare faciem. aperire vultū iubetur. Non enī habet quod erubeſcat. cui peccatum dimiſſu eſt. In tāta enī dn̄i gratia tātoqꝫ diuini numeris miraculo cū oporteret vniuerſos letari cōmouebantur impij. et aduerſus xp̄m cōciliū cōgregabāt. lazarū quoqꝫ interficere volebāt nonne merito eoꝝ ſucceſſores vos fore cognoſcitis. quoꝝ duritie eſtis heredes. Nā ⁊ vos idignamini ⁊ cōtra ecc̄iam cōgregatis cōciliū quia videtis in ecc̄ia mortuos reuiuiſcere et peccatoꝝ indulgentia reſuſcitari. Itaqꝫ qd̄ in vobis ē p inuidiam vultis iterficere reſuſcitatos. ſꝫ ihs nō reuocat beneficia imo cumulo libertatis amplificat. Reuiuiſcit ſolliciter ſuſcitatus. ⁊ celebrata reſurrectionis gratia letus ad cenam venit.

Es ptātis ſue gr̄am. ❡ Item negat qui in remiſſione peccatorū eſt. qui celeſtem eius ptātem dyabolico ſpū ſeparat ab ecc̄ia domini. vt omniū tēpoꝝ hereticos et ſciſmaticos cōphenderet quibus indulgentiā negat. et quod om̄e pec̄cm circa ſingulos eſt ac vniū ſos ⁊ infra. Quid mirꝫ ſi ſalutē negatis alijs. qui veſtrā recuſatis. licet illi nichil a vobis differāt qui a vobis penitētiam petūt. arbitror enim quod et iudas potuiſſet tanta miſeratione dn̄i non excludi a venia ſi penitentiā non ſolum apud iudeos ſꝫ apud xp̄m geſſiſſet. et paulo poſt. qui agit penitētiā nō ſolum diluere lacrimis peccatum debet ſꝫ etiam emendacōnibꝰ operire et tegere delicta ſuperiora. vt nō imputetur ei pec̄cm. ❡ Itē in eodem.

Nonnulli ideo poſcunt pn̄iam vt ſtatiꝫ ſibi reddi cōmunionē velint. Hij nō tam ſoluē ſe cupiunt quam ſacerdotē ligare. ſua enī cōſcientia ſe non tā exuūt quam ſacerdotem induī cupiūt. cui pceptū ē. nolite ſanctum dare canibus neqꝫ miſeritis margaritas veſtras ante porcos. hō eſt immundis ſpiritibus ſacre communionis nō ſunt facile tribuenda conſortia. ❡ Item in eodem

Sunt qui arbitrentur hāc penitentiā eſſe ſi abſtineant a ſacris celeſtibus. Hij ſeueriores ī ſe iudices ſunt. qui penā pſcribūt ſi remedium declinant. quos ob penam cōueniebat dolore quia celeſti fraudarētur gratia. Et paulo poſt. Facilius autem inueniis qui innocentiam ſeruauerit quā qui cōgrue egerit penitētiā pec̄ci. vbi acquirende ābicio dignitatis. vbi vini effuſio. vbi ipſius copule cōiugalis vſus. Renunciandū ſeculo ē. et ipi ſomno indulgendū ē minus quam natura poſtulet. Interpellādū ē gemitibꝰ interrupēdū ſuſpirijs ſequeſtrādū orationibꝰ. viuendum ita vt vitali huic moriat̄ vſui ſeipm̄ homo abneget. et totus immutetur. ⁊ infra. Nemo in peccatis poſitus arrogare ſibi debet autoritatem aut vſurpacōēꝫ ſacramtoꝝ. quia ſcriptuꝫ ē peccaſti quieſce. et paulo poſt. Dicimus ergo agendam penitentiam. et eo tempore agēdaꝫ quo

x ❡ Penitentiā. nō ergo licet accipere penitētiam ab heretico ſicut nec eucbariſtiā. ut. xxiiij. q. i. c. ulti. § baptiſmum bene in neceſſitate. vt. xxiiij. q. i. ſi queꝫ forte.

y ❡ Arbitrō. i. cētus ſū. nā quātuſlibet ſit fetor per penitentiam aboletur. ut. s. e. quātuſlibet.

z ❡ Iudas. ī. di. vi. qui vult

a ❡ Geſſiſſꝫ. ſꝫ ipſe iuit ad diuiſos. ī. di. iij. iudas. v. lꝫ.

b ❡ Et tegere. ī. di. iij. ille rex.

c ❡ Emendacōnibus. ergo non ſola ſufficit cordis cōtricō. et ita facit ad ꝓpoſitum gratiam.

Nonnulli. ligaē. i ſe onꝰ penitentie ſuſcipiēdo vel in diſcrete ſoluendo ar. l. di. ſi quis ꝓpoſtera.

d ❡ Nolite. s. xi. q. iij. nolite.

e ❡ Canibꝰ. prius. Iam enī poſt penitentiā canes non ſunt. i. di. ferrū. et intellige canibꝰ. id ē manifeſtis nā ꝟ occultis ſecus. de con. di. ij. non prohibeat.

f ❡ Ante porcos. pec̄cō ſordidatos.

g ❡ Cōſortia. quia ſumma et ima ſociantꝰ. ⁊c̄. ut de cō. di. ij. qd̄ ſit ſangꝰ

Sunt qui. remediū. id ē penitentiam per quam cōſequitur remediū vel cōm̄unionem. de con. di. ij. ſi quis intrat diem. ut ī. e. qui ſanctus.

m ❡ Ad cenā. quando inuitatus fuit a ſimone leproſo. vbi et ipſa martha miniſtrabat.

n Es. adhuc pſequitur ambroſius de hereticis p p̄dictos iudeos deſignatis. ⁊ ſus. loquitur hic ambroſius cōtra iudeos qui dicebāt

o ❡ Ptātis. caſus. xp̄m ī beelcebub eijcere demonia. quibus dominꝰ dixit. qui peccat in patrem et filium remittitur ei. qui vero peccat in ſpiritum ſāctum nō remittitur ei. neqꝫ hic neqꝫ in futuro. iſti ergo iudei ſeparabant celeſtem xp̄i poteſtatem ab ecc̄ia. qui eum in beelcebub eijcere demonia dicebant. xxi. di. § i. quibꝰ dominus loquens vt predixi. complexus eſt omnes hereticos tam hereticos illius temporis quam futuros.

p ❡ Poteſtatem. ſcilicet dimittendi peccata ſoluendi et ligandi.

q ❡ Hereticos. per iudeos qui ſuſcitacōnē lazari non credebant.

r ❡ Negat. dicēs vos in peccato vrō moriemini. iij. Io. viij. ⁊ hō ſi perſiſtant in hereſi. nam cōuerſis preſto eſt indulgentia. xxvi. q. vi. ſi preſbiter.

s ❡ Quod. ſcilicet ſeparant ſe ab eccleſie poteſtate.

i ❡ Facilius. ī. e. di. iij. § hō de caritate. c. reperiuntur.

k ❡ Congrue. et ita eſt ar. quod facilius aliquid de nouo acquiritur quā recupetur amiſſum. ut ī. di. iij. reperiuntur. et dicit boetius. facilius ē ad virtutem erigere nouos quam reuocare veteres vel preteritos. ff. de edi. edic. precipiūt ⁊ vita ſupple et tūc cōgrue ſequitur vbi. ⁊c̄. vel

l ❡ Acquirēdū ī hac. dic vbi. i. in pn̄ia debent ceſſare que ſequūt̄.

m ❡ Ambitio. que reprobatur. viij. q. i. in ſcripturis.

n ❡ Effuſio. que reprobatur. xxxv. di. c. i.

o ❡ Coniugalis. qui quādoqꝫ minus licitus eſt. xxxij. q. iiij. origo.

p ❡ Seculo. quo ad ambicōnem dignitatis. xl. di. multi.

q ❡ Quā natura. ar. cō̄ illos qui dormiūt in ſcolis. et ita debemꝰ propriam naturam expūgn̄re licet cōtraria ſit medicina. ī. de. cō. di. v. cōtrarie ⁊ quia maioris pene eſt viuere inter homines. ⁊c̄. C. de apoſtatis. hij qui ſanctam.

r ❡ Vitali. mali non phibetur. de con.

s ❡ Poſitus. mortali hō. quā tamē ve. di. ij. quotidie.

a ❡ Quieſce· id eſt abſtine a ſacris auctẽ ſacerdotis· ar· contra pmo
uẽtos q̃ poſt baptiſmũ peccauerũt· xxv· di· pmũ · b ❡ Dicimus· hic a=
git de tpe agende pniẽ· q· di· ſi in iuuentute nõ peniteam⁹ ſaltẽ in ſe=
nectute peniteamus· c ❡ Deferueſcat· alias defueſcat ꝫ· di· iij in ſalici
bus· d ❡ Reuerẽtiores id ẽ ꝓpter reuerẽtiã abſtinere ab euchariſtie
perceptione · e ❡ Miniſterij · ſed quare rubus ardens non combu=
rebatur in mõte
ore b· rubus ẽ vir
go maria · ignis
ardens i rubo nec
comburens eſt ſpi
ritus ſanctus in be
ata maria· qui de
ſcendens non vio
lauit eam· ⁊ ſcd̃m
hoc qd ſequitur·
ſolue calciamẽta
⁊c̃· ſic intelligit²
calciamentum qd
ſit de mortuis aĩa
libus· eſt prauus
intellcũs phariſe
orum dicentiuꝫ· ſi
peperit· ergo cuꝫ
viro ↄcubuit· di=
citur ergo moyſi
·i· cuilibꝫ xp̃iano
ſolue calciamenta
·⁊c̃· i· exue talem
intellcm̃ mortuũ·
f ❡ Solue ·i· opa
mortua de affecti
bus tuis· quia nul
l⁹ digne ↄſpicere
vel deum videre
poteſt· niſi cũcta
terrena et morta
lia vicia deponat
vñ veteꝝ ↄſuetu
do erat vt ſi ſpon
ſus ſponſaꝫ repu=
diaret in ſignũ re
pudij diſcalciari
iubebatur· d ꝫ dr
·viij· q· i· olim · et
ideo moyſes diſ=
calciari iubetur ne
ad ecc̃iam que in
rubo ſigſicat² q̃
ſi ſpõſus accedat
calciatus ꝫ enim
ſeruandũ eſt xp̃o
qui verus ẽ ſpon
ſus de quo iohẽs
io· i· ait cuius non
ſũ · dign⁹ ſoluere
corrigiã calciamẽ
torũ eius· ⁊c̃· d ↄ·
di· iiij · p aquam·
g ❡ Pedes· i· affe
ctiões · vnd aug·
ſuper illũ locũ· in
laqueo iſto quem
abſcõderũt cõpre
henſus eſt pes eo=
rum · dicitur pes
anime amor· et ſi
eſt ad bonuꝫ dici

culpa deferueſcat luxurie et in pec=
cati captiuitate poſitos· reuerentio
res et non vſurpatores eſſe debere ⁊
infra Nam ſi propius moiſi accede=
re geſtienti· vt cognicõnem miſte=
rij celeſtis hauriret dr ſolue calcia=
menta pedum tuoꝝ quanto magis
anime noſtre pedes exuere· vinculis
corporalis et nexu mũdi huius greſ
ſus eius de bemus abſoluere et infra
Nichil eſt ꝙ tam ſummi doloris ſit
quaꝫ ſi vnuſquiſqꝫ poſitus· ſub capti
uitate peccati recordetur vnde lap=
ſus ſit atqꝫ vnde deciderit· et quod a
corporea et terrena ab illa ſpecioſa
ac pulcra diuine conditionis inten=
tione defluxerit· ❡ Jtẽ cipanus·

M Iror autem quoſdã ſic obſti
natos eſſe vt dandã non pu=
tet lapſis penitẽtiã aut penitẽtibus
exiſtimet veniam denegandã· Cum
ſcriptũ ſit memento vnde cecideris
et age penitentiã· et fac priora opa
qd vtiqꝫ ei dicitur quẽ conſtat ceci=
diſſe et quẽ dñs hortatur per opera
rurſus reuerti· qꝛ ſcriptũ eſt· Elemo
ſina a morte liberat· nõ vtiqꝫ ab illa
morte quã ſemel xp̃i ſanguis extin=
xit· et aqua ſalutaris baptiſmi· et re
demptoris nr̃i gr̃a liberauit· ſed ab
ea que per delicta poſtmodum ſerpit
❡ Jtem ieronimus·

I Mportuna in euãgelio muli=
er tandem meruit audiri· et clauſo
hoſtio cum ſeris · media licet nocte
ab amico panes amicus accepit de
us ipe qui nullius intra ſe viribus ſu
perari pt· publicani pcibus ſuperat·
niniue ciuitas que pcc̃o perijt fleti=
bus ſtetit· Quorſuꝫ iſta tã longo re
petita principio· videlicet vt paruũ
magnus aſpicias· vt diues paſtor

ñanea· et ſicut amicus ab amico qui tres panes impetrauit· ſ· gratie ſa
pientie et eloquentie· latro etiam meruit veniam· et alijs exẽplis vtit·
q ❡ Hoſtio· i· intelligẽtia ſcripturaꝝ· r ❡ Cũ ſeris i· cũ taciturnita/
tẽ predicatoꝝ· s ❡ Licet · i · in ꝓfũdo vicioꝝ poſitus· t ❡ Panes·
·i· fidem trinitatis· u ❡ Precibꝰ illis ſcꝫ deus eſto ꝓpicius in peccatori
x ❡ Supari· quia regnũ celorum vim patitur· i· q· iij· ſaluator

morbidam non contemnas ouem·
Xp̃us in paradiſuꝫ de cruce etiã la=
tronem tulit· et ne quis aliquando
ſeram ↄfeſſionem putaret· fecit ho=
micidij penam martiriuꝫ· Xp̃us in=
quaꝫ pdigum filiũ reuertentẽ let⁹
amplectitur· et nonagintanouem pe
cudibus derelictis vna ouicula que
remanſerat humeris boni paſtoris
aduehitur· Vbi vero peccator intel
ligens vulnus ſuum tradet medico
ſe curandum ibi non eſt virga ne=
ceſſaria· ſed ſpũs lenitatis· ❡ Vñ
aũt omi peccanti autoritate ambro
ſij venia pmittatur· Falſum videtur
Quibuſdã aũt venia denegatur· aut
ex magnitudie pcc̃i aut ex gradu
officij· ❡ Vñ iohannes in epl̃a·

E St pcc̃m ad morte quis ora
bit p eo· Alibi quoqꝫ legitur
Quis medebit incantatori vulne=
rato a ſerpente· ❡ Jtem·

S I ſacerdos peccauerit quis
orabit pro eo· Sꝫ huiuſcemodi int̃
rogacões· nõ ſp negacões infe=
runt ſed potius difficultatẽ vel rari=
tatem notãt vt eſt illud euangelij·
Quis putas ẽ fidelis ſeruus ⁊ prudẽs
⁊c̃· ❡ Hinc etiã ambroſius·

D Eus qui ſimilis erit tibi· Non
vtiqꝫ nullus quia imago pa
tris filius eſt· Similiter accipiendũ
quis orabit pro eo· Hoc eſt ſingu=
laris vite aliquis orabit pro eo quia
peccauit in dño· Nam quomodo io=
hãnes diceret nõ orãdũ pro delicto
grauiori· qui cũ legiſſet moyſen ro
gaſſe et impetraſſe vbi erat preuari
catio volũtaria q̃ ſciẽt etiã iheremiã
rogaſſe· ❡ Poteſt etiã aliter intel=
ligi ſm auguſtinũ illud iohãnis· eſt
pcc̃m ad morte· ⁊c̃· vt nulla ſit eius

y ❡ Perijt· i · pe
riẽ meruit· ſilis ex
poſitio · xxiiij · q ·
· iij · ſi q̃s nõ recto·
z ❡ Stetit· i· ñ pe
a ❡ Marti= rijt
riũ· nõ rei verita=
te fuit martirium
ꝫ ꝓpter ſiſitudinẽ
fci· vel ideo dr pe
na ↄuerſa in mar
tiriũ· quia p fideꝫ
et patientiam q̃
tũc habuit dign⁹
fuit eterno pmio
ut ſtatiꝫ intraret
ad vitam· ſic̃ et il/
li q̃ patiũtur mar
tirium ꝫ· de· cõ· di·
iiij· baptiſmi vicẽ·
ↄtra· ibi enim dr
ꝙ latro nõ ꝓ no=
mine xp̃i crucifix=
us eſt· ſed pro me
ritis facinoꝝ ſuo
rũ et pena ñ facit
martirẽ ſed cã vt
dic̃ aug· q̃re mar=
tiriũ nõ fuit· qd ⁊
verũ ẽ · eius ergo
martiriũ dr rõne e
terni pmij qd q̃ſi
martir recepit cõ
fitẽdo vel ratione
ↄfeſſionis quã in
patibulo habuit
ſicut etiaꝫ martir
ſic et latro int̃ pe
nas xp̃m cõfiteri
nõ timuit·
b ❡ Lenitatis ar·
iudicẽ potius de/
bere ſeq̃ miſcdiaꝫ
circa penitẽtes x/
xiiij· q· ij· legat²·
s· xlv· di· lꝫ· plerũ
qꝫ· ij· q· v· q̃ndo· s·
di· lxxxvi· odio·
c ❡ Amb· s· e· ne
mo pt· s· e· impor
d ❡ Dene= tuna
gatur ·i· videtur
denegari·

E St pcc̃m· ali
ter exponit
ꝫ magiſter iſtam
auctẽꝫ quã expo=
natur ꝫ·· § pt· ⁊ ex
audi auctẽꝫ iſtã d
pcc̃o in ſpm̃ ſcm̃·
ut exponit aug ꝫ·
·e· § potest·

tur caritas· ſi ad malũ dicitur cupiditas· h ❡ Abſoluere· añq̃uam ad
ſacra accedat· i ❡ Sũmi doloris· ꝫ idem dicit boetius· infeliciſſimum
genus infortunij ẽ fuiſſe felicẽ· ⁊c̃· k ❡ Vnde· i· a quo ſtatu· l· di· quia
tua ſanctitas· =p̃ora· di· l· domino ſancto· m ❡ Elemoſina· ſcilicet

M Iror autẽ· =interior vt ꝫ· di· iij· § ſed verba· vl' exterior liberat
a morte· i· a peccato occaſionaliter· qꝛ citius illuſtratur ꝫ· e· medi
cina· quia ſicut ſeta filum introducit· ita timor ſeruilis caritatem· ⁊c̃·
ꝫ· di· iij· qui vult· xxiij· q· vi· Jam vero· =ꝫ· di· iiij· § Jtem ſecundũ· s·
n ❡ Semel· hinc colligite pcc̃ã nõ redire· = xxiij· q· iiij· ſi illic·
o ❡ Ab ea· i· a morte actualiũ pcc̃oꝝ· de· ↄ· di· iiij· c· i· et· ij·

I Mportuna· mulier· caſus· ꝓbat in hoc ca· ꝙ inſtanter bona faci
enda ſũt· licet q̃s ſit in mortali peccato· ut impetret veniã ſic ca/

f ❡ Alibi· i libro iħũ filij ſirach· g ❡ Non ſemp· s· xxxij· q· vij· quid

S I ſacerdos· in libro regũ· = in omibꝰ· ff· ↄmo· l· ad eos · ff· de lo
ca· ſed de damno· i ❡ Difficultatẽ· ꝫ referas ad dlictũ · raritatẽ
ad interceſſorem ſpãlem· = ⁊ etiã quelibet fidelis anima ꝫ· di· ꝓx· illa

D Eus quis· qꝛ imago· = anima· ſed ⁊ hic habet ſimilitudinẽ dei·
ꝫ· e· q· v· hec imago· Triplex eſt ergo imago ſiue ſimilitudo · idẽ
ptitatis ſecundum quã tantum filius dei eſt imago patris· imitacõnis
ſcd̃m quã dr ꝙ magna nauis eſt imago alicuius domus et diſcipulus
magiſtri· ſimilitudinis expreſſe ut ſigillum in cera· de prima hic · d
ſecũda· ff· de arbi· qualẽ· de tercia ex̃· de ſi· inſtru· inter dilectos
l ❡ · Rogaſſe· ꝓ pcc̃is in ieruſalem· vnde in libro machabeoꝝ legi=
tur ꝙ iudas machabeus cum deberet pugnare cum paucis contra

et ſupioꝝ contrarietas· Ait eñ eſt
pccm̃ ad morte· non ꝓ illo dico vt
roget quis· De quo pcc̄o· qm̃ expſ
ſum nō ē· pn̄t multa ⁊ diu̾ſa ſentiri·
ego aūt dico h̾ pccm̃ eſſe· fidē q̄ p di
lectōez opatur ꝰ ſerē vſqꝫ ad mortē
¶ Hoc ē blaſphemia in ſpm̃ ſcm̃· ꝙ
neqꝫ in hoc ſeculo neqꝫ in futuro re=
mittēdā in euangelio dn̄s aſſeruit
Siue aūt delectacōne pcc̄i ſiue deſpe
ratione venie vſqꝫ ad mortem quis
in pcc̄o pſeueret· iuſtū eſt vt ſine fi=
ne puniatur· qui ſine fine peccauit·
Voluiſſent· ¶ Vnde greg·
Iniqui ſi potuiſſent ſine fine vi
uere· vt potuiſſent ſine fine peccare·
Oſtendūt qꝛ in pcc̄o ſemper viuere
cupiūt· qui nunꝙ̃ peccare deſiſtunt
dū viuūt· Ad magnam ergo iuſti=
ciā iudicātis ptinet· vt nunꝙ̃ care=
ant ſupplicio qui in hac vita nunꝙ̃
voluerunt carere peccato·

Ex hijs itaqꝫ apparet ꝙ ſine ꝯ=
feſſione oris et ſatiſfactione o
peris pccm̃ non remittitur· Nam ſi
neceſſe eſt ut iniquitates noſtras di
camus vt poſtea iuſtificemur· ſi ne=
mo pt̃ iuſtificari a delicto niſi antea
fuerit pccm̃ ꝯfeſſus· ſi ꝯfeſſio aperit
paradiſuꝫ· veniā acq̇rit· ſi illa ſolum
ꝯfeſſio vtilis eſt q̄ fit cū pn̄ia· in quo
notat̃ aliud eſſe cōfeſſio· aliud pn̄ia
ſiue interior ſiue exterior accipiat̃·
ſi ille q̄ ꝑmittit veniā occulte apud
deū nō apud ecc̄iam pn̄iam agenti
fruſtrat euangeliū· ⁊ claues datas
eccleſie· ꝑmittit etiā qꝺ deus negat
delinquenti ſi nemo pt̃ veniam cōſe=
qui niſi quantulamcūqꝫ et ſi minorē
quam debeat pcc̄i ſoluerit penam· ſi
ſolis ſacerdotibus ligandi ſoluendi
qꝫ ptās a deo tradita eſt· ſi nullus ve
niaꝫ accepit· niſi ecc̄ie ſupplicationi=
bus ipſam impetrare contēdat· Cō
cludatur ergo ꝙ nullus ante confeſ
ſionem oris et ſatiſfactionem ope=
ris peccati abolet culpā· ¶ Deniqꝫ
vt perſpicue apareat neminem ſine
ꝯfeſſione a pcc̄o mundari ab ipſius
humani gn̄is principio ſumamꝰ ex
ordium· Peccato tranſgreſſionis
primi parentes corrupti a dn̄o ſunt
requiſiti de culpa· vt pccm̃ qꝺ tranſ
grediendo cōmiſerāt ꝯfitēdo delerēt
Serpens autem de culpa requiſitus
non eſt· quia per confeſſionem nō re
uocabitur ad vitā· Caim quoqꝫ cuꝫ
ꝑme ꝑuaricacōi fratricidiū addidiſ
ſet ſimiliter a domino de culpa requi
ſitus eſt dū dicitur ei· Vbi eſt abel
frater tuus· ſꝫ qꝛ ſupbus pccm̃ ſuuꝫ
confiteri noluit potius mendaciter
negando dn̄m fallē conatus eſt di=
cens· Nunquid cuſtos fratris mei
ſum ego· indignus venia iudicatus
eſt· Vnde in deſpacōnis ꝓfundum ē
merſus dū ait· mea iniquitas maior
eſt quam vt veniaꝫ merear· Vagus
et ꝓfugus exijt a facie dn̄i ſignifi=
cans eos qui peccatū ſuum confiteri

nicanorē qui erat cū multis ad cōfortacōnem ſuoꝝ retulit ſomniū qꝺ
in ꝑcedenti nocte viderat in hunc modū· viderat obuiū ſacerdotē ad ce
lum manū ꝓtendentem et orantez ꝓ ꝑplo iudeoꝝ· et poſtea apparu
iſſe aliuꝫ viꝝ etate et gloria mirabilem circa illum· et oīa indixiſſe· h̾
eſt amator ꝑpl̃i iſrahel· h̾ eſt qui multū orat ꝓ ꝑplo et ciuitate ſācta
Jeremias dei ꝓpħa· et legitur etiaꝫ ibi extendiſſe ieremiaꝫ dexterā et
dediſſe iude gladi
um aureū dicentē
accipe ſcm̃ gladi
um munꝰ miſſum
a deo quo deicies
aduerſarios ꝑpl̃i
mei iſrl̃· qua viſi/
one cōfortati qui
erant cū iuda im=
petum fecerūt in
hoſtes et nicano=
rē interfecerūt· et
triginta milia de

a ¶ Poteſt· fuiſ
ꝓ illo· qꝛ non ꝯ=
ſequit̃ qꝺ i carne
nō ꝓmeruit· ſ· e·
mlt̃iplex· ꝟ· ſi aūt
dico vt ꝓ eo non
roget quis poſt
mortē et ita exau
di de pcc̄o in ſpm̃
ſanctū qꝺ eſt fina
lis ipn̄ia ut hic i
nuit aug· quo ca=
ſu exaudis· ſ· xiij·
· q· ij· ꝓ obeūtib
licet· h· illꝺ intelli
gat de ſpc̄alibus
orationib·

b ¶ Poſſunt· ar·
qꝺ nō eſt diffini=
tū poſſe diffiniri·
xxij· q· v· h̾ videt̃
ar· contra xxxi·
· q· i· ꝙ ſi dormie=
rit· ij· q· v· c· ꝯſulu

c ¶ Ad mor= iſti
tem· vnde alibi
aug· tanta labes
eſt illius pcc̄i vt
humilitatē peni=
tentie ſubire non
poſſꝫ· qꝺ quidem
omittit quiſquis
ex ſola inuidia q̄
vnitatē ecc̄iaſticā
impugnat et dia
bolo ſcienter attri
buit opa ſpūs ſcī
vnde nec xp̄us in
paſſiōe ꝓ talib
orauit· ſed ꝓ eis
qui ignorāter crucifigebāt eū dicēs· Luce· xxiij· et di· viij· ꝯſuetudo·
pater ignoſce illis quia neſciunt quid faciunt·

d ¶ Remittēdam· pccm̃ in ſpm̃ ſanctū dicit̃ gn̄alit̃ oē pccm̃ morta
le· quia qui vnam pſonā offendit et aliam· ꝭ· e· di· v· fratres· ſpecialit̃
vero peccatuꝫ in ſpm̃ ſanctū eſt qꝺ ex odio vel malignitate procedit·
nam ſpiritus ſanctus eſt amor et benignitas· Secundum alios et meli
us pccm̃ in ſpm̃ ſanctuꝫ eſt obſtinatio mentis· Eſt autē obſtinatio mē
tis in peccato obdurata ptinatia quā ipn̄ia finalis comitatur· proue
nit aūt huiuſmōi obſtinatio interdū ex deſperacōe· puta cū q̄s credit
ſuoꝝ magnitudinē delictoꝝ diuinā miſcdiaꝫ exceſſiſſe· et ob hoc de
vicijs aſcendat ad vicia iuxta illud qꝺ ait caym· maior eſt iniquitas
mea· ⁊c̄· ut ꝭ· ·§· deniqꝫ· interdū ex ꝑſumpcōne· puta cū q̄s ſecurus de=
linquit tanquaꝫ deus ꝓ temporali flagicō non ſit eternū ſuppliciū da
turus· In quo peccati genere refert ieronimus ſe origenez deprehendiſ=
ſe qui poſt mortem anathematizatus eſt· xxiiij· q· ij· c· vlti· ꝟ· Item ſi
ad tempora· vel putās in articulo mortis ſufficienter· penitere ut la/
tro· ꝰ quib apoſtolꝰ· Maledictꝰ homo qui peccat in ſpe· ꝭ· di· vij· c· ij·
Itē pccm̃ in ſpm̃ ſanctū ſcd̄m alios eſt fraterne grē inuidia· puta ſi de
gratia a deo collata fratri inuides· ne tibi ꝑferatur ar· ſ· viij· di· qui
contempta· Item ſcd̄m alios peccare in ſpiritū ſanctū eſt blaſphemia
in pſonam ſpiritus ſancti· de talib haberi videtur· de cō· di· iiij· hij de

ro vere heretici· Itē ſcd̄m alios pccm̃ in ſpm̃ ſāctū eſt finalis impeni=
tentia· pccm̃ ſcꝫ qꝺ durat vſqꝫ ad mortem· vt vſqꝫ incluſiuū ſit quod
hic potius aug· velle videtur· ꝭ· di· iij· inter h̾ yrcū· Solet queri vtꝝ
finalis ipn̄ia poſſit deſinere eſſe· Rn̄deo· Iſte terminus finalis impe
nitentia duob modis accipitur· ineſt enim alicui impenitētia finalis
qn̄ non habet ꝓpoſitū penitēdi· h̾ pt̃ deſinere eſſe· qꝛ h̾ ꝓpoſitū pt̃ hrē
in hoc inſtanti et
cras non· Item eſt
etiam finalis impe
nitentia quedam
qualitas vel ha=
bitus qui ineſt a=
licui ex eo ꝙ nun
ꝙ̃ penitebit iſta
nō pt̃ deſinere eſ=
ſe ſubiecto exiſtē
te· que ſi ponatur
oportet dici ꝙ nū
quā eā habuerit·

e Voluiſſēt· nū
ꝙ̃· aſſidue e
nim peccātū non
miſeretur deꝰ· vt
xciij· di· diaconi·
et venia impeitē
ti· ⁊c̄· xxiiij· q· ij· le
gat̃· et ideo ſp ob
noxij pene pſiſtāt
vt ꝭ· di· vij· in fi·

f Ex hijs· ita=
qꝫ· ifert ex
ꝑmiſſis autoitati
bus vſqꝫ ad· §· de
niqꝫ·

g ¶ Si nemo· ſ·
e· di· nō pt̃ quiſqꝫ

h ¶ Paradiſum·
· ſ· e· di· ecce nunc

i ¶ Fru= · tpſ·
ſtrat ſ· e· di· agite

k ¶ Cōſequi· ſ·
· e· di· nll̃s debite·

l ¶ Si ſolis· ſ· e·
di· verbum·

m ¶ Ligādi· id ē
imponēdi ſatiſfac
tionem vel relax=
andi·

n ¶ Ptās· nō· ſo=
lis ſacerdotib po
teſtatem ligandi
traditam·

o ¶ Supplicatio=
nib· ſ· e· di· mlt̃i=

p Deniqꝫ· plex
ab iſto loco vſqꝫ
ad ca· ꝙobrez· ꝓ
bat vigintitribus
autoritatibus ſci=
licet non dimitti pcc̄a ſine oris cōfeſſione· auctes veteris teſtamenti
inducit vſqꝫ ad· §· in euangelio· ab illo· §· in euangelio vſqꝫ ad· §· ex
hijs· īducit auctes noui teſtamēti· ⁊ alias veteris teſ· ⁊ pꝰ ex oib cō
cludit· ut in· §· ex hijs· et omnes ille auctes intelligūtur cum quis cō
fiteri cōtemnit· Diabolus· qui ſerpente vtebatur tanquam organo·

q ¶ Serpens· i· di= vel intellige ad literam·

r ¶ Confeſſionem· et qui in ſeipo inuenit origenem peccati·

s ¶ Nō reuocabatur· qꝛ irremediabile· alias irreuocabile fuit pecca
tum eius· et impoſſibile eſt eum reuocari ad penitētiam ut ꝭ· di· ij· §· q
aūt reprobi· ꝟ· impoſſibile· hominis autem pccm̃ fuit remediabile et
h̾ duab de cauſis· quia totū genꝰ humanum pierat de peccato ade·
ſꝫ nō tota angelica natura pcc̄o diaboli· Itē homo incitatorē habuit
ad malum quod non habuit angelus· et ideo p aliū iſte nō debuit iu
uari quia ille nec per ſe potuit ſurgere· et ideo peccatum dyaboli fuit
irremediabile et non peccatum hominis·

t Reges· pharao rex egipti de quo habetur· ſ· xxij· q· ij· §· ecce q̄· et
abymalech rex gerare· de quo habetur· ſ· xxxij· q· iiij· nemo dicat·
et· ſ· xxxiiij· q· i· ſi p ſorciarias· u ¶ Paſſiones moꝝ· i· delicta· xv·
· q· i· c· illa· x ¶ Orationib· ſ· xxxiij· q· i· ſi per ſorciarias·
y ¶ Precepit· in leuitico· z ¶ Vt lepra· i· aliqua macula· Sunt autē
quatuor gn̄a lepre· in cute· in capillis· in domo· in veſte· In capillis

lepra dicitur alopecia fluentibꝫ ſanie capillis·ſi in caluicio vel in alia parte capitis albus vel rufus collor inuentus fuerit· plaga lepre eſt· In cute lepra cognoſcitur ſi in ea fuerit albor·i·pallida albedo vel puſcule et huiuſcemodi· Lepra veſtis erat macula alba vel ruffa·Similiť in domo dicebatur lepra talis macula et macule in pariete pallore vel rubore dformis ⁊ omnia iſta iudicabātur arbitrio ſacerdotis · ſi eīn in hoīe lepra non erāt pſpicua·reclu debat ſacerdos eum in domo ſua ſeptē diebus· quibus opletis ſi non creuerat lepra iterū recludebat euz aliīs ſeptē diebꝫ· qa ſi nec tūc creuerat mundū euz iudicabat·quia ſi ſcabies erat lauabat homo veſtimenta ſua et mūdus erat· Cuz vo perſpicuā erat lepra ſeparabatur id eſt iudicabatur immundus ad arbitriuz ſacerdotis et habebat homo veſtimēta ſua diſſuta id ē facilia ad induendū et exuendū·ut ſic ognoſceretur·et caput raſū vt poſſet cognoſci·oſqꝫ veſte otectū·et ne fetorem loquēdo diffunderet et habitabat ſolus ex͂ caſtra·ita ut a mortuo nichil differre videreť· Itē ſi lepra veſtis erat pſpicua cōburebatur veſtis·ſi dubia recludebatur veſtis ſeptez diebus · ſi creuerat macula adiudicabatur lepre·ſi nō creuerat abluebatur veſtis ⁊ recludebatur aliīs ſeptē diebus · poſt quos ſi ſacerdos inueiebat creuiſſe lepra·rūpebat eam·ſimiliter hoſtium domus leproſe claudebatur ſeptē diebꝫ· poſt quos ſi ſacerdos inueniſſꝫ creuiſſe lepram · iubebat erui lapides lepro ſos et pici extra ciuitatez et domū radi intus et per circuituz et puluerem raſure ſparſi extra ciuitatem in loco immundo·et alios lapides ſubſtitui in domo·et luto alio liniri domum·qđ ſi iterū redierit macula ē pſeuerans et lepra deſtruebatur domus et ligna et lapides et puluis extra ciuitatem proiciebātur in locum immundum·

diſſimulāt reſpcū diuine miſeracōnis indignos hri·Reges quoqꝫ q̇ ignorātia ducti in abrahā deliqrant non niſi eodez orante ſanari meruerunt· in quo figuratur ꝙ paſſiōes moruz non ſanantur niſi orationibus ecclie Moyſi quoqꝫ p̄cepit dn̄s vt lep̄ ſiue in cute ſiue in domo·ſiue in veſte ſiue in crine appareret·ſacerdoti oñderetur·et iuxta eius arbitriū ſepata·eius iudicio otamminaretur vel mundaretur· Saul quoqꝫ cū a ſpū maligno vexaretur·non poterat ad ſane mentis officium redire niſi prius dauid pſalterium arriperet · et coram eo pſalleret·et ita ab eius vexatione ceſſaret dyabolus · In quo miſtice oſtenditur·ꝙ quicūqꝫ dyabolo ꝑꝑ pcc̄m mancipatur ab eius dominio eripi non valet·niſi dauid id eſt eccleſia pſalterium arripiat·et coram eo pſallat·id eſt ſpūalis gr̄e ipm̄ participem faciat·et ſalubriter ammonendo ⁊ pie orando ꝑ eo et exempla boni opis ſibi prebēdo dyabolum ab eius inuiſibili vexacōne compeſcat· Dauid quoqꝫ cū adulteriū omiſiſſꝫ et homicidiū·nō añ audiuit a ꝓpha tranſtulit dn̄s pcc̄m tuū a te anteq̄ ipm̄ pcc̄m cōfiteretur · Prius enim ꝓphe redarguenti ſe peccatum confeſſus ē·et poſtea audiuit tranſtulit dn̄s peccatū tuū a te· Achab quoqꝫ cū d̄ innocētis ſanguis effuſiōe ſententiam omīantis dei audiret·induit ſeipm̄ cilicio ſatiſfaciens deo ꝑ penitentiam·vn̄ dn̄s ait ad helyaz qm̄ achab reueritus eſt faciem meā non inducam malū in diebus eius· Niniuite cum audirent adhuc quadraginta dies et niniue ſubuertetur·ex edicto regis et principū · penitentiam egerūt dicentes·quis ſcit ſi ouertatur et ignoſcat deus·et relinqt p9 ſe benedictōz· Hac humilitate ſatiſfactione imminentem ſubuerſionem euadere meruerūt· quoꝝ exemplis euidenter oſtenditur ꝙ nullus a deo cōſequiť veniā niſi p̄mū ſatiſfecerit

ſibi ꝑ penitētiam· Nabuchodonoſor quoqꝫ ꝑpť ſupbiā ſuam a racōnabili mentem beſtialem animū cōmutatus atqꝫ a regno ſuo ꝓfugus recedens non ante regnum recepit quaz conuerſus deum p̄dicauit · Deniqꝫ plebs iſrahelitica ob culpā ſue tranſgreſſiōis captiuitati tradita·nō añ liberari meruit q̄ꝫ peccata ſua confitēs danielis ⁊ alioꝝ ſanctoꝝ p̄cib9 veniam accepit· In euangelio quoqꝫ veniētes ad iohānē vt baptizarētur ab eo baptiſmo penitentie·primū ofitebantur pcc̄a ſua oſtendentes·ꝙ q̇ſqꝫ debꝫ ſua peccata damnādo ofiteri·et innouationē vite melioris ꝓmittere ſi regeneratiōis gr̄az deſiderat accipe· Xp̄us quoqꝫ alios legiť ſuſcitaſſe a mortuis·alios a lepra mundaſſe·alios illuminaſſe·aliorum menbra paraliſi diſſoluta conſolidaſſe·omniuz tn̄ ſanitatē petitio ꝓprie vocis·vel amicoꝝ legitur preceſſiſſe· Luca enim referēte didicimus·ꝙ ꝑ ſocru petri prius rogat9 ē·q̄ꝫ eam ſanitati redderet· Leproſus vero ille quem dn̄s deſcendens de monte mundauit prius ꝓclamauit ad eū·dn̄e ſi vis potes me mundare· quē poſtea tangendo mūdauit· Cecus quoqꝫ cū clamaret ad eū miſerere mei fili dauid·interrogauit eū ih̄s q̇d vis vt faciā tibi·ait Raboni vt videā lumē Tres quoqꝫ mōtuos audiuit quos aliīs orantibus r̄ddidit vite Quartū quoqꝫ diſcipulo nūtiāte audiuit·ſꝫ qꝛ defuerīt viui q̇ ꝑ eo p̄carētur·r̄ſuſcitari non meruit quibus nimirū exēplis euidentiſſime datur intelligi ꝙ ille quem macula g̃uioris culpe inficit· niſi confeſſione propriī oris · vel eccleſie interceſſione ſuffragante ſanari non poterit · Hinc penitens ille qui prius tacendo peccata flagellari meruerat·poſtea correptus dicebat · Quoniam tacui inueterauerunt oīa oſſa mea dū clamarē tota die· Hinc xp̄s ex ꝑſona menbrorum ait·non abſorbeat

a ¶ In veſte·nō ħ dicit de veſte et de domo ꝙ ei ad lr̄am poſſit lep̄ ineſſe· ſed ſi domus vel veſtis offerretur ab aliquo in miniſteriū deputanda·antea ſacerdoti offerebatur·et ſi aliqua inerat macula qua a miniſterium impediretur·ſacerdotis iudicio relinquebatur·

b ¶ Seperāta q̄ ad officiū vel miniſterium·

c ¶ Contaminaretur·domus vel veſtis vel cutis·i· contaminata vel imūda iudicareť·

d ¶ A ꝓpha ſcilicet nathan·

e ¶ Achab ꝗ·e· di·iiī·ꝗ· ecce achab·

f ¶ Innocentis· ſcilicꝫ nabute · xxiiī·q·iiī·ouenior·

g ¶ Et relinqt· ·i·nobis qui eum ſequimur· et poſt ominacōnem a ſe datam·

h ¶ In beſtialē· ·s· xxviī·q· iiiī · miror·

i ¶ In euāgelio· hic trāſfert ſe ad auctoritates noui teſtamenti·

k ¶ Penitētie· ñ remiſſionis · nam venientibꝫ ad illud requirebatur penitētiā·nō autē in noſtro baptiſmate qđ remiſſionis eſt ut ꝗ·de cō di·iiiī·ſine pñia·

l ¶ Vel amicoꝝ· ħ eñi deus amat ut multi regāt ꝗ· ·e·fleat·

m ¶ Rāboni ·id eſt magiſter·

n ¶ Mortuos· id eſt filiū archiſinagogi·filiū vidue et lazarū·ꝗ·e·quez penitet·

o ¶ Quartūꝫ·vn̄ hoc grānus habuit ignoramus niſi dicatur hoc de matheo intelligi·cui cum domin9 dicit ſequere me · R̄n· domino pr̄ meus mortuus eſt volo eum ſepelire·tunc dominus ait·dimitte mortuos ſepilire mortuos ſuos

p ¶ Penitēs·dd·

q ¶ Tacui·peccato·

r ¶ Oſſa·virtutes quibus anima ſuſtentatur vt oſſibus corpus·

s ¶ Dum clamarem·iactādo me de meritis meis·non ofitendo·

me profundum neqꝫ vrgeat ſup me puteus os ſuum. Qd aug. expoſuit dicens. Puteus ē ꝓfunditas huāne iniquitatis in quā ſi cecideris nō cleudet ſup te puteus os ſuum. ſi tu non claudis os tuum. Confitere ergo ⁊ dic. De profundis clamaui ad te dñe ⁊c. et euades. claudet ſuper illū qui in profundo contēnit a quo mortuo velut ab eo qui non ē perit cōfeſſio. Hinc idē ꝓpha ait. Intro ite portas eius in cōfeſſione. oſtendens ad portas miſcdie nō niſi p cōfeſſionem pcti aliquem poſſe ptingē. Hinc etiam beatus iohannes baptiſta et ſaluator noſter exordiū ſue predicationis a penitētia ſumpſerit dicentes. Penitētiam agite appropinquabit enī regnū celoꝝ. Oſtendens neminem ad regna celoꝝ poſſe ptingere. niſi pmū p penitentiam deo curauerit ſatiſfacē. Hinc etiā in actibus apłoꝝ legitur. ꝙ credētes veniebant ad apłos ānunciantes actus ſuos. ¶ Ex hiis oībus facile monſtratur ſine cōfeſſione nullum veniā poſſe mereri. ¶ Hinc leo papa ait.

S Vfficiat petēti cōfeſſio. que pmū dño offertur deinde ſacerdoti qui ꝓ delictis penitentium precator accedat. ¶ Item

P Enitētia que dilata eſt eſt cū ſtudioſius petita fuerit nō negetur vt eo modo ad indulgentie medicinā anima vulnerata perueniat. ¶ Item aug. in ſmone de pñia.

N On ſufficit mores i meli9 cōmutare et a pteritis malis recedere. niſi etiam de hiis que facta ſunt ſatiſfiat dño. p penitētie dolorem. p humilitatis gemitū. p cōtriti cordis ſacrificiū coopātibus elemoſinis et ieiunijs. ¶ Itē ambroſius.

N Ouit dñs mutare ſententiā. ſi tu noueris emēdare dlictuz.

A Liud qui- ¶ Itez leo papa.
dem eſt debita iuſta repoſce-

a ¶ Non claudis. os nō cōſitendo nō claudet. i. non cōſtringet te finalit̄
b ¶ In ꝓfundo vicioꝝ. vnde peccator cū venerit in ꝓfūdum vicioꝝ cōtempnet. xviij. di. nec licuit.
P Enitentia. nō negetur. nā diffidentia ētatis ⁊c. xxxiij. q. ij. ancillam et ꝫ. di. vij. nemo.
c ¶ Vulnerata. delictis.
N On ſufficit. quo ad famam exteriorem. ſufficit enim quo ad deū dūmō non cōtemnatur.
e ¶ Per pñie ꝫ. e. di. ſi peccatum dauid.
N Ouit. ſentētiam cōmina tionis. cōtra. ut. xxij. q. iiij. in cōmutabilis. et in hꝫ ſimilis ē ptori quo ad interlocutoriā. ff. de re iudi. qd iuſſit.
A Liud. s. xi q. i. aliud.
h ¶ Repoſcē. qd licet ut. s. xiiij. q. i. qd debetur.
i ¶ Propa. ff. de mino. ſi iudex.
k ¶ Licent hꝫ expoſui. s. xi. q. i. ali
l ¶ Expedi- uđ unt. ut debituz repetere. ut. s. xiiij. q. i. c. ꝙ debet. ꝫ hꝫ non expedit cū ſcandalo. Itē tēporalia accipe. i. q. i. iudices. Itez omnibꝫ cibis i differenter vti licet. xi. q. iij. ad menſam. Sed non expedit. xxviij. q. i. omnes. Itē vxorem gentilē derelinquere licet. xxviij. q. i. iaz nunc. ſed non expedit. ut. e. q. i. ſic enim
Q Vi ſanctus. in paſcha. i. i tranſitu d vicijs ad virtutes. quia paſcha tranſitus interptatur. de cō. di. iiij. p aquam.
n ¶ Peccator ē. ex hꝫ videtur ꝙ cōſtitutus in mortali poſſit auctoritate ſua a cōmuniōe ſacramentoꝝ abſtinere. iuxta illđ probet ſe homo ⁊ ſic de pane illo edat. ⁊c. de. cō. di. ij. qui ſcelerate. ⁊ ideo laudatꝰ mulier que menſtrua patitur ſi ex reuerentia abſtinet. s. v. di. ād eius. et ar. ꝫ. de cō. di. ij. cotidie. Sed cōtra. s. e. di. ſunt qui arbitrantur. et. c. facilius. et ꝫ. e. in actōne. In cōtrarijs iſtis dicitur ꝙ nemo auctoritate ſua ſed ſacerdotis debet abſtinere a communione ſacramentorum altaris. Solutio. abſtinet quis pcti conſcius aliqñ ꝓpter reuerentiam qđ commendatur. ut hic et cōſimilibus. Aliquando ꝓpter ſatiſfactionez delicti putans talem abſtinentiam prodeſſe etiā non iniuncta ei aliqua

re. aliud ꝓpria perfectōnis amoꝛe cōtemnere. Illicitorum veniam poſtulantem oportet etiā a multis licitis abſtinere. dicente apoſtolo. omnia michi licent ſed non omnia expediunt. Vnde ſi penitens habeat cauſam quam negligere forte non debeat. melius expectet eccłiaſticum ꝙ forenſe iudiciū ¶ Item ieronimus in malachia. ¶ De eodem.

Q Vi ſanctus ſacerdos ē. ⁊ cōmedit agnū in paſcha dñi accingatur balteo caſtitatis. et audiat cum apoſtolis Sint lumbi veſtri precincti et lucerne ardentes in manibꝰ veſtris. Qui aūt peccor eſt. et quē remordet ꝓpria cōſcientia. cilicio accingatur ⁊ plangat vel ꝓpria delicta vel populi ingrediatur eccleſiam de qua ꝓpter peccata fuerat egreſſꝰ et cubet vel dormiat in ſacco vt pteritas delicias p quas deū offenderat vite auſteritate cōpenſet. ¶ Idē in amos propheta. ¶ De eodem.

S I agamus penitentiam ipſuz quoqꝫ ſue penitebit ſentētie. Rurſus iuxta eundem ꝓmittit proſpera ſi penitentiam egerimus. ꝙ ſi negligentia diſſoluamur. et illum penitebit ſponſionis promiſſaqꝫ reuocabit. Cuius rei exemplum ſamariam et iheruſalem habere poſſumus. quoꝝ alij de imminentibus ſupplicijs liberati ſunt. alij que patribus promiſſa fuerant perdiderunt. ¶ Idem ſuper danielem. ¶ De eodem.

Q Vamobrem cōſiliū meū placeat tibi. et pcca tua elemoſinis redime et iniquitates tuas in miſericordijs pauperū. ſi forte ignoſcat deus delictis tuis. Si predixit ſententiam que nō poteſt mutari. quomō hortatur ad elemoſinas pauperum. et miſericordiam vt deus ſententiā permutet. qđ facile ſoluitur exēplo regis ezechie quem yſaias predixit morituꝝ. et niniuitaꝝ q̄bus dictuz

penitentia a ſacerdote. quod inhibetur in cōtrarijs. ſed in illo caſu vbi ob reuerentiam abſtinetur ꝓpter criminis cōſcietiam. diſtinguo. vt ſi ſcandalum oritur. ex eius abſtinentia compelli poteſt a prelato ſuo ad ſumendum euchariſtiam vel petendū. ar. ꝫ. de. cō. di. ij. ſi qs intrat. et. c. ſeculares. Sꝫ ſi non eſt ſcandalum bñ ſacit abſtinē do. ꝫ. de. cō. di. ij. cotidie. hodie tñ videtur tolli iſta diſtinctio. vt ex. d pe. et re. oīs.
o ¶ Remorꝺz. ſecundū qđ no. s. xvi. q. i. monachi.
p ¶ Ecciam. id ē vnitatem eccłie p fidem et caritatē. nec enim intelligi pt de ingreſſu corporali eccłie. nemo namqꝫ ꝓ peccato aliquo abſtinendus eſt ab ingreſſu eccłie niſi ſit excomunicatꝰ vel interdictꝰ ex iuſta cā. ꝫ. e. q. iiij. vir cū ꝓpria xi. q. iij. excomuīcatos.
S I agamus. Ca. dicit ieronimus. ꝙ ſicut deus propt penitentiam reuocat ſententiam etiam cōtra cōtumaces latam. ita propt penitēdi negligentiam bona reuocat que ꝓmiſit. et hꝫ probat exemplis ihrlm et ſamarie nabuchodonoſor. et ezechie regis.
r ¶ Ruꝛſꝰ vba. ꝫ.
s ¶ Eūdē. ſ. amos d quo locutus fuerat ieronimus
Q Vāobrē. elemoſinis. elemoſine namqꝫ a morte liberāt peccatorē ꝙ p delicta ſubierat. ut ꝫ. e. di. medicina ꝫ. e. diſ. c. miror.
t ¶ Redime. illđ reponitur priuatiue quia ꝓpe non eſt hꝫ redemptioſile. ff. comodati. ſi ut. § ulti. ff. d. l. omiſſo. l. ſuo. ff. qđ vi aut clā. ſi i rem. § ij.
u ¶ Si forte. s. di. lxxxvi. non ſatis. v. dñs non vult. dubitanter dixit ꝙ deeſſe pt cōtritio cordꝫ ar. s. e. q. ij. āmonē. et non valent elemoſine niſi ex bono fonte. ⁊c. ut lxxxvi. di. non ſatis. vel ideo ſub dubietate poſuit. ne ſecuritas negligentiam et negligentia paret offenſam. ut ꝫ. e. predixerat. vel ponitur forte aſſertiue. vt in euangelio forſitan et patrem meū cognouiſſetis. ⁊c. ꝫ. di. iiij. ne forte. ff. de rei. ven. Item ſi. § i. -git hꝫ ſcđm eos cōtra quos hic loquitur.
x ¶ Non poteſt. id ē non cōtin- y ¶ Morituꝝ. ꝓpter pccm qđ cōmiſit qñ ſupbiuit de victoria quā habuit de inimicis eam ſibi attribuens.

a ¶ Mutata eſt· nō iudicij varietate· ſed eoꝝ mutacōne qui ꝯuerſi p pniam meruerūt liberari· b ¶ Aſſerit· dn̄s loquens· ꝯ ieremie· et ſūt verba ieronimi ſup danielem c ¶ Alioquin· i· niſi preſtaret indulgentiam agenti bona· cur infert mala agenti mala et h̄ ſequitur· equum eſt enim ſicut male agentibꝫ infert mala· ſic bene agentibꝫ pācat· et ꝯferat bona· d ¶ Irreuerentiā id ē ꝯꝰ equitatē reuerēdam vel ad h̄ vt omēs eum eque reuereamur tantum·

e ¶ Vicijs· s· di· lxxxvi· odio· f ¶ Quā obrē· illud tāgit qd̄ nabuchodonoſor in ſomno vidit arborem in medio terre pertingentē vſq ad celum· et ſub ea habitabāt animalia beſtie· et in ramis volucres· et ex ea veſcebatur omis caro· ꝛ ecce vigil factus· ſpūs de celo deſcēdit et ait· ſuccendite arborez ꝛ ꝑcidite et ramos et fructus eius et fugiunt ex ea beſtie et volucres· ſed germen eius i terrā ſinite· ꝛ cū feris ſit ps eius et ab humano conmutetur cor eius et ſeptem tempora mittentur ſup eam· qd̄ ſomnium daniel interpretatus ē· ꝛ ait· tu rex es· et arbor ea· q̄ inualuiſti· et poteſtas tua in terminis terre· et audiuiſti ꝑuigilē altiſſimi ſententiā ſuper te· et ab hominibus te eicient et cum feris erit habitatio tua· fenū vt bos cōmedes· ſeptem tempora id eſt ſeptez anni mutabuntur ſup te et relinquetur tibi ſemē vel germen radicis· quia regnū tuū reſtituetur tibi· q̄obrē audi cōſiliū meū· peccata tua elemoſinis redime forſan ignoſcat tibi deus poſt annum autem deambulabat rex in aula ſua· et ſupbe loquebatur dicens· nonne h̄ eſt babilon quam ego edificaui in robore regni et in glā decoris mei· adhuc erat ſermo in ore eius· et ecce vox de celo dicēs· tibi dicitur nabuchodonoſor· regnuz tuum tranſit a te· et cum feris habitabis ſeptem temporibus· donec ſcias ꝙ dominetur altiſſimus vniuerſis regnis hominum· et ſtatim ex hominibꝫ abiectus eſt· et vt bos fenum comedit· et rore celi caput eius infectum eſt· donec capilli eius in ſimilitudinem aquilarum creſcerent· et vngues eius quaſi vngues auium·

Fuerat adhuc quadraginta dies ſunt et niniue ſubuertetur· et tn̄ ad ꝑces ezechie et niniue dei ſn̄ia mutata ē· Rurſuz bona agēti ſe aſſerit polliceri· idulgētiā· alioqn̄ et in reuerētiaz loquitur deus ſe mala minari ſuper gentē· et ſi bona fecerit minas clementia ꝯmutare· Rurſuz aſſerit polliceri· et ſi mala fecerit· dicit ſuā mutare ſententiā nō in homines ſed in opa que mutata ſunt· Neq eīn deꝰ hominibus iraſcitur· ſed vicijs que cū in homie nō fuerit nequaq̄ punit qd̄ mutatū eſt· Dicamus quidē et aliter· Fecit ergo nabuchodonoſor iuxta danielis conſilium miſcdias in paupes· et idcirco vſq ad menſem duodecimū in eo dilata ē ſentētia· ſz q2 poſtea ambulans in aula babilonis gloriatur ꝛ dicit· Nonne hic eſt babilon magna· quā ego edificaui in domo regis et robore fortitudinis mee et in gloriam nominis mei· bonū miſcdie ꝑdidit malo ſuperbie forſitan ignoſcat deus delictis tuis Cuz beatus daniel ꝑſcius futuroꝝ de ſententia dei dubitet· rem temerariam faciūt qui audacter peccantibus veniā pollicētur· Et ſciendū eſt tamē ꝙ nabuchodonoſor bona opera facienti· venia repromittitur·

Vide benignū dn̄m ¶ Idem miſcdiam cū ſeueritate miſcētē· et ipius pene mod iuſta et clemēti moderatione penſantē· et ideo nō in ꝑpetuū interitū tradit delinquētes ſed quāto inquit tempe ſeruierunt· chuſarſaton· h̄ eſt octo annis· diſce et hoc o tu auditor· quiſquis ille es· qui tibi ꝯſcius es alicuius erroris· et

g ¶ Vſq ad menſez duodecimū· vſq ad annum pcc̄a elemoſinis redemit· poſt ſuperbiuit· h ¶ Forſitan· verba danielis· i ¶ Dubitet· id ē ꝯponat ſcdm formam dubietatis· vel dic vt· s· in prin·
k ¶ Audacter· s· viij· q· i· ſi ergo· s· xxxij· q· vi· ſi paulus· h̄ aduerbiuz determinat verbū vel participiū· ar· ad h̄· xciij· di· diaconi·
Vide· o tu auditor l ¶ Miſcentē· s· di· xlv· diſciplinam·

m ¶ Chuſarſaton· q̄ humiliatio eoꝝ interꝑtatur in libro iudicū· hic eſt diabolus cui humiliande et affligēde traduntur anime· qui xp̄i humilitate ꝯtēpta in ſupbiam ſe extollūt· et iſte chuſarſaton fuit rex ſirie et meſopotamie cui ſeruiuit iſrahel nouem annis eo ꝙ ꝑuaricatus eſt in ꝑceptis dn̄i ſeruiendo idolis· mortuo ioſue quem liberauit othomel frater caleph in quo erat ſpūs dn̄i· poſtq̄ ꝑplus clamauit ad dominū tradito chuſarſathon in manus othomelis· in pugna qn̄ pugnauit ꝯtra eum vt legitꝰ in libro iudicū· ij· et· iij·
n ¶ Tanto· ſcz ſaltē ꝛ ſi non plꝰ·
o ¶ Nichilominꝰ· ꝯ· di· iij· ꝑductio ꝯꝰ· ſz ibi d̄ peccato ꝑmi parentis tm̄· vel d̄ pena interiori· hic aūt de exteriori ꝯ· di· iij· iudas· ad fi· v̄· i·
p ¶ Nō clamauerunt· s· e· di· §· ex hijs· v̄· quātū cꝫ·
q ¶ Suſcitauit ſaluatorē· othomelē· ſ· filiū caleph fratrē ſeleph minorem· cui caleph a raz filiā ſuā dederat i vxorē· ꝑ eo ꝙ ei cepat ciuitatē canatharbe· i· ciuitatē lraꝝ· hic ergo othomel quaſi ſaluator filijs iſrahel eſt miſſus· dū ſup eos ē dux ꝯſtitutus a domino· interꝑta ē aūt othomel tps michi dei· h̄ ē aliqs milicie celeſtis archangelus· qui ſibi tpus a deo diſpenſatū accipiēs· mittitꝰ in adiutoriū eoꝝ q̄ hereditatē capiūt ſalutis·

quanto tpe erraſſe te noſti· quanto tempore deliquiſti· tanto nichilominus tpe humilia te ipm̄ deo· ſatiſfacito ei in ꝯfeſſione penitentie· non expectes vt humilitet te chuſarſaton et multo neceſſitas extorqueat penitentiaz· ſz ipe ꝑueni tortoris iſtius duriciā· q2 ſi te ipe emdaueris· ſi teipſum correxeris· pius ē dn̄s et miſericors qui vindcām tempet· ab eo qui illā petēdo ꝑuenerit· Sed et illd̄ cōſideremus quia donec ſeruierunt chuſarſaton illi qui traditi fuerant pro delictis ſuis et non clamauerunt ad dominū· nemo ſuſcitatus eſt qui ſaluare eos poſſz· Cū vero clamauerint ad dominū tunc ſuſcitauit dn̄s ſaluatorē iſrahel et ſaluauit eos·

Eccleſia xp̄i eſt non ¶ Idem· habens maculā neq rugam aut aliquid iſtiuſmodi· Qui ergo peccator eſt aliquo ſorde maculatꝰ de eccīa xp̄i nō pt apellari· nec criſto ſubiectus dici· Poſſibile autem eſt vt quomodo eccīa· que prius rugaz habuit ꝛ maculā et imundiciaz poſtea reſtituta ē· ita ꝛ peccator currat ad medicum· quia non habent opus ſani medico· ſed male habētes vt curet vulnera ipius· et fiat de eccleſia que eſt corpus xp̄i· ¶ Idē·

Super tribus ſceleribus damaſci et ſuper quatuor non ꝯuertam eū· Iuxta tropologiam h̄ poſſumus dicere· Primum pcc̄m eſt cogitaſſe que mala ſunt· ſecundū cogitationibus acquieuiſſe ꝑuerſis· terciū qd̄ mente ꝺcreueris opere compleſſe· quartum poſt pcc̄m non agere penitentiā et ſuo ſibi complacere

Eccleſia maculaz· heretis vel mortalis pcc̄i· s· di· xxi· c· ꝗuis· s· ꝑx· cā· q· iiij· recurrat·
r ¶ rugā· ſ· ſciſmatis vl' venialis pcc̄i· ꝯeccīa· s·
s ¶ De· xxiij· q· iiij· fōte ꝯꝰ· h̄ aūt vita ꝯꝰ· So· eccīa qn̄q lāge ſumitꝰ· ut granū et paleā ꝯplectatur· ut in ꝯtrarijs· s· xxxij· q· iiij· recurrat vel dic aliud eſt eſſe de eccīa quod hic negatur de malis· aliud eſſe in eccleſia qd̄ in ꝯtrarijs ꝯcedit· vl' diſtingue· nam ſūt quidam in eccīa noie et re· vt boni catholici· vt hic· quidam nec noie nec re· vt ꝑciſi· s· xxiij· q· iiij· ſi qs a catholico· qdaz noie tm̄· vt in ꝯtrarijs· quidā re tm̄· ut ꝯ· de· ꝯ· di· iiij· non dubito vnde propheta· in pcc̄is dimiſi nirēm vrām· vt ꝯ· xxxv· q· i· §· vlti·
Sup tribꝰ· v̄ba h̄ ſūt amos ꝑphe cōminātis azaheli regi damaſci· q̄ decez tribꝫ grauiter afflixerat· q· di· ſi azahel ſemel vel bis tm̄ mō ꝑplm meum eſſet ꝑſecutus· forſitan pcerē illi· ſz quia diu expectaui ad pn̄iaz vt ꝯfuſus recipet ſanitatē ꝛ ecōt ipe abuſus patiētia mea· tcio et quarto afflixit cogor mutare ſn̄iam vt plagis corrigā delinquētes·
u ¶ Cōuertā· nō expectabo eū vt ꝯuertat· ſz plagis corripiā eum· vel lege interrogatiue· nō ꝯuertā eum· i· nonne ꝯuertā eū ab inſania ſua· flagellādo ipm· x ¶ Iux· v̄ba· iero· y ¶ Tropologiā· i· moralitatē·

de hoc quere·s·di·xxxvij·vino· tribꝰ prioribus peccat·ſi penitet cō
a ¶ Delicto·quaſi diceret qui in= uertit dn̄s ad eū vultū clemētie
ſue·ſi vero nō penitet auertit ab eo vultū clementie ſue·
Secunda tabula·naufragiū ꝓcella⁊ huiꝰ mūdi· quia nauiga=
mus tendentes ad patriā· et incurrimus naufragium ex pecca
to primi hominis·quo ſumus morti addicti·Prima tabula eſt baptiſ=
mus vbi purga=
tur vetus homo
et induitur nouꝰ
xxvi·di·c·deinde·
Secūda tabula ē
penitentia q̄ poſt
baptiſmum lapſi
p pn̄iam reſurgi=
mus ſed non per
baptiſmum·h·ad
litterā·p̄ma tabu=
la eſt nauis·ſcd̄a
tabula ē ſcapha ī
qua in naufragio
piculū euaditur
Ne forſitā·fe
ſtiuitatis·ſ·
ſcenophegie in q̄
iudei ſingulis an=
nis habitabant
ſub vmbraculis ī
memoriam·xl·an
nis·quibꝰ ī dſerto
fuerūt ī taberna/
culꝰ quaſi diceret
ad litterā· ſic oliȝ
vos de egipto li=
beraui et habita=
uiſtis in taberna=
culis·ſic et nūc e=
ducā de eminente
captiuitate pccō
rū ſi ad me reuer
ti volueritis·
b ¶ Qd̄ facit ba
ptiſma·non tamē
quodcūq;·ut ·ī·d̄
ɔ·di·iiij·ſine· Nō
ſemp iſta duo q̄/
uis interdcīn ge=
nerale ponatur·
excepta intelligū
tur·ex̄ d̄ ſpon·nō
ē nobis· Itē h̄ fa
cit penitentia qd̄
baptiſmꝰ quo ad
vitam eternam·
non quo ad hoc
ut peré poſſit q̄s
iur̄ ſuo diſpenſa=
cōnem acta pn̄ia·
ut·ī·di·vi·c·i·ī ſi·
ex̄ d̄ vo·et vo·re·
·c·i·in ſi·
Predixerat·
ieremias·in
ep̄la quā dixerat
iudeis ad trāſmi=
grationem babi=
lonis·dicēs cum
impleri ceperint
ſeptuaginta an=
ni viſitabo et re=
ducā vos ad locū
iſtum· =ces·s·xxiij·q·iiij·obtineri· g ¶ Deniq;·alia racōne ꝓbat·
f ¶ Pre= q ab oratione non ē ceſſandū· quia ſi deus videt homies
negligentes mutat qd̄ prius ꝓmiſerat· =nebit ſpūs meus in homi=
h ¶ Legimus·vbi dicitur q non pma= ne in eternū· quia caro ē fra
gilis·erūt q; dies eius·cxx·anni·quaſi diceret ſpūs meus id eſt indig
natio mea et ira mea non remanebit ī homine in eternū·i·nō erit eter
na·quia non reſeruabo hominē eternis cruciatibꝰ·ſed ipſū h̄ puniam
temporaliter ſcȝ diluuio·h̄ dicit ꝓpter illos qui in diluuio ſaluati ſūt
et ɔuerſi ad deum· =etiā iudex poteſt hoc facere poſt datas indu=
i ¶ Anteq̄·nūquid= cias·ar·q ſic·ff·de re·iudi·q iuſſit·idem etiaȝ

S delicto· ¶ Idem·
Secūda poſt naufragiū tabu
la eſt culpam ſimpliciter ɔfiteri·imi
tati eſtis errantē imitamini ⁊ correc
tū·Errauimꝰ iuuenes·emendemus
ſenes Iūgamus gemitū ⁊ lacrimis
copulemus· Idē qꝛ diuinitatis na=
tura clemēs eſt et pia·magiſq; ad
indulgentiā q̄ ad vindictam pro=
na quia nō vult morteȝ peccatoris·
ſȝ vt conuertatur et viuat· Si quis
poſt lapſum peccato⁊ ad verā peni=
tētiam ſe ɔuerterit·cito a miſericor
de iudice veniā impetrabit· ¶ Idē·
Ne forſitan· in malachia
pcc̄i memores tardius reuer=
tantur· Adhuc inquit ſedere vos fa
ciam in tabernaculis ſicut in diebus
feſtiuitatis· ut qd̄ facit baptiſma
h̄ faciat et penitentia·⁊ habitet ī ta
bernaculis ſaluatoris h̄ ē in ecc̄ia·
Predixerat ieremias· ¶ Ideȝ
ſeptuaginta annos deſolatio=
nis tēpli poſt quos rurſum venirent
pp̄li in iudeam ⁊ edificarent ibi tem
plum et iheruſalem·que res nō facit
danielē negligentē·ſed magis ꝓuo
cat ad rogandū· vt qd̄ deus p ſuam
promiſit clementiā p eo⁊ impleat
preces·ne neglientia et ſupbia pa=
riāt offenſam· Deniq; in geneſi le=
gimus centū et viginti ānos penitē
tie ɔſtitutos an̄ diluuiū·ut qꝛ tanto
tpe hoc ē centuȝ annis noluerunt a=
gere penitētiā·nequaq̄ expectat vt
et viginti ān̄i alij ɔpleantur·ſed in=
fert an̄ qd̄ poſtea fuerat ɔminatus·
Vnde et ieremie dicitur·ob durici=
am cordis pp̄li iudeo⁊ ne ores pro
pp̄lo h̄· quia non exaudiā te· Et ad
ſamuelem· Vſquequo luges ſup ſau
lē et ego abieci eū· In cinere igiṫ et
ſacco poſtulat impleri qd̄ ꝓmiſerat

dices in ſententia lata ſub ɔdicōne ex̄ de ſen ex̄·a·nobis
k ¶ Poſtea·ar·q ſi teneris michi libꝛ ſcribere ad certū terminum
et tantū iam de tempore ē elapſū quod in reſiduo ſcribere nō poſſis·
ſtatim poſſū agere ɔ̄t te·ar·s·ij·q·vi·appellatore·ff·d̄·v̄·ob·h̄ iure
ar·ɔ̄t·ſi quis cauṫ·ſi eū·§·i·ff·de v̄·ob·nulla ſtipulatio·ꝓpe prin·ti·ɔ̄t·
·ff·e·ſi iſulā·vbi ſoluiṫ h̄ ɔtrarietas· l ¶ Cōminatꝰ·penā ſcȝ diluuij·
m ¶ Abieci· quā
tum ad preſtiētiā

deus·nō q eſſet incredulus futuro=
rū·ſed ne ſecuritas negligētiā ⁊ ne
gligētia p̄paret offēſam· ¶ Iteȝ
amb·in ſmone dn̄ica de abraham·
Opibus miſericordie non deū emi=
mus ſed noſmetipſos redimimus·
Medicina miſc̄die tollit pecca=
ta magna·habemꝰ plura ſub
ſidia quibꝰ pcc̄a nr̄a redimimꝰ Pe
cuniam habes redime pcc̄m tuum·
non venalis dn̄s eſt·ſȝ tuipē venalis
es·Pcc̄is tuis venūdatus es· redi=
me te opibus tuis·r̄dime te pecunia
tua·vilis eſt pecunia tua· ſed p̄cio=
ſa ē miſc̄dia·elemoſina inq̇t a pecca
to liberat· ¶ Crimina ergo elemo=
ſinis redimūtur· ¶ Itē iohannes
Medicamentū os aureū·
fortius qd̄ maxime opatur in
penitentia hoc eſt elemoſina ſicut in
preceptis medicine medicamentuȝ
multas quidem herbas accipit·vnā
autem dominatiſſimam·ſic et in peni
tētia iſta herba dn̄antioꝛ et poten=
tior eſt ⁊ vniūſuȝ ipa efficit· Audi
eīn q̇d dixit dīna ſcriptura Date ele
moſinam ⁊ ecce oīa mūda ſunt vo
bis· ¶ Itē amb·in libro de pn̄ia·
Deus diffinicōnem nō facit·q̇
miſc̄diaȝ ſuā omibꝰ ꝓmiſit·
et relaxandi licentiā ſac̄dotibꝰ ſuis
ſine vlla exceptione cōceſſit· Sed q̇
culpam exaggerauit·exaggeret pe
nitentiam· Maiora eīn crimina ma=
ioribꝰ abluūtur fletibꝰ· ¶ Item·
Fleat p te mater ecc̄ia et cul
pam tuam lacrimis lauet· Vi
deat te xp̄us merenteȝ et dicat bea=
ti eſtis triſtes· quia gaudebitis·a=
mat vt pro vno multi rogent· De=
niq; in euangelio motus lacrimis
vidue·quia plurimi pro ea flebant
filiū eius reſuſcitauit· ¶ Idem·

Medicina·
pcc̄ā·i·pēās
debitas ꝓ pecca=
tis·nota in h̄ ca=
pitulo pcc̄a dici
penas peccato⁊
que elemoſinis re
dimuntur ⁊ relax
antꝰ· vl' elemoſi/
ne redimūt pcc̄ā
·i· oſtēdūt eſſe di
miſſa·vel legitur
d̄ miſericordia vl'
elemoſina virtu=
te que eſt ſpūalis
medicina anime·
o ¶ Redime·s·
xli·di·non cogan=
tur ar·s·di·lxxxij
preſbiter·
p ¶ Venūdatus·
·s·xv·q·i·non eſt
elemoſina s·e·di·
·§·alij·c·miro⁊·
Medicamētū·
·i·elemoſina
ipa· r ¶ Efficit·
vbi de ē oportuni
tas alia faciendi·
s ¶ Date elemoſi
nā ordiate·ſ·a vo
bis ipis incipiētes
ut eam vobis pri
mum exhibeatis·
·ī·di·iij· qui vult
t ¶ Mūda·i·mun
de ⁊ ſine pccō poſ
ſidebitis alia·
Deus·Ca· de
us indiſ̄nter
quemlibet pecca=
torē recipit ſi pē=
niteat et ſacerdo
tibus licētiam relax
andi de pena con
ceſſit· maiora tn̄
peccata pena ma=
iori ſūt puniēda·
x ¶ Diffinicōȝ·i·
diſtictōem pſona=
rū·i· nullum vere
penitenteȝ a ſe ex
cludit· ut xxix·q·
ij·c·i·§·i· Vel dif
finicōnem·i·exce=
pcōnem peccato=
rum·
y ¶ Qui miſc̄diā·
·i·remiſſionē pec
catorū a ſe p mi=
ſericordiā confe=
rendam··

z ¶ Omnibꝰ ꝓmiſit vere penitētibꝰ·xxiiij·q·ij legatur·
a ¶ Et relaxandi·i·pcc̄ā remittendi· =rem vel pcc̄m· quia nul/
b ¶ Sine vlla·i·nullū excipiendo vel pccō= lum cc̄m eſt d̄ quo nō
poſſit quis penitere ut·ī·de·ɔ·di·iiij·nemo· =ſit dolor de culpa vel ſa
c ¶ Exaggeret·i·ſi maioꝛ fuit culpa maio= tiſfactio pro culpa·
d ¶ Maioribꝰ·s xiiij·q·i·non afferamus· =as maifeſte ⁊ fleas·vt p
Fleat·ſi manifeſtū fuerit crimē dole= te oret mater eccleſia·
f ¶ Et culpā·i·penā culpe ſi q̄ dignus ē p ɔtricōeȝ cordis p la=
crimas et oracōȝ ex toto doleat· g ¶ Multi·h̄ ec̄ faciūt ep̄i cū volunt
ſuis nepotibꝰ bn̄facere et merito·q̇a pſonā xp̄i gerūt·xxi·di·in nouo·

Adam poſt culpā ſtatim de paradiſo deus eiecit · non diſtulit · ſ; ſtatim ſeparauit a delicijs vbi ſtati ageret pñiam · tunica veſtiuit eū pellicia nō ſerica · ❡ Itē auguſtinus ad felicianū ·

Tres aūt actiones ſunt penitētie quas mecū veſtra erudicō recognoſcat · Vna ē que nouum hoīē parturit donec ꝑ baptiſma ſalutare omnium ꝓteritoꝝ fiat ablutio pc̄coꝝ. Oīs qui iam volūtatis ſue arbiter conſtitutus eſt · cū accedit ad ſacmentū fideliū ñ eum peniteat vite veteris · nouā inchoare non pt̄ · ab hac penitentia cum baptizantur ſoli paruuli immunes ſunt · Nōdum enī vti poſſunt libro ābitrio · q̄bus tñ ad ꝯſecracōnem remiſſionem ꝗ origenalis peccati · ꝓdeſt eoꝝ fides a quibus offeruntur · Altera vero pñia eſt cuius actio per totam vitam iſtam qua in carne degimus mortali · ꝑpetua ſupplicacōis humilitate ſubeunda eſt Primo quia nemo vitā eternā incōruptibilē immortalemꝗ deſiderat · niſi eum vite huius tꝑalis corruptibilis mortalis peniteat · non enī ſic quiſꝗ in nouā vitā ꝑ ſanctificacōꝫ baptiſmi naſcitur vt quemodmodū ibi deponit omnia pc̄ca preterita ita etiā ſtatim mortalitatē carnis · corrupcōnemꝗ vite deponat · Tercia vero ē actio penitentie q̄ ꝓ illis peccatis eſt ſubeūda que legis decalogus continet de q̄bus apl̄us ait · Si noſmetipos enī iudicaremus a dño nō vtiꝗ iudicaremur · et infra · Eſt enim pñia humiliū ⁊ bonoꝝ fideliū pena cotidiana · i qua cū pectora noſtra tondimus dicentes · dimitte nobis debita noſtra · ⁊c̄ · neꝗ ea dimitti nobis volumus que dimiſſa ī baptiſmo nō dubitamus · ſed illa vtiꝗ que humane fragilitati ꝙuis parua tñ crebra ſubrepunt · q̄ ſi collecta cō

tra nos fuerint et ita nos grauant et opprimunt · ſic vnū grāde pc̄cm · Quid enim intereſt ad naufragiū vtrū vno grandi fluctu nauis operiatur et obruatur · an paulatī ſubrepens aqua in ſentinā · et ꝑ neglientium culpam derelicta atꝗ contēpta impleat nauem atꝗ ſubmergat · Propter hec ieiunia elemoſine et orationes inuigilant in quibus cū dicimus dimitte nobis debita nr̄a ſicut ⁊ nos dimittimus ⁊c̄ · manifeſtamus habere nos qd̄ nobis dimittatur atꝗ in hijs verbis humiliantes animas noſtras cotidianam quodāmodo agere penitētiam non ceſſamus · ❡ Item gregorius

Si pc̄cm dauid dñs tranſtulit tā deteſtabile · q̄d eſt ꝙ poſt omnia que de eodem pc̄co ꝑ ꝓphām ei a domino dicta ſunt · poſtmodū tāto tolerauit · Sed ꝓcul dubio delictum dñs ſine vlcōne nō deſerit · aut enim ipſe homo in ſe hoc penitus punit aut deus hoc cum homine vindicās ꝑcutit nequaꝙ igitur peccato parcitur q: nullatenus ſine vindc̄a laxatur Sic enim dauid audire poſt cōfeſſionem meruit · dñs trāſtulit peccatū tuū · et tñ multis poſt cruciatibus afflictus · effugiens reatum culpe quam ꝑpetrauerat exſoluit · ſic et nos ſalutis vnda a culpa ꝓmi hoīs abſoluimur · ſed tñ reatū eiuſdē culpe diluentes abſoluti quoꝗ adhuc carnalit̄ obimus · q: delicta nr̄a ſiue per nos ſeu ꝑ ſemetipm̄ reſecat etiā cū laxat · ab electis enī ſuis iniquitatum macl̄as ſtudet tꝑali afflictione tergere · q̄s in eis in ꝑpetuū non vult videre · ❡ Item auguſtinus ·

Sicut primi hoīes poſtea iuſte viuendo merito credunt̄ per dñi ſanguinem ab extremo iudicio liberati · non illa tñ vita meruerunt ad paradiſum reuocati · ſic et caro

Adam · ſtatim · ar · ꝙ ſententia lata ſtatim execucōni mandanda ſit · ut notaui · s · ij · q · i · ſicut · xi · q · iij · cum apud ·
Tres aūt · Ca · tres ſūt modi agendi penitentiam · Primus quādo adultus volens baptizari agit penitētiam · Secundus quando aliquis cotidie penitet de leuibꝰ peccatis · Tercius quando aliquis penitentiam agit de mortalibꝰ que ꝓhibentur in decalogo · Ab illo autem ꝯſiculo · ē enī penitētia · tractat ꝺ ſecundo modo · nam ſi quis ꝯtemnit venialia · propter ꝯtēptū eorū ꝯſtituitur dignꝰ morte eterna · ⁊ h̄ ꝓbat quadā ſiliſtudine ·
c ❡ Actōes · i · tribus modis agitꝰ pñia ſc; ante baptiſmū · ut ꝺ · ꝯ · di · iiij · agunt homines · poſt baptiſmū de mortalibuſ pc̄cis · et cotidie ꝺ venialibꝰ · ꝭ · de · ꝯ · di · iiij · de cotidianis ·
b ❡ Vna ē · mis · que ſit ab adulti cum baptizāt̄ vel ante ·
e ❡ Pāturit · ꝓpe ponit h̄ verbum parturit · cū enim homo iam ꝓponit et meditat̄ ꝙ baptizari velit agere pñiam incipit · que pñia nouum hoīem parturit · i · de eo vetuſto prius culpe vetuſtatē hñte; facit nouū hoīē · i · grē nouitatē habētē · de · ꝯ · di · iiij · nō du
f ❡ Oīs · bito · ꝭ · ꝺ · ꝯ · di · iiij · oīs ·
g ❡ Ad ꝯſecrationem · i · ſatiſfactōem vel ſanctificationem ·
h ❡ Fides ꝓdeſt · i · ſacmentū collatum in fide eorū · vl' ꝓdeſt quia offertur ei ·
i ❡ Supplicacōiſ · quia ſꝑ debemus ſupplicare vt ab eo liberemur ·
k ❡ Deſiderat cū effectu ·
l ❡ Pc̄cis · ꝓ mortalibus ·
m ❡ Si nos · peniteudo affligendo damnando nos ꝺ peccato ·
n ❡ Iudicarem̄ · i · puniremur ·
o ❡ Eſt etiā penitētia · modo redit ad ſecūdū articulum ·
p ❡ Que humane ꝭ · di · iij · § · ſed verba · c · de cotidianis
q ❡ Collecta · ſcd̄m illud · et q̄ non ꝓſūt ſingula multa iuuāt · ꝓ inde ergo iudicandū eſt de pluribꝰ minutis · ut de vno grandi et graui delicto cui minora coaceruata equantur · ar · ff · quibuſ · ex · ca · ma · nection · § · ſi quis ſepius · et · ff · de pactis · ſi plures · § cui nullū · ar · ꝯt̄ · ff · ꝺ iuriſdic · o · iud · § · ſi idē · C · de iudi · ſcimus · § · pnl' · r ❡ Et opprimēt · illa multa

venialia · i · ꝯtēptus eoꝝ et vilipēſio · ꝙ quidem pc̄cm eſt mortale vel ipm̄ veniale peccatū eſt mortale dū placet · xxv · di · § · nūc aūt · ꝺ · hinc etiā · alias enī ipa venialia in purgatorio ꝯſumentur et ſalui erimus quaſi ꝑ ignem · xxv · di · qualis · s ❡ Ieiunia · ſ · leuia · vel ꝓpter h̄ i · oīa ·
Si pc̄cm · Ca · cum poſt penitētiam dauid dñs tranſtulerit · ab eo pc̄cm · queritur q̄re poſt ꝓ eodem pc̄cō multas penas ſuſtulerit · Rñdetur · ꝙ licet pc̄cm ſibi eſſ; dimiſſum tñ pena quā ꝓmeruit debetur · nā ſi per baptiſmum nobis dimittitur origenale pc̄cm · tamen poſt baptiſmum eius pc̄ci penam · i · penalitates corporales ſuſtine =
u ❡ Deli/ mꝰ · ctū · h̄ dicit pc̄cm inferius idem vocat delictū · et ita indifferenter vtitur hijs vocabulis · g̃ · g̃ · qd̄ ⁊ in cōmuni vſu loquendi ſit · aug · tamē in queſtionibꝰ leuitici differentiā notat dicēs · declinare a bono ē delictum · et eſt pc̄cm facere malū · vnde apparet ꝙ peccatū mali eſt ꝑpetracō · nā ⁊ opus ē ꝭ · di · iij · inter hec precū · delictū autē eſt boni ꝺſertio quid ē aliud delictū ꝙ ꝺrelictū · vl' delictū appellatꝰ ꝓprie qd̄ ignoranter ſit iux̄ illud ꝺlicta iuuentutis ⁊ ignorātias ⁊c̄ · peccatū ꝺo qd̄ ſit ſci
z ❡ Punit · ent · s · di · e · § · Itē ſic · c · porro ꝭ · di · e · § · quecunꝗ ·
y ❡ Cū hoīe · i · ꝑ hoīē tanꝙ per inſtrm̄ · ut per hoſtē · ar · xxiij · q · v · remittūtur · xv · q · i · nec hijs ·
s ❡ Vel cū ipo homie · cum homo punit ſe ſufficien
a ❡ Laxat̄ · ter · s · e · di · § · alij ecōtra · c · nullus debite ·
b ❡ Cruciatibus ꝭ · e · di · § · nō ſunt et · c · quē penitet
c ❡ Obimus · alias luimus · i · ꝓpt̄ · pc̄cm ade mortē carnis incurrimꝰ et alias penalitates ſuſtinemus · Alias obimus · i · nccitati mortis ſubicimur · d ❡ Sine per nos · cū penitētiam agimus
e ❡ Seu ꝑ ſemetipm̄ · in baptiſmo ꝭ · de ꝯ · di · iiij · ſine penitentia ·
Sicut · ꝓmi · ꝑ ꝓmos homines et ꝑ dauid oſtenditur · ꝙ licet per pñiam vel baptiſmum nobis dimittantur ꝑ ccā · tñ poſtea mors et alie penalitates pro origenali peccato inflicte remanent ab agonem et exercicium · g ❡ Reuocare · eodem modo quo primo fuerant

cum non ſubiare bant morti et aliis penalitatibꝰ ſibi poſtea inflictis
a ¶ Meruit·i·obtinuit·q·di·talis fuit ↄfeſſio cui data eſt venia·ſiſe viij·di·cõſuetudo ꝯabſolonem·di·xl vij·§·necē·v·item·dauid·
b ¶ A filio·i·ꝑ filiū· c ¶ Et nūc dicitur·i·obicitur a quibuſdā hereticis qui dicebant pccā in ↄtricōne quantum ad vitam eternam non poſſe dimitti d ¶ Niſi·q·di·ſi queritur niſi·i·ſed quia rectiſſime dicitur·ſi dictū fuerit·i·ſi queſitū·R̄n̄d tur·vel ē ibi·Sic·et tūc ita·Niſi·id ē ſed·quia rectiſſime ſi dictū fuerit·quaſi quia racionabilis ē queſtio·ita reſpondetur·ꝛc·et ꝙ niſi ponatur ꝓ ſed inuenitur·xxxviij·di·ſe·
e ¶ Impe dulo diretur·nō ut tēporalē penaꝫ euitet·ar·xxiij·q·iiij ſi hijs·
f ¶ Humilitate·ipomitur ergo ꝓ pccō pn̄ia·ut humilitas·exerceatur·et ne diſciplina ecc̄ie deſeratꝰ·xxiij·q·v·excommunicatoꝝ·ꝛ vt ſatiſfiat ecc̄ie q̄ ſcādalizata ē·ꝭ·c·ꝓx·Iudicꝫ·ꝛ ad cautelā·l·di·preſbiteros·xxxiiij·q·ij·in lectum·
g ¶ Exerceretꝰ·ꝭ·di·iij·§·h̄ d cari tate·c·ꝓductior·
h ¶ Ademit·ar·ꝙ licꝫ dſtruat pn̄cipale ꝑmanet acceſſoriū·ar·ex̄·de ↄuer·ↄiu·quidā·ꝛ h̄·ex̄ de ſpō·ad audientiam·ff·de ↄſtit·pec·Itē·§·i·C·d pdi·mino·et ſi is·ff·de minori·in cauſe·ar·ↄt̄·ff·de reg·iur̄·cū pn̄cipal·ꝛ C·d legi·et ↄſti·nō dubiū·C·de vſur̄·eos·
I n actōe Ca·q̄n̄ pccm tm̄ eſt ꝙ dignus eſt pccōꝛ priuari corpore xp̄i·debet ſacerdos potius cōſiderare menſuraꝫ doloris q̄ꝫ tpis·ſed quia dolor ē occultꝰ·q̄n̄qꝫ ſtatuūtur tēpa pene ab eo qui vices ſuas gerit·i·xp̄i

peccati etiā ſi remiſſis peccatis homo in ea iuſte vixerit·non continuo meretur eaꝫ mortē nō ꝑpeti·ꝙ traxit de ꝓpagine pcc̄i·tale aliquid nobis inſinuatū eſt de pr̄iarcha dauid in libro regnoꝝ·ad quē ꝓpħa cum miſſus eſſꝫ·eiqꝫ ꝓpter pcc̄m qd admiſerat euentura mala cōminaretꝰ·ↄfeſſione pcc̄i veniā meruit·R̄n̄dente ꝓpħa·ꝙ illud ei flagiciū facinuſqꝫ remiſſum ſit·et tamē ↄſecuta ſūt que deus fuerat ↄminatus·ut ſic humiliaretur a filio·quare et nūc dicitꝰ ſi deus ꝓpter pcc̄m fuerat ↄminatꝰ cur dimiſſo pccō·qd ei erat ↄminatus impleuit·niſi qꝛ rectiſſime ſi dictū fuerit reſpondetur·remiſſionem illam pcc̄i factam·ne homo a pcipienda vita impediretur eterna·ſubſecutum vero illud ↄminationis exēplū·vt pietas hominis etiā i illa humilitate exerceretur atqꝫ ꝓbaretꝰ·Sic et mortē corpis deus ꝓpter peccatū homini inflixit et poſt pccōꝝ remiſſionem ꝓpter exercēdā iuſticiam non ademit·¶ Idē in omelia d pn̄ia·

Doloris menſura potius q̄ꝫ tpis in actōe pn̄ie cōſideranda eſt·

I N actiōe pn̄ie vbi tale ↄmiſſū ē·vt is q̄ ↄmiſit a xp̄i etiaꝫ corpe ſeparetur·non tam ↄſiderāda eſt menſura tpis q̄ꝫ doloris·cor eīn cōtritū ꝛ humiliatū deus nō ſpernit·Verū qꝛ plerūqꝫ dolor alterius cordis occultus eſt alteri·nec in aliorum noticia niſi ꝑ verba vel quecūqꝫ alia ſigna ꝓcedit cum ſit coram illo cui dicitur·gemitus meus a te non eſt abſconditus recte conſtituuntur ab hijs qui ecc̄is ꝑ̄ſunt tēpa penitētie vt ſatiſfiat etiā ecc̄ie i qua remittūtur ipa pcc̄a·extra eā quippe non remittuntur·ergo cum tāta eſt plaga pcc̄i atqꝫ impetus morbi·ut medicamēta corpis et ſanguinis dn̄i differenda ſint·auctoritate antiſtitis debet ſe quiſqꝫ ab altario remouere ad agendam penitentiaꝫ et eadem auctoritate reconciliari·

¶ Item in eodem·

I Vdicet ſeipm homo voluntate dum pt̄·et mores cōuertat in melius·ne cū iam non poterit ꝑ̄ter volūtatē a dn̄o iudicetur·et cū in ſe ꝓtulerit ſeueriſſime ſentēciam medicine·ſꝫ tn̄ vtiliſſime·veniat ad antiſtites per quos illi claues in eccleſia miniſtrantur·tāq̄ꝫ bonus iā incipiens eſſe filius maternoruꝫ membrorum ordine cuſtodito a ꝑ̄poſitis ſacramentoꝝ accipiat ſatiſfactōnis ſue modum·in offerēdo ſacrificō cō tribulati cordis·deuotus ꝛ ſupplex·Id tn̄ agat·qd non ſolū ipi ꝓſit ad recipiēdā ſalutē ſed etiā ceteris ad exemplum·vt ſi peccatū eius nō ſolū in graui eius malo·ſed etiā in tāto ſcandalo alioꝝ eſt·atqꝫ hoc expedire vtilitati eccleſie videtur antiſtiti·in noticiaꝫ multoꝝ vel coram totius plebis multitudine agere penitētiaꝫ non recuſet nec reſiſtat·ne letali et mortifere plage·ꝑ pudoreꝫ addat timorē·Multi eīn corriguntur vt petrus·multi tolerātur vt iudas et cetera·¶ Item ieronimus·

Mortificacō vicioꝝ magis q̄ꝫ abſtinētia ciboꝝ penitenti eſt neceſſaria·

M Enſurā aūt tpis in agenda penitentia idcirco non ſatis aperte ꝑ̄figunt canōes·ꝑ vno quoqꝫ crimine ut de ſingulis dicant·q̄liter vnūquodqꝫ emendādū ſit·ſꝫ magis in arbitrio ſacerdotis intelligentis

cui gemitus nō eſt abſconditus·ꝛ ideo quicūqꝫ ꝓ oculto crimie a cōmunione vult abſtinere·faciat hoc ſacerdotis auctoritate·
In actione·i·in agenda ſaciſfactōne·ut ꝭ·de·ↄ·di·iij·de penitentibus·
k ¶ Vbi tale ꝭ·de cō·di·iij·de penitētibꝰ l ¶ Mēſura ꝭ·e·menſuram·
m ¶ Eſt alteri·s·xxiiij·q·iij·deus
n ¶ Per verba·s·xxij·q·ij·is aūt·et·q·v·humane·ff·d ſuppl·le·l·labeo·§·i·et tercio·ex̄·de ſpō·cū apud· o ¶ Cōſtituūtur·i·ꝑ̄figuntur·
o ¶ Ab hijs·s·xxvi·q·vlti·tēpa· p ¶ ex̄·s·xi·q·iij·Illud plane·
r ¶ Medicamēta·q̄a ꝑ illa augētꝰ v̄tutes et cōfirmantur et ↄſeruātꝰ·
s ¶ Auctoritate·s·e·di·c·ſunt qui arbitrantur·et·c·facilius·
I Vdicet·Ca·oſtendit quis ordo ſit ſeruandus in accipiēda penitencia·Primo·eīn dbet quis cōteri deo·s·e·ſufficit Deinde ſe dānare et redarguere et ꝓpōnere in corde ↄfiteri et ſatiſfacere ad arbitriū ecc̄ie·et poſtea veniat ad ſacerdotē et ab eo accipiat penitentiaꝫ et ſi crimen eſt publicum vnde ſcandalum ortū ſit publice recipiat et agat pn̄iam· s ¶ Seueriſſime·ſepe tulit lapſis ſucus amarus opem·
x ¶ Ad antiſtites·s·vi·q·iij·deniqꝫ·ar·s·xviij·q·ij·abbas·
y ¶ Claues·qui vult pn̄iam accipe veniat ad ſuū ſacerdotē qui eū ligaē poterit ꝛ abſoluē·non ad alienū ut ex̄·d pen̄·ꝛ·re·oīs vtriuſqꝫ·
z ¶ Maternoꝝ·i·filioꝝ ecc̄ie·
a ¶ ordine·de q̄ ordine habes·s·e·q·ij·ammonere·xij·q·ij·d viro vel ordie illo quē expſſi in caſu·
b ¶ Appoſitis·id eſt a ſacerdotibꝰ qui ꝑ̄ponūtur ſacramētis miniſtrādis·
c ¶ Ceteris·h̄ q̄n̄ crimen eſt publicū ꝓ vt ſequitꝰ·
d ¶ In tanto·id eſt multo·
e ¶ In noticiā·d enormibus et notorijs pcc̄is intelligitur·ne ſit cōtꝰ·ar·s·xxvi·q·vi·c·vlti·
f ¶ Multi·s·ij·q·i·multi·
M Enſurā·Ca·reddit hieronimus rōnem q̄re in vno quoqꝫ crimine non eſt dterminatum tpus penitentie·q̄a apud deū non tātū valet menſura tēporis quantuꝫ doloris·ꝛ ideo relinquitur ārbitrio ſacerdotis·q̄ ꝓut viderit expedire ut tempus artet et ꝓroget·i quibuſdam tamē criminibꝰ modi et tempora pn̄ie determinata ſunt·
h ¶ ꝓ vno·i·ꝓ gn̄e cuiuſlibet criminis·
i ¶ In ārbitrio·i·in arbitrio ſacerdotis eſt relictum ſtatuē tēpus penitentie·ar·ff·de iur̄·delib·l·i·s·xxvi·q·vlti·c·tpa·Arbitrio h̄ tn̄ cū pena nō ē expreſſa quia cū pena ē expſſa illā debet imponē·ar·extra de offi·iud·del·de cauſis·ꝭ·di·v·falſas·ex cauſa tn̄ aggrauere poteſt ꝛ mitigare·ar·l·di·de hijs·In arbitrio·q̄d ſi inique arbitratus eſt·et minoreꝫ penam inponit q̄ꝫ debeat·ſi ē ordinarius iudex ſiue ſacerdos curatus·et diſpēſandi animo hic faciat·ſufficit illa licet modica ad delendum peccatū·ſi per errorem et ab iſto penitente credebatur peritus ſufficit illa minoꝛ penitentia ad peccatum delendum·et omnem penam alteriꝰ vite·dūmodo penitens qui eam recipit maiorem ſuſcipe paratus eſſet·ſi ſibi imponeretur·ut ꝭ·e·di·quē penitet·v·ſepe·Si aūt·credebat eūꝫ imperitum in culpa eſt·nec releuabatur hac ſola penitentia·Idem iuris ē ſi ad aliū iuit non ad ſuū iudicē·cū ſuus ſacerdos eſſet pitus quia eo caſu in culpa fuit·ſi autē ſuus ſacerdos non erat peritus·et

iteo iuit ad alium quia hoc ſibi licet .ꝫ. di. vi. placuit . et ille male eſt arbitratus. dic vt dixi in ordinario. ꝯnem poſſit ſacerdos perpende= re in homine ꝙ nullam ſatiſfacti onem exteriorem ei imponeret.

a ¶ Doloris. vnde ⁊ tantam ꝯtricõ=

b ¶ Abſtinencia .ꝫ. de ꝯ. di. v. Ieiuni= um. s. di. lxxxvi. quid ꝓdeſt.

c ¶ Conuerſatõne. s. xi. q. iij. plerumqꝫ.

d ¶ Negligentiam. s. l. di. ab hijs clericis. s. xxv. q. vij. ſacerdos.

e ¶ Culpis. vt in fornicatione ſacer dotis cū filia ſpūa= li. xxx. q. i. ſi quis ſacerdos. s. lxxxij. di. preſbiter. et in multis alijs.

Q Vis aliquan= do et depꝛhen ſus in aliquo pec= cato.

g ¶ humiliauerit id eſt humiliatus apparuerit.

h ¶ Gloriaꝫ. i. lau dem et famaꝫ qua ab hominibꝰ lau= dabatur. quia cre debatꝰ eſſe bonꝰ. et ita habes ex hꝭ capitulo ꝙ clerici deteriores fūt lai= cis. viij. q. i. quali/ ter. ſic ⁊ monachi deficiētes omibus fūt deteriores. xl= vij. di. quātūlibet. et. s. xxiij. q. iij. tranſferūt. vñ di/ cit et a ſanctuario meo incipite. s. l. di. ⁊ purgabit. et hoc deſtruit eccle ſiā vehementer vt viij. q. i. qualis.

¶ hijs auctibꝰ. hꝭ ꝯcludit ꝙ non ſo= la ꝯtritõne cordis peccata dimittūt. et ſ̄ndet auctori= tatibꝰ inductis ꝓ alia parte. que aſ ſerit veritatem. ſ. peccata ſola ꝯtri= tõne cordis dimit ti poſſe. et. §. ccon tra defendit ſentē ciam illam. ꝙ ſola ꝯtritõe deletur. ⁊ ita altnati incedit nūc ꝓ hac. nūc ꝓ illa allegando.

k ¶ Negationeꝫ. vnde quidā dicūt ꝙ negādo ter pec cauit. triplex expi auit amor. et tri/ na confeſſio. vi. q i. imitare.

l ¶ Totum vite. ē hic ar. ꝙ intranti monaſteriū non ē imponēda penitē cia d̄ peccato ante commiſſo. quia nec aſtolpho imponitur ſi intrat mo naſterium. ar. s. e. q. ij. admonere. et hoc propter ꝯtinuatõnem exerci= cij penitēcie et alia que in monachis exiguntur. ar. xvi. q. i. vos. ex̄ de ſen. ex. cū illoꝝ. et ar. op. ex̄ de vo. et vo. re. ſcripture.

m ¶ Leonis. s. e. di. §. ex hijs omnibus. et. c. ſufficit. magnum ſaltum facit hꝭ .ḡ. quia tamen deberet inferre auctoritatem amb. d̄ petro ꝓpo/ ſitam. illaꝫ. ſ. petrus. ⁊c̄. s. e di. circa prin. infert auctoritatē leonis q̄m mouit. s. e. §. ex hijs omnibus et pro alia parte.

n ¶ Sed ei. non dicit verū. quia non negatur eſſe neceſſaria penitenti exterior ſatiſfactio ſi aſſit facultas. ſed dicit ſufficit confeſſio que fit deo et que fit ſacerdoti ſi adeſt facultas. ſcilicet penitenciam agendi

relinquendū ſtatuūt. quia apud de um nō tā valet menſura tp̄is ꝙ do= loris. nec abſtinētia tm̄ ciboꝝ q̄ntū mortificatio vicioꝝ. ꝓpter qḋ tēpa penitētie ꝓ fide et ꝯuerſatione peni tētiū abbreuianda p̄cipiūt. ⁊ ꝓ ne= gligētia ꝓrelāda exiſtimāt. tamē pro quibuſdam culpis modi penitē tie ſunt impoſiti. ¶ Iteꝫ iohannes criſoſtomus.

Q Vis aliq̄n vidit clericum. cito penitenci am agentē? Et ſi dep̄henſus humili auerit ſe non ideo dolet quia pecca uit. ſed ꝯfundit̄. quia ꝑdidit gloriā ſuā. ¶ hijs auctoritatibꝰ aſſeritur neminē ſine penitētia ⁊ ꝯfeſſione ꝓ prie vocis a peccatis poſſe emūdari Vnde p̄miſſe auctoritates quibꝰ vi debatur probari ſola contricõe cor dis veniā p̄ſtari aliter interpretande ſunt. ꝙ ab eis exponātur. Negatio nem namqꝫ petri. ſecuta eſt ſatiſfa= ctio lacrimaꝝ. ⁊ trina ꝯfeſſio dñice dilectõnis q̄ penitꝰ deleuit peccatū trine negationis. Nō ergo neceſſa= ria ſibi erat certa ſatiſfactio pecca= ti cuius totū vite tp̄s obedīētie im= pendebatur ſui ꝯditoris. Imitaba= tur enī illud ꝓpheticū declina a ma= lo et fac bonū. et illud iſaie derelin= quat impius viā ſuā ⁊ vir iniquus cogitacões ſuas. ⁊c̄. amplius ho= rū a pctore nichil exigitur Non er= go illa auctoritate leonis pape. ſa= tiſfactõ pn̄e negat̄ eſſe neceſſaria cuilibet delinquenti. ſed ei tm̄ qui be atū petrū imitatus huic ſeculo pe= nitus abrenūciat. et cūctoꝝ vicio= rū fomitē in ſe funditus mortificat Item illud iohannis criſoſtomi. la= uant lacrime delictū qḋ pudor eſt ꝯ= fiteri. et illud aliud qḋ ſcribit in epi ſtola ad hebreos. Non dico tibi vt

te ꝓdas in publicū neqꝫ apud alios accuſes. ſed obedire te volo ꝓphe di cēti. Reuela domino viā tuā ante de um. Ergo tua ꝯfitēre peccata apud verū iudicē. cū oratione delicta tua ꝓnūcia. nō lingua ſed ꝯſciencie tue memoria et tūc demū ſpera te miſe ricordiā poſſe ꝯſequi. Si habueris in mente peccata tua ꝯtinue. nunꝙ malū aduerſus ꝓximum in corde te nebis. Nō ita intelligendum eſt vt ſine ꝯfeſſione oris peccata dicantur poſſe dimitti. ſed ſine publica ſatiſ= factõne purgātur nec eſt neceſſe vt que ſemel ſacerdoti cōfeſſi fuerimꝰ denuo ꝯfiteamur. ſed lingua cordis non carnis. apud verum iudicem ea iugit̄ confiteri debemus ¶ hinc eti am idem iohannes criſoſtomus.

N Vnc aūt ſi recorderis peccato rum tuoꝝ et frequenter ea in ꝯſpectu ꝓnuncies dei. et ꝓ eis clemē tiam eius dep̄ceris. citius illa deleb. Si autē nūc obliuiſcaris peccatoꝝ tuoꝝ tūc eoꝝ recordaberis nolens. qn̄ in toto mundo publicabuntur. ⁊ in ꝯſpectu ꝓferentur omniū tā ami= corū ꝙ inimicoꝝ et ſanctoꝝ ange= loꝝ celeſtiūqꝫ virtutū. Non eni ad dauid ſolum dicebat tu ſecreto feci ſti. ego enim cūctis maifeſtabo. ſed etiam ad omnes nos hꝭ dicet.

S Imiliter ⁊ illud proſperi intel ligitur qui crimen ſuum vltro agnoſcunt et aut ꝓprijs illḋ ꝯfeſſio= nibus ꝓdūt. aut neſciētibus alijs q̄ les occulte ſunt. ⁊c̄. alijs neſcienti= bus id ē occulta ꝯfeſſione iſtis pec= catū ſuū ꝯfitentibus non publice il= lud manifeſtantibus. ¶ Itē illud ꝓphe. Dixi ꝯfitebor. et tu remiſiſti. id eſt remiſſibilem iudicaſti impie= tatē peccati mei. Ita et illud aug̃.

o ¶ Beatū. nō videt̄ ꝯgrua hꝭ ſolutio magiſtri. ꝯtrarium magis innui tur .ꝫ. e. di. §. vlti.

p ¶ Non tibi. nūc primo inducit hanc auctoritatem que videtur facere pro alia parte vt eam ſoluat.

q ¶ Vt te. i. tuum peccatū ſecretum.

r ¶ Accuſes. te de illo crimine

s ¶ Reuela. lingua cordis non carnis. vnde ſubdit. ante deū. ⁊c̄.

t ¶ Viam. id eſt peccatum.

u ¶ Confiteri. ſacerdoti vel in memoria ſemper habeas ea poſtq̄m confeſſus es ſacerdoti. i. me/ moria dico q̄ ad flendum. non quo ad agendum vel delectandum. vnḋ ſubdit apud. ⁊c̄.

x ¶ Non lingua. ſ. tantum. vel non lingua ſcḋm aliaꝫ expoſitõnem. ſ. vt intelligatur de iā ꝯfeſſis peccatis ſa cerdoti.

y ¶ Cōtinue. s. di lxxxi. valet ꝯtra

z ¶ Peccata. ea. ſ. cū dolore peniten/ cie ꝯmemorando.

a ¶ Secreta. s. ij. q. i. ſi peccauerit. ⁊ . s. xv. q. iij. de cri= mine.

b ¶ Purgantur. dupliceꝫ innuit ſo/ lutionem. primam ſcilicet de occulto crimine ꝙ ſufficit confiteri ſoli deo per ſacerdotem. nec in publico ne/ ceſſe eſt illud con fiteri. et hanc po/ nit ibi ſecreta ⁊c̄. Secundaꝫ ꝙ intel ligatur d̄ crimine iam confeſſo ſacer doti quia illud ſo= li deo cōfiteri ſem per debemus non voce ſed corde et hāc ponit ibi. nec eſt. ⁊c̄.

c ¶ Denuo. ī caſi bus tamen teneturꝰ pluries idem con/ fiteri. ſ. ꝓpter im/ peritiam ſacerdo/ tum. quia ſi ſacer dos meus imperi= tus eſt. teneor cō/ feſſionē factā ſibi alij diſcretiori ꝓpa lare .ꝫ. di. vi. c. i. et . c. placuit. Item ꝓ ꝯtēptu ſatiſfa/ ctionis .ꝫ. di. iij. ſi aplus. Item ꝓ e/ normitate delicti. vt ſi ſacerdos au/ dito crimīe remit tat eūm ad ſuperi orem vt iterū de crimine expoſito penitenciam ſibi imponat. ar. extra de pn̄is et re. ſignificauit. et ar. s. e. q. ij. latorem quartū etiaꝫ aſſignat. q̄ tn̄ non eſt expeditus puta ꝓ diminutione confeſſionis. vt cum quis plura habet mortalia et vnū confitetur. ar. contra .ꝫ. di. iij. ſūt plures.

N Vnc aūt. ſi recorderis. s. di. lxxxi. valet ꝯt̄ .ꝫ. e. di. iij. §. ſiue autem quis et. c. iudas.

e ¶ Dicebat. ꝑ nathan. in libro regum.

f ¶ Ad omnes. ar. lxi. di. miramur. v. vbi eſt.

S Imiliter. ſ. ſine publica ſatiſfactione et publica confeſſione.

b ¶ Qui crimen. s. e. di. facilius. dixi confitebor.

i ¶ Remiſſibilē. nō bene ſoluit. hoc enim erat et ante. vel dicit ꝓpter ſequentem ſatiſfactõnem. poterat enim eſſe ꝙ cōtemneret ſatiſfacere

et tunc non remitteretur. a ¶ Cuncta. s. e. §. hoc idem. b ¶ Remiſſio/nis. pene temporalis. alias falſum diceret. c ¶ Articulum. id eſt intellectum.
d ¶ Plenaria. quantum ad penam temporalem.
e ¶ Reatu. ſcilicet pena temporali debita pro reatu.
f ¶ Econtra. hꝭ incipit defendere ſentēciā illam que dicit in ſola cordis contritione pcc̄a dimitti. g ¶ Auctoritas. s. e. §. hiis auctoritatibus. c. non tibi dico. et. c. nunc aūt.
h ¶ Proſperi. s. e facilius.
i ¶ Extorta. i. extorte expoſita.
k ¶ Exhortatōis. aliam reſpōſionē ponit .ꝗ. vel ſi qua iubendo.

intelligitur. Magna pietas dī ut ad ſolam promiſſionem peccata dimiſerit. id ē rmiſſibilia indicauerit. Itē votum pro ope deputatur cum deeſt facultas opis. Unde votum ꝯfeſſionis reputatur pro ope vocis cū deeſt facultas ꝯfeſſionis. Item voluntas remuneratur non opus. ita intelligitur. voluntas facit remunerabile opus non opus voluntatē. Itē illud In quacūqꝫ hora peccator cōuerſus fuerit. ꝯuerti dicit̄ qui omnino vertitur. Omnino vertit̄ cuius opus vox et cogitatio ita mortificationi deſudat peccati. ſicut ꝑus ſeruierat iniq̄tati. Ita et illud intelligitur. Conuertimini ad me ⁊c̄. Item ſcindite corda veſtra et nō veſtimēta vr̄a. eis dicitur qui nulla interiori ſatiſfactione precedente. ſola exteriori ſe deum poſſe placare ꝯfidunt. Itē cuncta q̄ de leproſis mundatis. vel d̄ lazaro reſuſcitato inducuntur. ad contritionem cordis. non ad veniā rmiſſionis referenda ſunt. Obſtinatio eni animi et ꝯfeſſionis ꝯteptꝰ mors ē impietatis et lepra ſupbie. a qua quiſqꝫ reuiuiſcit dū ſibi ꝑ grām dolor delicti et votum ꝯfeſſionis inſpiratur. Ad hūc etiā articulum ptinent ea q̄ de viuentibus vel in luce ambulantibꝰ vel de dilectōne dei hn̄tibus. vel de habitaculū ſancti ſpūs factis dicta ſunt. vt hꝭ omnia quiſqꝫ dicat̄ aſſecutus ex cordis ꝯtritione quā habet nō ex plenaria pcc̄i remiſſione quam nō dū inuenit. Sic̄ eni in baptiſmate pcc̄m remittitur. et tamē eius pena reſeruatur. ſic ꝑ ꝯtritionē cordis quiſqꝫ a deo reſuſcitari dicit̄. licꝫ adhuc pcc̄i reatu teneat̄. Nō ergo premiſſis auctoritatibꝰ vel argumētis. ſine ꝯfeſſione oris ⁊ ſatiſfactōne operis aliquis ꝓbatur a pcc̄o mundari ¶ Ecōtra auctoritas illa criſoſtomi et ꝓſperi ꝯtra mentem auctoris extorta videtur. Nō eni dicitur. non tibi dico vt te publice accuſes. ſed nō tibi dico vt apud alios te accuſes. ſic ⁊ ꝓſper nō ait. oibus ſed ſimplicit̄ aliis neſcientibꝰ. vn̄ euidētiſſime dat̄ itelligi. ꝙ ſine ꝯfeſſione oris pcc̄a poſſunt deleri. ea vero q̄ adhortationem penitentie et confeſſionis

l ¶ Terciam .ꝗ. e. §. hꝭ ergo.
m ¶ Confitemini. s. di. xxv. §. criminis. contra. ſed hꝭ minus bene dicit ḡ. quod corrigit. .ꝗ. e. §. econt̄ ea q̄.
n ¶ Omnis. s. e. tres autē ſūt actiones.

Gratia dei .ꝗ. de ꝯ. di. iiii. ſine penitentia. p ¶ Quecunqꝫ allegando dicit. q ¶ Auguſtini. s. e. di. §. alii. et. c. nullꝰ r ¶ Penam ſaltem interiorem ſcilicet cordis contritionem et dolorem.
s ¶ Punire .ꝗ. e. di. iii. §. hꝭ de caritate. c. penitentia eſt.
t ¶ Ob peccatum. s. e. di. ſi pcc̄m dauid. s. e. di. nullꝰ debite
u ¶ Orta eſt. alias veritas de terra orta eſt. i. xp̄us de maria .ꝗ. xxxv. q. x. fraternitatis
x ¶ Ignoſcit. peccatum ſuum.
y ¶ Publica. s. xxii. q. iiii. nemo. s. ii. q. i. ſi peccauerit.
z ¶ Publico. i. ſi tempꝰ ꝯfeſſionis et ſatiſfactōis habuerit.
a ¶ Econtra hic ponit. ḡ. veram ſolutionē ſcilicet ꝙ neceſſaria eſt oris confeſſio vbi facultas eſt confitē/di. et ꝙ penitentia debet agi auctoritate ſacerdotis. et ad hoc pro/bandū inducit factum domini quā/do ſuſcitauit filiā archiſinagogi

dicta ſunt. nō huic ſententie ꝯtrarie videtur. Vel enim ſunt verba exhortationis non iuſſionis. ſicut illd̄. Cōfitemini alterutrū pcc̄a vr̄a. vel ſi q̄ iubēdo dicta ſunt. nō ad oris ꝯfeſſionem ſed cordis. non ad exteriorē ſatiſfactionem ſed interiorem referenda ſunt. Eſt enim pn̄ia alia interior alia exterior. Interior pn̄ia ē illa de qua ait auguſtinus. Omnis qui ſue voluntatis arbiter eſt ꝯſtitutus. nō pt̄ inchoare nouā vitā niſi peniteat eū vite veteris. Itē de eadē petrus i actibus apoſtolorum dixiſſe legitur Penitentiam agite et baptizetur vnuſquiſqꝫ vr̄m quod d̄ interiori penitētia nō d̄ exteriori dictū accipit̄.
¶ De exteriori pn̄ia ambroſius ait ſuper epiſtolam ad romanos.

Gratia dei in baptiſmate nō requirit gemitū vel planctū. non opus aliqd̄ ſed ſolā ꝯfeſſiōꝫ cordis. et omnia gratis condonat. ¶ Quecūqꝫ ergo de pn̄ia iubēdo dicta ſunt. nō ad exteriorē vt diximꝰ ſed ad interiorē referenda ſunt. ſine qua nullꝰ vnq̄ꝫ deo reconciliari potuit. Illd̄ aūt aug̃. quo quiſqꝫ negatur veniā conſequi niſi ꝑus quantalācūqꝫ peccati ſoluerit penam. non huic ſententie inuenitur aduerſum. Nullus eni aſſeritur a pcc̄o poſſe mūdari. niſi penam pcc̄i paſſus fuerit. Sꝫ aliud eſt pcc̄m ſacerdoti confiteri et eius arbitrio de pcc̄o ſatiſfacē. atqꝫ aliud deo corde confiteri et ſecreta ſatiſfactione pcc̄m in ſeipſo punire. Eſt eni pn̄ia vt auguſtinꝰ ait. dolor cordis quo quiſqꝫ in ſe punit quod deliq̄t. De hac iterū ſatiſfactione idem ait in pſalmo quinquageſimo exponēs. quoniam iniquitatem meā ego agnoſco tu ne punias. quia ego punio ignoſce. quia ego cognoſco nō diſſimulo. et infra. Sic deus miſericordiam dat vt ſeruet veritatē vt nec peccata eius ſint impunita cui ignoſcit. Ignoſcit enim ſeipſum punienti. miſericordia eſt ꝙ homo liberatur. veritas ꝙ peccatum punitur. Item pſalmo octogeſimo quarto. Veritas de terra orta eſt. Id eſt de homine confeſſio. vt ſe accuſet. et ſic iuſticia de celo ꝓſpexit vt publicanꝰ

b ¶ Leonis. s. e. di. §. alii. et. c. multiplex.
c ¶ Quis neſcit. ar. ff. de acq̄. poſ. poſſideri. §. veratius. et. §. ſcilicet. et. §. ceterum. ff. de contrahen. emp̄. fundi.
d ¶ Item quomodo. s. e. di. §. alii. c. agite. et. c. v̄/bum.

a ¶ Proſperum · s · e · di · §. Item ſicut · et · c · Facilius · ¶ Non ſunt · hꝫ que pro parte ꝯtraria dicta ſunt · ſcilicet ꝙ ſine confeſſione oris peccata grauia dimittantur ·
b ¶ Archiſmagogi · ſcilicet principis iari ·
c ¶ Suſcitauit · ꝗ · e · quem penitet · in fi · d ¶ Secreta · ar · eſſe ſecreta q̄ fiūt ſub preſencia quinqꝫ hominum ·

f ¶ Eam · s · xvij · q · iiij · ſunt · g ¶ Niſi ſiclo · ſiclus continet viginti obolos · ar · i · q · i · iudices · tres ſiclos obolus · obolos tres dragma · hꝫ octo vncia ſunt dragma duodena · dat vncia libram · ſiclus habet ſeptem dragmas · obolo minus vno ·
h ¶ Supputante · id eſt computante a tempore ſcilicet redemptionis cum quis redimebat · ſecundum ꝙ annus iubileus vicinus vel remotus erat iuxta cōputatōꝫ ſacerdotis magis vel minus perſoluebat iuxta modum illum vt ſi agrum recipiebat ſeminatum ſementeꝫ · triginta modiorum · ſacerdos petē debet quinquaginta ſiclos · vel addebatur quinta pars ꝑcij vt dixi ·

confitēs rediit iuſtificatꝰ · Juſticia ꝓſpicit quaſi deus dicat · Parcamꝰ huic · quia non parcit ſibi · Jgnoſcamus · quia agnoſcit · de celo ergo iuſticia ꝓſpexit · id eſt a deo data ē iuſtificatio penitenti · Hec ergo ſecreta ſatiſfactio leuiū ſiue occultorum criminum · deo offerēda eſt · nec ſine pena relaxari probantur · que ſic expiari creduntur · Ea vero que de publica ſatiſfactione vel de oris ꝯfeſſione dicuntur · in publicis et manifeſtis criminibꝰ itelligēda ſunt · Peccata nāqꝫ nabuchodonoſor q̄ ꝓpheta miſericordijs ⁊ elemoſinis ſuaſit redimi · Pec̄ca quoqꝫ niniuitaꝝ q̄ publica ſatiſfactōe expiata ſunt cūctis nota erāt · et publica noxa vt auguſtinꝰ ait publico eget rͤmedio · Premiſſis itaqꝫ auctoritatibꝰ ꝓ manifeſtis criminibꝰ maīfeſta ꝓbat̃ offerēda ſatiſfactio ⁊ oris ꝯfeſſio · latentia vero pec̄ca nō ꝓbantur ſacerdoti neceſſario confitenda et eius arbitrio expianda · Ecōtra ea que in aſſertione huius ſentētie dicta ſunt ꝑtim veritate nituntur · partim pōdere carent · Sine cōtritione cordis nullum peccatū dimitti poſſe · Occulta vero pec̄ca ſecreta ſatiſfactione · publica quoqꝫ maīfeſta penitētia expiari debere · firmiſſima ꝯſtat ratione ſubnixum · Porro ſine confeſſione oris · ſi facultas ꝯfitendi non defuerit aliqd graue delictum expiari auctoritati penitus probatur aduerſum · Quomodo enim ſm̄ auctoritatem leonis pape ſine ſupplicationibꝰ ſacerdotuꝫ indulgentia nequit obtineri ſi ſine ꝯfeſſiōe oris a peccato poſſumꝰ emūdari · Quis enim ſupplicabit ꝓ pec̄co qd neſcit · Itē quō ſm̄ aug̃ · fruſtrat claues eccleſie qui ſine arbitrio ſacerdotis pn̄iam agit · ſi ſine oris confeſſione criminis indulgentia impetratur · Item quō ſm̄ ambroſiū ius ligandi ⁊ ſoluendi ſolis ſacerdotibꝰ a domino creditur eſſe promiſſum ſi quiſqꝫ ſuo arbitrio ſeipſum peccando ligat · vel ſecreta penitētia ſm̄ ꝓſperū in ſeipm̄ ſententiam ꝓfert excōmunicatōnis atqꝫ poſt ſatiſfactōnē abſqꝫ ſacerdotali officiō ſeipm̄ deo vel altario eius reconciliat ·

Non ſunt hꝫ ꝓmiſſis auctoritatibus conſentanea · ſed multoꝝ exemplis ꝓbantur aduerſa · Filiam namqꝫ archiſinagogi turbis eiectis dn̄s reſuſcitauit · non tn̄ niſi ꝓſentibus patre et matre puelle · Petro quoqꝫ iacobo ⁊ iohe pn̄te vite reddita eſt In quo moralit̃ inſtruimur vt ſecreta pec̄ca que ꝑ mortē puelle intelliguntur · non niſi ſupplicationibus eccleſie que ꝑ patrem ⁊ matreꝫ puelle deſignantur · ⁊ ſacerdotū miniſterio · qui ꝑ petrū et ceteros intelliguntur a dn̄o exiſtiment̃ dimitti · Item in leuitico · Qui domum ſuam vel agrū dn̄o vouendo conſecrauerit nō pt̄ eaꝫ redimere niſi ſiclo ſanctuarij · ſacerdote quoqꝫ ipo nō ſupputāte numeꝝ annoꝝ vſqꝫ ad iubileū · in quo ſimiliter docemur ꝙ quicunqꝫ domū ꝯſcientie vel agrum ꝯuerſationis ꝑ pn̄iam dn̄o offerre · atqꝫ precio bonorum opum de vana vite ſue conuerſatōne ſeipm̄ redimere voluerit · nō pt̄ hic facere niſi ſiclo ſanctuarij id ē opibꝰ penitētie · ſacra ſcriptura prefixis · Vnde venientibus ad ſe turbis beatus iohannes nō ait ſimpliciter facite pn̄iam vel fructus penitēcie · ſed addidit dignos · vt ꝑ q̄litate videlicet pec̄coꝝ qualitas offeratur bonoꝝ opum · Non eni par debet eſſe fructus boni opis · eius qui nichil vel parum deliquit atqꝫ eius q̄ grandia ꝯmiſit · Ille tanq̄ nulliꝰ criminis ſibi ꝯſciꝰ vſum ſibi in rebꝰ licitis ꝑbet · huic tanq̄ multis g̃uatū · et a licitis tpare oportet · In iubileo plena remiſſio preſtabat̃ · vnde per eū ꝑfecta peccati remiſſio figuratur · Sacerdos ꝰ numerū annoꝝ vſqꝫ ad iubileū ſupputat cum eiꝰ arbitrio penitētie tp̄a diffiniūt̃ quibꝰ quiſqꝫ plenā peccati remiſſiōꝫ inueniat Nō eni ſicut eſiciꝰ ait ſup eūdē locū · ſtatim poſt diffinitā penitētiā quiſqꝫ a peccato plene mundatur · Cū ergo vt ex ꝓmiſſis colligit̃ tempora penitentie ſacerdotis arbitrio diffiniantur · euidentiſſime apparet ſine confeſſione ꝓprie vocis peccata non dimitti · Quis enim tempa penitentie alicui prefiget niſi primū peccata ſua ſibi manifeſtare curauerit ·

e ¶ Qui domum · ad euidenciam eiꝰ quod hꝫ dicitur nota · ꝙ ad litterā ita erat in veteri teſtamēto ꝙ ſi q̄s offerebat domum ſuam vel agrum vel vineam vel aliquid aliud tabernaculo · et poſtea penitebat · ſi volebat recupare · addita quinta parte eſtimationis eiuſ rei · preciū ꝑſoluebat tabernaculo et rem recupabat · et facienda erat hꝫ ſolutio ad ſiclū ſāctuarij q̄ maioris ponderis erat ꝙ ſiclus vulgaris vel inſtitorū · poſtꝙ autem cōuenit de precio inter ſacerdotem et eum qui debebat redimere · retinebat ēptor agrum · vſqꝫ ad annum iubileum · quem tūc ꝑlene reſtituebat ·

Ille itaqꝫ qui non poterat redimere niſi ſiclo ſanctuarij · ſignat peccatorem qui ſe non pt̄ redimere niſi opibus penitēcie ſancta ſcriptura ſtatutis et alia miſticanti ſequēti lr̄a ·

i ¶ Fructus · i · penitentia quia non tanta ei imponenda eſt quanta magis peccanti ·
k ¶ Licitis · s · xi · q · i · aliud · s · e · § · ex hijs omnibus · c · aliud ·
l ¶ Plenam · i · a pena peccati non ſtatim ·
m ¶ A peccato · hꝫ colligit̃ ꝙ toto tēpore penitentie remittitur peccatuꝫ · ar · ꝗ · e · quem penitet · ſicut ex toto tempore ſtructum eſt ꝛc · ff · de minoribus · l · iij · § · i · qd verum eſt quo ad penaꝫ · quo ad culpam remittitur in primo momento contritionis ·
n ¶ Mundatur · quo ad exterioreꝫ penaꝫ · ſcilicet temporalem · vt · s · e · di · ſi pec̄m · vt · s · e · di · ſicut · primi ·

o ¶ Cū ergo · confeſſione · vnde boeci · ſi opera medicantis exſpectas oportet vt vulnus detegas ·

a ¶ Item taciturnitas. hec argumentatio de taciturnitate non iuuat gra. nam cum peccator cui iam peccatū eſt dimiſſum tacet et contemnit cōfiteri. hoc ē iam aliud peccatū ꝙ primū. b ¶ vbi aūt. s. xxij. q. ij. cū hu militatis.

Quem penitet. Ca. hoc capitulū diuiditur in quatuor partes. primo dicit ꝙ quilibet ꝑ ſeipſū debet cōfiteri ſacerdoti. et non ꝑ nuncium. vt ita afficiatur maiori verecūdia que partem penitē/tie releuat. Secundo dicit. ꝙ q̄ vult confiteri. diſcretū debet eligē ſacerdotem cui confiteatur. q̄ ſciat liga/re et ſoluere. Tercio quod qui copiaꝫ ſacerdotis nō habet. confiteatur. proximo. et ex deſiderio ſacerdotis veniam cōſeq̄tur. Quarto dicit ꝙ occultum peccatum ſufficit cōfiteri occulte. publicum vero ē pub/lice cōfitendum.

ditur ꝑ confeſſionem eſſe veniale. vel fit vitale ſcd̄m aliam tranſlationem. i. ad vitam non impediens. r ¶ Purgatur. i. purgari nō videtur ꝓpter penā exterioris ſatiſfactionis. que adhuc reſtat. s. e. di. ſi pcc̄m dauid. ꝗ. e. di. vltima. §. vlti. s ¶ Vitale ē. i. eius penitentia confert et impetrat vitam. t ¶ Peccanti. diſcrete. et hoc ē quod ſeq̄tur ſed oportet. ꝛc̄. u ¶ Miſereatur. ſcilicet puniendo peccata.

Item taciturnitas peccati ex ſuperbia naſcit̄ cordis. ideo enī pcc̄m ſuum quiſq3 celare deſiderat ne iniquitas ſua alijs manifeſta fiat. ne talis reputet̄ apud homines foris. qualē ſe dudū exhibuit diuino cōſpectui. qd̄ ex fonte ſupbie naſci nulli dubium eſt. Species etenī ſupbie ē ſe velle iuſtū videri. qui pcc̄or ē atq3 ipocrita cōuincitur. qui ad imitationeꝫ ꝑmoꝝ parentum. vel tergiuerſationem verboꝝ pcc̄a ſua leuigare contendit. vel ſicut caim pcc̄m ſuū reticē do penit9 ſupprimere querit. Vbi aūt ſupbia regnat vel ypocriſis. humilitas locū hr̄e non valet. ſine humilitate vero alicui veniā ſperare nō licet. Nec ergo vbi eſt taciturnitas cōfeſſionis. venia ſperanda ē criminis. ¶ Probatur hoc idē auctoritate auguſtini qui in libro de pn̄ia ait

Quem penitet omnino peniteat et dolorem lacrimis oſtendat. repſentet vitā ſuam deo ꝑ ſacerdotem. ꝓueniat iudiciū dei ꝑ cōfeſſiōꝫ. ꝓcepit enī dn̄s mundandis vt oſtēderent ora ſacerdotibus. docēs corporali preſentia cōfitenda pcc̄a. non ꝑ nunciū nō ꝑ ſcriptum manifeſtanda. dixit enī ora monſtrate et oīes nō vnus ꝓ omnib9. nō aliū ſtatuatis nunciū qui ꝓ vobis offerat munus a moyſe ſtatutū. ſed qui per vos peccaſtis ꝑ vos erubeſcatis. Erubeſcētia enī ipa ꝑtē habet ꝛmiſſionis. ex miſericordia enim hoc precepit dominu9 vt nemo peniteret in occulto. In hoc enī ꝙ ꝑ ſeipm̄ dicit ſacerdoti et erubeſcentiā vincit timore. offēſi fit venia criminis. fit enim veniale ꝑ confeſſionem. quod criminale erat in operatione. Et ſi nō ſtatim purgatur fit tn̄ vitale qd̄ cōmiſerat mōtale. Multū enī ſatiſfactionis obtulit qui erubeſcentie dominās. nichil horꝝ q̄ cōmiſit. nūcio dei denegauit. Deus enī q̄ miſericors et iuſtus eſt ſic cōſeruat miſericordiaꝫ in iuſticia. ita et iuſticiaꝫ in miſericordia. opus enī miſericordie ē peccanti pcc̄a dimittere. ſed oportet vt iuſt9 miſereat̄ iuſte. Oportet enī vt nō ſolū q̄d ſed in quo doleat cōſideret. ſi dignus eſt. non dico iuſticia ſed miſericordia. Iuſticia enim ſola damnat. ſed dignus eſt miſericordia. qui ſpiritali labore querit grām. laborat enim mens patiendo erubeſcentia. et qm̄ verecundia pena eſt magna. qui erubeſcit pro xp̄o. fit dignus miſericordia. Vnde patet quia quanto pluribus confitetur in ſpe venie turpitudinē criminis. tanto facilius conſequitur grām remiſſionis. Ipſi eniꝫ ſacerdotes plus iam poſſunt proficere. plus cōfitentibus parcere quib9 enim remittunt. remittit de9. Lazarū enī de monumēto iā ſuſcitatū obtulit diſcipul' ſoluēdū. ꝑ hoc oſtendēs ꝑtātē ſoluēdi cōceſſaꝫ ſacdoti. Dixit quodcūq3 ſolueritis ſup terram ſolutū erit et in celis. hoc ē. Ego dominus et oīes milicie celeſtis ordines et omnes ſancti i gloria mea laudāt vobiſcū et cōfirmant quos ligatis et ſoluitis ſup terram. non dixit quos putatis ligare et ſoluere ſed i quos exercetis opus iuſticie aut miſcd̄ie. alia aūt opa vr̄a in peccatores non cognoſco. Quare qui confiteri vult pcc̄a vt inueniat grāꝫ querat ſacerdotem ſcientem ligare ⁊ ſoluere. ne cū negligēs circa ſe extiterit. negligatur ab illo. qui eum miſericorditer monet et petit. ne ambo in foueam cadant quā ſtultus euitare noluit. Tanta itaq3 vis cōfeſſionis eſt vt ſi deeſt ſacerdos cōfiteat̄ proximo. Sepe enim cōtingit ꝙ penitens non ꝑt verecundari corā ſacerdote. quē deſideranti nec locus nec tempus offert. ſi ille cui cōfitebit̄ poteſtatē ſoluendi non habeat. fit tn̄ dignus venia ex deſiderio ſacerdotis qui confitetur ſocio turpitudinem criminis. Mūdati enī ſunt leproſi dum ibant ſe oſtendere ſacerdotibus antequaꝫ ad eos ꝑuenirent. vnde patet deum ad cor reſpicere dum ex neceſſitate ꝓhibentur ad ſacerdotes ꝑuenire. Sepe quidem eos querūt. ſed ſani ⁊ leti dum querunt. antequā ꝑueniāt moriuntur. Sed miſericordia dei ē vbiq3 qui et iuſtis nouit parcere. et ſi non tamen cito ſicut ſoluuntur a ſacerdote. Qui ergo omnino confitetur et ſacerdoti meliori q̄m poteſt confiteatur. Si pcc̄m occultum eſt

d ¶ omnino. i. pfecte cōtereat̄ d' omnibus. i. de omī peccato et eius varietate. ꝗ. di. v. cōfiteret. et di. vi. qui vult.

e ¶ Oſtendit. per exteriora enim ꝓſumitur de interioribus. vt hoc et. s. di. l. ſi quis diaconus.

f ¶ Per nūciū. et ita non ꝑt hoc ꝑ alium qd̄ ꝑt ꝑ ſe. ff. de ſolutionibꝫ. inē artifices. extra de cleri. nō reſi. quia nonnulli.

g ¶ Per ſcriptū manifeſtanda. s. xxx. q. v. qualis contra. Sed ibi non dicitur ꝙ ibi accipiatur. ſed ꝙ accepta in ſcripturis redigatur ne detur obliuioni.

h ¶ Munus. ſcilicet hircum. q̄ ſignificat animaꝫ penitētēꝫ. ꝗ. di. iij. c. inter hoc hircū. §. i.

i ¶ Penitentiaꝫ. deſignatam ꝑ hircum.

k ¶ Ex miſericordia. i. miſericordiaꝫ repromittens.

l ¶ Hoc ꝓcepit. miſtice vbi dixit vade oſtēde te ſacerdotibus.

m ¶ Timore. i. ꝓpter timorē ſeruilem.

n ¶ Offen ſi. ſ. dei quē peccādo offenderat.

o ¶ Criminis. s. e. di. §. alij. c. ſerpens.

p ¶ veniale. i. dignum venia.

q ¶ Vel fit. i. oſtē

x ¶ Quid. i. ꝓpē quid. ſ. ꝓpter qd̄ peccatum

y ¶ Sꝫ in quo doleat. i. dolorē patiatur. ſ. in pena. Doleat. penitens.

z ¶ Cōſideret. ſacerdos.

a ¶ Iuſticia. ſi enī ſola iuſticia reſpiciatur. nullus ſaluabitur vel conſequetur veniaꝫ criminis.

b ¶ Sꝫ miſcd̄ia. ſ. vt non puniatur eternaliter.

c ¶ Labore nichil enī carius emitur. ꝙ qd̄ ꝓcibus impetratur. vt dicit ſeneca. ar. ad hoc. viij. q. ij. illud.

d ¶ Pluribꝫ. ar. ꝗ. di. vi. placuit. ar. cōtra. s. di. e. §. his. ſub illo. §. nō ita.

e ¶ Facili9. quia tot ſacerdotes obligat ad orandum ꝓ ſe quot ſacdotibus cōfitetur. vt ꝗ. e. quamuis.

f ¶ Quib9 enim remittūt. ar. pro remiſſionib9 que ſiūt ad poteſtates et ad talia.

g ¶ Et cōfirmāt. eas iuſte ligatas

h ¶ Quos eſſe ligatis. iuſte et miſericorditer.

i ¶ Penis. ꝓ peccatis impoſitis. et eos iuſte eſſe ſolutos.

k ¶ Quos ſolueritis. iuſte et miſericordit̄ a penis

l ¶ Super terram. i. in eccleſia. quia extra eccleſiaꝫ nulla vera ſolutio vel ligatio fieri ꝑt. s. i. q. i. remiſſionē. xxiij. q. i. quicūq3

m ¶ Iuſticie. iuſta pena ligandi.

n ¶ Aut miſcd̄ie. aliq̄d de pena relaxādo vel aliquē cōmunione ſacramētorum reconcilian

o ¶ Opa vr̄a. de. ſ. ꝙ dimittatis ꝑ vos peccata.

p ¶ Scientem. ſi enim in eius parrochia non eſt diſcret9 ſacerdos eius qui ꝓeſt cōſenſu

talem adeat· vt ꝫ· di· vi· placuit· et ex̄ de pe· et re· omnis·
a ¶ Quẽ deſiderãti· alias quẽ deſiderãt· b ¶ Locus· ff· de exercito· l·
·i· in prin· c ¶ Et ſi ille ꝫ· de cõ· di· iiij· in pñ· d ¶ Ex deſiderio ꝫ· e· q·
·v· qd' deo· e ¶ Et ſi non tam cito· s· di· l· ſi quis diaconus f ¶ Sol=
uerentur· quo ad penam tempalẽ· g ¶ A ſacerdote· deus quẽ non fal
lit peccati qualitas· nec peccãtis affectus· vt· xxiij· q· iij· deus· qui verã
de penitente ꝓmi
ſit ſẽtenciã· Sz p̃=
ſbiter qui videre
nõ p̄t et qui talia
cõfitẽtis verba iu
dicat qualia foris
ſonant· indignum
abſoluit frequen/
ter· vt· xxiij· q· iij·
deus· et ·xxij· q· v·
humane· alioquin
verũ non eſſet qd'
ħ dicitur· cũ apud
deũ nullas pacia=
tur venire moras
pec̃oris cõuſio· vt
·xxvi· q· vi· hijs q̃
tempore ·s· di· e·
multiplex· vel hic
ad tempalẽ penã
referat· licet eni
peccatũ dimittaẽ
ne homo ab acci=
pienda vita eter=
na impediatur· vt
·s· ſicut primi· nõ
tamen ſi pec̃o par
citur pena remit=
titur· quia nullate
nus ſine vindicta
relaxat· ſic patet
in dauid ·vt· s· e·
di· ſicut peccatum
h ¶ Suſcitauerit·
quid ſignificent i/
ſti mortui tres ha
bes ꝫ· di· ij· ſicut
tribus·
i ¶ Sufficẽ· ad ce
leriorem et plenã
pene tempalis ab
ſolutõnẽ· vt· s· di·
·e· multiplex· c· ſuf
ficiat et· c· fleat ꝫ·
et di· v· cõſideret·
in fi· xiij· q· ij· tps·
k ¶ Meritũ· i· au=
ctoritatem qd' vo/
cat meritũ· quia
de merito carita=
tis ſue habet au=
ctoritatẽ ligandi
et ſoluendi· ar· xl·
di· c· i·
Quamuis ple
nitudo· id eſt
pfectio in fide·
m ¶ Quia nõ om
niũ· ħ negatio et
ſequens equipollẽ
affirmatõni· ff· de
v· ſig· duobus·
n ¶ Improbabi=
lis· ſm quã occul/
ta i publico ↄfite=
bantur ↄpulſi ad
ħ ꝓpter qd' multi
pñiam declinabãt
o ¶ Percelli· ſi alie ꝓbationes ſunt que ſufficiant cũ huiõi ↄfeſſione
et eſt huic ſimile· xxij· q· v· ħ videtur· ·ſ· inimicis· non eni p penitẽti
p ¶ Vel quibus· accuſantibus· am tollitur pena ciuilis· ar· xxxiij·
·q· ij· admonẽ· q ¶ Sufficit· s· di· e· § ex hijs omnibꝫ· et· c· ſufficiat
r ¶ Quibus auctoritatibus· ↄfeſſionis· an ſit· ſ· neceſſaria· an non·
s ¶ Breuiter· immo prolixe· vel ideo dicit breuiter reſpectu multarũ

ſufficiat referre· in noticiam ſacer=
dotis· vt grata ſit oblatio muneris·
Nã in reſurrectione filie principis
pauci interfuerũt qui viderent· Nõ
dũ enim erat ſepulta nõ dũ extra ci
uitatis portam delata· non dum ex=
tra domum i noticiam portata· In
tus reſuſcitauit quã intꝰ inuenit re
lictis ſolis petro ⁊ iohanne et iaco=
bo· et patre ⁊ matre puelle· in qui=
bus figuraliter continentur ſacerdo
tes eccleſie· Quos aũt extra inueit·
animaduertendũ eſt quomodo ſuſci
tauit· Flebat enim turba poſt filium
vidue· Flebat maria ⁊ martha ſup=
plicantes ꝓ fratre· Flebat ⁊ turba q̃
mariam fuerat ſecuta· lacrimis ma
rie ad monita· In quo docemur pu=
blice peccantibꝰ nõ ꝓpriũ· ſed eccl'e
ſufficere meritũ· Item leo papa

Sufficit illa confeſſio que primum
deo deinde ſacerdoti offert·

Quamuis plenitudo fidei videa
tur eſſe laudabilis que propt
dei timorẽ apud omes erubeſcere nõ
veretur· tamen quia non omniũ hu
iuſmodi ſunt pecca vt ea q̃ penitẽtiã
poſcũt nõ timeant publicare· remo=
uebatur improbabilis conſuetudo
ne multi a penitẽtie remedijs arceã=
tur dum aut erubeſcunt· aut timent
inimicis ſuis facta ſua reſerare qui
bus poſſint legum pcelli conſtitutio
ne· Sufficit enim illa ↄfeſſio· q̃ pri=
mũ deo offertur tunc etiã ſacerdoti
qui ꝓ delictis penitẽtiũ precator ac
cedit· tũc enim plures ad penitenti=
am poterũt ꝓuocari· ſi populi auribꝰ
non publicetur ↄſcientia confitẽtis·
¶ Quibus auctoritatibꝰ vel quibꝰ
rationũ firmamentis vtraq; ſenten
tia ↄfeſſionis ⁊ ſatiſfactionis innitaẽ·
in medium breuiter ꝓpoſuimꝰ· Cui
aũt harum potius adherendum ſit·
lectoris iuditio reſeruaẽ· vtraq; eni
fautores habet ſapientes ⁊ religio=
ſos viros ¶· Vñ theodorus cantua=
rienſis archiepiſcopꝰ· in penitẽtiali
Quidam deo confi ſuo ait
teri ſolũmõ debẽ dicunt pecca·
vt greci· quidã vero ſacerdotibꝰ cõ
fitenda eſſe percenſent vt fere tota
ſancta eccl'ia· Quod vtrumq; non ſi=
ne magno fructu intra ſanctã eccle
ſiã fit· ita dũtaxat vt deo q̃ remiſſor
eſt peccatorũ pecca noſtra confitea=
mur· ⁊ hoc pfectorum ẽ· et cũ dauid
dicamus· Delictũ meũ cognitũ ti=
bi feci ⁊ iniuſticiã meã non abſcõdi
Dixi confitebor aduerſum me iniu=
ſticiã meã ⁊ tu remiſiſti impietatẽ
peccati mei· Sed tñ apl'i inſtitutio
nobis ſequenda eſt· vt confiteamur
alterutrum peccata noſtra· ⁊ oremꝰ
pro inuicẽ vt ſaluemur· Confeſſio
itaq; que ſoli deo fit qd' iuſtorũ eſt·
peccata purgat· ea vero q̃ ſacerdoti
fit docet qualiẽ ipſa purgent pecca=
ta· Deus namq; ſalutis ⁊ ſanctita=
tis auctor ⁊ largitor plerumq; pre=
bet hanc ſue penitentie medicinam
inuiſibili adminiſtratione plerumq;
medicorũ operatione· D II

Quia vero de penitentia ſe=
mel cepit ſermo haberi· ali
quantulum altius repeten=
dum videtur· Diuerſorum ſenten=
tias certis rationibus ⁊ auctoritati
bus munitas in medium proponen=
tes· Alij dicunt penitentiã tantum
ſemel eſſe vtilem· vnica enim eſt nec
reiterari poteſt· Si vero reiteratur
pcedẽs penitẽtia nõ fuit· et ſi de ſen=
tentia iudicis eius merito pecca vi=
dentur eſſe remiſſa· apud tamẽ eius
pſentiam cui omnia futura preſen=
tia ſunt nunq̃ habentur remiſſa· q̃a
non ſeruata eſt illa ſententia veri ſa=
cerdotis· Vade et amplius noli pec
care· Item· Ecce ſanus iam factus
es· noli amplius peccare ne deterius
tibi aliquid contingat· Item ex

auctoritatum que de hac materia loquuntur·
Q t ¶ Vtraq; hoc item ꝓbabit gra· per ſequens capitulum·
Quidam· tota eccl'ia· et ideo ei adherendũ eſt· q: a pluribus ↄproba=
tur· ar· xix· di· in canonicis· x ¶ Quod verũq; ſ· confiteri deo et ſacer/
y ¶ Perfectorum· quia non habent niſi venialia vnde non doti·
indigent oris ↄfeſſione ſpeciali· z ¶ Perfectorum· s· e· di· § hijs autẽ
a ¶ Docet· i· hoc
eſt ſignũ ſacerdo
ti q̄ dimittatur ↄ
fitenti p contritio
nẽ· ar· s· e· di· § ħ
idem· c· oĩs qui
non diligit· ſicut
cordi s ↄtritio eſt
ſignũ peccatori q̄
gratia dei dimiſit
ei peccata· quia ne
mo· ⁊c̃· vt d' ↄ· di·
·iiij· nemo·
b ¶ Adminiſtra=
tione· i· ſola ↄtriti
c ¶ Medi· one·
corũ· i· ſacerdotũ·
Di· ij·
Quia de pe/
nitentia· ħ
ĩtitulaẽ ſe
cunda diſtinctio·
in qua i lla queſtio
tractatur· an cari=
tas ſemel habita
poſſit amitti· ⁊ eſt
certum q̄ poteſt i
via peregrinatio/
nis amitti imo q̃n
tumcũq; ſit perfe
cta· vt ꝫ· e· § non
eſt mirum· qd' pro
bat auctoritatibꝰ
et exẽplis· in pria
aũt vbi pfectiſſi/
me iam habeẽ non
amittitur ꝫ· e· cari
tas· hanc queſtiõẽ
tractat hic g̃· oc/
caſiõe alterꝰ quã
ipſe in inicio pre/
libauit· Sed in ter
cia di· eandẽ proſe
quitur· an ſ· peni/
tẽtia iterari poſſit
ꝓcedit g̃· gra· in
hac di· hoc modo·
primo probat q̄
penitentia nõ poſ/
ſet iterari vſq; ad
·§· Item ſine cari/
tate· vbi latenẽ in
greditur materiã
huius diſtinctio=
nis· et probat cari
tatem ſemel habi
tam amitti nõ poſ
ſe· vſq; ad· § hic q̃
de caritate· vbi in
cipit auctoritati=
bus allegatis Re
ſpõdere· aſſerẽs il
las de caritate per
fecta eſſe intelli/
gendas· et inde ſu
pta occaſione gra
dus in caitate eſſe
ꝓbat vſq; ad ·§·
nõ ẽ mirũ· vbi latẽter aduerſam ptem aſſumit· et q̄ caritas amitti poſ
ſit exemplis ⁊ auctibus oſtẽdit vſq; ad· § euidẽter· vbi oſtẽdit ħ verũ
eſſe nõ ſolũ de caritatis ope· ſed etiã de ipſa caritate· ⁊ ħ vſq; in fi· di/
e ¶ Proponentes· abſolutus nominatus ẽ· ſtinctionis ꝓſequitꝰ·
f ¶ Pñia· que valeat ad vitã· g ¶ Iudicis· qui penitentiã impoſuit·
h ¶ Eius· dei vel ſacerdotis· i ¶ Merito· i· ſm iuſticiã ꝫ· di· iiij· § eorũ·

a ¶ Nunq̄ · allegando dicit · b ¶ Peccare · i · eſſe in ꝓpoſito peccandi · tamen aliter inducit allegando · c ¶ Vicio · vel alio quocūq̄ · d ¶ Si quis · ſemel notatus · i · deprehenſus · e ¶ Primā · vicij cauſam i ſe penitus nō extirpat · qui in idem poſtea recidit · f ¶ Reconditam · non ideo h̄ dicit q̄ ſemp ita ſit · ſed q̄ ita fuerit preſumptio eſt inuidia vel otentio iterata · g ¶ Curari · xxvi · q · vij · aff cm · ex ꝺ tepo · grauiſ · ꝫ · de cō · di · v · legimus ·
h ¶ Adulto ꝫ · de o · di · iij · c · quō · c · ſolet ꝫ · e · di · ꝫ · fugerat · et · ꝫ · romanos · et · c · tolle ·
i ¶ Aliqn̄ · h̄ allegando dicit vt auctoritatē inducat ·
Caritas · caritas que deſeri poteſt · nunq̄ vera fuit ·
l ¶ Deſeri p̄t · i · q̄ otingit deſeri vel de facili ·
m ¶ Et nunq̄ · i · pſeuerans finalis · vel vera · i · ad vitam ducens · i · eternā beatitudinem ·
Radicata · id eſt perfecta ·
o ¶ Securus · ſpei perſeuerantia non rei preſētia · quia quilibet etiā pfectus timere debet ne caritatē amittat · xxxij · q · v · ſi paulus ·
Valida · v̄ba ſalomonis in cantici ·
q ¶ Dilectio · i · caritas perfecta ·
r ¶ Ceperit · i · cōtingit · vel coniunctum itellige · vel de facili ·
s ¶ Occidit · i · remouet a delectatione ſicut mors remouet ab omī actu terreno · dicit lex · mors oia ſoluit · i autē · de nupcijs · ꝫ · deinceps
Caritas · Caſus · in hoc capitulo · primo commēdat proſper caritatem ex eius effectibus · ⁊ ſūt verba proſperi vſq̄ ad illud · Item beda · Secundo oſtendit q̄ qui caritatē habet facile peccatis reſiſtit · bonis opibꝰ omnibꝰ abūdabit · et mundana otēnit difficilia facile pficit · ſubdit etiā q̄d ſit deum diligere · et quid ſit peruertere ordinem dilectionis · Tercio oſtendit ad quid corpus noſtrum ſit diligendum · Quarto oſtendit qualiter ſit intelligendum · diliges ꝓximū tuū ſicut teipm̄ · et q̄ ſūt q̄ deū diligūt pluſq̄ ſe ·
u ¶ Caritas · i · ex caritate ꝓcedit recta voluntas · et ē dictū p cauſam vt illud · xxxvi · q · ij · tria · vt exponatur hec dictio eſt · i · facit · alioquin nō eſt verum · cum caritas ſit habitudo mentis que voluntas non eſt · vel

octā ſinodo Primam vicij cauſam nō penitus extinguit qui in idem poſtea recidit

Si quis ſemel notatus fuerit inuidie vel otentionis vicio · et rurſum in hocipm̄ inciderit · ſciat ſe primam cauſam ex q̄ inuidia vel otentio naſcitur in interioribus medullis habere reconditā · Oportet ergo eū p otraria atq̄ aduerſa curari id eſt p humilitatis exercitiū · Exercicia vero humilitatis ſunt · ſi ſe viliorib9 officijs ſubdat ⁊ miniſterijs indignioribus tradat · Itaq̄ arrogantie et humane glorie vicium curari poterit vt in oſuetudine humilitatis affect9 vltra iā nō incidat in arrogātie et vane glorie delictum · ſed in ſingulis huiuſce modi vicijs cura ſimul adhibetur ·

¶ Item ſine caritate nulli adulto pccm̄ remittitur · non habet aūt caritatē qui aliquādo peccatur9 ē criminaliter · ¶ Vnde auguſtinus ad iulianum comitem

Caritas que deſeri p̄t nunq̄ vera fuit ·

¶ Item ſup epl̄a iohannis ·

Radicata ē caritas ſecurus eſto nichil mali procedere poteſt ·

¶ Item gregorius in moralibus ·

Valida eſt vt mors dilectō · virtuti eteni mortis dilectio comparatur · q̄ꝛ nimirū mētē quā ſemel ceperit a delectatione mundi funditus occidit · ¶ Itē proſper in libro de otemplatiua vita ·

Caritas eſt vt michi videt̄ recta voluntas ab omnib9 terrenis ac p̄ntibus ꝓrſus auerſa · Iūcta vero deo inſepabiliter et ignita igne quodā ſpūs ſancti a quo ē · et ad quem refertur incenſa · inquinamenti ois extranea · corruptionis neſcia · nulli vicio mutabilitatis obnoxia · ſup omnia que carnaliter diligunt̄ excelſa · affectionū omniū potentiſſima · diuine otemplatōnis auida · in omnibus ſemp inuicta · ſumma actionū bonaꝝ · ſalus moꝝ · finis celeſtium p̄ceptoꝝ · mors criminum · vita virtutū · virtus pugnantiū · palma victoꝝ · arma ſanctaꝝ mētium · cauſa meritoꝝ bonoꝝ · p̄miū pfectoꝝ · ſine qua null9 deo placuit · cū q̄ nec potuit aliquis peccare nec poterit · fructuoſa in penitentib9 · leta in proficientibus · glorioſa in pſeuerantibus · victorioſa in martiribus · operoſa in omnibus omnino fidelibus · ex qua quicq̄d ē boni opis viuet · Itē hec ē caritas vera germana · pfecta · quā excellentiorē viā nominat apoſtolus ſanctus · Sicut enim ſine via nullus puenit quo tendit · ita ſine caritate que dicta ē via non ambulare poſſunt homines ſed errare · Itē ergo ſi caritatē deo exhibeamus et proximo corde puro ⁊ conſciētia bona et fide non ficta peccato facile reſiſtimus · bonis omnibus habundamus ſeculi blandimenta contemnim9 ⁊ oia que difficilia ſunt humane fragilitati vel aſpa etiā cū dilectōe pficimus · ſi tn̄ diūi caritate pfecta q̄ nobis ab illo ē ex toto corde · et ex tota anima · et ex totis viribus diligamus · Ex ea enī parte q̄s peccat ex qua minus diligit deū · Quē ſi ex toto corde diligamus · nichil erit in nobis vnde pcc̄i deſiderijs ſeruiam9 · Et quid eſt deum diligere · niſi eum occupare animo · concipe fruende eius viſionis affectū peccati odiū · mūdi faſtidium · diligere etiam ꝓximū quē in ſe cenſuit diligendum · in ipo amore ſeruare legittimū modū · nec puertere dilectionis ordinem oſtitutum · Ordinem dilectionis illi puertūt · nec modū diligēdi cuſtodiūt q̄ aūt mundum qui otemnend9 ē diligunt · aut corpora ſua minus diligēda plus diligunt · aut ꝓximos non ſicut ſeipſos · aut deū plus q̄ ſeipſos

motus voluntatis · ſimiliter illud intelligitur auguſtini · caritatem voco motum animi · dicitur ergo caritas voluntas vel motus · quia vt ꝫ · dicitur eſt cauſa meritorum bonorum · ſicut et iniquitas · cum ſit habitudo mentis iniuſte dicitur peccatum · quia ex ea eſt ꝫ · di · iij · ille rex ·
x ¶ Recta · i · rectam vitam et dignam faciens voluntatem ·
y ¶ Terrenis · ſecus eſt de caritate impfecta · quā habens poterit curare tpalia · ar · xij · q · i · habebat ·
z ¶ Inſeparabiliter · i · non de facili ſeparabitur ·
a ¶ Inquinamenti · ſ · mortalis ·
b ¶ Vicō · i · immutabilitati ·
c ¶ Affectionum · i · bonarum voluntatum ·
d ¶ Sūma · i · pfc̄a
e ¶ Moꝝ · i · ſalutiferos faciēs mo
f ¶ Finis · res · i · conſummatio · vel q̄ꝛ precepta finaliter docent vt habeantur ·
g ¶ Pugnantiū · cum vicijs ·
h ¶ Vita v̄tutū · ꝫ · e · c · v̄ itē ꝓinde
i ¶ Cū qua · i · i ea pſeuerando ·
k ¶ Nec potuit · ecce verbū in quo facit ad ꝓpoſitū ·
l ¶ Peccare · ſ · mortaliter ·
m ¶ Operoſa · i · effectiua bonorum operum
n ¶ Germanā · id ē germanos et cōcordes faciens cōiuncta et inſepabiliter adherens · ſalomon · dixi ſapientie ſoror mea es · et prudentiam vocaui amicā meaꝫ ·
o ¶ Excellentiorem · alijs donis
p ¶ Viam · eundi ad deum ·
q ¶ Nominat · in pma epiſtola ad corintheos ·
r ¶ Que difficilia · ad ſaluteꝫ anime pertinentia ·
s ¶ Ex qua min9 · i · ex qua dei dilectionem poſtponit facilius · ſicut plures ſunt ꝓniores deum offendē fornicādo q̄ furando · ar · l · di · q̄ꝛ tua · in ſi ·
t ¶ Faſtidiū · ſpe te concipere
u ¶ Quī in ſe · ſcilicet diligētes ad ſui ſimilitudineꝫ · vt dictū ē · diliges proximum tuum ſicut teipſum · x ¶ Vel in ſe · deo ſcilicet ad eius ſimilitudinem vt dictum eſt ſecundum autem mandatum ſimile eſt huic ·
y ¶ Diligunt plus iuſto · z ¶ Diligenda · q̄ animaꝫ · ar · xxij · q · v · ſi q̄s coactus ·
a ¶ Quia pars · alia ps q̄ ē hō interior · vt de o · di · iij · nō exquo · non ergo corpus eſt homo quod meludienſes ſomniant · quia nichil eſt id quod ſuipſius ſit pars · ar · ff · de euic · ſi dictum · ꝫ · ij ·

et peccant qui ponunt corpus genus aĩalis · vt dicit ariſto · li · vi · topi ·
a ¶ Naturaliter ꝟ · de cõ · di · v · non · mediocriter · in fi ·
b ¶ Spiritui · vt ad vſus exercende v̓tutis bẽat · vt · s · xliij · di · ouiuia ·
c ¶ Subiectũ · debem⁹ eni adhibẽ iumto nr̃o ſaccũ · paleã · ꝛ flagellũ
d ¶ Saccum · i · opera penitentie · et alia bona opera ·
e ¶ Paleam · i · neceſſaria ad vite ſuſtentationem ·
f ¶ Flagellũ · vt caſtigemus ſi exceſſerit · ac ſi ea pateremur ·
g ¶ Vtilitates · tunc eni non ĩpos ſed noſmet tantuꝫ diligimus · vnde tullius in libro de vera amicicia · ſuis quippe icomodis grauiꝰ augeri nõ eſt amicum · ſed ſe ipſum amantis ·
h ¶ Nature · s · di · lxxxvi · non ſatis ·
i ¶ Participes · ergo iudei et ſarraceni proximi noſtri ſunt et diligẽdi a nobis vt nos et verum eſt · verumtamen omnia opera dilectionis impẽdere debem⁹ ſcdꝫ vniuſcuiuſqꝫ oditionem · lxxxvi di · paſce ·
k ¶ Ad eternã · h diligenter aduerte quid ſit proximum ſicut teipſum diligere ſcilicet ſaltem anime ſue ſalutem et ea que ad ſalutẽ anime pertinẽt · ei optare quaꝫ tibi optas · non obſtante ergo hoc p̃cepto poſſum⁹ delinquẽtibus penas corporales optare et procurare · dummodo hoc fiat ſecundũ quod iura permit
l ¶ Cogita tũtmus · ſ · anime et corporis · vt eos liberemus ·
m ¶ Vita · i · q̃ eſt in vita anime ſue qua ipſa viuit · vt · s · di · i · § · hic idez · v̓ · refuſcitatus · xxiij · q · i · vbi ſana ·
n ¶ Sup iohannem · legitur in iohanne · ꝙ iohannes baptiſta vidit ſpiritum q̃ſi columbam deſcendẽtem · ꝛ manentem ſup ihesum baptizatum · ꝙ deſcendit ſuper eum · ſignum fuit ne vox illa · hic eſt fili⁹ meus dilectus · ꝛc̃ · putaretur ad iohannem eſſe dicta · ſed ad eum · ꝙ autem ſedit ſup eũ ſpeciale fuit ſignum filij dei · ſ · quo ille diſcerneretur ab alijs · querit ergo hic beda · quõ fuit ſignum cognoſcendi filij dei · ſ · ꝙ ſpirit⁹ mãſit ſuper

forte non diligunt · Item corp⁹ noſtrum qꝛ pars noſtri eſt ad hoc a nobis eſt diligẽdum · vt ſaluti eius ac fragilitati naturaliter ↄſolamus · et agamus quatenus ſpiritui ordinate ſubiectũ · ad eternaꝫ ſaluteꝫ accepta immortalitate et incorruptione ꝑueniat · Item · ꝓximos aũt tũc diligimus ſicut nos · ſi non propter aliquas vtilitates noſtras · non propter ſperanda beneficia vel accepta · non propter affinitates vel conſanguinitates · ſed ꝓpter hoc tm̃ ꝙ ſunt nature noſtre participes diligam⁹ · Item · nõ illi tantũ ꝓximi noſtri credendi ſunt quos nobis gradus ſanguinis iungit · ſed ꝓximi noſtri credendi ſunt om̃es homĩes nature noſtre ſicut dixi participes · Itẽ · ꝓinde ſicut nos ꝓximos noſtros diligim⁹ · qñ ad mores bonos et ad vitã eternam ↄſequendaꝫ ſicut nobis eoꝝ ſaluti ↄſulim⁹ · qñ nos in eoꝝ peccatis ac periculis cogitamus · et ſicut nobis ſubuenire optarem⁹ · ita eis ſubuenimus · aut ſi facultas defuerit volũtatem ſubueniẽdi tenemus · Qua ꝓpter cariſſime ſatage tota dilectione · vt bonum quod tibi fieri vis velꝉ et proximo · Illi vero plus q̃ ſe diligunt deum qui ꝑ eius amore ſue ad tempus ſaluti non parcunt · ſeipſos in periculis ac tribulationibus tradũt nudari facultatibus proprijs · patrie ſue extorres fieri · parentib⁹ et vxoribus ac filijs renunciare parati ſunt · et vt totũ dicam · et ipam mortem corporis non ſolum non refugiũt ſed etiam libenter excipiunt · ambientes a corporis magis ſui vita q̃ a deo qui eſt vita vite ſue diſcedere · ¶ Itẽ beda ſup iohannem ·

Verendũ ẽ m ¶ De eodem · Oterea quomõ ſpãle filij dei agnoſcendi ſignum fuerit ꝙ ſup eum deſcenderit et manſerit ſpũs ſanct⁹ · Quid enim magni eſt filio dei ꝙ in ipſo manere ſpũs aſtruatur · Notan

eum · ꝛc̃ · cum maneat et in alijs ſanctis · ſed reſpondetur ꝙ alio modo manet in xp̃o quia ſup eum ſemp eſt quo ad omnia · in ſanctis autem non quo ad omnia · quia ad tempus recedit ab eis ꝓpter peccata · velꝉ ſi quo ad iuſticiam manet in eis nõ tamẽ ſemp quo ad operandum · puta ad ꝓphetandum vel ad faciendum miracula · vt in helia et heliſeo ·
o ¶ Manet · nota hic expoſitõnem illius decreti · xxxij · q · ij · connubia · quia in ope coniugali adeſt preſentia ſpũs ſancti quo ad meritũ vt · ꝟ · e · q · v · ſi dicat · non quo ad miraculuꝫ faciendum vt · ꝟ · e · c · poteſt ·

dum quoqꝫ ẽ ꝙ ſemp i dño mãſerit ſpirit⁹ ſanct⁹ · In ſanctis aũt omnibus q̃ diu mortale corpus geſtauerit partim manet in eternuꝫ partim rediturus ſecedit · Manet quippe apud eos vt bonis inſiſtant actibus voluntariam pauptatem diligant · mãſuetudinem ↄſequantur · ꝑ eterno deſiderio lugeant · eſuriant et ſitiant iuſticiã miſericordiãqꝫ mũditiam cordis et tranquillitatem pacis amplectantur · Sꝫ ꝑ obſeruatione iuſtitie pſecutionem pati non reuereantur · Elemoſinis · orationibus · ieiunijs · ceteriſqꝫ fructib⁹ ſpirit⁹ ſancti inſiſtere deſiderent · Recedit autẽ ad tẽpus ne ſemper infirmos curandi · mortuos ſuſcitandi · demones eiciendi · vel etiam ꝓphãdi habeant facultatem · Manet ſemp vt poſſint habere virtutes · et ut mirabiliꝰ ipſi viuant · Venit ad tẽpus vt etiã alijs ꝑ miraculorum ſigna quales ſint intus effulgeant · ¶ Item apoſtolus ·

Caritas nunq̃ excidit · ¶ Itẽ aug̃ · ſup epiſtolã iohannis · Vnctio inuiſibilis · ¶ De eodẽ · Spũs ſanctus eſt · vnctio inuiſibilis caritas eſt · que in quocũqꝫ fuerit · tanq̃ radix illi erit · q̃uis ardente ſole areſcere non p̃t · nutritur calore ſolis non areſcit · ¶ Item gregorius ſuper ezechielem ·

Pennata animalia minime reuertuntur cum incedũt · qꝛ p̃dicatores ſancti ſic a terrenis actibus ad ſpũalia trãſeunt · vt ad ea q̃ reliquerãt vlteri⁹ nullatenus reflectantur · Et paulo poſt · Nemo mittens manum ſuã in aratrũ · Manum quippe in aratrũ mittere ẽ quaſi per quendã ↄpũctionis vomerẽ ad proferendos fructus terram ſui corpis apire · Sed retro poſt aratrum aſpicit · qui poſt exordium boni opis ad mala reuertitur que reliquit · qd qꝛ electis dei minime ↄtingit recte nũc ꝑ ꝓphaꝫ dicitur · Nõ reuertebãꝰ cũ

Caritas excidit · ſcꝫ alias hac vita et alias in futuro · ibi eniꝫ fides ↄuertetur in ſciaꝫ · ſpes in rem · caritas autẽ augebitur · vnde ꝓpħa viuit deus cuius ignis in ſion · i · in eccãa militante · et caminus in ihrl̃m i · ardentiſſima caritas · ꝟ · d · iij · § · auctoritas · e · ignis ·
Vnctio caritas eſt · id ẽ vocatur

p ¶ Ardente · i · a tribulatione ferˀuente · q ¶ Solis · i · laboris et tribulationis · iuxta illud · in ſole · i · labore poſuit domi/nus tabernaculuꝫ ſuũ · tribulatõ eni ſecũdum aplñ pacientiam operatꝰ · ſed ꝙ tribulatio pacientiam nõ tollit · hoc facit caritas ·

Pennata · tangit illud ezechielis · ſcilicet ꝙ vidit quatuor animalia pennata de quibus hic dicitur · non reuertebantur cũ incederent · ſed vnũqdqꝫ ante faciẽ ſuã gradiebãꝰ s ¶ ꝑ ꝓphaꝫ · ezechielẽ ·

a ¶ Incederent·et ita ſancti iſti poſſūt dici habere ferar͡ꝝ naturā ·rc· et ſicut aues que volāt et non reuolant·inſti·de·re·diui·§·pauonum· b ¶ Vnde et paulus in epl'a ad philipenſes· c ¶ Vnum vero·quaſi diceret·non ↄprehendi·vnum autem de me vobis aſſero·ꝙ ego oblitus ea que rc· d ¶ Que retro·i·terrena q̄ dereliqui· e ¶ In ea· ſcilicet eterna celeſtia· f ¶ Anterioꝛa· ante nos ſunt eterna poſt nos temporalia·

et delet peccata· t ¶ In eternū·in patria·in via autem beatus eſt qui ſitit iuſticiam·s·e·querendū· u ¶ Mancipatus·i·deſtinatus· x ¶ Plūbeus·pondere peccatoꝝ· y ¶ Item ſine· omnia h' ſunt verba auguſtini vt dicunt quidam·vſqꝫ ad·§·h' que de caritate·alij dicunt eſſe·§· ab illo loco reprobus ergo· z ¶ Non credit·a deſtructione ↄſequētis· a ¶ Credere·crede deo·credaſqꝫ deum·plus credo valere vt credas in eum q̄ꝙ ꝙ ei vel eum·

N On reuertebantur·redeant·finalit'·ſaltē· g ¶ Iam minus·id eſt inſufficiens· erit enim tunc deus omnia in omnibus ſufficiētia omnium·

P Oteſt·tāgit illud ezechielis qd' iuxta quatuoꝛ animalia q̄ vidit·erant quatuoꝛ rote in quibus erat ſpirit⁹ vite·et quocunqꝫ ibat ſpūs ſequebātur rote·cum ſtabat et ſtabāt rote·et ita quādoqꝫ ſtabat qn̄qꝫ mouebatur·h' miſticat hic·

i ¶ Caſtitas·que ſola cū fiducia poteſt deo animas p̄ſentare·in aut'·de lenonibus·§·ſanctimus·

k ¶ Miſericoꝛditer·ne inde ſuperbiat homo·vi·q·i·militaris·

N Icta·i·nō finalis·

m ¶ Ex p̄miſſis·infert caritatē ſemel habitam non amitti·et adicit ꝙ qui caritatē ſemel habuit de cetero nō peccabit·et ex h' concludit falſo ꝙ penitentiam qui poſtmodū eſt peccaturus nō agit·et ad h' inducit·ar·vſqꝫ ad·§·h' que de caritate

n ¶ Non poterit·cōiunctim intelligē·non enim poteſt ſimul caritatē habere ⁊ peccare·s·di·i·omnis qui non diligit·

o ¶ Vt ad graciā ſcilicet v̄tutem ipam quā dū quis habet non peccat nec peccare p̄t·vt diūctim intelligat

Q Via radix oīum maloꝝ·quo ad genera ſingulorum non quo ad ſingula generū·i·non malū alicui⁹ generis·ſ·qd' inde ꝓcedere nō poſſit·et ē ſimile xxxv·di·ante oīa·xlvij·di·bonorum

incederent et paulo poſt· Vñ et paulus·vnum vero eſt quod retro oblitus·in ea que ſunt anterioꝛa extendens me ſequoꝛ ad palmam ſuperne vocationis·in anterioꝛa enim extentus eoꝛum que retro ſunt oblit⁹ fuerat·quia temporalia deſpiciēs q̄ ſola ſunt eterna requirebat·¶ Idem

N On reuertebātur in eodem cū incederent· Quia electi quiqꝫ ſic ad bonum tendunt vt ad mala ꝑpetranda non redeant·qui enim ꝑſeuerauerit vſqꝫ in finem hic ſalu⁹ erit· Et ſicut per ſalomonem dicit'· Iuſtoꝝ ſemita quaſi lux ſplendens et creſcens vſqꝫ ad ꝑfectum diē·in eoꝝ namqꝫ animo bonum deſideriū·atqꝫ intellectus lucis intime iam ꝑs diei eſt· Sed q2 vſqꝫ ad finem vite i virtute ꝓficiūt·ad ꝑfectū diē tūc ꝑueniunt qn̄ ad regna celeſtia perducti in ea luce quā deſiderāt·iā minus aliquid non habebunt·¶ Idē in eodē omelia quinta·De eodem·

P Oteſt diſcurſus atqꝫ eodē mobilitas ſpūs ſic itelligi· In ſanctoꝝ quippe coꝛdibus iuxta quaſdā virtutes ſemꝑ manet·iuxta q̄ſdā virtutes vero receſſurus venit·et venturus recedit· In fide enī ſpe et caritate et in bonis alijs· ſine quibus ad celeſtem patriam non p̄t veniri·ſicuti eſt humilitas·caſtitas·iuſticia atqꝫ miſc̄dia· fecunda ꝑfectorum coꝛda nō deſerit· In ꝓphetie vero virtute·doctrine facundia·miraculoꝝ exhibitione electis·aliquādo adeſt aliquādo ſe ſubtrahit·⁊ paulo poſt· In hijs itaqꝫ virtutib⁹·ſine q̄bus ad vitā minime ꝑuenit' ſpiritus ſanct⁹ in electoꝝ coꝛdib⁹ ꝑmanet· Vnde recte ſtabilis dicitur· In his vero ꝑ quas ſanſtitatis virtus oſtēditur·aliqn̄ miſericoꝛditer ꝑſto eſt·aliquando recedit·¶ Item ambroſius ſuꝑ epl'am ſc̄dā ad coꝛinthios

F Icta caritas eſt que deſerit in aduerſitate· ¶ Ex premiſſis itaqꝫ apparet ꝙ caritas ſemel habita vlterius non amittitur· qui autem ſemel caritatē habuerit·criminaliter vlterius peccare non poterit vt ad gratiam nō ad naturā impoſſibilitas peccādi referatur· Nō aūt caritatē habens criminaliter nō poſſit peccare·¶ Teſtat' aug'·in omelia octaua dicens·

Q Via radix oīm maloꝝ ē cupiditas·et radix omniū bonoꝝ ē caritas·et ſimul ambe eſſe non poſſunt·niſi vna radicit⁹ euulſa fuerit alia plantari non p̄t·ſine cauſa aliquis conatur ramoꝝ incidere·ſi radicē nō contendit euellē·¶ Cū ergo qui criminalit' peccat caritatē nunq̄ꝫ habuiſſe ꝓbat'·euidenter colligitur·p̄niā nō agere qui qn̄qꝫ criminaliter peccabit·¶ Vnde aug'·

C Aritas eſt aqua· de q̄ dominꝰ in euāgelio·qui biberit ex aq̄ quam ego dabo ei non ſitiet in eternum·Reprobus ergo cum eternis mancipatus incendijs in eternū ſitiat·quomodo bibet aquā viuā·Aut quomodo potabit aquā ſalientē in vitam eternam· q̄ quaſi plūbeus dimerſus in ima·penas luit damnacōnis eterne· Itē ſine caritate quō veram coꝛdis ↄtricōnem quis habere poterit· Quomodo ergo delictorum remiſſionem· Que ſi nō dimiſſa quomodo non omnia pꝛoꝛſus ad penam exigenda· Itē dominus· Amē amē dico vobis q̄ credit in me habet vitam eternā· Qui ergo non habet vitam criſtum non credit· In xp̄m vero credit qui caritatē habet· In criſtum quippe credere eſt·amando i ipſum tendere·hec eſt fides vt diffinit apoſtolus que per dilectionem operatur·huic dūtaxat remiſſio delictorum pꝛomittitur·ꝙ ſi caritas a fide xp̄ianoꝝ ſe iūgi neq̄t cui ſcilicet ſoli venia ꝓmittit'· quomodo qui caritatem non habuerit fidem xp̄ianoꝝ habuerit id ē i xp̄m crediderit Quomodo ergo veniā delictoꝝ accepit·quā ſi nō accepit quomodo nō omia

b ¶ Hec ē·ꝗ·d·ↄ·di·ij·vt quid·

c ¶ Fides·infoꝛmata caritate·

d ¶ Huic·s·xxiij·q·i·ſi petrus·v̄·i fide oīa ſaluantur contra·ſed nec h' vel ibi excludun tur alie virtutes·

e ¶ Qua ſola·s·xxiij·q·i·ſi petr⁹

f ¶ Hec q̄ de caritate·p̄miſſas auctoꝛitates ſoluit ⁊ dicit intelligendas eſſe de ꝑfecta caritate·et inde ſūpta occaſione gradus in virtutibus oſtendit vſqꝫ ad·§·econtrario·Et no· ꝙ perfecta dicitur caritas quo ad ſufficientiam·et h' quelibet ⁊ q̄ntalibet ſufficit ad vitam eternā habendam·ar·ꝗ·di·ꝓx·talis eſt et ꝑfecta quo ad effectū· vt ſcilicet faciat hominem paratū moꝛi ꝓ xp̄o·s·e·caritas·ij·in fi·ꝗ·e·ſi quis· tantam·et dicitur perfecta quo ad perſeuerantiā finalē·de qua agitur·s·e·vnctio·et·c·caritas·

g ¶ Sunt itaqꝫ g̃dus· oīs virtus intēditur ⁊ remittit'·et ideo gradus merito i ea diſtinguūtur et q2 v̄tus ē mediū duoꝝ vicioꝝ·vt dicit ariſto·et oꝛati⁹ v̄tus eſt mediū duoꝝ viciorum vtrunqꝫ redactum in puncto medio qui eſt inter duo vicia cōtraria· videtur ꝙ ſūma virtus cōſtituta ſit·qui ergo illud medium ſuaret ſūme v̄tuoſus haberi debet· ſed in omnibus medium ſeruare vltra hominem eſt·ideo qꝫ ſumme virtuoſus nemo dicend⁹ eſt· Ex premiſſis ſequitur ꝙ virt⁹ in aſcendendo non in infinitum protenditur·cum vltra medium intentio alias intenſio non progrediatur·ſed quia extremoꝝ viciorum non ſunt termini· videtur ꝙ medium eoꝛum nichil ſit· puta prodigalitas

C Aritas·aqua·quia ad modū aque lauat· q ¶ Nō poſſūt·s·xxxij·q·i·cū renūciatur· r ¶ Cū ergo· ex falſo falſū ↄcludit

in infinitũ ꝑtendi poteſt. ſimiliter et ſibi ↄtraria ã natura. quare videt̃ q̃ inter iſta duo nichil ſit mediũ determinatũ. Preterea ex quo grad⁹ ſũt in virtute. videt̃ q̃ latitudinem habeat. et q̃ poſſit decreſcere. ſꝫ q̃ in infinitum poſſit decreſcere non videtur. Nam ſic haberetur q̃ vir tus alicuius ita p ua eſſet q̃ minoꝛ ea inuenire nõ poſ ſit. Preterea illđ ſciendum eſt. q̃ li/ cet ita ſit de omni bus alijs virtuti= bus. q̃ quelibet in ter duo vicia con traria eſt conſtitu ta ſꝫ tamen in ca= ritate que forma ẽ aliarum virtutũ. s. e. caritas. non habet locuꝫ. quia ei vnum ſolum vi cium. ſcilicet odi= um oppomitur. s. di. i. omĩs q̃ nõ di= ligit. vnde accidit q̃ in infinitũ poſ= ſit intendi in via. in patria aũt pu= to q̃ maioꝛ cari= tas eſſe non poſſit q̃ ſit ſupremi oꝛ= dinis angeloꝝ.

a ¶ Inter v̾tutẽ. improprie dicitur gradus eſſe inter vnam virtutem ⁊ aliã. cũ in eadeꝫ li/ nea intenſionis nõ diſponantur. ſꝫ ſic ideo dicitur. quia vna v̾tus alia intẽ ſioꝛ inuenitur.

Dum ſanctã. greg. expo= nit verbum illud ezechielis. et ve= niebat vir ad poꝛ tam que reſpicie= bat ad oꝛientem ⁊ aſcendit gradus eius. et dum expo= nit auctoꝛitatem. introducit dauid. deus in gradibus eius dinoſcetur cũ ſuſcipiet eam. in principio ergo po nitur expoſitio il= lius verſus. deus in gradibus eius et cetera. Secun= do probat q̃ in v̾/ tutibus gradus in ueniuntur per aucto ritatem iob. ſin= gulos gradus. ⁊c̃ et dauid. et ambu labunt de virtute in virtutem. ⁊c̃. et per illud. auge in nobis fidem. et per ſimilitudinem euangelij. de ſe= mente primo pro ducente herbam. deinde ſpicaꝫ. poſt frumẽtum. ſemen eſt cogitatio que herbam pducit cũ incipit opari. cum autem conſũmatur ſpicam facit cum autem perſeuerat frumentum mittit in ſpicam. et eadem ſimilitu= do aptatur in perſona petri. tercio et vltimo illud verbum ezechielis.

opera proꝛſus eternis ſupplicijs feri enda ſunt. ¶ Item dominus.

Ego ſum panis viuus qui de celo deſcendi. ſi quis manduca uerit ex hoc pane viuet in eternum. Qui ergo nõ viuit in eternũ. nõ mã ducauit panẽ viuũ. ſed q̃ nõ mãdu= cauit in eũ nõ credidit. Hoc ẽ enim manducare panem viuũ. qđ crede= re in xp̃m. id ẽ amando in ipm̃ tende rẽ. Cũ igitur reprobus in eũ nõ cre diderit quem nõ manducauit. et ita fidem xp̃ianoꝝ qua ſola peccata re laxantur non habuerit. quomõ ſi vi uit dñs cui omne iudicium dedit pa ter. iudiciũ perpetue dãnatõis effu giet. omniũ non ſolũ actualium ſed originaliũ. ¶ Hec q̃ de caritate di= cunt̃ de pfecta intelligi poſſunt. que ſemel habita nunq̃ amittitur. exoꝛ= dia vero caritatis enutriunt̃ vt cre= ſcant. ⁊ oculcantur vt deficiant. Ne mo enĩ repente fit ſumm⁹. ſed i bona ouerſatione que ſine caritate nulla eſt. a minimis quiſq; inchoat vt ad magna pueniat. ¶ Sunt itaq; gra dus non ſolum inter virtutem ⁊ vir tutem ſed etiam in eadem virtute.

¶ Vnde gregorius ſup ezechielem

Dum ſanctã ſcribit dicens. Eccliaꝫ dñs ſuſcepit i gradib⁹ eius dinoſcitur. quia eius gloria per eius incrementa declaratur. Quan= tum enĩ ſancta eccłia aſcendendo p= ficit tantum deus hominib⁹ ex eius virtute innoteſcit. De hijs quoq; g̃ dibus beatus iob loquitur dicens. Per ſingulos gradus meos pronũ tiabo eum. Omĩpotẽtem quippe deũ p ſingulos g̃dus pnũciat q̃ p incre menta virtutum q̃ accepit ei ſemp laudem pietatis ſue reddit. ſi qui= dem gradus in cordis aſceñone nõ eſſent. pſalmiſta non diceret ambu= labunt de virtute in virtutem. Nec mirum. ſi de virtute in virtutẽ g̃d⁹ ſunt. quãdo ipa vnaqueq; virt⁹. q̃ſi quibuſdam gradibus augetur. et ſic per incrementa meritoꝝ ad ſum ma pducitur. Alia ſunt namq; vir= tutis exoꝛdia. aliud pfectus. aliud pfectio. Si enim et ipa fides ad per= fectionem ſuam nõ quibuſdam gra dibus duceretur. ſancti apoſtoli mi= nime dixiſſent. auge nobis fidem. et quidam venit ad deum qui curari vo luit filium ſuum. ſed requiſit⁹ an cre deret. reſpondit credo domine. adiu= ua incredulitatem meam. Penſate rogo qđ dicitur. ſi credebat cur in= credulitatem dicebat. Si vero in= credulitateꝫ habere ſe nouerat. quo modo credebat. ſed q̃a per ocultaꝫ inſpiracionem gr̃e meritoꝝ ſuoꝝ gradibus fides creſcit. vno eodẽq; tempoꝛe qui nec dum pfecte credide rat. ſimul. et credebat et incredulus erat. Hos nimiruꝫ gradus dñs ſub meſſis nomine deſcribit dicens. Sic ẽ regnum dei queadmodũ ſi iactet homo ſemen in terrã ⁊ doꝛmiat ⁊ ex ſurgat nocte ac die. et ſemen germi net et creſcat dum neſcit ille. Vltro enim terra fructificat primum her= bam. deinde ſpicam. deinde plenũ fru mentum in ſpica. et cũ ex ſe pduxe rit fructum ſtatim mittit falcẽ quo niam adeſt tempus meſſis. Semen homo iactat i terrã. cũ coꝛdi ſuo bo nam intentionem inſerit. et poſtq̃ ſe men iactauerit in terram doꝛmit q̃ in ſpe boni operis quieſcit. Nocte ve rõ ſurgit ac die quia inter adũſa et pſpera pficit. et ſemen germinat et creſcit dũ neſcit. q̃ cũ adhuc metiri incrementa ſua non valet. ſemel oce pta virtus ad pfectum ducitur et vltro terra fructificat. q̃ pueniente ſe gratia. mens hominis ſpontanea ad fructum boni opis aſſurgit. Sꝫ hec eadem terra. herbã pmum. dein= de ſpicam. deinde plenum frumẽtũ p ducit in ſpicam. Herbã quippe pdu cere eſt inchoationis boni adhuc te neritudinem habere. Ad ſpicã vero herba venit. cũ ſe virtus animo oce= pta ad pfectum boni operis pertra= hit. Plenum vero frumentum in ſpi ca fructificat. quando iam tãtũ vir= tus proficit vt eſſe robuſti ⁊ pfecti

exponit. et veniebat. vir. et cetera.

c ¶ Proficit. intenſione virtutum. d ¶ Pietatis. et quanto largioꝛa ⁊c̃. tanto largioꝛa munera deus tribuit. quanto religionis ſue per eaꝫ dignitatem viderit ampliari. ar. xxiij. q. iiij. ſicut excellentiam. id eſt lauda deum de ſua pietate.

e ¶ Virtus. et vi cium ꝗ. e. ꝗ. econ= trario. et. ꝗ. nõ eſt mirum.

f ¶ Quidam. vt habetur in euãge lio mathei.

g ¶ Incredulita tem. id eſt modi= cam credulitateꝫ. quia q̃ incipit cre dere parum cre= dit. ar. de ↄ. di. ij. quia paſſus. et. c. prima. et ita hec ꝯpoſitio in dimi= nuit ſꝫ. nõ priuat.

h ¶ Deſcribit. in euangelio.

i ¶ Meſſis huc= uſq; fuerunt ver= ba euangeliſte.

k ¶ In aduerſa. a liud in aduerſis et proſperis. quia in adũſitate creſcit. s. e. vnctio.

l ¶ Herba. ſi her ba fuit ergo cari= tateꝫ habuit. ſed qñ negauit moꝛ= talit̃ peccauit. er= go caritatem non habuit. ergo nec herba fuit. Sed ſꝫ debet referri ad tempus ante ne= gationem. et ita diſtributiue tempoꝛa ⁊c̃. vt. ij. q. i. ſi peccauerit. vnde verſus. Petro peccante non tunc fuit herba ſed ante.

a ¶ Conculcabatᷣ· cum xp̄m negauit· b ¶ Vir ergo· de ezechiele tra/ ctum eſt ·et ſunt adhuc verba gregorij ab illo loco cum ſancta ·ꝛc̄· in ezechiele eſt ita· et venit vir ſanctus ad portam que reſpiciebat ad vi tam orientalem· et aſcendit per gradus eius· expone ·vir· i· criſtus ſtat in porta· quia per eum ad patrē ʒ ingredimur· et ſine quo ī ciuitatē ʒ in/ trare nō poſſumꝰ Item qui in porta eſt partim intus eſt et partim ex̄ · partim videtur et partim abſcondi/ tur· et xp̄us ꝑ hu manitatem eſt vi ſibilis· per diuini/ tatē iuiſibilis· vel vir· i· homo venie ad portam· id eſt xp̄m qui dicitᷣ ho ſtium· s· i· q· i· ordi nationes

c ¶ Ad portam· i· ſacram ſcripturā ʒ vel fidem· per qua rū vtrā ꝗ intratᷣ ad patriam·

d ¶ Perducit· il la membra ſua· ſ· fideles·

Qui vult· Ca· ſi quis habet volū tatem ſuſtinendi omnia ꝓ xp̄o · et tamē ſi immine/ ret ei piculum · in rei veritate nō ſu/ ſtinerē ʒ· reuera iſte habet caritatē li/ cet modicā ꝗ po/ ſtea augeꝰ quāto cū effectu paratꝰ eſt omnia ſuſtine/ re· quod ꝓbat ex emplo petri· Qui vult quodam mo/ tu bono· ſ· affecti/ onis· ſed non effe ctionis · et ſic non eſt contra· s· di· i· votum·

f ¶ Mandata· i· ardua et difficilia vt ponere animā ʒ pro xp̄o vel fratri bus· vt h in ſi· c· habetur ·

g ¶ Non poteſt· impediēte ſcilicet carnalitate ·

h ¶ Poterit· i· fa cere mādata dei ·

i ¶ Caritatē ʒ· id ē opus vel ſignū caritatis maioris·

k ¶ Petrus· s· di· ·l· fidelior·

l ¶ Dicebat dn̄e animam meā ʒ po nam ꝓ te· licet h̄ facere non poſſet

Si quis tan/ tam· naſcitᷣ· ſic etiam notantᷣ gradus in conuer ſione pauli · nam ꝓſtratus fuit vt cecaretur· ꝛc̄· vt· xxiij· q· iij· diſplicet·

opis poſſit· Sed cum ex ſe ꝑduxerit fructum· ſtatim mittit falcem quo/ niam adeſt meſſis tempus· Omnipo tens enim deus ꝑducto fructu fal/ cem mittit et meſſem deſecat · quia cū vnū quemꝗ ad opera perfecta ꝑ duxerit· eius tempalē vitam ꝑ emiſ ſam ſententiam incidit vt granū ſu um ad celeſtia horrea ꝑducat· Cum igitur deſideria bona concipimus ſe men in terram mittimus · Cū vero operari recta incipimus · herba ſu/ mus· Cum aūt ad ꝓfectū boni ope ris creſcimus· ad ſpicam ꝑuenimꝰ· Cūꝗ in eiuſdem operationis ꝑfecti one ſolidamur· iam plenum frumen tum in ſpica ꝓferimus· Herba ete/ nim petrꝰ fuerat· qui paſſionis tem pore ꝑ amorē dn̄m ſequēs hunc ꝯfi/ teri ante ancille vocē timebat· Erat enī iam viriditas in mente qua cre/ debat dn̄m redēptorē ʒ· ſed valde ad huc flexibilis pede conculcabatur ti moris· Jam in ſpicā ſurrexerat· qn̄ eū quem moriturū confiteri timue/ rat nūciāte angelo in galilea viuen tem videbat· ſed ad plenū granū in ſpicam ꝑuenerat· quando veniēte de ſup ſpū ſancto et ſuā mentē in illius amore roborante ita ſolidatus ē· vt vires ꝑſequentiū ceſus deſpiceret · et redemptorem ſuū inter flagella li bere predicaret· Nullꝰ itaꝗ qui ad bonum ꝓpoſitū adhuc in mentis te/ neritudine eſſe ꝯſpicitur· deſpiciaꝰ · qꝛ frumentum dei ab herba incipit · vt granum fiat· Vir ergo venit ad portam· quia dn̄s ac redemptor no/ ſter membris ſuis intrantibus ꝑdu/ ducit ad ſe· et aſcendit ꝑ gradus ei/ us qꝛ nobis ꝓficientibꝰ· eo amplius exaltatur quo altus et incōꝑhenſibi lis eſſe cognoſcitꝰ In virtutum quip pe noſtrarum ḡdibus· ipē aſcēdere dicitur· qꝛ ipē tāto ſublimior oſten ditur quanto noſter animus a rebꝰ infimis ſeperatꝰ· ¶ Hinc etiā augu ſtinus ait in libro ꝺ gratia et libero arbitrio

Qui vult facē dei· mandata et non poteſt· iā ʒ ꝗ

n ¶ Ad perfectum dei· i· ad perfectionem a deo datam ·

o ¶ Quid dicis· tu quicūꝗ habes talem perfectionem·

p ¶ Viuere· criſtus eſt michi viuere· i· cauſā quare velim viuere· ad h̄ enim viuo vt ip̄m magnificem· et ip̄m mori eſt michi lucrū· quia per mortem liberor a miſeria et tranſeo ad felicitatē· vel xp̄us eſt michi vi uere· id eſt vita hic et in futuro · hic per fidem et ſpem · in futuro per ſpem· et mori pro xp̄o eſt michi lu/ crum · quia depo/ nam corpus mor/ tale et reſumā im/ mortale·

dem habet bonam voluntatem · ſed adhuc paruam et inualidam· pote/ rit autem cū magnā habuerit et ro buſtā· Qn̄ enī martires illa manda ta magna fecerūt magna vtiꝗ vo/ lūtate id ē magna caritate fecerūt de qua ipē dn̄s ait ·maiorē caritatē nemo habet· ꝛc̄· et paulo poſt· Ipā ʒ caritatem apl̄us petrꝰ nōdum habe bat quādo timore ter dn̄m negauit· ꝛ tn̄ ꝗuis parua et imperfecta non deerat ei caritas qn̄ dicebat dn̄e ani mā meā ꝓ te ponā ¶ Itē ſup epl̄ā ʒ iohannis

Si quis tantā ha buerit caritatem vt paratus ſit ꝓ fratribꝰ mori· ꝑfecta ē ī illo ca ritas· Sʒ nūꝗd mox vt naſcitꝰ iā ꝓr ſus ꝑfecta ē vt ꝑficiatur· Naſcitꝰ cū fuerit nata· nutritur cū fuerit nutri ta· roboratur cum fuerit roborata· ꝑficitur cū ꝑfectū venerit· quid di/ cis michi viuere xp̄us eſt et mori lu crum ¶ In eadem·

Ergo nata ē in te caritas· ſed nōdum ꝑfecta· noli deſperare· nutri eā ne forte ſuffoceꝰ · ¶ In eadem·

Sicut ſeta itroducꝰ linū· ita ti/ mō caritatē· creſcit caritas ꝛ minuiꝰ timor· et ecōuſo· ¶ Itē ier·

Caritas ī quibuſdam ē ꝑfecta ī quibuſdā impfecta· ꝑfectiſſi ma aūt in hac vita haberi non p̄t

Si ſermo me/ ¶ Itē gregoriꝰ us inuenerit ī cordibus vr̄is aliꝗ ſcintillā ꝯtuiti amoris dei· ipā ʒ nutrite· ad hanc augendam vos ad uocare ſtudete· et paulo poſt · Flate nutrite in vobis vt cū creuerit ꝛ flā mā digniſſimā fecerit omniū cupi/ ditatū ligna ꝯſumat· ¶ Ex contra rio etiā gradus in virtute eſſe ꝓbā/ tur· quia etiā ipiꝰ pcc̄i gradꝰ euidē ter apparēt · Sicut enim nemo re/ pente fit ſummus· ita nemo repente pēte fit turpis· ¶ Hinc etiā auguſti nus in ſermone habito in monte

Sicut tribꝰ gradibꝰ ad pcc̄m ꝑuenitꝰ· ſuggeſtione · delectati one· ꝯſenſu· ita ipſius pcc̄i tres ſunt differentie· et in corde et in facto et

Sicut ſeta· ſi cut enim ſe/ ta introducit filū· nec cū eo remanʒ· ita timor caritatē· cum ea tamen eſſe non p̄t· ar· xxiij· q· ·vi· § ex hijs· et ꝗ· di· vij· nullus· h̄ ꝺ ſeruili· ē alius ini/ cialis qui partim reſpicit premium meriti· partim pe/ nā ſupplicij· de ta li dicitur ꝙ auge/ tur caritas et mi/ nuitur timor ꝗ· c· ꝓx· vſꝗ dum fiat perfecta caritas ꝗ foris mittet timo/ rem omnem ·ar · ·xxiij· q· vi· ſciſma tici· r ¶ Et econū ſo · ar· qḋ caritas poſſit decreſcere · non ergo aut pro ficit aut deficit· tu dic ꝙ caritas cre ſcit · decreſcit quā tum ad intētionē· alias non·

Caritas· per/ fectiſſima · id eſt qua perfe/ ctior non poſſit ha beri · vnde dicit au ctoritas ſuper epi ſtolam ad epheſi/ os· nemo tam per fectus quin poſſit creſcere·

Si ſermo · id eſt predica/ tio mea·

u ¶ Flate· morta lia pcc̄a · ar ꝗ· di· ·iij· inter h̄ hircū·

x ¶ Ex ꝯtrario· i· per ſuū ꝯtrarium ſcʒ peccatū et vici um quod virtuti ē ꝯtrariū · ar· vīij· ·q· i· ſciendum·

y ¶ Ita nemo· vñ iuuenalis · nemo repente fit turpiſ ſimus accipiēt te paulatim qui lon ga domi ridicula ſumunt ·

Sicut tribuſ· ad peccatū· id eſt actum exte/ riorem·

z ¶ Suggeſtione ·s· di· vi· teſtamē tum· in ſi· palea ē·

a ¶ Tanꝗ· mens mala· mors intus· malus actus· mors foris vſus tū/ ba puella puer lazarus iſta notant· hanc verbo · hunc motu lacri/ mando ſuſcitat illum criſtus · et in medico naſcitur eger homo · ab

hoc·s·e·di·i·§·ex hiis·v̄·tres quoq; ·et·§·non ſunt hic·et·c· quem pe
a Sciendum quippe eſt·tribus modis ·aliter aſſignāt̄ nitet·
iſti tres modi in lege·quia delinquitur ꝓpoſito impetu caſu·ff·d̄
penis·reſpiciendum·§·delinquunt·
b Ignorantia·s·xxxij·q·vij·quemadmodū·xxiij·q·i·ſi quis deberit·
·viij·di·conſuetudo·xxxij·q·iiij·nemo·
c Infirmitate·
·s·xxv·di·§·cri-
minis·s·xv·q·i·
·§·i·
d Et grauius·
h̄ intelligas p ac-
cumulationeȝ·ſic
magis peccat q̄s
ex infirmitate q̄ ex
ignorantia·et ſic
non eſt contra qd̄
dicit auctoritas·
et q̄ grauí9 pec-
cat qui peccat i fi-
lium q̄ qui peccat
in patrem·at con
ſtat eum qui pec-
cat per infirmita-
tem peccare p im
potentiam·et ita
peccat in patreȝ·
cui attribuit̄ po-
tentia·qui autem
peccat p ignoran-
tiam·peccat in fi-
lium cui attribuit̄
ſapientia·Sȝ q̄ h̄
dicitur non eſt re
ferendum ad pec-
cata que ↄmittun
tur in patreȝ et fi
lium et ſpm̄ ſcm̄
Sȝ ſic dȝ intelligi
aliquis infirmus ē
incontinens·et li-
cet ſciat in forni-
catione eſſe mor-
tale pcc̄m·tamen
fornicatur tanquā
excuſet̄ propter
ſue incontinentie i
firmitatem·talis
plus peccat qui ex
certa ſcientia q̄m
qui ex ignoran-
tia·qui ſcilicet ig
norat fornicatio-
nem mortale pec-
catum eſſe·alleui-
at enim ignoran-
tia etiam ſi nō om
nino·Item ↄtrari
um eſt huic loco
quod dicit ambro
ſius·grauiter pec
cas quia ꝓmittis
tibi impunitateȝ·
grauius q: ↄtem-
nis·grauiſſime q:
ignoras·ſed illud
dicitur ad terro-
rem·vel dic gra-
uiſſime·i·piculo-
ſiſſime·ſic deterius·i·piculoſius·xlv·di·vera·quia pn̄ia ſpecial' nō agi-
tur de peccato quod ignoratur·et ita hoc dixit ꝓpter difficultatem pe-
nitendi·ar·ꝫ·di·iij·Judas·v̄·magnum·

in conſuetudine tanq̄ tres mortes Vna quaſi in domo·id eſt cū in corde conſentitur libidini·Altera quaſi p lata iam extra portam cū in factum procedit aſſenſio·Tercia cū vi conſuetudinis male·tanquā mole terrena premitur animus quaſi in ſepulcro iam putens·que tria genera mortuorū dominū reſuſcitaſſe quiſquis euangeliū legerit agnoſcit· Itē

Sciendū quippe gregorius· eſt q̄ pcc̄m tribus modis admittitur·Nam aut ignorantia·infirmitate·aut ſtudio perpetrat̄·et grauius quidem infirmitate q̄ ignorantia·ſed multo fortius ſtudio q̄ infirmitate peccatur· Idem·

Inter hec ſciendū eſt aliud eſſe quod animus de temptatione carnis patitur·aliud vero cū per conſenſum delectationib9 obligatur·Plerūq; eni cogitatione praua pulſatur ſed remittitur·plerūq; aūt p uerſuȝ qd̄ cepit intra ſemetipm̄ etiam p deſideriū voluit·et nimirū mētem nequaq̄ cogitatio maligna inquinat cū pulſat·ſed cū hāc ſibi p delectationē ſubiugat·Hinc etenī predicator egregius·temptatio vos nō apprehendat niſi humana·humana quippe tēptatio eſt qua plerūq; in cogitatione tangimur etiā nolētes·quia vt nonnūq̄ illicita ad animū veniant·h̄ vtiq; in nob̄ metipſis ex humanitatis corruptibilis pondere habemus·Jam vero demoniaca eſt ⁊ non humana tēptatio·cum ad h̄ q̄ carnis corruptibilitas ſuggerit·p cōſenſum ſe animus aſtringit· Itē ieronimus ſup trib9 ſceleribus damaſci ⁊c̄·vt ſupra·

Non ē mirū·ſi in virtute gradus

e Inter hec·inquinat·p mortale pcc̄m· f Predicator·paulus in
prima epiſtola ad corinthios· g humana·niſi de hiis ſine qui-
bus vita iſta eſſe non poteſt·ſ·venialibus·xxv·di·qualis·
h Nolentes·vnde et apoſtol9 ago quod nolo·quia primi motus nō
ſunt in poteſtate noſtra·di·vi·§·ſed penſandum·palea eſt·
i Quia vt·vt·s·e·di·i·c·ſup trib9 ſcelera· infert magiſter et re-
Hec itaq;·ex illo·c·s·e·di·dum ſan- dit ad ꝓpoſitum principale
et ꝓbat adhuc caritatē ſemel habitam amitti poſſe·maxime ex

emplo ade moyſi et aaron· tamen cūq; perfecta ſit in hac vita amitti
k Amittitur·immo et quā- poteſt niſi per graciaȝ eſſet ↄfirmata·
vt fuit in beata virgine et iohanne baptiſta·xxv·di·nunc autem·§·no
l Quicūq;·originali·i·quam ab origine trahit· mine autem·
homo et cum qua naſcitur· m Procuretur·i·ad vtilitatem eo-
rum legatur et exponatur· n Redeunt·operante gracia·
o Firmum·im-
mobile ē li-
cet poſſibile ſit eū
q̄ p̄deſtinat9 ē nō
fuiſſe p̄deſtinatū·
verba ſunt apl̄i in
epiſtola ſecunda
ad corinthios·
p Fundamentū
·i·p̄deſtinatio·
q Immobile·i·
illi quos deus ele-
git et immobilit̄
in fide fundauit·
pſeuerant·firmi·q̄
aūt perijt nō erat
finaliter de funda
mento ⁊ de p̄deſti
natis·ꝫ·di·iiij·c·ſi
ex bono·v̄·qui q̄-
dem·et·v̄·ac per
hoc·
r Signaculū·i·
h̄ habēs mēti im-
p̄ſſum in ſignū a-
micis et inimicis·
amicis ut accedāt
inimicis vt territi
fugiant·
s Scit·⁊c̄·etiaȝ
dū ſūt mali·Scit·
·i·defendit·et a-
mat predeſtiatos
ſuos etiam dū ma
li ſunt·et p hoc q̄
eos cōtinue muniť
apparet hoſtibus
et amicis q̄ ipſi
ſunt ſignacula di
vel ſignaculum·i·
diſcretioneȝ inter
p̄deſtinatos et nō
p̄deſtinatos·h̄·ſ·
q̄ ſequitur ſcit ⁊c̄
hn̄t eni p̄deſtinati
etiam dū ſūt mali
quendam caracte
rem q° diſtinguū-
tur a damnandis·
vn̄ a tribu iuda·
·xij·milia ſignati·
Scit·i·amat·
t Deficit·ꝫ·di·
·iiij·§·verum·c·ſi
ex bono·
Talibus dici-
tur·diligen-
tibus·ſ·i epiſtola
ad romanos
x Deuiāt·i·pe
na quā ſubeūt p
deuiatōe facit eos
pficere·q: cū pe-
na affliguntur ſe recognoſcentes etiam humiliantur·i·humiliores fi-
unt·s·di·ꝓx·c·p̄t fieri·v̄·illuditur·xxxvij·di·qui·proficere

eſſe dicuntur·quandoquidē et peccati gradus euidēter ita monſtrāt̄·

Hec itaq; caritas que in petro ante negatorē herba fuit·et in ſingulis naſcit̄ anteq̄ roboret̄ ante ſui pfectionem amittitur et reparatur· Vnde auguſtinus in libro de correptione et gratia·

Quicunq; ab illa originali dānatione·iſta diuine gratie largitate diſcreti ſunt·nō eſt dubium quin procuret̄ eis euangeliū ⁊ cū audiuit credūt·⁊ in fide que p dilectōnē operatur·vſq; i finē vite pſeuerāt·et ſi qn̄ exorbitēt correpti emendantur·et quidā eorū et ſi ab hominib9 non corripiantur·in viam quā reliquerāt redeūt·⁊c̄· In eodem·

Firmū fūdamētū dei ſtat immobile hn̄s ſignaculū h̄·Scit deus qui ſunt eius·horū fides que p dilectionem operatur pfecto aut omnino nō deficit·aut ſi qui ſunt quorū deficit·reparātur anteq̄ vita finiat̄ iſta·et deleta iniq̄tate q̄ intercurrerat vſq; in finē pſeuerātie deputāt̄·

Nullus eorū ex bono in malum cōmutat9 finit hanc vitam· In eodem·

Talib9 dē diligētib9 deū omīa cooperāt̄ i bonū vſq; adeo prorſus oia vt etiā ſi q̄ eorū deuiāt et exorbitant·et hocipm̄ faciet eis pficē in bonū· Itē apl's ad galathas·

Circumciſio non eſt aliquid·neq; pputiū·ſed fides que per dilectionem operatur·et hec olim in vobis quia currebatis bene p opera ſi dei et ex dilectione· Item ad hebreos·

Non eſt tā iniuſtus deus vt obliſcatur opis veſtri ⁊c̄·Opis q̄ oia ſua fecerit cōmunia·

y In bonum·et occaſionaliter·q: fortiores reſurgūt·ar·di·iij·c·ner
ui·lxiij·di·§·verū·in fi·et di·l·ↄſiderādū·et·c·fidelior·vi·q·i·inmutare·
Circūciſio·aliquid·quo ad ſalutem·quia non recipitur aliquis cir
cumciſus·nec reicitur·aliquis quia prepuciatus que in differen-
tia ſunt·nec hoc capitulum facit ad ꝓpoſitum·ſed ſic p̄t adaptari·ſiue
quis circumciſus ſit ſiue non·poterit p penitentiam recupare carita-
tem quam amiſit peccando·i·non proficit ad ſalutem ſine opibus·
Non eſt tam·ꝫ·e·di·§·oppomitur·v̄·non eſt iniuſtus·
z Communia·ſanctis·ecce opus·

a ¶ Ex dilectione·que informat actum·ecce alacritas·
b ¶ Ad gloriam·ecce recta et pura intentio·c ¶ Triplex·qđ comen=
dat in eis·ſ·opus·alacritas·et recta intētō·d ¶ Olim·quaſi diceret
non nunc·ita facit ad ꝓpoſitum·e ¶ Pro quib9·i·ꝑ quo ⁊ ſimilibus·
f ¶ Benefaciet·eternaliter remunerando vel tpaliter abūdāti9 quam
ſi non peniteretis·ſicuti enī prima bona ꝑ ſequētia mala mortua et ir=
rita facta fuerūt·
ita ipſa eadē ꝑ pe
nitentiam et alia
bona ſequentia re
uiuiſcent·vel quo
ad vitam eternaʒ
vel ad temporale ꝓ
miū·vel ad min9
ſupplicū ſubeun/
dum·ʒ·e·di·iiij·ni=
chil·vbi de hoc
g ¶ Romanos·q̄
de operibus·quia
tpe gratie ſeruari
volebant ꝓcepta
legalia quod non
licet extra de oſti·
translato·
T Olle·tenet·
quia caritas et o/
diū contraria ſunt
immediata ē ca ſu
um ſuſceptibile·
ar·s·di·i·omnis
qui non diligit·et
ē ar·dyabolū ante
ruinā habuiſſe ca
ritatem·qꝛ ſi non
haberet caritateʒ
odium teneret·et
expone odium te/
net·i·ꝑ pccm deo
ſit odibilis·
N Emo·ſuire
ar·of·ff·de
ope·lib·l·penul·
k ¶ Adam vero·
verba ſūt gratia/
ni vſqʒ ad illud·c·
quomodo·
l ¶ In extaſi·ſcili
cet ꝯplexie·
m ¶ Intererat·i·
facta erat ei reue
latō ⁊ data ſciētia
quam angeli ha=
bent et illi q̄ ſunt
in celeſti curia·
n ¶ Vaticinabat᷑
dicens hoc nūc os
ex oſſibus meis·
⁊c·vnde apoſtol9
ſacramentū mag=
num hoc ē in xp̄o
⁊ eccleſia·extra de
biga·debitum·
o ¶ habebat·ſed
non ſtatim·in ſui
creatione
p ¶ Itē ſi ſine ca
ritate·vide grānū
nitētem aſſerere·
ꝙ adaʒ habuit ex
creatōne duplicē
virtutem·celebri
oꝛ autē eſt ſenten
tia ꝙ adam du=
plicē habuit ſta
tum ante peccatum·in creatione ſola naturalia accepit quibus profi/
cere vel mereri non poterat·poſt creationem ei addita ſunt gratuita·
vnde dicit auguſtinus habuit adam vnde poſſit ſtare·ſed non vnde
poſſet proficere·et hoc in primo ſtatu·dicit autem auguſtinus et illud
habuit primus homo poſſe quod vellet·ſed non habuit velle qđ poſ=
ſet·quia et ſi habuiſſet non peccaſſet·habuit ergo poſſe quo vellet

et hoc ex dilectione et hoc ad glori
am dei Ecce triplex bonum·quaſi di
ceret·Olim multa opati eſtis·ꝑ q̄=
bus ſi penitetis de malis bn̄faciet vo
bis deus·¶ Romanos quoqʒ et ga
lathas dū apl'us redargueret meri
to fidei ꝓbat aſſecutos remiſſioneʒ
pccoꝝ ⁊ ſanctificatōʒ ī ſpū ſancto·
et iuſticiā bone opatōnis·Que oia
aut ſine caritate nūq̄ vere in eis fue
runt·aut verā caritatē habuerūt a
q̄ poſtea lapſi ſunt q̄ de opib9 legis
gloriabant᷑·¶ Itē ꝯ quolibet adul
T Olle to auguſtinus ait·
caritatem odiū tenet·¶ Itē
omnis qui non diligit odit·¶ Itē
N Emo p̄t du= in euangelio·
obus dn̄is ſuire·aut enī vnuʒ
odio habebit·et alteꝝ diliget·aut
vnū ſuſtinebit et alterum cōtemnet
¶ Adā vero cū in virili etate a dn̄o
creat9 ſit anteq̄ a diabolo tēptare=
tur·dum ꝯ latere ei9 vxoꝛ formaba
tur·dū in extaſi raptus angelice cu
rie itererat·dū euigilās futura xp̄i
et eccleſie ſacramēta vaticinabat᷑·
aut caritatē aut odiū habebat·Si
aūt odium habebat·nō fuit diabo=
l9 actoꝛ nr̄i pcci·Itē ſi ſine caritate
a deo creatus eſt eius ſimilitudineʒ
nequaq̄ ī ſui creatione accepit Itē
ſi ſine caritate a deo creatus eſt iu=
ſtus ⁊ innocens a deo factus nō eſt·
creatura namqʒ rationis capax ⁊ li
beri arbitrij iuſticie ⁊ innocētie ſine
caritate ꝑticeps eſſe nō poteſt·Col
ligitur ergo ꝙ adā anteq̄ peccaret
caritatem habuerit·ſine qua iuſtus
et innocens eſſe nō potuit·¶ Vnde
auguſtinus in geneſi ad litteram·
Q Vomō renouari dicimꝰ·ſi non
recipimus qđ ꝑdidit primus
homo·hoc plane recipimus quia iu=
ſticiam ex qua ꝑ pccm lapſus eſt·et
paulo poſt·Expoliantes veterem ho
minē induite nouum qui renouat᷑ in

bonum·i·virtutes·in ſecundo ſtatu quando cecidit·vnde dicitur ſpolia
tus gratuitis et vulneratus in naturalibus·habuit ergo in primo ſta=
tu innocentiam ſicut puer·ſed caritatem non·vnde non erat bonus et
ita habuit quo ſtare poſſet·ſed non vnde meretur cū caritateʒ nō ha
beret·ſine qua nemo proficit nec mouet᷑ ad merendum·Sed in ſecūdo
ſtatu habuit caritatem ſcđm quam hec hic dicta intelliguntur·

agnitōne fidei ſm imaginē eius qui
creauit eum·hāc imaginē ī ſpū mē
tis impſſam·ꝑdidit adam ꝑ pecca=
tum·Et poſt pauca ſtola illa prima
ipſa iuſticia ē·vnde lapſus ē adam·
¶ Item in omelia vndecima
P Rinceps viciorꝫ oim dum vi=
dit adā ex limo terre ad ima=
ginē dei factū·pudicicia ornatū tē=
ꝑātia ꝯpoſitū·caritate ſplēdidū·pri
mos parētes illis donis ac tantis bo
nis expoliauit ac pariter ꝑemit·Nā
cum homini abſtuliſſet pudiciciā cō
tinentiā·ſuo dominio eum ſubiuga=
uit·Et paulo poſt·adam amiſſa tē=
perātia intempans ē fact9·⁊ ꝑdita
caritate malus inuentus ē·¶ Iteʒ
Q Vādo ambroſi9 ad ſabinū·
adam ſolus erat nō eſt preua
ricatus·qꝛ mens eius adherebat deo
¶ Idem ad eundē·P Rimus homo
recens dei opus·confabulatoꝛ aſſi=
duus qui ſcōꝝ cōplātatus erat vir
tutibus·¶ Idem in examеron·
I Lla anima a deo pingitur que
habet ī ſe virtutū graꝫ renitē
tem ſplēdorēqʒ pietatis·Illa anima
bn̄ picta ē·i qua elucet diuine opera
tionis effugies·Illa anima bene pi
cta eſt·in qua ē ſplendoꝛ glorie ⁊ pa
terne imago ſubſtacie·ſm hāc ima
ginē que refulget pictura p̄cioſa ē·
Scđm hanc imaginē an̄ pccm depi
ctus fuit adam ſed vt lapſus ē depo
ſuit·¶ Idem de fuga ſeculi·S I=
mile eſſe dei ē habere iuſticiaʒ ſapien
tiā·et in virtute eſſe pfectū·¶ Idē
de beata vita·Sapiens nunquam
inanis eſt ſed ſemꝑ in ſe habens a=
mictum prudētie·q̄ p̄t dicere iuſtici
am induebam·veſtiebā iudiciū mē
tis·Nāqʒ hec ſunt interna velamina
que nemo alius p̄t auferre niſi cum
aliquē ſua culpa diſpoliat·deniqʒ ſic
ſpoliatus adam nud9 inuentus eſt·
¶ Idem in libro de iſaac et anima·

Q Vomō·ex=
poliantes·is
habet in epiſtola
ad coloniſenſes
r ¶ Veterē·i·ha
bitum pccorum et
vſū·ac ſupple·i·ut
nec actus pccoꝝ
aliquādo aſſit·hō
enim vetus nichil
aliud ē q̄ vet9 vi
ta que eſt i pecca/
to quod ꝯtraxim9
ab adam·
s ¶ Induite·i·ha
bitum virtutum
t ¶ Nouū hoiem
·i·rationabilem·
mentem·
u ¶ Que renoua/
tur·i·mag̊ ac ma
gis creſcit et acq̄
rit cognitōʒ eius·
et illa renouatio
ſit ſcđm imagineʒ
eius in ratōne que
eſt imago dei·vn=
de yſaias·non cre
detis niſi intellexe
ritis·
x ¶ In ſpiritu·ſci
licet nouum homi
nem in agnitōneʒ
ſui·id eſt ad is vt
ipſum deuʒ agno
ſceret·
y ¶ Stola·alludit
euangelice para=
bole de ꝓdigo fi/
lio·xxxvij·di·ſ·
P huic etiam·
Rinceps vi
tioꝝ·penit·i·ne/
ceſſitate moriendi
aſtrinxit·
a ¶ Caritate·s·
·xvi·q·ij·viſis ꝯ·
Q Vando ſolus
ar·pro ſoli=
tudine·xxxij·q·i·
nupcie·vij·q·i·il=
lud·contra·extra
de ſtatu mona·c·
·ij·contra·extra ꝯ
offi·delega·pru/
dentiā·ꝯtra·lxxxi·
di·in omnib9·con
tra ſolue per capi
tulum·xxviij·q·i·
ſepe·
c ¶ Primus cōfa
bulatoꝛ·i·per con
templatōnē ꝯ illo
cogitando
I Lla anima·
hec verba ſunt a/
poſtoli in epiſtola
ad hebreos·

e ¶ Relucet·per imitatōnem·
f ¶ Imaginem·i·imitatōnem ſimilem·
g ¶ ſapiens·hec ſunt·ſcilicet virtutes·
h ¶ Que nemo·s·xxxij·q·v·de pudicicia·
i ¶ Nudus·a virtutibus·
S Ed nec·primus·alias·i·in primo ſtatu ſuo·

a ¶ Opponitur ꝯtra illō· ſcilicet ꝙ caritas ſemel habita deſeri nō pt·
b ¶ Omnis·i·nulla negat· nam clamare dicitur ex quo non contradicit ar·ff· de vſufru·accreſ·l·i·§·vlti·
c ¶ Vel omnis·que loquitur de hac materia·ſi·ij·q·ij·omnes leges·

i ¶ Vitꝫatur·ſcilicet hic iſtud pccm·xxiij·q·iij·cum ſuperna·
k ¶ Coadiutoꝛ·cum moyſes eſſet aliquantulum impedite lingue·
l ¶ Os eius·loquendo pro moyſe·
m ¶ Conſenſum·s·l·di·§·ꝯcontra·

d ¶ Filie pharaonis· ſcilicet cremuth·que moyſen de fiſcella ſcirpea in qua mater illū expoſuerat ſuſcipiens eum nutrire fecit et tandē eum adoptauit in filium·vt in apologo inuenitur
e ¶ Reliquit· et fugiens p deſertū i terra madean duxit filiam ietro· ex qua ſuſcepit duos filios·

Sed nec adam primus nudus erat·quē innocētia veſtiebat· ¶ Idem in libro tercio ꝺ paradiſo· Et cognouerīt qꝛ nudi eſſent et ante quidē nudi erant· ſed nō ſine virtutum tegumēto ¶ Opponitur et illud ꝙ omīs clamat auctoritas·ſi ſic pmanſiſſet vt erat ante pccm·eſſet tranſlatuꝫ in gloriam quā habituri ſunt ſancti· ſed nemo adultus ſine caritate intrat·caritatem ergo habebat· Itē opponit̄ de moyſe·cuius fidē aplꝰs in epl̄a ad hebreos ꝯmendans·dignis eius preconijs eiꝰ merita p̄dicauit·dū negauit ſe eſſe filium filie pharaonis malens affligi cū fratribꝰ ꝙ pfrui iocūditate temporalis palacij dū fratri ꝯpatiēs egiptum ſabulo obruit· dū veritꝰ animoſitatē regis egiptū reliquit·dū diuino vallatus auxilio regis furorē ꝯtēpſit·atqꝫ in virtute ſignoꝝ populum de egipto eduxit· Que omīa quibꝰ laudibꝰ ſunt offerēda·ſi tūc caritas in eo nō erat·cū non habeat in ſe aliquid viriditatis ramus boni opis·niſi pcedat ex radice caritatis Quō aūt caritatē nō habebat cui dn̄s facie ad faciem loquebatur·ſicut homo ſolet loqui amico ſuo· Quō caritatem non habebat q̄ p populo ſupplicās dicebat· aut dimitte ei noxam hanc aut dele me de libro tuo· An non pximū diligebat qui pro pplo ſe obiciēs· illū ab interitu liberauit· An non dominū diligebat qui p eo i cultores vituli deſeuiens ipſius vituli caput in puluerē ꝯminuit·atqꝫ vt in ſeceſſum piceretur· aque inmixtū iſrahelitis bibendū dedit·nonnullos ex eius cultoribus gladio feriri precipiens vt populū cuiꝰ interitus erat maioꝛ futurus deo reconciliaret· An non caritatē habebat de cuius ſpū dn̄s accepit·et ſup ſeptuaginta ſeniores iſrahelitis poſuit· Qui tn̄ ad aquam contradictionis de dei potentia ſiue de eius benignitate dubitans· cum cetera certa fide pmiſiſſet pducturus aquā de petra diffidenter excrepuit dicens· Nunquid de petra hac potero vobis aquā eicere· quod nulli leue videatur cū in penam eius delicti ſibi et aaron a domino dictū ſit·

f ¶ De libro·ſcilicet vite preſētis· vel dic·vt·s·xl·v·di·diſciplina·
g ¶ Septuaginta ſup̄·lxxxiij·di·porro·
h ¶ Seniores·faciendo eos prudētes et peritos ad ſimilitudinē moyſi·non autem aliquid de ſpiritu eius ſubtrahēdo·vt ſcirent regere populum cum moyſes ſolus iam non ſufficeret

Quia non exaudiſtis vocem meam· vt glorificaretis me corā filijs iſrahel·non introducetis populū hūc in terrā quā dedi eis· An nō caritatem habebat aaron·quādo fratri coadiutoꝛ factus eſt vt eſſet os eiꝰ ad populū vt p eū ſigna in egipto fierēt· Qui tamen in cultura vituli poſtea populo ꝯſenſuꝫ adhibuit· An nō caritatem habebat·qn̄ ex omni multitudine filioꝝ iſrahel ſolꝰ a dn̄o electus eſt· vt pontificatu an̄ eū fungeretur· Si caritatē non habebat· bonus non erat·ſi autem bonus non erat cur pre ceteris a domino in pontificem electus eſt· An non caritatem habebat·qn̄ p populo cum turibulo incendio ſe oppoſuit·et irā domini placauit·et tn̄ vt p̄miſſuꝫ ē ad aquā ꝯtradictionis iram dn̄i aduerſum ſe poſtea pvocauit ¶ Nūquid etiā dauid caritatem nō habuit ſuper quem ſpūs domini a die vnctionis directus eſt· An forte dicetur eſſe directus ſuper eum·vt ex tūc gratiam pphetandi haberet· non vt ex eo gratiā diuine dilectionis acciperet·qꝺ abſurdum plane videtur ſentire de eo de quo dn̄s ait· Inueni hominem ſm̄ coꝛ meum· Quomodo etiam caritatem non habebat·qui querenti animam ſuam pepcit·et qꝛ horam clamidis eius p̄cidit·poſtea cō ſuum grauiter pcuſſit clamās Quē pſequeris rex iſrahel canē mortuū· et culicem vnū· Quomō caritatem non habebat qui mortē inimici ſui tam grauiſſime tulit· Quomō caritatē non habebat·qui aquam de ciſterna bethleem ſuoꝝ piculo ſibi oblatam nō bibit·ſed coram dn̄o libauit· Quomodo nō habebat caritatē qui irriſus a micol filia ſaulis eo ꝙ ante archam domini cytharam et ſpalterium pcutiens ſaltaſſet ait· ludā et vilioꝛ fiam in oculis meis· ſi caritatem non habebat· qua conſciencia ſecutꝰ ſibiipi imp̄cabatur dicēs Si reddidi retribuentibꝰ michi mala decidam merito ab inimicis meis inanis· Si caritatem non habebat· qua temeritate iuſte iudicari ſe rogabat dicēs· Iudica me deus ſecūdum iuſticiā meā ⁊ ſcꝺm innocētiā meā ſup me· Item· Iudica me dn̄e

n ¶ Electus·s·xc·v·di·eſto·
o ¶ Oppoſuit·ſuccenſo coꝛe· cū familia ſua·vij·q·i·deniqꝫ·
p ¶ Prophetandi·non eſt ſufficiens pbatio ꝙ caritatem non habuit· Nam et ſaul prophetauit· vt·s·i·q·i· pphauit
q ¶ Precidit·s·ij·q·vij·§·ꝺ hijs·
r ¶ Non bibit·s·di·xli·delicie·
s ¶ Et vilioꝛ· id eſt humilioꝛ·
t ¶ Secundū iuſticiam·ergo ſciebat ſe caritatem habere· ⁊ bene poteſt ex reuelatione·aliter non crederem·vnde aplꝰs nichil michi ꝯſciꝰ ſū ⁊c̄·ꝫ·di·iij·c·ad huc·ꝺ·non enim·

a ¶ Berſabee·s·l·di·§·contra· b ¶ A pphã·ſcʒ nathan· c ¶ Pena ·s·i·q·iiij·§·Item dauid· d ¶ Populũ·s·xxiij·q·i·non afferamus· e ¶ Fugerat·ſentenciam·i·opinionem que aſſerit· q qui peccaturus eſt nũq̃ habuit caritatem·et q caritas amitti nõ poſſit vt ĩ pn· huius diſtinctõis·

f ¶ Renatus· be ne ſoluit mgr̃ in fi·

g ¶ Sed genera tio·id eſt deus re/ generans·

Si enim·pri mo oppõit iouiniano ducen do eũ ad inconue nĩens· tandeʒ oſtẽ ſurus qualiter ver ba iohannis ſunt intelligenda p cõ poſitioneʒ·h·Ca· primo oſtendit ie ronimus q illa au ctoritas iohannis omnis qui natus eſt ex deo non pec cat·non ita intelli genda eſt q poſt quã aliquis rece pit gratiam et ha buit caritatẽ·pec care non poſſit· ſi eni ſic intelligere tur ergo contradi ceret ſibi iohan nes qui baptiza tus dicebat bap tizatis· ſi dixeim⁹ quia peccatum nõ habemus ipi nos ſeducimus· eſt ſic ergo intelligenda illa auctoritas qui natus eſt ex deo· id eſt qui recipit gratiaʒ dei nõ pec cat·ſ·donec perſe/ ueret in ea·Secũ/ do procedit circa ea verba iohãnis et auctoritate io/ hãnis et pauli p bantiũ q quilibet peccare pt· et idu cit etiã auctorita/ tẽ iacobi·ꝛ pbat etiã q boni pecca re poſſũt· Vltimo oſtendit illud idẽ exemplo dauid ſa lomonis et iħu fi/ lij ioſedree q̃ pec cauerũt mortalit· licet primo habe rẽt caitatẽ· qđ eti aʒ i angel' otingit

i ¶ Pccm· ſalteʒ veniale ꝛ alibi cũ omnia bona fece ritis· dicite quia inutiles ſerui fu mus· et gregori us· ve iuſto ſi re mota miſericor dia a deo iudice/ tur·ar·e·di·i·quẽ penitet·

k ¶ Mẽdacẽ·ipe enim dixit omneʒ hoieʒ pccõrem cũ dixerit per pphaʒ omnis homo mẽdax·et paul⁹ ĩ epl'a ad romanos eſt autem deus verax

l ¶ Et verbũ eius·i·xp̄us q̃ veritas ẽ·vt·ĩ·e·c·v·q̃ dic· oĩs hõ mẽdax

m ¶ Babtizatos·ſimilit et de alijs apl'is dicendũ q fuerint baptizati ar·de ɔ·di·iiij·qñ a ieroſolimis·et·c·ſi eos·

n ¶ A diabolo·ſaltẽ p imi/ tatõneʒ nõ p ſug/ geſtionem· q ipe ·ſ· ſit actor omnis pcc̃i mortalis·cuʒ multa interius eo ignorante omittã tur mortalia·vñ auguſti·diabolus non eſt immiſſor malaꝝ cogitatõ num ſed incenſor· xxvi·q·iiij·c·vlti· vel dicitur ſ͛ ha bitꝰ reſpectu ad i icium primi pcc̃i· qđ eo ſuggerẽte factũ eſt· et vnde oĩe pccm̃ ppagi natum eſt·hoc niſi ſic exponeres ɔtra diceret illud pſal miſte·ab occultis meis· ꝛc·et illud incenſa igni et ſuf foſſa·ꝛc·ĩ·e·c·v· quamq̃·

o ¶ Minime· qm̃ in diuina pagina contrarietas vera non inuenitur·xx/ iij·q·v·quid ergo ·xxxiij·q·i·ſic eniʒ ·s·e·di· periculo/ ſe·

p ¶ Nõ peccetis dicendo nõ pecca/ uimus·

q ¶ Mũdi· etiam infidelĩu· quia ec cleſia bñ orat pro infidelibꝰ·ar·s·di· ·e·c· caritas·v· Itẽ pximos· non tñ p iam mortuis ·xiij·q·ij·non eſti/ memus·

r ¶ Cognouim⁹· ·i·dileximus

s ¶ Nõ peccetis· mortaliter· aliter contrariuʒ eſſet ei qđ dixit·s· ſi dixe/ rimus quia pecca tum·ꝛc·

t ¶ Peccaueitis· hactenus fũt ver ba iohannis· que ſequũtur ſunt ver ba ieronimi·

u ¶ Immo· ſ͛ a perit ieronimus qualiẽ verba ſiue dicta iohãnis fũt intelligenda· per ɔpoſitionem ſcili cet vt q̃s dũ mo ratur in ſanctitate pcepta et in gene ratõe dei·q pccʒ mortaliter eſt im poſſibile·

x ¶ Nõ pñt·i·nõ ɔtigit eos peccaẽ

y ¶ Iuſticia·s·x xiij·q·i· cũ renũci aẽ·et·l·di·ɔſiteʒ·

quoniam ego in innocentia mea in greſſus ſum·ꝛ tñ poſt tot ꝛ innume ra alia diuine et ſupne dilectõis in dicia q̃ grauiter deliquerit nullus ignorat qui poſt berſabee adulteri um et vrie homicidiũ addidit· Cu ius pñiam ſi ſine caritate dño obtu lit·veram cordis ɔtritõnem non ha buit· Quõ ergo ſacrificium cordis cõtriti et ſpũs ɔtribulati dño pmit tere audebat dicens· ſi voluiſſes ſa crificium dediſſem vtiqʒ olocauſtis non delectaberis· ſacrificium deo ſpi ritus contribulatus·ꝛc· Deniqʒ cũ falſe pñie nulla a deo pmittatur re miſſio·quõ audire a ppha meruit· dimiſſum ẽ pccm̃ tuũ ſi verã ɔtritõʒ cordis non habuit· Euidenter itaqʒ apparet eum tũc caritatẽ habuiſſe· et ex caritate ſacrificiũ cordis ɔtri ti·et ſpũs ɔtribulati dño obtuliſſe· Alioquĩ temerarie poſtulaſſet auer te faciẽ tuã a pcc̃is meis·ꝛc· que in eodẽ pſalmo cõtinentur· niſi odium mali·et dilectio boni ad humilitatẽ illũ penitẽtie puocaſſet· ¶ De quo ſcũs ãbroſius ĩ libro ð abrahã ꝛ iſa

Fugerat ac ſcribit dicens ſanctus dauid odia regis ſau lis non relinquens terras·ſed decli nans cõtagia regis immitis et ſup bi qꝛ mẽs ei⁹ adherebat deo· Cui ſi ne caritate nullus adultus adherere poteſt·et tñ q̃ grauiter in pp'i dinu meratõne poſtea deliquerit· ipſi⁹ de licti pena indicauit· ¶ Itẽ ſm hanc ſententiam·qui criminaliter delĩq̃t veraʒ pccoꝝ remiſſionem in baptiſ mate ɔſecutus nõ ẽ· ſiue in annis in fantie· ſiue adultus ad baptiſmum acceſſit·qꝛ amorẽ dei non habuit· ſi ne quo nemo vnq̃ inuenit gratiaʒ· atqʒ ita ſm hereſim iouiniani·ſi vere ex aqua et ſpiritu quis renatus ẽ vl terius criminaliter peccare non pt· vel ſi criminaliter peccat·aqua tãtũ nõ ſpiritu pbatur eſſe renatus·cui⁹ ſentẽtie illud epl'e iohãnis ɔſentire videt̃·oĩs qui natus eſt ex deo pecca tum nõ facit·qm̃ ſemẽ ipi⁹ i eo ma net et nõ pt peccare quia ex deo na t⁹ eſt·In ſ͛ eni maifeſti ſunt filij dei et filij diaboli·et in fine epl'e· Omnis qui natus eſt ex deo non peccat· ſed generatio dei ɔſuat eũ et malign⁹ nõ tangit illum·Verum hec auctas apl'i quantũ illi ſententie faueat·at qʒ illa ſecta erroris· q̃ veritati ſit ad uerſa·Ieronimus oſtendit ſcribens contra iouinianum·

Si enim inquit omnis q̃ natus eſt ex deo non peccat·et a dia bolo tẽptari nõ pt·quõ precepit vt caueant ne temptẽtur dicens· Filio li cuſtodite vos a ſimulacris·et ĩ ea dem rurſus epiſtola·ſi dixerimus qꝛ pccm̃ non habemus ipſi nos ſeduci mus et veritas in nobis non eſt· Si ɔfiteamur pcc̃a nr̃a·fidelis eſt et iu ſtus vt remittat nobis pcc̃a nr̃a et emundabit nos ab omni iniquitate Si dixerimus quia non peccauim⁹ mendacẽ facim⁹ eũ· et verbum eius nõ eſt in nobis· Eſtimo q beat⁹ io hannes baptizatus· ad baptizatos ſcripſerit et q omne pccm̃ ex diabo lo ſit· Ille peccatorem ſe ɔfitetur ·ꝛ ſperat remiſſionem pccoꝝ poſt bap tiſmum· Iouinianus meus dicit·ne tãgas me qꝛ mũd⁹ ego ſum· Quid igitur· Contraria ſibi loquitur apo ſtolus·minime· In eodem quippe lo co vbi dixerat ſtatim edixit· Filioli mei· Hec ſcribo vobis vt non pecce tis·et ſi quis peccauerit aduocatuʒ habemus apud prẽm iħm xp̄m iu ſtum et ipſe eſt ppitiatio p pcc̃is no ſtris· Non p nr̃is aũt tantũ ſed eti am p totius mundi·et in hoc ſcim⁹ quoniã ɔgnouim⁹ eũ ſi mãdata ei⁹ obſeruemus· Qui dicit ſe noſſe deuʒ et mandata eius nõ cuſtodiat men dax eſt·et in eo veritas non eſt· Qui aũt ſeruat verba eius vere in hoc per fecta caritas dei ẽ· In ſ͛ ſcim⁹· quo niã i ipo ſum⁹·q̃ dicit ſe in eo manẽ debet ſicut ipe ãbulauit et ipe ãbu lare· Propterea ſcribo vobis filioli mei oĩs q̃ nat⁹ eſt ex deo non peccat Ideo dico vobis·vt nõ peccetis· et tam diu vos ſciatis in generatione dñi pmanere·quã diu nõ peccaueri tis·imo q̃ in generatione dñi pſeue rãt peccare non poſſunt· Que enim cõmunicatõ luci ac tenebris xp̄o ac belial· Quõ dies et nox miſceri ne queunt·ſic iuſticia et iniquitas·pec catum et bona opera· xp̄us et anti xp̄us· Si ſuſcipimus xp̄m in hoſpi cio pectoris noſtri ilico fugiamus

diabolum· Si peccauerimus et per peccati ianuã ingreſſus fuerit diabolus ꝓtinus xp̄us recedit· ⁋ Vnđ et dauid poſt peccm redde m̄ ait leticiam ſalutaris tui· ſcꝫ quã peccãdo amiſerat· Qui dicit ſe noſſe deum· ⁊ mandata eiꝰ nõ cuſtodit· mẽdax ẽ· et in eo veritas nõ eſt· Xp̄s veritas appellat̄· imo ẽ· Ego inq̄t ſum via et veritas ⁊ vita· Fruſtra i eo nobis applaudimꝰ cuiꝰ mandata nõ facimꝰ· Scienti bonũ facẽ et nõ facienti illđ peccm ẽ· Quõ eni corpꝰ mortuũ ẽ ſine ſpũ· ſic et fides ſine opibꝰ mortua ẽ· Nec grande putemꝰ eſſe vnũ deũ noſſe· cũ et demones credãt· ⁊ contremiſcant· q̄ dicit ſe i illo manẽ dꝫ ſicut ille ambulauit et ip̄e ambulare· Eligat aduerſarius e duobꝰ qđ vult· optionẽ damꝰ· manet in xp̄o an non manet· Si manet· ita ḡ ambulet vt xp̄us· Sin aũt temerariũ ẽ ſimilitudinẽ virtutũ deũ polliceri· n̄ manet i xp̄o· qꝛ nõ ingredit̄ vt xp̄s· Ille peccm nõ fecit nec dolꝰ inuẽtus eſt in ore eius· Qui cum malediceretur non maledixit· et tanq̄ agnꝰ coram tondente ſe ſic nõ aperuit os ſuum· ad quem venit princeps mundi huius ⁊ inuenit in eo nichil· Qui cũ peccm nõ feciſſet ꝓ nob peccm factꝰ eſt· Nos autem iuxta epiſtolã iacobi multa peccamus oẽs· et nemo mundus a peccis· nec infans ſi vnius diei quidem fuerit vita eius· Quis enim gloriabit̄ caſtũ ſe hr̄e cor aut quis cõfidet ſe mundũ a peccis eſſe· teneturq; rei in ſimilitudinẽ p̄uaricationis ade· Vnde ⁊ dauid· ecce enim in iniquitatibꝰ conceptꝰ ſum· ⁊ in delictis meis concepit me mater mea· Et beatus iob· Si fuero iuſtus os meũ impia loquetur· et ſi ſine crimine p̄uus inueniar· et ſi purificatus in niue et lotus mundis manibus ſatis me ſorde tinxiſti· et execratũ ẽ veſtimẽtum meũ· Verũtamẽ ne deſperemus penitꝰ arbitrãtes nos poſt peccatũ baptiſmi nõ poſſe ſaluari· ſtatim hoc ip̄m tempat· et ſi quis peccauerit aduocatũ habemus apud patrem ihm xp̄m iuſtũ· et ipſe ẽ ꝓpiciatio ꝓ peccis noſtris· Non aũt ꝓ noſtris tm̄ ſed et ꝓ totius mũdi· Hec ad credentes poſt baptiſmum loquitur et aduocatum ꝓ delictis eoꝝ deum pollicetur· Nec dicit ſi quid peccaueritis· aduocatũ habetis apđ patrẽ ihm xp̄m· et ip̄e eſt ꝓpiciatio ꝓ peccis nr̄is· et ne eos diceres non plena fide baptiſmum cõſecutos· Sꝫ aduocatum inquit habemus apud patrẽ ihm xp̄m et ip̄e eſt ꝓpiciatio ꝓ peccis nr̄is et non ſolũ ꝓ iohannis aliorũq; peccis· ſed etiam ꝓ totiꝰ mũdi· In toto autẽ mũdo et ap̄li ſunt· omneſq; credentes· Ex quibus liquido cõprobatur· poſt baptiſmum poſſe peccare· fruſtra enim habemꝰ aduocatum apud patrẽ ihm xp̄m ſi peccari nõ p̄t petrꝰ ap̄lus ad quẽ dictũ fuerat· Qui lotus eſt nõ habet neceſſe vt iterũ lauet· et tu es petrus et ſup hanc petraꝫ edificabo eccleſiam in eam· Ab ancilla ꝑterritus negat· et ip̄e dñs ſymoni· ſymon ecce inq̄t ſathanas expetiuit vos· vt cribraret ſicut triticũ· ego autẽ rogaui ꝓ te vt non deficiat fides· Et infra Si nõ peccauimus poſt baptiſmum cur nobis poſcimus dimitti pecca q̄ in baptiſmo iam dimiſſa ſunt· Aliđ eſt aũt ſi ad cathecuminos hec oratio ꝑtinet dimitte nobis debita nr̄a ſic ⁊ nos dimittimꝰ debitoribꝰ nr̄is et non cõuenit fidelibꝰ xp̄ianis Paulus vas electõnis caſtigat corpꝰ ſuum et in ſuitutẽ redigit· ne alijs p̄dicãs ip̄e reprobꝰ inueniat̄· Ad hebreos quoq; ſcribẽs ait· Impoſſibile ẽ eni eos q̄ ſemel illuminati ſunt· et guſtauerũt donum celeſte ⁊ ꝑticipes facti ſpũs ſancti· guſtauerũt nichilominꝰ dī verbũ bonũ virtuteſq; ſeculi futuri· et ꝓlapſi ſunt· iteꝝ renouari ad p̄niam rurſus crucifigentes filiũ dei ſibimetipſis et oſtentui habentes· Certe eos qui illuminati ſunt et guſtauerunt donum celeſte· ⁊ participes facti ſunt ſpiritꝰ ſancti

a ⁋ Januam· dicit auguſtinus ꝙ ille ſunt porte quibus intrat diabolus· ſ· cupiditas et timor· per eaſdem ecõtrario intrat deus· iſti ſunt aperiende illi claudende· ꝗ· di· vij· c· ij· et· iij· b ⁋ Unde dauid· iſtud non cõtinuatur ꝓximo ſed ſuꝑiori ſi ſuſcepimꝰ· ⁊c· c ⁋ Mẽdax· ſaltem ope ·xi· q· iij· exiſtimãt ·xxij· queſtione· v·

d ⁋ Via· cauete in exemplo via nõ errans·

e ⁋ Veritas· i ꝓmiſſo veritas non

f ⁋ Vita· fallẽs in ꝓmio vita non moriens·

g ⁋ Peccm ẽ· magis ꝙ ſi neſciret· nõ ideo tñ excuſaretur· xxiij· q· iiij· ea vindicta·

h ⁋ Sic et fides· ·s· i· q· i· fertur ·i· ·q· i· ſic vrgeri·

i ⁋ Noſſe· s· xxiij ·q· i· dicimus· cum credẽ bonũ ſit opus· et collige cõ multoꝝ opinionẽ diabolũ bonũ operari· vñ in ep̄la ad corinth· ibi alij diſcretio ſpirituum· vbi dr ꝙ et diabolꝰ agit bona ſeductorie· s· di· i· pa/

k ⁋ Credãt· ter fide· ſed quia non diligit de fide illa non meretur

l ⁋ Manere· ſupple non manet·

m ⁋ Peccm· i· hoſtiam ꝓ pecco· nã antiqui pecca dicebant ſacrificia ꝓ peccis· vel peccatũ ·i· habentẽ ſilitudinẽ carnis pecã· ·i· mortalẽ· et ſimilẽ carni peccatrici vl' peccm· i· peccorẽ puniri in pena·

n ⁋ Peccm· alias peccm fecit ſe deus ·i· pecã penã ptulit· vñ illud pecca nr̄a ille portauit·

o ⁋ Ep̄laꝫ· i· ſcḋa ep̄la ad corinth·

p ⁋ Nec infãs ꝗ· ·e· di· iij ·§· adhuc inſtant·

q ⁋ Si fuero iuſtꝰ· i· ſi dixero me eſſe iuſtum· ſ· ſine peccato

r ⁋ Impia· ut eni dicit ſcriptura· pfectꝰ ẽ vir ꝗ in lingua non offendit

ſ ⁋ Et ſine crimine· i· ſi dixero me ſine crimine ⁊c·

t ⁋ Tinxiſti· i· tingi pmiſiſti

u ⁋ Penitẽdo· ꝫ dicẽ· o tu deus ⁊c·

x ⁋ Veſtimentũ· ·i· corpus quod ideo dicitur veſtimentum· quia veſtit animam

y ⁋ Peccauerit· non excludendo ſe· ſed ſe eis cõnumerat· et hoc ẽ quod ſequitur· ſed aduocatum· ⁊c· z ⁋ Omnes· s· di· xix· ſi romanorum·

a ⁋ Vt cribraret· i· vt diuerſis penis affligeret· vt eſſetis palea· id ẽ mali· ſed cribrati eſſetis ſicut triticum· i· purgati· ſicut in area recedit palea et remanet triticum· vnde illud ſcilicet vt cõſecutiuũ eſt hic ·ſi· ·i· q· i· benedictio· et· c· ſequenti· b ⁋ Deficeret· ſ· finaliter· vel loquit̄ ad petrum in perſona eccl̄ie que tota ñ p̄t deficẽ· vel nõ dicit petrũ cecidiſſe· qꝛ ſtatim ſurrexit· ar· ex· de v· ſig· naꝫ et ego· aliud inconueniens ẽ· ⁊ ꝫ ꝓbat ſtati

c ⁋ Pertinet· ꝫ dicebãt heretici·

d ⁋ Illuminati· ꝑ baptiſmũ et fideꝫ·

e ⁋ Et guſtauerũt· i· remiſſioneꝫ peccoꝝ q̄ſi guſtũ ſuauẽ perceperũt in baptiſmo·

f ⁋ Spũs ſancti· ·i· diuerſoꝝ bonorũ ſpũs ſãcti· de q̄bꝰ exponitur· xxx· ·q· i· peruenit·

g ⁋ Verbũ· i· euãgelicã doctrinam

h ⁋ Virtutes· i· immortalitateꝫ et impaſſibilitatẽ futuram iam ſpe guſtauerunt

i ⁋ Prolapſi· grauiter peccando·

k ⁋ Renouari· ꝑ baptiſmuꝫ· non ꝑ p̄niam· negat iterationeꝫ baptiſmi ſed non negat penitẽtiaꝫ· qꝛ impoſſibile ẽ eos motos ad p̄niam qui ſemel hoc acceper̄t rurſus renouari· ·i· baptizari· renouari enim eſt nouũ fieri· nouũ vero facere lauari ẽ· ex̄ de reg· iur̄· omnis res· Iterũ renouari ad recupandaꝫ iuſticiã dico eos ſi baptizarentur·

l ⁋ Ad p̄niam ·i· nomine penitẽcie· ·q· di· nõ p̄t q̄s rebaptizari· ut ſic verã agat penitẽtiã ⁊ ſi fecerit rurſus crucifigit criſtum quantũ in ip̄o eſt· baptiſmus eni criſti paſſionem ſignificat· ꝗ· de cõ· di· iiij ꝓprie· vel ideo dicit rurſus crucifigentes xp̄m· quia ſicut impoſſibile ẽ ꝙ rurſus crucifigatur· ita impoſſibile eſt ꝙ rurſus baptizetur in penitentia· vel dic vt in glo· quantum et cetera·

m ⁋ Sibimet· i· quantũ ad ſeip̄os· quia mors xp̄i vnum baptiſma conſecrauit quod ſufficit ad omnia pecca delẽda· ſicut et illa mors ſufficit ad omnia peccata tollenda· qui vero iterat baptiſmum quaſi illa mors

vna non ſufficiat· baptiſma iteratur et mortē xp̄i quantū in ſe eſt· vel
iterandā inſinuat· vt ex ea iterata fiat remiſſio peccati· qd ē impoſſibi=
le· ſicut enim impoſſibile ē xp̄m iteꝝ crucifigi· ita et ſcdo p baptiſmū
aliquē mori pccīs· a ❡ Rideant· i· derideant nos · b ❡ Loquim̄ · dure
·ſ· terrēdo ⁊ mere
pādo· q̄ſi non dixi
mus hoc putando
vos eſſe tales ſcili
cet ſpinis plenos·
ſed timentes ne ta
les efficiamini ter
rerius vos v̇bis ·
c ❡ Iniuſtus ·q·
·d· ideo oſido d vo
bis quia olim bo=
na multa opati e/
ſtis · ꝓ q̄bus ſi pe
mtetis de mal' bn̄
faciet vob' de9 ·de
bois et h' dic nō ē·
⁊c· vt· s· e· di· §· h'
itaq3 ·c· non eſt
d ❡ Oſtēdiſtis· i·
exquo prima bo=
na feciſtis opa ·i·
ad honorem dei· et
recte dixi · operis
quia et cetera·
e ❡ Miniſtratis ·
h' arguit q de bo
nis loquitur poſt
peccatum· exhibi/
tis· i· factis·
f ❡ Deſperatōis·
·q· di· nolo vos de/
ſperare de venia
ſed ita locutus ſū
vt metu deſperati
oīs q̄ plerūq3 re
trahit a pc̄co vos
facerē cautiores ·
g ❡ Juſtitie· q̄ a
nō ē tam crudelis
de9 ⁊c ·s· c ·di· nō
h ❡ Exhi/ eſt
betis· h' arguitur
q loquitur de bo=
nis exhibitis poſt
peccatum·
i ❡ Ncītas ar· q
ſpado non meret'
otinendo· nec pau
per parce viuen=
do· cū ex ncītate
h' faciāt· xxxiij ·q·
·v· tunc ſaluabit ·
·s· xxiij ·q· iiij· na=
buchodonoſor ·
k ❡ Nec corona·
ſi deus ad partem
nos tātū cogeret
vnā tunc nil affer
ret gracia vel me
ritū· xxxiij· q· v· §·
vlti· v̇ſus pn̄·
l ❡ Ad calcem· i·
p̄miū bonoꝝ ope
rū vel ad vitā et=
nam· vel calcē· i· fi
neꝫ quia extrema
ps hoīs eſt calx
m ❡ Incentiua · i·
ſeminaria ·ar· xv·
·q· i· non ē· quia d
corde ꝓdiunt ma
le cogitatōnes q̄s

guſtauerunt3 bonum dei verbū ne=
gare non poſſumus baptizatos· Si
autem baptizati peccare nō poſſunt
quō nunc apl'us dicit· ⁊ plapſi ſunt
Uerum ne montanus et nouacian9
hinc rideant· qui otendunt non poſ=
ſe renouari eos p penitentiā qui cru
cifixerūt ſibimet filiū dei et oſtentui
habuerūt· oſequenter hūc ſoluit er
rorem ⁊ ait· Cōfidim9 de vobis aūt
dilectiſſimi meliora et viciniora ſalu
ti· Tū et ſi ita loquimur· non ē tā in
iuſtus dñs vt obliuiſcatur opis ve=
ſtri et dilectionis quā oſtendiſtis in
nomine ipſius qui miniſtraſtis ſan=
ctis et nunc miniſtratis· Et reuera
grandis iniuſticia dei· ſi tm̄ peccatū
puniret et bona opa nō ſuſcipet· Lo
cut9 ſum inquit apl'us ita vt vos re
trahere a pccīs· et deſperatōnis me=
tu facere cautiores· Ceterū oſido d
vobis cariſſimi· meliora et viciniora
ſaluti· Neq3 enim iuſticie dei ē vt ob
liuiſcatur bonoꝝ opum et miniſte=
rij qd ꝓpter nomen eius exhibuiſtis
et exhibetis in ſanctos· et tm̄ memi
nerit pccoꝝ· et paulo poſt· Liberi ar
bitrij nos condidit deus· nec ad vir
tutē nec ad vicia ncītate trahim̄·
alioquin vbi ncītas nec corona ē·
ſicut in bonis opibus pfector eſt de=
us· Nō eſt eni volentis neq3 currētis
ſed miſerentis dei et adiuuātis· vt p
uenire valeamus ad calcē· ſic i mal'
atq3 pccīs ſemina nr̄a ſunt icētiua ⁊
pfectio diaboli· Cū viderit nos ſup
fūdamētū xp̄i edificaſſe fenū ligna
ſtipulā· tūc ſupponit incendiū· Edi
ficemus aurū argentum et lapides
p̄cioſos· et tēptare nō audebit· quā
quā et in hoc n̄ ſit certa ⁊ ſecura poſ
ſeſſio· Sedet quippe leo in inſidijs· i
occultis vt interficiat innocentem·
et vaſa figuli probat fornax· homi=
nes aūt iuſtos tēptatio tribulatio=
nis· et in alio loco ſcribitur· Fili ac
cedens ad ſeruitutē dei ꝑpara te ad
tēptationē· Rurſuſ idē iacobus ait·
Eſtote factores verbi et non audi=

diabolus ad conſenſum et opus ꝓducit· vt· s· e· inter hec ſciendum· et
·e· ſicut· n ❡ Fenū· venialia· ſ· leuia grauia grauiſſima· vt· xxv· di· §·
criminis· o ❡ Incendia· delectationis conſenſus et operis·
p ❡ Et ſecura· non enim ē quis ita pfect9· quin cauere poſſit· et h' eti

am oſtēdit dicens ſedēs· ⁊c· q ❡ In occultis· i· in ābiguis· vn̄ non faci
le intelligitur quid ſit a ꝑpetendum· vel quid non·
r ❡ Fili accedens· extra de renunc· niſi· s ❡ Idē iacob9· i· eādē ſenten
ciā nō idē nominatiue· ſ· q poſt baptiſmū poſſit quis peccare vel q nō·
t ❡ Re9· h' expo
netur ·j· di· v· ſi cō
u ❡ Cō ſideret·
ſiderauit vultum·
nō rem ſ3 vmbraꝫ
ſolam videns·
x ❡ Abſq3 pccō·
ſaltim originali
y ❡ Concluſit ·id
eſt oēs homies ·
z ❡ De tēptatōe·
non q nō tēpten=
tur ſed ne tempta
tōni ſuccūbāt vel
ſi ſuccumbāt eos
liberat et reuelat
a ❡ Hij falſi do=
b ❡ Fon ctores
tes· nō lauantes ſ3
coinq̄nantes ·s· ij·
·q· vij· ſecuti ſūt
c ❡ Et nebule· de
monū et dicuntur
nebule quaſi alios
obſcurantes· xxx=
vij· di ·§· vl ·
d ❡ Supbia· i· ſu
pba vanitatum·
e ❡ Loquētes pel
liciunt· i· alliciunt
et decipiunt vnde
auguſti· ſuper epi
ſtolam ſcdam pe/
tri· pellices dicun
tur meretrices a
pollutōne · vel a
pellis formoſita=
te · qua incautos
alliciunt et decipi
unt· pellicient er=
go heretici aīas in
ſtabiles varioꝝ
dogmatum erro/
neis ſectis · quaſi
con ſtuprantes lu/
xibus ſubdendo ſi/
ue ſtupris·
f ❡ Effugerāt· i·
receſſerāt a pecca
to p penitentiam·
g ❡ Pinxiſſe· i· di
ſtinxiſſe· vel deno
taſſe · vel deſcrip/
ſiſſe ·
h ❡ Factionē ·id
eſt nouam hereti/
cam inuentōnem ·
i ❡ Ad quas· i· q̄i
ad eas
k ❡ In turbinib9
·s· ij ·q· vij· ſecuti·
l ❡ Immūd9 ine=
poſitio eſt· et deb3
ſubiūgi· quia grā
dia loquūtur· ideo
qui eum· ⁊c·
m ❡ Paululū· cau
ſam reddit quare
dixit loquūtur grā
dia·
n ❡ Notant· illi q̄
iſtorum doctrinaꝫ

tores tantum Si quis auditor ē ver
bi et non factor· iſte ſimilis eſt viro
q̄ oſiderat vultum natiuitatis ſue in
ſpeculo· Conſiderauit illū et ſtatim
recedēs· oblitus ē qualis fuerit· Fru
ſtra monuit· vt iūgeretur opa fidei
ſi poſt baptiſmum peccare non pote
rant· Qui totam inquit legē ſuaue
rit ⁊ peccauerit in vno· factus ē om
nium reus· Quis vēm abſq3 pecca=
to eſt· Concluſit deus omnia ſub de=
licto vt omnib9 miſereat· Petrus
quoq3 inqt· de9 nouit pios de tēpta
tione eripe· ⁊ d falſis doctorib9· Hij
fontes ſine aqua et nebule turbini=
bus exagitate quibus caligo tene=
braꝝ reſeruatur· Supbia enim va
nitatis loquentes pelliciūt in deſide=
rijs carnis luxurie eos q̄ paululum
effugerant ⁊ ad errorem oūerſi ſunt
Nonne videt pinxiſſe tibi ſmo apo=
ſtolicus nouam imperitie factionem
Aperiunt enim quaſi fontes ſcīetie·
q2 cū aquā nō habēt doctrinaꝝ pro
mittunt imbrē velut nubes ꝓphetice
ad quas pueniat veritas dei· et tur=
binibus exagitantur demonum at=
q3 vicioꝝ locūtur grandia et totus
eoꝝ ſermo ſuperbia eſt· Immūdus
eſt autē apud deum oīs qui exaltat
cor ſuū· vt qui paululum refugerāt
a pccīs ad ſuum reuertantur errorē
et ſuadent in luxuria ciboꝝ carniſ=
q3 delicijs· Quis enim non libenter
audiat manducemus et bibamus ⁊
in eternum regnabimus· Sapiētes
et prudētes prauos vocat· Eos ve=
ro qui i ſmonibus dulces ſunt· pl9
audiunt· Johannes apl'us imo i io
hāne ſaluator ſcribens angelo ecc̄ie
ephesi· ſcio inqt opa tua laborē tuū
et patiētiā tuā· et q2 ſuſtinuiſti ꝓpt
nomē meū· et nō defeciſti· ſed habeo
aduerſus te pauca· q caritatē tuaꝫ
pmā reliquiſti· Memor eſto vnd ce
cideris· et age penitentiā· ⁊ pma ope
ra fac· Sin aūt venio tibi· et moue=
bo candelabrū tuum de loco ſuo· niſi
penitētiā egeris· Similiter ceteras

recipiūt· o ❡ Angelo· i· p̄lato· p ❡ Defeciſti· finaliter · alias oī ē qd
ſequit· qd caritatē· ⁊c· q ❡ S3 habeo· i· corrigēdo dicēs r ❡ Memor· s·
di· l· dño ſancto· s ❡ Et pma· i· ſimilia pmis· t ❡ Venio· ad detrimē
tum tuum· u ❡ Candelabrum· i· cathedram vel ſedem vel dignitatem

D II

a Coinquinauerūt·i·qui nō peccauerūt· b Ambulaturi· reſume pauci ſunt· c Cui autem ſuſpenditur ↄſtructio vſq; illuc·vtiq; · d Et ſcio vbi·ſcz in peccatis· e Quia ſolent· falſi doctores heretici f Sed contra eos·i· falſos doctores · g Vſq; ad iohannem quaſi poſt iohannē non habeat locum·ſed mētiunt̄ quia illd̄ verum eſt in cri=minalibus

h Abraham · ecce alia diſpen=ſatō olim·alia nūc quaſi licet altera diſpenſatio nunc· et altera olim·ta=men quantum ad merita hominum bona vel mala et quantum ad poſ=ſe peccare poſt ca/ritatem id fuit oli quod nunc·et ideo exēpla veteris te=ſtamenti recte in=ducere poſſum

i Cui bis· pma vice i gabaon q̄n do ſacrificium deo obtulit·et de9 ob tulit ei donum ſci=entie vt habetur in li·regū· alia vi ce non legitur re/uelatus ei ſpecia=lit̄ ii q̄n ↄpoſuit cā tica cāticoꝝ ·xxvi di·§·ecce·

k Quia ama= tor·s·xxxii ·q·iiii· ſalomon·

l Manaſſen ·s· ·i·q·vii· ſi q̄s om=nē iſte enī fuit fili us ezechielis

m Liber dieꝝ· ·ſ· palipomenon · in quo agitur de ↄputatione dieꝝ et annoꝝ regū iſ

n Ab e= rahel gipto·ſ· pharao=ne ·cū enī pharao vellet ire ↄt̄ regē medoꝝ·pmo ag=greſſus eſt regez adremō q̄ regna=bat tunc in carta=mis·deſcēdit ergo rex ioſias iudee in occurſū ei9· ꝓhi/bēs ne tranſitū fa ceret p iudeam·⁊ miſit pharao ad eū dicēs· quid mi chi et tibi rex iu=da· nō aduerſū te venio· ad eufratē ꝓpero·miſit me de us ad medos ſine me·ne deus q̄ me=cū ē interficiat te· nō acquieuit ioſi=as ſed cū rege adremon ↄponebat acies ſuas vt dimicaret aduerſus pharaonē·et forſitan dū tranſiret a curru in currū qui ſequebatur euz more regio occiſus ē a ſagittarijs i campis macedon· o Rege· id ē pharaone· p Ioſedech·s· di·l·iħus· q Diabolus·i·vxor ſua·

eccías· ſmirnā pgamū tyatyrā ſar=dis·filadelfiā·laodiciā ad pñiam ꝓ=uocat · et niſi reuertantur ad opera priſtina cōminat· et in ſardis pau cos habere ſe dicit·qui non cōqui nauerunt veſtimenta ſua et ambula turi ſunt cum eo in albis quia digni ſunt· Cui autem ſcribit· Memento vnde cecideris· et ecce miſſurus eſt diabolus ex vobis in carcerē vt tēp temini·et ſcio vbi habitas · vbi ſe=des eſt ſathane et in mente habe q̄=liter acceperis ⁊ audieris·et ſerua ⁊ age penitentiam·et prima opa fac· Vtiq; ei dicit qui crediderit et bap=tizatus fuerit·et ſtans quondā cor=ruit per delictum·paulíſper de veteri teſtamento exempla diſtuleram·q̇ ſolent vbicūq; contra eos faciūt di cere·Lex et ꝓphe vſq; ad iohannez Ceterū quis ignoret ſub altera diſ penſatione dei omnes retro ſanctos eiuſdē fuiſſe meriti·cuius nūc xpia=ni ſunt·Quomodo ante abrahā pla cuit in coniugio·ſic nūc virgines pla=cēt in perpetua caſtitate · Seruiuit ille legi et tpi ſuo·ſeruiamus et nos legi ⁊ tpi nr̄o in quos fines ſeculoꝝ deuenerūt· Dauid elect9 ſm cor dñi qui omnes eius volūtates fecerat et qui in quodam pſalmo dixerat ·Iu dica me dñe qm̄ ego in innocentia mea ingreſſus ſum · Poſtea tēptat a diabolo·et poſt pccm penitens lo=quitur·Miſerere mei deus ſm mag nam miſericordiā tuā·Magnū pec catū magna vult deleri miſericodia Salomon amabil' dnō· ⁊ cui bis dñs fuerat reuelatus q̄ amator muli erum fuit·a dei amore diſceſſit·Ma naſſen impiiſſimū regē poſt capti=uitatē babilonicā·in priſtinā digni tatē liber dierū reſtitutū refert · Et ioſias vir ſanct9 in campo magedō ab egiptio rege confoditur·Iheſus quoq; fili9 ioſedech ſacerdos mag

nus quamq̄ in tipo pceſſerat ſalua=toris qui nr̄a pcc̄a portauit· et alie=nigenaz ſibi ex gentibus copulauit eccleſiam ·tamen ſecundū litteram poſt ſacerdotium ſordidat9 induci=tur·et ſtat diabol9 a dextris eius·et cādida illi deinceps veſtimenta red=dunt· Supfluū eſt de moyſe ⁊ aarō ſcribere qui ad aquā cōtradictionis offenderat deum·⁊ terrā repromiſſi onis nō intrauerūt·cū beat9 iob an gelos quoq; ⁊ omnē creaturā pecca re poſſe commemorat dicens·Quid enim·Nunquid homo corā dño mun dus eſt·aut a ſuis opibus ſine macu la vir·ſi contra ſeruos non credidit· et aduerſus angelos ſuos prauum quid reperit·quantomagis habitā tes in domibus luteis· De quibus enim et nos de eodem luto ſum9 tēp tatio eſt vita hominis ſuper terram· et cecidit lucifer qui mittebatur ad vniuerſas nationes·⁊ ille qui i para diſo deliciaꝝ inter duodecim nutri=tus eſt lapides vulneratus a morte domini·ad inferna deſcendit· Vnde et ſaluator in euangelio · Videbam inquit ſathanam quaſi fulgur de ce lo cadentem· Si altiſſima illa ſubli=mitas cecidit quis cadere non poſ=ſit · Si in celo ruine· quantomagis in terra· Et tamen cū ceciderit luci=fer· immo poſt caſum colub ātiqu9 virtus eius in lumbis eius et poteſ=tas eius ſup vmbilicum ventris ei9· obumbrantur in eo arbores magne et dormit iuxta iuncum et calamum et caricem · Ipſe eſt rex omniū q̄ in aquis ſunt· vbi ſcilicet voluptas et luxuria·et ꝓpago ⁊ irrigatio nupti=arum·et infra· Traſimus ad ſecun dam partitionez in qua negat eos qui tota fide baptiſmum conſecuti ſunt·deinde poſſe peccare et docuim9 ꝙ excepto deo oīs creatura ſub vicō ſit·nō ꝙ vniuerſi peccauerint·ſed ꝙ

x Quanto·s·viii·q·i·ſi ergo· y De quibus·i·de numero quoꝝ· z Temptatio·i·dū viuit homo tēptatur· a Qui mittebat·i·mil ſurus erat minores angelos·ſi ſtetiſſet ſic modo faciūt angeli boni · b· b Inter duodecim·iuxta illd̄ oīs lapis pcioſus opimentū tuū·i·e· pncipiū· ibi tamē nō habetur niſi de nouem lapidibus·

c A morte dñi· ·i·p mortem dñi q̄ dyabolo mūdi po=teſtatem ademit vel amore dei quē amiſit ·

d Ad inferna · h̄ dic̄ ꝙ morte xpi diabolus eſt reli=gatus in inferno et erit ibi ligatus vſq; ad tps anti=xpi et tūc ſoluitur non a penis ſed a vinculis vt exer=ceat vires ſuas i malos ·

e Sublimitas· ·i·lucifer ·

f In lūbis ei9 · quo ad tēptatōnē virorum in quib9 vt dicitur ſedes luxurie eſt in lum

g Vmbi bis licū·quo ad tēpta tionē feminaꝝ in quaꝝ vmbilico di citur eſſe ſedes lu xurie·vnde augu=ſtin9 ſup eundem locum·ſemen coi/tus viris ineſſe lū bis·feminis in vm bilico perhibetur· quia ergo diabo=lus vtriq; ſexui p luxuriam domina tur · ad viros lo=quens conuenient dixit· virtus eius in lumbis· ⁊c̄·pro pheta etiā ſub ſpe cie femine petu=lantiam iudee in=crepans ait·in die ortus tui non eſt preciſus vmbili=cus tuus ·

h Obumbrat9· p xpm ·

i Arbores· id ē qui magni viden tur · vt ſunt ypo=crite·

k Iuxta iūcū· id eſt ypocritas · q̄ merito deſigna tur per iſta cum exterius aliquid videantur·interi=us ſint vani vt il=la·Iuxta iuncum· qui eſt ſine nodo exterius· interius autem ſubſtantia caret · ypocrite deſignantur per calamum exterius ſplendentem et fragilem deſignātur ſeculares mundare glorie dediti· et eius ſplendori que cito tranſeunt per caritatem creſcentez in locis pa luſtribus·et manum tangentis vulnerantem curioſitas tpalium deſig natur que in affluentia nutritur et creſcit et animum pungit ·

l Que in aquis ſunt·i·in fluxu rerum labentium ·

m Nupciaꝝ·ſaturande cauſa libidinis ↄtractaꝝ·ſecus cauſa ꝓlis· ·xxxii·q·iiii·vir cum ꝓpria vxore· n Ex precepto·i·ſcd̄m preceptū·

r Angelos·quo ad naturam eoꝝ niſi eſſent ↄfirmati p grām·vnd̄ plato in tymeo·dii deoꝝ quoꝝ opifex pater ego·natura quidē diſſo/lubiles me autē ſic volente indiſſolubiles· s Coram deo ·i· ↄpatione t Si ↄtra ſeruos·ſ·moyſen et aaron de q̄bꝰ pmiſit·h· u domini·h·

·i· aucte diuine ſcripture· alij corrigunt hoc et dicūt excepto deo·
a ¶ Statiū·i·ſtantes timeant·ne·ſ· ſimili cadant ruina·
b ¶ Sit·i·debeat eſſe· ex allegatis ↄcludit·ḡ· caritatē ſemel ha
c ¶ Euidenter·ex ꝑli tam amitti poſſe· qđ non ſolum de opibꝫ ca
ritatis ſed de ipſa caritate verum o/ſtendit eſſe· adi=ciens hoc non ſo=lum circa predeſti natos· ſed etiam circa preſcitos poſ ſe contingere· ad qđ auctoritatē in ducit vſqꝫ ad illū locum· Item illud euangelij· vbi in contrarium aucto ritates īducit· du as videlicet· ꝙ re probi non habeāt caritatem· ſed eas de ypocritis intel=ligendas eſſe pro bat auctoritate ḡ gorij·

d ¶ Prodeſſe· ad regnū celoꝝ ob=tinendū· vt· di· iij· ·§· penulti·c· ſi qs autem·

Apoſtolus· mox· in epi=ſtola ad romanos vbi dicitᷓ ſcimus autem qm̄ diligē tibus deum omnia cooperantur in bo num hijs qui ſecū dum propoſitum vocati ſunt ſancti ·s·c· talibus·

f ¶ Addidit· ſcili cet poſtquā dixe/rat· ſcimus· quaſi diceret· deum· ꝛc·

g ¶ Accepi· pſe uerantiam in cari=tate· et in bonis o/peribus·

h ¶ Secreti· id ē propter ſecretam hanc diſpoſitionē dei que vtilis eſt· alias enim eſt h̄· vtilitatem·

i ¶ Similia· dicit in eodem idem au/guſtinus·

k ¶ In euāgelio· ſuꝑple ſumit idem auguſtinus iſta ex empla illud euan/gelij·

l ¶ Qui incipit· quia hec auctori=tas euangelij ꝛ ſe quens gregorij vi detur innuere· ꝙ reprobi futuri ca ritatem non habe ant· eas ponit ·ḡ· et poſtea ſoluit

Multi· hijs di ci pt̄ cepiſti melius ꝙ̄ deſinis vltima primis ce/dūt diſſimiles hic vir et ille puer·

peccare poſſint· et ſimiliū ruina· ſtan tium metus ſit· ¶ Euidenter itaqꝫ ex p̄miſſis apparet nōnullos carita=tem habere quā poſtea criminaliter delinquēdo amittūt· Nđ ſi quis ↄtē dat nō de virtute ſed đ virtutis ope debere intelligi deliberet quid reſpō deat de innocentia adē· đ iuſticia mo iſi et dauid· et ceteroꝝ q̄ plena fide ad baptiſmum accedentes· licet po=ſtea ꝑlapſuri ſunt· tn̄ celeſtia dona deguſtant· et ſpūs ſancti ſiūt parti cipes· vt nō ſolū āte humanos· verū etiam ante dei oculos ex aqua et ſpi ritu ſancto inueniant̄ renati· q̄ ſi ca=ritatē non haberent ante dei oculos aqua tm̄ regenerarēt̄ n̄ ſpū· Opera enim ſeu ſacramentoꝝ ꝑticipatō ni ſi ex caritate ꝓcedāt· apud deū nec iuſticiā nec innocentiam p̄ſtant· Si eni inquit aplꝰs habuero omnem fi dem ita vt mōtes trāſferam· et ſi di ſtribuero omnē facultatē in cibos paupum· et ſi tradidero corpus meū vt ardeā caritatē aūt nō habeā ni=chil m̄ ꝓdeſt· Sꝫ qꝛ đ p̄deſtinatis ad vitā a nōnullis ↄcedit̄ ꝙ caritatem amittant· et amiſſam recupēt· de re probis etiā videndū ē· an ipi carita tem habeant qua amiſſa poſtea dā=nentur· ¶ Auguſtinus de hijs ita ſcribit in libro de correptione ꝛ grā

Aplus ſciēs nōnullos diligere deū· et in eo mō vſqꝫ in finem nō pſeuerare· mox addidit hijs qui ſm̄ ꝓpoſitū vocati ſunt ſancti· ꝛc· In eodē· ¶ An adhuc et iſte nolēs cor ripi p̄t dicere· Quid ego feci quod non accepi· quē conſtat accepiſſe et ſua culpa qđ accepat amiſiſſe· poſ=ſum inquit poſſum oino· qn̄ me ar=guis dicē· qđ ex bona vita i malam meā volūtatē relapſus ſum· adhuc quid ego feci qđ nō accepi· accepi eni fidē q̄ ꝑ dilectionē opatur· ſed in illa vſqꝫ in finē pſeuerātiam non ac cepi· In eodē· In bono illos vole=bā ꝓculdubio manē· Erāt vtiqꝫ illi in bono ſed in eodē non ꝑmanſerūt· In eodē· ¶ Propt̄ huiōi humilita

tē ſecreti credendū ē quoſdā đ filijs ꝑditionis non accepto dono pſeue=rādi vſqꝫ in finem· in fide que ꝑ dile ctionem opatur incipe viuere et po ſtea cadere ꝛc· Multa ſimilia de re=probis de euangelio etiam· qui pſe=uerauerit vſqꝫ i finē h̄ ſaluꝰ erit· et iteꝝ· homo iſte icepit· ꝛc· Itē in eo dē· ¶ Mirādū ē q̄re deꝰ det q̄bu ſ dā filijs ꝑditionis fidem opantem ꝑ dilectionem· nec det in ea pſeueran tiam· ¶ Itē illud euāgelij

Non qui cepit ſed qui pſeuera uerit vſqꝫ i finē h̄ ſaluus erit· Multi bene incipiūt ¶ Itē ḡḡ· qui in malo finiūt vitā· ¶ Non aūt bene incipit qui nūq̄ ex caritate o=peratur· Nđ ſi aliqn̄ ex caritate ali=quid agit· et caritatē in ipo neceſſe eſt eſſe· Illud aūt gregorij· qui ſe=duci qn̄qꝫ non reuerſuri ꝑnt ꝛc· non de oibꝰ generalit̄ reprobis· ſed de y=pocritis ſpecialit̄ intelligendū ē· qđ ex verbis eiuſdē euidenter datur in=telligi Cū enim queſtionē ꝓponeret cur miſericors deus iſta fieri ꝑmit=tat vt leuiatan· ſeu nūc ꝑ ſuggeſti=ones callidas· ſiue ꝑ damnatū illum quem replet hominē· vel ſolis ſibi ra dios id ē doctos quoſqꝫ ſapienteſqꝫ ſubiciat vel aurū h̄ ē viros ſanctita=tis claritate fulgētes q̄i lutū ſibi vi cijs coinq̄nādo ſubſternat· mox i ei=uſdē ſolutōꝫ q̄onis ſuppoſuit dicēs·

Quius ad h̄ reſpondemꝰ qꝛ au=rū qđ prauis eius pſuaſionibꝰ q̄i lutū ſterni potuerit· aurū ante dei oculos nunq̄ fuit· qui eni ſeduci qn̄=qꝫ non reuerſuri ꝑnt· q̄ſi habitā ſan ctitatē ante oculos hoim videntur a mittere· ſed eā ante dei oculos nūq̄ habuerunt· Sepe namqꝫ homo mul tis occulte pcc̄is inuoluitur et i vna aliqua virtute magnꝰ videtur· que ipa quoqꝫ virtꝰ maneſcēs deficit· qꝛ dū inoteſcit hominibꝰ ꝓculdubio lau datur· eiuſqꝫ fauor inhianter appe=tit̄· vn̄ ſit vt et ipſa virtus ante dei oculos virtus nō ſit· dum abſcōdit quod diſplicet· ꝑdit quod placet·

Quius· Ca· ex ponit grego riꝰ in canone iſto illa verba iob ſu=per illo· ſub ipſo erunt radij ſolis ꝛ ſternet ſibi aurū quaſi lutum· Pri/mo ergo dicit ꝙ ꝑ aurū deſignantᷓ ipocrite· qui qua=ſi deaurati ſunt cū in ſuperficie vide/antᷓ habere virtu tes nec habeant· Secūdo dicit ꝙ hu iuſmodi ypocriſis detegitur in hac vita· quandoqꝫ an te finem quando/qꝫ in fine· quando qꝫ nunquam· ꝛ cū detegitur· tūc au/rum quaſi lutum ſternitur· Vltimo dicit quam vtilita tem conſequātur p̄deſtinati ſiue hu iuſmodi ypocrite faciunt bona ſiue publice cadant in peccatum· nam ꝑ bonam opationē inuitant perſeue=raturos ad bonum operandum· ꝑ ca=ſu reddunt bonos cautiores·

¶ Amittere· h̄ de ipocritis intel/ligenda ſunt qui videntur deaurati et fulgidi et ha bere virtutes i ſu perficie cum nec ſunt nec habent· et qui caret vna caret omnibus· di· v· c· ſi·

n ¶ Quia ſeduci· h̄ eſt rota precurrens· ḡ· vult enī determinare capitulū gregorij· qđ ſtatim ſequitur ꝗ·c· citius ad h̄·
o ¶ Vt leuiathan· quaſi diceret· ſiue per ꝓpriam ſuggeſtionem· ſiue per malum hominem et damnatum quem diabolus repleuit malicia· ſi ue per ſuggeſtionis miniſtrum·
p ¶ Replet· triſticia· q ¶ Aurum· pro ſapientia ponitur aurum ꝗ·c· di· principium· et ita aliter ꝙ̄ hic ſumitur·
s ¶ Innoteſcit· id eſt virtus videtur· vnde virtus putatiua a ꝓpetitur ab alijs·

a ¶ Et ante homines·i·in ɔſpectu hominū· b ¶ Curauit·s·e·di·i·§· penul·etiam ſcd̄m auguſtinū· c ¶ Per aliqd̄·i·quātū ad aliqd̄.ſ·ad bo na opa· d ¶ Ope precium·i·vtile credim⁹ ſi apiam⁹ quō de iſtis diſ ponit ad vtilitatē alioꝝ·⁊ h̄ ē ſepe caſu ⁊c̄·

ne diabolum in caritate creatum eſſe oſtendit·et de luciferi excellētia multa ſubiungit·

l ¶ Negantur·s·e·§· cum ergo·et·§·ego ſum·et·c·caritaſ

e ¶ Ordi nis·i·in tellectus tropolo gici·

f ¶ An guſtā· ā ta eni eſt via q̄ du cit ad vi tā·vn̄ v̄ gili⁹·fa cil'eſt de ſceſ⁹ au ni·ſ3 ruo care gra dū·ſupe raſq3 eua dē ad au ras·h̄ o pus h̄ la bō ē pau cis q̄s e q̄u⁹ ama uit Iupi ter ⁊ ar dens eue xit ad e thera v̄t⁹ ·xij·q·i· ois etas·

g ¶ Exē plo· hij ſūt q̄ ad ſepit naȝ vitā ꝓxi mos mē dato ſuo opitulan te dedu cunt·ut· xxij·q·ij· p̄mū3 ex h̄ g̃ col lige ex q̄ ſeſu illud accipiat

h ¶ Ar ticlo·id ē īpedimē to

i ¶ Lap ſu3· felix quē faci ūt aliena pericula cautū·s· xxvij·q· ·i·c·i·ħ·ō cō· di·i· hij duo· ⁊ dicit ſe neca rui na p̄cedē tū ſolet eſſe doc̄ na ſequē tū· facit ad h̄·s· ·e· ſi eni3 in ſi·

Que itaq3 eſſe merita apud deu3 poſſunt q̄n do et mala occulta ſunt et bona publica· Plerumq3 enim ſicut diximus latet ſuper bia et caſtitas innoteſcit· atq3 ideo oſten ſa diu caſtitas·circa finem vite perditur q2 cooperta ſuperbia vſq3 in finem incorrepta retinetur· Alius elemoſinis vacat· propria diſtribuit·ſed tn̄ multis iniuſticijs ſeruit vl̄ fortaſſe linguam in detractionib⁹ exercet· et ſit plerūq3 ut is qui miſericors fuerat·iu xta vite ſue terminum rapacitatis et crude litatis ſtimulis inardeſcat· Quod valde dei iudicio iuſto agitur ut perdat et ante homi nes·vnde hominibus placuit· qui hoc vnde deo diſplicuit corrigere nūq̄ curauit· Ali⁹ pacientie ſtudet·ſed inuidere alijs ⁊ ſeruare maliciam in corde nō cauet·ſit q̄nq3 impati ens quia diu latuit dolens·Hij itaq3 ⁊ p ali quid aurum ſunt·et p aliq̄d lutū ſunt· atq3 h̄ aurū quaſi lutū ſternitur q̄n occultis pec catis exigentib⁹·virt⁹ etiā q̄ publice claru erat diſſipatur·ſed opeprecium credimus ſi in hijs virtutē ſupni ordinis ſubtili⁹ per pēdamus· Sepe eni omnipotēs deus occul ta eoꝝ mala diu tolerat· et apta eoꝝ bo na electoꝝ ſuoꝝ vſibus profutura diſpen ſat· Nā nonnulli mundū nequāq̄ funditus deſerentes non pſeueraturi·anguſtū iter ar ripiunt·ſed ad querendā anguſtā viā exē plo ſuo eos qui pſeueraturi ſunt accēdunt· Vn̄ plerumq3 ɔtingit·ut hoc ipm qd̄ bene vi dentur viuere non ſibi ſed poci⁹ ſolis electis viuant·dum exemplis ſuis ad bene viuendi ſtudia·pſeueraturos alios non pſeueraturi ꝓuocant· Sepe enim quoſdam videm⁹ ad viam ingredi ad locum ꝓpoſitū feſtinare· quos alij q2 euntes ɔſpiciunt ſequūt̄·eūdēq3 pariter locū petūt· Sed ſit plerūq3 ut irru ente aliquo implicationis articulo· poſt ſe redeant qui preibant·et hij ad locū pueni ant qui ſequebātur· Ita nimirū ſunt q̄ non pſeuerāt·⁊ viā ſanctitatis arripiūt· Idcir co eni virtutis iter nō pueturi ichoāt·ut eis q̄ pueturi ſunt viā q̄ gradiant̄ oſtēdāt·quo rū etiam caſus utilitate nō modica electo rū ꝓuectib⁹ ſeruit· q2 illoꝝ lapſum dū ɔſpi ciunt de ſuo ſtatu ɔtremiſcunt·et ruina que illos damnat·iſtos humiliat·diſcunt eni in ſupni adiutorij ꝓtectione ɔſidere· dum ple roſq3 ɔſpiciunt de ſuis viribus cecidiſſe· q̄n ergo bn̄ agere vident̄ reprobi· quaſi planū iter electis ſequentibus monſtrant· q̄n vero

in lapſū nequicie corruūt electis poſt ſe per gētib⁹ q̄ſi cauendā ſupbie foueā oſtēdūt ¶ Qd̄ ergo reprobi negātur ɔmedere pa nem qui de celo deſcendit vel bibere aquam viuā·nō ſic accipiendū ē vt a caritate peni tus credantur alieni·ſed vt in caritate radi cē figere nō intelligant̄· aliud ē eni bibere vel manducare·atq3 aliud deguſtare· Vn de in euāgelio de xp̄o dicitur· ⁊ cū guſtaſſ3 noluit bibere· Bibit ergo aquam viuā·mā ducat panem qui de celo deſcendit· qui ī ca ritate radicē figit·deguſtat qui ea aliqua ten⁹ ɔmunicat·a qua poſtea delinquēdo re cedit· De qualibet apl̄s ait· Impoſſibile ē eos qui ſemel illuminati ſunt et guſtauerūt celeſte donū et poſt hec omnia ꝓlapſi ſunt· rurſus renouari ad penitentiam· Hinc etia3 diabolu3 in veritate ſtetiſſe·nō in ea creat⁹ eſſe negatur· Fuit enim in veritate ɔditus· ſed dum de ſe ſupbiendo p̄ſumpſit· ab ea ali enus factus eſt·in veritate aūt quō creatus p̄hibetur· ſi ſine dilectione ſui ɔditoris pro batur eſſe creatus· Aut quō bonus a deo ɔ ditus aſſeritur· ſi nichil diuine dilectōnis in ſui creatione accepit· Quō ante ſupbie mo tū ſine vicio extitit ſi ɔditorem ſuū nullate nus dilexit· Aut quō par ſiue excellentioꝛ ce teris creatus dicitur· ſi nonnullis ī dei amo re conditis· hic ab eius dilectione vacuus factus eſt· Vnde autem hec diſtancia inter bonos angelos et malos proceſſit· ſi ex creā te iniuſtus videt̄ deus·q̄ āte pcc̄m infert pe nā·vel qui hoc punit quod creādo infudit· Si aūt non ex creāte cū non ex traduce cō ſtat·reſtat ut ex proprie libertatis arbitrio viciū ſupbie ī angelicā naturā proceſſerit· bona ergo condita ē· q̄ ſuo vicio a bono in malū ɔmutata eſt· S3 quō eſſe bona potu it· ſi dilectione penitus caruit· Neq3 eni3 an gelus ſimilis nobis factus eſt·quos vſq3 ad certum tēpus etatis infirmitas ſ̄uat vt ne q3 virtus neq3 vicium locū vllum in noƀ ob tinebat· Accepit ergo dilectionē in ſui crea tione ſic̄ et ceteri de quib⁹ dicitur· angelice virtutes que in dei amore pſtiterūt· Nō ait q̄ deū diligere ceperūt·ſed q̄ ī eius amore p ſtiterūt· quē ex creatione diligē cepant· vt principiū diuine dilectionis oīb⁹ credat̄ eſſe ɔne·pſeuerātia vero eoꝝ tm̄mō intelli gatur·qui in retributione hoc accipere me ruerunt· vt confirmati vlterius cadere non poſſent·et hoc de ſe certiſſime ſcirent· Vn̄ bn̄

m ¶ Vn̄ in euāge lio mat·

n ¶ Do nū·id eſt doctrinā euāgelicā

o ¶ Ad pn̄iā3· p baptiſ⁹· hoc ē ex poſitū·s· ·e·ſi eni·

p ¶ In veritate ·s·xvi·q· ·ij·viſis·

q ¶ Qua in verita te·i·in ca ritate·

r ¶ Di ſtacia·h̄ dicit alle gādo diſ ferētiam q2 alij ſūt boni et a lij mali

s ¶ Pe nā etnā· qd̄ nūq̄ fac̄ ar·s· ·xi·q·iij· illud pla ne·

t ¶ Ex tra duce· q2 ange li nō fue rūt extra duce·i· ex preia cēte ma teria· ſic̄ nec aīa· ·s·xxij·q ·ij·mo ſes·

u ¶ Qd̄ creando· nō enim debet pu nire qd̄ ipſe ap ꝓbauit· vt·xxiij· q·iiij· na bucho do noſoꝛ·ff· ad·l·iu li·de ad ul·ſi vx oꝛ·in ſi·

x ¶ Suo vicio·S3 vnd̄ ſuit p̄m⁹ mo t⁹ ange li ad ma lu3· hec ē difficili ma q̄ſtio

k ¶ Qd̄ ergo· Soluit grānus auctoritatem inductam·s·e·di·§· cum ergo·c·caritas·ad hoc q2 caritas amitti non poſſit·et hac occaſio

y ¶ Similis·cum angelus ſtatim poſt creationem ſuit capax rationis· ſed homo non donec ſit adultus·

a ℂ Moiſen·in geñ·circa pñ· b ℂ Vacuū·s·xvi·q·ij·viſis· cōtra· vbi dicit·ꝙ caritatem habere nequiuit in celo·ſed forte dicit̄ nō habuiſſe quia non pſeuerauit·qꝛ nō dr̄ factum niſi duret factū·vt·s·e·di·i·§· cogitatio·l·di·diuorcium·ſed forte nūꝗ̄ habuit caritatē·vt dr̄ in contrario·vnde magiſter h̄ dicit allegando·et ſcd̄m hoc om̄ia ꝯtraria intelliguntur non de caritate quā habuit·ſed quā habiturꝰ eſſet ſi ſtetiſſet

Principiū·i· precipuum opus inter prima opa dei·vel primꝰ ⁊ dignior inter illos āgelor̄· quorum miſterio patet via ad deum·

d ℂ Beemoth· Cainteñdit gregorius in h̄ ca·multū ꝯmēdare luciferū oſtēdēdo eius pfectionē et excellentiā quā in caritate habuit·⁊ in alijs bonis gratuitis vl' naturalibꝰ ante lapſum· et h̄ faciendo inducit auctes iob ⁊ ezechiel'

e ℂ Viar̄·i·opm· ſic in via continetur veſtigiū itinerātis ſic ī quaslibet creatura ē via q̄ q̄s ducitur ad itelligēdam potentiā dei· Beemoth interpretat̄ aial immundū· quia diabolꝰ propē ſuperbiam a celeſti beatitudine tā ꝗ̄ immūdū aial factus eſt alienus·

f ℂ Primū·i·pcipuū· nō eni priꝰ creauit hūc ꝗ̄ alios·alias in ſalomone ꝯtra· ibi q̄ viuit in eternum creauit omnia ſimul

apud moiſen prius celū·deinde firmamentum factum eſſe dicitur· Quia nimirū angelica natura prius equaliter ſubtilis in ſupioribus eſt ꝯdita·poſtea in pſiſtētibꝰ in amore ſui ꝯditoris mirabiliter eſt ꝯfirmata· ℂ Hinc etiā gregorius in moralibus multa de pfectione angelice creationis replicans caritate repletū negat·non ea penitus vacuū aſſerit·q̄ ſi penitus caruiſſet·nūꝗ̄ ea que de eius excellētia dicūtur ꝯuenienter de eo intelligi poſſent·

Principiū eni inquit beatꝰ gregorius viar̄ dei beemoth dicitur· quia nimirū cū cūcta creās ageret· hunc pmū ꝯdidit·quē reliquis angelis eminentiorē fecit·huius pmatus eminētiā ꝯſpicit ꝓpheta cum dicit· Cedri non fuerūt altiores illo ī paradiſo dei·abietes nō adequauerūt ſummitatē eiꝰ·platani nō fuerunt equales frondibus illius·om̄e lignū pcioſum paradiſi dei· nō ē aſſimilatū illi ⁊ pulcritudini eius·qm̄ ſpecioſum fecit eum in multis ꝯdenſis frondibꝰ· Quid nāq̄ accipi in cedris platanis et abietibꝰ pt·niſi illa virtutū celeſtiū ꝓcere celſitudinis agmina ī eterne celſitudinis viriditate plantata· Que ꝗ̄uis excelſa ſint cōdita· huic tn̄ nec plata ſunt nec eq̄ta q̄ ſpecioſus factꝰ in multis ꝯdēſiſq̄ frondibꝰ dicit̄·qꝛ platum ceteris legionibꝰ tanta illū ſpecies pulcriorē reddidit·quāta et ſuppoſita angelor̄ multitudo decorauit· Iſta arbor in paradiſo dei tot quaſi condenſas frondes habuit quot ſub ſe poſitas ſupnor̄ ſpirituū legiones attēdit·q̄ et idcirco peccās ſine venia damnatus eſt·qꝛ ſine ꝯpatione magnus fuerat creatꝰ· Hinc ei rurſum p eundem ꝓpham dicitur· Tu ſignaculū ſimilitudinis plenꝰ ſapientia et pfectus decore ī delicijs paradiſi dī fuiſti· Multa eni de eius magnitudine locuturus ·pmo verbo cūcta ꝯplexus ē· Quid nāq̄ boni non habuit qui ſignaculū ſimilitudinis dei fuit· De ſigillo quippe annuli talis ſimilitudo imaginaliter exprimit̄ qualis in ſigillo eodē eſſencialiter habetur· Et licet homo ad ſimilitudinem dei creatꝰ ſit angelo tn̄

g ℂ Quid·v̄ba grego·exponentis predictam auctoritatē ezechielis·
h ℂ Habuit·lucifer· i ℂ Venia·cū eni plus poteſtatis et pulcritudis ei ꝯmiſſum fuit·ideo magis diligi preſumebat̄·ar·s·ij·q·v·quanto·et ꝯ·di·iij·§·ꝙ autem·et·c·ſepties·ideoq̄ tanto magis obſequi tenebatur·et plus puniri debuit·cū non fuerit obſecutus·ar·C·de ꝯduct· et ꝓcur̄·ꝯductores·in ſi·li·xi·et grauiora facit delicta·⁊c·vt·xi·q·iij·p/

cipue·xl·di·homo xp̄ianus·ꝯ·e·di·v·ꝯſideret·s·e·di·i·§·ex hijs itaq̄· ·s·xxiij·q·iiij·c·q̄ peccat ar· k ℂ Signaculū·dr̄ ſignaculū ꝓpter virtutes expreſſas·quas recipit a dn̄o· l ℂ Plenus·i· plenā ſcientiam hn̄s et pfectionem decoris et caritatis· m ℂ Primo verbo·h̄·ſ·ſignaculū· n ℂ Vt quo·i·quātū· o ℂ Subtilior eſt natura·i·diuine nature capatior ratione et itellectu· p ℂ Eo·i·i tantū· q ℂ Similitudo dei·i·grā ⁊ dilectio que erat deo ſimilis·

quaſi maius aliquid tribuēs nō eū ad ſimilitudinē dei ꝯditū ſed ipm ſignaculum dei ſimilitudinis dicit·vt quo ſubtilior eſt natura eo in illū ſimilitudo dei plenꝰ credat̄ expſſa· Hinc ē ꝙ pmatꝰ eiꝰ potentiam adhuc inſinuans idem ꝓpha ſubiungit·omnis lapis pcioſus opimentum tuū ſardius·topaſius et iaſpis·criſolitus·et onix·⁊ berillus·ſaphirꝰ·carbūculꝰ ⁊ ſmaragdus· Nouē dixit genera lapidū·qꝛ nimirū nouē ſunt ordines angelor̄· Nā cū p ſacra eloquia angeli·archāgeli·troni·dominationes·virtutes·pncipatꝰ·poteſtates·cherubin atq̄ ſeraphin· apta narratione memorat̄·ſupnor̄ ciuiū q̄nte ſint diſtinctiones oſtendit̄·quibꝰ tn̄ beemoth iſte optus fuiſſe deſcribitur·qꝛ eos quaſi veſtem ad ornamentū ſuū habuit· quor̄ dū claritatē tranſcēderet· ex eor̄ ꝯpatione clarior fuit· De cuius adhuc deſcriptione ſubiungit·aurū opus decoris tui·⁊ foramina tua in die qua ꝯditus es· pparata ſunt Aurum opꝰ extitit decoris eiꝰ·qꝛ ſapiētie claritate cāduit quā bn̄ creatus accepit· Foramina vero idcirco in lapidibus fiunt vt vinculati auro in ornamenti ꝯpoſitione iungantur·et nequaꝗ̄ a ſe diſſideant·quos int̄ fuſū aurū·repletis foraminibꝰ ligat· Huius ergo lapidis in die ꝯditionis ſue foramina pparata ſunt·qꝛ videlicet capax caritatis ē cōditus quaſi repleri voluiſſet ſtantibus angelis tanꝗ̄ poſitis in regis ornamento lapidibꝰ potuiſſet inherere· Si enim caritatis auro ſeſe penetrabilē pbuiſſet·ſanctis angelis ſociatꝰ in ornamēto regio vt diximus lapis fixus maneret· Habuit ergo iſte lapis foramia·ſed ſupbie vicio caritatis auro nō ſunt repleta· Nāq̄ idcirco ligātur auro ne cadant·idcirco iſte cecidit·qꝛ etiā per foratꝰ manu artificis·amoris vinculis ligari ꝯtēpſit· Nūc aūt ceteri lapides q̄ h̄ ſimiliter fuerāt pforati penetrantes ſe inuicē caritate ligati ſunt·atq̄ h̄ munē iſto cadēte meruerūt vt neq̄quā iā ꝺ ornamēto regio cadendo ſoluantur· Huius principatus celſitudinē adhuc idē ꝓpha intuēs

r ℂ ꝓpha·i·ezechiel·

s ℂ Lapis·i·ois alius angelus

t ℂ Precoſꝰ·i· pulcer decore virtutū fuit

u ℂ Operimētū eius·i·iferior eo ſicut veſtimētum eſt inferius et indignꝰ ſe induēte·vl' ornabat eū ſicut veſtimentum ornat aliquē·

x ℂ Sardius· hos etiā lapides enumerat lex·et·ff·ꝺ pb·⁊ vec·inter dum·§ ſpecies·qualiter aūt hij lapides veniant in contributione·dicit lex·ff·ad·l·ro·di·l·ij·§·cum in eadem

y ℂ Diſtinctiones·s·di·lxxxix·ad hec·

z ℂ Auro·vn̄ dicit lex ꝙ ſi auro gemma·iūgatur·non cedit auro ſed ecōuerſo aurū cedit gēme·ff·de aur̄·et ar·le·l·ſi non ſunt·§·peruenimus·

a ℂ Vicio·i·p vicium ſuperbie nō ſunt repleta·

b ℂ Superbie·no·per canon̄·iſtū ius incepiſſe a ru/

ina angelor̄·bonū enim iuſtū et equū fuit·vt ꝓpter ſupbiā lucifer puniret̄·
c ℂ Caritas·ār·ꝙ diabolus caritatē nō habuit·vt·xvi·q·ij·viſis·ſed cū eſſet rationis capax·innocentie princeps·ſine caritate eſſe non potuit·ar·s·e·di·§·Item ſine caritate·ꝙ ergo caritate repletus negatur ꝯpatione ſtantium et ꝯfirmator̄ dicitur·vel ad pfectōz vel pſeuerantiam refertur· d ℂ Lapides·i·ordines angelor̄·

adiungit· Tu cherub extentus ⁊ p
tegens in monte ſancto dei·i medio
lapidum ignitoꝝ pfect⁹ ambulaſti
Cherub quippe plenitudo ſcientie
interptaẽ· Et ideco iſte cherub dici
tur·qꜫ traſcẽdiſſe cũctos ſciẽtia nõ
dubitatur q̃ in medio ignitoꝝ lapi
duꝫ pfectus ambulauit·qꜫ inter an
geloꝝ corda caritatis igne ſuccen
ſa clarus gloria ɔdicõis extitit· quẽ
bñ extentũ ac ptegẽtem dic· Dme
enĩ ꝙ extente ptegimus obumbra
mus q̃a cõpacõe claritatis ſue ob=
umbraſſe ceterorũ claritatẽ credi=
tur· Ipe fuiſſe extẽtus ⁊ ptegẽs re
peritur· Reliquos enĩ quaſi obum=
brando opuit· qui eoꝝ magnitudi
nẽ excellentia maiore tranſcendit·
Qd ergo illic ſpecioſus i multis frõ
dibus qd illic ſigulũ ſimilitudinis·
qd illic cherub·qd illic ptegẽs di=
citur· hoc hic voce dñica behemoth
iſte viaꝝ dei pricipiũ vocat· d quo
idcirco tam mira in quib⁹ fuit·et q̃
amiſit inſinuat· vt homini oſtendat
quid ipe ſi ſupbiat de elationis ſue
culpa paſſurus ſit·ſi feriendo illi pã
cere noluit· quẽ creãdo in gloria tã
te claritatis eleuauit· Cõſideret er
go homo elatus quid in terra me=
reatur ſi prelatus angelus in celo de
celo in terra pſternitur ❡ Caritas
aũt que in aduerſitate deſeritur fi=
cta·id ẽ fictilis et fragilis eſſe phi=
beẽ· ſicut fides ex qua caritas pce=
dit ficta id ẽ fragilis apd apl̃m eſ=
ſe negatur· Similiter caritas que i
aduerſitate deſeri pt· dicitur nunꝙ
vera fuiſſe· Sicut enĩ ieronimus cõ
tra iouinianũ ſcribit· ❡ Omis cre=
atura ſub vicio eſt·non ꝙ omis pec
cauerit·ſed quia nulla eſt q̃ peccare
non poſſit· Poſſe aũt peccare ut au
guſtinus ait nõ ẽ aliquid poſſe im=
mo non poſſe· Vñ ille ſolus vocatur
omipotens qui hoc non pt·qꜫ omia
pt que poſſe eſt aliquid poſſe· Si=
cut ergo eius cõpatione qui muta
bilitatẽ neſcit omis creatura vicio
ſa dicitur· quia mutabilitatis eſt ca
pax· iuxta illd· Nõ iuſtificabitur in
ɔſpectu tuo omis viuẽs· et aſtra nõ
ſunt mũda i ɔſpectu eius· ſic ɔpati=
one eius creature que mutationem
nõ recepit omis creatura q̃ pmuta
tur nõ vera ſꝫ vana eſſe pbatur· Vñ
omis homo mendax dicitur· et va=
nitati filijs factus· Hĩc etiã eccleſi=
aſtes cũcta que ſub ſole ſunt id ẽ q̃
tẽporũ viciſſitudinẽ recipiũt nõ tã
tũ nõ vanitas q̃ omi creatuẽ racõ=
ne mutabilitatis ieſt·ſꝫ vanitas va
nitatũ varietate pmutacõis quam
recipiũt eſſe dicũtur· Sic ergo cõ=
paracõne dĩne caritatis nulla virt⁹
pbatur vera· aut ɔpatione eius que
non deſeritur· illa que amittitur ve=
ra eſſe negatur· Sicut auteꝫ omnis
creatura ſuo modo bona et vera eſſe
dicitur ſic caritas que deſeritur ſuo
modo vera eſſe monſtratur· alioqñ a
nullo deſerereẽ ſi nullo mõ in eo eſſꝫ
Qd enim nullo modo vere eſt nullo
modo deſeri pt· Qd ſi aliquo modo
vere deſeritur· et aliquo modo id ve=
re eſſe oportet

D III

Hec de caritate breuiter ſcrip
ſimus propter eos qui pe=
nitentiam negant reiterari
poſſe· afferentes ꝙ ſicut caritas ſe=
mel habita nunquam amittitur·
ita pñia ſemel vere celebrata nulla
ſequenti culpa maculatur· Si vero
culpa criminalis aliqñ illam ſequa
tur· vera penitẽtia non fuit· nec ve=
niam a dño impetrauit· qd ex diffi=
nicõne ipius penitẽtie et multorum
auctoritatib⁹ pbare contendunt·
❡ Vt ait ambroſius in quodam ſer
mone quadrageſime·

Penitentia eſt mala preterita
plangere et plangenda iterum non
cõmitte· ❡ Idem in libro de unica
penitentia·

Reperiũtur qui
ſepius penitentiam agendam
putãt qui luxuriãtur in criſto· Naꝫ
ſi vere in xpo penitẽtiã agerẽt iterã
daꝫ poſtea non putarent· quia ſicut

a ❡ Qd illic in pphã·ſ·ezechiele· b ❡ Hic·in iob· c ❡ Voce·i·vo=
ce dñi loquentis ipi iob· d ❡ Inſinuat·iob vel pphã· e ❡ Caritas
aũt·ſoluit auctoritatẽ apli allegatã·ſ·i prin·di·duobꝫ modis·qꜫ pri/
ma dicit᷑ caritas que et deſeriẽ· =non vera reſpectu permanentis·vl
f ❡ Ficta·i·fragilis ⁊ nõ vera vl᷑ nõ vera reſpectu caritatis diuine
ad qd ſitia quedã inducit·in fine ɔcludit verã caritatẽ deſeri poſſe·
g ❡ Poſſe aũt·
ex q̃ enĩ reſiſtere
vicijs ẽ verũ poſ=
ſe· g⁹ nõ reſiſtere
eſt non poſſe· ſed
nõ reſiſtẽ ẽ pecca
re ⁊ ita poſſe pec=
care ẽ nõ poſſe re
ſiſtẽ·et ita ẽ·ar·a
cõtrarijs·ar·xxxij
·q·iiij· ſicut ſati=
us ẽ·et·q·v· ſicut
enim·
h ❡ Et aſtra·i·an
i ❡ Eccia gel⁹
ſtes· in ſalomõe·
Di·iij·

Hec de carita
te· cõtinuat
ſeipſum·g⁹· in ſe=
cunda enim diſtic
tione hanc que=
ſtionem quam hic
tractat preliba=
uit·ſed huius gra
cia aliam pmiſit
an·ſ· caritas ſel᷑
hita amitti poſ/
ſit·quã in pceden
ti diſtinctõe tcta
uit·nũc aũt ad p
poſitũ ſuũ reuer/
titur ⁊ dicit·h᷑ ꝛc̃
hic incipit tercia
diſtinctõ i qua ea
queſtio tractatur
an pñia ſit iteran
da·an nõ·et ꝙ ſit
iterãda mltis auc
toritatibꝫ ⁊ exem
plis probatur·di
cimus ergo ꝙ ite
randa eſt·i· iteꝝ
puniendus eſt ſi
denuo peccet·ĩ·e·
ſepties· vbi autẽ
dicit᷑ ꝙ pñia non
eſt iteranda· dici=
mus ꝙ de ſolẽni
ẽ intelligendũ· q̃
cũ ſit ſacrm nõ dꝫ
iterari·ar·i·q·i·ꝙ
quidã·ſcdm ɔſue
tudineꝫ maxie q̃=
rũdã eccłiaꝝ·⁊ h᷑
ſup eodẽ crimie·
ſup diuerſis autẽ
credit grãnus ſo/
lemnẽ iterari poſ
ſe·ar·ĩ· e·quãuis
hanc queſtionem
ſic tractat g⁹· pri=
mo ponit opini
onem illoꝝ q̃ di=
cunt ꝙ penitẽtia
non ẽ iteranda qꜫ
eam non ſequit᷑
mortale peccatũ·
ſi enim eaꝫ ſequi
tur mortale pecca
tuꝫ·illa penitẽtia
vera non fuit· nec veniam obtinuit· et ad hoc multas auctoritates
inducit vſqꝫ ad·§·ſed verba·⁊ incipit ibi ſoluere predictas auctori/
tates·poſtea ab illo·§·ꝙ aũt pbat auctoritatibꝫ et exemplis·ꝙ peni
tentia ſepe iteraẽ·poſt inſerit q̃ ſit vera et que ſit falſa penitentia· q̃
occaſione ſubiungit·ãn penitentia ſit danda vel neganda ei qui vult
agere penitentiam de vno peccato et remanere in alijs·
k ❡ Vera penitentia·hoc falſũ ẽ·qꜫ ſi ex caritate penituit vera fuit·⁊
ſaluereẽ·ſi tunc decederet dũ ſic penitebat· Auctoritates aũt que con
trarie inducũtur non ad diuerſa tpa ſed ad idem ſunt referẽda·ut·ĩ·e·
·§·ſed vba·ut ſci/
licet eo tempore
quo penitet ha=
beat ppoſituꝫ nõ
cõmittendi d ce
tero·

Penitentia ẽ·
id eſt gratia
que vere peniten
ti infuſa eſt· facit
eũ preterita plã/
gere·et munit eũ
ut caueat ne com
mittat que fleuit
et qd hic tradit᷑
potius ẽ effectus
penitentie ꝙ dif=
finitio·
n ❡ Non omitte
re·i· nõ cõmitten
di propoſitum ha
bere·

Reperiuntur·
penitentiaꝫ·
ſolemneꝫ· vel qd
h᷑ itelligas de pe
nitẽ tia exteriori·
id ẽ ſatiſfactione·
nam quidam pu=
tant ſufficere ad
dletioꝫ peccati ſi
quotiẽs peccant·
penitentiã ſibi in
iunctaꝫ ſiue ſatiſ/
factioneꝫ agant·
licet in voluntate
peccandi pſiſtant
ĩ·e· ſane cauẽdũ·
et hoc innuit illd
verbum iterandã

❡ Qui luxuriãẽ
q ·i·fornicãtur ſpãli
ter ſepãto a xpo·
r ❡ poſtea nõ pu
tarẽt·i·non preſu
merent illud age
re· vnde oportet
eos deinceps pe/
nitere et ſecundũ
hunc intellectum
ſic intelligendum
eſt illud qd ſequi
tur· ſic vnũ bap/
tiſma· ꝛc̃·i· ſicut
vnum baptiſma ſufficit ad deletionem peccati·ſic et vna penitentia·
huic tamẽ intellectui repugnat ĩ·glo·h·ſcilicet ſemper·ĩ·e·
s ❡ Ita·s·di·l··§·pt et aliter·ĩ·e·di·§·ſiue aũt·et·c·in ſalicibꝫ

a ¶ Vna·i·reiterabilis· b ¶ Semp debȝ·i·ſp vere penitere dȝ·h̄ đ mor
talib⁹ raro ɔtingit· vn̄ addit at ego ⁊c̄ ·q·d· ita de ſcō ɔtingit ſepe ·ſ·
ꝙ quis habet penitentiaȝ de minorib⁹ et ɔpunctionem·h̄ de maioribus
non· vel meli⁹ q: innuit h̄ diſtinctioneȝ· vt·ſ·pn̄ia ꝓ leuiorib⁹ mortali
bus tn̄ pctīs iniuncta poſſit iterari ·q: non iniungit̄ ſolemnis pn̄ia niſi
ꝓ grauiſſimis · xxvi·q· vi·c·vlti ·c ¶ Delictorum tamen mortalium

tiones· ſed illa non ꝓhibet quin dolendum· ſit ſuper pctīs iam dimiſſi
ſed ꝙ iam pro illis non eſt penitentia iniungēda· ¶ Sup fundamen=
tū·i·fidē· ¶ Finitur·i·deficit · qđ tunc ſit cū memoria peccati habetur
et de pctō non doletur ¶ Pn̄ia que p̄ceſſit· v ¶ Deficit·i· inutilis eſt
vel efficitur inutilis·i·per ipſam penitens ad vitaȝ non perducit̄·ex q̄
enim non laborat fructum non debet percipere·xvi·q·i·generaliter·

d ¶ At ego·s· di
·i·§· alij ecōtra·c·
ſunt q̄ arbitrantur
e ¶ Facilius·inꝝ
eſt q̄re h̄ dicat·cū
multi inueniantur
in fine penitentes
reſplēduiſſē ⁊c̄·s·
·i·q·vij·ſi q̄s oēȝ·
et pauci inuenian/
tur ante fineȝ ſine
mortali pctō ·ar·
·s·l·di·quia tua h̄
qđ d: hic intelligi
tur de integritate
carnis·ſ· virgini/
tate·q̄ſi diceret fa
cilius inuenio qui
ſuet v̄ginitatē ꝙ
qui ſuet poſt cor/
ruptionem carnis
ɔtinētiā· nā tūc fa
cilius cadet vt·s·
di·i·§·alij ecōtra·
c·ſūt q̄ arbitrant̄
vn̄ ⁊ ſacro q̄nȝ ⁊c̄
et vt·xxxv·q·vi·
ab iſto· vel h̄ pt̄
intelligi de pn̄ia p
fectiſſima q̄ nō ſo=
lū dolet pctā· ſed
etiā peccādi affec
tionem quaȝ nunc
hr̄e difficilimū ē·
f ¶ Cōgrue·nam
penitētē optet vi
tā mutare· qđ ſū/
me difficile eſt· q:
dicit lex ·ꝙ nō fa/
cilis ē mutatio vi/
te· ſed cū magno
aīi ſit labore· vt in
aut̄ · de mona ·§·
hinc autē nob̄ eſt
ar·j·e·ſane cauēđ·
Satiſfactio ·
pn̄ie·j· e·di·
·§·illđ aūt·ġġ·v̇·
ſatiſfactio·
h ¶ Cauſas·i·vi=
cioꝝ radiceȝ·non
em̄ ſufficit ramos
incidē·vt·s·di·ij·
·§·ex p̄miſſis· Vel
cās·i·occaſiones ·
vel oportunitates
peccādi vt·lxxxi·
di·valet·

vnuȝ baptiſma ita ē vna penitentia
Veꝝ preteriti debet nos ſemper pe
nitere pcti· Sed h̄ delictoꝝ leuioꝝ
at ego facilius inueni· qui recte ſer
uauerit innocentiam · ꝙ qui ɔgrue
egerit penitentiaȝ· ¶ Jtē auguſti·
Satiſfactio penitentie eſt pec=
catoꝝ cauſas excidere· nec ea
rum ſuggeſtionib⁹ aditū indulge=
re· ¶ Jtem in libro de penitentia·
Penitentia eſt quedam dolen=
tis vindicta puniens in ſe qđ
dolet ɔmiſiſſe· Et infra· Cōtinue do
lendum eſt de peccato · qđ declarat
ipſa dilectionis virt⁹· Penitentie e
nim eſt penā tenere vt ſemp puniat
in ſe vlciſcendo qđ ɔmiſit peccando ·
Pena enim ꝓprie dicit̄ leſio que pu
nit ⁊ vindicat quod quiſq̄ commiſit
Jlle penaȝ tenet q̄ ſemper vindicat
qđ ɔmiſiſſe dolet Penitentia itaq̄ ē
vindicta ſemper puniens in ſe quod
dolet commiſiſſe· ¶ Jn eodem·
Si apoſtolus etiam peccata p
baptiſmum dimiſſa continue
plorat nobis ſuper fundamentum a
poſtoloꝝ poſitis· qđ preter plorare
reſtat· Quid niſi ſemper dolere in vi
ta· Vbi enim dolor finitur· deficit ⁊
penitentia· Si auteȝ penitentia fini
tur quid relinquitur de venia· Tam
diu enim gaudeat ⁊ ſperet đ gratia
ꝙ diu ſuſtentatur a penitentia· Di
cit enim dominus · Vade ⁊ amplius
noli peccare · non dicit ne pecces
ſed nec in te voluntas peccandi ori=
atur · quod quomodo ſeruabitur ni
ſi dolor in penitentia continue cuſto
diatur · Hic ſemper doleat · et de do
lore gaudeat · ⁊ de doloris peniten=
tia ſi contigerit ſemper doleat· et
non ſit ſatis ꝙ doleat ſed ex fide do=
leat ⁊ non ſemper doluiſſe doleat·
¶ Jtem gregori⁹·
Preſtiuum tempus penitenti
am agere quippe digne non poſſu=
mus· niſi modum eiuſdem peniten=
cie cognoſcam⁹ Penitentiaȝ q̄ppe
agere ē ⁊ perpetrata mala plangē
⁊ plangenda non perpetrare· Naȝ
q̄ ſic alia deplorat vt iteꝝ alia ɔmit
tat· adhuc penitentiam agere aut
ignorat aut diſſimulat · Quid enim
ꝓdeſt ſi peccata quis luxurie deſle=
at ⁊ tamen adhuc auaritie eſtibus·
anhelat· ¶ Jdem
Sunt qui dicunt pauci tempo
ris penitentiam ɔtra peccatum de=
bere recte ſufficere· vt iterum liceat
ad peccatum redire · recte hos pa=
ſtoris p̄mi ſententia percutit· q̄ ait·
Canis reuerſus ad vomitum · ⁊ ſuſ
lota in volutabro luti · Magna eſt e
nim ɔtra peccatū virt⁹ penitentie·
ſed ſi quis in eadeȝ penitentia perſe
ueret · Penitentiaȝ agē vere ē ɔmiſ
ſa plangere · ⁊ iteꝝ plangenda de=
clinare· ¶ Jdem·
Productior eſt pena ꝙ culpa·
ne parua putaretur culpa ſi cum illa
finiretur ⁊ pena· ac per h̄ vel ad de=
monſtrationeȝ debite miſerie· vl̄ ad
emendationem labilis vite· vel ad
exercitationem neceſſarie pacientie
tpaliter homineȝ detinet pena queȝ
iaȝ ad damnationē ſempiternaȝ re=
um non detinet culpa · Jra dei nō ē
vt hominis id ē ꝑturbatio concitati

x ¶ De venia·i·đ
vite mundicia et
ſpe eterne btitudi
nis quaȝ cū venia
aſſecutus fuerat ·
q·d·ita reus ɔſti=
tuitu: p ɔn̄s pctīn
ſiē erat p̄us· ſic ex
ponit ġ·j·e·§·hac
auctoritate·
y ¶ De venia· nō
tn̄ ꝙ pctā redeāt
p̄us dimiſſa· h̄ q̄a
ita intrabit iehen/
nā ac ſi nullū pec=
catū eſſet dimiſſu
h̄ ſcđm quoſdā·ſe
cunduȝ alios q̄ di
cūt pctā iā dimiſ
ſa redire vt h̄ tra
duntur·j·e·§· hac
auctoritate·
z ¶ De grā·facte
ꝓmiſſionis
a ¶ Oriatur·ſed ſi
p̄cepit nōne ſic p̄
cepit impoſſibile·
quia quod non e=
rat in eius poteſ=
tate · ar ·s·di·ij·
·§·ecōtrario ·⁊·c·
ſciendū· h̄ expone
voluntas in te nō
orietur·i·in te or=
ta ad effcm̄ nō p=
ducatur·
b ¶ Si ɔtigerit· s
xvij·q·iiij· ſunt q̄
opes·s·xv·q·viij
hij qui·j·e· di·§·ſi
ue autem·c·
Jn ſalicibus·
Preſtiuū·i·i
omelia q̄ ſic incip̄
d ¶ Pn̄iam plan=
gere ·i·plangēdo
de p̄teritis malis
dolē vel ſatiſfacē
ſcđm p̄ceptum ec
e ¶ Nō cō= cleſie
mittere·i·in nullo
mortali pſeuerare
vel ꝓpoſitum per
petrādi nō habere
f ¶ Cōmittat· ꝓ
poſitū cōmittendi
habeat·
g ¶ Diſſimulat·i·

Penitentia ē·vindicā·h̄ eſt quedam aſſignatio illius pn̄ie que dici
tur operis ſatiſfactio·⁊ intelligitur de pfcā pn̄ia·vt·j·e·§·hac au
k ¶ Puniens i ſe·ar·expſſuȝ ꝙ q̄s nō pt̄ ieiunare p alium·lȝ ctoritate
ɔtrarium dixerit·h·s·lxxxij·di·p̄sbiter· Sed quicquid ſit de alijs videt̄
ꝙ per filium vn̄ poſſit quis ieiunare quia eadeȝ perſona cenſet̄·vt·xxx·
v·q·iij·§·hac auctē · et mag̊ tenentur p̄res in filijs ꝙ in ſeipis·ff· qđ
metus cā·iſta quidem·§·vlti· l ¶ Virtus·i·ſignificacō et interpretatio
m ¶ Tenē·alludit ethimologie vocabuli ·vn̄ bernhardus clareuallis
dixit ſuper illuȝ locū gen̄·penitet me feciſſe hoieȝ ſup terrā·id eſt ac ſi
diceret pena tenebit me ꝓ pctīs hominum · tenebit inquam me cum
venēo ſup terrā· ɔnon actu·ar·s·di·xxi·ſi laicus·ar·ɔtra·j·c·prox·
n ¶ Punit·habitu= ſi aptus·s·xxxij·q·v·ſi paulus·
Si aptus·etiā pctā·originalia· ɔtrat·quia non eſt ſcā plena inno=
p ¶ dimiſſa·ſi dimiſſa q̄re plo= uatio·de·ɔ·di·iiij·c·ij·⁊ idō tim̄
cadere·et indignū ē eū q̄ nondum ſtabilem·⁊c̄·C·de teſta·mili·l· vlti·
q ¶ Plorat·ar·ɔtra·j·de·cō·di·iiij·ſine pn̄ia·ar·ɔ·s·di·i·tres ſunt ac

non vere penitet h ¶ Quid enim ꝓdeſt · q̄ ad vitam eternam ·vt·j·e
di· ſunt plures· nam alias bn̄ valȝ occaſionaliter·j·e·di·piū·j·e·di·il·
Sunt qui dicunt· qui ait·j·e·ſepties ·s· di·l·hij qui i ¶ Virtus
affectus vel effectus pn̄ie· ɔmonachus·ar·s·e·di·i·vide benig
Productior·s·di·xc·ſi quis= nū·ɔtra· ibi em̄ innuitur·ꝙ q̄ diu
vidē durare pcc̄m·durare dȝ pn̄ia·ſed dic ꝙ nō dicit̄ ibi penitētia
non debeat eſſe ꝓductior pcō· ſed innuitur ibi ꝙ ſi longa fuerit cul=
pa longa debet eſſe et pn̄ia·nō em̄ equū erit vt ꝓ vni⁹ hore fornicacō
ne non maior iniungeretur ei penitentia · quod h̄ dicitur retorquetur
ad interiorem penitentiaȝ quia q̄ñcunq̄ reduco peccatuȝ ad memori
am ·debeo inde dolere·j·e·iudas·et hoc intellige de pena ſiue de pena/
litate quam ſuſtinemus ꝓ pcō p̄mi hominis· quia illa eſt productior
ar·s·di·i·ſicut p̄mi m ¶ Ad demōſtrationē·i·ad cuſtodiā humilitatis·
vt in paulo·xxiij·q·iiij·diſplicet· n ¶ Miſerie· in quaȝ venit ex pcō·
·s·di·v·ad eius·vſus ſi· o ¶ Emēdationeȝ·i·ad purgationem delicti·
vt in palitico· p ¶ Exercitacōeȝ·s·e·di·i·ſicut primi· r ¶ Neceſſarie ad

vitā a ¶ Detinꝫ·alias ad dānacōꝫ·et melius eſt t ¶ Pena·ad gloriam dei manifeſtādaꝫ·ut i ceco nato·s·di·i·§·ex hijs·et ad iudicium futu re dānacōis·ut in herode·s·xxiij·q·iiij·nabuchodonoſor·et ad cautelā ſui et aliorum·ut in paulo·et ut ſtudioſius illa vita queratur que erit ab omnibꝫ penis aliena·et ut ſit fideli certādi materia et occaſio vin cendi qui non vin ceret ſi nō pugna ret·s·di·vi·ſed pē ſandum·

gehenne et adeptio glorie· x ¶ Tardius·ar·cō·vulnus· achilleo que quōdam fecerat hoſti vul neris auxiliū pelcas haſta tulit·

Q y ¶ Freqnter·s·di·xciij·diacōi fuut·cōtra·ſed hꝫ adubium vix ſi admiſſa·deſerūt·peccare vel quia redeūt ſoluit cōtrietatē· ad illa vel ad alia z ¶ Ad ſordes·cū hꝫ inde ſeqtur·ꝛ ita ut tenet cōſe cutie·ut·i·q·i·pre ſbiter·in fi·

animi ſꝫ trāquilla iuſti ſupplicij con ſtitutio· ¶ Itē iohānes os aureū·

Perfecta pñia cogit peccatorē oīa libēter ſufferre·Et infra In corde eius cōtricō·in ore cōfeſſio· i ope tota huilitas·hꝫ eſt fructifera pnia· ¶ Item ſmaragdꝰ· Ille pñiam digne agit·qui ſic p terita mala deplorat·ut futura ite rū non omittat·Nā qui plangit pec catū ſuū·et iterū admittit pecc̄m q̄ ſi quis lauet laterē crudū quē quan tomagis abluit·tantomagꝫ lutū fa cit· ¶ Item auguſtinus·

Penitentes ſi tñ eſtis penitētes et non eſtis irridentes·mutate vi tā recōciliamini deo·et vos eū cathe na paſcetis·Qua inqꝫ cathena que ligaueris in terra·ligata erunt et in celo·Audis ligaturā·et deo putas facere impoſturā·Penitētiaꝫ agis·genua figis ꝛ rides·ſubſannas pa cientiā dei·Si penitentiā agis peni tes·ſi nō penitet te·penitens non es Si ergo penites cur facis que male feciſti·Si feciſſe penitet·noli facere Si adhuc facis·certe non es peni tēs· ¶ Item iſidō·de ſummo bono·

Irriſor ē nō penitēs·q̄ adhuc a git qꝫ penitet nec videt deū po ſcere ſbditus·et ſubſannat ſupbus· Canis reuerſus ad vomitū·et peni tens ad pecc̄m·multi enim lacrimas in deſinenter fundūt ꝛ peccare nō de ſinunt·Quoſdā accipe lacrimas ad penitentiā cerno et affectū pñie non habere·quia incōſtātia mentis nunc recordacōe pec̄i lacrimas fundunt· nunc vero reuiuiſcente vſu ea q̄ fle uerūt iterando omittūt· ¶ Iſaias de peccatoribꝰ dicit·

Lauamini mūdi eſtote·Lauat et mundus eſt·qui pterea plangit· et flenda iterū nō admittit lauatur et nō ē mūdus qui plangit que geſ ſit nec deſerit·et poſt lacrimas ea que fleuerat repetit· ¶ Item in libro ſo liloquiorum auguſtinus·

Inanis ē pñia quā ſequens cul pa cōmqnat·vulnus iteratū tardi us ſanatur·Frequēter peccans et lu gēs veniā vix mētur·nichil pſunt la menta ſi replicantur pec̄a·nichil ve niam valet a malis poſcere et mala denuo iterare·Perſiſte ergo in cō feſſione·eſto in pnia fortiter confir matus·bonā vitā quā cepiſti tene re non deſeras·pꝛpoſitū bone vite cō ſerua iugiꝫ· ¶ Itē gg·i paſtorali·

Qui admiſſa plangunt nec tñ deſerunt·cōſiderare ſollicite ſci ant·quia flendo inaniter ſe mūdant· qui viuendo ſe nequiter inquinant· cū idcirco ſe lacrimis lauant ut mun di ad ſordes redeāt·Itē qui admiſ ſa plangit nec tñ deſerit·pene gra uiori ſe ſubicit·quia ipaꝫ quā flēdo impetrare potuit veniā contempſit· Item lauamini mūdi eſtote·Poſt lauacrū enim mundus eſſe negligit quiſquis poſt lacrimas vite innocen tiam non cuſtodit·Lauantur ergo nec mundi ſunt qui cōmiſſa flere nō deſinunt·ſed rurſus flendo omittūt

Baptizātur quippe a mor ¶ Itē tuo q̄ mūdat ſe fletibꝰ a pcō ſed poſt baptiſma mortuū tangunt· qui culpas poſt lacrimas repetunt· Idem de moralibus·

Inaſſū quippe bonū agiꝫ ſi añ vite terminū dſeratꝫ·qꝛ ꝛ fruſtra ve lociter currit q̄ pus q̄ ad metas ve niat deficit· ¶ Sꝫ verba diffinicōis nō ad diuerſa tpa·ſꝫ ad idē tempus referuntur·videlicet vt tpe quo de flet mala que omiſit non omittat·et q̄ adhuc eū flere oportet·q̄ ex ſbſe quentibus verbis eiuſdē auctorita tis datur intelligi dū dicitur·nam q̄ ſic alia deplorat ut tamē alia omit tat·adhuc penitentiā agere aut ig norat aut diſſimulat· ¶ Hinc augu ſtinus in enchiridion·

Sane cauendū eſt ne quiſquaꝫ exiſtimet et nefanda illa crimia qua lia qui agunt regnum dei non poſſi debunt·cotidie perpetranda·et ele moſinis quotidie redimenda ·in

c ¶ Ira dei·s·xi· q·iij·§·ſi ego iniu· b ¶ Pertur ſte batio· ecce quid ſit ira hominis· et quid ira dei·

Perfecta pe nitentia· co git omnia inūcta a ſacerdote·

Penitētes·eū cathena·s·di ·i·agite ar·contra di·ij·facilius·

g ¶ Cathena·i·i cathena·i·ad man datū eccie·ſcilicet ſcdm qꝫ eccleſia vos ligauit·et eſt ſimile·i·q·i·iudi h ¶ Impo ceſ ſturam·i·ei falſum imponere· q̄ ſcili cet iniuſte legeris ab ipſo·deus enim neminem iniuſte ligat· xi·q·iij·§·ſi ego iniuſte·impo ſitor autem dicitur qui falſo aliquid alicui imponit·ff· de edil'·edic·l·que vicia·§·i·

i ¶ Agiſ·actu uꝰ volūtate·

Irriſor·ſub ſannaē·i·na ſo torto deridere·

l ¶ Incōſtātia· nota incōſtantiaꝫ reprobari·ff·de p cur· in cauſe ·ff· de offi·pſidis· ob ſeruādum·a r·cōt ·ff·de coll'·bo·nō nunq̄·

m ¶ Vſu·cū pue niūtur a tempta tione ꝫ·di·v·c·i· n ¶ Ea·i·ſimilia o ¶ Iſaias·adhuc ē de capl'o iſidori· qꝫ ſequitur·

Lauami· ba ptiſmo vel penitētia·

q ¶ Mundus·in terius r ¶ Lauat·extꝰ r ¶ Lauatur·id ē illa mundicia non eſt ei ad ſalutem· quia eſt momenta nea·nō pſeuerans· vel non ē immun dus ex toto·ſed ad tēpus vel ī parte·

Baptizātur·hꝫ verba q̄ hic ponit·gg·inueni untur in libro ihu filij ſyrach·

c ¶ Babtizant·i· abluunt ꝛ mūdāt ꝫ·de·cō·di· iiij·nec quenq̄·

b ¶ A mortuo·i·a cōtactu mortui·tā git qꝫ fiebat ī ve teri teſtamēto·q̄ ſi q̄s tangebat oſſa vel corpus mortui hoīs ·erat immun dꝰ·vij·diebꝫ poſt ea aſpergebatꝫ a qua aſperſiōis die tercio et ſeptimo aſperſionis ·et ſic mūdabatꝫ·ſic et hꝫ tangitꝫ et exponi tur·de·con·di·iiij· nec quenq̄·

Inaſſum· de ſeratur·fina liter·ar·ꝫ·di· iiij· ·§·filijs·

f ¶ Fruſtra· quia indecēs ē pus ſol uere ·zc·ex de re nūc·lrās·ar· cōtra ·C·de hijs vt q̄bꝫ in dig·l·fi ·ꝛ teſta mētuꝫ impfectum nulluꝫ ē·inſti·q̄bꝫ mo· teſta·infir·§· penul'·

g ¶ Sꝫ v̄ba hꝫ inci pit ſoluere auctori tates q̄ videntꝫ di cere illā pñiaꝫ nō fuiſſe verā quā ſe quitꝫ mortalis cul pa·et reſpicit hic primo illud·c·pe nitenciam quippe agere·

h ¶ Cōmittat ·i· non omittendi p poſituꝫ habeat· q̄ ergo a mal' ſic mē teꝫ reuocat vt cō miſſa plangat et plangenda con mittere non velit nec ſatiſfacere ne gligat·vere peni tet licꝫ poſtea for te caſu vel infirmi tate peccet nō ex pꝛpoſito·

s ¶ Qui fleuerat·s·xv·q·viij·hijqui· t ¶ Soliloquiorū·i· pſalmorū qui ſunt excellentiora de xp̄o eloquia·

Inanis·i·inſufficiens ad vitam eternā obtinendā·vel carens fru ctu illius pñie quā non ſequitur culpa·cuius fructus eſt vitatio

k ¶ Cōmittat·opere vel voluntate i ¶ Enchiridiō ·i·in libro manuali·et dr ab en qꝫ ē i·et chiros qꝫ eſt manus·i·liber manualis·

Sane·pꝛpiciandus·i·placandus·

a ¶ Emendus·i·non demus ei elimoſinas in p̄cium vt maneamus licite in peccato·al's dicit·c· redime peccata tua·s·di·i·medicina .ꝭ.e.§· ad huc inſtant·s·i·q·vij·exigunt· remiſſio eñ peccati non dat licentiã de linquẽdi ·pcta etiã publice rei puniri intereſt·ex̄ de collu·c·ij· Sed tñ non debemus temere ad penas ꝓſilire ar·C·de penis ſi operis·

Qui vult ordi·a ſeipo·s·xxiij·q·v·ſi nõ licet· ·C·de ſeruit'·p̄ſeſ nec tenet' aliqua actione·qui propter ſuas conſeruã⸗das alienas mer⸗ces proicit·ff·de preſcrip·v·q ſer/uandarum·

c ¶ Incipe·vt habeat cor ↄtritũ·et dimittat ei a quo leſus eſt·

d ¶ Elimoſina dicitur ab elyſ ·qd ē deus ·et moyſ qd ē aqua·quia ita ex/tinguit pctm ſicut aq̄ extinguit ignem ·di·xlv·tria

e ¶ Dictum eſt in libro ihefu filij ſirach a ſalomone

f ¶ Placens deo· non ergo ſe fallãt qui per largas elimoſinas fructuũ vel pecunie ſe exi/ſtimant impunitatem emere·quia qui diligit iniqui/tatem odit animã ſuã· et q odit aiaz ſuaz non eſt ei miſericors·ſed cru⸗delis·Si igit' vult ei dare elimoſinaz p quam ſit munda odiat eaz ſcdm ſeculum ⁊ diligat eam ſcdm deũ hac elimoſina quam ſibi homo primum debȝ mundant' interiora·ergo eli⸗moſina pecunie q̄ quis facit manẽs in mortali pecca⸗to·nõ proprie di/citur elimoſina qꝛ inordinate fit duȝ a ſe non incipit·et dum ſibi crudelis exiſtit non placet deo·h·

De quotidianis breuib' ·ratione tẽporis vocat breuia·nam ſi durant tranſeunt immortalia ·xxv· di·§·criminis·

h ¶ Quotidiana· ·s·e·di·i·tres ſũt actiones·

i ¶ Oratio·s·e·di iij·qui vult·

k ¶ Satiſfac̄ .ꝭ.de cõ·di·iij ·aquam·

melius quippe vita eſt mutanda ⁊ per elimoſinas de pctis p̄teritis ē ꝓpiciand9 deus·non adhoc emendus quodammodo· vt ea ſemper liceat impune omittẽ·Nemini enim dedit laxamentuȝ peccãdi q̄uis miſerãdo deleat iaȝ facta pcta·ſi non ſatiſfactio ↄgrua negligat'· ¶ Idem·

Qui vult ordinate dare elimoſinaȝ a ſeipo debet incipe ⁊ eã ſibi primum dare·Eſt enim elimoſina opus miſcdie veriſſime·de q dic⸗tum eſt·miſerere anime tue placẽs deo·ꝓpter h renaſcimur vt deo pla⸗ceamus·¶ Itẽ iohãnes criſoſto·

De quotidianis breuibus leuibuſq pctis·ſine quibus h vita non ducit' ·quotidiana oratio fi⸗deliũ ſatiſfac̄·Eoꝝ enim ē dicẽ·Pater noſter qui es in celis·qui iam patri taliter regñati ſunt ex aq̄ ⁊ ſpũ ſancto delet omnino hec oratio mini⸗ma quotidiana pcta·delet ⁊ illa a q̄bus vita fideliũ etiã ſcelerate geſta ſed penitendo in melius mutata di⸗ſcedit·ſic quemadmodum veraciter dicitur·dimitte nobis debita no⸗ſtra qm̄ non d'ſunt que dimittantur ita veraciter dicat'·ſic ⁊ nos dimit⸗tim9 debitorib9 nr̄is id ē fiat qd dr qꝛ ⁊ ipa elimoſina ē veniam petenti⸗bus omnino ignoſcere·¶ Item pi⸗

Nichil ꝓdeſt ho⸗ us papa mini ieiunaẽ ⁊ orare ⁊ alia religionis opa agere·niſi mẽs ab ini⸗quitate reuocetur·¶ Ex pſona huiuſcemodi penitentis·⁊ illud ſma⸗ragdi intelligit'·Ille pñiaȝ digne agit·⁊c̄·Et illud auguſtini·peniten⸗tes·⁊c̄·Et illud iſidori·Irriſor ē nõ penitens·Et illud iſaie Lauami mũdi eſtote·Itẽ illd ſoliloquioꝝ·Inanis eſt pñia·Sil'r illud gregorij· Qui admiſſa plangunt ⁊ baptizan⸗tur a mortuo·Illud autẽ ambroſij Reperiuntur·⁊c̄·non ſcdm generalẽ ſȝ ſm ſpãlem ↄſuetudinẽ eccleſie de ſolemni penitentia dictum intelligi tur·que apud quoſdam ſemel cele⸗

l ¶ Pater noſter·quia non imponitur maior pñia ꝓ veniali q̄ vt di/cat pater noſter·vnde dicit capituluȝ·q ſufficit perfecta confeſſio cordis·s·di·i·c·vlti·

m ¶ Taliter·q ſint filij dei· et ita veraciter poſſunt dicere pater no⸗

ſter in quibus non eſt mortale aliquid·

n ¶ Peccata delet· non q pcta mortalia primo omiſſa ea omnino di⸗mittat·ſed quia penitentiam ꝓ mortali iniunctam releuat·delet ergo mortalia·quo ad penam non q ad eſſentiam·ſed venialia q ad vtrumqȝ·ſic et aqua benedicta·de·ↄ·di·iij·aquam ſale ↄſperſam·

brata non iteratur· ¶ Vnde auguſtin9 ſcribit ad macedonium

Quamuis caute ⁊ ſalubriter ꝓuiſum ſit·vt locus illius humilime penitentie ſemel in eccleſia ↄcedat'· ne medicina vilis ⁊ minus vtilis eſ⸗ſet egrotis que tanto magis ſalu⸗bris eſt quanto min9 ↄtemptibilis fuerit·Quis tñ audeat deo dicẽ q̄re huic homini qui poſt primam peni⸗tentiam rurſus ſe laqueis iniquita⸗tis obſtringit adhuc iterum parcis ¶ Hac auctoritate ⁊ illud ambro· determinatur ⁊ iteꝝ peccaturo poſt primam pñiam venia dari monſtra tur·alioquin nequaq̄ iteꝝ parceret deus qui necdum pepercisſet Satiſ⸗factio quoqȝ penitẽtie ē·vade ⁊ ampli9 noli peccare· eundeȝ cũ diffini⸗tione intellectũ habent Illud auteȝ qd in libro de pñia dicitur de pfecta intelligendũ ē·Sicut enim caritas alia incipiens·alia ē ꝓficiens ·alia ē perfecta·ſic ⁊ penitentia·alia eſt incipiẽtiũ·alia ē ꝓficientiũ·alia pfectoꝝ·Sic auteȝ caritati licet nondũ perfecte in baptiſmo dat' venia peccatoꝝ ut q̄uis poſtea grauiter ali⸗quis ſit peccatur9 tamen intelligatur eſſe renat9·non aq̄ tm̄ ſicut iouinianus tradidit·ſed aqua ⁊ ſpiritu ſancto ſicut ieronimus contra eum ſcribit·ſic ⁊ incipientium penitentie venia nõ negat'·que quadaȝ ratiõe pfecta pt̄ dici qꝛ toto corde gemit ⁊ dolet·licet alia ratione pt̄ dici im⸗pfecta·qꝛ non vſqȝ in finem duratura eſt·Scdm p̄muȝ modũ pfectiõis intelligitur illud iohannis os aurei pfecta penitentia ·⁊c̄·Iuxta ſecundũ modũ pfectiõis·illud auguſtini intelligit' penitẽtia ē vindicta ſemp puniens in ſe qd dolet omiſiſſe·Illd aũt ſi pñia finitur nichil de venia relinquit' dupliciter intelligi pt̄·Si enim iuxta quorũdaȝ ſententiaȝ peccata dimiſſa redeunt·facile eſt intelligere nichil d' venia relinquit' quo⸗niam pcta que prius erant dimiſſa

o ¶ Dimitte·C·d' nupẽ·imperial'·v⸗ſus princi·

p ¶ Qd dicitur·ſ· dimittimus·ar·de ↄ·di·ij·reuẽa·i·ſi· ·s·di·xxij·pſalmiſta·et di·lvi·dñs

Nichil .ꝭ.d·ↄ di·v·nichil et ·c·non medio⸗criter ·s·di·lxxx⸗iiij·quid ꝓdeſt·

r ¶ Prodeſt·ad vitaȝ eternã·ꝓdeſt tamẽ ad min9 ſupplicium ſubeundũ .ꝭ.e·di·ſi quis autem non habens vnde et peniten⸗tia non eſt denegãda ſup vno pecca/to dũ quis rema⸗net in alijs·extra de penitẽ·et re·q quidam Item ad tpalia ↄſequenda ·xxij·q·ij·ſi quili/bet·Item ad maiorem gr̄e appoſitionem·i·di·v·fal/ſas·

s ¶ Ex pſona hu/iuſcemodi·de q loquitur capl'm nl·

v ¶ Penitentis· ſcilicet d' vno ⁊ nõ de alio·vel aliud omittentis·tunc vel poſtea·

Quamuis·s·di·l·q̄uis·

y ¶ vilis·i·ſi ha/bet' vilis qd ↄtingeret ex iteratiõe eiuſdem·omĩe eñ raꝝ·⁊c̄·xciij·di· legimus·

z ¶ Deo vel pape

a ¶ Hac auctori/tate·ſ·quamuis·

b ¶ Et illud·s·e· reperiuntur·

c ¶ Determinat' ·ſ·q d' ſolemnij intelligatur·

d ¶ Iterũ ſic deñ eſt·s·e·ꝓx·q̄uis in ſi·

e ¶ Parceret·qꝛ ſi p̄us hõi non pepciſſet non ei iteꝝ parcere diceretur ar·s·e·di·penitẽ/tia eſt quedaȝ dolentis·

f ¶ Satiſfactio· materialiter tenetur·

g ¶ Intellectu·ſ· vt ad tempus idẽ referatur non ad diuerſa·

h ¶ In libro·s·e·di·§·i·pñia eſt quedam·

i ¶ De perfecta pñia·i·pfectoꝝ·vel ſufficiens ad ſalutem vel duratura vſqȝ in finem·

k ¶ Proficiens·i·ad ſalutem ſufficiens·

l ¶ Perfecta·qꝛ gradus ſunt in ea·vt·s·di·ij·dũ ſancta·⁊ pcedẽti·§·

a ¶ Perfecta · id eſt ad ſalutem ſufficiens · b ¶ Duratura · hic datur intelligi q̄ quedā dicitur perfecta vſq̄ ad finē duratura · c ¶ Modū q̄ d̄: pfecta · i · ad ſalutē ſufficiēs · vt cū q̄s toto corde dolet et gemit · d ¶ Perfectionis · q: dicitur perfecta · i · vſq̄ ad finem duratura · e ¶ Illud autē · s · e · ſi aplus · f ¶ Reuocetur · quia ex leui cauſa fieri pt · C · de lib · et eoꝝ · l · i · l · ij · ar · xv · q · vij · ca · i · dum tamē lege ſit ↄpbēſa

g ¶ Nos autem · inductis auctoritatib⁹ quas indu cunt q̄ penitentiā non eſſe iterandā dicunt · et q̄ penitentia poſtq̄ʒ peccatur non obtinet veniā · incipit ꝓbaē p multas auctoritates et exempla · q̄ penitentia ſepius iteratur · ⁊ q̄ ſepius per penitentiam remittuntur peccata ·

Septies · verbū ſalomonis qd̄ exponit ieronimus ·

i ¶ Cadit · i · affligitur ·

k ¶ Septuagies ꝓ vniūſitate ponitur · i · omnibus modis ⁊ gn̄ibus flagicioꝝ et tribulationum ·

l ¶ Reſurgit · i · nō perit ſʒ ꝓficit ·

m ¶ Cadit · ſi intelligas h̄ de caſu q̄ fit p pctm̄ mortale · exaudi q̄ dicit i die · ſ · vite ſue et tūc eſt caſus a caritate · ſi vero intelligas de caſu q̄ fit p veniale · p qd̄ cadit a quadaʒ innocentia · non a caritate · tūc exaudi de die naturali ·

n ¶ Vocabulū · ſimiliter dicit lex · q̄ qui poſſeſſionē vi adeptaʒ in ipſo cōgreſſu recupat in priſtinā cauſaʒ videtur potius reuerti q̄ vi poſſidere · ff · de · vi · ⁊ · vi · ar · qui poſſeſſiōʒ · ar · s · di · ij · ſ · h̄ ita/ q̄ʒ · c · firmum ·

o ¶ Septuageſies · i · q̄ncūq̄ʒ · finitū ꝓ infinito ponitᷣ · j · e · di · adhuc v̄ · medicoꝝ · xvi · q · ij · viſis · v̄ · habʒ enim

p ¶ Cui pl⁹ · hic fuit R̄nſio petri · cū dn̄s eū interrogauit de feneratore qui debitoribꝰ debita inequalia dimiſit ·

iterum replicantur · Sicut enim ille qui ex iuſta ſeruitute in libertatem manumittitur interim vere liber eſt quāuis ob ingratitudinē in ſeruitutem poſtea reuocetur · ſic et penitēti pcta vere remittūtur · q̄uis ob īgratitudineʒ venie eiſdem poſtea ſit implicandus · Si aūt pcta dimiſſa nō redeūt · dicitur nichil relinqui de venia · quia nichil ſibi relinquitur de vite mundicia · et ſpe eterne beatitudinis quā cū venia aſſecutus ē · Sicut eīn argento pfecte purgato nichil ſui decoris relinquitur ſi ſequēti erugine fedatur · nō tn̄ pma ſed ſub ſequenti ſordidatur · ſic expiato per penitentiam · nichil de venia dicitur relinqui · cum tn̄ iaʒ nō deletis ſed adhuc expiandis coinquinetur · ¶ Nō aūt p pn̄iaʒ non ſemel tm̄ ſed ſepiſſime pcta remittantur · multoꝝ auctoritate ꝓbatur · ¶ Ait enim ieronimus ad ruſticum de penitencia ·

Septies cadit in die iuſt⁹ et reſurgit · Si cadit quō iuſtus · ſi iuſt⁹ quō cadit · Sʒ iuſti vocabuluʒ non amittit qui p pn̄iam ſemper reſurgit · et nō ſolū ſepties · ſed ſeptuagies ſepties delinquenti ſi conuertatur ad pn̄iam pcca donantur · cui plus donatur · plus diligit · ¶ Dauit quoq̄ʒ p pn̄iam adulterij ſil̄ ⁊ homicidij veniam impetrauit · de cuius penitentia in libro ieronimus ſcribit eodem ·

Totam penitentiam pectoris oſtēdit pſalmus quinquageſim⁹ · qn̄ ingreſſus eſt dauid ad vxorem vrie · et a nathā propheta cōreptus · dauid reſpondit dicens peccaui · Statimq̄ʒ meruit audire · et dn̄s tranſtulit a te pctm̄ · Adulterio enim iunxerat homicidiuʒ · et tamē ↄuerſus ad lacrimas · miſerere inquit mei deus ſcd̄m magnam

q Notā · tranſtulit · q̄ ad culpā · non quo ad penaʒ · j · e · illud · et · s · di · i · ſicut primi · vel quō ad penaʒ eternam · non quo ad tpale · j · di · iiij · ſ · filijs · h · r ¶ Conuerſus · s · di · i · ſ · eccia exemplis · s ¶ Indiget miſericordia · i · magno eff cū miſericordie · nā miſcdia dei eq̄ magna ē ſp · t ¶ Rex · de facto · ar · di · lxxxiij · nemo · ex · qui ſi · ſūt · le · p venerabilē · u ¶ Non timebat · hic habes vnam expoſitioneʒ huius auctoritatis · aliam habes · s · di · i · ⁊ venit · vel dic q̄ aliū nō timebat · qui ſcilicet iuſte poſſet eum punire · cum ipſe ſolus ſine pcco ſit · s · iij · q · vij · iudicet ·

x ¶ Oīa · i · iudeos · et gentiles · y ¶ Iuſtificeris · quia cōtinuo penituit · vt · s · di · i · et venit · z ¶ Concluſit · i · pmiſit · vt oībꝰ q̄ ad ſufficientiam · non quo ad efficaciā · s · e · di · ij · citius · a ¶ Cicatrices id eſt plage pccoꝫ p baptiſmū ꝓut exponitur j · di · iiij · c · vlti · vel aliud remediū ſanare · b ¶ Conputruert · cū pcco iteꝝ ↄſentitur · c ¶ Decorem · dū ad actū ducitur · d ¶ In apologia dd̄ · lib · excuſatori⁹ de dd̄ ·

miſericordiā tuā · Magnū eīn peccatum magna indiget miſcdia · Vnde ſubiūgit et dicit Multū laua me ab iniquitate mea · et a pcto meo munda me · Qm̄ iniq̄tatē meā ego cognoſco · et pctm̄ meū coraʒ me eſt ſp · Tibi ſoli peccaui · Rex enim erat et aliuʒ nō timebat · et malū corā te feci vt iuſtificeris in ſermonib⁹ tuis et vincas cū iudicaris · Cōcluſit eīn deus oīa ſub peccato · vt omnib⁹ miſereatur · tantūq̄ʒ ꝓfecit vt dudū pctor et penitens tranſiret in magiſtrū · Docebo iniquos vias tuas · et impij ad te ↄuertent̄ · Cōfeſſio enim et pulcritudo coram eo · vt qui fuerit ſua pcta ↄfeſſus · et dixerit corrupte ſūt et cōputruerūt cicatrices mee · feditatē vulneꝝ i ſanitatis decorē ↄmutet ¶ Iteʒ ambroſius in apologia dauid

Ille rex tant⁹ ac potēs · nec exiguo q̄deʒ momēto manere penes ſe delicti paſſus eſt conſcientiam · ſed p̄matura confeſſione atq̄ʒ immēſo dolore reddidit pctm̄ ſuum dn̄o · et infra · Deniq̄ʒ dn̄m dolor intimi mouet affectus · vbi nathā diceret qm̄ penituit te · et dn̄s tranſtulit pctm̄ tuum · maturitas itaq̄ʒ venie ꝓfundam in rege penitentiā declarauit que tanti erroris offenſam tranſduxit · Et infra · Sancti qui cōſūmare certamen piū geſtiūt et currere curſū ſalutis · ſicubi fōte · vt homines corruūt nature magis fragilitate q̄ peccandi libidine acriores ad currendum reſurgunt · ſtimulo pudoris maiora reparantes certamina · vt non ſolum nullum attuliſſe eſtimetur lapſus impedimentuʒ · ſed etiam velocitatis incentiua cumulaſſe · Ergo ſi currentiū nō ſoluitur curſus · cū aliqui forte ceciderīt ·

Ille rex · Ca · i h̄ caplo excuſat multis modis pctm̄ dauid adulterij · ſ · et homicidij · primo q̄a diu noluit manere in pcco · Secundo quia g̃uiter in corde doluit qd̄ inde patet · quia ſtatim dimiſſum fuit ei pctm̄ · Tercio quia ſi q̄nq̄ʒ ſancti peccant · credendū eſt hoc eis cōtingere poti⁹ fragilitate nature q̄ peccandi libidie · vnde fōtius reſurgunt adeo vt nō videant̄ cecidiſſe In ſcd̄a pte ponit dr̄am inter peccatum et iniquitatē Pctm̄ eīn ē opus iniquitatis · iniquitas eſt q̄litas mētis · vnde qui vult cauere a peccato · extirpet radicem ipſam peccati · ſcilicet iniquitateʒ ·

f ¶ Nec exiguo · poſtq̄ redargutus eſt a nathan ·

g ¶ Conſcientiā · ar q̄ non dicit̄ q̄s mōderi peccati cōſcientia · ex quo iaʒ de eo penituit · vn̄ ſubire ſecure potuit ſacr̄m artal / di · viij · q · iij · artal dus · licet ar · ↄtra ſit · s · xxv · di · primū · Sʒ nota q̄ cōſcientia dupliciter accipitur · quandoq̄ʒ enim dicit̄ ↄſcientia d̄licti vt ibi q̄nq̄ʒ dicitur morſus pcti vt hic · et ſcd̄m q̄ dicit oratius · Nil ↄſciri ſibi nulla palleſcere culpa ·

h ¶ Trāſtulit · i · deleuerat · quo ad penam eternam · alias temporaliter punitus fuit · s · di · i · ſicut p̄mi ·

i ¶ Sancti qui p h̄ intēdit ꝓbare q̄ vtilis eſt penitentia · licet ſequatur offenſā · quadā · ſ · humana ſimilitudine currentium in brauio vel agone · nam licet in curſu labantur ſi poſtea viriliter inſiſtant · lapſus preterit⁹ nullatenus eis imputatur ſic et ſpiritualis agoniſta dum currit ad brauium vocationis eterne lʒ aliq̄n labat̄ in via · ſi poſt reſurgit lapſus nō obeſt · qm̄ etiaʒ ſtimulo incitat⁹ pudoris · ad ↄſūmacōeʒ curſus ampli⁹ inardeſcit · l · di · fidelior

k ¶ Cōruūt · s · xx · q · iij · ꝓcliuior · j · e · inter hircū · i aut̄ · de mo · ſ · hinc

l ¶ Cumulaſſe · i · incentiuū · ad bn̄ opandū augm̄taſſe · m ¶ Currēciū · i · bene opantium · vel intelligit̄ ad litteraʒ · n ¶ Soluitur · s · e · di · i ·

·§· alij econtra· et · conuenit inq̄r· a ℭ Luctantiū· vt fiat ɔtencō ſi illi po/
ſtea obtinuerūt· ·ɔ·di·l·fidelior· c ℭ Conſeri·i·dānari· d ℭ Conditi/
b ℭ Maiores·s·: onis humane· e ℭ Virtutis·ī·e·interl̄s hircum·
f ℭ Delet²·s·di·i·hijs poteſtatis· ·ɔ· nullo iure cogente ɔcedit̄· ar·
g ℭ Donatur·i·donari q̄dez dicit²: ·s·di·ij·null⁹ eoꝝ·ff·de re· iure·
donari·vn̄ cū p̄mam gratiam nemo poſſit mereri·pʒ ꝙ gratis fit remiſ
ſio pc̄toꝝ·R·

h ℭ donatur·do/
nat̄ pc̄tm quando
ita remittit̄ vt ꝓ
eo nulla pena exi=
gat̄ vt in bap̄o·
i ℭ Delet²· cū in=
terio: macula ab=
ſtergitur·cum ad
penā eternaʒ mini
me reſeruatur·
k ℭ Deletur · per
ſanguinē i paſſio/
ne·i· p fidem quaʒ
quis habet d̄ paſ
ſione criſti·
l ℭ Opatrix culpe
innuitur ex hac ſe
rie·ꝙ iniquitas nō
eſt pc̄tm·ꝛ vice v̄
ſa quod aliquib⁹
videtur abſurdū ſ
non eſt ſi vocabuli
acceptio multipli
citer attendatur·
dicit̄ enī peccatuʒ
large ꝛ ſtricte·q̄c
quid vtiqʒ a deo
nō eſt· large pc̄ti
appellōe ɔtinet̄·vt
pc̄tm originale ·ꝛ
viciuʒ animi qd̄ di
cit² habitudo mē/
tis iniuſte · Si enī
deus omnipotens
dicitur quia om=
nia poteſt et facit
preter peccatum·
recte quicquid ab
eo non ē· pc̄tm di
ci poteſt·cū eē poſ
ſe peccare non ſit
aliquid poſſe · vt
·s·di·ij·§· caritas
aūt·ſtricte vero ꝛ
ꝓprie dicitur pec/
catū peccātis actō
et ita h̄ accipitur
ſm̄ illud auguſti=
ni · pc̄tm eſt dictū
vel factū vel con=
cupitū qd̄ fit con/
tra legē dei·et ſm̄
h̄ iniquitas non ē
peccatum· ſi enim
iniquitas eſt habi
tudo mentis iniu=
ſte ·et habitudo ē
qualitas· et nulla
qualitas eſt actio
ergo nec peccatū·
vnde et h̄ ambro·
ait · peccatum eſt
opus iniquitatis
quia ex iniquitate
vt ex cauſa proce
dit·ſic econtrario bona merita ex caritate prouenire dicunt²·vt·s· di·
·ij·caritas eſt ·vt michi videtur·b·

nō luctantiū ɔtencō· ſʒ i offenſa ma
nent certamia· Quietiā pleriqʒ poſt
vnū vel alteꝝ lapſuʒ·gr̄a maiore vi
cer̄t quantomagis agonē pietatis
ingreſſi nō debēt vnius ꝓlapſionis
offenſione cenſeri·cū beatus ſit q̄ ſe
potuit reparare poſt lapſum Et in=
fra·ꝙ peccauit ɔdicō corruptionis
ē ꝙ ſupplicauit correctōis·lapſus ē
omnis ſʒ ſpālis ɔfeſſio·Culpā ita=
q̄ʒ icidiſſe nature ē· diluiſſe virtutis
Et infra· Pc̄tm ā donat̄ aut deletur
ā tegit̄·donat̄ p gr̄aʒ·delet̄ per ſang
uinem crucis·tegit̄ p caritateʒ· Si
militer ꝛ iniquitas que extimat̄ ha
bitudo mentis iniuſte·Licʒ · Jo·in
epiſtola eū q̄ fecit pc̄tm·ꝛ iniq̄tatē
feciſſe dixerit Pc̄tm ē iniq̄tas qꝛ in
pc̄to ip̄o iniq̄tas ē· tn̄ vt nobis vi=
detur·pc̄tm op⁹ eſt iniq̄tatis· iniq̄=
tas aūt opatrix culpe atqʒ delicti ·ꝑ
us eſt g̊ vt ip̄a iniquitas deleat̄ ex=
cidat̄ radix ꝛ ſeminarium peccato=
rum· Itaqʒ quemadmodum intrās
in aīaʒ ſapientis diſciplina imprudē
tiā tollit·ꝛ ſcientia ignorantiaʒ· ſic
ꝑfecta virt⁹ īiq̄tateʒ ꝛ remiſſio pec
catoꝝ d̄let om̄e pc̄tm ℭ Itē i eodē
Illud vero q̄ꝫ admirabile eſt ꝙ
āgelo ferienti plebē ſe obtulit
dicēs·grex iſte q̄d fecit· fiat man⁹
tua in me ꝛ in domū pr̄is mei · Quo
facto ſtati ſacrificō dign⁹ iudica=
tus ē q̄ abſolucōe eſtimabat̄ indig
nus · Nec miꝝ ſi tali ſua oblatione
populo pc̄ti ſui adept⁹ eſt veniaʒ·cū
moyſes offerendo ſe domino ꝓ ple=
bis errore pc̄ta diluerit Texit ergo
peccata ſua an non ·Si quis enim h̄
neget cum ipſe docuerit ꝓpħa ꝙ re
mittat̄ iniq̄tas·tegantur ꝛ pc̄ta nō
imputent̄ a dn̄o· Delictum meum e
go agnoſco ꝛ iniuſticiā meā nō ope
rui · Dixi ꝓnūciabo aduerſuʒ me in
iuſticiā meam dn̄o·ꝛ tu remiſiſti ini

m ℭ Delet²·per ſanguineʒ · ſiquideʒ in baptiſmo deletur originale ne
obſit nō vt nō ſit ī·de·ɔ·di·iiij·c·ij et alludit̄ h̄ nature ſanguinis·hu=
mida enim naturā hn̄t abluendi·ſicut·io·in apocalipſi ait de martiribꝫ
lauerunt ſtolas ſuas in ſanguine agni·ꝛ apoſtolus delet̄ cyrographus
per mortem criſti quo diabolo tenebantur obnoxij· lxxvi·di·c·ſcire de
bet·v̄· Item in apologia dauid·deleta ſcriptura carta manet ·ſimiliter

DE

deleta culpa originali in baptiſmo·remanet ipſa iniq̄tās·id eſt fomes
peccati·ad penam tantum non ad culpam·R·
n ℭ Tegit̄ per caritateʒ·id eſt p bona opa· ſicut enim vnum corp⁹ re
git̄ per oppoſitionem alterius·ſic peccatū tegitur per bona opera con
traria·vt·ī·e·illud·v̄·atqʒ opuit pc̄ca et texit opibꝫ bonis·vel referas
h̄ ad diuerſa peccata ·vt peccatuʒ qd̄ eſt tn̄ in volūtate·dicat̄ donari
originale aūt dele
ri · actuale cogi·
vnde pſalmiſta ·
beati quoꝝ remiſ
ſe ſūt iniquitates
o ℭ Iniqui· ·ꝛc̄
tas· ſupple aut do
natur aut deletur
aut tegitur·
p ℭ Iniq̄tatē· ſic
omnis q̄ facit pec
catum ꝛ iniquita
te fac̄·quia pc̄m
eſt iniquitas ·ꝛc̄·
q ℭ Iniq̄tas·id ē
ex iīquitate ꝓce=
dit pc̄tm·
r ℭ Operatrix cul
pe· ſic caritas bo
noꝝ meritoꝝ·ut
·s·di·ij · caritas·
s ℭ Delet·s·xi·q·
·iij· eſtimāt·s·xx
xij·q·i·cū renūci=
atur·
Illud vero·C·
adhuc perſi
ſtit āb̄ro·in excu=
ſacōne dauid·cō=
mēdat eū ꝙ mor=
ti ſe obtulit ꝓ ple
be·et veniā ade=
ptus ē·ſicut ꝛ mo
yſes impetrauerat
veniam ꝓplō · ꝑ=
terea dauid pc̄m
ſuum non excuſa=
uit ſʒ hūiliter cō=
feſſus eſt·prete=
rea nō fecit h̄ do
lo ſed errore·non
peccandi libidine
ſed cauſa miniſte=
rij·
t ℭ Grex iſte·s·
·i·q·iiij·§·Itē pec
x ℭ Moy· cato·
ſes·s·di·xlv· diſ
ciplina·
y ℭ Meruit·i·ob
tinuit·
a ℭ Et quāto·ar·
votum de pn̄ti ma
gis obligat̄ q̄ꝫ vo
tum de futuro·ar·
contra extra qui
clerici·vel vo· rur
ſus·vbi dicitur ꝙ
ſimplex nō minus
obligat q̄ꝫ ſolēne·
b ℭ De hoc ·i· de
pc̄to homicid :·et
adulterij·
c ℭ Sʒ vmbra·s·
xxxi ·q·i·§· ſʒ obi=
citur·

quitatem peccati mei· Si dixit pro
nunciabo ꝛ veniam meruit anteq̄ꝫ ꝓ
nunciaret · quantomagis vbi de ſe
ꝓnūciauit dicēs· Iniq̄tatē meaʒ e
go agnoſco ꝛ delictū meū corā me
ē ſp·remiſſum eſt ei om̄e pc̄tm·licet
ſpecialiter de h̄ nathan ꝓpħa rn̄dit
ꝛ dn̄s trāſtulit pc̄tm tuū·ergo ꝛ re
miſſionem meruit iniq̄tatis ꝛ texit
caritate· atqʒ opuit pc̄ta ſua·ꝛ te=
xit opib⁹ bonis· nec imputatuʒ eſt
ei pc̄tm·qꝛ nō fuit in eo dol⁹ mali=
cie ſʒ lapſus erroris· Deniqʒ nō fu
it improbitatis eſt⁹ ſed vmbra mi
ſterij·ꝛ tn̄ ɔfeſſus ē d̄lictū ſuū agno
uit iniq̄tatē vidit lauacꝝ·ꝛ vidit ꝛ
credidit· Dilexit multum vt nimia
caritate tegere quemuis poſſet er=
rorē· ℭ Ecce cuius pn̄ia h̄ ɔmenda
tur cui etiā venia p ꝓpħaʒ data mō
ſtrat̄ quā g̃uit̄ poſtea deliquerit po=
puli multitudo proſtrata oſtendit
Achab quoqʒ vt Jeronim⁹ ad io=
uinianū ſcribit·rex impiiſſim⁹· vt ſē
tētā dei ſb̄terfugeret ꝛ eūſio dom⁹
ei⁹ differret̄ in poſteros ieiunio im
petrauit ꝛ ſacco· ℭ De quo ad ru
ſticum ſcribit ideʒ· Jeronim⁹ dicēs
ACHab rex impiiſſimus vineā
nabuthe cruore poſſedit·ꝛ cū
iezabel non tā ɔiugio ſibi quam cru
delitate ɔiuncta· Elye increpatione
corripitur·hoc dicit dn̄s occidiſti ꝛ
poſſediſti·ꝛ iteruʒ in loco in quo lin
xerunt canes ſanguinem nabuthe ·
ibi lingent ſanguinem tuum ·ꝛ ie=
zabel canes ɔmedēt an̄ muros iezra
hel Qd̄ cū audiſſʒ achab ſcidit veſti
mēta ſua ꝛ poſuit ſaccū ſup carnem
ſuā·ieiunauitqʒ ꝛ dormiuit i cilicio·
Factuſqʒ ē ſmo dn̄i ad elyā dicēs·
q̄m reueritus ē achab faciē meam
nō inducā malū in dieb⁹ ei⁹·ſ· vnū
ſcelus achab et iezabel cōmiſerūt·
et tn̄ cōuerſo achab ad penitentiā

d ℭ Ecce deliquerit· populi numeratiōe·i·q·iiij·§·Itē pc̄to·v̄·Itē dd̄·
e ℭ Multitudo·s·i·q·iiij·§·Item peccato·
A Chab·xxiij·q·viij·conueniō:·
f ℭ Que in loco·i·in eadeʒ regione·nō eſt veꝝ in eodē loco ſingulari
g ℭ Iezrahel ciuitas eſt· h ℭ Vnū·i·ſimile· i ℭ Iezabel·et ita medica
mentum fuit vni ad interitum ꝛc̄ vt·xxiij·q·iiij·nabuchodonoſor·
k ℭ Condemnatur·cū iehu p̄cepit eunuchis ꝙ eū p̄cipitarēt d̄ turri·
qꝛ dixerat nūq̄ꝫ pax erit zābri q̄ interficit dn̄m ſuū·ſ· filium meū zaran·

T Alis michi ſpernit· s·xxvi·q·vi· ogñouimus·

Ub b ¶ Perueniat maloꝝ·pt̄ ꝙ aliquis eſſe ſūme malus ſed non re pente· vt·s·di·ij·§· ex otrario· ſed certe ſumme bonus non pt̄ q̄s eſſe nec ſumme malus intenſione malicie vel bonicie quin alius poſſit eſſe melior vel deterior· Nam dicit auctoritas· ſuꝑbia eoꝝ q̄ te oderunt aſcendit ſp·ſed vniūſitate maloꝝ pt̄ quis eſſe mal9·vt referas h̄ ad ſeptē vicia princi palia·Nā illa ſep tem bñ pt̄ q̄s con mitte̅·vel dic illū ꝑueniſſe ad ſūmū maloꝝ cuius de/ ſperabilis eſt cor= rectio ·ita eſt de= ſperatus q̄ putat plus deum offen= diſſe ꝙ poſſit ſibi remittere · ſic ca/ im ·xc·di· neqꝫ

e ¶ Suſcipit de/ us eum·

b ¶ Reſpuit· ſcʒ ſatiſfactionem ·

e ¶ Patitur·di= ligit em̄ deus bo= num qd̄ in peccan te plantauit ·ī·e· pium

f ¶ Sanaui p pei tentiam·

g ¶ Conſolatus· poliſintiton id eſt plalitas oiunctio/ num·

h ¶ A cūctis·ſed quō abſoluit eum ab oīb9 pecca / tis cum eius peni tētia vera nō eſſet nō em̄ penitebat n̄ vt euitaret ma la tpalia·vt dicit captl̄m ſeqñs · Sed dic ꝙ abſoluit eū prout h̄ ſequitur nō inducam mala in diebus ei9 · vñ expone peccatis·i· penis· vel abſol= uit euʒ ab oīb9 pctis·ſ· ab illo ꝓ cedētib9 · quia cū per falſos teſtes e um condēnari fe/ cerit piuria ſunt inde ſecuta·ar·ex tra de teſti· ſicut· Et nota ꝙ eſt tri plex peccatorum venia·Prima cō= ſiſtit in pene dila= tione ·Secunda in culpe abolicōe q̄ ſit p penitentiā · Tercia in culpe ⁊ pene dimiſſiōe qd̄ ſit per baptiſmū· de conſe·di·iiij·ſi/ ne de prima h̄· de ſecūda·di·ij·ſi q̄s

i ¶ Mala omnina ta · alias em̄ bene induxit in diebus

S eius·g· Ic achab · mei cā·timoris·et ita videtur ꝙ ſolo timore ſine amore poſſit quis veniā conſequi ſcd̄m ꝙ ſonare videtur illa auctoritas·ſeruite domino in timore · Sed con= tra·nonne talis eſt malus·ergo nichil boni meretur·ar·s·l·di· vt con/ ſtitueretur·vbi dicit ꝙ qui animo recuperandi honorez ſuperbie agit

pena differtur in poſteros· ⁊ iezabel in ſcelere perſeuerās pn̄ti cōdemnat̄ iudicō· ¶ Jo·crib·d repacōe lapſi

T Alis michi crede· talis ē er= ga hoīes pietas dei·talis nū= ꝙ̄ ſpernit pn̄iam ſi ei ſincere et ſim= pliciter offeratur·et ſi ad ſūmū q̄s ꝑueniat maloꝝ·et inde tn̄ velit re= uerti ad virtutis viā·ſuſcipit ⁊ libē ter amplectitur·facit omnia quate nus ad p̄orē reuocet ſtatū quodqꝫ ē adhuc p̄ſtantius ⁊ eminentius eti am ſi non poterit quis explē omnem ſatiſfaciendi ordinē·quātulācunqꝫ tn̄·⁊ quālibꝫ breui tpe geſtā·nō re ſpuit pn̄iam· Suſcipit etiam ipam· nec patitur q̄uis exigue ouerſionis ꝑdere mercedē·Hoc em̄ michi indi= cat iſaias· vbi de populo iudeoꝝ ta lia quedaʒ dicit·ꝓpter peccatū mo dice oturbaui eū·⁊ ꝑcuſſi eum ⁊ au= ti faciē meaʒ ab eo· otriſtatuſqꝫ ē ⁊ ambulauit triſtis·⁊ ſanaui eū·⁊ oſo latus ſum euʒ· Euidenti9 aūt nobis teſtimoniū dabit etiā rex ille impijſ ſim9 q̄ cupiditatis quidem ſue pre= dam vxoris nequitia queſiuit·ſed ꝑ turbat9 ipſius ſceleris immanitate penituit·⁊ cilicio circūdat9 facinus ſuū fleuit·atqꝫ ita erga ſe dei miſeri cordiā ꝓuocauit vt a cunctis eū ab ſolueret pctis· Sic em̄ ait de9 ad he lyam·Vidiſti quō opunctus eſt ach ab a facie mea·⁊ quia fleuit in con= ſpectu meo·nō inducā mala in die= bus eius· ¶ Jtē g̃g·in omelia·x·ſu per ezechielem·

S Ic achab rex iniquus a ꝓpħa repħenſus·cum otra ſe d̃naʒ ſenten tiā audiſſet ꝑtimuit·et i magno me rore depħenſus eſt · ita vt ꝓpħe ſuo dominus diceret·Nonne vidiſti hu miliatum achab corā me·q2 g̊ hu= miliatus eſt mei cauſa· nō inducaʒ malū in dieb9 eius·in quib9 verbis dn̄i penſandum eſt quō ei in electis ſuis meror amaritudinis conplace= at·q̄ amittere timēt deū·ſi ſic ei ⁊ in

reprobo pn̄ia placuit q̄ timebat per dere pn̄s ſeculum · aut quomodo ei grata ſit ſpontanea afflictio ꝓ cul= pis in eis qui placent ſi hec ad tpus placuit·⁊ i illo q̄ diſplicebat ¶ Ni niuite quoqꝫ quos in euāgelio dn̄s commendat· penitentiaʒ egerunt in predicatione ione·⁊ ex miſcdia dn̄i indulgentiam oſecuti· ſubuerſionis interitum ſubterfugere meruerūt·

¶ Sed qualis poſt acceptaʒ veni am achab vixerit·textus libri regū declarat· De quo etiam ſcribit am= broſius ꝙ iezabel vxor eius· cui9 in flammabatur arbitrio·cor eius cō= uertit·⁊ nimijs ſacrilegijs execrabi lē fecit·⁊ hūc penitētie ei9 effectum reuocauit ¶ De niniuitis aūt̄ ſcbit

S Ieronimus in principio ione· Jcut enim ait herodotus·nini ue a rege medoꝝ ſb̄uſa ē·regnante apud hebreos ioſia· vñ patet illā p̄ dicante iona·ex pn̄ia veniā meruiſ= ſe·ſed q2 poſt ad vomitum redijt·ex ira dei ſubūſaʒ fuiſſe ¶ Jtē in p̄nci

N Aum ꝓpħam añ pio naum aduentum regis aſſirioꝝ q̄ po pulū iſrahel captiuum in ſuas regio nes tranſtulerat fuiſſe hebreoꝝ tra ditio oſirmat· Siquideʒ in fine hu= ius lectionis p̄dicti regis aduentuʒ et idē ꝓpħa annuntiare monſtrat̄·ſʒ cum habitatores niniue Jona ciui= tatis interitum predicante ne d̃na ira denunciatuʒ interitū ſuſtinerent peccatoꝝ et impietatis pn̄iaʒ egiſ= ſent·accepta dei miſcdia grauiori= bus criminibus ſe implicuert̄· Qua de cauſa memoratus ꝓpħa ſpū ſāc= to plenus iudiciū dei annuntiās ·ita eſt elocutus· Deus zelās ⁊ vlciſcēs dn̄s· ¶ Jtē ꝙ frequent̄ penitēti ve nia p̄ſtetur teſtatur aug̃· in libro de pn̄ia ſcribens circa quoſdaʒ hēticos q̄ peccantibus poſt baptiſma ſemel tm̄ dicebāt vtilem eſſe penitentiam contra quos auguſtinus ſcri= bit dicens·

A Dhuc inſtant

penitentiam·⁊c̄ Jtem vera non eſt penitentia que non ſit ex fide per di lectionem operante vt·s·e ſi aplus· iam rn̄ſum eſt ad h̄ in glo·ſʒ quō·

l ¶ Niniuite ·ſed qualis·oſtenſo qualiter achab ⁊ niniuite verā ege runt pn̄iam·oñdit qualiter poſtea peccauerunt mortaliter·

S Jcut ait·herodotus· hyſtoriog̃phus q̄daʒ· n ¶ Subūſa·a medis

N Aum·verba ieronimi· o ¶ Regis·ſcʒ ſalmanaſar

p ¶ aſſiriorū·me tropol' erat nini/

q ¶ Tradicō ue ſic oſtrue·tradicō hebreoꝝ oſirmat̄ nañ fuiſſe ꝓpħam ante ⁊c̄·

r ¶ Judiciuʒ· ꝙ ſcilicʒ captiuaren tur a medis·

s ¶ Locutus· ſci licet naum q̄ de ni niue ꝓpħauit·ſic et ionas·

t ¶ zelans·id eſt ex actō caſtitatis q̄ ſi violat̄ immit tit penā vt ſic re= uocetur ad caſti= tatē vñ ſequit̄ vl ciſcēs·⁊c̄·

v ¶ Vlciſcēs·vox prophete deū lau/ dantis· ꝙ de aſſi= rijs vltus eſt iniu riam populi ſui · quia captiuati ſūt a medis·

A Dhuc inſtāe ¶a· dicebāt quidam heretici · ꝙ deus poſt bap/ tiſmum ſemel dat veniam peccati · vnde ſi quis egit penitentiaʒ ⁊ illā voluerit iterare · inutilis erit·et er rorē ſuū confirma bant duabus ra / tionibus·Prima· quia ſi de9 tociēs peccatum dimit / teret quotiēs ho= mo peccat ·vide / retur peccata dili gere Secunda q2 nō legitur in euā gelio ꝙ xp̄s bis il luminauerit aliq̄ʒ cecum· vel bis ſu ſcitauerit aliqueʒ mortuum · ex quo colligitur ꝙ bis eidem homini pec cata non dimittit Jllū ergo erroreʒ reprobat h̄·oſtē= dens ꝙ quotiens homo penitet ·to tiens dn̄s peccata dimittit·et qd̄ p̄= mo loco inducūt heretici·dicit non valere· i eo nāqꝫ ꝙ deus ē paratus pcta deſtruē·ap= paret eū odire·et nō diligē peccata Jtē lʒ xp̄s nō bis illuminauerit aliquē·vel bis non ſuſcitauerit·tn̄ q̄nqꝫ xp̄s vno tempore mundauit leproſū·alio tpe illuminauit cecū exq̄ colligit̄· ꝙ eidez hoī bis pcta dimittit · ſi enim xp̄s q̄ dicit ſe medicum ſepius non curaret egrotum medico tpali qui ſepius nouit egrotum curare minor eſſet

a ¶ Perfidi · heretici b ¶ Sapiunt · i · ingrunt c ¶ Oporteat · ille dicit⁹
pl⁹ ſapere ꝙ oportet ſapere · qui diuinum ↄſilium nimis alte ⁊c̃ · vt ex̃
de heret̃ · cum ex iniuncto · xliij · di · ſit rector ·
d ¶ Penitentia · s · di · xxiij · qui epiſcopus ·
e ¶ Sepe · s · e · di · iij · § ſed verba · c · ſane · s · xxiij · q · iiij · eſt iniuſta ·
f ¶ Gratia · id eſt per gratiam ·
g ¶ Soluatur · id
eſt p mortale pec
catum · ex hoc col
lige mala non eſſe
creata · iuxta illd̃
deus creauit om/
nia preter pecca-
tum · vt dixi · s · e ·
ille rex tantus ·
h ¶ Qd̃ aũt mul
tos · licet proceſ-
ſus auguſti · non
videatur efficax ·
poteſt tamen le-
ge confirmari · nã
dicit lex ꝙ id qd̃ i
duabus perſonis
recipitur · hoc eti
am in eadem per/
ſona recipiendum
eſt · ff · ſi · cer · pe · l ·
ſingularia · ar · · v-
iij · q · i · in ſcriptu/
ris · quia ibi ex p/
ſona yſaie et iere/
mie oſtenditur ꝙ
vnaqueqꝫ perſo-
na que eligitur de
beat facere hic ta
men de vna pro-
bat · quia qui pri
us leproſum mun/
dauit poſt cecum
illuminauit ·
i ¶ Peccans · id ẽ
peccator ·
k ¶ Sanatum · de
eadem infirmita/
te · plene enim cu-
rauit de ea de qua
curauit · vt ĩ · e · fuit
plures · ſed hic pri
mo curauit lepro/
ſum · poſtea cecuꝫ
factum curauit
l ¶ Quod vilius ·
ar · s · di · xxxviij ·
ſedulo · s · xxiiij · q ·
iij · ſi habes ·
m ¶ Diſſimilius ·
nam corpus ſola
eſſentia eſt ſimile
deo · anima vero in
pluribus · quia in
eſſentia et rationa
bilitate · ar · s · e · di
ſtinctione · ij · prin/
n ¶ Redẽ · cpiũ
ptam · ſangume
criſti
o ¶ Oportunuꝫ ·
id eſt vtilem ·
p ¶ Centies · id ẽ
artis poſſibilita-
te · alias nũꝙ cen/
ties ꝓ eodem ſa-
lario ſi centies re-
cidiuauerit · vł an
totiens conſtituen
da ſunt ſalaria q°/
tiens ſiunt curatio
nes · nec enim vnam penam bis indulget · imo ſingulas indulgentias
ſingule preueniunt pene · vt ĩ · e · quippe · ſufficit ſemel infirmum curaſ
ſe · ar · ff · de ſoluc̃ · qui res · § aream · ar · contrarium · s · di · ij · quia radix ·

pfidi qm̃ ſapiunt plus ꝙ oporteat
nõ ſobrij ſed excedẽtes mẽſurã · di-
cũt em̃ ⁊ ſi ſemel peccãtib⁹ poſt ba-
ptiſmũ valeat pñia nõ tñ ſepe pec-
cãtib⁹ ꝓderit itata · alioq̃n remiſſio
ad pcc̃m eſſꝫ incitacõ · dicũt em̃ q̇s
nõ ſp peccaret ſi redire ſp poſſꝫ · di-
cũt em̃ deũ incitatorẽ mali ſi ſp pe-
nitẽtib⁹ ſbuenit · et etiã ei pcc̃a pla
cere quib⁹ ſp p̄ſto ẽ gr̃a · errãt aũt
imo ↄſtat multũ ei pcc̃a diſplicẽ · q̇
ſemp p̄ſto eſt ea deſtruẽ · Si em̃ ea
amaret nõ ita ſemp deſtruẽt ſꝫ ſer-
uaẽt · atqꝫ vt ſua munera fouẽt · ſem
per deſtruit pcc̃a que inuenit · ne ſol
uaẽ qd̃ creauit · ne corrumpatur qd̃
amauit · Sumũt occaſionẽ ipocrite
iſti ex factis dñi · quẽ enim bis illu-
minauit · quẽ leproſuꝫ mũdauit bis
Quẽ mortuũ bis ſuſcitauit · Nõ la-
zarũ quẽ dilexit · nõ filiũ vidue quẽ
miſertus matri reddidit · nõ filium
diſſipatorẽ legiẽ bis ſuſcepiſſe · non
filiã abrahe bis a demonio liberaſ-
ſe · in nulla pſona iterauit fcm̃ doceſ
vt aiũt · non ſepe a dño fieri reme-
diũ · dixit mulieri vade ⁊ ãplius no-
li peccare · ne deterius tibi aliquid
ↄtingat · ꝓmittens penã non ãplius
veniã · Qd̃ aũt multos cecos et i di
uerſo tpe illuminauit · et multos de-
biles ↄfortauit oñdit in diũſis illis
ei dẽ ſepe pcc̃a dimitti · vt quẽ prius
ſanauit leproſuꝫ alio tpe illumina-
uẽit cecũ · Ideo em̃ tot ſanauit fe-
bricitãtes ſepe languidos ſepe clau-
dos ⁊ cecos ⁊ aridos · Ne deſpet ſe-
pe peccator · ideo nõ deſcribitur ali-
quẽ niſi ſemel ſanatũ ut quiſqꝫ time
at iũgi pcc̃o · videmus adhuc quo-
tidie i ecc̃ia ſepe febricitãtes ſepe lã
gdos ſepe paſſionib⁹ captos ſepe li-
berari · vt appareat totiẽs opus mi-
ſerẽtis quotiẽs ↄfeſſio fit pñitentis ·
Qũo em̃ corp⁹ qd̃ vilius ẽ ab ipſo
diſſimili⁹ ſepe ſanaẽt · ⁊ aiaꝫ digorẽ
et redẽptã totiẽs nõ liberaret · Me-
dicũ ſe vocat et nõ ſanis ſꝫ male ha
bẽtib⁹ oportunũ · Sꝫ qualis h̃ me-

dicus qui malũ iteratũ neſciret cu-
rare · medicoꝝ em̃ ẽ cẽties infirmũ
curare q̇ cetis minor eſſꝫ ſi aliis poſ
ſibilia ignoraẽt · Memor ẽ ſui q̇ ꝓ-
miſit · nolo mortẽ pcc̃oris ſꝫ ut cõu
tatur ⁊ viuat · Quẽ em̃ peccatorem
excludit qui oib⁹ ꝓmiſit indulgẽ-
tiã · Aliis ꝓmiſſionib⁹ declarat qui
me ↄfeſſus fuẽit corã hoib⁹ · id ẽ ois
quãtũcũqꝫ et quotiẽſcũqꝫ pcc̃or cu
iuſcũqꝫ ordis etiã ſi fuẽit ſacerdos
cõfidebor ⁊ ego eũ corã patre meo ·
Nã quicũqꝫ inuocauerit nomẽ dñi
id ẽ hm qꝫ noiatur dñs · id ẽ q̇ voca
uerit eũ ad ſe huiẽdo ⁊ nõ ↄtradicẽ
do ut forſitan ſepe fecit ois id ẽ q̇cũ
qꝫ ſit ille pcc̃or ſaluus erit · oẽm em̃
aiam iſte ꝓmiſſor ſaturauit bonis ·
etiã ſedẽtẽ in tenebris ⁊ vmbra mõ
tis nullã excipiẽs aiaꝫ · Huc mgr̃m
intellexit diſcipulus ille qui corin-
thios per epl̃as ſuas voluit corrige
re · et vt ip̃e teſtatur ter in lr̃is eos
correxit · optebat em̃ ut quotiẽs vi
debat eos cadẽ totiẽs iuuaẽt ſur-
gẽ · Memor em̃ eãt illius q̇ dixerat
quoꝝ remiſeritis pcc̃a remittũtur
eis · Scimus ꝙ et pmus patres et
in om̃i tpe ecc̃iaꝫ dei ſp vſqꝫ i ſeptu
ageſies ſepties ꝙ ẽ ſp pcc̃a remit-
tere · quã ptãtẽ ip̃i ab ecc̃ia auferre
conanẽ · Optet em̃ ecc̃ia dei ſic cre-
dẽ q̄ ↄfiteẽ ſe peccare · negãt em̃ ve
ritatẽ ſeducti q̇ ſe abſqꝫ pcc̃o audẽt
iactaẽ · In multis em̃ offendimus
om̃es · nec infans vni⁹ diei ſine pec
cato ſup terrã eſſe pt̃ · Qua ꝓpter e
liminãdus ẽ ab ecc̃ia qui unꝙ peni
tẽtib⁹ negat indulgẽtiã · Nõ em̃ i
q̇rit q̇d apl̃s ſenſerit q̇ dixit · Nich
il michi ↄſci⁹ ſum · ſꝫ nõ i h̃ iuſtifica
tus ſuꝫ · ſciẽs em̃ iuſtis pcc̃a ſolẽ cõ
tingere nõ ſe ↄfirmabat abſqꝫ pec
cato q̇ ſe ↄgnouit indiſſolubili vin
culo caritatis cõiũctũ xp̃o · niſi em̃
ſciẽt iuſtus ſepe venire ad veniam
quõ dubitaret ſe peccare qui ſe ſci-
ebat ſpm̃ dei habere et intẽtiõe mũ
diſſima ei ſeruire · Cur dñs pedes

nec vtiqꝫ liberatur qui non plene · liberatur ĩ · e · ſunt plures · ff · de inte-
ro · act · de etate · § nichil · s · di · i · diuorcium · contra ·
q ¶ Excludit · s · xix · di · ſi romanoꝝ · ar · s · xxviij · q · i · idolatria ·
r ¶ Confitebor · vocando eum ad regnum venite benedicti patris · ⁊c̃ ·
s ¶ Fecit · quia contradixit ante forte domino ·
t ¶ Omnem · per dilectionem ei adherenteꝫ ·
v ¶ Sedentẽ · p̂us
x ¶ In tenebris · i ·
peccatis ·
y ¶ Nullaꝫ · s · xix
di · ſi romanorum ·
· s · e · di · i · § alij · c ·
nemo poteſt ·
z ¶ Per epiſtolas
ſcilicet primam
a ¶ Teſtaẽ in ſe/
cũda epiſtola ad
corinthios vbi di/
xit p̄dixi · n · et p̄di
co · vt preſẽs bis
et nunc ter abſẽs ·
b ¶ Semper · ſepte
narius · em̃ nume-
rus vniuerſitatis ·
c ¶ Iactare · ẽ
cum ſit ſcriptum
ſi dixerim⁹ q: pec
catum non hẽmus
noſipſos ſeduci-
mus · s · e · di · ij · ſi
d ¶ Seducti eaꝫ
· s · di · ij · § oppoin-
tur · c · ſi em̃ inq̇t ·
eo enim ꝙ pecca-
tores nos eſſe nõ
credimus deteri⁹
peccamus · s · xlv ·
di · licet plerumqꝫ
et · c · vera iuſticia
· s · di · xxv · § · nunc
aũt ĩ · de · ↄ · di · iiij ·
firmiſſime ·
e ¶ Eſſe pt̃ ĩ · d · ↄ
di · iiij · a puulo · ↄt̃
nam ibi dicitur ꝙ
pcc̃o omoritur ba
ptizatus g̃ non ẽ
in eo Sed dic · eſſe
nõ pt̃ · i · nõ poteſt
incipe eſſe · ar · de
· ↄ · di · iiij · firmiſſi-
me · eſt tamen ſup
ficiale · ar · qd̃ h̃ in
ducit · nec infans
vnius diei ⁊c̃ cum
agatur tñ h̃ d̃ ac-
tuali peccato
f ¶ Conſci⁹ ſum ·
· i · nulli⁹ pcc̃i mor
talis ↄſcientiã ha
beo · ip̃e em̃ dice-
bat · ago qd̃ nolo
· s · e · di · inter h̃ · s ·
· xi · q · iij · ſenti · inẽ
v̄ba · ↄt̃ ſo · h̃ dic i
pſona pfc̃oꝝ · ibi
de imperfectis vel
dic non in h̃ iuſti/
ficat⁹ ſu · q: pt̃ ſb̃
repe veniale · i · nõ
ex h̃ · vt ĩ · e · ſi q̇s
autẽ hñs ĩ · di · vij ·
nullus expectet ·
vel dic nichil in ↄ
ſcius ſu q̇ ad mõta
le non tm̃ in h̃ · ⁊c̃
g ¶ Dubitaret ·
dubitandi occaſio
non tamen dubitauit · Sꝫ ideo h̃ dixit ne daret aliis
nem · s · di · i · ꝙ obreꝫ
b ¶ Sciebat · et ita pt̃ ſcire ſe ali-
ꝙs habere caritatẽ · s · i · q · i · tenea
mus ĩ · di · iiij · ſi ex bono ·

Intantuz oriri·in ſplendore gr̄e ſue·b ¶ Eis·i·taliter peccantibꝰ· c ¶ In eccl̄ia· vbi ē talis ɔſuetudo vt ſolemnis pn̄ia nō iteret̄· d ¶ humilime·i·ſolēnis· e ¶ Paciētie·i·ſue miſericordie· lz ſemel iā ſuſcepta fuerit· /huc reprobat ſn̄iaz dicentiū· poſt baptiſmuz ſemel f ¶ Siue aūt· Ad· ⁊tm̄ pn̄iaz eē vtilē· ſiue dicant de p̄a ſiue d̄ vltia· Sic em̄ et ipi hētici diuerſi ſūt inter ſe· qdaz eni illoꝝ dicūt· poſt bap tiſmum nullā eſſe penitētiā vtilē· ni ſi p̄mā· Alij nullā eſſe vtilē niſi vlti mam·quoꝝ vtiqꝫ obuiat auctoitas q̄ ſepiſſime veniā peteti ꝓmittit· ⁊ inde ſumpta occa/ ſione oſtendit auc toritatibus ada/ mācij ⁊ eſicij· que ſit v̄a pn̄ia· ⁊ que g ¶ Ada/ ſtā·p mancius·i· origi nes· erat em̄ ei et h̄ nomē· vt i eccl̄ia ſtica hiſtoria repi h ¶ Sup le⁊ tur uiticū· Legitur in leuitico ꝙ aaron ꝓ pctīs ꝓpl̄i offe rēs· mactaū hir⁊ cū· et ptez dn̄i po ſuit ſup altare· et ecce ignis egreſ⁊ ſus a dn̄o deuora uit holocauſtum et adipes q̄ erant ſup altare· arrep tis autez nadab ⁊ abiuth filijs aa⁊ ron turibulis ſuis poſuert ignem· et incenſū deſup of/ ferentes coraz do mino ignem alie⁊ nū qd̄ eis p̄ceptuz n̄ eāt· egreſſuſqꝫ a dn̄o deuorauit e os et mortui ſunt corā dn̄o· iuſſitqꝫ moyſes miſael et helſaphā filios e/ zechiel patrui aa ron portare cada/ uera eoꝝ extra ca ſtra et ɔgruo ho⁊ nore ſep lire· Di⁊ xitqꝫ etiā moyſes ad aarō ⁊ filijs eiꝰ vt tollerent ptes

petri lauaſſz· ⁊ eccl̄iaz h̄ idem docuiſſz niſi qm̄ quotidiana eſt offenſio· opꝫ tet vt quotidiana ſit remiſſio· Cur docuiſſet orantes dicere· Dimitte nobis debita nr̄a· niſi ipe nobis mi⁊ ſericors pſeueraret qui nos ab hac peticōe non vult deficere· ¶ Item augustinus ad macedonium· Intantū hoim iniquitas aliqn̄ progreditur vt etiā poſt actā peni⁊ tentiaz poſt altaris reconciliationez vel ſimilia vel g̃uiora ɔmittant· ⁊ tn̄ facit deꝰ ſuper tales oriri ſolem ſuuz nec minus tribuit q̄̄ antea tribue⁊ rat largiſſima munera vite ac ſalu⁊ tis· ⁊ q̄̄uis eis in eccl̄ia locus humili me pn̄ie nō concedatur deꝰ tn̄ ſuper eos ſue pacientie non obliuiſcitur ex quoꝝ numero quis nobis dicat Di cite michi vtꝝ aliq̄d ꝓſit ad vitam futurā· ſi in iſta vita illecebroſiſſime voluptatis blandimēta ɔtempſero· ſi me penitēdo vehementius q̄̄ prius excruciauero· ſi miſerabilius in ge⁊ muero· ſi fleuero vberius· ſi vixero melius· ſi pauperes ſuſtentauero lar gius· ſi caritate que operit multitu⁊ dinem peccatorum flagrauero ardē tius Quis nēm ita deſipit vt huic ho mini dicat michil tibi iſta in poſteꝝ proderunt· vade ſaltez vite huiꝰ ſua uitate fruere· auertat deus tam ina nem ſacrilegāqꝫ ſententiā· ¶ Siue aūt quis dicat primā tn̄ penitentiā

ſuas de hoſtijs ſalutaribꝰ et oblatis ꝓ pctō quoꝝ ſanguis non erat allatus in tabernaculum et ɔmederent eas· et cum quereret hircum oblatū ꝓ pctō p̄ncipis· inuentus eſt exuſtus· cumqꝫ ſuper hoc iratus moyſes increpauit aaron ⁊ filios eiꝰ· excuſauit ſe aaron dicens michi accidit qd̄ vides quaſi ex perturbatione animi factum eſt hoc· locutus eſt autem moiſes ad aaron et eleazar et ithamar filios eius qui reſi⁊ dui erant· tollite ſacrificiū quod remanſit de oblatione dn̄i et ɔmede⁊ tis illud abſqꝫ fermento ſcilicet extranee doctrine q̄ ſancta ſctōꝝ ē co/ medetis eum in loco ſancto qd̄ datū eſt tibi et filijs tuis de oblationi⁊ bus dn̄i ſicut eſt preceptū michi· inter h̄ hircum q̄ oblatꝰ fuerat pro peccato principis· cum quereret moyſes exuſtū repit· iratuſqꝫ ɔtra e⁊ leazar ⁊ ythamar filios aaron qui remanſerunt ait· Cur non comedi⁊ ſtis hoſtiam pro peccato in loco ſancto que ſancta ſanctorum eſt· ⁊ da ta vobis· quaſi diceret· cur non feciſtis celebrem pn̄iam peccati com⁊ miſſi in loco ſancto·i· in eccl̄ia vt portaretis multitudinez iniquitatum et rogaretis ꝓ ea in conſpectu domini· preſertim cū de ſanguine illiꝰ non ſit illatū intra ſancta ſanctoꝝ· ⁊ ɔmedē debetis ea in ſanctuario ſi cut p̄ceptū ē michi· Reſpōdit aarō· Oblata ē hodie victima ꝓ pecca to· et holocauſtum coram domino· michi autem accidit quod vides q̄ſi ex turbatione animi factum eſt hoc· quomodo potui cōmedere coram dn̄o menti lugubri in cerimonijs· qd̄ cū audiſſet moyſes recepit Inter hoc hircū· C· in h̄·c· miſticat adamantius ſatiſfactionez·

et eſitiūs· in ſequenti caplō hiſtoriam illam leuitici de hirco oblato· q̄a p moiſen intellige xp̄m· et p aaron et filios eius ſacerdotes· p hir cū penitentiā ſiue animā· per ignē alienū vicia· p non alienū virtutes· vel gr̄am ſpūs ſancti· Primo g̃ ponit materiā loquendi de penitentia ſcz v̄ba leuitici· Scd̄o oſtēdit ꝙ raro penitet q̄s digne q̄a obſtat vere⁊ cundia et amor reꝝ p̄ntium et q̄r natura ꝓna ē ad malū· ſic impetus peccandi ſuperat rationē· Tercio al ludēdo hiſtorie di cit· ꝙ ſacerdotes peccata p peniten tiaz debent dlere· que tn̄ ficte penitē ti nō ē iniungēda Quarto dicit· ꝙ q̄ offert ignē alie nū·i· vitia exuri⁊ tur ab illo· qui au tē mundari deſide rat· offerat ignez ſpūs ſancti·

poſt baptiſmū vtilē eſſe nō ſequen⁊ tem· ſiue q̄s ɔtendat vltime tn̄ veni am dari nō precedēti· ſemper tn̄ auc toritati adūſat̄ q̄ ſepiſſime penitēti repromittit veniā· q̄ aūt ſit vera pe⁊ nitentia cui nunq̄̄ venia negatur· et que ſit falſa cui nunq̄̄ indulgentia promittitur· ¶ Adamantius ⁊ eſi cius ſup leuiticum teſtantur· Inter hoc hircum qui oblatus fuerat ⁊c̄· Adamantius· Nō pecca⁊ re ſolius dei ē emēdare ſapientis· ſz raro inuenies qui ſe corrigat· ⁊ ra⁊ ra ɔfeſſio pcti rara pn̄ia repugnat natura ⁊ verecūdia· q̄r obnoxia ē cul pe om̄is caro· ⁊ quiſqꝫ erubeſcit cōfi teri pctm̄ dū magis pn̄cia cogitat q̄̄ futura· Vult etiam moyſes pecca ti animam repire vacuā vt exuuias erroris deponat ⁊ culpe nuda ſine pu dore ſui diſcedat· ſed vbi irrationa⁊ bilis impetꝰ p̄uenit ⁊ flamma celer⁊ rimi motus animaz depaſcit exurit eꝰ innocentiā· p̄ponderant em̄ futu ris preſētia· ſeueris iocunda· ⁊ leta triſtibꝰ ⁊ prepropa tardioribꝰ· ve⁊ lox ē enim iniq̄tas que ad nocendū occaſionē ſuggerit· lenta virtus et cunctatrix ante iudicat q̄̄ incipiat· quid decoꝝ q̄d honeſtum iniquitas om̄ia p̄cipitat· Pigra ergo ⁊ vere⁊ cunda eſt pn̄ia q̄r p̄ntium pudore p̄⁊ mitur· Solū em̄ intēdit futuris quo rū ſpes ſera tardior fructus interim

i ¶ Inter h̄ hir⁊ cū·i· dū deferunt̄ extra caſtra ſepeli enda· ſ· nadab· et abyuth quos pre cepat moyſes ho nore ɔgruo ſepe k ¶ hircū· liri ·i· pctōr ē· vel ob lacōnē penitētie· l ¶ Exuſtuz· vi⁊ cijs· q̄r nō bn̄ peni tuit·i· non vere· m ¶ Fueāt· qn̄ pe nitētia fuit iniūcta n ¶ Fuerat· moy ſes exuſtuz repit ſupple· alij habēt hircꝰ et tūc ſup⁊ ple exuſtꝰ reptus eſt a moyſe· o ¶ Nō peccare· de exuſtio hci ſuf focacōnez penitē tie p aduenientez culpaz ſignat· nā nō peccare ⁊c̄· et ſic ɔtinuat̄· p ¶ Natura·i· di ciuz qd̄ ꝓ natura inoleuit vl' natu ra ipa q̄·e· ſacti· ali as ē·v·c· ille rex· ·s· xij·q·i·c·i· b ¶ Futura· om̄e futuruz deſpicit̄· ⁊c̄· vt dixi· xl vij· di· omnes· r ¶ Moyſes·i· xp̄s· alludit ad id qd̄ cum moyſes quereret hircū oblatū inuenit eū exuſtū·i· animā pctō ſuffocatā· vel penitenciā s ¶ Vacuam· a peccato· t ¶ Exuuias·i· indumēta· v ¶ Nuda· id eſt denudata p confeſſionem alias nūda· x ¶ Diſcedat· de hac vita· y ¶ Impetꝰ vitiorum· deſignatus p ignem impetuoſe miſſum· z ¶ Innocentiam·s· di·l· ponderet· a ¶ Velox· vtpote ſine diſcretione agens· b ¶ Suggerit ei· ſcz q̄ cū diſcretione vult agere· c ¶ Judicat·i· deliberat· d ¶ Pigra· quaſi diceret piger ē hō ⁊ vere cūdus ad penitendum· e ¶ Pudore quia pudor ē ea amittere· f ¶ Premitur·i· reprimitur g ¶ Intēdit·i· intēdē debet· vel intendit q̄ſi ɔferens ſecum ꝙ ea que ꝓmittunt̄ incerta ſunt· et ita ſpes illorum ſera· aut nulla· xl vij· di· oēs h ¶ Interim· dū ſic ē pig̃· et dū cogitat de futuris· i ¶ Itē ſuper leuiticū· die octaua erecti tabernaculi ceperunt offerre aaron et filij eius· moyſes enim ſeptem diebꝰ ɔtinuis officium ſacerdo tis ɔpleuerat· et tunc ceſſauit· eodez die miſſus ē ignis celitus qui ſa/ crificia ɔſumpſit· quiqꝫ iugiter ē obſeruatus vſqꝫ ad tranſmigracōez babilonis· nec licebat aliū ignē apponē· eo die cū alijs hoſtijs quas ac ceperat a ꝓplō aaron· obtulit etiaz hircū de quo hic habetur mentio qui totus erat ſacerdotibus deputatꝰ· et ab eis tn̄ in loco ſancto de putatus ad comedendum· intulerunt g̃ nadab ⁊ abiuth ignē alienuz·

Moyſes tn̄ p̄mis ſeptem diebus igne terreno vſus fuit· Sꝫ dominus p̄cepit ei amouere terrenum· quia eo die apparet ignis celitus miſſus· a ¶ Impudentia· ad mala facienda· b ¶ Affectus penitendi· c ¶ Exuritur ſicut hircus ab igne· d ¶ Lex· i· miniſter legis· ſ· moyſes· vel q̄libet alius p̄lat⁹ in eo ſignificatus· vel xp̄us· vt ꝫ· e· di· int̄ e ¶ Eā· ſ· pn̄iaꝫ per hircū ſignificatā· et alludit ad ſcḿ hircum· moyſi bar·

f ¶ Iraſcitur· alludit ei ꝙ dixit moyſes cur nō comediſtis hoſtiam ꝛc̄· Iraſcit̄ negligentibꝫ prelatis· g ¶ Deuorādā· i· id eſt celebrandam h ¶ Pn̄iam· i· hoſtiā ꝓ pc̄to· ſ· hcū p quēꝫ pn̄ia deſig̃ i ¶ In ſcā ſā· tur ctoꝝ· i· in eccleſia k ¶ Sacerdotes· i· eleazar et ythamar filios aaron· l ¶ Rn̄dit· h̄ rn̄diſſe intelligit̄ cū dixeit michi accidit qd̄ vides· ꝛc̄ m ¶ Aarō· p̄lat⁹ n ¶ Prouidū· i· in iungenda pn̄ia o ¶ Iudiciū· xliiij di· c· vlti· p ¶ Nec male· volenti confiteri· q ¶ Facile· donec ferueſcat· ſ· di· i· didicimus· alias ē· v̄· c· ſunt qui arbitrantur r ¶ Id muneris· penitentia· ſ· s ¶ Muneris· tūc eñ melius eſt qui eſcere ꝙ̄ exercere ꝫ· e· in ſalicibus· t ¶ Fiat error· p ꝯtemptū pn̄ie iiūc v ¶ Vaſe· vñ· te oratius ſinceꝝ niſi vas quodcunqꝫ infundis acceſſit ꝛc̄· et dic̄ lex ꝙ ſi cōmodaſti michi vas corruptū ſciēter· et vinū acuit teneris cōmodati ſecus ſi ignorant̄ Secus eſt in locatore vel venditore· ꝙ ille tenetur· ſiue ſcienter ſiue ignoranter locet vel vendat vas corruptuꝫ· vt· ff· cōmodati in rebus· §· vl· ff· locati· ſꝫ ad det· §· i· ff· de acc· empt̄· tenetur· §· ſi vas· Iteꝫ non idem in ſuo locato ꝙ in vaſe· ff· locati· ſi domum· §· i· et· l· cū in plures· §· ſeruum·

p̄currit· impudētia ꝛ ſpe p̄ſentiū penitentia excluditur ꝛ affectus eius exuritur ꝛ aboletur· Querit eaꝫ lex et nō inuenit· cōbuſta ē eñ feruore et fumo iniquitatis· inde iraſcit̄ et dicit deuorādā fuiſſe pn̄iam· in ſcis ſanctorum ſacerdotes quaſi ſegnes increpat· rn̄dit aaron· Prouidum debē eſſe ſacerdotale iudicium nec male ſane ꝯſciencie facile eſſe credēdū id munēis ne fiat error detior p̄ore· vaſe eñ fetido vel oleum vel vinū facile corrūpitur· Quō aūt poterat vbi ignis alien⁹ erat pc̄m exuri· Et in ꝯſpectu dn̄i cui cūcta ſunt apta quaſi dicat nō placet deo qui in iuſticiam corde concluſam tenet et ſe pn̄iam agē p̄hibet· Ignis alienus libido auaricia ꝛ om̄is p̄ua cupiditas hic ignis exurit non mundat· In quib⁹ eñ ē ſi offerāt in ꝯſpectu dei ignis eos celeſtis abſumit ſicut nadab et abiut cum hijs q̄ pro pc̄o fuerāt oblata· Qui ergo vult mundari ignē alienū remoueat et illi igni ſe offerat qui culpā exurit nō hominē· hic ignis ſiccauit emoroiſſe ſanguinē ꝓfluētē· hic ignis ſiccauit culpā latronis· Ignis eñ ꝯſumens ē qui ſanat ſimplr̄ ꝛ pure ꝯfitētes· Iudas inquit· peccaui tradens ſaguinē iuſtū· ſꝫ in pectore habuit ignē alienū· quo inflāmāte cucurrit ad laqueū· indignus aūt re-

x ¶ Oleum pietatis y ¶ Vel vinū· diſtrictōis a ¶ Alienus· tangit ꝙ nadab et abiud impoſuerūt ignē alienum b ¶ Peccatū exuri· i· ꝓ peccato dolendo pn̄iam fieri c ¶ Pc̄m· i· hircus· ſ· eſt d ¶ Enim· ſcilicet ignis alienus qui alienat a dō e ¶ Ignis· i· vindicā f ¶ Celitus· miſſa g ¶ Alienum· ſ· i· q· i· ſicut eunuchus· h ¶ Nec in eo· quaſi diceret ꝯmedendus erat hircus ille a ſacerdotibus intra ſancta· Nō eñ illatū eſt de ſanguine eius intra ſācta ſcōruꝫ· ſi enim holocauſtum eſſet et cremaret̄ cū pelle et fimo· ſicut fiebat de vitula rufa tn̄ ſemel in anno· Et eſt ſenſus ad pn̄iam hominibus imponendā· vult eñ vti miniſterio ſacerdotū· vt· ſ· pc̄ta p̄p̄li ꝯmedat· ipſe enim per ſe abſtulit pc̄ta mundi in ſanguine ſuo· vñ ap̄lus· xp̄us pontifex futuroꝝ bonoꝝ· ꝛc̄· p ꝓp̄um ſanguineꝫ introiuit in ſancta ſcōꝝ· ſemel ꝛc̄· R

I ¶ Nter hoc hircū· C· in pn̄· c· oſtendit eſici⁹ ꝙ idcirco lator legiſ mortem eoꝝ exp̄mit· qꝛ ignē alienum acceperūt vt̄ illud pc̄m vitetur· et illud pc̄m deſignat h̄eſim· Scd̄o oſtendit q̄d ſignificet illud ꝙ moyſes precepit aaron et filijs eius· vt portiones oblationis ꝯmederent in ſancta ſanctorum· illud ſcilicet· qꝛ q̄ vult agere pn̄iaꝫ agē dꝫ illā ad p̄ceptum ſacerdotum q̄ ſunt in ecc̄ia· et ꝙ oblacō corporis xp̄i non dꝫ recipi niſi in ecc̄ia· Tercio oſtendit quid nocet illud v̄bum hiſtorie· Moyſes hircū exuſtū repit· qꝛ ſic p⁹ morteꝫ filioꝝ aaron qui aſſumpſer̄t igneꝫ alienū nō remanſit hoſtia que ſignificat ſpiritū ſcm̄· ſed eſt ꝯſumpta· ita poſt morteꝫ eoꝝ q̄ peccāt ī ſpm̄ ſanctuꝫ et decedunt in finali impn̄ia non relinquetur hoſtia ꝓ pc̄o eorum quia nullum eccleſie ſacramentum eis ꝓdeſt·

medio fuit qꝛ nō pura mente penituit· Culpā ergo eius nō auferunt ſacerdotes qui doloſe ſe offert nec in eo poſſunt epulari quoꝝ cibus ē pc̄oꝝ remiſſio· Vñ verus ſacerdos ait· Meus cib⁹ ē ut faciā volūtateꝫ patris mei qui ī celis ē· id ē ut peccatores ꝯuerſi et penitētes ſaluent̄ Non eſt acceptū deo ſacrificiuꝫ niſi verum et ſincerum· ¶ Itē eſitius

I Nter h̄ hircū q̄ oblatus fuerat· ꝛc̄· qꝛ om̄e pc̄m p pn̄iaꝫ deletur et qui p̄dictū pc̄m alteri⁹ doctrine et plaſphemie ꝯmiſerūt ſaluati non ſunt· Cauſam mortis eoꝝ legiſlator exponit· Inter hoc hircū qui oblatus fuerat· ꝛc̄· qꝛ ſcilicꝫ nō ꝯmederunt filij aaron qd̄ ꝓ peccato erat in loco ſancto· id ē pn̄iaꝫ ꝯmiſſi pc̄i in ecc̄ia pagi nō fecer̄t· q̄b⁹ h̄ p̄ceptum ē quos xp̄s ī ecc̄ia ſua vicarios ꝯſtituit· Ipe at̄ oblacōis ſue ſanguinē q̄ ꝓ nr̄o ſanguie oblata ē in ſcm̄ id ē in celū in ꝯſpectu patris obtulit· debet at̄ comedi h̄ ſacrificiū vel ſumi in loco ſcō ſcilicet in ecc̄ia in ꝓpiciacōneꝫ pc̄oꝝ· Vñ addit queadmodū p̄ceptū eſt michi ſic p̄cepi· Moiſes ergo gerit pſonā xp̄i· exuſtū repit qꝛ in ſpiritū ſanctū peccauerant ab intelligibili igne ſpūs ſancti oblacō ꝓ penitentia ablata ē· volūtarie peccantibus nō relinquitur hoſtia pro peccato·

k ¶ Quia oē· ita continua· recte ꝓ pc̄o offertur hircus per quē penitētia deſignatur· q̄a omne peccatuꝫ ꝛc̄ l ¶ Et q̄· ſ· nadab et abiud· ſignant hij hereticos q̄ alienuꝫ ignē· ſcilicꝫ cupiditatis ꝛ praue doctrine in eccleſia accendūt· ꝛ qui ſcripturā ſanctam male interp̄tantur et praue· ꝛ ſic ī ip̄m ſpm̄ ſanctum peccāt· cū aliter eaꝫ interp̄tant̄ ꝙ̄ ſpūs ſanct⁹ flagitet· tales pſeudo ꝓph̄e dicuntur xxxvij· di· vino m ¶ Predeñ· q̄a ſupple· n ¶ Doctrine· hereſeos· o ¶ Pc̄m· i· p p̄dictum vicium deſignatum· p ¶ Blaſphemie· qꝛ accipiendo ignem alienuꝫ blaſphemabant ꝛ faciebant ꝯt̄ doctrinā legis· ꝛ ideo ꝯſumpti ſunt· q ¶ Nō ſunt· ſꝫ igne ꝯſumpti· r ¶ Mortis· tpal̄ s ¶ Lator expo / nit moyſes· ſꝫ miſticuꝫ intellectum auctoritates exponit dicens ad aaron· vt h̄etur in leuitico· h̄ eſt qd̄ locutus eſt dn̄s ſanctificabor in hijs q̄ a ꝓpinquant in ꝛ in ꝯſpectu omnis populi glorificabor· q̄a per eos datum eſt exemplum ceteris quo timeant· vt exponit aug̃· ꝫ· de· ꝯ· di· ij et dixit· ꝛc̄· Et dic ſanctificabor· i· ſanctus apparebo etiam in hijs qui miniſtrant michi vlciſcendo delicta eorum et nō parcendo· et glorificabor· i· laudabor et manifeſtabor iuſtus t ¶ In loco· hoc verbum miſticat· v ¶ Vicarios· ſacerdotes etiam ſimplices vicarios· s· i· q· i· ſicut eunuchus· x ¶ Ipe aūt· Ita ꝯtinua· aaron obtulit hircum ꝓ peccato p̄p̄li· ipe aūt· ſ· xp̄us· ꝛc̄· y ¶ ſanguine· i· pc̄o ſm̄ illud· libera me de ſanguinibus· i· peccatis Et alibi· ſanguinē ſāguis tangit· i· peccatū peccato additur· vt· s· e· q· ij· admonere· v̄· ſanguis tuus· i· peccatū tuum ſup caput tuum· b· z ¶ Sacrificium· corpis xp̄i· a ¶ Vnde addit· moyſes b ¶ Ab intelligibili· quia ſpūs ſanctus intelligibiliter et miſtice dꝛ ignis ꝯſumēs· c ¶ Volūtarie· i· in voluntario pc̄o vſqꝫ in finē durantibꝫ ꝫ· e· c· Iudas· d ¶ Peccantibꝫ· ſcilicet nadab et abiud· e ¶ Non relinquitur· cū enim eos ſubito ignis celeſtis ꝯſumpſerit· nō poterunt purgari p hoſtiā· cū et quedā crimina eſſent que nullis ſacrificijs mundabant̄· vt xxxij· q· i· ꝙ aūt quale forſan et iſtud erat vel poteſt iſtud exponi de quolibet ſic peccante· i· ī peccato pſeuerāte vſqꝫ in finem· bar· ꝯtur ſcd̄a· ſ· quia ſemel tantū xp̄m oportuit pati· nec relinquitur ſcd̄s baptiſmus relinquitur autem ſecunda penitentia· et tercia ꝛ ſic deinceps· f ¶ Hoſtia· ꝯtur xp̄us q̄ eſt hoſtia ꝓ peccatis· vel ſic· i· non g ¶ Volūtarie eñ peccantibꝫ· i· in peccato vſqꝫ in finē pſeuerantibꝫ non relinquitur h ¶ hoſtia ꝓ peccato· i· non iteꝝ immola

relinquitur locus ſecunde hoſtie ſicut in veteri lege dictum eſt· ſepius hoſtias ꝓ peccato immolari· vel relinquitur hoſtia ꝓ pec̄co·i·non pro deſt xp̄us q̄ eſt hoſtia ꝓ peccatis iam·ſ·in h̄ preſenti ſec̄lo ·per q̄d cō

a ❡Perſeuerare·s·e·di·i·§·poteſt ſtat ꝙ nec in futuro

Iudas·eſau·de pc̄to forte p̄mogeniture vendite·vij·q·i·§ peri/culoſum eſt· e ❡Magis correctiuum· d ❡Neq̧ꝫ·vterq̧ꝫ ſcilicet

tiſfactione pn̄ie tibi iniuncte a ſacerdote·ſ· tan̄ꝙ bene peniteti ꝙ exercere oſtendo·ſi queras opa pn̄ie tibi iniungi a ſacerdote·ſ· tan̄ꝙ bn̄ peniteti·videas ne in ipa pn̄ia ſimulata facias ꝙ poſtea indigeat penitētia vt·xvij·q·iiij·ſunt qui opes· ꝯpata·i·nō vere recepta·ſ· p pc̄ti deſer

o ❡Que ſi ſcl' fuerit vſur- tionem ꝯdent petē tales vt eis iterum

p ❡ Aufert vſū poſterioris·q: non ſo- iniungat' ſatiſfactio ꝓ illis

❡ Capitur·ar·ex ſequentib' ꝯp̄hen di p̄cedentia·ar·l· di·ſi quis diacon9 ar·s·di·xviij·per/uenit·ar·xxiij·q· iiij· quid crudele· ar·xxxiiij·q·i· cuꝫ per bellicam·

f ❡Ex h̄ peccato mendacij· q̄a poſt homicidiū ſecutuꝫ eſt mendaciuꝫ·q̄d maius fuit·vt·s· di·i·§·alij econtra ·c·ſerpens·

g ❡Memoriā·s· di·i·hijs auctorita tib'·v̄· Iteꝫ illud iohānis· et h̄ ideꝫ ·s·di·lxxxi·vꝫ oē· ſoluitur ibi·

h ❡Memoria ad ꝯtractionē non ad delectationem·

In ſalicibus C·dic̄ dauid quo cantabim9 cā ticuꝫ nouuꝫ in ter/ra aliena ·quod ex ponens ambroſi- us ait · terra alie- na caro eſt que im perio mentis non ſubiacet·ſi iſta ter ra domari non pt̄ non accipe pn̄iam dꝫ·nā ſi accepit ⁊ defecerit ipſa erit inutilis · et aufert vſum poſterioris et h̄ eſt q̄d dicit i ſalicib'·i· a ſalici- bus p quas deſig/nantur mali in me dio eius qui ſunt i ꝓfundo vitioꝝ·

i ❡ Suſpendim9· ·i·ſubtraximus et diſtulimus·

k ❡Organa·i·orō nes nr̄as vel con- feſſiones q̄ inuti- les ſunt duꝫ ſum9 in pc̄tis· peccatuꝫ eñ cōpatur ſalici ꝓpter infructuoſi tatē·i·q·i·ſi fuerit et organuꝫ oratio ni ꝓpter dulcedi/neꝫ·xlv·di·cū bea/tus·xlvi·di·h̄ hꝫ·

l ❡Nam quō cā tabimus ·i· opera fructuoſa facie- m ❡Cul- mus toris · anime·

Nā ſic̄ vera pn̄ia veniā ꝓmeret̄ ita ſimulata deū irritat· q: ſp̄us ſanctus diſcipline effugiet fictū· h̄ aūt ſancti p̄es irremiſſibile pc̄tm ⁊ blaſphemiam in ſp̄m ſanctum dixeꝛ̄t in ſcelerib9 vſq̧ꝫ in fineꝫ vite pſeuerare· de ſalute ſua deſperare ꝯ potentia ⁊ miſericordia dei ⁊ redemptoris diffidere· ❡Itē iohēs· os aureum in epiſtola ad hebreos·

Iudas penituit ſꝫ male·laqueo nanq̧ꝫ ſe ſuſpendit·Penituit etiā eſau·magis iſte·neq̧ꝫ penituit·lacrime q̄ppe non erant pn̄ie ſꝫ animi violenti ⁊ indignacōis in terne ꝙ eius operibus apit̄·Non igit̄ negemus pc̄ta nr̄a· neq̧ꝫ nos in pudentia duros efficiat· ſponte noſtra puniamus ne pendamus·non ſponte ſupplicia audiuit cain·a deo·vbi eſt abel frater tuus ⁊ dixit neſcio Nunq̄d cuſtos fratris mei ſum ego·vides quō ex hoc reo ampli9 opat9 eſt·Nonne ⁊ p̄r eius ſimilit̄· Audiens enim ipſe adam vbi es dixit audiui voceꝫ tuaꝫ dn̄e et timui q̄a nud9 ſum ⁊ abſcondi me· magnū ē vt q̄s pc̄ta ſua agnoſcat ⁊ memoriam eoꝝ perſeuerant retineat·Nullū inuenit̄ dl̄ctoꝝ tale remediū ſic̄ eoꝝ ꝯtinuata memoria·

❡ Iteꝫ ambroſi9 in libro de pn̄ia·

In ſalicib9 inq̄t in medio ei9 ſuſpendim9 organa nr̄a Quō catabim9 cāticū dn̄i i terra aliena· Si eñ caro mēti repugnat nec ſubdita eſt animi gubernaculo ⁊ mētis imperio·aliena ē terra q̄ non domat̄ exercitio cultoris·Fructus eñ nō pt̄ caritatis pn̄ie ⁊ pacis afferre· Melius eſt ḡ tunc quieſcere q̄ꝫ exercere· Nō queras opa pn̄ie ne in ipa penitētia fiat q̄d poſtea indigeat penitētia que ſi ſemel fuerit vſurpata nec iure celebrata·nec p̄oris fructū obtinet ⁊ aufert vſuꝫ poſterioris· Sane ⁊ cū caro repugnat mēs ad deuꝫ debet eſſe intēta ⁊ ſi opa nō ſequuntur fides non deſerat̄·⁊ ſi carnis impugnant illecebre vl' ptates adu̇ſarie ·maneat mēs deo dedita· Tunc enim maxime vrget̄ cum caro non cedit· Et ſunt q̄ vehementer incumbunt miſere anime querentes oīe auferre preſidiū·Vn̄ illud ē exinanite vſq̧ꝫ ad fundamētum in ea· Quā miſeratus dauid ait Filia babilonis miſera · vtiq̧ꝫ babilonis filia ē q̄ filia dei eſſe deſijt·cui tn̄ medicū inuitat dicens·beatus q̄ tenebit ⁊ allidet·⁊c̄· h̄ eſt q̄ infirmas et lubricas cogitacōes habet illidat ad petrā id ē ad xp̄m q̄ oēs irrationabiles motus ſui reuerentia ⁊ diſcretione comminuat· ❡ Item ieronimus ſuper matheum·

Nichil iude ꝓfuit egiſſe pn̄iaꝫ p quā ſcelus corrigē nō potuit· Sꝫ q̄n frater ſic peccat in fratrē vt valeat eū dare ꝙ peccauit·pt̄ ei dimitti· ſin autē ꝑmanēt opa fruſtra voce aſſumit̄ pn̄ia· h̄ eſt q̄d de eo dicit̄ ⁊ orō eius fiat in peccatū·vt nō ſolū emendare nequiuerit ꝓdicōis nephas· ſꝫ ꝓprij homicidij ſcelus addiderit· ❡Iteꝫ leo papa in ſermone q̄ ſic incipit·inter oīa·

Scleratior oībus o iuda ⁊ infelicioꝛ extitiſti·q̧ꝫ nō pn̄ia reuocauit ad dn̄m·ſed deſperatio traxit ad laqueū·exſpectaſſes ꝯſumma cōem criminis tui·⁊ donec ſanguis xp̄i ꝓ pctoribus funderet̄ informis leti ſuſpendium diſtuliſſes· ❡Hijs auctoritatibus q̄ ſit vera vel que falſa oñditur pn̄ia·⁊ falſe nulla indulgentia dari ꝓbatur in quo illorum ſententia deſtruit̄· qua euꝫ q̄ pluribus irretitus fuerit pc̄tis aſſeritur vnius delicti pn̄ia eiuſdem veniaꝫ a domino cōſequi ſine alterius criminis penitentia· Q eciā multoꝝ auctoritatibus ꝓbare conant̄· q̄ꝝ p̄ma ē

licet inutilem egerint pn̄iam · imo nec dꝫ·ar·ꝫ·e·§·il/lud aūt ḡḡ · in·ſi· et·c·pium·

q ❡Incumbant· ſcilicet demones ·

r ❡ Exinanite·h̄ dictuꝫ ē in templi deſtructione a ſirijs·h ·i· euacuate aīaꝫ v̇tutib'·

s ❡ Vſq̧ꝫ ad funda ·in ea·i·vſq̧ꝫ q̄ aliq̄d edificium v̇tutū non remane/at i ea· et vſq̧ꝫ ad fundam̄tuꝫ·⁊ ſunt v̇ba demonum exhortāciū ſe ad cō- cupiſcentias car-

Nichil· nis valeat· ⁊ velit·i·ꝯtingat ipm emendare deteſtādo et abhominando et deo digne ſatiſfaciendo·nō ·n· intelligit' h̄ emēdacō rei ablate recōpenſatio vel reſtitucō delicti· ſed deteſtacō delicti ⁊ ſatiſfactio · vel ſi peccat in fratrem vt per illū dolorē et p illā pn̄iaꝫ va/leat emēdare deo ·i·corrigē ⁊ dolē·

Scelera- io- tioꝛ·diſtuliſ- ſes · hic innuitur iudam morte pre/ueniſſe xp̄m · ſed innuit ꝯtra ieronimum ſuper marcū cum iniq̄s deputatus ē dn̄s·i· cū iniquis veritas deputata · iniquum reliquit·i·ſiniſtꝝ· alteꝝ aſſumpſit ſcilicet dexterum· ſic faciet in die iu/dicij·ex ſiſi crimi/ne diſſimile ſtipendiū ſortiuntur alter precedit xp̄m in paradiſū· alter iudā in infernum· et ita videtur ꝙ mors xp̄i mortem iude p̄uenerit· h̄o· magis in h̄ credēdum eſt ieronimo q̄ leoni· vel forte mors iude ſecuta

n ❡Nec prioris·i· ſui ipſius·quia poſtea non agit' ſcd̄m ꝯſuetudinem quarundaꝫ ecc̄iaꝝ·ꝫ·e·§·vlti·v·e·q̄ꝫuis h̄·n·de ſolēni ibi intelligit·h ſꝫ de alia intelligi pt̄·nam loquitur ambro· de illo qui adhuc delectatur in pc̄to·nec ꝓponit id deſerere·iſte meli9 faceret ꝙ q̄ꝫeſceret a ꝯfeſſione et faceret bona q̄ pt̄· vt de9 illuſtret cor eius·vt ꝫ·e·di·v falſas· Si enim ſuperficialeꝫ talis agat penitentiaꝫ potius ḡuabit' q̄ꝫ iuuabit̄·vt ·s·e·q̄ admiſſa ſecunduꝫ hunc intellectū ꝓcede ſic·meli9 ē abſtinē a ſa

eſt morteꝫ latronis p̄uenit tn̄ morteꝫ xp̄i· xp̄us enim prius q̄ꝫ latro eſt mortuus·vnde non fregerunt eius crura· vel et ſi morteꝫ nō p̄ceſſit·p̄uenit tn̄ vulnus xp̄i lancea infixum ex quo ꝓceſſerunt ſacra noſtre redemptionis·et ita mors xp̄i preceſſit · de hoc extra de baptiſmo maiores·xxiij·di·qui ep̄us· ab illo auteꝫ ·§· ſiue aūt·oſtenſum eſt que vera

t ❡Hijs auctoritatib'·- et que falſa ſit penitentia·hic latenter ſubintrat aliam queſtioneꝫ ·ſ·an pluribꝰ irretitus criminibꝰ poſſet de vno

optinere veniā ꝑmanendo ī alijs· et ꝑmo ꝓbat tribus auctoritatibꝰ et vna racōe vnum peccm̄ ſine alio remitti poſſe·uſqꝫ ad ·§·ſed quod igitur·ibi allegat ꝓ pte aduerſa q̄ſi qōem terminādo ꝑ auctoritatem auguſt·Tercio loco determinat auctoritates īductas ꝓ pte illa ī·§· auctoritas fidelis·Eſt ergo determinacō magiſtri ꝙ nullus poteſt con ſequi veniā de vno nec quo ad culpā nec quo ad penā·niſi de oībꝰ ſa tiſfaciat·quod ſic oſtenditur·qui dolet de vno aut ex caritate aut non ſi ex caritate ergo deum diligit·g° et q̄ nouit deū diligē diligit et odit q̄ ſibi contraria ſūt·ergo quodlibet mortale odit·qđ falſum eſt·ſi non ex caritate·g° ille dolor eſt informis cū nō ſit caritate informatus·g° nō eſt opus alicuius v̄tutis·ergo non ē vite meritorius ſꝫ indifferens·forte dices per hanc in ductōnem non ha beri ꝓpoſitū·q2 nō querebatur an re tentis ceteris poſ/ ſit mereri q̄s vitā eternaꝫ·ſed an re tentis ceteris poſ/ ſit de vno veniam mereri·Reſpōdeo imo idē oīno ē·q2 ſi q̄s dolēdo nō ex caritate poſſet de vno veniā mereri ergo ⁊ eadē ratōe de omnibꝰ alijs·g° aliquis ē vel eſſe pt ſine merito vi te et'ne et ſine me rito mortis·⁊ ita nec bonus nec ma lus qđ nō ē verū· ſic g° probato ꝙ peccatū nō dimit titꝰ quo ad culpā ꝓbatū intelligit ꝙ nec quo ad pe nā·naꝫ rōne culpe et pena datur·bn̄ tn̄ concedo ꝙ tali petēti pn̄ia nō eſt deneganda·ex de pe·et remiſ·ꝙ q̄ dā·q̄ tn̄ donec pe nitet de oībꝰ in utilis ē quo ad vi/ tā eternam·ſꝫ cuꝫ penitet de oībuſ fiet vtilis·nec ali a ſatiſfactio ei im ponetur ab eccīa ꝓ illo peccato a ¶ Idipm̄·quaſi diceret peccm̄ ſuffi cienter punitum ī hac vita non pu nietur in alia·vel non bis in idipſuꝫ ſꝫ ſcꝫ per miniſtrū quia eccleſia pro eodeꝫ peccato bis non punit·vel po tius hec auc̄tas in telligitur de hijs tm̄ qui inter ipa flagella omutantur in bonū et corriguntꝰ et ad cari/ tatē redeūt ꝓfecto tales iterū nō puniuntur ꝓ hijs peccīs·ſed ſi quid inde remanſit delebitur in purgatorio ī·e·§·auctoritas·v̄·intelligit Pluit·relinquid·auctoritatē hāc exponit·g·ī·e·§·illud c ¶ Corrigit·tribꝰ modis quis ſe corrigit a vicijs·⁊ ea reſecat ·ſ· cū ceſſat ab actibns eoꝝ·ſed nō confitetur ea· Secundo cuꝫ ceſſat ab actibus eorum et ea deteſtatur ita ꝙ confitetur ea ſed non ex cari tate nec cum caritate cum occultet aliqđ mortale peccm̄·alias de hijs duobus intelligitur qđ dr̄ ſꝫ a g̃g̃·Tercio cū q̄s deteſtat̄ peccata ⁊ er/ rata oīa ex deuotōe ⁊ caritate ofitetꝰ·⁊ ꝓ eis ſatiſfacit·de ſꝫ·s·e·pfcā d ¶ Octonario·nota ꝙ a bt̄i immaculati vſqꝫ ad dn̄m cū tribularer ē vnus pſalmus·et habet·xxij·diſtinctiones·et q̄libet diſtinctō continet

illa naū ꝓphe Nō iudicabit deꝰbis in idipm̄·ſꝫ quē ſacerdos iudicat de us iudicat cuius pſonā in eccīa ge rit·Qui ergo a ſacerdote ſemel ꝓ pecc̄o punitur nō iterū ꝑ eodē pecca to a deo iudicabit·¶ Itē grego·

Pluit dn̄s ſup ezechieleꝫ ſup vnā ciuitatem et ſup alte rā nō pluit·et eādē ciuitatē ex par te oplūit ex pte aridā reliq̄t·cū il le qui ꝓximū odit ab alijs vicijs ſe corrigit·vna eadēqꝫ ciuitas ex par te cōpluitur et ex pte arida manet Quia ſunt qui cū quedā vicia reſe cāt ī alijs grauiter pdurāt ¶ Iteꝫ ambroſius in octauodecimo octona rio·

Prima oſolatio eſt quia nō obliuiſcitur miſereri deꝰ· Secunda ꝑ punitōnem·vbi et ſi fi des deſit·pena ſatiſfacit et releuat· ¶ Itē opponitur de ieronimo q̄ ſu per naum ſentire videtur·ꝙ ſi infide lis adulterando interficeretur de ad ulterio nō ampliꝰ a deo puniretur·

Si illa ſatiſfactio nō fuit quā in adulterio viuens ꝓ homicidio obtulit cum adulterij eum penituerit utriuſqꝫ pn̄ia ei im ponēda erit·qđ a ratōne alienum ec cleſiaſtica ꝓbatur oſuetudine·que ꝓ eodē pecc̄o niſi iteratū fuerit nul li bis penitentiam imponit ¶ Sꝫ ꝙ ei qui crimē ſibi reſeruat de alio ve nia non preſtetur nō ſolū p̄miſſis ꝓ batur auctoritatibus eficij adamā cij·ſmaragdi·iſidori·gregorij·au guſtini ¶ Verum etiaꝫ alia aucto ritate eiuſdem auguſtini in libro de

octo v̄ſus·et ita otinet·xxij·octonarios·Nam·viij·verſus faciunt octo nariū vnū·et hoc eſt ꝙ dixit in decimooctauo octonario·

Prima et ſi fides·ī·oſciētia pecc̄i alicuiꝰ f ¶ Deſit·ī·nō occurrit g ¶ Pena·⁊c̄·ſ·ꝑ pacientiaꝫ ⁊ humilitatē que hētur ī ipa pena inter ipſa flagella et pecc̄a que ad memoriā nō occurrūt dimittuntur hanc expoſicionem habes ī·e·§·illud·v̄·Item illud ambroſij h ¶ Nō amplius·pt g° aliquis non penitēs de mortali euadē debitam ꝓ eo dānatōeꝫ·ſꝫ qꝰ ſenſu ſꝫ dixerat Iero·ſup eūdeꝫ locū oñdit dicens queret ſꝫ aliquis·vt ī·e·di·q̄rat· i ¶ Potius·ſꝫ oñdit·ꝙ qui ꝑ tē porale ſupplicium vel flagellū ñ cor rigunē poſtea eternaliter puniūtꝰ agēs de deprehēſo ī adult'io decollato k ¶ Puniēt·Si ve ro conteretur·ar· ·xxiij·q·v·q̄d g°· Si illa·verba magiſtri·g· quidaꝫ dicunt ꝙ ſūt v̄ba iero·vſqꝫ illuc·ꝙ a rōne·⁊c̄· et loq̄tur non ſm̄ gn̄alē eccīe cōſue tudinē·ſꝫ pticula rē alicuius loci·ſꝫ ꝙ ſint magr̄i·pa tet ī·e·§·auctori tas·circa fi· m ¶ Si illa·ī·pe na q̄ ei iflicta pro peccato fuit· n ¶ Imponit q̄ſi diſpenſando· o ¶ Nō pſtetꝰ·s· ·xxiij·q·v·q̄d g°· ·s·di·e·ille pn̄iaꝫ ·s·di·e·§·irriſor· et·c·qui admiſſa· ·s·e·di·pn̄iaꝫ agi te·s·e·di·peitētes Sunt plures ·C·qui peni tet oīno penite at·q2 xp̄us nulluꝫ curauit queꝫ oīno nō liberaret·ſicut apparet in exem plis in lr̄a poſitis· in fi·ſuppoñit ꝙ non vidr̄ vere pe nitē qui penitēn do nō ꝓrūpit ī la crimas cū ꝓ tpa/ li dāno pronus ſit ad plangēdum q ¶ Delectētꝰ·ſꝫ ē falſa pn̄ia·vt ī· di·v·falſas r ¶ Nos nūq̄·s· ·e·di·§·dauid·et ·c·ille rex tantus ·s·di·ī·§·alij econ tra·et·c·nō pt q̄s s ¶ Niſi d̄ oībꝰ ſicut nec liberatur pignꝰ lꝫ de pte de biti creditori ſit ſatiſfactū·C·de di ſtract·pi·quādiu et dicit lex ꝙ qui aliquid facē tenetur faciēdo ꝓ pte non liberatur·ff· de·v̄·ob·in executōne obligatōnis·§·pe·et ſententia non dꝫ ꝓ pte te/ nere et ꝓ pte non·ff·fam·herē·ī ſꝫ iudicō·ff·de edē·l·ī·§·pnl'·⁊ ē ar· ad qōnem an ex pluribus excōicatus diuerſis de cauſis poſſit ab vno abſolui ſine alijs· nō diuerſis ofiteri ī·di·v·c·ī·circa fi·ar·ff·de ar· t ¶ Sanari·⁊ vni· Itē ſi vnus·§·Itē ſi plures·et·l·q̄d tn̄·⁊·l·labeo u ¶ Potuit·ſ·ſanare· x ¶ Septē·nō ſucceſſiue ſꝫ ſimt'· y ¶ Simt'· eicienda·ff·d̄ ſ·ruſt·p̄di·ꝑ fundū· otali pecc̄o ſeptēnis penitentia eſt z ¶ Mille·ſed nunq̄d ꝓ vno qꝫ mō imponēda·ar·s·e·q·ij·ſꝫ ipſuꝫ ſcđm ſꝫ ergo nō ſufficiet vita hoīs ad explendam hm̄oi ſatiſfactionem Reū·ſine dubio cuilibꝫ mortali penitētia ſeptennis debet̄ ſꝫ tn̄ q2 arbi trarie ſunt hm̄oi penitentie·artabit iudex eas infra tempus congruū

Sed penitentia·ait enim Sunt plures quos penitet pec caſſe·ſed nō oīno·reſeruātes ſibi quedam in quibus delectentur·non aduertentes dn̄m ſimul mutū ⁊ ſur dū a demonio liberaſſe·per hoc do cet nos nūq̄ niſi de omnibus ſanari Si eni peccata vellet ex parte reſer uari habentem demonia ſeptem pſi cere potuit ſex expulſis·Expulit au tem ſeptem vt crimina omnia ſimt' eicienda doceret·legionem autē ab alio eiciens neminem reliq̄t de oī bus qui liberatum poſſideret oſten dens·ꝙ ſi etiaꝫ pecc̄a ſint mille opor tē de omnibus penitere·Laudādꝰ eſt enim dominꝰ q̄m eiecto demonio locutus eſt mutus·Nunq̄ aliquem ſanauit quem oīno non liberauit· Totū enim hominē ſanauit in ſab bato quia ⁊ corpus ab infirmitate et animam ab oī otagione·Indi cans penitentē oportere ſimul dole re de omni crimine orto in anima ⁊ corpore·Scio enim dominū inimicū omni crimīnoſo·Quomodo ergo q̄ crimen reſeruat de alio recipiet ve niam·Sine amore dei conſequere tur veniam ſine quo nemo vnquam inuenit gratiaꝫ·hoſtis eni dei ē dū offendit perſeueranter·quedaꝫ eīn impietas infidelitatis eſt·ab illo q̄ iuſtus et iuſticia eſt dimidiam ſpe rare veniam·Nam ſine vera peni tentia inueniret gratiam·penitētia enim vera ad baptiſmi puritatem confitentem conatur ducere Recte enim penitētes ſi quicq̄ ſordis poſt

penitendi·s·xxvi·q·vij·tempora penitudinis
a ¶ Omnino·s·e·di··§·Item ꝙ frequenter·et·c·adhuc·ↄtra·ſed non tunc cecus cum leproſus eſſet·ideo de hoc non poteſt ſanari·s·di·ij·§·ſi·in fine·

b ¶ Corpore·i·in anima miniſterio corpis·nullū enī pct̄m ē i corpore tantum·eſt tamē et aliquod volun tatis tantum·

c ¶ Crimínoſo·cū autem ei qui in v no deliquit ſit mi nicus·patet ꝙ talis ſit crimino ſus·

d ¶ Puritatem·vt·ſ·purificet ſi cut baptiſmus·

e ¶ Declarare·ſe/ cus dicit lex in iu/ dice·C·ad·l·cor· de fal·vbi·ff·de offi·pſi·obſeruā duz·s·xxiij·q·iiij·eſt iniuſta·

f ¶ Vnq̄·i·aliū·

g ¶ Amore·vnde iuuenalis·plora/ tur lacrimis amiſ ſa pecunia veris·Et alibi·Minore tumultu plangū tur non nunq̄ fu nera·

purificacōez ↄtraxerint·Oportꝫ vt abluant ſaltez lacrimis mentis·ſed ſatis durus eſt cuius mentis dolorez oculi carnis nequeunt declarare·ſꝫ ſciat ſe culpabiliter durum qui de flet damna temporis vel mortem a mici ⁊ dolorez peccati non oſtendit lacrimis·non itaqꝫ eſt vt quis excu ſet ſe nō habere fontem lacrimaꝝ q̄ vnq̄ lacrimis oſtendit dolorē amo re tpalium·quez ꝰ penitet omnino pe niteat ⁊c· ¶ Auctoritas illa naum ꝓphe·Non iudicabit deꝰ bis ⁊c·nō oſtendit om̄ia q̄ tpaliter puniuntur non vlteriꝰ a deo punienda·quanq̄ enim ſodomitas egiptios·iſraheli tas in heremo ſuper eundem locuꝫ di cat Ieroni·temporaliter a deo pu nitos·ne ineternuꝫ punirentur·non tamen de om̄ibꝰ generaliter h̄ intel ligenduꝫ eſt·alioq̄n cuiqꝫ ſceleroſo optanduꝫ eſſꝫ vt celeſti fulmine per cuſſus aut aquis immerſus·aut a ſ pentibꝰ vulneratꝰ pro peccatis ſuis diuinitus interiret·vt eternos cru tiatꝰ breuis ⁊ momētanea pena ter minaret·Illd̄ etiā apoſtoli falſuꝫ eſ ſet ꝙ de ꝓſtratis in deſerto in ep̄la ad hebreos ſcribens ait·ꝙ ꝓpter in credulitatem ſuam non intrauerīt in terrā ꝓmiſſiōis·vbi ꝓbat̄ ꝙ ſic me rito ſue infidelitatis reqez illaz ami ſerīt ita ꝓpter eandē infidelitatez ve ram reqem beatitudinis eterne nul lo modo intrauerīt·Intelligit̄ ꝰ illd̄ Iero·de hijs tantum q̄ inter illa fla gella ſua pn̄iaz egerīt quam ⁊ ſi bre uem ⁊ momētaneā tamē nō reſpuit deus·ſic ⁊ illd̄ ꝓphe·Non iudicabit deꝰ bis inidipm̄·de hijs tm̄ intelligi oportet quos pn̄tia ſupplicia cōmu tant·ſuper quos non ↄſurgit duplex tribulatio·Qui autem inter flagel la duriores ⁊ deteriores fiunt·ſicut pharao q̄ flagellatus a domino du rior factus eſt pn̄tibus eterna ↄnec tūt vt tpale ſuppliciuꝫ ſit eis eterne dānacōis iniciū·¶ Vn̄ aug·in cāti

Ignis co deutronomij·ſuccenſus ē·⁊c·hec ē vindicā hic incipit ⁊ ardebit vſqꝫ ad extre

h ¶ Peniteat·s·di·i·§·non ſunt·c quem penitet·

i ¶ Auctoritas·ſoluit auctorita tes inductas ad ꝓbandum ꝙ q̄s agendo penitenti am de vno pecca to·et non de alio·ↄſequitur veniaz de illo ⁊ nō d̄ alio qd̄ nō poteſt eſſe

k ¶ Breuis·s·e·di·§·ecce cuius·c·talis michi·io·

l ¶ Cōmutant·in bonum ⁊ caritatē ad veram pn̄iam·

m ¶ In cantico moiſi·ſ·audite celi que loquar·⁊c·cuius cantici eſt verſus ille·Ignis ſuccenſus eſt in furore meo·et ardebit vſqꝫ ad in ferni nouiſſima·

n ¶ Ignis·magna vero·ſcilicet que tpaliter·non puniuntur ſufficienter

o ¶ Querat·s·xxiij·q·v·quid ergo·

p ¶ Deus bis·id eſt non punit a liquem pro aliquo peccato iterum ꝓ quo ſufficient̄ eū puniuit·

q ¶ Fruſtrentur·i·euitent

r ¶ Menſuras·id eſt ſcire quibus et quantis flagel lis quelibet pc̄ta ſunt punienda·

s ¶ Dehinc·id ē poſt hanc vitam·

t ¶ Lui·i·puniri·

u ¶ Culpa leuis·et tn̄ mortalis·oīs enim culpa dicit̄ leuis que tempo/ raliter punitur re ſpectu illius que eternaliter·ſicut quelibet pena tē poralis d̄r leuis re ſpectu eterne·ī·e·di·vij·§·vlti·

mam damnacōez ¶ Hoc ↄtra illos notanduꝫ eſt q̄ dicunt·Non iudica bit deus bis·⁊c·ad omnia ptinē fla gella·qꝛ q̄daꝫ flagellis h̄ emendan tur·alij hic ⁊ ineternuꝫ puniunt̄·ſic anthiochus ⁊ herodes·Qd̄ autem ſup eundeꝫ locuꝫ de adulterio infide li·Ieronimus ſentire videt̄ ⁊ ex e iuſdem verbis falſum eſſe probatur Exemplo enim illius qui iſrahelitis maledixerat ⁊ qui ligna in ſabbato collegerat·oſtendit parua peccata breuibus ⁊ temporalibus ſupplicijs purgari·magna vero diuturnis ⁊ e ternis ſupplicijs reſeruari·¶ Ait

Querat hic aliquis ſi enim infidelis depꝛhenſus in adulte rio decollet̄·quid de eo poſtea fiet·aut enim punietur ⁊ falſum eſt hoc qd̄ dicit̄·non iudicabit deus bis in idipſum in tribulatione·aut nō pu niet̄ ⁊ optanduꝫ eſt adulteris·vt in preſentiaruꝫ breui pena puniant̄ vt fruſtrent̄ cruciatus eternos ad qd̄ rn̄demus deū vt omniū reꝝ·ita ſup plicioꝝ quoqꝫ ſcire mēſuras ⁊ nō p ueniri ſententia iudicis·nec illi i pec catorē exercēde de hinc pene aufer ri poteſtatez ⁊ magnuꝫ pct̄m mag nis diuturniſqꝫ lui cruciatibus·ſi q̄s aūt punitus ſit vt ille in lege q̄ iſra helite maledixerat ⁊ q̄ in ſabbato ligna collegerat tales poſtea nō pu niri qꝛ culpa leuis pn̄ti ſupplicio cō penſata ſit·¶ Illud aūt gregorij·Pluit dn̄s ſup vnā ciuitatē ⁊c non ad criminis veniā ſꝫ ad eius deteſta tionē referendū ē·vt ideo ps ciuita tis videat̄ eſſe cōpluta quia crimen qd̄ dilexerat deteſtari incepit nō ꝙ eius veniaz ↄſequat̄·criminis autez deteſtacō pluuia vocat̄·qꝛ ex fonte d̄ine grē cordi nr̄o inſtillat̄ vt vel ſic quiſqꝫ ad veram penitentiam perue niat·aut eo minus a deo puniat̄ ꝙ diuturniori d̄lectatione pc̄ti·maius ſibi ſuppliciuꝫ accumulaſſꝫ·Si vero ad indulgentiaz criminis pluuia re ferat̄ euāgelice ſententie ↄtraire vi debit̄ ſi enī ꝓpter odium fraternuꝫ etiā q̄ dimiſſa ſunt replicāt̄ ad penā

x ¶ Compenſata hic aperte innuit ieronimꝰ grauia pc̄ta de quibꝰ pe/ nitentia non agi tur inter flagella et h̄ puniri graui ſupplicio et in fu turo punienda e ternaliter·Leuia vero que h̄ puni untur ſufficienter ꝓ leui pena com penſationem vite eterne recipe qd̄ in bonis fieri non ambigimus·et in malis forte ita ſit ſed non credo ꝙ iam remitteretur pct̄m quo ad penaz ↄfitenti de vno et non de alio ꝙ negauimus·s·e·di·in illo·§·hijs auctoritatibꝰ

y ¶ Illud autem arbiter·ī·de·ↄ·di·iiij·omnis qui·

a ¶ Et ſi fides·s·i·q·i·fertur·s·xxviij·q·i·§·ex hijs·l·
b ¶ Obicitur·hic patet illa fuiſſe verba magiſtri· ſi illa·⁊c·
c ¶ Satiſfactio·s·e·di·ſatiſfactō· d ¶ Non percipitur ecce plane vi

multomagis que nondum ſunt di=
miſſa ad vindictā reſeruari proban
tur·Itē ſi ſm auguſtinum arbiter
ſue voluntatis non poteſt inchoare
nouā vitam niſi peniteat eū veteris
vite quō ad nouitatis indulgētiā
perueniet qui odij vetuſtatē nō de
poſuit·Ad deteſtacōem ergo crimi
nis vt dcm̄ eſt nō ad eius indulgē
tiam pluuia illa ꝑtinē ꝓbatur·Itē
illud Ambroſij·Et ſi fides deſit pe=
na ſatiſfacit·Non de ea fide intelli=
gitur de qua dicitur fides ſine operi
bus mortua eſt·ſed de ea de q̄ apo=
ſtolus dicit·Om̄e quod nō eſt ex fi
de id ē om̄e qđ contra conſcientiam
fit pcc̄m ē·Deeſt ergo fides cū non
ſubeſt conſciētia pcc̄i·Sꝫ qꝛ delicta
om̄ia nullꝰ intelligit·ē aliqñ in ho=
mine pcc̄m cuiꝰ nō habꝫ ꝯſcientiā·
Vñ apl̄us·Nichil michi ꝯſcius ſuꝫ
ſꝫ nō in hͦ iuſtificatus ſū·Cuiꝰ ergo
pcc̄i deeſt ꝯſciētia illius pena ſi paci
enter feratur ſatiſfacit et releuat ḡ
uatū·Qđ aūt in fine obicitur·ſi ſa=
tiſfactio illa fuit veniā impetrauit·
Si aūt veniā nō impetrauit ſatiſfa
ctio nō fuit·Si aūt ſatiſfactio non
fuit adhuc pena ſibi īponēda ē·non
ꝓcedit argumētatio·Satiſfactio
nāqꝫ eſt dū illius pcc̄i cauſa excidit
et eius ſuggeſtionibus aditꝰ nō in
dulgetur·ſed eius fructus non ꝑci
pitur·impeditur pcc̄o qđ nondū de
ſeritur·ꝑcipietur aūt cum eius peni
tētia fuerit ſubſecuta·ſicut ad laua
cruꝫ ficte accedens regeneracionis
ſacr̄m accipit nō tñ in xp̄o renaſcit
Renaſcit aūt ꝟtute ſacri qđ ꝑcepe=
at cū fictō illa de corde eiꝰ receſſerit
veraci pn̄ia ¶ Hic etiā auguſtinꝰ
in libro de penitētia ſcribit
Pium eſt credē et nr̄a fides hͦ ex
poſtulat·ut cū grā xp̄i in homine d
ſtruxerit mala·ꝑora etiā remunerꝫ
bona·et cū deſtruxerit ꝙ ſuū nō in=
uenit·amat et diligit bonum qđ in
peccāte plātauit ¶ Ex hoc etiā ſen
ſu illud Jero·dcm̄ videtur·
Si qñ videris inter multa opa

detur velle ꝙ par
ticularis ꝯfeſſio
fcā·ſ·d vno pcc̄o
adueniente carita
te incipiat viuere
et valere ad vitaꝫ
eternam et ꝙ ſic i
telligat patet per
exēplū qđ inducit
baptizato ſcđꝫ ꝙ
dꝛ de omnibus bo=
nis que fiūt ſine ca
ritate·ſ·ꝙ incipi=
ant viuē qđ tamē
nō credo·imo tan
tū illa bona q̄ fiūt
cū caritate·⁊ ſi po
ſtea fūt mortifica=
ta·iteꝝ aduenien
te caritate reuiui
ſcūt·ſi non aduene
rit caritas idē ē ꝙ
⁊ de eis q̄ fiūt ſine
caritate quia nec
iſta nec illa valēt
niſi ad bonū tpale
vel ad illuſtrandū
vel ad incomodū
vitandum vel ad
minorēꝫ penā ſub
eundam·ad excu=
ſand ḡ magr̄m di
cimus ꝙ intellexit
eam ad hoc vale=
re ꝙ vlteriꝰ ei ꝓ
illo peccato nō in=
iungetᷣ a ſacerdo
te ſatiſfactio alia
vt·s·e·§·Itēꝫ ap=
ponitur·v·ſi illa
ſatiſfactio·ſic bap
tizatus licet ficte
non rebaptizatur
de ꝯ·di·iiij·ſolet·
quod tamē R·ne
gat·l·Sed melius
diſtiguitur ſic bo
na opera ei in cari
tate fcā·et poſtea
mortificata p pec=
catum reuiuiſcūt
iteū per caritateꝫ
ad vitam eternaꝫ
conſequendaꝫ·ſic
facta olim ſine ca
ritate reuiuiſcūt·
et valēt tm̄ ad tē
porale p̄miuꝫ vel
ad minus ſuppli
cium ſubeūdum·ad
idē valēt bona fa=
cta cū caritate·et
poſtea per pecca=
tum mortificata·ſi
hō nūꝙ ad carita
tem redeat·ſm p̄
mū membrū intel
liguntur ille due
auctoritates ·ſ·e·
piū·⁊c·Si qñ·⁊c·
⁊ intellige ꝙ in a
lio tpe fecerūt bo
na·ſ·cū erāt boni
et i alio tpe mala cū erāt mali·Vel ſi dicatᷣ ꝙ in eod tpe intelligūtur
ille auctoritates iuxta ſcđm membꝝ·quem duplicem intellectū magi
ſter innuit ſupponendo aliam ſolucionem ibi·quanꝙ ⁊c·ſcđm tercium
membrum loquitur ezechiel dicēs·ſi auerterit·⁊c· et gregorius in·c·

hoc nobis maxime·⁊c·ſ·iiij·di·§·finis huius·Bona igitur ſine carita=
te facta et bona in caritate facta que comitatur mortalis culpa quam
non delet ſequens penitentia·ad ſenſum temporalis commodi vel mi=

pcc̄oꝝ facē queꝙ aliqua que iuſta
ſunt·non eſt tam iniuſtus deus vt
ꝓpter mlt̄a mala obliuiſcatur pau=
coꝝ bonoꝝ ¶ Quāꝙ memoria bo
noꝝ ad pn̄tem remuneracōem poſ=
ſit referri·ſicut gregorius in ome=
lia de diuite et lazaro ſcribit·
Cauendū nobis eſt vt ſi forte
aliqđ bonum agimus in pn̄ti ſeculo
remuneracōnēꝫ nō accipiamus ne
forte dicatur de nobis·Receperunt
mercedem ſuā·niſi em̄ diues iſte ali
quid boni egiſſet vñ in pn̄ti ſeculo
remuneracōēꝫ accepiſſꝫ·nequaꝙ a
brahaꝫ ei dicēt·recepiſti bona in vi
ta tua·¶ Itē iohānes criſoſtomꝰ
Quid ergo turbam̄·nemo vi=
dēs malignos ꝓſperitatēꝫ ha
bere turbetur·Non ē hic retributio
malignitatis neqꝫ ꝟtutis·at ſi ali=
quo modo ꝯtingit vt aliqua ſit retri
butio vel malicie vel ꝟtutis non tm̄
ſm ꝙ dignū ē ſꝫ ſimplicit̄ veluti q̄=
dam guſtus iuſticie vel iudicij·vt q̄
reſurrectionem non credunt talibꝰ
doceantur·Quando itaqꝫ videmus
malignū diteſcere·non ſubruamur
et qñ videmus bonū mala pati non
turbemur·Illic corona·Illic ſuppli
cia·Eſt ⁊ alia racō qꝛ nō poteſt ma
lus in om̄ibꝰ malus eſſe ſꝫ habꝫ aliq̄
bona·Nec bonus in om̄ibꝰ bonus
eſſe ſed habet aliqua pcc̄a·Quando
ergo ꝓſperitatē hꝫ homo malꝰ ma
lo capitis ſui ē·Cū ergo ꝓ illis bo
nis paucis hic retributionem acci=
pit illic iaꝫ plenius punietur ¶ Po
teſt etiā referri memoria bonorum
ad minorē penā habendaꝫ·vt bona
q̄ inter mlt̄a mala fiūt non ꝓficiāt
ad pn̄tis vite vel future p̄miū opti
nendū·ſed ad tolerabilius extremi
iudicij ſuppliciū ſubeundū·ſicut de ſi
de ⁊ ceteris que ſine caritate habē=
tur·Auguſtinus ſcribit·in libro de
penitentia dicens·
Si quis autē nō habēs carita
tem que ꝑtinet ad vnitatē ſpūs et
vinculū pacis·quo catholica ecc̄ia
congregata conuertitur in aliquo

noris pene profici=
unt·nō ad vite et=
ne fructuꝫ ad quē
proficiūt facta cū
caritate et morti=
ficata per peccatū
ſi poſtea redit ad
caritatem hanc di
ſtinctionem magi
ſter īnuit·ſ·di·iiij·
·§·finis Alij dicūt
ꝙ nūꝙ reuiuiſcūt
quo ad vitaꝫ eter
nam·ſicut nec ma
la ad penam eter
nam·ſecūdū quos
ponit hic magi=
ſter tres opinio=
nes·in hac opini=
one ē·R·g·⁊·h·
Dignum eſt·re=
muneret·p̄=
mio eterno·et ſm
hoc aliud ē in bo=
nis aliud in malis
que non reuiuiſ=
cunt·vel de tēpo=
rali bono intelligi
tur vel de minori
pena in alia vita
has tres opiniōes
magiſter ponit·l·
f ¶ Bonum·poſt
aliud bonum
Si quando·ꝙ
ꝙ·alia ſcđo
Cauendum·i·
euitandum
i ¶ Diues iſte·de
q̄ hic agitur·l·
k ¶ In pn̄ti·tm̄·
Quid ergo·C·
ſi videamus
malos ꝓſperari·
et bonos aduerſi=
tatem pati·non d
bemus turbari qꝛ
non eſt vera retri
bucio boni vl̄ ma
li·Nam ſepe puni
tur hic innocens
et extollitur qui
non meruit·Sed
hic oſtenditur ꝙ
in futuro erunt p̄
mia·et pone ꝙ q̄=
dam nō concedūt
et preterea in bo=
nis fūt aliqua ma
la digna puniri·⁊
in malis aliqua bo
na digna remune
rari·vltimo dicit
ꝙ cum malus hic
remuneratur ma=
lo capitis ſui fit·
quia in futuro pu
nietᷣ·nec pena eiꝰ
mitigabitur·
m ¶ Malignos·
nam vt dicit clau
dianꝰ tolluntur in
altū·vt lapſu grauiore ruāt·l·n ¶ ¶ Qui reſurrectionē·negātes·ſ·re
tribucōꝫ eoꝝ q̄ quilibꝫ i corpe geſſit·l· o ¶ Nō turbem̄·in alia vita
p ¶ bonus·C·de ve·uꝛ·enu·l·i·§·hijs colligitur
Si quis aūt non hn̄s culpanda·s·i·q·i·teneamus·

a Fortaſſis. nota ē aſſertionis. s. xiij. q. ij. temp9. s. xc. di. neq3 ad ca im. s. i. q. i. vide ɔtra. ſed ibi de hijs qui arroganter h' faciunt. hoc de hijs qui in faciando zelum dei hñt et ſi non ſcd͞m ɔſcientiam diuinam.
b Sine qua. s. di. ij. §. ɔ ponit' c. Fugerat. vel q° ad vitam eter
c Pñia. vtilis eſt quo ad penā eternā vitandā. nam optinendā. ſed vtilis ē q̄ ad penam temporalem. q2 eccia itez ei non apponet ſatiſ factionem p illo pcc͞o. nec ille tenetur amplius cōfiteri eccie h' pcc͞m ſi tñ digne penituerit omniū pcc͞orū. dz illd͛ pcc͞m ɔfiteri eccie. ſ. peccatū ſimulacōnis quo decepit ecciā. Et nota q illd͛ p̄mū pcc͞m de quo ſatiſfecit ſine caritate non remittit̄ anq̄ incipiat hr̄e caritatē. tūc enim ſtatim delet̄. s. e. §. illd͛ aūt. v̄. fi. l.

Di. iiij.

Quia vero. hic incipit quarta diſtinctio i qua tractatur an peccata ſemel dimiſſa redeant. et quidā ſimpliciter dicunt q redeant. non ſolum quo ad reatū ſ etiam quo ad eſſentiā et penā. in h' vidz delinaē. g. ȷ. e. di. §. vl. ſicut ɂ actio ſemel pempta reſtituit'. ff. ſi ex nox. ca. l. ſ alio iur. i. fi. pterea ſic bonū reuiuiſcit p gr̄iā ſeqn̄tē qd͛ prius mortificat' p culpā. ita mala mortificata p gratiā ruiuiſcunt per culpā ītatā. s. di. xx. c. piuz ɂ. c. ſi qn̄. Alij dicūt q ñ redeūt illa. ſ alia eiuſdē gn̄is. cū eni fōte ſilr̄ omittimus. redire dicūt̄ quadā ſilitudine ſicut flores redeunt in vere. Tercij dicūt pcc͞a redire tñ ꝑpt' aliqd͛ q̄tuor iſtoꝝ criminū. ſ. ꝑpter odium fraternū. vt i euāgelio. Serue neq̄ ɂc̄. Itē ꝑpter crimen apoſtaſie ȷ. e. quicūq3. Itē ꝑpt' penitētiā pñie. s. xxvij. q. iiij. fuit q̄ opes. Itē ꝑpter cōtemptū pñie. s. di. iij. ſi aplūs. Alij dicunt q nullo mō redeunt. ar. xxiij. q. iiij. ſi illic. l. di. miror. nec eſt ita i malis vt redeant ſicut in bonis. ar. de. ɔ. di. iiij. queris. ɂ h' credo catholice dici. dicunt' tamē redire q2 remiſſionis bn̄ficiū ſequēti culpa amittim9 ob ingratitudinem. s. di. xx. §. auctē. v̄. pnl'. nā pmde puat' glā q̄s ꝑpter ſequēs delictū. ac ſi nulla pcc͞a eſſēt dimiſſa. vt ȷ. di. v. frēs. Pñia em̄ duo facit. penam tollit et gloriam acq̄rit. vt. s. di. i. §. alij. ɔtra. c. ecce. auctēs aūt q̄ videntur dicere q redeant h' ſonant q ita puniūtur p ſequentib9. ac ſi nūq̄ ei dimiſſa fuiſſent. pcedit aūt. g. in hunc modum. Primo inducit auctēz q pcc͞a dimiſſa redeant vſq3 ad. §. eoꝝ. Scd͛o notat circa peccati dimiſſionem duas opiniones eoꝝ q̄ dicunt pcc͞a redire. Tercio allegat p aduerſa parte q non redeant. et ſic determinat diſtinctionem. l.

ſciſmate ɔſtitut9. ne xp̄m neget patitur tribulacōes anguſtias. famē. ſiti nuditatē. pſecucōes. picula carceres vincula tormenta. gladiū vel flammas vel beſtias vel ipā crucem timore iehēnaꝝ vl' eterni ignis nullo modo iſta culpanda ſunt imo vero ɂ h' laudanda patientia eſt. Non enim dicere poterim9 melius ei fuiſſe vt xp̄m negādo nichil eoꝝ pateretur que paſſus ē ɔfitendo. ſz eſtimandū ē forte tolerabilius ei futurū iudiciū q̄ ſi xp̄m negando nichil eoꝝ pateret̄. vt illud qd͛ ait apl'us Si tradidero corpus meū ita vt ardeam. caritatē aūt nō habeā. nichil michi pdeſt. nichil pdeſſe intelligatur ad regnū celoꝝ optinendū non ad extremi iudicij tolerabilius ſuppliciū ſubeūdū ɂ iſta h' ꝑpter caritatē dicta ſunt ſine qua i nobis nō poteſt eſſe pñia vera Qm̄ in bonis caritas dei eſt q̄ tolerat oīa. Penitentia ergo vt ex premiſſis apparet nulli in pcc͞o pſeuerāti vtilis ē. non tñ alicui denegāda ē. q2 ſentiet fructum eius cū alterius criminis penitentiam egerit. Sic itaq3 pñie diffinitio ɂ cetere auctoritates ſibi ɔſonātes negāt eū agē pñiā q̄ pſeuerat in crimine vtilem videlicet ſibi ɂ fructuoſam. Illud aūt ambroſij penitentia ſemel vſurpata nec vere celebrata ɂ fructum prioris aufert ɂ vſum ſequentis amittit. de ſolemni intelligitur. que cum non vere celebrata fuerit ɂ fructū p̄oris id ē ſuiipi9 aufert ſecutuꝝ ɂ p̄cedētis amittit q2 veniā quam impetrare potuit ɔtempſit ɂ vſum ſeqn̄tis aufert ſm ɔſuetudinē q̄rundā ecciaꝝ apd͛ q̄s pñie ſolemnitas non iteratur. De hac eadē penitentia etiā intelligitur nō eſt ſecundus locus penitētie.

S Erue. dimiſi tibi. qm̄ rogaſti me. nonne ḡ optuit ɂ te miſereri cōſerui tui. ſic̄ et ego miſertus tui. et iratus dn̄s tradidit eū. tortoribus quoaduſq3 redderet vniūſū debitū. ſic et pr̄ meus celeſtis faciet vobis. i. repetet a vobis dimiſſa. et in h' facit ad propoſitum. l.

D IIII

Quia vero multorum auctoritatibus ſupra monſtratum eſt penitentiā vere celebrari ɂ peccata vere dimitti etiam ei qui aliquando in crimen recaſurus eſt. queritur an peccata dimiſſa redeāt. Huius queſtionis varia diuerſoꝝ eſt ſentētia. alijs aſſerentib9. alijs econtra negātib9 pcc͞a ſemel dimiſſa vlterius replicari ad penam. Qd͛ aūt pcc͞a dimiſſa redeāt multoꝝ pbat̄ auctoritatibus q̄ꝝ prima eſt ꝓphe.

In memoriā redeat iniquitas patrum ei9 ɂc̄. Scd͛a ē illa euāgelij.

Serue neq̄ oīme debitū dimiſi tibi ɂc̄. Deīde auguſtin9 i libro pſalmoꝝ ait

Si iudas tenuiſſz illd͛ ad qd͛ vocat9 ē nullomodo ad eum vel ſua preterita vel parentū iniquitas pueniret. Quia ergo non tenuit adoptionē in familia dei ſz iniq̄tatem vetuſti gn̄is potius elegit. redijt iniq̄tas prm̄ in cōſpectu domini vt in eo etiā ipa puniret̄ Itē raban9. tradidit eū tortoribus. ɂc̄. Cōſiderādū ē q dicit vniūſū debitū. q2 ñ ſolū pcc͞a que homo egit poſt baptiſmum reputabunt̄ ei ad penam. veꝝ etiā peccata originalia que in baptiſmo ei dimiſſa ſunt. Itē greg. ex dictis euangelij.

Conſtat quia ſi in nos quod d͛linquitur ex corde non dimittimus ɂ illud rurſus exigitur. quod iā nobis p pñiam dimiſſum fuiſſe gaudebamus. Itē aug. in omelia p̄ma Dicit dominus. Dimitte ɂ dimittetur tibi. Si ḡ prius dimiſi dimitte vel poſtea. nam ſi non dimiſeris reuocabo te ɂ q̄cq̄d dimiſeram replicabo tibi. Item q̄ diuini beneficij oblitus ſuas vult vindicare iniurias

S Ed iudas iniquitas. conmiſſa ab eo imitando eos. alias iniq̄tas pr̄is nō reſpicit filiū niſi vt dixi ſit ſceleris p̄ni imitator. i. q. vi. ēmē. l.
g Ad eū vel ſua ɔtrari9 ſenſus facit ad ꝓpoſitū. g.
h Parentū. cōmiſſa a ſe imitando parentes.
i Sz iniquitatē. i. auariciā quā p̄mi parentes eius egerunt vel originalia pcc͞a. l.
Conſiderādū ē. originalia. pcc͞m originale ita dicitur reputari. q2 ita punitur p ſequētib9 ac ſi dimiſſum nō eſſet ar. ȷ. e. q̄ recedit ɂ ita de alijs dic. ſ quare dicit̄ pluraliter originalia cū vnū ſolū ſit originale. Rn̄deo. ponit pl'ale p ſingulari. ar. ff. d͛ orig. iur. l. ij. §. exactis demde regib9. i. rege exacto. vel ꝑpter diūſos effectus quos habet in hominib9 origiale. quoſdā em̄ facit iratos quoſdā luxurioſos. quoſdā auaros. ɂc̄ Itē ſic ɔcupiſcentia facit pueꝝ cōcupiſcibilē et adultū ɔcupiſcentē. ſic ɂ ſupbia fac̄ pueꝝ ſupbilē et adultū ſupbientē. vl' pl'aliter poīt ꝑpt' varias appellacōes q̄s hz. dr̄ enim lex membroꝝ. ſtimulus carnis. angelus ſathane. languor nature. fomes peccati. et cetera facit. s. di. vi. i palea. ſed penſand.

m Sūt dimiſſa. ſi penitet eum ſuſcepiſſe bapm̄. vel ita punietur ſufficienter ac ſi non eſſet baptizatus. Cons deus dimittit pcc͞a q̄ dimittat.
Conſtat dimiſi. h' vidz q p̄ſtat hō pcc͞m. ſ ex hoc ſequitur impoſſibile. ſ. q ſil' eſſet iuſtus et iniuſtus. bonus et malus. ſ dic q tpe ſil' ſit ab hoīe dimiſſio pcc͞i. et a deo remiſſio pcc͞i. precedit tñ grā vtrūq3. q̄ qn̄ vult et put vult in hoīe opat̄. expone ḡ h' prius dimiſi. i. poſt dimiſſuꝝ pmiſi. vel q̄ntū in me ē. q2 bn̄facere de9 par9 ē vel ad originale pcc͞m refertur h' q ſine merito hominis a deo remittitur vel ad parabolā euangelicā de ſeruo cui domin9 decēmilia talenta

priuſqʒ ille conſeruo. a ¶ Dimitte. i. abilem te oſtende. ad ſuſcipien / b ¶ Replicabunt᷑. expone hoc. vt. s. hoc eſt ita dānabit᷑ daʒ grātiam / ac ſi nō eſſet dimiſſa. et ita expone oēs has auctes. ꝯ. de. ꝯ. di. iij. / Reuertar. hꝰ fuit v̄ba ſathane. d ¶ Nō exponendꝰ. eſt. quomō. l. / xxvij. q. i. de viduis. l. e ¶ Vacantes. bonis operibus. / Omnemcūqʒ. omnium. etiā pꝰus dimiſſoꝝ. g ¶ Redditur. i. puniē

h ¶ Eoꝝ. q̄ dicunt pc̄ta rediē dimiſſa. duas ponit. g. opiniones que potius in v̄bis differūt ꝙ̄ in ſenſu. q̄dā eīm dicūt peccata dimiſſa redire. dimiſſa in quā ſm iuſticiaʒ non ſʒ pſcientiaʒ Alij dicūt redire pc̄ta dimiſſa pure et plene ſiue p bapm ſiue p pn̄iam. vt ḡ iſta intelligantur et qualiter hee opiniones ꝯueniāt notandū. ꝙ pdeſtinationis ſiue preſcientie quia ſb nomine etiaʒ pſcientie includitur pdeſtinatio. duplex ē effectus. ſ. in tempore iuſtificare. ⁊ eternaliter gloriā tribuē. Quo ad pmū effem nͣpatur deꝰ qn̄cūqʒ in hac vita pc̄ta dimittit. et hꝰ ē ſm iuſticiā pc̄ta dimittē. Quo ad ſcd̄m qn̄ ſic pc̄ta dimittit ne finaliter ad peccatū redire patiatur vt ad beatitudinē pducat. ⁊ hꝰ ē ſm pſcientiā pc̄ta dimittē. Qui ḡ finaliter ad pc̄ta reuertit᷑. nō ſm pſciētiā ſʒ ſm iuſticiaʒ remiſſionē pc̄toruʒ ꝯſecutꝰ ē. ⁊ hꝰ ē ꝙ tangit. g. ꝯ. e. §. finis. patet duas pdictas ſn̄ias nō eſſe ꝯrias. q̄a cui pc̄ta dimittūtur ſʒ iuſticiā plene ⁊ pure ei dimittūt᷑. vt. ꝯ. e. §. vl. l.
i ¶ Alij. hāc ḋraʒ opinionū non ponit magiſter niſi vt tractet de pdeſtinatione. non ꝙ ſibi in aliquo contradicunt. hoc alij reſpicit illud alij qđ inuenitur ꝯ. e. §. finis.

non ſolum de futuris peccatis veniā non merebitur ſed etiam preterita q̄ iaʒ ſibi dimiſſa credebat ad vindictam ei replicabuntur ¶ Itē de

Reuertar in da ſuper lucā domū meā. Timendꝰ eſt iſte verſiculus non exponendus. ne culpa quaʒ in nobis extinctaʒ credebamus. per incuriaʒ nos vacantes op

Omnemcūqʒ ¶ Itē primat.

Omnem poſt baptiſma ſiue prauitas heretica ſiue mūdana cupiditas arripuerit mox omniuʒ ꝓſternet in ima vicioꝝ. ¶ Iteʒ auguſtinꝰ in libro queſtionū deutronomij.

Peccatuʒ qđ ex adā trahitur temporaliter reddit᷑. q̄ꝛ omnes ꝓpt᷑ hꝰ moriunt᷑. Non autem in eternum eis q̄ fuerint p grāʒ regenerati ſi in ea vſqʒ in finē pmanſerint. ¶ Eoꝝ vero q̄ hanc ſequunt᷑ ſententiam. alij dicūt ꝙ pc̄ta reditura dimittuntur ſm iuſticiaʒ ſed non ſcd̄m pſcientiā ſicut nomina diſcipuloꝝ qui retro abierunt erant ſcripta in libro vite ꝓpter iuſticiā cui deſeruiebāt nō ſecundū pſcientiā que in numero ſaluandoꝝ eos nō habebat. ſic a latere dei dicuntur mille caſuri ⁊ deceʒ milia a dextris eius. quos tamen diuina pſcietia nunꝙ̄ ſuis annumeraue rat. ¶ Hinc etiaʒ ait dominꝰ moiſi

Si quis peccauerit ante me delebo eū de libro vite. vt ſm iuſticiā iudicis ille peccādo dicatur deleri q̄ ſm preſcientiam nunꝙ̄ fuerat aſcriptus ¶ Hinc auguſtinus in epiſtola ad corinthios.

Sed non in pluribus eoꝝ bene placitū eſt deo ⁊ ſi in aliquibus oīa omībus ſunt oīa ſacra ſʒ nō omnis gratia. ita ⁊ nūc baptiſmus cōmunis eſt. ſed non virtus baptiſmi

¶ Veꝝ hꝰ de ficte accedentibꝰ vel de hijs q̄ extra eccleſiam baptizantur intelligitur qui ſacramenti integritatē accipiunt virtutē vero eius minime aſſequunt᷑. Paruulis vero vel adultis plena fide accedentibus omnia peccata remittuntur. ⁊ ſi aliquando a bono receſſuri i malo ſunt vitam finituri. ¶ Unde auguſtinꝰ in libro de correctione ⁊ gratia.

Si ex bono in malū deficiētes bona voluntate moriuntur. reſpondeant ſi poſſunt cur illos deꝰ cuʒ fideliter ⁊ pie viuerent non tunc de vite huius periculis rapuit ne malitia mutaret intellectum illoꝝ. et ne fictio deciperet animas eoꝝ. vtrum hoc in poteſtate non habuerit an eoꝝ mala futura neſciuit. Nē pe nichil horum niſi peruerſiſſime atqʒ inſaniſſime dicitur. cur ergo non fecit reſpondeant qui nos irrident quando in talibus rebus exclamamus ꝙ̄ inſcrutabilia ſunt iudicia eiꝰ ⁊ inueſtigabiles vie eius. Neqʒ eīm hoc non donat deus quibus voluerit aut vero ſcriptura illa mentitur que de morte velut immatura hominis iuſti ait. Raptus eſt ne malicia mutaret intellectum eius et ne fictio deciperet animam eius. Cur ergo hoc tam magnum beneficium alijs dat. alijs non dat deus apud quem non eſt iniquitas nec acceptio perſonaꝝ ⁊ in cuius poteſtate eſt ꝙ̄diu quiſqʒ in hac vita maneat. que temptatio dicta ē ſup terrā. Sicut ḡ cogunt᷑ fateri donum eſſe dei vt finiat homo vitam iſtam anteꝙ̄ ex bono mutetur in malum. Cur autem id alijs donetur alijs non donetur ignoratur. Id tamen donum dei eſſe in bono perſeuerantiam ſm ſcripturas de

·iiij·c·vl·et·xxiiij·q·iij·quidam·v̄·pelagiani. nam illi pelagiani dicebāt ꝙ ſine grā dei p liberꝝ arbitriū ſcilicet poſſit q̄s operari bonū. vnde ſic obiciebāt auguſtino. dicis o auguſtine q̄ꝛ nō pt̄ q̄s cū ad adultā etatē puenerit bene opari ſine grā diuina. ſʒ illaʒ nemo pt̄ mereri. ergo deo non apponente grāʒ ex neceſſitate peccabunt iſti. ḡ per liberꝝ arbitriū nō dʒ eis tale pc̄tm imputari. ad quā obiectionem et ꝯſiles cum auguſtinus nō r̄nderet ſʒ exclamaret. O altitudo diuitiaꝝ ſapientie et ſcientie dei ꝙ̄ incōphenſibilia ſunt iudicia dei. et inueſtigabiles vie eius. deridebāt euʒ. hijs ita pmiſſis. diuiditur capl̄m in tres partes. In pma parte ponit auguſtinus caſum. in quo et ipſi exclamare ꝯpelluntur ꝓpter rōis defcm̄. ſ. cur deꝰ bonos q̄s ſcit a bono receſſuros et in malo morituros. non pꝰus tollit de medio ꝙ̄ malicia mutentur. et quare quibuſdam pſeuerantiā dat in bono. alijs nō. cū apud eū nō ſit iniquitas nec perſonarum acceptio. ex de iudi. nouit. In ſecūda diſtinguit inter filios dei nūcupacōe ſola ⁊ veros filios. cuius occaſione exponit Illud io. ex nobis exierūt. ⁊c̄. In tercia dicit. ꝙ perſeuerantiaʒ in bono dat deus ſolis predeſtinatis. et huius occaſione interſerit ꝙ diſcipuli xp̄i quidaʒ ſunt veri quidam nuncupatiui tm̄.
t ¶ Moriuntur hꝰ eſt dicere deficientes a bono mori.
p ¶ Ex bono. vnē no. i. ex bona voluntate. vel bonū refertur ad bonuʒ exteriꝰ ſimiliter ⁊ malum in voluntate ad interiꝰ ⁊ tūc ſubauditur moriuntur. h.
q ¶ Poteſtate. vt impet. h.
r ¶ Hoꝝ. imo pſeuerantia in bono donum dei eſt
s ¶ R̄ndeāt. s. xxiij. q. iiij. de tirijs

k ¶ Si quis. Iuſticiā. pn̄teʒ que eis ꝯfertur quibus pc̄ta dimittunt᷑. h
l ¶ Preſcientiaʒ. ab eterno enim pſciuit deꝰ taleʒ dimiſſionē nō valēēis ad vitaʒ eternaʒ. nec durāē in finē. h. ꝯſe iudicaturos cum dn̄o. et
m ¶ Mille caſuri. i. paucōres q̄ credunt ꝯſe decem milia. i. plures qui crediderunt ſe ſeſſuros ad dextram dei in eterna beatitudine. plures eīm ſunt q̄ credunt ſe ſaluandos ꝙ̄ qui credunt ſe iudicaturos cum dn̄o. et ideo illi deſignantur maiori nūo iſti minori. ꝯdomino. et ſi ali ꝯqui eorum.
Sed nō in pluribꝰ. plures illoꝝ nō placuert᷑
n ¶ Veꝝ. ⁊c̄. o ¶ Accedentibus. s. i. q. i. ſicut ficti. h.
Si ex bono. C. huius capl̄i colligi vid᷑ ex hijs duobus ꝯ. de. ꝯ. di.

t ¶ Neqʒ hic non donat. id ē donat. ar. ff. de. v̄. ſi. duobꝰ donat dico hic ſcilicet mori vel rapi. et ē ſenſus huius littere. hoc dat quibus voluerit. aut ſcriptura mentitur. ſed hoc nephas eſt dicere. vt. xxiij. q. v. quid ergo. l.
v ¶ Raptus eſt. s. xxiij. q. iiij. ea vindicta. h.
x ¶ Dicta eſt. a iob. s. di. ij. §. Iteʒ ſm hāc. ⁊. c. ſi enim inq̄t. v̄. qđ. n. l.
y ¶ Sicut ḡ. ſuſpenditur iſtud ſicut vſqʒ ad illuʒ v̄ſiculuʒ cum alijs. l.
z ¶ Poſui. in alia parte capituli. que non eſt hic.
a ¶ Ignorare. ar. ff. de legibus. non omnium.

a ¶ Suis·per preſentem iuſticiam·
b ¶ Vt ita ſit·ſ·ꝙ non dat·i·ſubtrahat perſeuerantiam·l·
c ¶ Nam iſti·quibꝫ deꝰ non dat perſeuerantiaꝫ vel predeſtinacōēꝫ·l·
d ¶ Filij dei ſecundum preſentem iuſticiam

debere dici ꝑmanentem vel pſeuerantē qui uſqꝫ in finem non pſeuerauerit·licet longo tēpore in operibus caritatis exiſtat·h·
n ¶ Conformes·puritate vite modo·et poſtea beatitudine·l·
o ¶ Filij dei·i·filij qui ē imago patris uſquequaqꝫ eadē cū patre·

e ¶ Filios dei·ſm pdeſtinacōneꝫ·l·
f ¶ Nobis·ſm opinionē nr̄am·
g ¶ Ait iohānes in euangelio·ſ·in v̄bis que ſequuntur·l·
h ¶ Deo·pdeſtinacōne·
i ¶ In vnū·i·i vnitate fidei··
k ¶ Futuri·i·filij dei p grām·l·
l ¶ In nobis·i·inter nos·l·

quibus teſtimonia multa iam poſui
fateantur nobiſum·⁊ cur alijs detur
alijs non detur ſine murmure aduer
ſus deum dignentur ignorare nobi
ſcum·Nec nos moueat ꝙ filijs ſuis
quibuſdaꝫ non dat deus iſtaꝫ perſe-
uerantiaꝫ·abſit enim hoc vt ita ſit ſi
de illꝰ pdeſtinatis eſſent·⁊ ſi ſm ꝓpo
ſituꝫ vocatis ſanctis q̄ vere ſunt filij
ꝑmiſſionis·Nā iſti q̄ cum pie viuūt
dicunt̄ filij dei·ſed qꝛ victuri ſunt im
pie ⁊ in eadem impietate morituri·
non eos dicit filios dei·preſcientia e
nim ſunt filij dei q̄ nondum ſunt no-
bis ⁊ ſunt iam deo·de q̄bꝰ euangeli
ſta ait iohannes·Quia iheſus erat
moriturꝰ p gente·⁊ non tm̄ p gen
te ſꝫ etiaꝫ vt filios dī diſperſos ogre
garet in vnum·Qui vtiqꝫ credendo
erant futuri p euangelij pdicatiōeꝫ
et tn̄ an̄ ꝙ eſſet factum iam filij dei
erant·In memoria enim pr̄is ſui in
concuſſa ſtabilitate oſcripti ſūt·Et
ſunt rurſus q̄daꝫ q̄ filij dei ꝓpter ſu-
ſceptā vel tpaliter grāꝫ dicunt̄ a no
bis·nec ſunt tamen filij dei·d̄ q̄bus
ideꝫ·Johannes ait·Ex nobis exie-
rūt ſꝫ non erant ex nobis Qui ſi fuiſ
ſent ex nobis manſiſſent vtiqꝫ nobiſ
cum·Non ait·ex nobis non exierūt
ſꝫ qꝛ nō manſerūt nobiſcum·iaꝫ non
ſunt ex nobis·veꝝ ait·ex nobis exie
runt ſꝫ non erant ex nobis·h̄ eſt et
quando videbant̄ in nobis nō erant
ex nobis·⁊ tanq̄ diceret̄ ei·vnde id
oſtendis·ꝙ ſi fuiſſent inq̄t ex nobis
ꝑmanſiſſent vtiqꝫ nobiſcum·filioꝝ
dei vox ē Johs loq̄tur in filijs dei lo
co pcipuo oſtitutus·Cum g̃ filij dei
dicunt̄ de hijs q̄ perſeuerantiam nō
habuerūt ex nobis exierūt·ſed non e-
rant ex nobis Et addit qm̄ ſi fuiſſēt
ex nobis ꝑmanſiſſent vtiqꝫ nobiſcū·
q̄d aliud dicit niſi non erant filij dei
etiā qn̄ erant in pfeſſione ⁊ nomine
filioꝝ dei·nō qꝛ iuſtitiam ſimulaue
runt·ſꝫ qꝛ in ea non permanſerūt·Ne
qꝫ enim ait·naꝫ ſi fuiſſent ex nobis·
verā non fictā iuſticiā tenuiſſent vti
qꝫ nobiſcū·Sꝫ ſi fuiſſent inq̄t ex no
bis ꝑmāſiſſent vtiqꝫ nobiſcū·In bo
no volebat illos ꝓculdubio ꝑmane
re·Erāt itaqꝫ in bono·ſꝫ qꝛ in eo nō
ꝑmanſerūt id eſt non vſqꝫ in finem p
ſeuerauerūt·non erant inq̄t ex nobis

etiā quando erant nobiſcum·h̄ ē nō
erāt ex numero filioꝝ etiā qn̄ erant
in fide filioꝝ·qm̄ q̄ vere filij dī ſunt
pſciti ⁊ pdeſtinati ſunt oformes ima
ginis filij dei·⁊ ſcd̄m ꝓpoſitum voca
ti ſunt ſancti vt electi eſſent·Nō em̄
perit filiꝰ ꝑmiſſionis ſed filius perdi
tionis·Fuerūt g̃ iſti ex multitudine
vocatoꝝ ſꝫ ex electoꝝ paucitate non
fuerūt·Non g̃ filijs ſuis predeſtina-
tis deꝰ pſeuerantiaꝫ non dedit·ha-
berēt em̄ eam ſi in eo filioꝝ numero
eſſent et q̄d haberent qd̄ non acce-
piſſent·⁊ ſm apoſtolicā veraqꝫ ſentē
tiam·ac p h̄ tales filij filio xp̄o dati
eſſent·Quemadmodū dicit ipe ad
pr̄eꝫ vt om̄e qd̄ dediſti michi nō pe
reat ſꝫ habeat vitam eternam·Hij
ergo intelliguntur dari xp̄o q̄ ordi
nati ſunt in vitam eternaꝫ Ipi ſunt
illi pdeſtinati ⁊ ſm ꝓpoſitum vocati
ſancti quoꝝ nullus perit·ac per hoc
nullus eoꝝ ex bono in malum muta
tus finit hanc vitam·Qm̄ ſic ē ordi
natꝰ ⁊ ideo xp̄o datꝰ vt nō pereat·
ſed habeat vitaꝫ eternā·Et rurſus
quos diximꝰ inimicos eius vel par-
uulos filios inimicoꝝ eius quoſcū-
qꝫ eoꝝ ſic regnaturus eſt vt in ea ſi
de q̄ p dilectiōeꝫ opat̄ hac vitaꝫ fi-
niant·iaꝫ etiam anteq̄ h̄ fiat in illa
predeſtinatione filij ſunt eius ⁊ dati
ſunt criſto filio eius vt non pereant
ſed habeant vitam eternaꝫ Deniqꝫ
ipſe ſaluator ait·Si manſeritis in-
quit in verbo meo vere diſcipuli mei
eritis·Nunquid in hijs cōputandi
ſunt illi de q̄bus euangelium ſic loq̄
tur vbi cum dn̄s omendaſſet mādu
candaꝫ carneꝫ ſuaꝫ ⁊ bibendū ſang
uinem ſuum ait euangeliſta·hec di-
xit in ſynagogis docens in caphar-
naum·Multi g̃ audientes ex diſci-
pulis eius dixerunt·durus eſt h̄ ſer-
mo q̄s poteſt eum audire·ſciens au-
teꝫ iheſus apud ſemetipm qꝛ mur-
murabāt de hoc diſcipuli eius dix-
it eis·h̄ uos ſcādalizat·ergo ſi vi-
deritis filiū hoīs aſcendētē ubi erat
pus ſpiritus eſt qui viuificat caro
aūt non prodeſt quicq̄·Verba que
ego locutus ſum vobis ſpūs et vi-
ta ſunt·ſꝫ ſunt quidaꝫ ex vobis qui
nō credūt·ſciebat em̄ iheſus ab ini-
tio qui eſſent credentes et q̄s eſſet

p ¶ Nō ergo·ſic ordina·ergo filijs ſuis nō pdeſtinatis deus pſeuerantiā non dedit·l·
q ¶ Numero·ſm pſcientiam·
r ¶ Apoſtolicaꝫ·que dic̄ q̄d habes qd̄ non accepiſti·et iacobus·om̄e datum optimum et om̄e donū pfectū deſurſum eſt·vnde verſus·Ex ope celeſti ſit ſi quid habetur honeſti·Et venit a ſupis vel agas bene vel mediteris·Item quicquid habes meriti preuentis gratia donat·Nil deꝰ in nobis pter ſua dona coronet·i·q·ij·ꝙ pio·

m ¶ De hijs·illi·ſ·q̄ nō de hijs·i·de illorum numero qui·⁊c̄·
m ¶ Sꝫ nō erant·i·uſqꝫ in finē non pſeuerauerūt·vn̄ ouidiꝰ·ſꝫ ultima ſep expectanda dies homini eſt dici-qꝫ beatus·ante obitū nemo ſupremaqꝫ funera debꝫ āgue ꝓdeſſe mo dicū qd̄ deſinit eē qd̄ nō durabit cō moda pua dabit Et nota quē non

s ¶ Precedāt·tēpore·
t ¶ Tales·ſm pſentem iuſticiā·l·
v ¶ Dati eſſent·ſi haberent perſeuerantiam·
x ¶ Hoc dixit·verba euāgeliſte uſqꝫ ibi·nūquid nō et cetera·
y ¶ Vbi pus erat apoſiopoſis quaſi tūc intelligetis q̄ dico·ut d̄ o·di·ij·prima·h·
z ¶ Spiritus vēo eſt·id eſt ſpiritualis intellectus·

a ❡ Finis · vbi eſt dictuꝫ ꝙ appellamꝰ filios dei ꝓpter preſenteꝫ iuſtici
am · q tamen ſm pſcientiaꝫ nõ ſuẽ · h b ❡ Alij vero · h̃ alij reſpicit illud
alij qd poſuit · s e · di · ⁊ · eoꝝ in · pñ · l · c ❡ Oĩmo · i · ſine determinacõe
aliqua · xxxi · q · i · ꝙ ſi dormierit b ❡ Proponat · ſ · auguſtinus ·
c ❡ Scribi · quadrimembreꝫ diuiſioneꝫ innuit · ḡ · quam ordinate ꝓſe
quitur vſqꝫ ad lo
cũ illum · ſic itaqꝫ
pctã · vnumquod-
qꝫ membruꝫ diffi-
niens · et diffinicõ
nes ſuas auctori-
tate ꝯfirmans ·
Benedictꝰ ·
qui bñdixit ·
· i · bñdicet · i · exal
tabit vos oĩ mõ
in aĩa et corpe · xx ·
iij · di · c · qui epũs ·
g ❡ Bñdictione ·
· i · exaltatione que
erit ſpũalis etiã in
corpibꝰ · q tũc ha-
bebũt ꝓprietatem
ſpũs · quia erunt a
gilia · et cibis nõ e
gẽtia · hãc auctori
tatem exponit · ſ · e
di · ⁊ · ſic itaqꝫ
h ❡ Elegit · pdeſti
nãdo · h · dicit h̃ ḡ
tis faciet ·
i ❡ Cõſtõnẽ · aut
p ipm · i · xp̃m ante
ꝯſtõneꝫ eccleſie ꝟ
bum · h ·
l ❡ Sancti · ꝟtuti-
m ❡ In bus · h ·
ꝯſpectu · nõ homi-
nũ · i · intus vbi de-
us videt non ex̃ v
bi homines · xxij ·
· q · v · humane au-
res · vel in ꝯſpectu
· i · in preſenti vita
n ❡ Predeſtina-
uit · ad bona q fi-
lij bituri ſunt · h
o ❡ p ihm · nõ me
ritis nr̃is ſꝫ coope-
rante criſto ·
p ❡ Criſtũ · i · ipm
ſm ꝓpoſitũ volun
tatis ſue in glorie
laudem et gratie
ſue in qua glorifi-
cauit nos in dilec
to filio ſuo · et to-
tum ẽ de auctẽ · ⁊ ·
q ❡ Ab itaqꝫ
eterno · quo ad dei
preſcientiam
r ❡ Qui nõ credit
iudicatus eſt · i · iu
dicari pſcitus eſt ·
Nouit · ſeduci
tur · finaliter
t ❡ Porro · ⁊c
v ❡ Scribendi · in
libro vite quo ad
dei preſcientiam ⁊
ſcdm iuſticiam ·
x ❡ Si quo minꝰ
· i · ſi aliquo modo
minus · i · non · qua
ſi diceret ſi non eſ
ſent ibi parate in
predeſtinatione ·
y ❡ Dixiſſem vo-
bis · i · non celaſſeꝫ
vobis · imo dixi liẽ

traditurus eũ ⁊ dicebat ꝓpterea di
xi vobis qa nemo venit ad me · niſi
fuerĩt ei datũ a pře meo ex h̃ multi
diſcipuloꝝ eius abierunt retro ⁊ iã
cum illo non ambulabãt ꝯNunqd nõ
⁊ iſti diſcipuli appellati ſunt loquẽ-
te euangelio ⁊ tamẽ non erant vere
diſcipuli qꝛ non mãſerunt in verbo e
ius ſm id quod ait · ſi manſeritis in
verbo meo vere diſcipuli mei eritis ·
Qui ḡ non manſerũt non habuerũt p
ſeuerantiaꝫ ſicut non vere criſti di-
ſcipuli ita nec vere filij dei fuerũt etiã
quando eſſe videbant ⁊ ita vocaban
tur · Appellamꝰ ergo hos ⁊ electos
⁊ xp̃i diſcipulos ⁊ dei filios qꝛ appel
landi ſunt quos regeneratos pie vi
uere decernimus · Sꝫ tunc vere ſunt
qd appellant · ſi manſerint in eo ꝓpt
quod ſic appellantur · Sed cum per
ſeuerantiam non habent id eſt in eo
ꝙ inceperũt eſſe non manent non ve-
re appellantur · propter qd appellan
tur · ⁊ nõ ſunt · apd eũ em h̃ nõ ſunt
cui notũ ẽ · qd futuri ſunt · id ẽ ex bo
nis mali · ❡ Finis vero huius auc-
toritatis eoꝝ ſentẽtie ꝯcordat qui
pctã dicũt dimitti ſm iuſticiã ⁊ nõ
ſm pſcientiã · Alij vero ꝗuis fateã-
tur pctã redire · tamẽ p pñiaꝫ ſeu p
baptiſma aſſert oĩmo peccata di-
mitti ⁊ plena fide accedentem ad la
uacꝝ renaſci · non aqua tm̃ ſed etiã
ſpiritu ſancto · ⁊ ſi poſtea peccaturꝰ
ſit deinde penitentem · ⁊ ſi aliquando
recaſurus ſit tamen tempore ſue pe
nitentie ita pfecte expiatum affir-
mant · vt ſi tũc moreret ſalutem in
ueniret ſempiternaꝫ Quoꝝ ſenten-
cie eiuſdem auctoritatis principiuꝫ
conſentit · Cum em̃ ꝓponat eis que
ſtionem quare preſcitos ad morteꝫ
cum fideliter ⁊ pie viuerent nõ tunc
de iure huiꝰ periculi deus rapuit ne
malitia mutaret intellectum eoꝝ ⁊
ne fictio deciperet aĩas eoꝝ cum de
immatura morte pdeſtinati ſcriptu
ra dicat · Raptus eſt ne malitia mu
taret intellectũ eiꝰ · ⁊ ne fictio decipe
ret animam illius · euidenter oſten-
dit illos tales fuiſſe qui ſi fatali ne-
ceſſitate huius vite ſubducti eſſent
periculis pfecto vitam ꝯſecuti eſſẽt
eternam · vtergo finis principio cõ

ueniat ⁊ ne ſibi ipſi videantur cõtra
ire diffiniendum eſt quid ſit ſcribi i
libro vite vel de eodem deleri ſecun-
dum iuſticiam · quid ſecundum pre-
ſcientiam · Secundum preſcientiaꝫ
ſcribi eſt ad vitam pordinari qd ab
eterno factum eſt · ❡ Vnde apl̃s in
epiſtola ad ephesios
Benedictꝰ deꝰ ⁊ pater dñi nr̃i
iheſu xp̃i q benedixit nos in omni be
nedictione ſpirituali in celeſtibꝰ in
criſto iheſu ſicut elegit nos in ipſo
añ ꝯſtõneꝫ mũdi vt eſſemꝰ ſancti ⁊
immaculati in conſpectu eius in ca-
ritate qui predeſtinauit nos in ad-
opcõneꝫ filioꝝ per ihm xp̃m · Simi
liter ſcdm preſcientiaꝫ deleri eſt ad
mortẽ non ad vitaꝫ preſciri · Qd et
ipſum ab eterno factũ eſt · Vñ dñs
in euangelio · Qui credit in me ha-
bet vitaꝫ eternaꝫ · Qui autẽ non cre
dit iaꝫ iudicatus eſt · ❡ Hinc etiã
auguſtinus ait ·
Nouit dñs q ſunt eius · ex hijs
nemo ſeducitur · Nondum apparuit
iudiciũ · ſꝫ iaꝫ factuꝫ eſt ❡ · Porro
ſcdm iuſticiã ſcribi eſt deo auctore
ea opari quorum mẽito ſit dignus
eterna ſalute · Hũc duplicẽ moduꝫ
ſcribẽdi i euangelio dñs aſſignauit
dicẽs diſcipulis · In domo pr̃is mei
multe mãſiones ſunt · Si quominꝰ
dixiſſem vobis quia vado parare vo
bis locum et ſi abiero et pparaue-
ro vobis locũ iterũ venio ⁊ accipiã
vos ad meipm · ut vbi ego ſũ ⁊ voſ
ſitis · ❡ Dicẽs in domo pr̃is · ⁊c · Si
quo minus dixiſſem vobis qꝛ vado
parare vobis locum oſtndit eos q-
bus loquebatur ſcriptos in libro
vite pdeſtinacione · ſubijciens ſi ab
iero et pparauero vobis locum ⁊c ·
oſtendit illos et adhuc ſcribẽdos
eſſe opacõne · ❡ Hinc etiaꝫ augꝰ in
eiuſdẽ loci explanacõne ait ·
In domo pr̃is mei · ⁊c · Domꝰ
dei tẽplũ dei regnũ celoꝝ · ſunt ho-
mines iuſti · in qbus ſunt multe dif
ferentie et hee ſunt mãſiones ipſius
domus · Hee aũt iam ſunt parate in
pdeſtinacõne ſic ait aplꝰus · qui ele-
git vos ante ꝯſtitucõem mundi p-
deſtinando · Parãde aũt in opacõ
ne · vnde quos predeſtinauit hos et

quia non ſunt ibi et vere parate ſunt in pdeſtinatione · quia vado pa
rare vobis locum in opacõe · parate qdeꝫ erant manſiones predeſtina-
tione · ſꝫ tamen adhuc parande ipſorum opatione · vel ſb vna diſtin-
tione vt ſit ꝓbatio p impoſſibile · h̃ mõ i domo patris mei manſiones
multe ſunt · et merito multe ſunt parate vobis in predeſtinatione · qꝛ
ſi non eſſent para
te in predeſtina-
cõne ego dicerem
vobis vado para-
re eas · i · vado eaſ
vobis predeſtina-
re · hoc nũc eſt im-
poſſibile vt incipi
at aliquid prede-
ſtinare · cõſtat er-
go manſiones il-
las paratas eſſe ⁊
hoc eſt ſi non eſſet
ibi dixiſſeꝫ vobis
quia vado parare
· i · pdeſtinare · h
s ❡ Quo minꝰ · i ·
aliquo minus · i ·
non · quaſi diceret
ſi nõ eſſẽt ibi mul-
te manſiões dixiſ-
ſem vobis quia nõ
ſunt ita ſed quia
vado parare eas
in operatione · et-
cetera · vel id eſt ſi
multe non eſſent
ibi manſiones ⁊ ve
re ſunt ibi · quia
vado parare eas i
operatione ·
a ❡ Scriptos · nõ
h̃ · ar · ꝯtra excep-
tionem · gra · in illo
· ⁊ xxvij · q · ij · ⁊ · ec-
ce impoſſibilitas ·
quia hic ex nega-
tione ſequitur af-
firmatio ·
In domo · iu-
ſti · xxiij · q · i ·
omnibus · l ·
c ❡ Predeſtina-
uit · ab eterno ·
d ❡ Et vocauit ·
in memoriam per
gr̃e collacõnem ⁊
interiori vocacõe
e ❡ Que fecitꝰ · i ·
que ſe factuꝝ pre
ordinauit ·
f ❡ Cõfirmat eſ-
ſe · manſiones pa-
ratas · p ar · a con-
trario ſenſu aſſũp
tum illius ꝟbi ſi q
minus · et hoc eſt
quod ſequitur l ·
g ❡ Et ſi abiero ·
vnde eoipſo ꝙ abi
it manſiones illas
parauit · in opere
id ẽ ipſos ad pre-
parandum excita
uit · Accedit enim
eos amplius ad d
ſiderandum · ſe qn
to enim amplius
res deſiderata ſub
trahitur tanto am
plius deſideratur ·
et eoipſo ꝙ ſe ſub
trahit aſpectibus
eoꝝ · meretur fi-
des i eis augmẽtari

fides em̄ ē de re non viſa· et hoc eſt abiens a ſuis ad tempus·
a ❡ Sed non relinquens· qꝛ cū eis eſt ſemp· s· di· ij· querendū· Meritūꝫ
em̄ ita diuinū ē· vt ait auguſtinꝰ· ſi de ea re ſit quā credē ad religio/
nē ptinet· nō em̄ de omī re que non videt̄ ꝙ ſꝫ dicit̄ accipiendū eſt· l·
b ❡ Parat· loquit̄ hic ac ſi aliquis poſſet incipere ꝑdeſtinari· qđ nō ē
c ❡ De viſa re· ſꝫ innuit illud· fides nō habet meritū cui hūana ꝛōe ex
periēcia pbet expimē
tū· de· ɔ· di· iiij· ve

o ❡ Prima em̄ ꝑdeſtinacō· pmꝰ modus predeſtinationis· l·
p ❡ Gratificauit· i· gratos fecit· q ❡ In dilecto· i· ꝓpter vel ꝑ·
r ❡ Dilecto· qꝛ ꝓpter dilectū ſuū filiū nos diligit· et illis quos diligit
et quibꝯ vult filiꝰ diuina dona largitur· ꝑordinacō ad iuſticiaꝫ · et
s ❡ Natura· i· tempore· naturaliter em̄ ipa ipa iuſticia· i· appoſitio ğ
cie precedit ꝑordinacōem ad vitam eternam· ſed lege ſequendi duo
prima ſequuntur
duo vltima vt ſe/
quencia oſtendūt

d ❡ Et inde nit
eſt· ipe deus· ſ· h·
e ❡ Meritū· hinc
et ſꝫ illud fides nō
hꝫ meritū· ar· i· de
cō· di· iiij· venit·
f ❡ Deſiderat̄ i ea
· ſ· fide· ⁊c̄· h·
g ❡ Habet̄· futu/
ra gloria· h·
h ❡ ꝓpha· ad id
reſpic̄ ꝙ dixit qđ
ſit deleri ſm pſcie
tiam non ad ꝓxi=
mum· cū multi ſal
uādi deleant̄ ⁊ ſm
iuſticiaꝫ et opant̄
dānacōe dig̃· h·
i ❡ Deleantur· ſꝫ
d̄bū reſpicit dele/
tionē ſm pſciam·
k ❡ Sic itaq̧· re/
uertit̄ ğ· ad ma/
teriā huiꝰ diſtinc
tionis· et qꝛ in il /
lo· §· eoꝝ opinio=
nē poſuerat dicen
tiuꝫ ꝙ pccā receſ
ſuris a iuſticia re
mittunt̄ ſm iuſti/
ciā nō ſm pſcienti
am · hic oſtendit
quid ſit pccm̄ di=
mitti ſm iuſticiā·
qđ ouenienter pt̄
dici fieri eē ſm p=
ſcientiā· et ide ſup
ta occaſione duas
dicit eſſe dei ꝑor=
dinacōes· et eaꝝ
ſimilit̄ duos eſſe
effectꝰ · qđ totum
āguit ex diuerſis
verbis auctorita/
tis apl̄i· ſubiūgit
etiā qualiteꝛ lege
oſequēdi ſe habe/
ant iſte preordia/
cōnes et eaꝝ ef/
fectꝰ· et adicit ꝙ
auctoitas· euāge=
lij· ſi fuiſſēt ex no
bis· ⁊c̄ · etiam ſm
hāc diſtinctioneꝫ
ē intelligenda · et
in quē moduꝫ op/
tinet demonſtrat
et hoc vſq̧ ad· §·
hāc ſocietatem· l·
l ❡ Secđm preſci=
entiam · preſentis
iuſtificacōis· l·
m ❡ Auctoritate
· s· e· di· bn̄dcūs· l
n ❡ Preordinacō
nes· i· ꝑdeſtinacō=
nes plures· plura/
liteꝛ dicit propteꝛ

vocauit ſm ꝙ dicitur· Fecit deꝰ que futura ſunt ·id eſt que facturꝰ erat et infra· Si quo minus cõfirmat eſſe· qꝛ ſi non eſſent dixiſſꝫ ibo et parabo id ē ꝑdeſtinabo· Sꝫ qꝛ ibi ſūt nō ē opus aliq̄ parare· qꝛ vero nōdum ſunt i opacōe· addit et ſi abiero ⁊ ꝑparauero vobis abiēs ſꝫ nō derelinquēs parat qꝛ ſb̄thit ſe ⁊ latet vt ſi fides q̄ nō ē de re viſa· ⁊ inde ē meritū fidei· Ex hac viuit iuſtꝰ et mundatur ei cor dū peregrinat̄ ⁊ in ea d̄ſiderat̄ qđ nondū habet̄· hec ē preparatio manſionis quia ſic parat nos ſibi ⁊ ſe nobis vt maneat in nobis ⁊ nos in eo· quantū quiſq̧ erit particeps eius plus vel minus ꝓ diuerſitate meritorum· ⁊ hec eſt multitudo manſionum· ❡ Itē ſm iuſticiā deletur q̄ gratia ſubtracta ea opari permittit̄ qbꝰ eternaꝫ dānacōeꝫ meretur· hic ꝓpha loquens ex pſona xp̄i ait· Deleant̄ d̄ libro viuentiū· hoc ē ſubtrahat̄ eis gratia· qua ſubtracta hic in ꝓfundum viciorum· deinde in eternaꝫ dānacōeꝫ pcipitent̄ ⁊ cū iuſtis non ſcribant̄· id eſt non apponatur eis grā qua fiant digni eterna ſalute· ❡ Sic itaq̧ peccata ſm pſcientiā remittunt̄ cū ab eterno ğtia preparat̄ qua vocatꝰ iuſtificet̄· iuſtificatꝰ tandem eternaliter glorificet̄· Secđm iuſticiā vero peccata remittuntur cum vel baptiſma plena fide accipitur· vel pn̄ia toto corde celebratur que remiſſio ⁊ ipa ſm preſcientiā non inconuenienter dicitur fieri· Vt em̄ ex pmiſſa auctoritate apoſtoli dat̄ itelligi due ſūt ꝑordinationes· Vna qua quiſq̧ ſꝫ ꝑordinat̄ ad iuſticiam ⁊ remiſſionem peccatorū pcipiendā· altera qua q̄s ꝑdeſtinatur ad vitā eternam in futuro optinendā· harꝫ effcūs ſunt pn̄s iuſtificacō ⁊ futura glorificacō que oīa i pmiſſa auctoritate conuenienter diſtinguuntur Prima em̄ ꝑdeſtinatio qua preordinant̄ ad pn̄teꝫ iuſticiaꝫ deſignat̄· cū d̄r ſicut elegit nos in ipſo ante mūdi oſtōnem· ⁊c̄· Eius effectus infra ſupponitur In qua gr̄atificauit nos in dilecto filio ſuo ⁊c̄· Secunda ꝑordinatio ibi oſtendit̄· qui predeſtinauit nos in adoptioneꝫ filiorum ⁊c̄· eius effectus premittitur· dum dicitur Qui benedixit nos in omī bn̄dixiōe ſpūali ⁊c̄· Hee due ꝑordinationes et earū effectus ita ſe habent vt pma ⁊ eꝰ effectus natura ꝑcedant ⁊ tpe· lege oſequendi inferantur· Si em̄ eſt aliq̄s preordinatus ad vitā· oſequēter infert̄ ergo predeſtinatus eſt ad iuſticiā· ⁊ ſi oſequit̄ vitā eternā· ergo eſt oſecutus iuſticiam ſed non ouertit̄· vnde multi ſunt participes pme ꝑordinationis ⁊ eius effectus ad quos ſecūda vel eius effectus minime pertinē ꝓbatur· Iuxta hāc diſtinctionē intelligenda ē illa auctoritas· Iohānis· ex nobis exierūt ſed nō erāt ex nobis· nam ſi fuiſſent ex nobis manſiſſent utiq̧ nobiſcum· Ex nobis inquit exierūt· id ē a nr̄a ſocietate receſſerunt· quia pme ꝑordinacōis et eius effectus nobiſcū pticipes erāt· ſed nō erāt ex nobis· id ē ſecūde ꝑordinacōis et eꝰ effectus ſocietatē nobiſcū non inierāt qđ ex eo videri pt· qꝛ ſi fuiſſent ex nobis· id ē ſi illius ꝑordiacōis nobiſcū pticipes eſſent māſiſſnet utiq̧ nobiſcū· id eſt a ſocietate effectus eius ꝑordinationis quā nobiſcū otraxerāt nō receſſiſſent· Si em̄ ad ſecūdā ꝑordinacōnem utrūq̧ referretur· nō ouenienter illud inferretur manſiſſent imo incepiſſent utiq̧ eſſe nobiſcū· Si vero ad pmā falſa eſt ꝓpoſicō· ſi fuiſſent ex nobis ⁊c̄· multi enim pn̄tis iuſticie et ſanctitatis participes fiunt qui tamē in ea non pſeuerāt· Vnde dn̄s in euangelio ait· Non q̄ inceperit ſed qui pſeuerauerit uſq̧ in finem hic ſaluus erit ❡ Hanc ſocietatem ſi quis ſolo nomine et

t ❡ Cōſeqn̄di· i· ɔ
ſeqn̄tie ipotetica=
rū vl̄ ɔdicōnaliū·
u ❡ Exierunt q̄a
nō pt̄ eſſe ꝙ no=
biſcū fuiſſēt q̄ ad
ſecundā ꝑordina=
tionē· ſ· ꝙ eēnt ꝑ=
ordinati · ſ· ad vi=
tā eternā· et tn̄ nō
manſiſſent nobiſ=
cū· intelligas ɔti
nue· vnde ſubiūgi
tur inmo incepiſ
ſēt eſſe nobiſcū· h
x ❡ Secunde pre=
ordinationis · qđ
notatur p ſꝫ ꝙ di
citur fuerūt ex no
y ❡ Si illi= bis· l·
us ꝑordinacōis·
· i· pme veriꝰ ſcđe
z ❡ ſocietate· ſ· ef
fcūs ꝑe ad ſcđam
❡ Quā· ſ· pmā
a ❡ Vtrumq̧· i· ſi
fuiſſēt ex nob̄ mā
ſiſſēt vtiq̧ nobiſ
cū· ita· ſ· vt ante=
cedens referat̄ ad
ipaꝫ ꝑordinatio=
nem ſecundam· et
oſequens ad eius
effectum·
b ❡ Nō ouenien=
ter· hoc forte ideo
dic̄ q̄a adhuc iſti
nō hēbant effectū
ſecūde preordina
tionis· ſed habitu
ri erant· ⁊ ideo nō
conuenienter ſub
iungeretur·
c ❡ Manſiſſēt· cū
iſti adhuc ibi ma
nerent · i· in mūdo
qđ innuitur ex vi
locutionis· h·
d ❡ Hāc· ſ· ꝑdeſti
natoꝝ vl̄ pſcitoꝝ
rū d̄ qbꝯ fit mēcō
in auctē jo· exiere
⁊c̄· s· §· prox· et e·
ſi ex bono· quaſi di
ceret· in eadem q̄
litate in qua erāt
futuri apparebūt
tunc in preſentia
e ❡ Societatē· ſci
licet ꝙ dānādi ve
rā iuſticiā habere
poſſunt· ⁊ ſcđm ꝑ
ſcientiam· et nō ſo
lo noīe iuſti cenſe
ri debeant· oſten=
dit auctoritatibꝯ
et rōnibꝯ vſq̧ ad

duos effcūs ꝑordinacōis· quoꝝ vnū implet deus hic propter iuſtificationem· alteꝝ in futuro dando beatitudinem· vna eſt enim dei preordinacō· i· deꝰ ꝑordinans· vnus et ꝑdeſtinans· vnus eſt ſed eius duo ſunt effectꝰ· ſ· iuſticia et iuſtificacō in pn̄ti· et eterna btitudo in futuro

illū locū· ꝙ auteꝫ· ibi diuerſos modos huius vocabuli filij dei aſſignat et qualiter filij dei appellentur · etiam et qui futuri ſunt mali· vt oſtendat tandem ex hoc qualiter peccata dimiſſa redeant· et ſꝫ vſq̧ ad· §· qui autem· et ſꝫ nota ꝙ ſꝫ vult infringere opinionē quam· s· e· poſuit

·§·eorum ·que dicit damnatos ſolo noīe iuſtos eſſe nō ſm preſcientiā
a ℭ Auctoritatis ·que auctoritas poſita eſt·s·e·ſi·ex bono ·l·
HEc nos·que in eadem·s·e·di·§·verum·c·ſi ex bono·b·
c ℭ Vt qualitate ordo· vt eſſent filij ire·i·q̄ preſcientie·i·pn̄tis malicie et pc̄ti preſentis eſſent tales dico non ſpecie tm̄· ſ3 ante dei oculos ·i·non ſolum viderentur tales ſed eſſent·

tantum·maior ſi nos creaſſet et gubernaſſet·ſed maxima quando cum hijs nos de ſanguine proprio redemit·
MOdo creatura·nulla prerogatiua ſup alias creaturas predita·
q ℭ Sicut hij·q̄ mali ſunt adhuc ſ3 futuri ſunt boni q̄a p̄deſtinati
r ℭ Eterne·ſicut qui boni ſunt ⁊ finaliter boni permanſuri·l·
s ℭ Nobiſcum ·i·adhuc modicum fidei habetis·

b ℭ Preſentie·q̄ſi diceret in ea q̄litate in qua erant futuri apparebūt in preſentia·vt·s ·e·nouit dn̄s·

e ℭ Quibꝫ·ſ·qui preſentez habent iuſtitiā·ſ3 ſunt eaz amiſſuri · de quibus·s·prelibauit ·§·eorum·l·

f ℭ veraciter·ar·ff·de auro ⁊ argē·le·ſi ita·l·

g ℭ Duobꝫ·i·ſm q̄ ſunt i patria iā et ſ3 q̄ adhuc ſūt i preſenti vita · q̄ triphariā diuiditur ſicut iam magiſter dicet ·h·

h ℭ Exſpectacō · ·i·creatura exſpectans·ſ·homo·

i ℭ Reuelacōem filioꝝ dei· ex qua ·ſ· apparet qualis eſt · vel futurus ē homo·dicit᷑ h̄ creatura quia hic videt᷑ creatura eſſe tm̄ ſ3 ī alia vita apparebit q̄ eſt filius dei· q̄ in hac qmdez vita plene non apparet·h·

k ℭ Corruptiōis· ·i·penalitatis ·vel a cura querendi victum ⁊ veſtituz ⁊ alia quibus indiget noſtra mortalita s·h·

l ℭ In libertatez ·i·in glorioſam libertatez quam habebunt filij dei·h·

m ℭ Intra nos ·i· in anima et ratiōne volemus ·

n ℭ Adoptionez· perfectam ſcilicet ex omni parte vt ſimus filij dei ſm animam ⁊ ſcd̄m cōpus quantum ad gaudium anime · et ſtolaz immortalitatis in corpore·

o ℭ Vel filiorum dei · venientes ad iudicium ⁊ maxia racōe ·magna fuiſſet ſi nos creaſſet

pfeſſione nō aūt rei veritate a damnādis dicat ɔtrahi·eiuſdem auctoritatis teſtimonio ɔuincitur · de hijs enim qui p̄me non ſecunde p̄ordinationis ſunt participes· ℭ Auguſtinus ait·
NEc nos moueat q̄ filijs ſuis quibuſdaz non dat de᷒ iſtā pſeuerantiā· abſit em̄ vt ita ſit ſi p̄deſtinati eſſent·⁊c̄· que in eadem auc̄te ſup̄ ɔtinentur· Oues nāq3 d quib᷒ dn̄s in euangelio ait Et alias oues habeo que non ſunt ex h̄ ouili ⁊ filij dei· de quib᷒ ·Johannes ait ·vt filios dei q̄ erāt diſpſi ɔgregaret in vnū·ita pſciētia erāt oues ⁊ filij·vt q̄litate preſcientie non ſpē tm̄·ſ3 etiā ante oculos dei eſſent filij ire ⁊ pdicōnis eterne· Vn̄ apl's ait Non videbamur eſſe ſed eramus inquit ⁊ nos natura filij ire · Nec ait reputabami ab hominib᷒ ſ3 fuiſtis aliqn̄ tenebre nunc autez lux in domino· De ſe quoq3 ſcribens ad thimotheum nō ait videbā ſ3 fui pſecutor ⁊ blaſphem᷒ ⁊ ɔtumelioſ᷒·nunc aūt ſum miſc̄diā ɔſecut᷒ Oēs quoq3 q̄ ī xp̄o naſcūt᷑ ⁊ q̄ ei᷒ ſanguine a diabolo redimūt᷑·p̄us ex adā pctores naſcunt᷑ ⁊ diabolice ſuitutis obnoxij· Sicut ergo iſti q̄uis ſint futuri dei filij tn̄ p̄us ſunt filij diaboli ſic hij de quibus ſmo habetur q̄uis recedendo a iuſticia ſint futuri filij pdicōis eterne·tn̄ cū pie ⁊ fidelit᷑ viuūt vere ſunt filij dei ⁊ iuſti ⁊ eterna btitudine digni· Vn̄ auc̄tas nō ait cū viderent᷑ pie ⁊ fideliter viuere vere ſunt filij dī ⁊ iuſti ⁊ eterna beatitudie digni· ſ3 cū pie ⁊ fidelit᷑ viuerent·nec veraciter a bono in malum ɔmutarentur q̄ nunq̄ veraciter boni fuer̄t· Dn̄s quoq3 non ait p ezechielem · Si auerterit ſe iuſt᷒ a iuſticia ſua quaz videbatur h̄re ſ3 ſua quaz ſcilicet veraciter habebat· Qd aūt ī eadē auc̄te ſequit᷑ non erant ī numero filioꝝ quando erant in pfeſſiōe filioꝝ ita intelligendū ē· Filij dei duobus modis appellant᷑· Dicuntur filij dei participacōe hereditatis eterne ·ſicut· Johannes ait in euangelio quotquot crediderūt in eū dedit eis ptatē filios dei fieri·Et apl's in piſtola ad romanos · Exſpectatio

creature reuelacōez filioꝝ dei expectat ·⁊ infra Ipſa creatura liberabitur a ſeruitute corruptionis in libertatē glorie filioꝝ dei·⁊ infra Ipi intra nos gemim᷒ adopcōez filiorum dei exſpectantes · ℭ Hinc etiam auguſti·eadē v̓ba apl'i exponens ait ·
MOdo tm̄ creatura ē nondū filioꝝ forma pfecta· h̄ g̊ modo nō ſunt filij dei niſi participes beatitudinis eterne In pn̄ti etiā dicūt᷑ filij tribus modis · vel predeſtinacōe tantū ſicut hij de quib᷒ iohānes ait vt filios dei q̄ diſperſi erant ⁊c̄· Vel p̄deſtinacōe ⁊ ſpe eterne beatitudis ſicut illi quibus dn̄s ait · Filioli adhuc modicū vobiſcū ſū· Vel merito fidei ⁊ pn̄tis iuſticie·nō aūt predeſtinatione claritatis eterne· ſicut hij d quibus dn̄s ait · Si dereliquerint filij ei᷒ legez meaz ⁊ in iuſticijs meis non ambulauerint ·⁊c̄· Hij ergo de quib᷒ in preſenti agit᷑ filij ſunt merito fidei ⁊ pn̄tis iuſticie·non autem ſūt filij adopcōis eterne· Qui g̊ peccata dimiſſa redire fatēt᷑ ſm iuſticiaz ⁊ nō ſm pſciētiā·ea dimitti nec̄e eſt vt ɔfiteant᷑·ſicut ſaluandis pc̄ta ſm iuſtitiā ad eternā damnationez imputant᷑ nō ſm preſcientiaz Quia ⁊ illis a bono in malū deficientibus ſingula replicabunt᷑ ad ſupplicium· ⁊ hijs vſq3 in finem in bono perſeuerantib᷒ nulla imputabunt᷑ ad penā eternā ℭ Qui aūt dicūt q̄ pc̄ta dimiſſa non redeant auctoritate gregorij ⁊ pſpi ſentētiā ſuaz affirmare conantur ℭ Ait em̄ greḡ·in moralibus libro vigeſimoquinto
QVid eſt qd dicit᷑· Qui reddis iniq̄tatem filijs ac nepotib᷒ · pc̄tm ſcz originale a pn̄b᷒ trahimus ⁊ niſi p gr̄am baptiſmi ſoluamur etiam parentū portam᷒ culpam·q2 vnum cum illis ſum᷒· Reddet iniquitatem patꝝ filijs dū p culpa parentis ex originali pc̄to anima plis polluitur Et rurſus· Non reddet iniquitatez patꝝ filijs·q2 cū ab originali culpa p baptiſmū liberamī nō iam parentū culpas ſ3 q̄s ipi ɔmittim᷒ hemus
O ℭ Itē ī reſponſionib᷒ pſpi·
QVi recedit a chriſto et alienus a gr̄a finit hāc vitaz·qd niſi in

t ℭ Qui ergo·infert ex p̄ximo dictis per ar·a ſili· et reuertitur hic ad principalem materiam huius·di ·

v ℭ Non ſm pſciētiaz·ea tam̄ ſm pſcientiaz dimitti ſicut dixit gra·s· · e·§· ſic itaq3 ·v· que remiſſio· Sed hic alter ſumit nomē preſcientie q̄ ibi·l·

x ℭ q̄ aūt ab hic vſq3 ad·§·verum· probat ſententiaz aliā·ſ·pc̄ta dimiſſa non redire·

QVid eſt qd dicitur·ſ·p moiſen·p hanc auctoritatem non pbat ppoſitum ſed per ſequentem optime·l·

3 ℭ Filijs· non pt intelligi niſi de originali pc̄to ·alias enim ɔtradiceret et auctoritas illa filius non por·⁊c̄· ·i·q·iiij·iudei ·

a ℭ Pc̄tm ·ſolū·l

b ℭ Habemus·vn̄ patet q̄ originale pc̄tm dimiſſum nō redit ·et ita peccata dimiſſa nō redeunt·

QVi recedit · ſ3 nō in id qd ·s·xxiij·q·iiij·ſi illic·s·l·di·c·miror ⁊·c·tres autez·b·

a ¶ Recedit· h̄ expreſſe dicit q̄ peccata non redeant· Sȝ ſi volueris de
nere contrariū expones ſic· nō recidit o[m]nino vel in eadem quantitate i
q̄ prius ē b ¶ Que ei·i· qualis mors eterna· ſ· ſi ſic exponatur nō con
tradicit ſibi c ¶ nec in originali· ſi ſic exponatur cōtradicit
d ¶ Morte·i·ſiſi pena eterna =ſter vocat pncipiū vbi dicit· ſȝ non in
e ¶ Finis ꝛc̄· pncipio· magi= id ꝛc̄· finē vero vbi dixit· qui tñ ea ꝛc̄·
·s· ꝑx· q̄ recedit·
Sed illud ea facit
ſimplicē ꝛ noialeȝ
relatōnem· nō nu=
meralē· ſic ibi mu/
lier q̄ dānauit ſal/
uauit·
f ¶ Quā penam· verū dicēt ſi ꝓ eo
dem pcō pena ex
ciperet·
g ¶ Determināt·
·g· alit̄ intelligit
in ſequenti· §·
h ¶ Aſſertores· ꝛ
illi q̄ dicēt q̄ pcc̄a
nō redeūt dimiſſa
i ¶ Extitit· vl'·l·
potius· q: ita dam
nabitur ibi q̄s ꝓ
ſeqn̄ti pcō ſicut
dānaretur ſi p̄ma
pcc̄a nō eſſent di=
miſſa· ſ· eternali=
ter· ſed nō tm̄ pu/
nietur· h·
k ¶ Vez· ab hoc
loco vſqȝ ad finē
mititur· g· cōflare
hm̄oi ar· q̄ bona
p̄ora per mala ſe=
quentia mortifica=
ta reuiuiſcūt ſi po
ſtea bona fiant· g̃
a ſiſi cuȝ mala per
pniam mortificen
tur ſi iterū quis i
malū incideret re
uiuiſcūt· ꝛ ita pec
cata redeunt· Sȝ h̄
argumētacō vt p̄
dixi in pncipio hu
ius di· nō ꝓcedit
q: aliud in via eſt
aliud in inuio· id
eſt aliud ē i bono
aliud in malo· q:
bona ꝯiūcātur nō
mala· ar· d̄ cō· di·
iiij· q̄ris· ar· ff· de
ſerui· expor· hu9·
et ꝓbat p̄mū vſ=
qȝ ad illū locū· h̄
ſic· ſcdm autem ꝓ
bat abinde vſqȝ
ad illū locū· porro
ex inde ꝓbat q̄ ea
dem ratō eſt in bo/
nis et i malis quo
ad hoc· Tandē cō
cludit in· §· ſȝ hijs·
·v· ſic igit̄ bona·l·
l ¶ Non recorda
būtur· g̃ idē ē ac ſi
nūq̄ habuiſſet ali
qd̄ bonum ꝓpter
qd̄ pcc̄m fuit ſibi
dimiſſū· et ita idem eſt ac ſi nūq̄ fuiſſent ſibi pcc̄a dimiſſa· et ſic omnia
peccata taliter dimiſſa redeūt· ꝛ dicūtur redire per ſeqn̄s pcc̄m· ſic p̄o
ra bona mortificata p pcc̄m dicūt' ꝓpter pniam reuiuiſcē·l· et ita ar=
gumētat̄· g· ex hijs auctoritatibꝫ a ſiſi p cōtrariū =na q̄ ad vitā eter
Hoc nobis· reuocamus· in defenſionem a pe= nam· h·
n ¶ Bonoꝝ· qn̄ ꝓ malis puniatur· mitius tñ punietur· quo ad
vitā eternā ꝯſeqn̄dā nō dȝ hr̄i fiducia· de h̄· s· di· iij· §· Itē illd̄ nō·lȝ q̄

ꝓditōem vadit ſed non in id quod
remiſſum eſt recidit nec in origina
li peccato damnabit̄ qui tñ ea mor
te afficitur que ei ꝓpter dimiſſa pec
cata debebatur ¶ Finis huius au=
ctoritatis principio cōtrarie videt̄·
neqȝ eni aliud ē peccata dimiſſa re=
dire vel in originali pcc̄o dānari q̄
penā pcc̄o debitā poſt eiuſdeȝ remiſſi
onem excipe· Auctoritates vero ſi=
bi cōtrarias aſſertores hui9 ſeten=
tie ita determināt· pcc̄a dimiſſa re=
dire dicunt̄ quia quiſq̄s poſt accep
tā remiſſionē ad vomitū redierit tā
to grauius puniet̄ quātomagis de
nignitate dei abuſus ſingulorū re=
miſſionis accepte ingratus extitit
¶ Verū illa ſentētia fauorabilior
videtur quia pluribus roborat̄ au=
ctoritatibus et euidentiori ratione
firmat̄ ut dn̄s ait p ezechielē ¶ Si
auerterit ſe iuſtus a iuſticia ſua· et
fecerit iniq̄tatē· ſm̄ oēs abhomina
ciones quas opari ſolet impius nū
quid viuet· oīes iuſticie eius quas
fecerat non recordabunt̄· In pcc̄o
ſuo morietur ꝛ non erūt i memoria
iuſticie quas fecit ¶ Item grego=
rius in eiuſdē loci explanatione·
Hoc nobis maxime cōſideran=
dū eſt q: cū mala cōmittim9
ſine cauſa nr̄a bona tranſacta reuo
camus· qm̄ i perpetratōe maloꝝ
nl̄a dȝ eē fiducia bonoꝝ p̄teritorū
De ptuſo quippe ſac= ¶ Idem
culo aliūde exit qd̄ aliūde mit
titur· q: indiſcrete mentes mercedē
quā ex bono ope acquirūt nō aſpici
unt quō ex malo ope pdāt ¶ Itē
Petrus in epiſtola ſecunda
Si refugientes coinquinatio
nē mūdi cognitōe dn̄i nr̄i ꝛ ſaluato
ris ih̄u xp̄i· hijs rurſus implicati ſu
perabūtur facta ſunt eis poſteriora
deteriora priorib9· Melius eni erat

ad minorē penā ſubeūdā poſſit hr̄i fiducia· h·
De ptuſo· h̄ continetur in aggeo· ꝓpha·l·
oribꝫ· ꝛc̄· ecce v̄bū ꝓ q° inducitur· c·
Intermittētes·i· dimittētes· q̄ſi nō h̄ tm̄ ꝯtēti
ulteriora ꝓcedentes· h· =xp̄us inchoat eſſe
Inchoationis·i· in quo= qui ſmo eſt de inicō
q ¶ Si refugiētes pri
¶ Meli9·i· min9 malū
ſȝ cū h̄ habito ad
in nobis p fideȝ· ſ·
fidei quo rudes ca=
thezizantur· vt eſt
ſimbolum et dn̄ica
orō· x· q·i· placuit
r ¶ Feramur· ſm̄ i
telligētiā ſcriptu
re· et bonā opati·

illis non cognoſcere viaȝ iuſticie q̄
poſt cognitōem retrorſū ꝯuerti ab
eo qd̄ illis traditū ē ſcō mandato·
¶ Paulus quoqȝ ſcribēs ait ad he
Intermittētes ſmo= breos
nē ichoacōis xp̄i feramū ad ei
us pfectōem nō rurſus iacētes fū
damentū pn̄ie ab opibus mortuis·
¶ Dicens opa mortua p̄ora bona
ſignat apl's que p ſeqn̄s pcc̄m erāt
mortua· Quia hij peccando priora
bona irrita fecerūt· hec ſicut peccan
do fiūt irrita ita p pn̄iaȝ reuiuiſcūt
et ad meritum eterne beatitudinis
ſingula prodeſſe incipiunt· etiam il
la que peccatis inueniuntur admix
ta ¶ Vnde auguſtinus
Iniquum eſt credere ꝛc̄· ꝛ ieroni=
mus· Non eſt iniuſtus deus ꝛc̄· apo
ſtolus etiaȝ ſcribens ad hebreos cū
fidem et dilectionem et bona opera
eorum breuiter cōmemoraſſet· ho=
rum omnium mercedem quā peccan
do amiſerant poſt penitentiam a do=
mino eos recepturos oſtendit·
¶ Porro qui p ezechielē dixit· Si
auerterit ſe iuſtus a iuſticia· ꝛc̄· ip=
ſe per eūdem ꝓphetaȝ ꝓmiſit dicēs
Si impius egerit penitentiaȝ
ab omnibus peccatis ſuis q̄
operatus eſt et cuſtodierit vniuer
ſa p̄cepta mea et fecerit iudiciū et
iuſticiam vita viuet et non moriet̄·
omniū iniquitatū eius quas opat9
ē nō recordabor in iuſticia ſua quaȝ
operatus eſt viuet ¶ Filijs quoqȝ
iſrahel p aſſirios captiuandis vete=
ris ydolatrie peccata p oſee domin9
improperat vt peccatum qd̄ moiſe
ſupplicāte patribus fuerat dimiſſū
hoc in filijs reuixiſſe oſtēdat dicēs·
Ve eis qui receſſerūt a me qm̄
vaſtabūtur q: p̄uaricati ſunt
in me· ego tamen redemi eos et ip=
ſi locuti ſūt cōtra me mendacia et

u ¶ Iacie/ onē·
tes· feramur inq̄
vos dico iaciētes
fundamentū pn̄ie
qd̄ prius dixit ſer/
monem inchoatō=
nis h̄ appellauit
fundamētū· q: ad
religionē xp̄ianaȝ
venietibꝫ p̄us ꝓ
ponitur· et ſup h̄
qd̄ pfcōnis ē edifi
catur· dicit g̃ vos
dico iaci· fun· pe·
·i· pniam quaſi la/
pidē in fundamen
to· qd̄ eſt pena de
pcc̄is· vel de h̄ q̄
q̄s p̄ora bona mor=
tificauit p pcc̄m·
Iacientes dico id
ē nō ſicut oli· ſ· nō
ita negligenter ſi
cut oli vt ſicut p̄/
us cecidim9 ſic itē
rum cademus· vel
nō rurſū·i· nō am=
plius n̄ mō·i· ita
mō iaciam9 vt am
plius iacere nō ſit
opus· h·
x ¶ Et ad meri=
tū· licet magiſter
ad h̄ iſtd̄ allegat
nō tñ p ꝯtrariū ē
itelligēdū· vt ideȝ
ſit in malis· magi
ſter tñ ad hoc ·s·
tres poſuit opio/
y ¶ Vn̄ aug̃· nes
Et cetera
Iniquū eſt· s· di·
·iij· §· illd̄ auteȝ· c·
pium eſt
a ¶ Ieronimus·
·s· di· ij· §· h̄ itaqȝ
·c· non eſt
b ¶ Receptos· g̃
a ſiſi intelligat' p
ꝯtrariū·i· eſſe i ma
lis q̄ ſm' hoꝝ ſētē
tiā reuiuiſceret·
c ¶ Porro· h̄ por/
ro copulatiue te=
netur nō aduerſa=
tiue· et inducit ſe
quēs· c· ad ꝓbād̄
q̄ bona mortifica
ta reuiuiſcūt· ꝛ al
legat ꝓ alia ſn̄ia
·ſ· q̄ pcc̄a nō rede
ant vel ſi ꝓ alia ſn̄ia intelligatur ſic adaptat' lr̄a· q̄ nō ſolū p auctem
illā ſi aūterit· ꝛc̄· peccata redeāt· ſȝ etiā p auctoritatē aliā eiuſdē ꝓphe
d ¶ Filijs· p quoſ omnem ꝑp'm miſtice intelligas colētem idola
Ve eis· receſſerūt· xlv· di· diſciplia· p idolatriā vel pcc̄m immane·
f ¶ Vaſtabūtur· ab hoſtib9 ꝛ miſeri erūt =meū p̄ceptum de q̄
g ¶ Preuaricati· adorādo vitulū ꝛ trāſgrediēdo= dixi nō facietis vob
deos alienos·l h ¶ Redemi· ab egiptiaca ſeruitute i ¶ Mēdacia

nō clamauerūt ad me in toto corde ſuo. Sed vlulabant in cubilibus ſuis. Super triticū et vinū rumiabāt et receſſerunt a me. et ego erudiui eos ⁊ ꝯfortaui brachia eoꝝ et ī me cogitauerūt maliciā. reuerſi ſūt vt eſſent abſqꝫ iugo facti ſunt q̄ſi arcus doloſus. cadent in gladio principes eoꝝ a furore ligue ſue ¶ Antiqua peccata parētū filijs improperat ſermo diuinus ⁊ ꝓpterea principes eoꝝ caſuros ī gladio ꝑdicit. ſed ꝑ eūdē ꝓpham contra ſe dn̄s facere oſtendit dicēs. Ne forte dicāt in cordibus ſuis omnem maliciaꝫ eorum me recordatum. nūc circumdederūt eos adinuentiones ſue coram facie mea facte ſūt ¶ Iteꝫ Jero.

Cum itaqꝫ puniāt ne cogitēt ꝙ ꝑ veteribꝰ pcc̄is. patrū puniā eos qꝛ nūc id eſt in pn̄ti ꝓ malicijs ſuis q̄s inuenerūt circūdati ſūt penā et mala eoꝝ ſicut putant non pn̄t me latere. ſꝫ potius ipſe adinuē tiones ſue apte ſūt corā facie mea.

Hque om̄ia clare videt ¶ Idē Eretici nō pn̄t ꝓpter vetera peccata ꝯtra deū cauſari cū antiq̄s opibus nouam addāt impietatē et ſuis ligentur pcc̄is et cū dn̄o ſe celare putant oculos eius vitare non poſſunt qꝛ vultus dn̄i ſup facientes mala ¶ Item gelaſius.

Diuina clementia dimiſſa peccata in vltōnem vlterius redire nō patitur ¶ Sꝫ hijs auctoritatibus docent̄ filij ab originali pcc̄o expiati. nō ideo puniēdi qꝛ patres peccauerūt. ſed ideo pcc̄a patrum in eos redire qꝛ eoꝝ culpā ſequūtur. ſic ⁊ bona que pcc̄is moriūtur non ꝓficiunt ad ꝑmiū qꝛ facta ſunt ſed quia ꝑ pn̄iam reuiuiſcunt. Tale eſt illud auguſtini in libro pſalmorum ſi iudas tenet adoptionē ⁊c̄. ſic etiaꝫ et illud gregorij ī moralibus ītelligit̄ Quid eſt ꝙ dicitur. reddis iniq̄tatem patrum in filios ⁊c̄. Illis nāqꝫ patrū iniquitas redditur qui ꝓpterea puniunt̄ qꝛ in radice traxerunt amaritudinē pcc̄i. Illis auteꝫ non reddit̄ ī q̄bus merito ſue iniq̄tatis nō reuiuiſcūt pcc̄a parētis. Sicut ergo bona q̄ pcc̄o moriūtur reuiuiſcūt ꝑ pn̄iam ad ꝑmiū. ſic mala q̄ ꝑ pn̄iam delent̄ reuiuiſcūt ad ſupplicium. Vn̄ ꝓpha ex pſona penitētis deplorat dicēs. Putruerūt ⁊ corrupte ⁊c̄. id eſt plage ꝑ baptiſmū ſanate. Hinc etiam idem ꝓpha. Quāuis fide et ſacramento circūciſionis ab originali pcc̄o ſe mundatū cognoſceret. tamē adulterio ⁊ homicidio quod cōmiſerat illud reuixiſſe intelligēs nō ſine cauſa iter cetera ipm ꝯfitetur et dicit. Ecce eni in iniq̄tatibus ꝯceptus ſum. ⁊c̄ D V

In penitētia aūt q̄ ꝑcc̄orē conſiderare oporteat Auguſtinus in libro d̄ pn̄ia docet dicēs.

Conſideret qualitatem criminis in loco in tempore in pſeuerātia in varietate pſone. ⁊ quali hoc fecerit temptatōe. et in ipſius vicij multiplici executōne. Oportet eni penitere fornicantem ſcd̄m excellētiam ſui ſtatꝰ aut officij. aut ſm modum meretricis. et in mō opis ſui. ⁊ qualiter turpitudinē egerit ſuā. ſi in loco ſacro. aut cui debuerit excellentiam fidei vt ſunt domꝰ dn̄oꝝ ⁊ aliorū multoꝝ. Si in tēpore orationi ꝯſtituto vt feſtiuitates ſanctorum

dicentes. hij ſunt dij tui iſrahel a ¶ vlulabant luxurie vacantes. b ¶ Receſſerūt. dando ſe diabolo c ¶ Erudiui ꝑ moyſen ⁊ alios ſi d ¶ Confortaui. i. dedi eis fortitudinē bellādi in tpe ioſue deles e ¶ Rummabant. i. non ſicut hoīes ꝯmederūt ſed quaſi iumenta ruminabāt. i. abundātiā reꝝ quā hēbāt ſepius ad voluptatē q̄ſi ad fauces reuocabāt. vt inde delectabilꝰ paſcerēt̄. nichil niſi cibos et luxurias q̄rentes

f ¶ Eoꝝ. q̄ vitulos auſi ſunt vocare deos.

g ¶ Cogitauerūt. q̄ tāta eis feci

h ¶ Maliciā. cū nō poſſēt nocē cogitatōe ſola potētiam meaꝫ ad idola trāſtulerunt. h.

i ¶ Reuerſi. ad id qḋ fuerūt anq̄ꝫ eos reuocarē ꝑ abrahā ⁊ moiſen

k ¶ Vt abſqꝫ iugo. legis et noticia dei ferrētur in ꝑceps. h.

l ¶ Cadēt. pricipes gladio materiali vel ſpūali. h.

m ¶ Doloſus. deus incenderat eos ꝯtra aduerſarios. ipi vero ꝯtra deū nitūtur. et ſagittas blaſphemie cōtra deū iniciunt

n ¶ Pcc̄a parentū. ſ. ꝙ nō puniat filios ꝓ pcc̄a parētū. ſꝫ potiꝰ ꝓ ſuis. et lꝫ incidenter interſerit lꝫ ḡ. ⁊ interſerit quedam q̄ contra opinionem quā illaturus ē.

Jeronimꝰ. ſuper ꝓdcāꝫ literā oſee. ſ. ne forte. et cetera.

o ¶ Idē. ſup eundē locū. l. ⁊c̄

Item gelaſius redire. s. i. q. ii ij. iā itaqꝫ. s. xxiij. q. ii j. ſi illic. l.

p ¶ Si hijs auctoritatibꝰ ⁊c̄. s. ꝓx. relatis ab illo. §. antiq̄. et illis ſupioribꝰ caplis. ꝙ eſt q̄ recedit. q̄ videt̄ dicere. ꝙ pcc̄a dimiſſa nō redeāt. l.

q ¶ Quia eoꝝ. ⁊ ſic n̄ oſtēdūt ꝙ pcc̄a nō redeāt. l.

r ¶ Si iudas. s. ī pn̄. huius. di.

s ¶ Quid ē. s. e. di. §. q̄ aūt. h. t ¶ Traxerunt ī ipa origine carnis u ¶ Amaritudinē. i. cā amara pcc̄i vel cā amari pcc̄i x ¶ Sicut. ecce q̄liter īduxit ſupiores auctoritates a ſib̄. l.

a ¶ Ecce ꝯceptus. ar. ꝙ oriꝫgnale pcc̄m tenem̄ ꝯfiteri qḋ tn̄ non ē verū. qꝛ tm̄ ꝯmiſſa tenem̄ ꝯfiteri. at illud nō ē ꝯmiſſū ſꝫ ꝯtractū. credo tn̄ ꝯtritōeꝫ exigi. q̄ eni notabiliter fuerit ⁊c̄. vt. ff. de iniur̄. l. Itē apḋ labeonē. §. lꝫ edictū. l. Di. v.

In penitētia. ī hac di. et in alijs duabꝰ ſequētibꝰ diligēter agitur tā de illa pte pn̄ie que d̄ oris cōfeſſio ⁊ opis ſatiſfactio q̄ꝫ de alijs. et ideo ē vidēdū. qn̄ oris ꝯfeſſio fuerit inſtituta vtruꝫ neceſſaria ſit vel tm̄ volūtaria. qualiter ſit facienda. cui et qn̄. Dicunt quidam inſtitutaꝫ fuiſſe ī paradiſo ſtatim poſt peccatū. dicēte dn̄o ad Adā. Adam vbi es. ideo eni queſiuit. vt ipo ꝯfitente pcc̄m daret̄ forma alijs in poſterū ꝯfitendi. ſꝫ qꝛ in illa interrogatōe dn̄s minus expreſſe videbatur ad cōfitendum monuiſſe. ideo poſt expreſſius exquiſiuit a Caim fratricida. Vbi eſt abel frater tuus. Alij dicūt ꝙ ſub lege fuerit ꝑmo inſtituta. ſ. qn̄ ioſue ꝑcepit achor crimē ſuū cōfiteri et lapidatus eſt. xlv. di. c. ſed et illud Alij dicūt ꝙ in nouo teſtamēto a Jacobo dicente. Confitemini alterutrum peccata vr̄a ⁊c̄. Sed melius d̄ eā inſtitutam a quadam vniūſalis eccleſie traditōe potius q̄ꝫ ex noui vel veteris teſtamenti auctoritate. ⁊ traditio eccl̄ie obligatoria ē vt ꝑceptū ar. xi. di. in hijs rebus. ḡ neccīa ē ꝯfeſſio ī mortalibꝰ apud nos apḋ grecos nō. qꝛ nō emanauit apud illos tradicō tal̄. ſic̄ nec ꝯficiūt in azimis ſꝫ in fermentis. d̄ cō. di. ij. c. ij. illud ergo iacobi ꝯfitemini alterutrū peccata vr̄a ⁊c̄ fuit ꝯſilij ꝑmo. alioquin ligaret et grecos non obſtāte eoꝝ ꝯſuetudīe. Eſt autē faciēda taliter ꝙ nō ſolū de pcc̄o ſed ⁊ de om̄ibꝰ circūſtantijs. ī. e. c. i. eſt autē facienda ſacerdoti ſi adeſt vel ꝓximo ī necc̄itate. s. di. i. quē penitet. eſt aūt faciē da cum quis peccat ſtatim. q̄a nec ꝑ momētū ⁊c̄. vt. s. di. iij. Ille rex. et hoc ſi ē manifeſtū. ſi aūt ē occultū ⁊ ꝯteritur. non credo eū peccaē ſi differt oris ꝯfeſſionem vſqꝫ ad tps pn̄ie deputatuꝫ. ꝑ. c. omnis vtriuſqꝫ Sꝫ qui differt cuꝫ hꝫ copiā ſacerdotis. nūq̄d ī quolibꝫ īſtāti peccat mortaliter. nō. qꝛ oēs in ore ille ēca vnū et ideꝫ tps ſunt. ſꝫ augetur illḋ ex diuturnitate. ff. de furtis. eū q̄. ⁊ ex̄ d̄ ſy. nō ſat. ⁊ peccaret q̄deꝫ mortalit̄.

Conſideret. i loco. s. di. i. aut facta

b ¶ Varietate. agentis et eius cum q̄ agitur. s. di. i. aut facta. quedam eni res in clericis repꝛhenſioni ſubiacent q̄ nō in laicis. vt. xxxi. di. c. i. puta nubere.

e ¶ Et quali. ex̄. de homic̄. ſicut dignū.

f ¶ Temptatōe. an ab ea ꝑuentus an eam ꝑueniendo vt. ī. ſequitur.

g ¶ Oportet. ideo hmōi cirſtātias tenemur ꝯfiteri. qꝛ ꝑſumitur augē pcc̄m vel minuere. ſi tn̄ eas ſubticuerit ꝑ obliuionem. non dico ipſum teneri vt iterū ei ꝯfiteatur circumſtātias. niſi tales circūſtantie eſſent ꝙ alterius gn̄is peccatū facerent. vt locꝰ ſacer facit ſacrilegiū. vt. s. di. i. aut facta. l. ꝫq. iij. excellentiſſimus et. c. precipue. ff. de re. mili.

h ¶ Statꝰ. s. xi ꝫ. l. ij ex̄ de clari. vena. epm. ꝯtra. ff. ad. l. cor. de ſic. l. pen̄. ꝯtra. Sꝫ dic in epo eſt maior pena ſuſpēdi tribus mēſibus a cōmunione q̄ꝫ ab officio deponi. i. q. i. quiſquis.

a ¶ Meretricis·an·ſ·fuit pulcra vel deformis· an ſoluta vel obnoxia
viro vel voto·ar·xxvij·di·c·vlti·l· ≈vtrum ordinarie an extraordi≈
b ¶ Et in modo·quo ea abuſus ē≈ narie·nam vterqꝫ damnabil' eſt
·xxxij·q·iiij·meretrices·xxxv·q·iij·extra ordinaria·ar·xxvij·di·c·vl·
c ¶ Si in loco·s·xxvij·q·iiij·quiſquis·ff·de mcē·qui edes·h·
d ¶ Dominoꝝ·ar·s·xxij·q·v·de forma·h·

per vnū peccatum in ſe mortificāt oīes vtutes·vel qui offēdit in vno
·ſ·in caritate·factus ē omniū re⁹·i·igratus oim bonoꝝ acceptoꝝ·l·
o ¶ Ideo eni adam·quō peccaſſet ſi tanta bona nō habuiſſet·et ē ar·
ꝙ pfectus i eodem genere delicti plus peccet q̄ impfectus·lꝫ tñ attē
dendum eſt ſm cōtemptum·xxxij·q·i·cū renūciatur·s·di·ij·§·Itē ſm
hanc·c·ſi enim inqt·s·i·q·i·multe aūt opatōnes·xxiiij·q·iij·i deus·h·

e ¶ Cōſtituto·q°
etiā a oiugib⁹ eſt
abſtinendū·ꝫ·c·q·
iiij·c·i·et·ij·et fe/
re per totū·l·
f ¶ Perſeuera≈
uerit·nā pſeueran
tia auget delictuꝫ
xxiiij·q·i·ſciſma·
·ff·de furt'·iſician
do·§·infās·ecōtra
mora ⁊ pſeuerātia
qñqꝫ excuſat deli/
ctuꝫ·xxxv·q·viij·
·c·i·ff·de penis di
uerſo·et·ff·de ri≈
tu nupē·qui in ꝓ
uinciam
g ¶ Perſeuerāter
iteratō eni aggra
uat·xxxv·q·i·ita
h ¶ Quā≈ nos
ta·i·reſiſtētia·h·
i ¶ Nō peccātis·
vt ſi inmorē ſe nō
peccātē viderit do
leat·qꝛ abſtinere
non potuit a pcco
quēadmodū et iu
nior ſe abſtinuēit
k ¶ Dolendum·
Ca·inſtruit aug·
penitētē tam in in
teriori q̄ in exteri
ori pnia·In exteri
ori eni debet dolē
in trib⁹·ſ·ꝺ malis
admiſſis·⁊ lꝫ oſtē
dit vſqꝫ illuc·de≈
fleat·⁊c·· Itēꝫ de
bonis amiſſis·ſ·v≈
tutibus que oſten
dūtur amiſſe·qm̄
qui deliquit i vno
⁊c·et lꝫ ab illo lo
co·dfleat·uſqꝫ ad
illū aiaduertē eti
am a q̄ loco vſqꝫ
ad illū·i omibus·
oſtendit ꝙ dolere
dꝫ de malo exem≈
plo ꝙ dedit ꝓxi≈
mo peccando·ab il
lo aūt loco·i omi
bus ⁊c·vſqꝫ ad il
lū·qui ğ·inſtruit
penitentem in ex≈
teriori pnia q̄ con
ſiſtit·in faciendo·
vt ſeculū relinque≈
re ⁊ ſilia·ab illo q̄
ergo·⁊c·vſqꝫ i fi·
inſtruit in interio
ri·que conſiſtit in
abſtinendo·l·
l ¶ Sꝫ ꝙ ſe·s·di·
·i·§·alij ecōtra·c·
ſunt qui arbitran
tur·l·
m ¶ Breuiſſimū
ē·s·xxiij·q·iiij·ipſā pietas

et tpa ieiunij cōſideret quantū pſe≈
uerauerit·et defleat ꝙ pſeuerantez
peccauit·et quanta victus fuerit in
pugnatōe·Sūt qui nō ſolum non
vincūt ſꝫ vltro ſe peccato offerunt
nec expectāt temptatōem ſed pue≈
niunt voluptatem et ptrectāt ſecum
quā multiplici actōe vicij delectabi
liter peccauerūt· Omnis varietas
oſtēdenda et cōfitēda eſt ⁊ deflen≈
da·vt cum cognouerit ꝙ pccm eſt
multū cito iueniat deū ꝓpicium In
cognoſcēdo augmentū peccati inue
niat ſe cui⁹ etatis fuerit cui⁹ ſapiē
tie ⁊ ordinis ⁊ ſtatū omnē alterius
nō peccātis· In ſingulis iſtis immo
retur ⁊ ſentiat modū criminis· pur
gans lacrimis omnē qualitatē vi≈
cij·defleat virtute qua iterim caru
it· Dolendū eſt eni ⁊ dolore eſt pur
gandū nō ſolū qꝛ peccauit·ſed ꝙ ſe
vtute puiuauit· Nam licet ſperet ſe
cōſecutū venia·dolē tamen poteſt
qꝛ nō ꝓmeruit vñ remunerari confi
dat·anxietur ⁊ doleat ꝙ mō effugi
ens ꝺ pteritis penā miſer tñ inde nō
expectat gloriā· Cuius omne opus
et tēpus qm̄ breuiſſimū eſt debuit
decertauiſſe ad oſeqndū pmiū· De≈
fleat etiā qm̄ offendēs in vno fact⁹
ē oim re⁹· Ingrat⁹ eni extitit q̄ ple
nus vtutibus deū nō oino timuit·
In hoc eni quiſqꝫ peccatoꝛ fit culpa
bilior quo ē do acceptior· Ideo eni
adam plus peccauit qꝛ omni bono
abūdauit·etiā alio modo offendens
in vno reus eſt omniū·qꝛ omis vir≈
tus patitur detrimentū ab vnico vi
cio· Nā ſi quis in auariciā cadit lar
gitatē deſtruit·et etiam caſtitatem
minorauit· Amore enim pecunie vl'
violaret caſtitatē vel ſaltē min⁹ a≈
maret· Si eni tanta ꝓpter deum ad
huc caſtitas ineſt vt nolit eandē p≈
dere tñ ſaltē minori gaudio minori
affectōe tueretur eā·vbi videret
ꝓcedē in dāmū pecunie· Sic qꝫ ē in
alijs que et ſi non expellantur tamē

pceptōe vnius vicij vel ſatis vel pa
rū minuūtur vel intentione deterio
rātur· vnde omis vtus cuiuſcunqꝫ
criminis eſt deflenda et de omibus
indulgētia eſt petenda· Animad≈
uertere etiā oportet et animaduer
tendo deflē animā ꝓximi quā forni≈
cator deo eripuit vel ereptā in ma
lo ofirmauit·et iā ꝙ exēplū extitit
mali in opatōe ſui criminis cui ma
gis ꝓfuiſſet ſi alijs cauſa fuiſſꝫ ouer
ſionis· Gemat itaqꝫ alioꝝ vitā in
ſua corruptā vel incorruptā nō con
ſeruatā et comodum ꝓximi qđ de
diſſet exemplo boni· De triſticia do
leat quā bonis peccando intulit·et
de leticia quā eis nō adhibuit·⁊ nō
ſolū cogitet quid et qualiter fecerit
ſꝫ q̄ iniuſte deū vt diximus peccādo
offenderit·et timeat illam veritatis
ſententiam· non poteſtis duobus
dñis ſuire· Timeat ergo ne omnia
bona que fecit dū in vno pcco pſe≈
uerauerit excōmunicatoe mali pdi
derit·ut qui ſeruiunt diabolo p cri≈
mē deo quas obtulit amiſerit vtu·
tes· Piū eſt tñ credē ut recepta dei
grā que i eo deſtruxit oīa mala·etiā
pora remuneret bona·ut cū deſtru≈
xerit qđ ſuū nō inuenit·amet ⁊ dili
gat bonū qđ i peccāte plātauit· In
oib⁹ dolēs·aut ſeculū relinquat aut
ſaltē illa q̄ ſine āmixtōe mali nō ſūt
adminiſtrata·ut ē mercatura et mali
cia ⁊ alia que vtētib⁹ ſūt nociua ut
āminiſtratōes ſeculariū poteſtatū ni
ſi hijs vtat' ex obedientie licētia·po
nat ſe omīno in ptāte iudicis·in iu≈
dicio ſacerdotis nichil ſibi reſeruās
ſui·ut omnia eo iubente paratus ſit
facere pro recuperanda vita anime
quecunqꝫ faceret pro euitanda cor
poris morte·et hoc cum deſiderio qꝛ
vitam recuperat infinitam ut deus
Cum gaudio eni facē debet immor
talis futur⁹ q̄ facēt pro differenda
morte moritur⁹·ſemp depēdetur deū
certus ꝺ venia qui modis omnibus

p ¶ Re⁹ eſt oim·
q̄ ad vitā eternaꝫ
ita eni dānabitur
ꝓ iſto ac ſi eſſet
omibus iuolutus·
has duas expotio
nes innuit hic et
·s·e·d·i·ij·§·ñ aūt
bene·h·
q ¶ Detrimētuꝫ
·i·defectū·vt·xxij
·q·i·cū renunciat'
vel hoc quo ad o
pera exteriora nō
quo ad eſſentiam
qꝛ ſi vnam habet
omēs·l·
r ¶ Que ⁊ ſi non
expellāt'· quātuꝫ
ad opa exteriora
ſ̄poribus ſimilia
s ¶ Expellātur·
reuera quo ad eſ≈
ſentiam ſui
t ¶ Crimini id ē
ē̄minoſo· alias hꝫ
cuiuſcūqꝫ ē̄minis·
et eſt ſenſus omis
virtus·i· efficacia
vel effectus cuiuſ≈
cūqꝫ criminis eſt
deflēdus· quaſi di
ceret omne crimē
cum ſuo effectu ē
deflēdum·vñ ⁊ ſe
quitur ⁊ de omib⁹
quaſi ſit expoſicio
p̄cedentis·h·
u ¶ Nō exēplū·s·
xiv·di·c·ſed illꝺ·
x ¶ Nō oſer ·h·
uatā·i·ofirmatā·
i malo per ſuū ef≈
fectum
y ¶ Peccādo·i·
de pcco ſuo bonis
triſticiā pmiſſe·
de qua dolēdū eſt·
vt cōtriſtāti ꝓſit
ad vitā·vel nō eſt
abſurdū ſi ꝓprie
de triſticia doleat
qꝛ ⁊ apli ꝺ paſſio
ne dñi doluerūt·⁊
nos de penis mar
tirū contriſtamur
·ff· de incen· ru·
nau·quo naufragi
um·ff·del'·i·etiaꝫ
ſi partis·ff·de bo/
nis libertorum· in
ſuitute·ff·ad ſill'·
ſi quis i graui·§·
ſiquidem·ff·de·v·
ob·l·añpnl'·l·
z ¶ Piū·s·e· di·
iij·§·illꝺ aūt·c·pi
um eſt·h·
a ¶ Ex obedien≈
tie·s· xxiij· q·iij·
miles·h·

≈factus eſt re⁹ pccorum oim·ſ·quo ad vi
n ¶ In vno·ſ·mortali pcco≈ tam eternam·ita eni pro illo dānabit'
ac ſi eſſet omibus inuolutus·licꝫ nō tñ puniat·vt·ꝫ·e·di·fratres·vl' q̄
offendit in vno·ſ·mortali peccato·fact⁹ ē reus oim vtutum·i·ex eo ꝙ

b ¶ Reſeruans ſui·i·ſuorum pccoꝝ·
c ¶ Vt deus·vita eſt infinita·vel habet vitā infinitam·
d ¶ Moriturus·vt corpus redimas ferrū patieris et ignē·arida nec
ſitiens ora lauabis aqua·fortius vt valeas quicqđ tolerare negabis·

ac ꝑcium pars h' corpore maius haber·xlviij·di·c·oēs·xxxvij·di· omnes·xij·q·i·ꝑcipimus a ¶ A multis·ſ·xi·q·i·aliud·h·
b ¶ Offerat·ex quo mentem obtulit·h·
c ¶ Ad munera·ſ·iij·q·viij·in grauibus
d ¶ Non cognouit·i· nō approbauit vt in euangelio· neſcio vos·id ē nō approbo·h.
e ¶ Larga vl' lagita·
f ¶ Cōfeſſionē· nota cōfeſſionem peccatorum nō debere diuidi p plures ſacerdotes nā qui diuidit veniam non conſequitur·ar·ff·de ſui·ruſti·ꝑ·per fundū vt ꝗ·e·fratres
g ¶ Apud ſe·ar· ꝙ non debet fieri diuiſio cauſe·ar ꝗ·de cōſe·di·ij·ꝯpimus·C· de iudic̄· nulla ꝗ·e·fratres· Nā veniam nō cōſequūtur diuidentes ꝯfeſſionem ff· ꝺ ſerui·ruſti·pre·p fundum·l·
h ¶ Corp9 ꝗ·ꝺ ꝯſe·di·ij·ꝗtidie·h·
i ¶ Bona· ergo a ꝯtrario ſenſu ſi malā habuerit cōſcientiam ſeparabit ſe a corpe criſti·ad h' cōtinuaē quod ſequitur·
k ¶ Cogitet· ꝗa ſic ꝓ delictis ſepatur ꝗs a corpe xp̄i ·i·dn̄i in hac vita· ita niſi reſipiſcat ꝓ eiſdē in fuſo in deo ſepabit̄ i ignē eternum cum edi ſeparabuntur ab agnis·i·peccatores a iuſtis ·xi·q· ·iij·nolite·h·
l ¶ Iudicium·ſcilicet vltimum
m ¶ Vbi·i ꝗ iudi
n ¶ Terribi cōli9·ſ·iudiciū·ſcilicet dānatō maior ꝛ terribilior ꝙ ſit ſepatio a corpore xp̄i q̄ ē quaſi ꝗdaz damnatō·vt de ꝯſe·di·ij·quotidie·
o ¶ Terribilius· iudiciū·ſcilicz dānatō·h·
p ¶ Digni ſcilicz prediti·
q ¶ Filia dina iacob· illud tangit qꝺ legitur in geneſi·ſ· ꝙ cū iacob veniret in terram ſichimitarū ·dina filia eius ē egreſſa vt videret mulieres eiuſdem regionis·quam videns ſichem fili9 regis illius terre adamauit et rapuit·et vi oppreſſit eam·h·
r ¶ Experimento·vnde ouidius·Qui ſemel eſt captus fallaci piſcis

et ſine tedio dubius rogaret poteſtatē terrenā·abſtineat a multis licitis qui in libertate arbitrij cōmiſit illicita·ſemp offerat deo mentez ꝛ cordis ꝯtricōem·deinde et qꝺ pt de poſſeſſione tūc qꝺ offert ſecurus offerat·reſpexit enī deus ad abel et ad munera eius· ſed prius dixit ad abel ꝙ ad munera eius·Sumēs enī mentē quā cognouit humilē ꝛ purā remunerauit eius largitatis munera·ad caim vero non reſpexit neqꝫ ad munera eius·mentē eius quā uiderat qm̄ nō cognouit eius munera nō recepit· In iudicio itaqꝫ·cordis ꝯſiderāda ē elimoſina tribuētis nec iam ꝯſiderandū ē quantum· ſed qua mente qua affectōe dat quod pt·Vidua enī duob9 q̄ habuit minutis largita plus omnibus poſuit· Qui ꝰ pcc̄a ſua redimē vult tēporalium oblatōes caueat ꝑus offerat mētē Caut9 ſit penitēs ne verecundia ductus diuidat apꝺ ſe ꝯfeſſionē vt diuerſa diuerſis ſacerdotibus velit manifeſtare· Quedā enī vni celant que alij manifeſtanda ꝯſeruāt qꝺ ē ſe laudare et ad ypocriſim tendere et ſemp venia carere ad quā p fruſta totaz putat puenire· Paueat preterea quez vera delectat pn̄ia vt non ꝑus ad dn̄i corpus accedat ꝙ ꝯfortet illū bona ꝯſciētia·ſꝫ i hac ſeparatōne tremendū iudiciū cogitet ·vbi maius ꝛ terribilius impenitentes ſeparabit in ignē· doleat ꝙ nondū audet ſumere quē multū deſiderat cibū ſaluatorem · Iſti ſunt digni fructus pn̄ie animam captiuam elaqueātes et in libertate ſuā tes·Cohibeat preterea ſe a ludis a ſpectaculis ſeculi q̄ pfectā vult cōſequi grām remiſſionis· Nā dina filia iacob ſi ſe cohibuiſſꝫ· ſi inter ſuos remanſiſſꝫ ab extraneo raptore corrupta nō eſſꝫ· Tanto itaqꝫ magis ſibi caueat ꝛ cohibeat ſe anima q̄ ſepe vel ſemel ē rapta vel corrupta timeat iam docta expimento qꝺ ignorauit Ꝟgo·eligat quē imitet̄

ab hamo·oībus vnca cibis·era ſubeſſe putat·l·
s ¶ Impetrat·ꝛc̄·di·i·quem penitet·in ſi·et h'·
t ¶ Qualitas·ꝛc̄·negociantem·ſ·di·lxxxviij·fornicari·
u ¶ Vtilius·quia inhoneſtus queſtus arguit penitentem

Nō ſequatur quē animus ſuus dānat·Se enim iudicat qui pn̄ie fructus non habentē a ſe non elongat laudet enī et amet quod digne fructificare non ignorat·q̄rat dignos fructus et ſi nō dignos pn̄ie·Sunt enī digni fructus ꝟtutū fructus q̄ non ſufficiūt penitētib9· Pn̄ia enī grauiores expoſtulat· vt ſic placet̄ eccleſia·vt placata dolore ꝛ gemitib9 mortuis impetret vitā ¶ Leo papa·

Penitētes lucra negociaci onis abiciant

Qualitas lucri· negociantez aut accuſat aut arguit· qꝛ ē et honeſtus q̄ſtus ꝛ turpis· verūtamē penitēti vtili9 eſt diſpēdia pati ꝙ piculis negociatōis aſtringi· qꝛ difficile ē inter emētis vedentiſqꝫ ꝯmerciū non interuenire pcc̄m ¶ Idē

Poſt pn̄iam ad ſecu larē miliciā redire nō licet

Contrariū omnino eſt ecc̄iaſticis regulis poſt pn̄ie actionē redire ad miliciā ſecularē·cū apoſtol9 dicat·nemo militans deo im·ſe·ꝛc̄·vn̄ nō eſt liber a laqueis diaboli qui ſe milicie mundane voluērit implicare ¶ Item ex niceno concilio·

Decēnio peniteāt q̄ poſt penitēciā ad maliciam redeunt ſecularem

Si qui vero p dei grām vocati·ꝑmo quidē oſtenderūt fidez ſuaz depoſita milicie cingulo·poſt h' aūt ad ꝓpriū vomitū reuerſi ſunt vt et pecunias darent et ambirēt rurſus ad miliciā·iſti decē annis ſint inter penitentes·poſt ꝑmū triēnium quo fuerint inter audientes·ab omnibus vero illud ꝑcipue obſeruetur vt animus eorū et fructus penitentie pobſeruet̄ vel ꝑcipue attendat̄· quicūqꝫ enī cū oīn timore et lacrimis pſeuerantibus ꝛ opib9 bonis ꝛ conuerſationē ſuā nō verbis ſolis ſꝫ opere et veritate demōſtrāt·cū tps ſtatutū fuerit ab hijs impletum·et orationibus iā ceperint ꝯūicare licebit epo etiā hūani9 circa eos aliq̄d cogitare· q̄ vero indifferētē habuerit lapſū ꝛ ſufficē ſibi ꝙ ecc̄iam

x ¶ Interuenire nam ꝯtrahentibus naturale eſt ſeſe i uicē decipe·ff·locati· Itē ſi ꝑcio et ·ff·de minoribus in cāe·ij·§·idē pomp·

y Contrarium· ad miliciaz· h' ē vez cū eſt ei iniūctū·ꝛc̄· vel derelinquit in ipſa miliciā·ſ·di·l·ſi quis poſt·ſ·e·q·ij·latorē·ſ·xxvi·q·vij· ·c·iij·et·c·h' ſit·ꝛ ·c·penitētibus·nā cū h' eſt ei iniūctū noīe pn̄ie· ne ad ſecularia negocia vnqꝫ reuertat̄·tūc obſeruare tenet̄· alias excōicatur· ꝗ·e·de hijs· ſed ſi eſt ei iniūctū· ſiue ꝑuatā ſiue ſolemnē egerit pn̄iam ꝺ cetero redire non pt ad ſecularia negocia qꝛ quaſi pſona eccleſiaſtica ē·vt ·ſ·di·i·c·aliud ꝗ·e· de hijs niſi ſit negocium qꝺ ſine pcc̄o expedit̄ ꝗ· ·e·negocium

z Si qui·C·ſi q̄ ſolēnem penitētiam egerunt poſt ad miliciaz ſecularē ſunt reuerſi·decē annos peniteāt· ſꝫ ſi de hac pn̄ia tres ānos exegerūt·cōmunionem eccleſie reſtitui debent·et ſi penitētes vere extiterit epus poterit de penitentia impoſita relaxare·ſi aūt negligentes explere debent prorſus tēpora conſtituta ·xxvij·q·i· deuotā
a ¶ Darē· ad vſurā vel negociationē·h·lxxxviij·di· fornicari
b ¶ Decē ·ſ·xxvij·q·i·deuotā·h·
c ¶ Trienniū· id eſt primū tempus triennij·
d ¶ Quo triēnio ·ſ·e·q·ij·latorem de ꝯſe·di· iiij·eos quos·h·
e ¶ Fuerint· ext̄ eccleſiam exiſtentes·et audiētes officiū ſupple intrēt eccleſiam·vel poſt primum annū intrēt eccleſiam· ſꝫ vſqꝫ ad trienniū ſunt inter audientes non tamen ꝯmunicātes·vt·ſ·e·q·ij·latorē·h·
f ¶ Attendatur·h' clauſula non pertinet ad ꝑcedentia·ſed h' poteſt

introierint arbitrētur· iſti omnimō tempora ſtatuta ꝯplebunt ¶ Item ex ꝯcilio aurelian̄· A ꝯmūione ſuſpēdāt̄ q̄ p⁹ pn̄iaꝫ ad ſeclaria redeunt

De hijs qui ſuſcepta pn̄ia religionem ſue ꝓfeſſionis obliti ad ſecularia relabūtur· placuit eos et a ꝯmūione ſuſpendi et ab omnium catholicoꝝ ꝯuiuijs ſepari· Quod ſi poſt interdcm̄ cū eis quiſꝗ̄ p̄ſūpſerit mādūcare ⁊ ipe ꝯmūione priuetur ¶ Itē greg· Que ſit falſa pn̄ia

Falſas pn̄ias dicimus que non ſcḋm auctēm ſanctoꝝ patrū ꝓ qualitate criminis imponūtur · Ideoq̄ʒ miles vel negociatoꝛ vel alicui officō deditus qḋ ſine pcc̄o exerceri non poſſit ſi culpis grauioꝛib⁹ irretitus ad pn̄iam venit vł qui bona alterius iniuſte detinet· vel q̄ odiuꝫ in corde gerit recognoſcat ſe veraꝫ pn̄iam non poſſe ꝑagere ꝑ quaꝫ ad vitā eternā ꝑuenire valeat niſi negociū relinquat vel officiū deſerat· et odiū ex corde dimittat· bona quidem que iniuſte abſtulit reſtituat· arma deponat· vlteriuſq̄ʒ non ferat niſi ꝯſilio religioſoꝝ epoꝝ ꝓ defendenda iuſticia· nec tn̄ deſperet et interim quicquid boni fecerit vel facere poterit hortam̄ vt faciat· vt oīpotēs deus coꝛ illi⁹ illuſtret ad penitētiaꝫ ¶ Itē greg· in omel· xxiiij·

Poſt ꝯuerſionē ad negociū nō liceat redire qḋ ſine pcc̄o agi nō poteſt

Negociū qḋ ante ꝯuerſionē ſine pcc̄o extitit· h̄ etiā poſt cōuerſionē repetē culpa non fuit· ſunt eni pleraq̄ʒ negocia que ſine pcc̄is exhiberi aut vix aut nullaten⁹ pn̄t Que ergo ad pcc̄m implicant ad h̄ neceſſe eſt ut poſt conuerſionem animus non recurrat ¶ Item papa innocentius ſecundus ¶ De eodem

Fratres nr̄os epos ⁊ p̄ſbiteroſ ammonem⁹ ne falſis pn̄ijs laicoꝝ animas ꝺcipi et in infernū pertrahi patiātur· Falſam autē pn̄iam eſſe cōſtat· cū ſpretis p̄libus ꝺ vno ſolo agit̄ penitētia· aut cū ſic agitur de vno vt nō diſcedat̄ ab alio· vn̄ ſcriptū ē· qui totaꝫ legeꝫ obſeruerit ⁊ offendat in vno fc̄ūs ē oīm reus· ſcꝫ quātū ad vitā eternā· Sic eni ſi pcc̄is oīb⁹ eſſet inuolutus· ita ſi in vno tm̄ maneat eterne vite ianuā nō intrabit · Falſa eſt etiā penitētia· cū penitēs ab officio vel curiali vł negociali non recedit qḋ ſine pcc̄is agi nullaten⁹ valet· aut ſi odiuꝫ in corde geſſerit· aut ſi offenſo cuilibet nō ſatiſfecerit· aut ſi offendenti offenſus non indulgeat· vel ſi arma quis contra inſtrumentum gerat·

Qui autem debeat fieri confeſſio vel qualē oportet illum eſſe qui aliorum crimin iaudicat· ex eodem libro de pn̄ia docetur cum dicitur D VI

Qui vult ꝯfiteri pcc̄a ſua vt inueniat gratiam· querat ſacerdotem ſcientem ligare et ſoluere· ne cum negligens circa ſe extiterit· negligatur ab illo qui eum miſericordit̄ monet et petit ne ambo in foueam cadant quaꝫ ſtultus euitare noluit· et ifra· Tanta itaq̄ʒ eſt vis cōfeſſionis· vt ſi deeſt ſacerdos confiteatur ꝓximo· Sepe enim ꝯtingit ꝙ penitēs nō poteſt verecūdari coram ſacerdote quem deſideranti nec temp⁹ nec loc⁹ offert· Et ſi ille cui confitebitur poteſtatem ſoluēdi nō habeat· fit tamē dign⁹ venia ex deſiderio ſacerdotis qui ſocio confitetur turpitudinem criminis· mundati eni leproſi ſunt dum ibant oſtendere ſe ſacerdotibus anteꝗ̄ ad eos ꝑuenirent· vnde patet dn̄m ad cor reſpicere· dum ex neceſſitate prohibentur ad ſacerdotes peruenire· Sepe quidem eos querunt· ſed ſani et leti dum querunt anteꝗ̄ ꝑueniant ad eos moriunt̄· Sed in hijs miſericordia dei eſt vbiq̄ʒ q̄ ⁊ iuſtis nouit parcere et ſi non tam cito ſicut ſoluerentur a ſacerdote· Qui ergo confitetur omnino cōfiteatur· et ſacerdoti meliori quā p̄t ꝯfiteat̄· Si peccatū occultū ē ſufficiat referre i notitiā ſacerdotis ut grata ſit oblatio muneris· ⁊ infra· laboret itaq̄ʒ penitēs in eccleſia eſſe et ad ecc̄ie vnitatem tēdere· niſi eni vnitas ecc̄ie ſuccurrat niſi quod deeſt peccatori ſua opatōe cōpleat de manib⁹ inimici nō eripiet̄ anima mortui · Credēdū ē eni ⁊ pietas fidei expoſtulat credere· ꝙ omnes elimoſine totius eccleſie ⁊ orōnes ⁊ opacō iuſticie ⁊ miſericordie ſuccurrant recognoſcenti mortem ſuā ad conuerſioneꝫ Ideoq̄ʒ digne nemo penitere p̄t quē nō ſuſtineat vnitas ecc̄ie · Ideoq̄ʒ non petat ſacꝺotes ꝑ aliquā culpam ab vnitate ecc̄ie diuiſos · Iudas eni q̄ penitēs iuit ad phariſeos reliquēs apoſtulos nichil inuenit auxilij niſi augmentum deſperatōis· dixerūt eni q̄ḋ ad nos tu videris ſi peccaſti tibi ſit· nō tibi ſuccurrim⁹· nō pc̄a

legi clauſula ſupioꝛ poſt p̄mum·l·
a ¶ Lapſū· nō curādo q̄ lapſi ſūt·l·
b ¶ Et tempora· ·s· xxvij· q· i· deuotam·h·
De hijs· qui ſuſcepta· ⁊c̄· s· di· ·l· c· vlti· h·
Falſas· ⁊c̄·
c ¶ Auctoritatē· nō cōſideratis circumſtantijs vł vbi certa pena ſtatuitur· ſi minoꝛ imponitur falſa ē· niſi ex cauſa temperetur ·i· q· vij · ·§· niſi·l·
f ¶ Non poſſit· difficultas vocat⁹ non impoſſibilitaſ ·ꝫ· e· qualitas·l·
g ¶ Reſtituat · xiiij· q· vi· ſi res·
h ¶ Pro defendēdo· s· xxiij· q· v· excōicato· h· s· e· q· ·ij· latorem
i ¶ Nō tn̄ deſperet· licet predicta nō faciat·l·
Negociū· non fuit· ⁊c̄· alij nō h̄nt nō· et tūc cōcordat· c· iſtud cū duobꝫ p̄cedēti/bus· c· q꞉ pcc̄m ē ſi exerceat p̄dcās negociatōnes· ſꝫ ſi ſic dicat⁹· nō bonū ē q꞉ non ē pcc̄m ſi excolat agros ſuos et vineas cognoſcat vxorem ſuam cā ꝓlis· imo ſicut ſine pcc̄o pri⁹ h̄ faciebat ita et nūc facē p̄t·
Fr̄es· ⁊c̄· s· e· di· iij· §· item op · ponitur ibi · ſi illa
m ¶ Reus· ·h· ·s· e· di· cōſideret ·lxxxvi· di· paſce fame· h· ar· contra teſtes ⁊ inſtr̄a· s· ·lxxxvi ·di· c· iij· ar· ꝯtra· C· de trāſac· ſi ex falſis·
n ¶ Nō intrabit· nō tamen tantum punietur· h·
o ¶ pcc̄is· s· xxv di· q̄lis· D· vi·
Qui autem· hic intitulatur ·vi· diſtinctō vbi queritur cui ſit confeſſio faciēda· ⁊ quali· et quidem faciēnda eſt ſacerdoti ſi h̄ei poteſt ⁊ ſuo ſi tamen fuerit intra eccleſiam qui ſciat ſoluere et ligare· alias eni ex iuſta cauſa cuicūq̄ʒ eſt faciēda· etiam laico ſi vrgeat neceſſitas ·ꝫ· e· ·c· i· et· c· placuit· ·s· di· i· queꝫ penitet· ⁊ ita h̄es ⁊ cui et quali quia diſcreto et a crimie mūdato ·ꝫ· e· c· i· l·
q ¶ Cū dicit⁹· s· di· i· quē penitet
Qui vult· a loco iſto vſq̄ʒ ad uerbū laboret itaq̄ʒ ⁊c̄· habetur ·s· di· i· quē penitꝫ et ibi expoſitū eſt laurentius
r ¶ Querat· hoc p̄t intelligi quando eccia plures ſacerdotes h̄et· tūc enim ad meliores debet accedere vł hoc qn̄ prius cōfeſſus ē ſuo ſacerdoti· poſtea vadat ad aliū ſi ſuus ignoret ſcḋm quātitatē delicti ei pn̄iam imponere · ar ·ꝫ· e · placuit· quia quāto pluribꝫ cōfitet̄ tanto citius veniam cōſequitur· s· di· i· queꝫ penitet· lꝫ gra· aliter intelligat ·ꝫ· e· §· qḋ autem· laurenti⁹·
t ¶ Sepe ·ꝫ· ꝺ ꝯ· di· iiij· ſcm ·ꝫ· xxvi· ·q· vi· ſi aliq̄s fuerit· h·
s ¶ Ex deſiderio· ·ꝫ· e· q· v· qḋ deo ·
x ¶ Si nō tā cito ſoluantur quantū ad purgatorij penam·l·
y ¶ Opacōe· ſ· vt ſit de ſua vnitate et mea eaꝫ cōplectatur· h·
z ¶ Opatōne · ſ· et alijs bonis opibus· s· e· di· i· §· alij ·c· multiplex· xxvi ·q· vij· c· i· ar· xiij· ·q· ij· anime
a ¶ Nō excipiet̄ ſi cōtempſit ecc̄ie ſuffragia·l·
b ¶ Vnitas· quia extra nemo ſaluabitur· vt· xxiiij· q· ·i· quicūq̄ʒ
c ¶ Ab vnitatē· etiā neceſſitate· xxxij· di· §· veꝝ·l·
d ¶ Diuiſo· s· ab vnitate eccleſie· ſ· ad phariſeos qui diuiſi interpretantur · h·
e ¶ Iudas· s· e· di· i· §· alij econtra ·c· hijs ptāis · h·
f ¶ Iſꝫ ad fr̄es ·i· ire debuiſ ſꝫ· h ·

a ¶ Añq̃· iii·q· ·vii· iudicetur·et ·c·qui ſum
b ¶ Iudicādus· peccāt ergo in cri mine dū fūt ſacer dotes iniungendo pniam·et verū ē· vt·s·iii·q·vii·§· Itē ex euāgelio· quid ḡ ſi i neceſſi tate ſuus prochi anus petat ab eo Penitētiā·R·con terat? ꝛ ſtatim in iūgē poterit·lxx vi·di·ſi qui ſūt·x xii·di·in ſūmā·h·
c ¶ Dānoſū·id ē damnabile·l·
d ¶ Sine pecca to mortali·h·
e ¶ Semp remit tebātur·xii·q·ii· gloria ē·de·cō·di· ·iii·aquā·h·ar·ꝙ veniale ſine mor tali remittitur qđ non credo·hic er go venialia dicun tur quedā q̄ reue ra mortalia fuerūt ſed tñ venialia di cebantur q: legis cerimoniis remit tebant̄ quo ad pe nā legis euitādā· quo ad deū autē non remitteban tur·l·
f ¶ Criminale·h criminale d: qđ ce rimoniis legis nō remittebatur vt ad vlteriū·ar·xx xii·q·i·qđ aūt·l·
g ¶ Qđ timuerūt· ſacerdotes iudeorū·
h ¶ Quod illis·ſ· ꝙ debēt alios iu dicare·l·
i ¶ Quiſq̄·ſ·ē mē iudicādū iudicare
k ¶ Qui·ſ·ꝙ l· in h·ꝙ iudicādus iudicat·l·
l ¶ Sciat·ar·ꝙ iudex ignarus iur̄ nō d; eē niſi habe at pitiā ꝛ expimē ta cāꝝ p cōſuetu dinē·in aut̄·de iu di·i prin·coll̄·vi· ar·ex̄ de cōſan·ex
m ¶ Cog/ lr̄is·l· noſcere·s·xxxviii· di·nulli ſacerdotū omnes·h·
n ¶ Inueſtigator ar·ꝙ in penitēte ſpāliter querendū ē an h vel illđ cō miſerit·ar·s·xliii· di·ſit·rector·đ· q: increpando·ff· đ q̄ſti·l·i·§·qm̄·ex̄ de pe·ꝛ re·omnis
o ¶ exigere·s·e· di·v·ꝯſideret·h·
p ¶ Cōſolando·ſ·

tua caritatiue ſuſcipimus· nō ꝯpor tāda ꝑmittim9·nec q̄liter deponas onus docemus·quid eni nobis ꝛ mi ſericordie qui nec opa ſequimur iu ſticie·iſſet ad fratres iſſet ad illos q̄ orauerāt ꝑ ſocru petri febricitā te·q̄ cananeā improbā miſcdie ob tulerant·interrogaſſ; petrū ꝑ ſe ef fundentē lacrimas non fugiſſet ma riam ꝛ martham q̄ vitā lazaro im petrauerāt·nō turbā plorantē que vnicū filiū acquiſierat vidue·iuit ad diuiſos ꝛ diuiſus periit·et infra Sacerdos itaq; cui omnis offertur pccor ante quem ſtatuitur omis lā guor in nullo eoꝝ ſit diiudicandus que in alio ē iudicare ꝓmptus·Iu dicans eni aliū q̄ eſt iudicādus con demnat ſeipm̄·Cognoſcat ergo ſe ꝛ purget in ſe qđ alios videt ſibi of ferre·Caueat vt a ſe ꝓiecēit q̄cq̄d in alio damnoſum reperit·aīaduer tat quidem qđ dicitur qui ſine pec cato ē vr̄m prius in illam mittat la pidem·Ideo eni liberauit peccatri cē q: nō erant qui iuſte ꝓiceret la pidem·quō lapidaret q̄ ſe lapidan dū ꝯgnoſceret·nullus eni erat ſine pcc̄o·in quo intelligitur om̄es reos fuiſſe·Nam venialia omnia ſemp re mittebantur p cerimonias·Si qđ ergo i eis pcc̄m erat criminale erat Deteriores itaq; in hoc ſacerdotes ſunt ſe prius nō edificantes illis q̄ dominū obſeruabant inſidiis·In h itaq; patentiſſimū eſt crimen ſacer dotū ꝛ vltra modū deteſtabile·qui non ꝑus ſe iudicāt ꝛ alios alligāt· debent eni timere crimen qđ timue runt ꝛ deteſtabile eſſe cenſerunt·hii qui a deo erant ceci ꝙ ſummā ſapi entiā ſperabant cape ſuis inſidiis· qđ illis patuit·qđ tūc q̄ſq; vitauit vitet ſacerdos qui in hoc peior illis iudeis extiterit·Caueat ſpūalis iu dex et ſicut non cōmiſit crimē nequi cie ita non careat munere ſcientie· Oportet vt ſciat cognoſcere quic quid debet iudicare·Iudiciaria eni ptās hoc expoſtulat·vt qđ debet iu dicare diſcernat Diligens igitur i quiſitor ſubtilis inueſtigator ſapi enter et q̄ſi aſtute interroget a pec catore qđ forſitā ignoret vl̄ verecū dia velit occultare·Cognito itaq; crimine varietates eius nō dubitet inueſtigare·et locū et tempus ꝛ ce tera que ſupra diximus in exponen da eorum qualitate·quibus cogni tis aſſit beniuolus·paratus erigere et ſecū onus portare habeat dulce dinem in affectōne·pietatem in al terius crimine·diſcretionem in va rietate·adiuuet confitentem oran do elimoſinas faciendo·et cetera bo na opera pro eo faciēdo·ſemp eum iuuet leniendo et conſolando·ſpem ꝑmittendo·et cum opus fuerit etiā increpando·Doleat loquendo·iſtru at operādo·ſit particeps laboris q̄ particeps vult fieri gaudii·doceat perſeuerantiam·caueat ne corruat ne iuſte perdat ptātem iudiciariā· Et ſi eni pnia poſſit ei adquirē gra tiam non tamen mox reſtituat i po teſtatem primā·Etſi eni petr9 poſt lapſum reſtitutus fuerit·et ſepe la pſis ſacerdotibus reddita dignita tis ſit ptās·non tamen ē nccē vt h omnibus ꝯcedatur quaſi ex hac au ctoritate·Inuenitur enim auctori tas que ꝯcedit et quaſi imperat·in uenitur alia que minime ꝯcedit ſed vetat que ſcripture nō repugnāt ſ; ꝯcordāt ſi tps ꝛ locus et modus pe nitēcie pacē adhibeant·Cū eni tot ſunt qui labūtur vt priſtinā digni tatē ex auctoritate defendāt ꝛ qua ſi vſum ſibi peccandi faciant reſcin denda eſt ſpes iſta·Si vero locus ē vbi iſta nō concurrant reſtitui poſ ſunt qui peccant Itaq; pontifex iu ſtus atq; diſcretus non cogitur ſu os ſacerdotes ſemp abicē nec mox reſtituere·niſi ſtatutū fuēit a roma no pontifice ¶ Caueat etiā ſacer dos ne peccata penitētium aliis ma nifeſtet·quod ſi fecerit deponatur
¶ Vnde greg· Deponat̄ ſacerdos q̄ pcc̄a penitētis publicare p̄ſumit

SAcerdos ante omnia caueat ne de hiis qui ei cōfitētur pec cata ſua alicui recitet ꝙ ea ꝯfeſſus ē·nō ꝓpinquis nō amicis nō ex̄neis neq; qđ abſit ꝑ aliquo ſcādalo·nā ſi hoc fecerit deponatur et omnibus diebus vite ſue ignomioſus pegri nādo pgat ¶ Qđ aūt dicit̄ vt peni tens eligat ſacerdotem ſcientem li gare et ſoluere·videtur eſſe contra riū ei quod in canonibus inuenitur vt nemo videlicet alterius parroch ianū iudicare p̄ſumat·Sed aliud ē fauore vel odio ꝓprium ſacerdotem ꝯtemnere·quod ſacris canonib9 ꝓ hibetur·aliud cecū vitare·qđ hac auctoritate quiſq; facere monetur ne ſi cecus ceco ducatum prebeat ambo in foueā cadant ¶ Vnde vr banus ſecundus Cuilibet ſacerdo ti omiſſū niſi ꝑ ei9 ignorātia alter ſacerdos ad penitētiā non ſuſcipiat

ꝑ ipſo orando ꝑ vt ſequitur
q ¶ Doleat·id ē dolorem ꝑ ipſius peccato oſtēdat·
r ¶ Perdat·per negligentiam·lx xxi·di·dictum·l·
s ¶ Mox·i·ſtati ar·l·di·abſit·l·
t ¶ Mox·i·indif ferenter·quidam eni non reſtituunt̄ vt dixi·l·di·miror
u ¶ Reſcindenda ·l·di·vt conſtitue ret? cōtra·§ h cū pcc̄m ſuū defendē volūt ex aucte vt ·s·lxxxii·di·pluri mos·vel hoc cum non ē ſcādalū mul titudinē puniri·l·
x ¶ Reſtitui·ni ſi i enōmib; vt·l· di·miror·
SAcerdos·ꝛc recitet·pone ꝙ ſacerdoti confi teret? aliquis ali qđ·crimen·ꝛ excō municat ep̄s oēs hui9 criminis con ſcios·niſi reuela uerint·ē in q̄ſtio ne an p̄ſbit̄ ei re uelare teneat?·vi det? ꝙ nō·ꝛ ar·ex̄ de of·ordi·ſi ſacer dos ꝛ ex̄ đ adulte riis·ſigſicaſti·etiā p̄terea h ꝓbare non p̄t·p̄ſbr ḡ di cere n̄ deb;·vi·q· ·ii·placuit·s·ii· ·q·i·ſi peccauerit ꝛ·q·vii·pleriq;·p̄ terea nonne ſecre tum fuit·ergo ce lare debuit·xxii· ·q·v·de forma· Itē iſte nō debet dici ſciēs·xv·q·v· p̄ſbr·In cōtrariū fac̄ q: h pena ma ior eſt in eccia·ḡ magis vitari de bet et formidari· xi·q·iii·nl̄·Itē in excōmuicatōe nō eſt tātū anime de trimentū ſ; et cor poris·xi·q·iii·epi ſcopus·dicūt qui dam ꝙ poſſit epi ſcopo reuelare vt pote qui ꝓdeſſe poſſit·et non obeſ ſe·xxii·q·v·h vi det?·alii cōtra vl̄ dic ibi ſciuit vt ho mo·h vt deus·q: dicit h recitet·et p̄terea q: iſte non cōſcius nec ſciens dici debet
z ¶ Peregrinan do et ita aget pu blicā penitē tiā et etiam ſolemnem·

ſi non habetur ſpes de eius reſtitutione · vt · l · di · illud ergo · et · §· hanc
autem penitentiam · vi · q · ij · placuit · contra · ſed illa pena non excludit
hanc · vel aliter · ibi dixit epiſcopus eum omiſiſſe peccatum in genere
non deſcendendo ad ſpecies · ſed hꝰ ſpecificat · vel ibi facta fuit confeſſio
epiſcopo vt ſocio
non vt deo · s · v
q · ij · c · i · et · c · ij ·

detur · auguſti · in hoc dubitare · nec vult vt videtur preciſe · Re=
ſpondere · ar · ꝫ · e · ſi quis poſitus · et forte ideo dubitauit · ideo qꝛ ↄſide
rauit qꝺ de fcõ contingit · qꝛ vix aliqs poteſt penitere digne in mortis
articulo conſtitutus · dum mundum ↄſiderat dũ reſpicit et filios et vx=

Placuit · ꝛc̄
cui ſe ꝑus · x
vi · q · i · § ecce in hꝰ
b Prius · nota
ꝙ prius debet cõ/
fiteri ſuo ſacerdo/
ti licet alteri poſt
modũ ↄfiteatur · l ·
c Commiſit · i ·
cuius prochianus
eſt · nã ab alio non
poteſt ligari vel
abſolui · extra de
pe · et · re · qꝺ autẽ ·
d Cõmiſit · vel ·
qꝛ non vult peni=
tentiam dare vel
ꝓ alia iuſta cã · l ·
e Per ignorã/
tiam · ergo ꝓ ig=
norantia eius auc
toritate huius ca/
nonis poteris ire
ad alium ſine licen
tia hominis · ſcili=
cet preſbiteri illi=
us impiti · ſufficit
hꝰ a iure concedi ·
ar · ff · de · con · inſti
que ſub · § · vlti · ſ
nunquid credet il
le extraneus ſacer
dos ſimplici ver/
bo eius penitentis
qui dicit ſuum ſa=
cerdotem imperi=
tum · ſic · q̃a non ẽ
veriſile ꝙ cuz mẽ
datio veiat ad pe
nitentiam · i · q · i ·
ſanctiſſimus · Sed
nunquid vtilis eſt
talis cõfeſſio quã
quis accipit a nõ
ſuo iudice contra
hanc cõſtitucõnẽ ·
naz ordinatꝰ a nõ
ſuo epiſcopo reci=
pit veritatem or/
dinis · vij · q · i · epi/
ſcopus · ſed dico e
am mutilem · ve er
go ſcolaribus qui
vadunt ad inclu=
ſos pro penitentia
et non vbi audiũt
diuina · quia et ibi
decimas perſona/
les debent dare et
confiteri · extra de
dec̄ · nouum ·
Di · vij ·
Tempus ve
ro · hꝰ intitu
latur vij · di · qua
queritur · vſqꝫ ad
quod tempus pec
cator ſit recipien=
dus ad penitenti=
am · et an vtilis ſit
penitentia que in=
iungitur in arti=
culo mortis · ꝛ vi

Placuit ut deinceps nulli ſa=
cerdotũ liceat quemlibet cõ=
miſſuz alteri ſacerdoti ad pñiam ſuſ
cipere ſine eius conſenſu cui ſe ꝑus
ↄmiſit · niſi ꝓ ignorãtia illius cui pe
nitens ꝑus ↄfeſſus ẽ qui vero cõtra
hec ſtatuta facere tẽptauerit gra=
dus ſui periculo ſbiacebit ·

D VII

Tempus vero
pnie ẽ vſqꝫ in vltimũ arti=
culũ vite Vnꝺ leo papa
Nemo eſt deſperã= de eodez
dus dũ i hoc corpore ↄſtitutꝰ
ẽ · quia nõnũꝙ quod diffidẽtia eta=
tis differtur ↄſilio maturiore ꝓficit
Quãꝙ de differẽtibus pñiaz au
guſtinus ſcribat
Si quis poſitus i vltima neceſ
ſitate ſue egritudinis voluerit acci=
pere pñiaz et accipit · et mox recon=
ciliabitur et hinc vadit · fateor vo ·
bis nõ illi negamus qꝺ petit · ſed nõ
ꝑſumimus ꝙ bñ hinc exeat · ſz ſi ſe=
curus hinc exierit ego neſcio · peni=
tenciam dare poſſumus · ſecuritatez
aũt dare nõ poſſumus · nũquid dico
damnabitur · ſed nec dico liberabi=
tur · vis a dubio liberari · vis quod i
certum eſt euadẽ · age pñiam dũ ſa
nus es · ſi ſic agis dico tibi · quia ſe=
curus es quia pñiam egiſti eo tem=
pore quo peccare potuiſti · ſi aũt vis
agere pñiaz qñ iam peccare non po
tes · pccã dimiſerũt te non tu pccã ·
Qui egerit veraciter Idem
pñiam ꝛ ſolutus fuerit a liga
mento quo erat obſtrictus et a xp̄i
corpe ſepatus ꝛ bñ poſt pñiam vix
erit ſicut ante pñiam viuere debu=
it · Poſt reconciliatõez qñcunqꝫ de=
functus fuerit ad deum vadit · ꝛ ad
requiem vadit · regno dei nõ priua
bitur · et a populo diaboli ſeperabit ·
Si qs aũt ꝛc̄ · et infra Si dẽ
Baptizatus ad horaz ſecurꝰ
hinc exit fidelis bñ viuens · ſecurus
hinc exit agens pñiam ꝛ reconcilia
tus cuz ſanus ẽ et poſtea bñ viuens
ſecurus hinc exit agens pñiam ad
vltimũ ꝛ recõciliatus ſic ſecurꝰ hic
exit · ego nõ ſum ſecurus · vnde ſecu
rus ſum dico ꝛ do ſecuritatẽ · vñ ſe=
curus non ſum · pñiaz dare poſſum ·
ſecuritatẽ dare non poſſum · et poſt
pauca · ſed vnde ſcis inquit ne for=

te deus dimittat michi verũ dicis il
lud ſcio hꝰ neſcio · nam ideo do tibi pe
nitenciaz qꝛ neſcio · nã ſi ſcirẽ nichil
tibi ꝓ deſſe non darẽ tibi · Itẽ ſi ſcirẽ
tibi ꝓ deſſe non te ãmonerẽ non te
terrerẽ Due ſũt res · aut ignoſcitur
tibi aut non ignoſcitur · quid ho=
rũ tibi futuruz ſit neſcio · ergo tene
certum ꝛ dimitte i certum · Hoc
aũt quare auguſtinus dixerit · cipri
anus oſtendit dicens · Idcirco fra=
tres cariſſimi pñiaz nõ agentes nec
in dolore delictorum ſuorũ toto cor
de manifeſtam lamentatõis ſue ꝓ=
feſſionem teſtantes prohibẽdos om
nino cẽſuimus a ſpe ↄiũionis et pa=
cis · et ſi in infirmitate ꝛ i piculo ce
perint depcari · quia rogare illos nõ
delicti pñia ſed vrgentis ammoni=
tio mortis cõpellit · nec dignus eſt
in morte accipe ſolaciũ qui ſe nõ co
gitauit moriturꝫ Itẽ aug · in li=
Nullus exſpe= bro de pnia ·
ctet qñ peccare nõ pt arbitrij
eni libertatez querat ut delere poſſit
omiſſa nõ neceſſitatẽ · Qui prius ita
qꝫ a pccĩs reliquit ꝙ ipe ea relinqt
nõ libere ſed quaſi nccitate ↄdẽnat ·
Licet eni latro veniam meruiſſz etiã
in fine de omni crimine · non tñ dedit
baptizatis peccãdi et pſeuerãdi au
ctoritatẽ · Tunc eni in fide baptiza
tus ẽ qꝛ tũc ꝑmũ in cruce xp̄m con
feſſus eſt · Pñia enim ſi in extremo
hiatu vite aduenerit ſanat et libe=
rat in ablutõe baptiſſmi · ita ꝙ nec
purgatoriũ ſentiũt qui in fine bap
tizantur · ſed potius ipſi ditati honiſ
ſcẽ mr̃is ecc̄ie recepturi ſunt multi
plex bonum i et erna beatitudine · il
li aũt qui cũ potuerũt nũꝙ cõuerti
voluerũt · ↄfitentes cũ iam peccare
nequeũt nec ſic facile acquirunt qꝺ
volũt · oportet enim vt fructificet ve
ra penitentia vt vitam mortuo im
petret · ſcriptum eſt eni · ſine carita
te neminẽ ſaluũ eſſe · nõ itaqꝫ i ſolo
timore viuit hõ · Quẽ ergo penitet
ſero · optz · nõ ſolũ timẽ deũ iudicẽ ·
ſz iuſtũ diligẽ · nõ tñ penaz timeat
ſz anxiẽt pro gloria · dz eni dolere de
crimine et de omĩ eius ꝑdicta vari=
etate Quod qm̃ vix licet · ꝺ eius
ſalute aug · potuit dubitare · Credo
quidem illi qui dixit quacunqꝫ hora

orem ꝫ · e · § · vlti vl
dubitare ſe oſten
dit nõ ꝙ dubitet
quid in hꝰ caſu te
nendum ſit · ſed qꝛ
talibꝫ verbis ter=
rere vult nos vt i
ſanitate agamus
penitentiam · pre
ciſe autem eſt ꝛñ
dendũ ad hanc q̃
ſtionem euãgelij
qꝛ in quacũqꝫ ho=
ra pctor ingemue
rit · ꝛc̄ · s · di · i · § · hꝰ
idem ꝓcedit gꝰ hꝰ
modo · g̃ · ꝑmo · ꝓ
bat vno · c · ꝙ peni
tẽti nũꝙ ẽ pñia de
neganda · poſtea
inducit in ↄtrari=
um duo caplã vſ=
qꝫ ad · § · hꝰ aũt con
traria capitula ꝑ
alias auctoritates
auguſti · ſoluit
Nemo · matu
riore · xxxij ·
q · ij · ancillaz · cuiꝰ
hꝰ pars eſt · l ·
Si quis · et ac
cipit · notifi=
catam non autem
impoſitã · qꝛ in ta/
li articulo nõ im=
ponitur · vt · xxvi ·
q · vij · c · i · et · q · vi ·
ꝑſbiter · et · c · cog/
nouimus · l ·
i Reconciliabi/
tur · q̃a forte erat
excõmunicatꝰ vel
abſolutus per offi
ciũ ſacerdotis a pe
nitentia que ei im
poni debebat · l ·
k Dimiſerunt
· i · videntur dimi=
ſiſſe te non tu illa ·
more humano lo=
quitur · ſemp em
preſumitur cõtra
iſtum ꝙ non ve=
re peniteat niſi e=
uidens ſignum ap
pareat · ar · lvij · di
ſi quis in egritu=
dine · h ·
Qui egerit ·
ad requiez ·
· i · recta via · ꝙ nec
purgatorium ſen
tiat pro illis pec=
catis · pro quibus
penituit · l ·
Si quis · hoc
habes · s · di ·
iij · § · penul · c · ſi qs
autem · h ·
n Prodeſſe · C ·
de ꝓbac̄ · ad ꝓba
tionem ·
o Non tibi da
rem · s · xcv · di · il=
lud ar · h ·

Quod autem · omiſit magiſter queſtionem Qō · iij · poſitam in themete tanq̄ nichil dubitatōnis habentem quia quocunq̄ȝ tempore exactus ſemper tenetur debitum reddere · xxvij · q · ij · ſi tu · ꝛ · prox · q · c · i · et ponit aliam ſatis affinem · an liceat tempore oratōnis vacare cōiugali operi in exigendo et ſup h̄ nota diuerſas opiniones naȝ quidam inheren= tes iſtis capitulis dicunt ꝙ tempo= re oratōnis nō de/ bet quis cognoſcere vxorem ſuam · alij vero itelligūt ea de conſilio · tu mediam viam te/ neas · maior enim medijs gr̄a reb᷒ i eſt · dic g° ꝙ qn̄qȝ ē preceptū nō cog ſcere eā · qn̄qȝ conſiliū · p̄ceptū eſt ꝙ in hijs diebus nō cognoſcat eā cauſa exſaturande li= bidinis · nam cum aliter peccat ve= nialit̄ · maxime ta/ mē cauſa incōtinē tie ſcd̄ȝ nos ſic eā cognoſcēdo i hijs dieb᷒ peccat mortaliter · conſilium vero eſt vbi vult cognoſcere eaȝ cā ſobolis vel vitan= de fornicationis · hec autē omnia intelligas in exigente · naȝ vt premiſi ſemper exactus tenetur reddere li= cet exigēs hoc tē/ pore peccet · ar · ꝛ · · e · q · v · voluit · di= cunt tamē quidaȝ ꝙ ſi ei cōſtaret ꝙ vxor peteret debitū cauſa libidinis explēde nō ei red/ deret

Sciatis · deſcē dit · qualit̄ deſcēdit · habes de cō · di · ij · ſicut eſt verus ·

c ℂ Cōplexibus · et cā libidinis ex= plēde · ꝛ ſm̄ q̄ſdaȝ

d ℂ Nō pt̄ · ꝓpter reuerētiam ſacra= menti · vel intelli= ge cū cauſa ſatu= rande libidinis cō miſcetur ei · vel cō ſiliū eſt alias cum ex nc̄citate tene= tur reddere vt ꝛ · · q · ꝓx · c · i · quare puniretur cū tan/ tū pro mortali ab ſtinendū ſit a cor= pore xp̄i · ꝛ · decon · di · ij · quotidie · et · c · ſi non ſunt

e ℂ Debeamus · quātū i nob̄ ē alē

ingemuerit peccator · ꝛ conuerſus fuerit vita viuet ꝛ nō morieť · dixit ɔuerſum nō tm̄ verſum viuē · verſuȝ q̄dē viuere puto qui dolet de crimi= ne ɔuerſum q̄ dolet de om̄i eius quā expoſuimus varietate · Auertitur a peccato q̄ iaȝ vult dimittere pcc̄m cō uertitur q̄ totus ꝛ om̄ino vertitur q̄ iam nō penas tm̄ timet · ſed ad bonū deū feſtinat tendere · que conuerſio ſi ɔtigerit alicui etiam in fine deſperandū non eſt de eius remiſſione ſȝ qm̄ vix vel raro ē tam iuſta ɔuerſio timendū ē de penitēte ſero · Quē enī morb᷒ vrget ꝛ pena terret vix ad verā ſatiſfactōeȝ pueniet maxie cum filij quos illicite dilexerit ſint p̄ſentes vxor et mūdus ad ſe vocet multos ſolet ſerotina pn̄ia decipe= re · ſȝ qm̄ de᷒ ſemp potēs ē ſemp etiā i morte iuuare valet quib᷒ placet Cū itaqȝ opus ſit nō hoīs ſȝ dei fru= ctifera pn̄ia inſpirare eaȝ p̄t quādo cūqȝ vult ſua miſericordia ꝛ remu= nerare ex miſcd̄ia quos ɔdēnare p̄t ex iuſticia Sȝ quoniā multa ſunt q̄ impediūt ꝛ laguentem retrahūt periculoſiſſimū eſt ꝛ interitui vicinum ad mortē ꝓtrahē pn̄ie remediū ſed magnū eſt cui deus tūc inſpirat verā pn̄iam qui exſpectat dei clementiam maiorem ſentiēs dei bonitatem ſua nequicia · ſȝ ſi etiā ſic ɔuerſus fuerit vita viuet et non morieť · nō ꝑmittimus ꝙ euadat om̄em penam nam pri᷒ purgandus eſt igne purgatōis qui in aliud ſeculū diſtulit fructū ɔuerſionis · hic aūt ignis ꝛ ſi eternus non ſit miro tm̄ modo ē grauis excellit enī om̄em penā quā vnq̄ paſſus eſt i hac vita aliquis · nūq̄ in carne tāta inuenta eſt pena licet mirabilia mātires paſſi ſūt tormenta et m̄lti nequiter quāta ſepe ſuſtinuerint ſupplicia · ſtudeat ergo q̄ſqȝ ſic delicta corrigē vt poſt mortem non oporteat eū penaȝ tolera= re · Quedaȝ enī pcc̄a ſunt mortalia que in pn̄ia ſunt vitalia · nō tm̄ ſta= tim ſanant̄ · Sepe enī ſunt q̄ more= rētur niſi medicarent̄ · nō ſtatim ſa nātur · languet victur᷒ · q̄ p̄us erat moriturus · qui aūt impenitēs mo= ritur om̄ino morit̄ et eternalit̄ cruciatur · Qui enī impenitens finitur

tm̄ peccat exigēdo h̄ reliquus nō peccat reddendo · naȝ et ſi peccat qui precipit non tamen peccat qui obedit · xxiij · q · i · quid culpatur

Quocienſcūqȝ · feſtiuitates · de quibus inuenio hijs capitulis · et ꝛ · de ɔ · di · iij · c · i · b ·

ſi ſemp viueret ſemp peccaret · At dei ē miſerentis ꝙ opat̄ ſinē peccādi · ob hoc etiam ſine fine torque= tur q᷑ nunq̄ virtute dicat̄ · ſemper plenus iniquitate · ſemp ſine caritate torq̄t̄ ſiue fine

Q IIII

Quod autem orōnis tempore coniugali opi alicui vacare nō liceat · Beat᷒ · Jeronimus in quodā ſermone ſcribit ita dicens Tēpore quo vxori debitū reddit̄ a carnib᷒ agni abſtinē oportet

Sciatis fratres cariſſimi · quoniā quicūqȝ vxori de= bitum reddit vacare nō p̄t orōni · nec de carnibus agni cōmedē debȝ Iteȝ ſi panes ꝓpoſitōis ab hijs q̄ vxores ſuas tetigerāt comedi non poterāt · quātomagis panis ille q̄ de celo deſcēdit n̄ p̄t ab hijs q̄ paulo ante cōiugalibus hereere cōplexibus violari atqȝ ɔtingi · non ꝙ nu= ptias ɔdemnem᷒ ſed ꝙ eo tp̄e quo carnes agni māducaturi ſum᷒ vacare a carnalib᷒ opib᷒ debeamus ·

ℂ Itē auguſtin᷒ A ɔiugali ɔcubitu i ſcōꝝ ſolēnitatib᷒ ē abſtinēd

Quotienſcunqȝ aut dies natalis dn̄i aut relique feſtiuita= tes aduenerint non ſolum ab infidelīū ɔcubinaꝝ ɔſortio ſȝ etiā a ꝓprijs vxoribus abſtinē debem᷒ ℂ Item ambroſius i ſermone de aduentu domini Dieb᷒ ieiunioꝝ etiā a ꝓprijs vxoribus abſtinere oportet

Fratres non ſolum debetis ab om̄i immundicia abſtinē · ſed etiam ab vxorib᷒ ꝓprijs ſtudioſiſſime contineatis · nullus omnino vxori ſue iūgatur ℂ Item ſup ep̄lam p̄mam ad corinthios · De eodem

Si cauſa ꝓcreādoꝝ filioꝝ ducitur vxor non multū temp᷒ conceſſum vid̄r ad ipſū vſum quia ꝛ dies feſti et dies ꝓceſſionis ꝛ ipa ratio ɔceptus ꝛ partus iuxta legē ceſſare vſum carnis hijs debere tē= porib᷒ demonſtrāt ℂ Item aug̃ · in li · q̄onū veteris ꝛ noui teſtemēti vxoris vſ᷒ certis dieb᷒ ceſſaē vid̄r

Cristiano cum vxore ſua cō= uenire aliqn̄ liceȝ aliquādo nō licet · ꝓpter ꝓceſſionis enim dies et ieiuniorum aliqn̄ nō licet ɔuenire · quia etiā a licitis abſtinendum eſt

a ℂ Ab infideliū · infideles eos vo= cat q̄ peccāt mortaliter · ar · xxiij · q · · iiij · fōte vł quia non ſeruant fideȝ amicis ſuis · vel ad differentiam fide= lis · xxxiiij · di · cri= ſtiano lium eſt

b ℂ Fratres · cōſi

Si cauſa · conceſſum · ꝛ ita videt᷒ ꝙ aliquod tempus ſit prohibitum · in quo de/ bet vxorem ſuam cognoſcere cauſā ſobolis procrean= de · et ita non ē cōſilium · h̄ fac vim in eo quod dicit · videtur · non enim dixit non eſt · vel intelligas in caſu in quo loquitur capitulum · quādo ſcilicet cognoſcat eaȝ cauſa ſobolis · q᷑ forte in eo caſu non debȝ ad eā accedere · ſecus ſi cā incōtinentie

k ℂ Proceſſiōis · id eſt rogatōnum vt ꝛ · de ɔſe · di · iij · ꝓnunciandum

l ℂ Conceptus · ex quo ſcilicȝ partus incipit moue= ri h̄ etiā ɔſiliū eſt ſm̄ nos ſicut etiaȝ de menſtruata · di · · v · ad eius vero ɔcubitum · licet · h · cōtradicat

m ℂ Legē · s · di · · v · § · i · io ·

Criſtiano · xx viij · q · i · ſic enim ·

o ℂ Nō licet · id ē nō expedit · et ita licitum dupliciter dicitur ·

p ℂ A licitis ꝓpt hoc et illō ꝛ · e · nec vxorem · dic omia h̄ de conſilio intelligenda ·

q ℂ Ex conſenſu · h̄ nō eſt in a ꝛ ḣo · ſed eſt ibi ſenſus vnde eſt ar · ꝙ potius ſit ſenſus at= tendendus q̄ verba extra de · v̄ · ſi · preterea ·

r ℂ Oratōne · ſed dicit auctoritas non deſinit orare qui bene facit · ſed quilibet reddendo debituȝ bene facit ergo orat quare

ergo ceſſabit vt orationi vacet. R. ñ de orare h ſtricte ſumitur. ſcd'm q' oracõ fieri dz in eccia. vel h de exigente. illud in reddente. extra de conu. oiu. quidam Item nonne quotidie eſt orandum. videt' g' q' iugis cõtinentia indicenda ſit ɔiugatis. h nonne orationis h tempus deputa tum ieiunijs quibus ſic frequentius inſtit' oratio intelligitur. vt temp' quadrageſimale et q̃tuor tempoꝝ. et vigilie ſanctorum. extra de obſ. ieiu. cõſilium.

plex' ſm. h. inter veniale qd' ſurgit ex primis motibus. et mortale. nã de primis motibus dicit apoſtolus. ago qd' nolo et ſurgunt in nobis ꝛ ſine nobis de pe. di. ij. inter h ſciendum. p. manducator dixit contra. vt no xiij. di. nerui. Item ex hoc ſequeretur q' faceret bene et male quia reputatur ei ad ſanctitatem ſi reddit debitum vt. ꝫ. e. q. ꝓx. c. i.

i Non poteſt de facili et ideo quia dubium eſt aqua aſpergetur.

a Nam et ſm le gem. forenſem. i. romanaꝫ. vt. C. de ferijs quadragin ta. vel moſaicam vbi dr ecce ad li tes ꝛ ad ɔtencões ieiunatis et pcuti tis pugno impie xviij. di. impieta tis. vel canonicam xv. q. iiij. placita.

Qui caſtigati one. ſ. flagel lorum.

c Victus. i. cõ uictus et ɔpunct' vel melius victus genitiui caſus q̃ſi in abſtinentia ꝛ p citate. ſ. ieiunãdo et ieiunijs ſe caſti gando.

d Niſi egredia tur. q̃ntũ in ſe ẽ. ſ. ſi vxor ɔſentiat.

Vir cũ ꝓpria ɔiuge. C. in prima pte agitur de eo qui cauſa in continentie ad vx orem accedit. tali ɔſulit' ab ingreſ ſu eccie abſtinere vſq; ad veſpaꝫ In ſecũda de eo q̃ cã ꝓlis eã cõgnoſcit iſte talis ſi vult nõ ſolũ intraẽ eccíam ſ etiã corpus xp̄i accipe pmittatur In tercia de eo q̃ cã libidinis explẽ de. huic in iſto. c. pñia non imponit' dicitur tamen de eo q' grauius de linquat.

vt facilius impetrari poſſit quod po ſtulatur. Vnde apoſtolus ex conſen ſu ait abſtinendum eſt ad tempus vt expeditius vacetis oracõni. naꝫ et ſcd'm legem in ieiunio cedẽ ꝛ iur gari nõ licet p' vero licet. Item Jo. criſ.

Non vere penitẽtiam agit qui continentiam non ſeruat

Qui in caſtigatõe victus ſe di cit agere penitẽtiam fruſtra h ſermone pmittit niſi egrediatur de cubili ſuo et ieiunio continentiã addat. Item gregorius

Ab in greſſu eccleſie vir tẽperare ſe debet cum propria dormiens vxore

Vir cum ꝓpria ɔiuge dormiens niſi lotus aqua eccleſiaꝫ intra re non debet. q̃uis diuerſe hominũ nationes de hac re diuerſa ſentiant atq; alia cuſtodire videãtur. roma noꝝ tamen ſemp ab antiquioribꝫ vſus fuit poſt ãmixtionẽ ꝓprie con iugis ꝛ lauacri purificacõnem que rere et ab ingreſſu eccie paululum tẽperare. nec h dicentes culpãdum putamus eſſe ɔiugiũ. ſed quia ipa licita admixtio ɔiugis ſine volup tate carnis fieri non poteſt ideo a ſa cri loci ingreſſu eſt abſtinendũ. qꝛ voluptas ipa ſine culpa nullatenus eſſe poteſt. non enim de adulterio vel fornicatione ſed de legitimo ma trimonio ſuſceptus erat qui dicebat ecce enim iniquitatibus conceptus ſum. oportet itaq; legitimã eſſe cã nis copulã ut cauſa ꝓlis ſit non vo luptatis. et carnis cõmixtio procre andorum liberorũ ſit gracia non ſa tiſfactio viciorum Si quis enim ſu a coniuge non cupidine volupta tis raptus ſed ſolũmodo creandoꝝ liberorum gratia vtitur iſte profec to ſiue de ingreſſu eccleſie ſeu de ſu mendo corporis et ſanguinis domi nici miſterio ſuo eſt iudicio relinquẽ dus. qꝛ a nobis ꝓhiberi nõ debet ac cipere qui in igne poſitus. neſcit ar dere cum vero non amor ꝓ creande ſobolis ſed voluptas dominatur in opere ɔmixtionis. habent ɔiuges e tiam de ɔmixtione ſua qd' defleant. tunc autem vir qui poſt ãmixtionẽ cõiugis lotus aqua fuerit etiam ſa cre valet ɔmunionis miſteria acci pere cum ei ſecundum p̃finitam ſen tẽciam eccleſiam licuerit intrare.

Hic ec̃ in diebus abſtinentie nup cie celebrari ꝓhibẽt vñ i laod. cõ.

In diebus quadrageſime nupcias celebrarẽ nõ licet

Non oportet in quadrageſima vel nuptias vel quelibet natalicia celebrari.

Item excil. matini ppe. de Non licet in. q̃l. natales eode

k Iniq̃tatibꝫ. i. voluptatibus. iniquitas enim ꝓ prie deſignat cri men. de. pe. di. iij. §. qd' autẽ. c. ille rex. vel dic iniqui tatibus. i. origina li pcto ſiue fomi te. vnde theologi colligunt ex h q̃ plura ſunt origia lia hmõi ꝛ tũc dic iniquitatibꝫ. i. cũ iiquitatibus

l Vicioꝝ. ſ. im proprie. ar. di. xiij nerui.

m Prohiberi. i. diſſuaderi

n qui i igne. i. i ardore ɔcupiſcen tie. i. in amplexibꝫ vxoris igneis.

o Neſcit. i. ne ſcit ɔſentire libidi ni vxoris ſue ſed reddit debituꝫ vx ori exigenti.

p Sꝫ voluptas. exercende libidi

q Qd' de nis fleant. eſt eñ coi tus tunc mortale pcẽm ſm. h. vt xx xij. q. iiij. origo. ſi cã incontinentie veniale. vt. di. xx xv. §. alias ea. xxx ij. q. ij. quicquid. §. his itaq;. imo ſm nos nec h caſu ẽ mortale. ſed ve niale. ꝛ h indicat cum dicit q' defle ant.

r Tunc autem hoc reſpicit prin cipiũ huius. c.

f Intrare. g' videtur q' multo fortius quis prohibendus ſit ab in greſſu eccie ꝓ mortali cũ h impediatur ꝓ veiali. et ita qui eſt in mor tali non dz ecciam ingredi qd' quidam admittunt. vt. xxi. di. cleros. in ſi. et. xi. q. iij. nullus ſacerdotum. et de pe. di. i. qui ſanctus ſacerdos eſt. qd' non eſt veꝝ. niſi ſint excõicati. xi. q. iij. excõicatos. et. c. cũ excõica to. vel interdicti. ex̃ de offi. delega. ſane de illis ɔſtat. vel niſi ſint con tumaces. xi. q. iij. qui iubente. vel penitentes ſolenniter. l. di. i capite. et quidaꝫ ſacrilegi. vt. lxxxi. di. ſi qui. v. q. ij. pñti. et. xij. q. ij. d' vito. alias quilibet pt' ingredi. vt de. ɔ. di. i. epus nulluꝫ. i. q. i. q̃ ſtudet. vbi dicitur q' dñs admiſit oĩes pcõres intrare ecciam p̃ter ſimoniacos. potius enim frequentabit ecciaꝫ q̃ eſt in mortali vt domin' eum ɔuer tat per v̾ba ſacerdotis. vt de pe. di. v. falſas. in ſi. quod ergo h dicitur dcm eſt ꝓpt' reuerenciã ſacri loci et ꝓpter corporaleꝫ viri inquinatio nem magis q̃ ꝓpter pcẽm. ɔromane eccie ſeruanda. et veꝝ eſt cum

g Vſus. ar. ꝓ ɔſuetudine. ɔ h docet. xi. di. nolite.

h Voluptate. et ita coitus nõ pt' fieri ſine peccato. h applaudit ſibi. h. et ſumit opinioneꝫ q' nunq̃ op' ɔiugale ſine pcõ pt' exerceri. vn de etiaꝫ q̃ debituꝫ reddit peccat venialiter. qꝛ ſemp eſt quidam pruri tus et voluptas in emiſſione ſpermatis. et ideo xp̄s noluit naſci ex coi tu qꝛ non pt' fieri ſine pcõ. ꝛc̃. xxvi. q. ij. omne. ad fineꝫ. vide ergo q' te neatur aliquis peccare. qꝛ tenet' reddere debitum. vt. xxvij. q. ij. ſi tu. et. ꝫ. q. ꝓx. c. i. nec pt' reddere niſi peccet ergo tenetur peccare. Sed h ar. non valet. Inſtat. h. p̃ſbiter tenetur cantare miſſam nec pt' canta re niſi habeat linguam ergo tenetur linguam habere. et ſecundũ hu go. peccat homo ex neceſſitate in primis motibus. et ita erit quis per

s Hic. etiaꝫ hic agit de illo impedimento. qd' dicitur tempus feria rum. de quo dicunt quidam q' impedit contrahendum et dirimit iam contractum. q̃a ɔtrahitur ɔtra ɔſtitucõem eccie. ꝫ. e non oportet. et ex̃ de matri. contracto. contra interdcm ec. videtur. alij meli' dicunt q' li cet impediat non tamen dirimit. ar. ex̃ de mri. ɔtrac. ɔtra interdictum eccleſie. c. i. Alij melius dicunt licet impediat non tamen dirimit. ar. ex̃ de matri. contrac. cõtra inter. c. vlti. in ſi. et. c. penul. et extra de temp. or. ſane. vñ mrimoniũ i quadrageſima nõ prohibet' ɔtrahi. ſed prohibe tur nuptialia conuiuia et multiplices et ſolemnes traductiones et car nis conmixtio. Poteſt ergo matrimonium ɔtrahi i quadrageſima. ſed illa tñ nõ debet duci. ſicut ſm leges pt' tempore luctus viro alij deſpon ſari. ſed nõ traduci. vt. ff. de hijs qui no. infa. ſolent. § qui virum et hoc eſt expreſſum. extra de feri. c. capellanus. ar. ad hoc. ff. de ritu nup. ſi quis officium. naꝫ cum ſolo ɔſenſu ɔtrahitur cur nõ ɔtraheret' hoc tpe. C. de tranſac. non minorem. Jo. et ex̃. de mri. ɔtrac. ɔtra interdcm ec cleſie. cũ ſis p̃ditus. ɔnatalitia. non martiruꝫ ſed hominum. vel ad lit teram intelligas.

Non oportet

Non licet. in quadrageſima. hoc de honeſtate dicunt quidam. ff. de ritu nupti. ſemper. in coniunctionibus

t Natales. pt' dici h eſſe abrogatum. nam hodie celebrantur bene in quadrageſima. vel intellige q' non debent celebrari vt ſiant ibi con uiuia et interſint hiſtriones et mimi turpia. ꝛc̃. ꝛ huic intellectui conſo nat quod ſequitur. ſed tantum in ſabbato. ꝛc̃. ꝫ. e. nec vxorem. natales vocantur martirum paſſionum dies. quia in eis naſcuntur ad vitam et moriuntur mundo. de conſuetudine eſt in eccleſia mediolanenſi q' in

quadrageſima non celebrant· de hiis natalib9 habes· C· de probatõi
N bus· neq3 natales· et virgilius· meus eſt natalis
On oportet· ebdomadis· ſed nũquid iſte tres ebdomade ſunt im
mediate ante feſtũ ſancti iohannis· ſubaudi nõ· ſed cũ interuallo inter
eas et feſtum· vt extra· de ferijs· capellanus· et has ponit duas opini=
ones· approbat tñ q cum interuallo accipiende ſũt· et incipiunt a die/
bus rogatõnum·

tranſ· ad reli· c· ad apſicam· q2 tenet ibi monachatõ omiſſa ꝓbatõne·
¶ Minis· ar· q cõfeſſio vel ꝯſenſus ab aliquo cõtra ipſum extortus
nõ p̃iudicat illi· ar· xxxi· q· ij· lotharius· ⁊· xv· q· vi· auctoritatem
¶ Licẽtia· ar· a cõtrario ſenſu q non p̃t de monaſterio exire qui cũ
vxoris intrauit licentia Item· ar· q coacta licentia vel voluntas nulla
eſt· non quia hec nõ fuerit licentia· vt in principio dr· ſed quia coacta

¶ Seperentur· ad tps· ex̃ de mri· ꝯtrac· cõtra inter= dictũ eccľe· lr̃e· nõ eſt ꝯtra· ex̃· e· t· ex lr̃is· in fi· q2 ibi lo/ quitur de interdi= cto eccľe non de tẽ pore feriato· vel ibi ꝓhibetur ꝑpe tua ſeparatõ· hĩ p mittitur ad tps

A Poſtol9· o= ratõni· ꝑuaẽ te vel priuato vo to qd̃ facẽ ⁊ icipẽ velit· ſed ſolemni oratõni et tẽpori ⁊ officio a canoni bus et vniuerſali eccľie iudicio vaca re lz ⁊ dz ⁊ p̃t· vt de ꝯſe· di· ij· omis homo· s· e· q· ij· qs deus· s· di· v· c· iij·

¶ Niſi ex ꝯſẽſu niſi pro ſuccurſu terre ſancte· ex̃ d vo· ⁊ vo· redẽp· ex multa· v· intanta·

¶ Fraudari· ſed qd̃ ſi i eccľia velit vxor debitũ exige re a viro nũqd dz ei reddere· g· dic̃ q ſic· tu cõtra· ar· ff· de ſol· qd di= cimus· ſed quid ſi a ſacerdote tẽ po= re canonis petitur debitũ idẽ dico· q nõ tenetur reddẽ tũc· ar· xxix· di· c·

P Enitẽ= ij· tiã· publicã· ſ· ⁊ ſolẽnez· ſ· p q ius alteri9 ledit

Queſtio· v·

Q Vod autẽ ſine con= ſenſu· hec qõ· v· negatiẽ ſol uitur· quia non po teſt continentiam vouere ſine cõ ſen/ ſu expreſſo vxoris vel tacito· niſi ſit ſponſa nondũ co= gnita· ex̃· d ꝯuer· ꝯiu· ex publico· et in caſu fornicatõ= nis· ut· xxxvij· q· ij· agathoſa

¶ Ait eni ſup pſalmo· Laudate dñm qm bonus ẽ·

martirũ celebrare· ſed tm̃ in ſabbato et dñica p cõmemoratõne eoꝝ oblatõnes offerre ſed nec natalicia nec nuptias licet in quadrageſima celebrare ¶ Itẽ ex cõcilio ilerdẽſi

N On oportet **De eodem** a ſeptuageſima vſq3 in octauas paſce et tribus ebdomadis añ feſtiuitatem ſancti iohannis· et ab aduentu dñi vſq3 poſt epiphaniam nuptias celebrare· q ſi factum fuerit ſeparentur ¶ Itẽ nicolaus ad

N ꝯſulta bulgaroꝝ **De eodem**· Ec vxorẽ ducere nec cõuiuia facere in quadrageſimali tpe cõuenire poſſe vllo mõ arbitror ¶ Hec autem ſeruãda ſunt ſi vxor ꝯſẽſum adhibere voluerit· Ceterũ ſine eius cõſenſu nec cauſa orationis ꝯtinentia ſeruari debz ¶ Vnde aug· in libro de adulterinis ꝯiugijs **Niſi ex conſenſu cõmuni orationi cõiuges**

A Poſtolus **vacare nõ poſſunt** nec ad tẽpus vt vacare orõni niſi ex cõſenſu ꝯũi voluit cõiuges nec carnali inuicẽ fraudari debito· ¶ Hinc etiã in ſcdo ꝯcilio arelatẽſi legitur· **Niſi ex ꝯſenſu ꝯũi ꝯiugatis penitẽtia ñ det·**

P Enitẽtiã ꝯiugatis nõ niſi ex ꝯſenſu cõmuni dãdã eſſe p̃cipimus **Q V**

Q Vod autem ſine conſenſu vxoris vir contineẽtiam vouere non poſſit multorum auctoritatibus probatᷣ· Ait enim aug· ſuper pſalmum· cxlvij· **Non poteſt vir cõtinẽtiam ſuare niſi vxoris teneat aſſenſu3**

S I dicat vir ꝯtinere iam volo nolo ia3 vxorem· non p̃t· qd enim tu vis illa non vult· nũquid p ꝯtinentiã tuã debet fieri illa fornicaria ſi alij nupſerit· te viuo adultera erit· non vult tali lucro deus tale damnũ ꝯpenſari redde debitũ et ſi non exigis redde p ſanctificatõe pfecta· deus tibi cõputabit ſi non qd tibi debitũ eſt exigis ſed reddis qd debetur vxori ¶ Itẽ alexãder ſecund9 lãdulpho i corſica **Nõ debz extorq̃ri mlieris ꝯſenſus ad ꝯtinẽtiã deo vouendam**

N Otificaſti te morteten9 infirmatũ· et pccoꝝ tuoꝝ recordatõe et terrore ualde pauefcm anxie queſiſſe monachũ fieri· et a tua vxore minis et terroribus eam occidẽdi ad hoc licẽtiam extorſiſſe· et ſic te monaſticã veſtẽ ſine abbate ſumpſiſſe et monaſterium petiſſe· poſtea vero cũ ſanus factus eſſes tue uxoris reclamationibus eiuſq3 ululatibus ⁊ plãctib9· tueq3 familie diſpſionibus deuictus· vtpote penitẽs domum remeaſſe· et poſt multos dies quorundaz ſapientium de ꝯſilio ad iam dicte mulieris rediſſe cubile· Nũc aũt ſi tua vxore vti liceat noſtꝝ req̃ris ꝯſiliũ· ſi ita deniq3 ẽ ut tuus nuncius· narrat· non videtur nobis ratõnabiliter nec iuſte factum qm cum omĩ homini ad mõſticã vitam tẽdẽti legaliter ⁊ iuſte ⁊ ſancte ſit pagẽdum· tu ꝯtra leges minaciter et violenter a tua vxore partim terrore mortis· partim tue infirmitatis dolorib9 exanimatus deuia ſecutus nulla vt dicitᷣ licẽtia accepta receſſiſti et monaſterium petiſti· Nõ eni ex violẽtia ſ3 ex pari voluntate ⁊ ꝯſenſu ſicut ſancti pr̃es dicũt hõ fieri dz neq3 vir monaſteriũ eligere aut pfeſſa ꝯtinẽtia habitũ cũ feſtinatõe debet mutare ¶ Item ex cõcilio apud ꝯpendium **Vir poteſt admiere vota cõtinẽtie que ſine ei9 conſenſu mulier deo promiſit·**

M Vlier ſi ſine licentia mariti ſui velum in caput miſerit ſi viro placuerit recipiet eam iteꝝ ad coniugum ¶ Itẽ auguſti· ad ediciaz **Non p̃t vir ꝯtinẽtie vota reſcidẽ q̃ ſine eius aſſenſu mulier deo pmiſit**

ideo hec nulla di= citur· ſed videtur ꝯtra· xv· q· i· merito· vbi dicitur q coacta voluntas· voluntas eſt· ſꝰ· ſecus ẽ hĩ et in matrimonijs· vbi exigitur volũtas directa vel ſpontanea· ex̃ de ſponſa· cũ locũ et i habitus aſſumptõne· ex̃ q metus· cã· c· i· ſec9 eſt in iuramento vbi nulla excuſat neccitas q2 ipm neceſſitatis ſemp ẽ xxij· q· i· ita q· cõ= ſulitur tamẽ iſtis vt no· xv· q· vi· auctoritatem

¶ Cũ feſtinatione· ſed nũquid tenetur vir iſte continere poſt mortẽ vxoris· ſic· nec exigẽ poteſt· ad monaſteriũ tñ nõ cogit redire extra de cõuer· ꝯiu· quidã ex̃· e· ti· placet S3 contra dicit ex̃· e· ti· ex pte· vbi compellitur redire ad monaſteriũ S3 dic q ibi vxor dederat licentia3· et ipſe ſolenniter profeſſus erat vel ibi verbũ ꝯpellas non extenditur niſi ad verbũ dimittat· qd poſt ſeq̃ eſt ꝯſiliũ· nec obſ· ex̃· e· ti· ꝯſuluit· q2 ibi non fuit reuocatus ab vxore ea viua· et qa iam in monaſterio fuẽat plus q per annu3 et quia poſt mortẽ vxoris fuit per aliquãtulũ tẽpus i monaſterio· vtrũ aũt vir qui ſine licentia vxoris itrauit monaſterium auctoritate ſua exire poſſit· dubitari poſſet· et videtᷣ ex hõ· c· q poſſit· et· ꝫ· e· vna·

M Vlier· placuerit· in optione viri q2 ponitᷣ ſi velit eam reuocare ſicut in optione prelati eſt· an velit rem vacante ſede alienatam a capitulo repetere vel p̃ciũ retinere· xij· q· ij· ſi qua de rebus· vtrũ aũt vir teneatur eam reuocare· vel pariter cõuerti· vel continentiam vouere· dictũ ẽ· xxvij· q· ij· agathoſa· nam ſi nolit eam reuocare epiſcopus debet eam ſua auctoritate extrahere· ar· ex̃ de cõuer· cõiu· c· i· nam bonus iudex debet talia corrigere· ex̃ de of· or· c· i· ff· de offi· p̃ſi· p̃ſes·

S I dicat· illa nõ vult· xiiij· di· qd aie tu· ¶ Pro ſanctificatõe· q2 reddẽ debitũ meritorium ẽ· ꝫ· e· ſm xxxij· q· ij· ꝯnubia· ꝯtra· ſed ibi ſoluitur· Io=

N Otificaſti· ſine abbate· idẽ ſi cũ abbate ¶ Cũ oi· ar· q p̃termiſſis circũſtã= ter di· xxiij· quorundam· s· xvij· q· ij· cõſaldus· ar· contra extra de re· et

¶ Fornicaria· xxvij· q· ij· ſi cijs alicui facto debitis non intelligitur illud eſſe factum· s· xxx· q· v· aliter di· xxiij· quorundam· s· xvij· q· ij· cõſaldus· ar· contra extra de re· et

a ¶ Cōiugium. ſed pone ꝙ mulier ſine licētia viri intret religionem imo viro contradicente poſt vir cōſentit. ſed ipſa ɔtradicit. nunquid pt ipſa exire. vid. ꝙ non q: vltimus ɔſenſus firmat p̄cedentes. ff. de ſerui tu. ruſt. predi. ꝑ fundum. ar. cōtra. ff. ɔſuia p̄di. receptū. vbi dicitur ꝙ p̄or ɔſenſus debet durare. Quidā dicūt ꝙ exire pt. Sʒ ɔtra eos ē ex. de eo qui duxit in mri. c. i. per quod dico ꝙ exire non p̄t. ſed vſqueq̄ habebit maritus licentiam reuocandi eam. dicūt quidaʒ ꝙ ī. annū. ar. . xx. q. ij. puella. bar. dicebat ꝙ ī. triēniū. xvij. q. ij. ſi quis incogitus. alij dicūt ꝙ tunc poteſt reuocare. cū p̄mo copiā habuit poſt ñ. vt. i. . q. i. conſtat. ego dico quantocūq3 pt. vt. ī. c. ꝓx.

c ¶ Quod deo. in fine. vite ꝓpoſito. voti emiſſi

b ¶ Inſtātiſſime. ar. ꝙ fides eſt ſeruāda ei q̄ ɔt̄ fidem venit. xxij. q. iiij. innocēs. ar. cōtra . xcv. di. eſto. ex. d̄ iureiur̄. peruenit

e ¶ Perſeuera. ſʒ quid ſi alter fornicetur poſtea. nunquid reliquus p̄t ipm̄ repetē. ar. hʒ ꝙ nō. ar. cōtra ex. de iureiur̄. tua di/cunt quidā ꝙ auctoritate ep̄i reſtituetur ei. ut ex. de diuor. ex lr̄is.

f ¶ Numerꝰ. ar. ɔt̄ p̄ſcriptōeʒ temporis defendit q̄d ab initiō d̄ iur̄ ɔūi non p̄t ſortiri effectū vt di. xciij. illd̄ aūt di. c. ɔt̄ morē . s. i. q. i. nullꝰ ep̄s ar. ɔtra ex. q̄ mri. accuſ. poſ. ɔſuluit et extra. c. ꝑ tuas

g ¶ Sanctiora. ab initiō tn̄ cū cōtrahūt ɔtrariā debēt hr̄e volūtatē. ſ. de ſobole ſuſcipienda . xxvij. q. ij. omne itaq3.

h ¶ Nichil. ex hʒ vid. ꝙ vxor non poſſit facē elimoſinā ſine lnīa viri. ſʒ iſtd̄ itelligas de rebus dotalibus. Naʒ dn̄iū reꝝ dotaliū ē penes mulierē de iure natutali. de iure ciuili ē penes maritum. . C. de rei ven. dot̄. et de hijs intelligas hʒ. c. vel ſi vis intelligē de parafernalibus ɔſiliū ē hʒ. Nā cui cōmiſit corpus honeſtū ē vt res cōmittat. C. d̄ pac. ɔuē. hac lege. ⁊ ex. de dote poſt diuorci. c. pnl̄. Sʒ quero cum iſti votū emiſerūt q̄re veſtes mutare nō pn̄t. ad hoc dicas ꝙ vir duplicē hʒ ſeruitutē in vxore vnā quo ad debitū reddendū. aliaʒ quo ad miſteriū ſibi exhibēdū in veſte ɔiugali. vn̄ licet vnā relaxauerit nō

Quod deo pari conſenſu voueratis perſeueranter vſq3 in finem reddere debuiſtis. a quo ꝓpoſito ſi ille lapſus eſt tu ſaltem inſtantiſſime pſeuera. q̄d te nō exhortarer niſi quia tibi ad hoc ipſe conſenſit. Nam ſi nūq̄ tenuiſſet eius aſſenſuʒ numerus nullus te defendiſſʒ annorū. et poſt pauca. non q: pariter tēperabatis a cōmixtōe carnali. ideo tuus maritus eſſe deſtiterat imo vero tanto ſanctius inter vos ɔiuges manebatis quanto ſanctiora ɔcorditer placita ſeruabatis. Nichil ergo d̄ tua veſte. nichil de auro. et nichil argento vel quacūq3 pecunia. vel de rebus vllis terrenis tuis ſine arbitrio eius facere debuiſti. et infra Eſt quidam ꝑ modulo perſone habitꝰ matronalis a viduali veſte diſtinctus. qui p̄t fidelibꝰ ɔiugatis ſalua religionis cauſa vel obſeruantia ɔuenire. hunc te maritus ſi deponere voluit ne te velut viduā illo viuente iactares. puta q: non fuerat in hac re vſq3 ad diſſenſionis ſcandalū p̄ducendus magis in obedientie malo q̄ꝫ illius abſtinentie bono. Quid enim eſt abſurdius q̄ꝫ mulierem de humili veſte ſuperbiē. cui te potius expediret obtempare candidis moribus q̄ꝫ nigellis veſtibꝰ repugnare. q: ⁊ ſi te indumētum monache delectabat etiā hʒ gratiꝰ poſſit marito obſuato exoratoq3 ſumi q̄ꝫ illo incōſulto contēptoq3 p̄ſumi Q̄d ſi omnino nō ſineret quid tuo ꝑpoſito deperiret. abſit vt hinc diſpliceres deo ꝙ coniuge tuo nondū defuncto non viduereris ſicut anna ſʒ ſicut ſuſanna ¶ Idem

Cōtinētie meritū hʒ q̄ ꝑ incōtinentia vxoris debitū ſibi reddē cogit̄.

Secūdum verba ap̄lica etiam ſi vir ɔtinere voluiſſet ⁊ tu noluiſſes debitum tibi reddere cogeretur. ⁊ illi deus imputaret ad ɔtinētiam et ſi non ſui ſed tue cederet infirmitati ne in adulterium caderes Quiſquis ergo compatiens infirmitati vxoris reddit et non exigit debitū. aut ſi ꝓpter infirmitatē propriam ducit vxorem. plangens potius quia ſine vxore eſſe non potuit q̄ꝫ gaudens. q: duxit. quiſquis vendidit q̄d nouit. q: et ſi maneret. beatū nō faceret. quiſquis emit q̄d nouit quia tranſiet. et de hijs non preſumit et fecit ex eo miſericordiā cū nō habētibus. ſecurus exſpectat diem nouiſſimū ¶ Itē ad armētariū ⁊ ripariū ⁊ paulinā.

Vota ɔtinētie ſine vxoris conſenſu reddi non pn̄t.

Una ſola cauſa eſſe poteſt qua te ad id quod vouiſti non ſolum non hortaremur. Verū etiaʒ ꝓhibēmus implere ſi forte tua coniunx hoc tecū ſuſcipe animi ſeu carnis infirmitate recuſaret. Naʒ ⁊ vouenda talia nō ſunt a cōiugatis niſi ex conſenſu et voluntate cōmuni. et ſi p̄propere factum fuerit magis eſt corrigenda temeritas q̄ꝫ perſoluenda p̄romiſſio. neq3 enim deus exigit ſi quis ex alieno aliquid vouerit. ſed potiꝰ vſurpare vetat alienū. ¶ Item Ieronimus.

Abſq3 ceteris opibus nec ſola virgitas ſaluat nec cet̄a abſq3 v̄ginitate ꝓficiūt

Tunc ſaluabitur mr̄ier ſi illos genuerit filios qui permanſuri ſunt virgines ſi quod ipſa perdidit acquirat in liberis et damnū radicis et carnem in flore compenſet et pomis ¶ Iteʒ Ieronimus Hoc ſolū nūc dico ꝙ quomodo abſq3 ceteris opibꝰ v̄gitas ſola nō ſaluat ſic oīa opera abſq3 virginitatis puritate continentia caſtitate imperfecta ſunt ¶ Item

Qui ſitit veniat ⁊ bibat qui p̄t capē capiat. nō dicit nolitis. velitis

tamē aliā. ff. de ſerui. vr. p̄di. ſi domus. et ex. de ɔuer. ɔiu. quidam

i ¶ Magis. quaſi cū p̄duxiſti eū ad ſcandalū diſſenſionis potius malū feciſti viro nō obediendo q̄ꝫ bonū feceris abſtinendo

k ¶ Anna. i. vidua. i. q. ij. in pn̄. i. ꝭ

l ¶ Suſanna. i. vxorata

Secūdū verba. in quibus d. de debito reddendo ɔgere non ſtat

a ¶ Imputaret. ar. ꝙ ꝓ opleto hētur q̄d ꝑ volētē aɔne fiat ar. s. ꝓx. cā. q. v. ꝓpoſi

o ¶ Quiſqdo q̄s. tāgit illa tria v̄ba apl̄i. q̄ habēt vxores ſint tanq̄ nō hn̄tes. et q̄ vendunt ſint tāq̄ nō vendentes. et qui emūt ſint tāq̄ nō ementes. xxvi. di. lex ɔtinentie.

p ¶ Nō facēt. ſ. ñ faciēdo elimoſinā.

q ¶ Quia trāſit. i. trāſitorium eſt

r ¶ Preſumit. ſuꝑbiendo cum eis

s ¶ Securus. hec clauſula repetitur cum qualibet p̄cedenti ab illo loco quiſquis ⁊c̄.

Una ſola. corrigēda. ſi. s. . xxij. q. iiij. diffinicō. et ē hʒ. ar. ꝙ ſi alter ſine lnīa alterius intret religionē ꝙ ſua auctoritate poteſt exire

t ¶ Ex alieno. hʒ verum ē ſi eo animo vouit vt auferat illi cuius ē alias licitū alicui rē alienaʒ legare vt inſti. de lega. ſ. nō ſolū licet ſecus ſit ſm̄ canones. vt extra de teſta. c. dilectus. filius

Tunc ſaluabitur. exponit ieronimꝰ illd̄ apoſtoli ad thimoteum. ſaluabitꝛ mulier ꝑ filioꝝ gn̄atione ſi permanſerit in fide ⁊ dilectione et ſanctitate

y ¶ Saluabitꝛ. i. merebitꝛ ſaluari.

z ¶ Virgines. i. integri fide.

a ¶ Si q̄d ipſa. ſ. virginitatem corporis. ⁊ ē ſimplex relatio

b ¶ Radicis. ſcilicet ſuipius.

c ¶ et carnē. i. cōruptionē ſue carnis.

d ¶ Compenſet. quantū in ipſa eſt

e ¶ Pomis. i. filij q̄ dicuntur flos et pomā ſicut mater radix

f ¶ Virginitas. ſ. carnis.

g ¶ Virginitate. ſ. mentis

h ¶ Caſtitate. ſaltem in affectu ſeruata

i ¶ Imꝑfecta. quo ad vitam ꝓmerendā

Qui ſitit. verba ponit hic euangelij et loquitur de ſiti continentie.

l ¶ Nolitis. ar. ad ea q̄ ꝑfectionis ſūt neminē eſſe cogendū. ſʒ ꝑſuadendum. Nam talia conſilij ſunt et non precepti. ar. xi. q. i. aliud

et·xxxij·q·i·integritas a ¶ Impatum·s·px·q·i·integritas quātū ad corporalem sed de mentali p̄ceptum est ꝯ mo in nēcitate liberalis
b ¶ Maioris sic·xxviij·q·i·iā nūc·Nā ne= existit·ff·de adim·lega· rem legatam· ꝯdit·s·xxviij·q·i·sic eni·otra·sed vez ē q non expe
c ¶ Non expe= dit ꝓpter onera mr̄imonij·vt·s·px·q·vij· oēs sed expedit ꝓpter fornicatōem vitandā· d ¶ Noluerunt·i·noluerunt ex ercere id ad quod nati fuēt·s·vti co= pula carnali·ꝛ ita scdm h̄ ē ar·p co= pula carnali q nul lus ē naturalit̄ fri/ gidus·s·e·q·i·re quisisti·alia lr̄a h̄z voluerunt esse qd̄ nati sunt·i·v̄gines
e ¶ Celoꝝ·sup ple inquit merce/ dem recipient re= gnū celorum
f ¶ Si castrati· ar·q de vno oce= ditur ꝛc·vt·di· ·xlv·disciplina·et xxiij·q·iiij·forte a libi dicit̄ quod d̄ vno negat̄ de alio ꝯceditur·vt·xxv· di·qualis·
g ¶ Finis·quia· p̄missa·c·s·tūc sal uabitur·et·c·hoc solū·et c·qui sitit equiuoce vtitur h̄ nomine v̄gini= tas·qn̄qꝫ p v̄gi/ nitate mētis·qn̄qꝫ carnis·ideo deter= minat vbi sic vel sic accipiatur·
h ¶ Et due·s·tūc saluabit̄ ꝛ illa·s· h̄ solū ibi absqꝫ v̄ ginitate
i ¶ De virgini= tatis·i·q̄ ē i mēte
k ¶ Pricipiū·s· illius·c·qui sitit·
Q Vi vxorem sua z·ouerta tur·intrando mo/ nasteriū si iuuēis· est·vel si ē senex otineat in seculo ex̄ d̄ ouer·oiu·cū sis·et dicit·h·q eoipo q dat vxo ri licentiam intel= ligitur vouere·et si non exp̄mat et compellēdus ē ire ad religionez·vt no·s·xxvij·q·ij·a/ gathola·et suffi= cit tacita licentia cuz·s·pmittit·vt h·et ar·ex·de ou· cōiu·cōfuluit·alij dicunt·q qui dat licentiam nisi ex= p̄sse voueat conti/ nere non tenetur· nec monasterium ingredi·imo po=

bibendum vobis est atqꝫ currendū sed qui voluerit qui potuerit curre= re atqꝫ potare ille vincit·ille satiabi tur ab eo·et ideo plus amat virgi= nes xp̄s quia xp̄o spōte tribuūt qd̄ sibi nō fuerat impatū·maiorisqꝫ g̃ tie est offerre quod non debeas q̄ reddere qd̄ exigeris·Apostoli enim vxoris onere otēplato si talis inq̄= unt causa ho'is ē cū vxore nō expe= dit nubere·quorū dn̄s sentētiam p bās ait·recte quidem sentitis quod non expediat homini ad regna ce= lorū tendenti accipe vxorē·sed dif ficilis res ē et non oēs capiūt ver bū istud·verū quibus datū est ali os homies eunuchos natura facit alios vis hominum·michi illi eunu chi placent quos castrauit non ne= cessitas sed voluntas·libenter eos ī meo recipio sinu qui se castrauerūt ꝓpter regnū celoruz·et ob meū cul tū noluerūt esse qd̄ nati sūt simulqꝫ hec tractanda sententia est qui se i quit castrauerūt ꝓpter regnū celo rū si castrati habent mercedem re= gna celoꝝ·ergo q̇ se nō castrauerīt locum non p̄nt accipe castratoꝝ·

¶ Finis huius auctoritatis ꝛ due p̄cedentes de v̄ginitatis affectu in telliguntur qui non in voluntate so lū sꝫ in necessitate est q2 aliter dam naremur·Principiū vero d̄ affectu intelligit̄ qui non in nēcitate añ vo tū·sed in volūtate est·nec exigitur nisi repromittatur ¶ Item ex oci lio remensi· **Non liceat illi vxorem ducere qui suam velare permisit**

QVi vxorez suam velare pmise rit aliam non accipiat sed si= militer ouertatur ¶ Itē augusti· in q̄stionibus numeri **Vota absti nētie q̄ mlier pmittēte viro pmisit illo phibēte fuare nō cogit̄·**

MAnifestum ē ita legē voluis= se feminam sub viro esse ut nulla ei us vota que abstinentie causa voue

rit reddantur ab ea·nisi fuerit vir auctor pmittendo·nam cum ad pec catum eiusdez viri ptinere voluerit lex si pmiserit prius et postea phi= buerit·h̄ tñ non dixit vt faciat mu lier qd̄ vouerat·q2 pmissa iam pri9 a viro fuerat·viri dixit esse peccatū q2 abnuit qd̄ prius ocesserat·nō tñ mulieri ex h̄ iussum dedit vt cū pri9 vir ocesserat postea si phibuerit cō temnatur ¶ Ex p̄missis auctorita tibus apparet q otinentie vota nec mulier sine viri osensu·nec vir sine osensu mulieris deo reddē p̄t·si au= tē osensu alterius eoꝝ ab altero p missa fuerit·et si postmodū in irritū deducere voluerit qui permisit non tñ valet·q2 in debito oiugij eqꝫ mu lier habꝫ ptātez viri sicut ꝛ vir mu lieris·atqꝫ ideo sic quilibet eorū al= terū a suo iure absoluerit ad p̄teri= tam seruitutē ip̄m reuocare nō po terit·Quia vero in ceteris vir ē ca put mulieris·et mulier corpus viri ita uota abstinentie viro permittē te mulier p̄t pmittere·vt tamē eo dem prohibente rem promissam nō valeat implē·ꝛ h̄ vt diximus ꝓpter oditōem suitutis q2 viro in omni= bus debꝫ subesse ¶ Vnde augusti= nus ait in libro questionū genesis **Mulieres viris suis debēt subesse**

ESt ordo naturalis in hoibus ut seruiant femine viris et fi lij parētibus·q2 i illis hec iusticia ē vt maiori seruiat minor ¶ Item i questionibus veteris et noui testa= mēti **Vir ē caput mulieris**

HEc imago dei ē in homine fa cta vt vnus fact9 sit dn̄s ex quo ce teri oriantur·habens imperium dei quasi vicarius eius·q2 vnius dei hꝫ imaginez·Ideoqꝫ mulier non ē fcā ad imaginē di·sic eteni dic̄ scripēa et fecit deus hominē ad imaginē ꝛ similitudinez dei fecit illū·hic etiā aplus·vir quidē ait non debꝫ velare

vt iacere in camisia·vel ieiunare cum ipse pranderet
n ¶ Nisi auctor·mulier ergo non p̄t facere votū abstinētie sine volun tate viri·sꝫ nūquid vir potest abstinere sine vxoris osēsu·sic·ꝫ·e·cū ca put·licet ergo cōiuges sint pares quantum ad votum cōtinentie non tamen quantū ad votū abstinentie·et h̄ intelligo de quolibet voto i q̄ non fit vxori p̄iudicium quo ad carnale debitum q̄uis ex illo voto ori/ atur scandalū mu lieri·vt in hoc sit dīa iter viꝝ ꝛ vx orem·sil'r ꝛ de mu liere dici p̄t q vo uere possit dūmō p illud votū muli eris non fiat viro p̄iudiciū·vel si nō exoriatur scanda/ lū viro·vt si vouꝫ iacē in camisia cū eo·vel singul' no ctibus ire ad ma= tudinas·vñ de ta/ li voto intelligo istud·c·alias tene tur mulier adim= plere etiam viro inuito·vt si vouit q daret denariū amore dei vel ali= q̄d tale h̄ dicit·h· canon tñ iste indi= stincte loquitur· Itē videtur q mu lier ista peccet q̄a magis obediendū est deo q̄ homini· nam scriptum est vouete et reddite ꝛc·xvij·q·i·i p̄n· sed dic q mulier ista nō obedit vi= ro otra dn̄m quia dn̄s hoc vult ꝫ·c· noluit·eo aūt ip̄o qd̄ h̄ viro ocedit̄ reuocare votū ab stinentie prohibe tur de voto conti= nentie imo nec h̄ viro cōceditur re uocarē votum ab stinentie imo pec= cat vir reuocando sed precipitur vx ori ut obediat·si· ex̄ de iureiur̄·debi tores·et·xxiij·q· ·i·q̄d culpat̄·in fi·
o ¶ Promissa·s· continentia·
p ¶ Mulier·s·x= xij·q·i·si quis vx orem
E St ordo·na= turalis·i·a natiui= tate et ortu p̄ue= niens·naz femina de corpore viri ē· et alia ratio ē que in velamine corpo ris eius perpēdit·
q ¶ Seruiat·hoc adeo vez ē q pa tronus cōsentien= do liberte vt otra

test eā reuocare de monasterio·ex̄ de ouer·oiu·c·i·et q dicit h̄ simili ter cōuertatur·dicunt nisi malit eaz reuocare·sicut enim scdm istos ex pressus osensus exigit̄ in contrahendo ita in separando mr̄imonio·ar· ex̄ de regu·iuris·omis res·alij distinguūt q si mulier sciuit ius q̄ de= bit liniam viro tūc etiā intelligitur vouere·secus si ignorauit ꝫ.
m ¶ Anifestum est·vota·que scandalizauit virum·px·c·q·ij·ꝫ·vlt·

bat amittit in ea ōpas cū in officio viri debeat esse·vt·ff·de ope·lib· sicut patronus·
r ¶ Maior·dignitate·s·filius seruiat minori id ē patri qui non est i dignitate·interdum maior etate seruit minori de p̄cepto dñi vt esau iacob·et q dicit hic nulla iusticia ē vez ē scdm ve tus testamentū sed scdm nouū·qui maior ē sit sicut minister ꝛc·xciij· di·diaconi·sed melior lr̄a est·vt minor seruiat maiori

caput ſuū qꝛ imago ⁊ gloria dei ē·
mulier ideo velet quia non eſt glo=
ria aut imago dei ¶ Item ī eodē
Satis hinc apparet quemad=
modū viris feminas ſubditas
et pene famulas lex eſſe voluit vxo
res·dū ↄſtituit vt diceret aduerſꝰ
vxorē vir teſtimoniū· vnde lapida
retur illa ſi hoc verū eſſe mōſtraret
ipe tn̄ non viciſſim lapidatur ſi fal
ſum hoc eſſe cōſtiterit ſed tm̄modo
caſtigatur ⁊ dānificatur· eiq̄ꝫ perpe
tuo iubetur adherē qua carere vo=
luerat· In alijs aūt cauſis eū qui te
ſtimonio falſo cuiq̄ꝫ nocuerit qđ ſi
pbaret̄ iuſſit occidi· eadē iubꝫ ple=
cti pena qua fuerat ſi verꝫ eſſet ipe
plectendus ¶ Itē Iero·ſup epl'aꝫ
ad titū· ¶ De eodem
Cum caput mulieris vir ſit· ca
put aūt viri xp̄s· quecūq̄ꝫ vxor nō
ſubicit̄ viro ſuo h̄ ē capiti ſuo eiuſ=
dem criminis ē rea cuius ⁊ vir ſi nō
ſubiciat̄ capiti ſuo· Verbū aūt do=
mini blaſphematur vel cū ↄtēnitur
dei pma ſententia ⁊ p nichilo duci
tur· vel cū xp̄i infamatur euāgeliū
dū ↄtra fidē legēq̄ꝫ nature ea q̄ xp̄i
ana ē ⁊ ex lege dei ſubiecta viro im
pare deſiderat cum ⁊ gentiles femi
ne viris ſuis ſeruiant cōmuni lege
nature ¶ Itē Aug· in qō·numeri
Arbitriū viri mulierē ſeq̄ opꝫ ī oī= bus
Noluit itaq̄ꝫ lex mulierē
aliq̄đ vouē deo aduerſus ani
mā ſuā vt nō in aliq̄ rerꝫ licitarꝫ at
q̄ꝫ ↄceſſarꝫ abſtinētia ī eiſdē votis fe
mine valeat auc̄tas ſed virilis· ita
vt ſi adhuc innupte ↄceſſerat pt̄ vo
ta pſoluere ſi anq̄ꝫ pſoluerit nupſe=
rit ⁊ viro eius hoc cognitū nō pla=
cuerit non pſoluat et hoc oīmo ſi=
ne pc̄co qꝛ deus mundauit eā ſicut
dicit lex id ē mūdā iudicauit Nec
h̄ cōtra deū fieri putādū ē cū ipe d
us h̄ pcepit h̄ voluerit ¶ Itē am=
broſius in li·qōnū veteris ⁊ noui te
ſtamēti· Nulla ē mulieris ptās ſed
in omnibus viri ſubſit dominio
Mulierem ſubiectam ↄſtat do=
minio viri ſui eſſe et nullā au
ctoritatē hr̄e· nec docē pt nec teſtis
eē· nec fidē dare nec iudicaē ¶ Idē
in examerō in tractatu diei quarti
Adam p euā deceptus eſt nō
eua p adā quē vocauit ad cul
pā mulier· Iuſtū ē vt eaꝫ in guber
natōēꝫ aſſumat ne iterꝫ feminea fa
cilitate labatur· ¶ Itē ſuper pri=
mā epiſtolam ad corinthios
Mulier debet velare caput quia
nō eſt imago dei· ſed vt oſtēdatur
ſubiecta viro· et qꝛ pūaricatio p il
lam inchoata ē h̄ ſignum debet hr̄e
in ecc̄ia ꝑpter reuerentiaꝫ epalem·
non habeat caput liberū ſed velami
ne tectum· non habeat ptātē loquē
di quia ep̄us pſonā habet xp̄i quaſi
ergo ante iudicē xp̄m ita ante epi=
ſcopū ſit quia vicarius ē dei· ꝑpter
pc̄cm originale ſubiecta debet vide
ri ¶ Itē in libro de padiſo
Nec illud ocioſum ē qđ non d
eadē terra de qua plaſmatus ē adā
ſed de ipius ade coſta facta ſit muli
er· vt ſciremus vnā in viro ⁊ mulie
re corporis eſſe naturā· vnū fonteꝫ
generis humani· ideo nō ſunt duo
a principio facti vir et mulier neq̄ꝫ
duo viri neq̄ꝫ due mulieres ſꝫ pmū
vir deinde ex eo mulier· vnam enim
naturam volēs hoim ↄſtituere deus
ab vno principio creature hoc inci
piēs multarꝫ ⁊ diſpariūm naturarꝫ
eripuit facultatē ¶ Euidentiſſime
itaq̄ꝫ apparet ita virꝫ eē caput mu
lieris vt nl'la vota abſtinētie vel reli
gioſe ↄūſatōnis liceat ſibi ſine eius
ſn̄ia deo offerre· et ſi viro pmittēte
repromiſſa fuerint nō lꝫ ei votū cō
plē ope cū vir voluerit reuocare p
miſſu· vota vero ↄtinētie ita alteriꝰ
pmiſſu ab alt̄o valēt offerri q̄ post
pmiſſiōēꝫ nō valēt in irritū deduci·

Hec imago·i·in h̄ dicitur habere ſilitudinem dei homo
b ¶ In hoie· qꝛ ſicut pceſſerunt a deo oīa ſic ab adā pceſſe=
runt omnia· hic accipit tantum hoc nomen homo in maſculino genere
alias ↄūis generis ē·ut·ff·de verbo·ſig·homis =qꝛ ſicut aqua pflu=
c ¶ Et vnus·i·qꝛ imago domini dꝛ ipe homo= xit ex latere domini
ſic eua ex latere ade· Itē in hoc habet imaginem qꝛ habet ratōnēꝫ ⁊ i
tellectū ſicut deus
b ¶ Imaginēꝫ·i·
ſilitudinēꝫ· de pe·
di·ij·illa anima·
e ¶ Quia imago·
et ideo non debet
celari·
f ¶ Mulier· non
tn̄ quelibet· quia
non v̓gines de cō
ſuetudie· ꝫ fac vi
in eo quod dicit·
g ¶ Gloria·i· deꝰ
non gloriatur per
ipam ſicut p virū
nam p eā pma p̄=
uaricatō eſt indu=
cta·ꝫ·e·mulier
Satis·et pe=
ne·non tn̄ q̄
immoderate v̓be=
ret̄·C·d repu·cō
ſenſu·et·s·e·q·ij·
placuit·
i ¶ Teſtimoni=
um· id eſt accuſa
tionem·
k ¶ Lapidaret̄·
⁊ ita vidꝫ q̄ in ve
teri lege nūq̄ vir
obligabat̄ taliōi
ſed tu dic· cū·h·
q̄ h̄ locū tn̄ ha
bebat ī actōne ad
ulterij ī pmo coi=
tu puta cum nō in
ueniebat eā v̓gi=
nē· vel dicebat ſe
nō inueniſſe ⁊ ipa
cōtrariū pbabat
p aſpectū linthia
minis ī h̄ cāu non
puniebatur vir ta
liōis pena ꝫ tn̄·c·
ſiclos aureorꝫ da
bat patri puelle·
l ¶ Demōſtrarē=
tur·p aſpectuꝫ lin
theamis ſangui=
nolēti· ſed nec ho
die cū agit vir ad
ſepatōnem ſuſti=
net taliōnē· ſecus
ſi agat ad penam
adulterij crimina
liter· ex̄ de pcur·
·c· tue· ideo aut n̄
punit̄ vir pena ta=
lionis qꝛ iam alia
via ↄſequeret̄· id
qđ optauit qđ eſ
ſe non dꝫ·ff· p ſo
cio· idemq̄ꝫ·ff· de
cō·inſt· q̄ ſub cō·
·ꝫ·eſt ſi quis
m ¶ Caſtigat̄ id ē
verberatur
n ¶ Qui teſtimo
nio·i·accuſatōe calūnioſa·h̄ ideo ita expone· nā teſtis nō obligat̄ ad
taliōnē· ꝫ alio modo punit̄ a iudice·ſi varie rn̄det·ut·C·de teſti· nullū
·h·tn̄ dicit q̄ ſic·iij·q·ix·nichilominꝰ maxie ſm veterē legē ar·ex̄ de
cri·fal·c·falſꝰ·de h̄ dictū ē·ij·q·iij·in ſūma· =xxij·q·v·de forma·s·di
Cum caput·criminis·s·ix·q·iij·c·i·s·= ·xcv·eſto·ar·eandem ↄdi·
tōnem inferiorꝫ ad media que eſt mediorꝫ ad extrema

p ¶ Blaſphematur· tractabat eni iero·illud verbū apl̄i ad titum· ad
mone adoleſcētulas eſſe ſubditas viris ſuis·vt nō blaſphemetur verbū
dei·i·euāgeliū verbū dei in paradiſo q̄tenꝰ viris ſubditi eſſent
q ¶ Dei·qꝛ dixit mulieres eſſe ſbditas viris·ↄūſatio tua erit ad virꝫ ⁊
ipe dn̄abit̄ tui =rat·ar·q̄ abbas poſſit reuocare votū monachi
Noluit cōceſſe= qđ etiā emiſit an̄ monachatū ·ar·xx·q·iiij·mo=
nacho·plꝰ eni eſt
monachꝰ ſub ab
bate q̄ femina ſb vi=
ro·vt·xij·q·i·non
dicatis
s ¶ Cōtra deū·ſi·x
iiij·q·v·dixit·s·ij·
·q·i·ſi pc̄cm·⁊·xx
·iij·q·iiij·q̄ pc̄cat
·s·di·xxvi·deinde
Mulierē· au
ctoritatē· vi
rilia·n·officia mu
lieribꝰ ſūt adēpta
·iij·q·vij·ꝫ·tria·
·ff· ad vell'·l·ij·
a ¶ Nec docē· in
ecc̄ia maſc̄los pt
·s·di·xxiij·mlier·
d ↄ·di·iiij· mulier
x ¶ Nec teſtis· in
cā criminali n̄ in ill'
caſibꝰ ī quibꝰ infa
mes admittūtur·
nec in teſtō·inſti·
de teſta·ꝫ·teſtes·
nec ↄ̄ clicos in cā
criminali qꝛ non pt
eē qđ ipi ſūt·s·ij·
q·vij·ipi apl̄i· nec
etiaꝫ ↄ̄ laicos·ut
no·xv·q·iij·d cri
y ¶ Nec ſi inne
dē· obligat̄ tn̄ ſi
doloſe ſidiubebat
vt creditorē deci
piat·et tenet̄·vt
·ff·ad vell'·ſi deci
piēdi· Itē ⁊ ſi pui
legio velleiani re
nūciauerit obliga
tur ⁊ tenet̄·ff· ad
vell'·l·vlti·
z ¶ Nec iudicaē·
n̄ in caſibꝰ vt dixi·
·xv·q·iij· d crimi
ne·
Adā· gubna
tōēꝫ·p h̄ vi
detur q̄ vir potiꝰ
dꝫ eſſe curator vx
oris q̄ extneus qđ
negat lex ·C· qui
dari tu·l·ij·
Mulier· ꝫ vt
oſtēdat̄ n̄ ſo
lū ꝑpt h̄ ꝫ etiā ⁊c
c ¶ Propter re=
uerētiā·i· ꝑpt re=
uerentiā ſacerdo=
tū·ar·liiij·di·ſi ſ=
uꝰ ſciente· ⁊ ſic an̄
iudiceꝫ dn̄i ita an̄
vicariū eius ſac̄do
tē ſit ſubiecta vi=
ro vel ꝑpter reue
rētiā ſac̄dotū·i· ne
ſac̄dotes ī facie eiꝰ
intuētes inuitēt ad libidinē b ¶ pſonā· ⁊ quilibꝫ ſac̄dos de pe·di·iij·
inē h̄ h̄cū·ij· e ¶ Origiale·i·q̄ originē habuēit ab ipa qͦ ad homies
Nec illđ·ocioſū eſt·i·ſine cauſa ⁊ miniſterio fem̄ g ¶ Coſte· non
de pede ne oīno videtur famula· non de capite ne oīno videretur
dn̄a· ꝫ de coſta vt collateralis videretur h ¶ Multarꝫ· qͦ ad numerū
vel multarꝫ quo ad genꝰ humanum i ¶ Et diſpariū· quo ad ſemuꝫ

vel diſpariū quo ad ſpēm· et reſpicit ad p̄mam creatōem hominis

Q Vidam vir in captiuitatē ductus eſt· Cauſa·xxxiiij· quia in precedenti cauſa dixerat matrimonium ſeparari ꝓpter frigiditatem et viro viuēte ſaparatam poſſe alij copulari· ne idem videretur faciendum propter hoſtilem calamitatem vel captiuitatem· ideo ſubdit cauſam iſtam in qua oſtendit· quid iuris ſit· ſi quis tenetur in captiuitate et vxor eius interim nubat· vt hoc autem ⁊c· et nota ꝙ hic tractat de illo impedimento quod dicitur ligatio· Ligatō eſt cum quis ligatur alteri vinculo matrimonij et quodlibet impedimentum matrimonij dici poteſt ligatō

¶ Queſtio·i·⁊·ij·

V Traqꝫ q̄ſtio· ſi mulier credit ſuum maritū mortuū et habꝫ iuſtam cām credendi licite p̄t cōtrahere· ſi autē dubitat de morte viri et cōtraxerit licet non debeat cōtrahere tenetur tam̄ reddē debitum petenti ſed ipſa non p̄t exigē· extra de ſecū· nupē· dominus noſter· et i tali caſu vir poteſt eam remouere ꝓpter adulteriū cū non habuerit probabilem cauſā mōtis ſue· ſed ſi audiuit eum mortuum licet per falſū rumorem· et tūc nupſit vir non p̄t eā de adulterio accuſare niſi illa ꝓcurauerit illū rumorem vt· ff· d̄ adul· miles ·§· mulier· ſꝫ pone ꝙ mlier credit eū viuere et ē mortuus et cōtrahit· nūquid ē matrimoniū ibi· ſic· ipſa ē tamen adultera reatu licet adulterium non committat· Naꝫ dicit lex ꝙ tenetᵘ quis actōe furti licꝫ ſb tilitate iuris furtū nō ↄmittat· C· de furt· ſi quis ſeruo· minor tam̄ pena ei imponetur·

C Vm p belli cā· crederet· hic ratō friuola eſt et ideo non curat ei r̄ndere

Incipit cauſa dicedecimaquarta

Q Vidā vir i captiuitatē duct9 ē poſtea vxor ei9 audiēs illū mortuū nupſit alij· Deīnd̄ ille d̄ captiuitate rdiēs repetit vxorē ſuā· illa poſterioris amore capta aſpernat̄ thorū p̄oris viri ¶ Nunc p̄mū q̄rit̄· an ſit iſta rea adulterij que viuēte viro ſuo alteri nupſit ¶ Secūdo an redeūte p̄mo ſit cogenda recedē a ſecūdo et redire ad primum

Q· I·

V Traqꝫ queſtio termiat̄ auc̄te leonis pape q̄ ſcribēs nicete aquilieñ epo ait· Que alij nupſit putās virū ſuum mortuū eſſe illo redeunte ad priorem redire cogatur

C Vm per bellicā cladē et p grauiſſimos hoſtilitatis incurſus ita quedā dicatis eſſe diuiſa coniugia vt abductis i captiuitatē viris femine eorū remāſerūt deſtitute q̄ viros ꝓprios interēptos putarent· aut ab iniqua dn̄atōne nunq̄ crederent liberandos· et in aliorū cōiugium ſollicitudine cogente trāſierūt· Cūqꝫ ſtatu rerū auxiliāte dn̄o i meliora cōuerſo nōnulli eorū qui putabantur piſſe remearunt Merito caritas tua uidetur ambigere· q̄d de mulieribus que alijs ſunt cōiūcte viris a nobis debeat ordinari· Sed qr nouimus ſcriptū a domino ꝙ iungitur viro mulier· et iterum agnouimus p̄ceptū vt qd̄ deus iūxit homo nō ſepet· Neceſſe eſt vt legitimarū federa nuptiarū reintegrāda credamus· et remotis hijs q̄ hoſtilitas intulit· vnicuiqꝫ id quod legitime intulit reformet̄· Ideoqꝫ ſtudio ſe ꝓcurādū ē ut recipiat vnuſquiſqꝫ qd̄ ꝓprium eſt· nec t̄n culpabilis iudicetur· et non tanq̄ alieni iuris puaſor habeatur qui pſonā eius mariti qui iam nō eſſe eſtimabatur aſſumpſit· Sic eni multa que ad eos qui in captiuitatē ducti ſūt ptinebāt in ius alienū trāſire potuerūt· et t̄n plene iuſticie eſt vt eiſdem reuerſis ꝓpria reformēt̄· ꝙ ſi i mācipijs vel i agris vel etiam in domibus ac poſſeſſionibus recte ſeruatur quantomagis i coniugiorum reintegratōne faciendum ē· vt quod clade bellica turbatum eſt pacis remedio reformetur ⁊ ideo ſi viri poſt longam captiuitatē reuerſi ita in dilectōne ſuarū ↄiugum pſeuerāt vt eas cupiant redire in ſuum cōſortiū obmittendū eſt et in culpabili iudicādum eſt quod nec̄citas intulit· et reſtituēdū eſt qd̄ fides poſcit· Et infra· Si auté aliq̄ mlieres ita poſtēiorū virorū amore ſint capte vt maluerint hijs coherē q̄ ad legitia trāſire ↄſortia merito ſūt notāde ita vt eccleſiaſtica ↄūione priuēt̄· q̄ de re excuſabili cōtaminatōnē criminis elegerūt oſtendētes ſibimet ꝓ ſua incōtinentia placuiſſe q̄ iuſta remiſſio potuit expiare· Redeant ergo in ſuū ſtatum voluntaria reintegratione coniugia neqꝫ vllo modo ad opprobriū male voluntatis trahatur quod ↄdicō neceſſitatis extorſit· qr ſicut hee mulieres que ad viros ſuos reuerti noluerūt impie ſunt habēde· ita ille q̄

cum eccleſiā ſit vxor clerici· vij·q·i· ſicut· et dixi· vij·q·i· paſtoralis·

¶ perſeuerant· et ita videtur ꝙ ipi nō cōpellantur ad eos redire· ſi noluerint· ſed ſupplent hic quidam maxime· alij intelligūt hoc de illis mulieribus que viros nō credebant mortuos· et tamen ↄtraxerūt qd̄ notatur in p̄m· c· ſed ↄtra· s· di· xxxij· q· v· puto· in p̄m· ſed illud quando maritus vel vxor ſcitᵘ adhuc viuere· iſtud q̄n certis indicijs putat̄ mortuus eſſe·

¶ Oſtēdentes· ar· ex cōſequentia opis qd̄ quādoqꝫ ex facto preſenti preſumitur circa preteritū· vt hic ⁊ ·xxxij·q·i· requiſiſti· ⁊· s· xxij·q·ij· quod ait· et· C· de adult̄· ſi qui· quādoqꝫ p̄ſumitur ex p̄cedenti actu circa p̄ſens· vt· ij·q· ·i· in primis· in ſi· et· q· vij· non poteſt· q̄nqꝫ ex p̄ſenti circa p̄ns· vt dixi· l· di· ſi quis diaconus· q̄nqꝫ ex eo qd̄ debet fieri p̄ſumitur et timetur i futurū· vt· iij·q· ·v· accuſatores· quandoqꝫ ex p̄terito circa futurum· ·C· d̄ cōdi· furt̄· l· vlti· quandoqꝫ ex futuro circa p̄teritū· ff· de ↄdi· i de· ſi non ſorte in· §· ſi decē aut ſtichum·

¶ Remiſſio· i· dimiſſio ſedorū vi

¶ Qd̄ cō rorū dito· nec̄citas coegit nō ē imputandū· xxij·q·iiij· iter cetera· vij·q·i· pōtifices ⁊· de ↄſe· di· ·v· diſcipulos·

C Vm in captiuitate cōmiſiſſe· pcēm notat interueniſſe in cōtrahendo ſi ſciēter contraxit· Sed ſi ignoranter cōtraxiſſet quāuis nō eſt matrimonium ſecundū· tamen filij inde nati habentᵘ ꝓ legitimis· quo ad ſucceſſionem· ſimiliter vbi per cōſāgnitatē ſit diuōciū qd̄ verū ē vbi ignoranter ↄiūcti ſūt· ar· ex· q̄ ſi· ſint le· cū iter· ſi aūt ſcienter quo ad ſcientem legitimi non ſunt· ar· xxxij· q· ·ij· ſolet· ar· C· ſoluto mr̄i· ſi ignotās· ⁊· C· d̄ inceſt· nupti· ⁊ inuti· q̄ cōtra· ſed licet· h· et· l· ita diſtinguant falſa tamen eſt diſtinctio· ſufficit enim alterius ignorantia vt ſint legitimi· vt ex̄ qui ſi· ſint legi· ex tenore· abſurdū ē vt aliq̄s ptim ſit illegitim9 ⁊ ptim legitim9· ff· de lib· cā· duobꝫ· §· ſi ambo parētes ſciūt impedimentū vel affectant ignorare qr nō contrahūt p̄miſſa denūtiatōne trina coram eccleſia licet ꝓ legitio habitū fuerit t̄n filij nō ſūt legitimi· vt extra d̄ clāde· deſpō· cū inhibitō

¶ Sollicitudine· incōtinentie vel paupertatis

¶ Hoſtilitas· ſic· s· xvi·q·iij· prima·

¶ Qui pſonam· s· ij·q·i· in primis· naꝫ ſimilitudo attenditur iter illum qui ſuccedit inuaſori· vt ibi· et iſtum de quo hic loquitur·

¶ In cōiugiorū· ar· ꝙ ecc̄ia clerico debeat reſtitui de captiuitate redeunti p quantūcūqꝫ tpis detētus fuerit ſi ꝓbat iuſtū impedimētū